

Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 9 ประจำเดือนกันยายน 2564

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Academi เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และ ฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน พิจารณาดีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรรศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรรศนะความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรดนัย กัปโก

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

ผศ.ดร.ภูมิภควัชร ภูมิพงศ์คชศร

ผศ.ดร.วินิจ ฝาเจริญ

ผศ.ดร.ญาณกร ไท้ประยูร

ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรรณกุล

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปณโณ, ดร.

ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ดร.รุ่งโรจน์ สรสระบุญ

ดร.ธันยนันท์ จันทรทรงพล

ดร.จันทนา อุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยสยาม

สถาบันรัชต์ภาคย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโศคนกุล

รศ.ดร.พรชัย เจดามาน

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร

ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.อภิญวัณน์ โพธิ์สาน

ผศ.ดร.สมศักดิ์ จันทรผ่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา

พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.

พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปญโญ,ดร.

ดร.เกศสุตา โภคานิตย์

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ดร.สมควร นามสีฐาน

ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย

ดร.ภาณุวัฒน์ กิตตกรวรรณท์ รัตนพิมลพลแสน

ดร.ลักขณา อินทร์บึง

ดร.ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล

ดร.รัชดา ภักดิ์ยิ่ง

ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล

ดร.สาคร มหาหิงค์

ดร.อดิสร หนั่นคำจร

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นักวิชาการอิสระ

วิทยาลัยพิษณุพนธ์

นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิราวรรณ บุตรจันทร์

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา 1
โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี
ธนียา เทียนคำศรี, ภูมิภควัธจ์ ภูมิพงศ์ชศร, ทศนีย์ ช่อเทียนทิพย์, วิรัตน์ มณีพุกษ์ และ
พงษ์กฤตย์ นามปพนอังกูร
- ➔ รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับ 13
โรงเรียนมัธยมศึกษา
ภูมิภควัธจ์ ภูมิพงศ์ชศร, วิรัตน์ มณีพุกษ์, ทศนีย์ ช่อเทียนทิพย์ และ
พงษ์กฤตย์ นามปพนอังกูร
- ➔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัด 23
อุดรดิตถ์
ชุดิภาณูจน์ หลวงแสน, หยกแก้ว กมลวรรณ และ สุภัญญา รุจิเมธธาส
- ➔ คำศัพท์การประกอบอาหารและวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย : ศึกษาจากตำรับอาหาร 35
ของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร
ภาสพงศ์ ผิวพอใช้ และ จุฬารัตน์ ดวงศรี
- ➔ ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 50
ขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
กนกวรรณ ปันแก้ว, พงษ์ศักดิ์ ธรรมมรัตน์ และ มิตรภาณี พุ่มกล่อม
- ➔ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร 70
สถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
พรทิพย์ ไชยพนาพันธ์ และ ชัชภูมิ สีชมภู
- ➔ การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 85
โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวิทยา ที่เรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียในวิชาประวัติศาสตร์
ทัศนาวลัย อินทรีย์ และ อรุณข ลิ้มศิริ
- ➔ การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดย 99
บทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
ชนม์ชนก จันโตรี และ อรุณข ลิ้มศิริ

- ➔ การบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัย ประเภทอาคารสูงใน กรุงเทพมหานคร 113
ธนะพัฒน์ วิริต
- ➔ ผลกระทบของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวสู่ ชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี 126
สุริยะ หาญพิชัย และ พัทธวงษ์ จุลสวัสดิ์
- ➔ การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับ นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 142
ปิยลักษณ์ อัครรัตน์, ศุภวรรณ เล็กวิไล, ปิยะดา จุลวรรณ, อัจรา เอิบสุขสิริ และ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์
- ➔ ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัด อุดรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 158
ชรินทร์ เกิดพุ่ม และ พิมผกา ธรรมสิทธิ์
- ➔ แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่น ราษฎร อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด 175
สุดาพร อุทธรศรี และ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์
- ➔ บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอดสร่ง กรณีศึกษา พระอธิการวัชชัย 193
ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด
อริศรา เพ็ชรรักษา และ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์
- ➔ การศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา 213
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
ธีรวัฒน์ เอี่ยมมา
- ➔ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเป็นเลิศทางวิชาการ ในสถานศึกษา 231
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
อนุรักษ์ ขวัญมงคล
- ➔ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด -19 ในอำเภอกู เวียง จังหวัดขอนแก่น 239
รัฐกุล เสนารา, ชาญชัย ฮวดศรี และ ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล
- ➔ การวิเคราะห์ทัศนคติของนิสิตปริญญาตรีของคาร์ล มาร์กซ 252
ประธาน คงเรืองราช และ สุวิน ทองปั้น

➔รูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวนาในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	264
<i>มุกมณี ฤกษ์งาม</i>	
➔ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3	277
<i>จันทนา หงวนบุญมาก, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตรภาณี พุ่มกล่อม</i>	
➔ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยา ที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก	295
<i>ชัยวัฒน์ ดาวเรือง และ นพดล เดชประเสริฐ</i>	
➔ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร	323
<i>ศิราณี เมฆลอย</i>	
➔การพัฒนาสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา	337
<i>พระสุธีรัตนบัณฑิต และ พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ (คงบุญวาสน์)</i>	
➔ The Expectation of the Impacts of High-Speed Railway Along the Line Laem Chabang to Map Ta Phut	353
<i>zeguard zhao</i>	
➔ Research on the Impact of the Credibility of Live Broadcast Marketing's Reputation on Consumers' Purchase Intention	366
<i>Xingyu Lyu and Eksiri Niyomsilp</i>	
➔รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครู สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	379
<i>ชลารักษ์ สายอุทัย</i>	
➔The Benefit Type Have Influence to Engagement in Kunming University	394
<i>LuoMou and Nont Sahaya</i>	
➔แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียน จากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2	409
<i>เอกลักษณ์ ทิมพร้อม, วจี ปัญญาใส และ บุญมั่น ธนาสุวัฒน์</i>	
➔ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู	425
<i>พิชัยรัฐ หมั่นด้วง และ นัสพงษ์ กลิ่นจำปา</i>	

➔ความพึงพอใจของหน่วยงานต่อการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมของนักศึกษา สาขาวิชา 439
เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ชนนต์ดี อินทรสิทธิ์

ภาคผนวก

449

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา
โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพนสนิคม จังหวัดชลบุรี

**Participation in Educational Quality Assurance Administration of
Educational Personnel at Wat Songtham School, Phanatnikhom
District, Chonburi Province**

ธเนีย เทียนคำศรี¹, ภูมิภควัธจ ภูมิพงศ์คชสร²,
ทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์³, วิรัตน์ มณีพฤกษ์⁴ และ พงษ์ภักดิ์ นามปพนอังกุล⁵

นักวิชาการอิสระ¹

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²⁻⁵

**Thaneeya Tiankhumsri¹, Phumphakhawat Phumphongkhochasorn²,
Tassanee Chotientip³, Wirat Maneephruet⁴ and Pongkrit Nampaponangkul⁵,**
Independent Academician¹

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand²⁻⁵
Corresponding Author, E-mail: phumphakhawat.ps@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพนสนิคม จังหวัดชลบุรี และเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษา เสนอต่อผู้บริหารในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพนสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพนสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา รองลงมาคือ การติดตามตรวจสอบ

* วันที่รับบทความ: 6 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 11 สิงหาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 13 สิงหาคม 2564

Received: August 6, 2021; Revised: August 11, 2021; Accepted: August 13, 2021

คุณภาพการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; การบริหาร; การประกันคุณภาพการศึกษา

Abstracts

This study is a survey research to study the level of participation in educational quality assurance administration of educational personnel at Wat Songtham School. Phanatnikhom District, Chonburi Province, and to use the results of the study to present to the administrators in the administration of educational quality assurance in the preparation of the educational management development plan of the educational administration and information system Regarding the implementation of the plan for educational management development and monitoring of quality of education by personal factors such as gender, age, education level and work experience

The population used in the study is educational personnel at Wat Songtham School. Phanatnikhom District, Chonburi Province, 30 people by choosing a specific. The tools used in the study were the statistical questionnaire used in data analysis was percentage, mean and standard deviation. The results of the study showed that participation in the administration of educational quality assurance of Educational personnel at Wat Songtham School, Phanatnikhom District, Chonburi Province, in the overall picture, considerably when considering each aspect. Followed by monitoring educational quality plan development, management of the school and the final ranking is to organize and manage information.

Keywords: Participation; Administration; Quality Assurance Education

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว คือคุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา การเรียบเรียงความคิดออกมาเป็นคำพูดของเด็กไทย ในขณะที่ความสามารถดังกล่าวเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทย และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุขถึงแม้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยมาโดยตลอด ด้วยเหตุ

นี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของประเทศไทย โดยจะต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดกลไกในการตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษามีการควบคุมคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา คือ ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 1)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้นและยังเป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินการดำเนินการจัดการศึกษาว่าเป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงไร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และให้มีการประเมินคุณภาพภายนอก ของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 23)

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านทรายขาวที่ผ่านนั้น บุคลากรทางการศึกษา ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพทั้ง 4 ขั้นตอน คือ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่ไม่ชัดเจน ขาดการวิเคราะห์สภาพปัญหาต่างๆอย่างรอบด้าน ส่งผลให้การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ เกิดความล่าช้า ทำให้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่บรรลุไปตามเป้าประสงค์ และยังส่งผลกระทบต่อติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ไม่ไปในทิศทางเดียวกัน เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ดังนั้นเพื่อให้การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดและสอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริการงานประกันคุณภาพสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพสถานศึกษาที่ได้มาปรับปรุงและนำไปสู่การพัฒนาอีกทั้งทำให้บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพราะการมีส่วนร่วมในการบริการงานประกันคุณภาพ ซึ่งนำไปสู่ความก้าวหน้าของหน่วยงานในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนสนิม จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษา เสนอต่อผู้บริหารในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนสนิม จังหวัดชลบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนสนิม จังหวัดชลบุรีเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) ทำการศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษา โดยกำหนดทำตามลำดับขั้นตอนการศึกษาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาตามแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนสนิม จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน

ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็น จำนวน 3 ท่าน และได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ก่อนการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และหาความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) อย่างครบถ้วน และนำไปเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์สรุปผลอภิปรายผลและเสนอแนะต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการจัดทำการรายงานผลการศึกษา จากการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและการจัดทำข้อเสนอแนะ การจัดพิมพ์รูปเล่มและการนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนนสนคม จังหวัตชลบุรี จำนวน 30 คน โดยผู้ศึกษาได้กำหนดให้เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด รายงานประจำปี โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนนสนคม จังหวัตชลบุรี (2558 : 6)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ แบบสอบถาม เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนนสนคม จังหวัตชลบุรี ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าว ได้สร้างขึ้นมาจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ให้มีความเหมาะสมครอบคลุมตัวแปร เนื้อหา วัตถุประสงค์ โดยได้รับการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านในการตรวจสอบความเชื่อมั่น IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร จำนวน 30 คน โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาความสอดคล้องจากสูตรดัชนีความสอดคล้อง (Item - Objective Congruence Index : IOC) จึงได้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนนสนคม จังหวัตชลบุรี ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบปลายปิด ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง มีคำตอบให้เลือก ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามในการศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 30 ชุด โดยมีวิธีดำเนินการ

1. ผู้ศึกษาแจกแบบสอบถาม และชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้กับผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้างนี้
2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตัวเองทั้งหมด

3. ผู้ศึกษากำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 เป็นต้นไป
4. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามมาตรวจสอบดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากรกรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาจะดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
5. ผู้ศึกษานำข้อมูลแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้ศึกษานำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี นั้น ผู้ศึกษาได้ปรับปรุงตัวแปรอิสระจากงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ ศรีมาตร (2557 : 53) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน และตัวแปรตาม จากกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ภายใต้ข้อบังคับ 4 ขั้นตอน คือ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 30 – 40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า อันดับหนึ่ง คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา รองลงมาคือ การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียน รองลงมาคือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนการปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน ประจำปี บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี และกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 3 - 5 ปี และกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี และอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ทั้งสภาพภายใน และภายนอกของโรงเรียน

ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูล สารสนเทศของโรงเรียน รองลงมาคือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน บุคลากรมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลสารสนเทศมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ภารกิจและจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน บุคลากรมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งกรรมการดำเนินงานของโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนาระบบข้อมูล และสารสนเทศของโรงเรียน

ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน รองลงมาคือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รองลงมาคือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน บุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามคุณภาพการศึกษา โดยใช้วิธีที่เหมาะสม ครอบคลุมเป้าหมายที่กำหนดไว้ บุคลากรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับที่ 1 คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา รองลงมาคือ การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียน รองลงมาคือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนการปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน ประจำปี บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี และกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี และกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี และอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ทั้งสภาพภายใน และภายนอกของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มานิตย์ เมธานุกาพ (2551 : 59 - 72) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มีคณะกรรมการที่มาจากผู้มีส่วนได้เสีย และสอดคล้องกับการศึกษา

ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูล สารสนเทศของโรงเรียน รองลงมาคือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน บุคลากรมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลสารสนเทศมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ภารกิจและจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน บุคลากรมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งกรรมการดำเนินงานของโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนาระบบข้อมูล และสารสนเทศของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนา มณฑลเพชร (2551 : 64 - 74) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 พบว่า การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นในระดับมากอันดับแรกได้แก่ สถานศึกษามีข้อมูลถูกต้องชัดเจน เป็นปัจจุบัน และเพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รองลงมา ได้แก่ แผนภูมิการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหาร มีความชัดเจน มอบหมายงานที่มีคำสั่งและผู้นับผิดชอบอย่างชัดเจนและคณะกรรมการ

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา และสอดคล้องกับการศึกษาของ จำลอง รัตโนเทศ (2552 : 65 - 85) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรชุมชน และตัวแทนนักเรียน การจัดทำโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน การสำรวจความต้องการของครูในการใช้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการเรียนการสอนและงานวิชาการ

ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน รองลงมาคือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิเชียร จันทวิเศษ 2550 : 72 - 100) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยและรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ กำหนดให้บุคลากรทุกคนรับผิดชอบ งานโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีไว้อย่างชัดเจน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีครอบคลุม งาน/โครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและปฏิบัติงานโครงการ/กิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีได้ทันตามกำหนดเวลา ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการศึกษาของ กฤติยากรณ์ ต้นปา (2552 : 55 - 62) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรวิทยาลัย ศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมพิจารณาวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ส่วนการมีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมการประกันคุณภาพเพื่อใช้ในหน่วยงานบุคลากรระบุว่ามีส่วน

ร่วมในระดับน้อย อย่างไรก็ตามโดยรวมบุคลากรมีระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพศึกษาในระดับมาก

ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอันดับที่ 1 คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รองลงมาคือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน บุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามคุณภาพการศึกษา โดยใช้วิธีที่เหมาะสม ครอบคลุมเป้าหมายที่กำหนดไว้ บุคลากรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะทางตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจิรภา เพชรสงคราม (2554 : 146 - 149) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน พบว่า ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากนักศึกษา

1. โรงเรียนควรส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานการวิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน
2. โรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 3 – 5 ปี และกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ร่วมกัน

ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

1. โรงเรียนควรสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ
2. โรงเรียนควรจัดให้บุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการปรับปรุง พัฒนาระบบข้อมูล และสารสนเทศของโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

1. โรงเรียนควรสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี และปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. โรงเรียนควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียน

ด้านการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

1. โรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวางแผน และการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และถูกต้องเป็นปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- จำลอง รัตนโกเศศ. (2552). *แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์และจำหน่ายโดยองค์กร. ครูสภาลาดพร้าว.
- จิรภา เพชรสงคราม. (2554). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- ธัญลักษณ์ ศรีมาตร. (2557). *บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน*. วิทยานิพนธ์.ศม.บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- มานิตย์ เมธานภาพ. (2551). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2*. วิทยานิพนธ์. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รัตนา มณฑลเพชร. (2551). *ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

วิเชียร จันทวิเศษ. (2550). สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา
**The Strategic Leadership Model in School Management of Secondary
School Administrators**

ภูมิภควัฒน์ ภูมิพงศ์คชศร, วิรัตน์ มณีพฤกษ์,
ทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์ และ พงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

**Phumphakhawat Phumphonkhochasorn, Wirat Maneephruet,
Tassanee Chotientip and Pongkrit Nampaponangkul**
Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand
Corresponding Author, E-mail: phumphakhawat.ps@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ประกอบไปด้วย 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพนัสนิคม อำเภอบางพลี อำเภอบ้านบึง อำเภอสัตหีบ อำเภอศรีราชา อำเภอเกาะจันทร์ อำเภอปอทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และอำเภอเกาะสีชัง ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .26 – .85 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในระดับดีมากเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคตอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผู้นำที่มี

ความคิดความเข้าใจระดับสูง อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมากตามลำดับ

คำสำคัญ: รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์; การบริหารสถานศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstracts

This article aims to model strategic leadership in school administration of school administrators at the secondary school level. The sample group was teachers in schools, secondary schools. Chonburi Province consists of 11 districts, namely Mueang Chon Buri District, Phanat Nikhom District, Phan Thong District, Ban Bueng District, Si Racha District, Koh Chan District, Bo Thong District, Nong Yai District, Bang Lamung District, Sattahip District. and Koh Sichang District, for the academic year 2020, of 196 people. The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire. A total of 40 items had an Index of item Objective Congruence (IOC) equal to 1 and had their discriminating power using Pearson's Product Moment Correlation Coefficient between each item's score and the total score for the discriminant power (r) was between .26 – .85, with the confidence of the whole questionnaire by finding the alpha coefficient (α - Coefficient) equal to .98. The statistics used in the data analysis were percentage values. Mean and Standard Deviation

The results showed that Strategic leadership style in school administration of secondary school administrators in each aspect was at a very good level. When considering each aspect, most of them were found to be in very good levels. Ranked from highest to lowest, the aspect of having expectations and creating opportunities for the future was at the highest level. It was at a very good level in terms of leadership with a high level of understanding. It is at a very good level in a revolutionary way of thinking. At a very good level and the aspect of setting the vision is at a good level respectively.

Keywords: Strategic Leadership Model; School Administration; Secondary School Administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาขึ้นใหม่เพื่อนำไปสู่ความเจริญอกงามของบุคคลและสังคม ทั้งนี้ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยตรงการกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษาเป็นการกระจายภารกิจ อำนาจหน้าที่รับผิดชอบและการตัดสินใจในการบริหารงานจากระดับกระทรวงไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน โดยการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งสำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาการพัฒนาประเทศในด้าน

ต่าง ๆ จึงเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการช่วยให้คนพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และจิตใจตลอดชีวิตตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาชีวิตในแรกเกิดไปถึงวัยแห่งการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเอง สร้างพลังครอบครัว ชุมชน และสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างสรรค์พัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยรวมอย่างสันติจบจนถึงวัยสุดท้ายของชีวิต ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการวางรากฐาน สร้างสรรค์พัฒนาความเจริญมั่นคง และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แก่สังคม ตั้งแต่ตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติและโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552 : 14)

โลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งทำให้โลกไร้พรมแดน การเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงจึงเป็นเรื่องจำเป็น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ได้แก่ สติปัญญาและความสามารถของคน การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยมีการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนให้สามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวได้อย่างเต็มที่ เมื่อพิจารณาสภาพการจัดการศึกษาของไทยในระยะที่ผ่านมา จะพบว่าวิกฤตการณ์ทางการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่งคือ เรื่องคุณภาพการศึกษา โดยจากปัจจัยดังกล่าวทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ และพฤติกรรมที่ดีงาม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2548 : 46) ระบุว่าในการบริหารต้องมีการบริหารโรงเรียนโดยมีการแบ่งงานเป็น 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานงบประมาณ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญแก่งานวิชาการในโรงเรียนเป็นสำคัญ เพราะการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นงานสำคัญ เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนานักเรียน เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งการบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานหลักของสถานศึกษา มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาโดยพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา อาจเกี่ยวข้องในทางตรงหรือทางอ้อมก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานนั้น ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการ ต้องมีความรอบรู้ในด้านการบริหารมีศิลปะและเทคนิคในการดำเนินงาน ติดตาม กำกับดูแล เพื่อให้ภาระงานต่าง ๆ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนและระดับชาติให้มีคุณภาพอีกด้วย

โรงเรียนศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ประกอบไปด้วย 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพนัสนิคม อำเภอนันทอง อำเภอบ้านบึง อำเภอศรีราชา อำเภอกะฉันทร์ อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และอำเภอกะสีซัง โรงเรียนซึ่งจะต้องขับเคลื่อน

การศึกษาไปสู่เป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันด้านการศึกษาสูง และยังสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา พ.ศ. 2555 – 2558 โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางมุ่งกระจายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมทั้งในเมืองและชนบทบนพื้นฐานที่ว่าประชาชนเข้มแข็งและมีความรู้คือทุน ที่มีพลังในการต่อสู้กับความยากจน โดยจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งในเมืองและชนบท ปัญหาอีกบางประการ กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นบุคคลในพื้นที่และได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารมาเป็นระยะเวลานานหลายปี จึงมักจะบริหารงานด้วยระบบการบริหารงานแบบเดิม ๆ ตามความคุ้นเคย ไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ๆ และมีความเข้าใจในสถานการณ์ด้านการศึกษาในปัจจุบันยังน้อยไป ปัญหาเหล่านี้อาจจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน เท่าเทียมกับทุกโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกัน (อดิถัน กือชา, 2555 : 35-36)

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในการบริหารจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญที่บ่งชี้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เป็นความสามารถเฉพาะตัวของผู้นำ กระบวนการกำหนดทิศทางสร้างทางเลือกและนำไปสู่การปฏิบัติ ผู้นำตามทฤษฎีนี้จะเชื่อว่าการที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นไม่ใช่จะอาศัยโชคช่วย แต่จะต้องเป็นผลจากการที่คอยติดตามสถานการณ์เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกองค์กร การคาดการณ์ถึงอนาคตขององค์กรในระยะยาวและการพัฒนายุทธศาสตร์ เพื่อมุ่งไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้นำในองค์กรต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ สามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การนำไปปฏิบัติ และการควบคุมหรือการประเมิน สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลได้ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น เกิดจากรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีการบริหารที่ดี ความสามารถในการจัดการองค์การ การใช้ทรัพยากรที่หาได้อย่างคุ้มค่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์วิสัยทัศน์ในอนาคตและสานฝันให้เป็นจริง มุ่งสู่ความมีประสิทธิภาพขององค์กร รวมทั้งความมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นเป็นรูปแบบผู้นำชนิดหนึ่งที่น่าความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล

ผู้วิจัยนี้ขอเสนอรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้นำในองค์กรต้องมีรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์วิสัยทัศน์ในอนาคตและสานฝันให้เป็นจริง มุ่งสู่ความมี

ประสิทธิผลขององค์การ รวมทั้งความมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นเป็นรูปแบบผู้นำที่จะนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร

วัตถุประสงค์การวิจัย

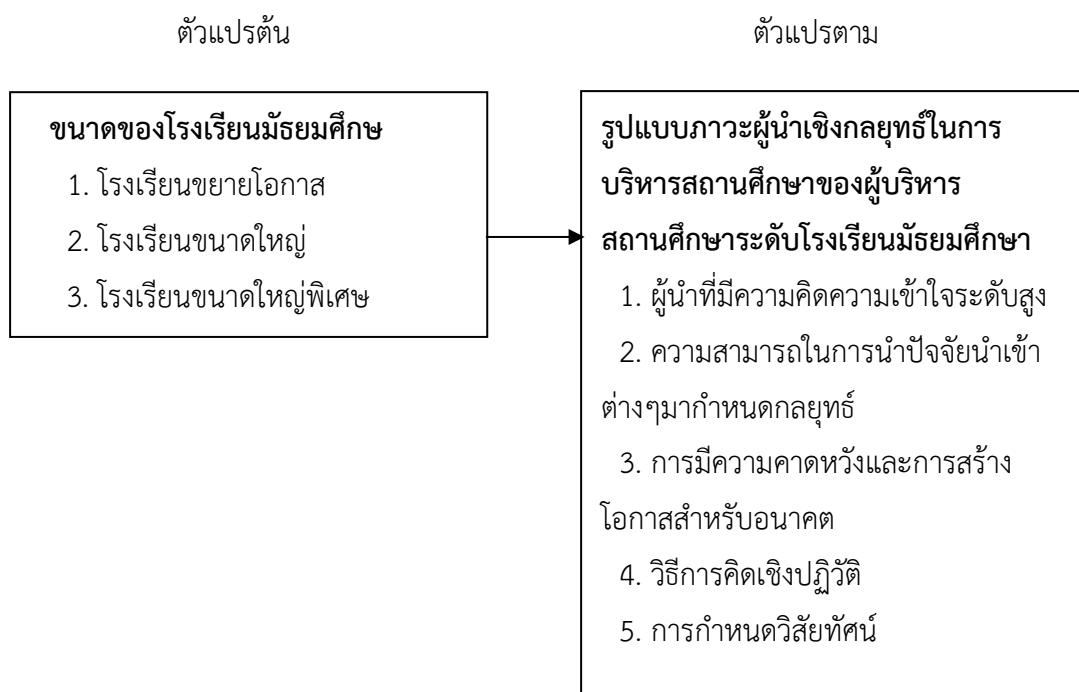
เพื่อศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ประชากร คือ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ประกอบไปด้วย 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอนันทนิกม อำเภอพานทอง อำเภอบ้านบึง อำเภอศรีราชา อำเภอเกาะจันทร์ อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และอำเภอเกาะสีชัง ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 196 คน จากกลุ่มประชากรที่เป็นครูผู้สอนจำนวน 400 คน (ฐานข้อมูลโรงเรียนมัธยมในจังหวัดชลบุรี : โรงเรียนในสังกัด (ชลบุรี) - สพม. 18.2564) ใช้วิธีการคัดเลือกแบบกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) จากนั้นสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 1 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถาม ครูผู้สอนในโรงเรียนสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการศึกษาและนักการศึกษาได้แก่ ดูบริน (Dubrin) กิลล์ (Gill) ร็อบบิ้น และคูลเตอร์ (Robbins and Coulter) ใน 5 องค์ประกอบ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรที่ศึกษา 1) ผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง 2) ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ 3) การมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4) วิธีการคิดเชิงปฏิบัติ 5) การกำหนดวิสัยทัศน์ หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) และนำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน 1) วิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 4) ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .26 – .85 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ .98 (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 38)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการศึกษาและนักการศึกษาได้แก่ ดูบริน (Dubrin) กิลล์ (Gill) ร็อบบิ้น และคูลเตอร์ (Robbins and Coulter) ใน 5 องค์ประกอบ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดโดยได้ทำการศึกษาจากขนาดโรงเรียนมาเป็นตัวแปรของการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา เพราะขนาดโรงเรียนมีผลการบริหารของของผู้บริหารสถานศึกษาไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับทรัพยากรต่างๆของแต่ละขนาดโรงเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัยได้ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ลำดับที่	บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	N=400			
		$\bar{X}$	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง	4.58	0.57	3	มากที่สุด
2.	ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆมากำหนดกลยุทธ์	4.60	0.46	2	มากที่สุด
3.	ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.65	0.67	1	มากที่สุด
4.	ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ	4.54	0.87	4	มากที่สุด
5.	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	4.09	0.51	5	มาก
รวม		4.56	0.45		มากที่สุด

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในระดับดีมาก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.65$) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$) ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}=4.58$) ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$) และ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า

1. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)
2. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$)
3. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$)
4. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)
5. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$)
6. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดนี้ เป็นเพราะว่าผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทาง ขององค์การ และสามารถนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ ตลอดจนมีการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในสังคมให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงานของตนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษา สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่มีการแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อทัดเทียมกับนานาประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องอาศัยความเป็นผู้นำที่ เข้มแข็ง จึงจะสามารถสร้างความมั่นใจ ความมั่นคงให้กับคนในสถานศึกษาและก่อให้เกิดการยอมรับในการทำงานดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทในการปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ หรือ ทำงานให้ได้ผลมากกว่าความคาดหวังที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับแนวคิดของนาวันิตย์ (Naowanit Songkhram, 2013 : 23) ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วย ข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธี ซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิง คุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิง คุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิง ปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ความเป็นได้ รองลงมาได้แก่ ความมีประโยชน์

ความถูกต้อง และความเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yamada (2000 : 67) ได้วิจัยเรื่อง ความรับผิดชอบและสมรรถภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา เมืองเฟสโน รัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่าควรมีโปรแกรมการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ในขอบข่ายของภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเป็นผู้บริหารวิชาการแก่ครูผู้สอนได้รวมทั้งสามารถประเมินผล เพื่อช่วยเหลือคณะครูในฐานะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ระบุว่าควรมีกิจกรรมกระบวนการทำให้เกิดทักษะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mickey (2000 : 4) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในเรื่องของวิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษาท้องถิ่น ใช้ในการเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานของครูในโรงเรียนขนาดกลาง พบว่า ผู้บริหารจะช่วยให้มีการพัฒนาศักยภาพซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันจะนำไปสู่ความสำเร็จ และในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างนี้เป็นการปฏิบัติซึ่งต้องใช้เวลามากจำต้องอาศัยการวางแผน และการจัดการที่ดี อาศัยความร่วมมือของครูผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มีความสามารถ ผู้อำนวยการมีความสะดวก และคอยกระตุ้น รวมทั้งจะต้องเต็มใจสละอำนาจและยอมรับบทบาทใหม่จากผู้ร่วมงานหรือครู

จากการวิจัยศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ทำให้เกิดองค์ความรู้และได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติของความเป็นผู้นำการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา เชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผล ซึ่งนำไปสู่การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ 1. ผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง 2. ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆมากำหนดกลยุทธ์ 3. การมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4. วิธีการคิดเชิงปฏิบัติ 5. การกำหนดวิสัยทัศน์ โดยผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นได้และความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

จากการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ตามลำดับดังต่อไปนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามารถนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นภาวะผู้นำแนวใหม่ซึ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์การ โดยการสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรสามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พฤติกรรมผู้นำเชิงวิสัยทัศน์นั้นต้องสร้างวิสัยทัศน์ที่เกิดจากการมองอนาคต มีความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาต้องเริ่มจากการวิเคราะห์สังเคราะห์รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ว่าสิ่งที่องค์การต้องการในอนาคตนั้นมีความเป็นไปได้ จากนั้นต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ สื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน และปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนโดยแบ่งเป็น 1. โรงเรียนขยายโอกาส 2. โรงเรียนขนาดใหญ่ 3. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อให้วิสัยทัศน์นั้นเกิดขึ้นจริง โดยการสร้างแรงกระตุ้น จูงใจให้สมาชิกมีส่วนร่วมมีการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่สมาชิก สนับสนุนวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม และสิ่งที่ขาดไม่ได้คือ ต้องสร้างความไว้วางใจแก่สมาชิกและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาธน์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). จะปฏิรูปการศึกษาให้เกิดผลจริงได้อย่างไร . *รายงานเรื่องสภาวะการศึกษาไทย ปี 2552-2553* . กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อดิถัน กือชา. (2555). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Naowanit Songkhram. (2013). *Developing a blended teaching style with proactive learning for Building Knowledge and ability to solve creative problems for students*. Bachelor of Education students in public higher education institutions Fiscal Year 2012. State Budget Fund.
- Mickey, B. H. (2000). *Instructional leadership: A vehicle for one urban principal to effective pedagogical restructuring in a Middle School*. Ed. D. Dissertation, Temple University.
- Yamada, A. T. (2000). *Elementary school principals' percentage of responsibilities and competencies for instructional leadership*. Ed.D Dissertation. Faculty of the Graduate school, University of the Pacific.

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี**
**Factors Affecting the Excellence of Academic Administration
in Small Schools, Uttaradit Province**

ชุติกานุจน์ หลวงแสน,
หยกแก้ว กมลวรเดช และ สุกัญญา รุจิเมธภาส
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
**Chutikan Luangsaen,
Yokkaew Kamolvoradej and Sukunya Rujimethabhas**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Luangsaen.ch@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยและระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี จำนวน 324 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านผลงานของสถานศึกษา 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน และปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 73.80

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ; การบริหารงานวิชาการ; โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstracts

The objectives of this research were to study 1) the level of the factors and the level of the excellence academic administration in small schools, Uttaradit province. 2) the factors affecting the excellence academic administration in small schools, Uttaradit province. The research was quantitative research. The sample consisted of 324 school directors, academic teachers and teachers in small schools, Uttaradit province by using multi-stage sampling. The research tool used were questionnaire. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The results of research revealed as the following. 1) The factors affecting of the excellence academic administration in small schools, Uttaradit province were high level. When considering each aspect, it was found that the teachers and educational personnel factor was at the high level. The media and technology factor was a lowest level. And, the excellence academic administration in small schools, Uttaradit province was high level. When considering each aspect, it was found that the teachers and educational personnel was at the high level. The school performance was a lowest level. 2) The factors affecting of the excellence academic administration in small schools, Uttaradit province were the media and technology factor, budget factor, parent and community factor and teachers and educational personnel factor at .05 level of significance. The prediction was 73.80 percent.

Keywords: Factors Affecting The Excellence; Academic Administration; Small Schools

บทนำ

“การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่งของมนุษย์ คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอนจากบิดามารดา อันเป็นความรู้เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตใหญ่ขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของครูและอาจารย์สั่งสอนให้ได้รับวิชาความรู้สูง และอบรมจิตใจให้พร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติสืบไป” (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือและเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคนในชาติให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ โดยการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542 : 4)

พระราชบัญญัติการศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ส่วนราชการภายในแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่มงานหรือหน่วยงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 งาน ได้แก่ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ โดยการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เพราะไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 1) สอดคล้องกับ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554 : 29) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาและป็นงานที่สำคัญ เนื่องจากการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดประเมินผลการเรียน ซึ่งการบริหารงานวิชาการจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการช่วยกันปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน การบริหารงานวิชาการจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนและความสามารถของผู้บริหาร (นิศารัตน์ เหลือผล, 2550 : 19)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักที่สำคัญคือ การจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างมีคุณภาพ และพบว่าในปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 29,871 แห่ง และเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา จำนวน 15,158 แห่ง คิดเป็นจำนวนถึงร้อยละ 50.74 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี โรงเรียนขนาดเล็กจึงกลายเป็นประเด็นที่สำคัญของระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้ ปัญหาที่ 1 ด้านบุคลากร จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ครูสอนไม่เต็มเวลาเต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมาก จึงส่งผลทำให้ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ปัญหาที่ 2 ด้านการเรียนการสอน พบว่า หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย และที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาที่ 3 ด้านการบริหารจัดการ สภาพบริบทของการคมนาคมที่ผ่านมา นับว่าไม่ค่อยสะดวกมากนัก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดตั้งโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประชากรที่อาศัยอยู่ แต่ปัจจุบันความจำเป็นดังกล่าวได้ลดลง เนื่องจากการคมนาคมสะดวกขึ้น ประกอบกับประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้อัตราส่วนครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน จึงสูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่น นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน และปัญหาที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน ทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากร เพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 1-6) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการการดำเนินงาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาตลอดจนรูปแบบการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่อย่างจริงจัง จึงยึดหลักการกระจายอำนาจการพิจารณาและการตัดสินใจในระดับพื้นที่เป็นสำคัญ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้กำหนดให้มี 2 เขตพื้นที่การศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่บริหารและจัดให้บริการด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่บริการ 5 อำเภอ คือ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ อำเภอรัตนวาปี อำเภอพิชัย อำเภอลับแล อำเภอทองแสนขัน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 เป็นหน่วยงานที่บริหารและจัดให้บริการด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่บริการ 4 อำเภอ คือ อำเภอน้ำโสม อำเภอโนนสะอาด อำเภอปากซัน อำเภอบ้านโคก ซึ่งในปี 2563 จังหวัดอุดรดิตถ์มีโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 156 แห่ง โดยเป็นโรงเรียนที่มาเรียนรวมกับโรงเรียนหลัก 13 แห่ง จากการศึกษาสภาพปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กของจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาดังนี้ 1. ปัญหาด้านบุคลากร ขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น 2. ปัญหาการจัดกระบวนการเรียนการสอน ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้ที่มีจำนวนจำกัด และ 3. ปัญหาการจัดสรรด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษายังไม่ได้มาตรฐาน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์, 2559 : 3-27) จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง รวมไปถึงการบริหารงานวิชาการ

จากความสำคัญของปัญหาการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จึงสนใจทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ ไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยและระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 429 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี จำนวน 143 แห่ง

2) กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนของแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 324 คน ซึ่งได้มาจากการใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1986 :345 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 199) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 แห่ง จากนั้นดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกตามอำเภอ แล้วดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลากสุ่มรายชื่อโรงเรียนตามสัดส่วนของโรงเรียนในแต่ละอำเภอให้ได้ครบจำนวน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการมากที่สุด
- 4 หมายถึง ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการมาก
- 3 หมายถึง ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการปานกลาง
- 2 หมายถึง ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการน้อย
- 1 หมายถึง ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการมาก

3 หมายถึง มีความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการปานกลาง

2 หมายถึง มีความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการน้อย

1 หมายถึง มีความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2) นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ส่งไปถึงโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 โรงเรียน

3) นำแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ ส่งไปถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 โรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

4) นำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

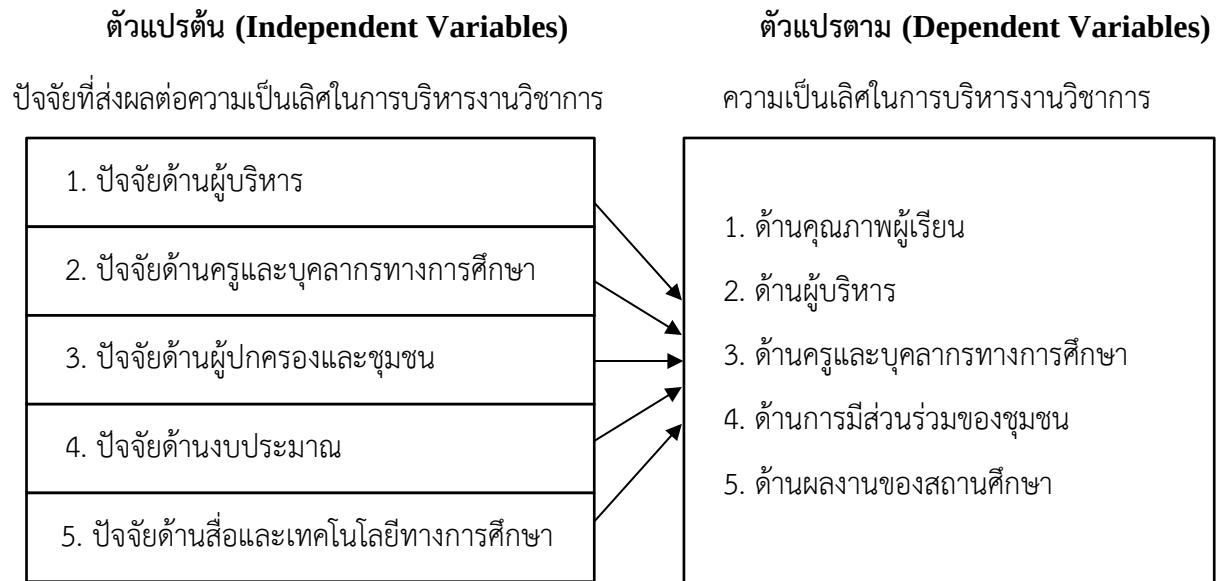
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ร้อยละ (Percentage)
- 2) วิเคราะห์ระดับปัจจัยและระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ประสบความสำเร็จด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 มีระดับการศึกษาอยู่ในปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 54.1 และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5

2. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยและระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์

2.1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .471) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .482) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .545) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .552) ปัจจัยด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .541) และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .600) ตามลำดับ

2.2) ระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .495) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .459) ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .576) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .579) ด้านคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .600) และด้านผลงานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .608) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์

ตารางที่ 1 แสดงค่าขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์

ตัวแปร	ค่าขนาดอิทธิพล			t	Sig.
	B	S.E.	β		
ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X_1)	.074	.047	.082	1.573	.117
ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา (X_2)	.193	.077	.188	2.514	.013*
ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_3)	.183	.067	.202	2.731	.007*
ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_4)	.165	.051	.180	3.253	.001*
ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5)	.269	.049	.325	5.438	.000*
ค่าคงที่	.443	.174		2.543	.012
R = .859		R ² = .738		F = 115.422	
				Sig. = .000	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงค่าขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร กับตัวแปรความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ มีค่าเท่ากับ .859 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์ มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_5) ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_4) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_3) และปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา (X_2) และมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 73.80 สามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$Y = 0.443 + 0.074 (X_1) + 0.193* (X_2) + 0.183* (X_3) + 0.165* (X_4) + 0.269* (X_5)$$

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุตรดิตถ์ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .471) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .482) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน มีคุณธรรมและแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติดา ถาวรชาติ (2559 : 45) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเรียงตามลำดับความสำคัญได้ดังนี้ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และปัจจัยด้านอาคาร และงานวิจัยของ ดาราวรรณ กลั่นเขตรการณ (2561 : 42) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านงบประมาณ

2. ระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .495) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .459) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุตรดิตถ์ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน บริบทและหลักสูตร จึงได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและชุมชน ทั้งยังมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น ซึ่งส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีคุณภาพดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงพล เจริญคำ (2552 : 34) ได้ศึกษารูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ภาวะผู้นำโรงเรียน การวางแผน การมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดผล ประเมินผล การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการด้านกระบวนการ และผลลัพธ์ รวมถึงงานวิจัยของ สมศรี พิมพ์พิพัฒน์ (2559 : 48) ได้ศึกษาการบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบการบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร มี 5 องค์ประกอบ คือ การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถเต็มตาม

ศักยภาพ และงานวิจัยของ ฉวีวรรณ แผ้วตะคุ (2562 : 90) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีองค์ประกอบสำคัญ คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู คุณภาพด้านการบริหารจัดการ และความพึงพอใจของผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี พบว่า มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .859 และมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 73.80 ($R^2 = .738$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา เหล่าลาด (2557 : 35) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน และปัจจัยด้านครูผู้สอน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .741 หรือมีความสามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนได้ร้อยละ 73.70

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรนำข้อมูลจากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษานำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้เพื่อพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตนเอง

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาตนเองเพื่อให้ความรู้ความสามารถที่เท่าทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฉวีวรรณ แผ้วตะคุ. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดราวรรณ กลั่นเขตร์การณ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทรงพล เจริญคำ. (2552). *รูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิศารัตน์ เหลือผล. (2550). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปวีณา เหล่าลาด. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติการศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 119 ตอนที่ 123ก.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 116 ตอนที่ 74ก.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2554). *การบริหารวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- สมศรี พิมพ์พัฒน์. (2559). *การบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี. (2559). *แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2559-2563*. อุดรธานี: ม.ป.พ.

สุชาดา ถาวรชาติ. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำศัพท์การประกอบอาหารและวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย : ศึกษาจากตำรับ
อาหารของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร
**Cooking Vocabulary and Thai's Consumption Cultural: Incasing Gleep
Mahithorn's Recipes**

ภาสพงศ์ ผิวพอใช้ และ จุฬารัตน์ ดวงศรี

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Passapong Pewporchai and Jularat Duangsri

Ubon Ratchathani University, Thailand.

Corresponding Author, E-mail : pasapong.p@ubu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหารและวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย : ศึกษาจากตำรับอาหารของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร (ไกรฤกษ์) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหาร และเพื่อศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย ว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษาและด้านวัฒนธรรมการบริโภคอาหารที่ปรากฏในตำรับอย่างไรบ้าง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาภาษาที่ใช้ในการประกอบอาหารในตำรับและจัดหมวดหมู่คำศัพท์ แล้ววิเคราะห์คำศัพท์และกลุ่มคำศัพท์ที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการบริโภค

ผลการศึกษาที่พบจากการศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหาร ได้แก่ ด้านคำศัพท์การประกอบอาหาร ด้านรูปแบบการใช้ภาษา และด้านการเรียบเรียงเนื้อหา ส่วนวัฒนธรรมการบริโภคนั้นพบดังนี้ วัฒนธรรมด้านการบริโภค วัฒนธรรมด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรมโภชนาการด้านการจัดสำรับ และวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

คำสำคัญ : คำศัพท์ประกอบอาหาร; วัฒนธรรมการบริโภค; ท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร

Abstracts

This research explores terms referring to cooking methods and preparation, and, eating culture of Thai People, appearing in Klee Mahithorn's cookbook and food preparation recipes for traditional Thai fruits, appetizers and snacks. It aims at studying the development, evolution and changes of the use of the terms involving in the food consumption culture in the book. The researcher collected all relevant terms in the book, categorized and analysed them to see how the book and the terms have reflected Thais' eating habits and culture. The results of the study revealed that the cookbook presented terms referring to cooking and food preparation methods and was worth investigating its language use, narrative style, and content presentation. It was also found that the book reflected different forms of Thai culture, namely, consumption culture

* วันที่รับบทความ: 9 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 19 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 20 มิถุนายน 2564

Received: June 9, 2021; Revised: June 19, 2021; Accepted: June 20, 2021

and eating habits, local wisdom and indigenous knowledge dissemination, diet and meal setting culture, and economic culture.

Keywords: Cooking Vocabulary; Consumption Culture; Klee Mahidhorn

บทนำ

อาหาร คือ สิ่งที่มีมนุษย์รับเข้าไปสู่ร่างกายด้วยวิธีการกินการดื่มเข้าไปในร่างกายเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตทำให้ร่างกายของมนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ พื้นฐานการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนประกอบไปด้วยปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค อาหารจึงเป็นปัจจัยแรกที่สำคัญที่สุดของการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่จะทำให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอยู่รอดได้และสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ในแต่ละวัน มนุษย์คัดสรรหาวัตถุดิบที่ดีที่สุดมาประกอบอาหารให้ตนเองและครอบครัว โดยการประกอบอาหารรวมไปถึงรสชาติของอาหารอาจมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่วัตถุดิบของแต่ละพื้นที่และรสนิยมการกินของแต่ละคน ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไปรวมถึง ค่านิยม ความคิด ในการบริโภคอาหารของคนไทยที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

อาหารไทย ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทยอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญก็ว่าได้ ที่มีการส่งสมถายทอดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งจุดเด่นของอาหารไทยได้แก่ รสชาติ สมุนไพร เครื่องเทศต่าง ๆ ที่นำมาสร้างสรรค์ประกอบขึ้นเป็นอาหารที่มีรสชาติครบรส เปรี้ยว หวาน เค็ม เผ็ด ที่สำคัญอาหารไทยทุกชนิดวัตถุดิบที่นำมาเป็นส่วนประกอบอาหารล้วนเป็นสมุนไพรล้วนแต่ให้คุณค่าทางโภชนาการแก่ผู้บริโภค อาหารชาวนั้นถือว่าเป็นอาหารที่มีความประณีต ไม่ว่าจะเป็นการจัดจาน รสชาติกลมกล่อม โดยเฉพาะวัตถุดิบที่นำมาเป็นส่วนผสมต้องดี มีความสดใหม่ จัดเตรียมไว้อย่างดีก่อนนำมาประกอบเป็นอาหาร มีเคล็ดลับการปรุงอย่างพิถีพิถัน แตกต่างกับอาหารที่ปรุงบริโภคในครัวเรือน ดังในบทความ ตำรับชาวง : นวัตกรรมแห่งโภชนียประณีต ของ เปรม สอนสมุทร (2560 : 155) ได้กล่าวว่า อาหารชาวงหรือตำรับชาวงนั้นหากจะมีความแตกต่างจากอาหารที่ปรุงและบริโภคในครัวเรือนของสามัญชนทั่วไปก็คงจะไม่ใช้ตำรับอาหาร หากแต่เป็นรูปแบบและกรรมวิธีการปรุงและประกอบอาหารที่พิถีพิถันกว่าของคนทั่วไป ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่าความพิถีพิถันเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งเป็นเพราะขนบธรรมเนียมของชาวงที่ต้องรักษาการียมารยาทในการกิน การกัดคำข้าว หรือการตัดแบ่งอาหารขึ้นใหญ่เมื่ออยู่ในงานจึงไม่มีใครจะเป็นกิริยาที่งาม การหันหรือทำอาหารให้พอดีคำจึงมีความจำเป็นอย่างมากในการทำให้การรับประทานอาหารสะดวก ในการเตรียมอาหารให้ขึ้นพอด้านนั้นยังส่งผลให้อาหารดูประณีตและน่ากิน นอกจากนั้นชาวงมีเวลามากในที่นี่มิได้ว่าชาวงไม่ได้ทำงานจึงมีเวลาวาง หากแต่ชาวงมีหน้าที่ประจำบุคคลพนักงานหรือข้าราชการที่ทำหน้าที่เตรียมอาหารก็มีหน้าที่จำเพาะการเตรียมอาหาร การเตรียมอาหารจึงถือเป็นงานสำคัญที่อยู่ในหน้าที่ต่างกับสามัญชนทั่วไปที่ต้องทำมาหากินเพื่อหาเลี้ยงชีพ การเตรียมอาหารจึงมีเวลาจำกัดทำให้อาหารชาวงกลายเป็นอาหารอีกชนิดหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยอีกทั้งคุณค่าทางปัญญาและวัฒนธรรมและการส่งสมความรู้ที่ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และกลายมาเป็นตำราอาหารให้แก่คนรุ่นหลังที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้การทำอาหาร

ตำรับอาหาร เป็นหนังสือที่รวบรวมวิธีการประกอบอาหารที่มุ่งเน้นสอนเกี่ยวกับวิธี การทำอาหาร การเลือกใช้วัตถุดิบ เครื่องปรุงมารวบรวมไว้ในตำราเพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์การทำอาหาร นำมาเขียนเป็นตำรับอาหารที่สั่งสมจากบรรพบุรุษมาถึงปัจจุบัน ทำให้อาหารไทยกลายเป็นที่รู้จักของคนไปทั่วโลก และเกิดการผสมผสาน ดังคำกล่าวในบทความ อาหารไทย : มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ของ ศรุดา นิตวีรการ (2557 : 171-179) เดิมอาหารไทยมีวิธีการปรุงไม่ยุ่งยากวัตถุดิบที่นำมาใช้มักหาได้ง่ายจากท้องถิ่นนั้น ๆ แต่อาหารไทยจะมีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ ต่อมาเมื่อสังคมไทยมีการติดต่อกับชาวต่างประเทศทั้งในกลุ่มประเทศเอเชียและกลุ่มประเทศตะวันตก ส่งผลให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอย่างช้า ๆ วิวัฒนาการสั่งสมจนเป็นองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่โดดเด่นส่งผ่านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่นจนเป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับนานาชาติของอาหารที่มีเอกลักษณ์ ทำให้อาหารไทยกลายเป็นอาหารยอดนิยมของโลก จะเห็นได้ว่าตำรับอาหารข้าวขาววังที่มีความโดดเด่น อาทิ ตำราแม่ครัวหัวป่าก์ ของท่านผู้หญิงเปลี่ยน ภาสกรวงศ์ ตำรากับข้าว ของหม่อมข่มจีน ราชานุประพันธ์และตำรากับข้าวในวัง ของ ม.ล. เนื่อง นิลรัตน์ มาจนถึงหนังสือกับข้าวสอนลูกหลานกับผลไม้ ของว่าง และขนม ของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร

ลักษณะเด่นในตำราอาหารของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธรมีลักษณะเป็นตำราอาหารข้าววัง แต่มีกลิ่นอายความเป็นจีนที่ถูกปรับให้เป็นอาหารไทย นั่นเป็นเพราะตระกูลไกรฤกษ์สืบเชื้อสายมาจากชาวจีน ตำราอาหารของท่านผู้หญิงกลีบจึงมีกลิ่นอายของอาหารจีนค่อนข้างสูง เช่น ข้าวต้มโจ๊ก ข้าวผัดเต้าหู้ยี้ ข้าวผัดหน้าเลียบหรือหน้าพวย ประกอบกับท่านผู้หญิงกลีบเติบโตมาในสังคมไทยช่วงที่อิทธิพลตะวันตกเข้ามาอย่างเด่นชัดแล้ว ทำให้อาหารของท่านผู้หญิงได้รับอิทธิพลของตะวันตกอยู่ด้วยเช่นกัน เช่น ข้าวต้มฝรั่ง เป็นต้น นอกจากนี้ อาหารบางประเภทยังมีการผสมผสานกันของหลายเชื้อชาติคือ ทั้งจีน แขกและไทย เช่น แกงจืดวุ้นซึ่งเป็นแกงกะทิใส่ไก่ ใส่เครื่องแกงแดง โป๊ยกั๊ก ขมิ้นผง ส้มซ่าและพริกหยวก

ก่อนจะมาเป็นตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธรนั้น หนังสือนี้เป็นตำรับที่มีชื่อเรียกว่า หนังสือกับข้าวสอนลูกหลานซึ่งเป็นตำรับอาหารโบราณในลักษณะของอาหารข้าววัง ตำรับเล่มนี้ถูกเขียนขึ้นในระหว่างช่วงรอยต่อรัชกาลที่ 8 กับรัชกาลที่ 9 หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากท่านผู้หญิงเห็นว่าลูกหลานหาแม่ครัวยากนัก ท่านจึงได้เรียบเรียงหนังสือกับข้าวสอนลูกหลานขึ้น โดยบอกคำให้หลานเขียนและพิมพ์แจกผู้ที่มีมารดน้ำท่านในการทำบุญอายุครบรอบ 72 ปี ในปี 2492 ต่อมาท่านได้พิมพ์หนังสือว่าด้วยการปลูกผลไม้ทำของว่างและขนมขึ้นอีกหนึ่งเล่ม โดยวิธีบอกคำบอกให้หลานจดเช่นเดียวกัน ตำรับทั้ง 2 เล่มนี้มีลักษณะแตกต่างจากอาหารไทยทั่วไปทั้งความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของวัตถุดิบ กรรมวิธีในการทำที่ซับซ้อน ประณีต และบรรจง รสชาติกลมกล่อม นุ่มนวล ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้บริโภคอาหารข้าววังในสมัยนั้น

ในเวลาต่อมาตำรับทั้ง 2 เล่ม ได้รวบรวมเข้าเป็นเล่มเดียวกัน โดยลูกหลานของท่านได้พิมพ์เผยแพร่ตำรับอาหารของท่านเป็นครั้งที่ 2 ในการพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพของท่านผู้หญิงในเดือนกรกฎาคม ในปี 2504 จนกลายมาเป็นตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลานกับผลไม้ ของว่าง และขนม ได้รวมเฉพาะอาหารคาวไว้ประมาณ 160 ตำรับโดยในจำนวนนี้ได้เลือกอาหารที่ลูกหลานชื่นชอบมาเผยแพร่ และมีของหวานเพิ่มอีก 60 รายการ หลังจากนั้นได้มีการคัดสรรบางเมนูมาจัดพิมพ์ใหม่อีกครั้งในชื่อ “ตำรับมรดก” เมื่อปี พ.ศ. 2555 โดยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยข้อมูลจากตำราหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่างและขนมเป็นหลัก เพราะเป็นตำราอาหารที่สมบูรณ์ที่สุดของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร

นอกจากนี้ ตำราหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่างและขนม ยังมีความหลากหลายของอาหารไว้ เนื้อหาในหนังสือแบ่งออกเป็น อาหารคาว และ ผลไม้,ของว่าง,และขนม จะแบ่งออกเป็นอาหารคาว 17 ประเภท ได้แก่ ขนมจีน หมี่และมักกะโรนี ข้าว(ข้าวผัด,ข้าวมัน,ข้าวแช่ ฯลฯ) ข้าวต้ม ห่อหมก ทอดมัน เนื้อหมู ปลา ยำ แกง เป็ดนึ่ง ผัด เมี่ยง ไข่ เครื่องจิ้ม สลัดมรุมพ์ศ์ ในส่วน ผลไม้,ของว่าง,และขนมหวานจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ผลไม้ ของว่างและขนม และมีการจัดสำหรับอาหาร 1 สัปดาห์ การจัดของว่าง และเครื่องกระยาบวช (เครื่องไหว้พระภูมิ) ซึ่งในหมวดอาหารแต่ละประเภทนั้นก็จะมีอาหารที่เป็นชนิดเดียวกัน

ตำราหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนมได้รวบรวมวิธีการทำ การปรุงอาหาร และสัดส่วนของเครื่องปรุงอัตราปริมาณของวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารตำรับของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร โดยสอดแทรกอิทธิพลของอาหารจีน อาหารแขก อาหารลาว อาหารฝรั่ง ถือเป็นหนังสือที่ให้สาระความรู้ด้านการประกอบอาหารและความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตตลอดจนภาษาและสะท้อนถึงวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนไทยในสมัยนั้น ยกตัวอย่างคำศัพท์ประกอบอาหาร เช่น

เมี่ยง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายว่า
ของกินเล่นที่ใช้ใบไม้บางชนิด เช่น ใบชาหมัก ใบชะพลู ใบทองหลาง ห่อเครื่อง มี
ถั่วลิสง มะพร้าว กุ้งแห้ง หัวหอม ชিং เป็นต้น มีหลายชนิด เรียกชื่อต่าง ๆ กัน เช่น
วิธีทำเมี่ยงลาว

วิธีทำ หั่นหมูเป็นชิ้นเล็ก ๆ หรือสับละเอียด กุ้งแห้งป่น ถั่วลิสงคั่วป่น หอม
เจียว กระเทียมเจียวเยาะ ๆ ให้เท่ากับครึ่งหนึ่งของหมู ผัดหมูให้สุกแล้วคลุกกับ
เครื่อง ใส่น้ำตาล ส้มมะขาม ชিংหั่นฝอยนิดหน่อย ชิมดูแล้วดี ไข่ใบเมี่ยงหรือใบ
ผักกาดดองห่อเป็นกลม ๆ รับประทานกับข้าวตังทอดหรือหนังหมูทอด

(ท่านผู้หญิงกลีบ, 2504 : 90-91)

แป๊ะชะ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ชื่ออาหารใช้ปลาหนึ่ง
จมน้ำสัมนกับผัก เช่น วิธีทำแป๊ะชะน้ำ

วิธีทำ ทำปลาให้สะอาดทั้งตัว โขลกกระเทียม รากผักชี พริกไทยทาตัว
ปลาจนทั่ว ใส่น้ำปลา มะนาว น้ำตาล น้ำเล็กน้อย ต้มหอมทั้งต้นคลุกตัวปลา นึ่งให้
สุก โรยกระเทียมดองหั่น พริกชี้ฟ้า ผักชี จมน้ำจิ้มตามชอบ

(ท่านผู้หญิงกลีบ, 2504 : 45)

ฮื้อแซ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ชื่ออาหารแบบจีนชนิด
หนึ่ง ยำปลาดิบ ๆ ด้วยน้ำส้มและผัก เช่น วิธีทำฮื้อแซ

วิธีทำ แล่ปลาเอากระดูกกลางออกล้างให้สะอาด หั่นตามขวางเป็นชิ้นบาง
ๆ ให้ติดหนังด้วย ใส่ตะปกรงพักไว้ จักแตงกวา มะเฟืองเป็นแว่น ตัดใบผักกาดหอม
เป็นชิ้น ๆ เด็ดใบคั้นซ่าย ตังโอเป็นใบ ๆ หั่นหัวผักกาดเค็มเป็นฝอยขย้าน้ำให้จืด
ซอยหัวผักกาดขาวเป็นฝอย จัดผักวางเป็นพวก ๆ เอาปลาวางตรงกลาง รับประทาน
กับน้ำจิ้ม

(ท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร, 2504 : 46-47)

ตำราเล่มนี้ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ในด้านการประกอบอาหารและความรู้ในด้านอาหารของท่าน
ผู้หญิงกลีบ มหิธรจึงมีความหลากหลายมิติผสมผสานกัน ทั้งอาหารชาววังที่ซึมซับมาแต่เยาว์วัย อาหารลาวจาก
ญาติสายเวียงจันทน์ อาหารจีนซึ่งมีอิทธิพลจากครอบครัวของสามี และอาหารฝรั่งที่ท่านฝึกฝนร่ำเรียนมา
ประกอบกับความสนใจที่จะทดลองทำอาหารใหม่ ๆ และความสามารถในการสร้างสรรค์ออกมาในตำรับของ
ท่านจะมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทยเอาไว้

อนึ่ง คำศัพท์ที่เกี่ยวกับการประกอบอาหารของไทยนั้นมีบทบาทสำคัญในการแสดงถึงวัฒนธรรมและ
ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของคนในชาติด้วยกันทั้งสิ้น ความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันท์
อัญชลีบุญ (2550 : 45-57) ที่ศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหารในตำราอาหารไทยของหม่อมหลวงเดิบ
ชุมสายและเว็บไซต์ปลาแดก และงานวิจัยของภาสพงศ์ ฝิวพอใช้ (2560 : 1-50) ศึกษาคำศัพท์การประกอบ
อาหารในตำราแม่ครัวหัวป่าก์ของท่านผู้หญิงเปลี่ยน ภาสกรวงศ์ ที่ศึกษาพบว่าคำศัพท์ที่เกี่ยวกับการประกอบ
อาหารมีบทบาทสำคัญในการสะท้อนให้เห็นศิลปะวัฒนธรรมและค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของคนไทย
ด้วยกันทั้งสิ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ปรากฏในตำรับอาหารของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร ซึ่ง
สะท้อนให้เห็นทั้งทางด้านภาษา ซึ่งจะศึกษาจากคำศัพท์ กลุ่มคำศัพท์ ความหมายของกลุ่มคำศัพท์ที่มีการ
เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึง วัตถุดิบ วิธีการประกอบอาหาร อุปกรณ์ในการประกอบอาหาร การใช้ภาษา และ

การจัดสำรับ รวมไปถึงวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทยและการรับเอาวัฒนธรรมอื่นเข้ามาผสมผสานก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างต่อวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทยในสมัยนั้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหาร ในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย ในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย 1) ค้นคว้าและศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ค้นคว้าและศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาหารและงานวิจัยเกี่ยวกับคำศัพท์การประกอบอาหาร และวัฒนธรรมจากคำศัพท์การประกอบอาหาร 3) กำหนดกลุ่มข้อมูลในการศึกษา โดยจะศึกษาตัวบทจากตำราหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร พ.ศ.2504 4.)การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์คำศัพท์จากตัวบท รวบรวมคำศัพท์และตัวอย่าง เพื่อศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหารและการใช้ภาษา ต่อมาวิเคราะห์ตัวบท เนื้อหาการประกอบอาหารเพื่อศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนไทยในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร โดยศึกษาจากแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม 5) เรียบเรียงและรายงานผลงานวิจัยที่ศึกษา 6)สรุปผลการวิจัย อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการทำอาหารในทางมานุษยวิทยา สเตรสส์ (struss, 1964 อ้างถึงใน ภาสพงศ์ ผิวนพอใช้ 2559 : 5-7) ได้อธิบายว่านักมานุษยวิทยาชาวฝรั่งเศสได้ศึกษาและให้ข้อเสนอทฤษฎีคลาสสิก เรื่องสามเหลี่ยมแห่งการทำอาหาร(Culinary Triangle) สเตรสส์ได้ให้คำอธิบายว่า การประกอบอาหารแบ่งออกเป็น 2 ขั้ว ขั้วแรก คือ เป็นธรรมชาติ (nature) และขั้วที่ 2 คือ เป็นวัฒนธรรม (culture) โดยทั้งสองมีความแตกต่างกัน คือ ถูกตกแต่งและไม่ถูกตกแต่งตามลำดับ สเตรสส์จะเน้นเรื่องการประกอบอาหารให้สุกเป็นหลัก โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การต้ม การย่าง และการรมควัน สเตรสส์กล่าวว่าการทำอาหารมีคุณลักษณะคล้ายภาษา เนื่องจากเขาได้งานทางภาษาศาสตร์เป็นแรงบันดาลใจเกี่ยวกับการแยกหน่วยเสียง (phoneme) แบบภาษาศาสตร์โครงสร้าง สเตรสส์ เห็นว่า ทุกชาติพันธุ์เมื่อมีภาษาต้องมีการประกอบอาหาร การทำอาหารสามารถแบ่งได้ออกเป็น 3 ส่วน คือ การต้ม การรมควัน และการย่าง เป็นการประกอบอาหารที่

ทุกวัฒนธรรมมีอยู่โดยได้อาศัยข้อมูลสนับสนุนจากงานวิจัยในรูปแบบภาษาและวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ส่วนธิดา ธนารักษ์ และกัญญณี ผลวงศ์ (2547 : 106-114) ได้กล่าวเกี่ยวกับประเภทกรรมวิธีการประกอบอาหารที่ทำให้อาหารสุก แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ อาหารคาว และ อาหารหวาน มีลักษณะเฉพาะตัว ส่วนของอาหารคาวที่รับประทานคู่กับข้าวเรียกว่า “กับข้าว” มีทั้งรส เค็ม หวาน เปรี้ยว และเผ็ด จากแนวความคิดดังกล่าว เกี่ยวกับประเภทของการประกอบอาหารให้สุก แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของการประกอบอาหารไทย ถึงแม้ว่าจะสะท้อนเห็นถึงภูมิปัญญาระบบความคิด วัฒนธรรมของคนไทย แต่การประกอบอาหารของคนไทยในแต่ละท้องถิ่นก็มีความแตกต่างกันออกไป และอาจจะมีหลายวิธีการประกอบอาหารที่ทำให้สุกมากกว่าวิธีการข้างต้นที่กล่าวไว้

2. แนวคิดเกี่ยวกับกับคำศัพท์ประกอบอาหารและวัฒนธรรมการประกอบอาหาร ลฎาภา มอร์เตโร (2554 : 84) ได้ศึกษานิยามคำศัพท์อาหารไทยภาคกลางและวิธีการครัวไทย โดยมุ่งเน้นศึกษาคำศัพท์ชื่ออาหารไทยภาคกลาง คำศัพท์วัตถุดิบ ด้านศิลปะการปรุงแต่งอาหารไทยและตำรับอาหาร และเพื่อรวบรวมความรู้เชิงวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารไทย อาหารประจำของชนชาติไทยที่ประกอบไปด้วย อาหารคาวอาหารหวาน และเครื่องเคียงผลไม้หรือสมุนไพร ที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดวิธีการปรุงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติที่เกิดจากภูมิปัญญาไทย ด้วยภูมิปัญญาไทยนับแต่ในอดีต แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของอาหารไทยภาคกลาง โดยนำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่ในธรรมชาติมาปรับใช้ผสมผสานจนเกิดเป็นวัฒนธรรมอาหารในที่สุด ดังนั้นอาหารไทยกลางที่เสนอในงานวิจัยคำนิยามศัพท์นี้ได้รวบรวมเกี่ยวกับอาหารไทยกลางและวิธีการครัวไทย ในส่วนวัฒนธรรมการประกอบอาหาร ศรุตา นิติวรการ (2557 : 171-179) กล่าวว่าอาหารไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติไทย ผลการศึกษาพบว่า อาหารไทยมีการพัฒนาตั้งแต่ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน อาหารไทยมีความโดดเด่นทั้งในเรื่องของรสชาติ คุณค่าทางโภชนาการ ตลอดจนการตกแต่งที่งดงาม อาหารไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ อาหารคาวอาหารหวาน จากสถานการณ์ในปัจจุบันพบว่า อาหารไทยกำลังตกอยู่ในช่วงวิกฤต คือ การผสมผสานของวัฒนธรรมที่เกิดอย่างรวดเร็ว อาหารขาดแคลน พฤติกรรมการบริโภคอาหารไทยที่ลดลง และการเปลี่ยนจากสังคมเกษตรมาเป็นสังคมเมือง ที่สำคัญอาหารไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศ ที่มีการสั่งสมสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษนับว่าเป็นภูมิปัญญาที่แท้จริงและน่าหวงแหนอย่างยิ่ง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คำศัพท์การประกอบอาหารและวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย : ศึกษาจากตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหารและศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย ในตำรับอาหารของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร การศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหารตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม

ของท่านผู้หญิงกลับ มหิธร เป็นตำรับอาหารที่จัดพิมพ์ขึ้นใหม่โดยลูกหลานของท่านผู้หญิงเมื่อ พ.ศ. 2504 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นับมาถึงปัจจุบันก็เป็นเวลากว่า 59 ปีแล้ว จึงทำให้มีความสนใจทางด้านภาษา แสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาในการประกอบอาหารที่มีความแตกต่างและเปลี่ยนแปลงไป โดยจะศึกษาจากคำศัพท์ต่าง ๆ และกลุ่มคำศัพท์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร การประกอบอาหารในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ได้อธิบายเนื้อหาการประกอบอาหารและของว่างไว้ 6 กลุ่มคำศัพท์ ได้แก่ กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหาร กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับเครื่องปรุงการประกอบอาหาร กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับวัตถุดิบการประกอบอาหาร กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์การประกอบอาหาร และกลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับวิธีการประกอบอาหาร ในส่วนของ ผลไม้ ของว่าง และขนม นั้น ได้อธิบายเนื้อหาไว้ 3 กลุ่มคำศัพท์ คือ กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่อผลไม้ กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์การปอกผลไม้ และกลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับวิธีการปอกผลไม้

คำศัพท์การประกอบอาหาร

1. กลุ่มคำศัพท์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร

1.1 กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหาร ประกอบไปด้วย กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหารประเภทขนมจีนกลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหารประเภทข้าว กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหารประเภทแกง กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับอาหารประเภทต้ม กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหารประเภทนึ่ง กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหารประเภทผัด กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหารประเภททอด กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหารประเภทย่าง กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหารประเภทยำ กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหารประเภทเครื่องจิ้ม ในส่วนกลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหารประเภทของว่าง ประกอบไปด้วย ชื่อประเภทผลไม้ ชื่อประเภทขนม

1.2 กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับเครื่องปรุงการประกอบอาหาร

1.2.1 เครื่องปรุงประเภทที่ทำให้เกิด รสเค็ม รสเผ็ด รสเปรี้ยว และรสหวาน

1.2.1.1 เครื่องปรุงที่ทำให้เกิดรสเค็ม ได้แก่ น้ำปลา น้ำปลาดี น้ำปลาญี่ปุ่น ซอสซีอิ๊วขาว ปลาร้า กะปิ เกลือ เต้าเจี้ยว เต้าหู้ยี้ เนย

1.2.1.2 เครื่องปรุงรสเผ็ด ได้แก่ พริกสด พริกป่น พริกเผา พริกไทย พริกไทยป่น ขิง

1.2.1.3 เครื่องปรุงรสเปรี้ยว ได้แก่ ส้ม มะนาว มะขามเปียก น้ำส้ม มะกรูด ส้มเหม็น น้ำส้มซ่า น้ำส้มมะกรูด มะม่วง มะกอก สมอ

1.2.1.4 เครื่องปรุงรสหวาน ได้แก่ น้ำตาลหม้อ น้ำตาลทราย น้ำตาลปีบ น้ำตาลเมืองเพชร นมข้น ซีอิ๊วดำ น้ำกระเทียมดอง

1.2.2. เครื่องปรุงประเภทที่ให้กลิ่นและสี ได้แก่ กระดังงา มะลิ กุหลาบ อัญชัน มะพร้าว

1.3 กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับวัตถุดิบการประกอบอาหาร วัตถุดิบในการประกอบอาหารก็เป็นอีกหนึ่งส่วนประกอบที่สำคัญ วัตถุดิบส่วนมากที่คนไทยใช้ประกอบอาหารนั้นก็คือ วัตถุดิบที่เป็นเนื้อสัตว์ แป้ง ผัก ผลไม้ต่าง ๆ ที่มีสารอาหารครบตามหลักโภชนาการทำให้ผู้บริโภคได้รับสารอาหารครบถ้วนและเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนมนั้นล้วนเป็นอาหารชาววังการคัดสรรวัตถุดิบจึงเป็นสิ่งที่สำคัญก่อนที่จะนำมาประกอบอาหาร ดังนั้นวัตถุดิบที่ปรากฏในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร จำแนกออกเป็น 3 ประเภทดังนี้ ได้แก่ 1.) วัตถุดิบประเภทเนื้อสัตว์ ได้แก่ ประเภทเนื้อสัตว์บก ประเภทเนื้อสัตว์น้ำ 2.) วัตถุดิบประเภทแป้ง 3.) วัตถุดิบประเภทผักและผลไม้ แบ่งตามการใช้ประโยชน์ ได้แก่ หัวและราก ลำต้น ใบ ดอก และผล จะเห็นได้ว่าการคัดสรรวัตถุดิบที่จะนำมาประกอบอาหารนั้นต้องให้ความสำคัญ ตำรับเล่มนี้ยังเป็นตำรับกับข้าวชาววัง ฉะนั้นการเลือกสรรวัตถุดิบต้องมีความพิถีพิถันในการเลือก เพื่อให้ได้วัตถุดิบที่ดีที่สุดมาประกอบอาหารให้กับผู้บริโภคได้รับประทานและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย

1.4 กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์การประกอบอาหาร พบว่า มีกลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์การประกอบอาหาร อยู่ 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์การหุง ต้ม และผัดข้าว กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์การประกอบอาหารคาวและของว่าง และกลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในทำขนมและผลไม้ โดยอุปกรณ์แต่ละประเภทจะมีคำกริยาบ่งบอกการใช้อุปกรณ์ เพื่อให้ผู้ที่การจะประกอบอาหารใช้อุปกรณ์แต่ละประเภทได้ถูกต้อง

1.5 กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับวิธีการประกอบอาหาร จากการศึกษาวิธีการประกอบอาหารพบกลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับวิธีการประกอบอาหาร ได้แก่ กลุ่มคำศัพท์วิธีการประกอบอาหารที่ไม่ใช้น้ำมัน กลุ่มคำศัพท์การประกอบอาหารที่ใช้น้ำมัน และกลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับวิธีการปอกผลไม้และการทำผลไม้แปรรูป ส่วนที่ไม่ใช้น้ำมันจะพบลักษณะวิธีการประกอบอาหาร 6 ประเภท ได้แก่ ได้แก่ การต้ม การแกง การนึ่ง การยำ การหลน การย่าง การอบ ส่วนที่ใช้น้ำมันพบลักษณะวิธีการประกอบอาหาร 2 ประเภท ได้แก่ ผัด ทอด และในส่วนวิธีการปอกผลไม้และการทำผลไม้แปรรูป 1.) วิธีการปอกผลไม้พบ 4 ประเภท ได้แก่ ปอก แกะ ผ่า และคว้าน 2.) วิธีการแปรรูปผลไม้พบ 1 ประเภท ได้แก่ การเชื่อม กล่าวได้ว่าลักษณะวิธีการประกอบอาหารในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม เป็นวิธีการประกอบอาหารที่ไม่ใช้น้ำมันในการประกอบมากที่สุดและมีประโยชน์ต่อสุขภาพ ในวิธีการปอกผลไม้มีวิธีการปอกปะปนกันไป และการแปรรูปผลไม้ส่วนมากจะเป็นการเชื่อมหรือต้มผลไม้มากที่สุด

2. รูปแบบด้านการใช้ภาษา

จากการศึกษารูปแบบด้านการใช้ภาษาในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม นั้น พบว่าการใช้ภาษานั้นแตกต่างและเหมือนกับอดีตและปัจจุบัน เช่น การใช้ลักษณะนาม การเปลี่ยนแปลงในการใช้คำ การเปลี่ยนแปลงการใช้วรรณยุกต์ การเปลี่ยนแปลงการใช้พยัญชนะ การ

เปลี่ยนแปลงด้านสระ และการใช้คำทับศัพท์ กล่าวได้ว่าการศึกษาศึกษาการเรียบเรียงตำรับวิธีการประกอบอาหารของท่านผู้หญิงนั้นสะท้อนให้เห็นถึงการใช้คำศัพท์ กลุ่มคำศัพท์ ที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. ด้านการเรียบเรียงเนื้อหาในตำรับ

การเรียบเรียงตำรับอาหารของท่านผู้หญิงในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม นั้น ปรากฏว่าพบลักษณะการเรียบเรียงเนื้อหาอยู่ 4 ส่วน ได้แก่ ปกนอกและปกใน การกล่าวถึงพระมาหากรุณาธิคุณที่ท่านผู้หญิงได้รับ รวมไปถึง คำนำ สารบัญ ส่วนประวัติของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร และส่วนของเนื้อหาวิธีการประกอบอาหารในตำรับ แสดงให้เห็นว่าลูกหลานของท่านผู้หญิงต้องการให้ผู้ที่จะศึกษาวิธีการประกอบอาหารจากตำรับเล่มนี้นั้น ยกย่อง ให้เกียรติ และเข้าใจในปณิธานของท่านผู้หญิง ที่ท่านได้เรียบเรียงเนื้อหาวิธีการประกอบอาหารมาไว้ให้แก่คนรุ่นหลังได้ศึกษาและใช้ประโยชน์จากตำรับเล่มนี้

ภาพหน้าปกและรูปของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร

(ท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร)

ตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ของ ท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร เป็นตำรับอาหารที่ท่านผู้หญิงได้เรียบเรียงเนื้อหาในตำรับขึ้นเอง ตำรับเล่มนี้มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เนื้อหาในตำรับนี้ล้วนเป็นตำรับอาหารชาววังทั้งสิ้นจะมีทั้งวิธีการประกอบอาหาร เครื่องปรุง การจัดสำรับ ของอาหารชาววังที่ท่านผู้หญิงชิมซบมาตั้งแต่เยาว์วัย และมีอาหารที่หลากหลายประเภทโดยสอดแทรกอิทธิพล อาหารจีนที่ได้รับอิทธิพลจากครอบครัวสามี อาหารลาวจากญาติสายเวียงจันทน์ อาหารฝรั่งที่ท่านศึกษาเรียนมา และอาหารอาหารแขก ถือได้ว่าเป็นตำรับอาหารที่สามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรมวิธีการทำอาหารและการบริโภคอาหารในยุคสมัยนั้น

ในส่วนการศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหารในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ของ ท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร พบว่าวิธีการประกอบอาหารในตำรับสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมด้านอาหารของคนไทยด้านต่าง ๆ ในตำรับเล่มนี้ ได้แก่

วัฒนธรรมด้านการบริโภคของคนไทย

1. วัฒนธรรมด้านการบริโภค

1.1) การบริโภคอาหารแบบไทยนั้น สามารถแบ่งได้ดังนี้ การบริโภคอาหารที่ไม่ใช้น้ำมัน การบริโภคที่ใช้น้ำมัน การบริโภคอาหารประเภทเครื่องจิ้ม การบริโภคอาหารว่าง การบริโภคผลไม้และขนม และการบริโภคอาหารที่มีวัตถุดิบจากพืช 1.2) การบริโภคอาหารได้รับมาจากวัฒนธรรมจีน และ 1.3) การบริโภคอาหารที่รับมาจากวัฒนธรรมอื่น ดังนั้น อาหารคาวส่วนใหญ่ที่ได้ประกอบขึ้นส่วนมากเป็นกับข้าวเอาไว้ทานคู่กับข้าว อาหารว่างจะรับประทานระหว่างรออาหารจานหลัก และในส่วนผลไม้และของหวานนั้นจะรับประทานหลังจากทานอาหารมื้อหลัก ซึ่งที่ได้กล่าวมานั้นสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทยในยุคสมัยนั้นที่เป็นเช่นนั้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

2. วัฒนธรรมด้านภูมิปัญญาในการประกอบอาหาร

2.1) จากการศึกษาอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำครัว ในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ที่พบการนำเอาวัสดุจากสิ่งรอบตัวและทำธรรมชาติมาใช้เป็นอุปกรณ์การประกอบอาหาร เช่น วัสดุที่ทำจากไม้ที่ที่พบ ได้แก่ พาย ไม้ กระบุง(ตะกร้า) ไม้ทามะพร้าว ไม้ค้ำลิ้ง ตะเกียบ และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่มีอยู่ในบ้านแล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาหาร ได้แก่ เข็ม เทียน กระดาษ พาง ถุงผ้าดิบ เป็นต้น จึงสะท้อนให้เห็นว่าในสมัยก่อนที่ยังไม่มีความเจริญทางเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เท่ากับสมัยปัจจุบัน ในด้านการประกอบอาหารก็เช่นเดียวกันที่ปัจจุบันนี้มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยสามารถประกอบอาหารได้อย่างง่ายดาย ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าคนไทยในสมัยก่อนได้มีการเรียนรู้และการนำเอาสิ่งรอบตัวที่มีอยู่ และมีอยู่ในธรรมชาตินำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นอุปกรณ์การประกอบอาหาร 2.2) จากการศึกษาการนำภูมิปัญญาด้านสมุนไพรมาใช้ในการประกอบอาหารนั้น พบว่า ในการประกอบอาหารคาวและของว่าง และการทำขนม นั้น พบว่า ได้มีการนำเอาสมุนไพรมาใช้เป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารเพื่อให้อาหารมีรสชาติที่ดีและเป็นยารักษาโรค และบำรุงร่างกาย ทำให้ผู้บริโภคได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์ ยิ่งไปกว่านั้นอาหารตำรับนี้ล้วนแต่เป็นอาหารชาววังดังนั้นในการคัดสรรวัตถุดิบมาใช้ในการประกอบอาหารยังต้องมีความพิถีพิถันมากยิ่งขึ้น 2.3) ภูมิปัญญาด้านการนำวัตถุดิบอื่นใช้แทนในอาหารไทย พบว่าในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ในการประกอบอาหารบางชนิดนั้นสามารถนำวัตถุดิบอย่างอื่นที่มีในท้องถิ่นมาใช้แทนกันได้ ซึ่งก็จะยังคงรสชาติเดิมของอาหารเพียงแค่เปลี่ยนวัตถุดิบเท่านั้น 2.4) ภูมิปัญญาด้านความสะอาดจากการศึกษาด้านภูมิปัญญาในการประกอบอาหารในตำรับเล่มนี้นั้น พบว่า ได้มีการนำเอาภูมิปัญญามาใช้ร่วมในการประกอบอาหารดังนี้ 1.) ภูมิปัญญาด้านการใช้อุปกรณ์ 2.) ภูมิปัญญาด้านการนำเอาสมุนไพรมาใช้ในการ

ประกอบอาหาร 3.) ภูมิปัญญาด้านการนำวัตถุดิบอื่นใช้แทนในอาหารไทย และ 4.) ภูมิปัญญาด้านความสะอาด ดังนั้นในตำรับเล่มนี้คือการที่นำเอาภูมิปัญญาเข้ามาผสมผสานในการประกอบอาหาร แสดงให้เห็นว่าภูมิปัญญานั้นมีมายาวนานแล้ว เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของคนสมัยก่อน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ไว้ให้คนรุ่นหลังได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และก่อนให้เกิดเป็นวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาของไทย

3. วัฒนธรรมโภชนาการด้านการจัดสำรับ

จากการศึกษาการจัดสำรับอาหารข้างต้น พบว่า การจัดสำรับแบบไทยสามารถแบ่งได้ดังนี้ ด้านการจัดสำรับในอาหารคาวและของว่าง ด้านการจัดสำรับผลไม้ และขนม การจัดสำรับอาหารใน 1 สัปดาห์ การจัดสำรับของว่างไทย การจัดสำรับเครื่องกระยาบวช และการจัดสำรับของว่างน้ำชาฝรั่ง จากข้างต้นที่กล่าวมานั้นท่านผู้หญิงได้บอกขั้นตอนการจัดสำรับอาหารชาววังแต่ละประเภทไว้อย่างละเอียด ดังนั้นสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนไทยในการจัดสำรับอาหารแต่ละประเภทนั้นล้วนจะต้องมีความประณีต สะอาด เรียบร้อย และสวยงามในแต่ละสำรับ เพื่อที่จะให้ผู้บริโภคได้รับประทานอาหารรสชาติที่อร่อยและน่ารับประทาน

4. วัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม นั้นพบว่า วัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจสามารถแบ่งออกได้ 2 ส่วน คือ 1) การค้าขายระหว่างประเทศ พบการนำเข้าวัตถุดิบจาก ตะวันตก จีน ญี่ปุ่น อินเดียและอาหรับ สะท้อนให้เห็นว่าการค้าขายแลกเปลี่ยนนั้นมีมายาวนานจนเกิดเป็นการแลกเปลี่ยนรับเอาวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาเรียนรู้และปรับใช้ในชีวิตรูปแบบไปในทางที่ดีขึ้น และ ส่วนที่ 2) การค้าขายในประเทศ ถึงแม้ว่าจะไม่กล่าวถึงการค้าขายภายในประเทศมากสักเท่าไร แต่ก็สามารถรู้ได้ว่าภายในประเทศก็ย่อมมีการค้าขายกันอยู่เหมือนกัน เช่น ร้านขายเครื่องยา ที่พบในตัวอย่าง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมการค้าภายนอกประเทศและภายในประเทศนั้น มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นับได้ว่าเป็นเวลายาวนานพอสมควร คนไทยสามารถรับและปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ได้เสมอ พร้อมนำมาปรับปรุงเติมแต่งในวัฒนธรรมเดิมที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไป

งานวิจัยนี้ศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหารและวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย : ศึกษาจากตำรับอาหารท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร (ไกรฤกษ์) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหาร และเพื่อศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย ว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษาและด้านวัฒนธรรมการบริโภคอาหารที่ปรากฏในตำรับอย่างไรบ้าง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาภาษาที่ใช้ในการประกอบอาหารในตำรับและจัดหมวดหมู่คำศัพท์ แล้ววิเคราะห์คำศัพท์และกลุ่มคำศัพท์ที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการบริโภค

ผลการศึกษาที่พบจากการศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหาร ได้แก่ ด้านคำศัพท์การประกอบอาหาร ด้านรูปแบบการใช้ภาษา และด้านการเรียบเรียงเนื้อหา ส่วนวัฒนธรรมการบริโภคนั้นพบดังนี้ วัฒนธรรมด้านการบริโภค วัฒนธรรมด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรมโภชนาการด้านการจัดสำรับ และวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหารและวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย : ศึกษาจากตำรับอาหารท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร (ไกรฤกษ์) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหาร และเพื่อศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาภาษาที่ใช้ในการประกอบอาหารในตำรับและจัดหมวดหมู่คำศัพท์ แล้ววิเคราะห์คำศัพท์และกลุ่มคำศัพท์ที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการบริโภค

ผลการศึกษาที่พบจากการศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหาร ได้แก่ ด้านคำศัพท์การประกอบอาหาร ด้านรูปแบบการใช้ภาษา และด้านการเรียบเรียงเนื้อหา ส่วนวัฒนธรรมการบริโภคนั้นพบว่าตำราอาหารของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมด้านการบริโภค วัฒนธรรมด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรมโภชนาการด้านการจัดสำรับ และวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ นั่นคือการรับเข้าของอิทธิพลของวัฒนธรรมการบริโภคของต่างชาติ เช่น ในสำรับอาหารมีการผสมผสานอาหารไทยกับอาหารหลาย ๆ ชาติ โดยเฉพาะอาหารจีน ตำราของท่านผู้หญิงกลีบจะโดดเด่นมาก ๆ นั่นอาจเป็นเพราะประสบการณ์และภูมิหลังของผู้เขียนตำราเอง และสภาพสังคมค่านิยมในสมัยดังกล่าวประกอบกัน

จากผลการวิจัยข้างต้น กล่าวได้ว่า ตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม นอกจากจะให้ความรู้ในด้านการประกอบอาหารชาววังแล้ว ยังน่าสนใจในด้านการใช้ภาษา วัฒนธรรมด้านการบริโภค วัฒนธรรมด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรมด้านการจัดสำรับ และวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

1. ในด้านการใช้ภาษาในตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง ภาษาที่ใช้บันทึกในตำรับนั้นเปลี่ยนไปตามกาลเวลาจึงทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านรูปแบบการใช้ภาษาอย่างเห็นได้ชัด จากการศึกษาคำศัพท์ในการประกอบอาหาร เช่น จาก คำ กลุ่มคำ การใช้คำทับศัพท์ ยกตัวอย่าง คำว่า องคฺลี ปัจจุบันใช้คำว่า ขอนี้ คำว่า ต่อยไข่ ปัจจุบันใช้ คำว่า ตอกไข่ และ คำว่า สลัด เป็นคำทับศัพท์ ปัจจุบันก็ยังใช้ คำว่า สลัด เช่นเดิม เป็นต้น จะเห็นได้ว่าภาษามีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและวัฒนธรรมอื่นเข้ามา ดังจะสอดคล้องกับคำกล่าวของ ภาสพงศ์ ผิวนพโพธิ์ (2560 : 30) กล่าวว่า ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเป็นปกติตามธรรมชาติของภาษาที่ยังมีผู้ใช้หรือที่เรียกว่าภาษามีชีวิต

2. วัฒนธรรมด้านการบริโภค การบริโภคเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อมนุษย์ทุก ๆ คนบนโลก การบริโภคหรือการกินนั้นเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์ปฏิบัติเป็นประจำเพื่อดำรงชีวิตให้อยู่รอด การบริโภคนั้นควรเลือกบริโภคอาหารที่กินแล้วมีประโยชน์ต่อร่างกายและรสชาติอร่อย ในการบริโภคของคนไทยในยุคสมัยนั้นที่ปรากฏในตำรับจะเป็นการบริโภคอาหารชาววังและอาหารชาวบ้านอาหารชาววังและอาหารชาวบ้านจะมีความแตกต่างในด้านกรรมวิธีการปรุง การคัดสรรวัตถุดิบ ที่นำมาใช้ประกอบอาหาร ถือได้ว่าเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่สร้างเอกลักษณ์ให้แต่ละท้องถิ่นและประเทศชาติ เกิดเป็นวัฒนธรรมการบริโภคที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เพิ่มเติมวัฒนธรรมสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาแต่ก็ยังคงรักษาสืบเดิมที่มีอยู่แล้วไว้เป็นอย่างดี การบริโภคก็ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่ง เพราะการบริโภคนั้นย่อมมีความแตกต่างกัน

ออกไปตามแต่ละสังคมหรือพื้นที่ ดังคำกล่าวของ ศรุตา นิติวรรการ (2557 : 171-179) กล่าวว่าอาหารไทย นับว่าเป็นอาหารที่มีความหลากหลายของชนิดอาหารมากกลุ่มหนึ่ง อันเกิดจากกรรมวิธีการประกอบอาหารที่แตกต่างกัน ปัจจุบันอาหารไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ อาหารคาว และอาหารหวาน

จะเห็นได้ว่า ตำราอาหารเป็นเสมือนเครื่องมือหนึ่งในการบันทึกความเป็นไปของสังคม สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต การติดต่อสื่อสาร การดำรงคงอยู่ของผู้คนในยุคสมัยนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันท์ อัญชลีณกุล (2550:45-57) ภาสพงศ์ ผิวพอใช้ (2560 : 1-50) ที่กล่าวว่า คำศัพท์การประกอบอาหารทั้งหลายนั้นล้วนแสดงให้เห็นค่านิยม ความเป็นไปของสังคมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการบริโภคอาหารของคนในชนชาตินั้น ๆ ด้วยกันทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง คำศัพท์การประกอบอาหารและวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย : ศึกษาจากตำรับหนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม ของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหารและศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย ในตำรับอาหารของท่านผู้หญิงกลีบ มหิธร ผลจากการวิจัยพบดังนี้

1. คำศัพท์การประกอบอาหาร ได้แก่ กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับชื่ออาหาร กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับเครื่องปรุงการประกอบอาหาร กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับวัตถุดิบการประกอบอาหาร กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์การประกอบอาหาร กลุ่มคำศัพท์เกี่ยวกับวิธีการประกอบอาหาร ในส่วนวิธีการปอกผลไม้ไม่มีวิธีการปอกที่หลากหลายปะปนกันไปและการแปรรูปผลไม้ส่วนมากจะเป็นการเชื่อมหรือต้มผลไม้มากที่สุด ด้านรูปแบบการใช้ภาษา และด้านการเรียบเรียงเนื้อหา

2. ด้านวัฒนธรรมการบริโภค ได้แก่ วัฒนธรรมด้านการบริโภค วัฒนธรรมด้านภูมิปัญญาในการประกอบอาหาร วัฒนธรรมโภชนาการด้านการจัดสำรับ และวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปคือควรมีการศึกษาคำศัพท์การประกอบอาหารจากตำรับเล่มอื่น ๆ ในแต่ละยุคสมัยเพื่อให้เห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมการบริโภคในแต่ละยุคในสังคมไทย หรืออาจเปรียบเทียบกับตำราอาหารไทยกับตำราอาหารในชาติอื่น ๆ เพื่อให้เห็นความแตกต่างหลากหลายและการผสมผสานของวัฒนธรรมการบริโภคในแต่ละชาติว่ามีความเหมือนต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กลีบ มหิธร,ท่านผู้หญิง. (2504). *หนังสือกับข้าวสอนลูกหลาน กับ ผลไม้ ของว่าง และขนม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ธิดา ธนารักษ์ และกัญญณี ผลิตวงศ์. (2547). ความรู้เรื่องอาหารไทย. *วารสารวิชาการ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์* 4, 106-114.
- เปรม สอนสมุทร. (2560). ตำรับชาววัง : นวัตกรรมแห่งโภชนาประโยชน์. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม* 2, 150-155.
- ภาสพงศ์ ผิวพอใช้. (2560). *คำแสดงโภชนลักษณะในตำราแม่ครัวหัวป่าก์ ของท่านผู้หญิงเปลี่ยน ภาสกรวงศ์ : ภาพสะท้อนด้านภาษาและวิถีชีวิตคนไทย*. ภัคดีวิทยาลัย:งานวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ลฎาภา มอร์เตโร. (2554). *ค่านิยมศัพท์อาหารไทยภาคกลางและวิถีการครัวไทย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต: ม.ป.ท.
- ศรุดา นิตวีรการ. (2557). อาหารไทย : มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร* 5 (1), 171-179
- สุนันท์ อัญชลีบุญกุล. (2550). “คำแสดงโภชนลักษณะในตำราอาหารของม.ล.เตียบ ชุมสาย และในตำราอาหารเว็บไซต์ปลาแดกคอตคอม”. ใน *รวมบทความวิจัย ยำใหญ่ใส่สารพัด*. วัฒนธรรมอาหารไทย-เทศ คณะอักษรศาสตร์. ภัคดีวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

**The Relationship Between Professional Learning Community and
Academic Affairs Administration of Expansion Schools Under
Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1**

กนกวรรณ ปันแก้ว,
พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตรภาณี พุ่มกล่อม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
**Kanokwan Punkaew,
Pongsak Ruamchomrat and Mitparnee Pumklom**
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: kanokwan.pun@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การบริหารงานวิชาการ และความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน จำนวน 256 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจ ด้านโครงสร้าง การสนับสนุนชุมชน ด้านภาวะผู้นำร่วม และด้านวิสัยทัศน์ร่วม
2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและ

* วันที่รับบทความ: 11 มิถุนายน 2564; วันแก้ไขบทความ 22 มิถุนายน 2564; วันตอบรับบทความ: 23 มิถุนายน 2564

ประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; การบริหารงานวิชาการ; ครูผู้สอนของโรงเรียนขยายโอกาส

Abstracts

The purposes of this research were to study professional learning community, academic affairs administration and the relationship between professional learning community and academic affairs administration of expansion schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 256 teachers, obtained by stratified random sampling by education area. The research tool was a questionnaire with content validity between 0.67-1.00 and reliability of 0.99 as a tool to collect data. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient by statistical significance level at 0.05.

The results of the study were as follows:

1. The professional learning community of expansion schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1 was overall and in every aspect there is a high level of practice. Sorted by average are professional learning and development, caring community, collaborative teamwork, supportive structure, shared leadership and shared vision.

2. The academic affairs administration of expansion schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1 was overall and in every aspect there is a high level of practice. Sorted by average are school-base curriculum development, learning process development, learning measurement and evaluation, development of educational innovation and technology respectively and research for quality educational.

3. The relationship between professional learning community and academic affairs administration of expansion schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1 was overall and in each individual aspect positively related at a high level with statistical significance of 0.01.

Keywords: Professional Learning Community; Academic Affairs Administration; Teacher of Expansion Schools

บทนำ

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อเทคโนโลยีและทรัพยากรต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงของความรู้และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลา ส่วนการปฏิรูปครูเป็นเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 3 มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน และพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 136-145) ด้วยความเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในยุคปัจจุบันอย่างรวดเร็วทำให้การอบรมพัฒนาครูที่ผ่านมาไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาครู บนพื้นฐานของการปฏิบัติงานจริง กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 9-37) จึงได้ประกาศนโยบายให้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาครูทั้งระบบ โดยได้ปรับเปลี่ยนเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 21 ให้การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพบรรจุอยู่ในตารางการจัดการเรียนรู้ของครูและต้องได้รับการประเมินในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมง ดังที่งานวิจัยของธีรยุทธ รุจาคม (2561 : 63-64) ได้อธิบายว่า การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษา ซึ่งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ในการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ของระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติได้ เพราะบทบาทของครูในชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาขีดความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการบริหารการศึกษาที่เข้มแข็ง ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการ ทราบขอบข่ายและปฏิบัติการกิจ การบริหารงานวิชาการ และมีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ในงานวิจัยของ สุภัทตรา เกษร (2558 : 115-116) ได้อธิบายว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การบริหารงานในสถานศึกษาหรือองค์การใดก็ตาม ผู้นำจะต้องแสดงพฤติกรรมผู้นำในการบริหารงาน เพื่อนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย สำหรับการจัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่าผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (o-net) ในภาพรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 มีผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (o-net) ทุกรายวิชาเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2563 : ออนไลน์) จึงได้กำหนดนโยบาย ปีงบประมาณ 2563 และจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐานขึ้นเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ

เพื่อเพิ่มผลการสอบระดับชาติ (o-net) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1, 2563 : 11)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การบริหารงานวิชาการจึงเป็นตัวกำหนดในการจัดการของโรงเรียนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และต้องได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนคุณภาพการปฏิบัติของครูและคุณภาพของการศึกษาของผู้เรียนให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ก่อให้เกิดประโยชน์และคุณภาพชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ระบบการศึกษามีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 763 คน จากโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 38 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 256 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามพื้นที่จัดการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน (ในโรงเรียนปัจจุบัน) และพื้นที่การจัดการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิโดยการวิเคราะห์ค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดจำนวน 38 แห่ง และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลของแบบสอบถามจำนวน 256 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ นำแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

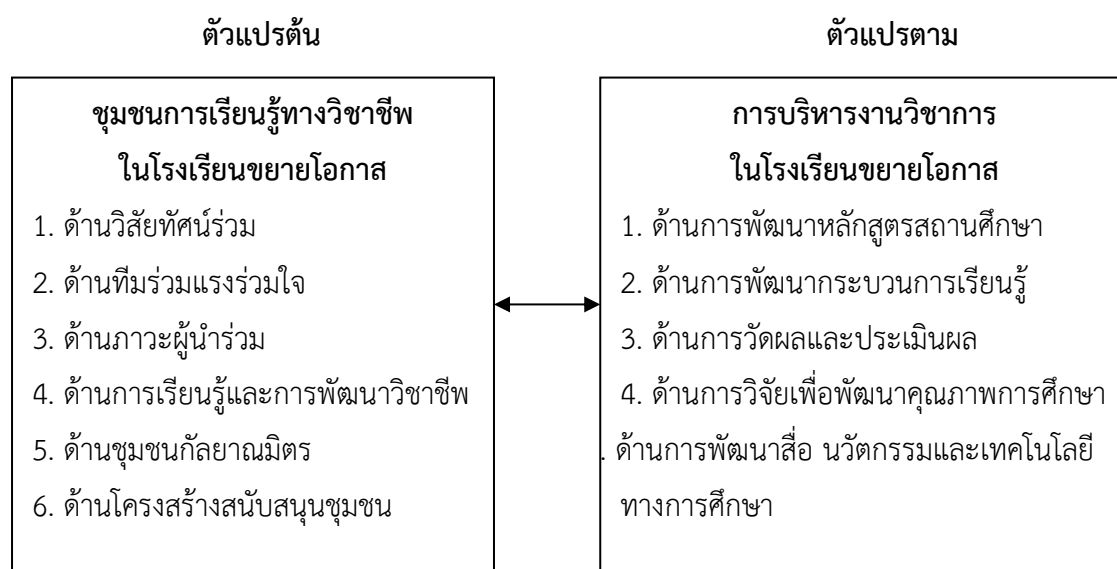
1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อรายด้านและรวมทุกด้านโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย Best (1981 : 195) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการ ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson's product moment correlation coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544 : 316)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 19-20) ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน สำหรับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ใช้กรอบแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 29-32) ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 1 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยภาพรวม

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขยายโอกาส	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.24	0.67	มาก
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.37	0.65	มาก
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.25	0.82	มาก
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.43	0.51	มาก
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.39	0.66	มาก
6. ด้านโครงสร้างการสนับสนุนชุมชน	4.31	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย	4.33	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 1 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา วิชาชีพ ($\bar{X}=4.43$) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ($\bar{X}=4.39$) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($\bar{X}=4.37$) ด้านโครงสร้างการ สนับสนุนชุมชน ($\bar{X}=4.31$) ด้านภาวะผู้นำร่วม ($\bar{X}=4.25$) และด้านวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X}=4.24$) ตามลำดับ

2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 1 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 1

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.44	0.61	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.42	0.55	มาก
3. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.42	0.58	มาก
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.22	0.67	มาก
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.29	0.64	มาก

รวมเฉลี่ย	4.36	0.56	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.44$) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.55) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.58) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}=4.29$) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.22$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

การบริหารงานวิชาการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ด้านการวัดผลและประเมินผล	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	รวมเฉลี่ย
ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	0.68**	0.67**	0.63**	0.70**	0.65**	0.73**
ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	0.71**	0.71**	0.71**	0.71**	0.68**	0.77**
ด้านภาวะผู้นำร่วม	0.62**	0.65**	0.62**	0.68**	0.64**	0.70**
ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	0.67**	0.77**	0.70**	0.61**	0.69**	0.75**
ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	0.69**	0.72**	0.73**	0.73**	0.71**	0.79**
ด้านโครงสร้างการสนับสนุนชุมชน	0.71**	.74**	0.72**	0.78**	0.77**	0.81**
รวมเฉลี่ย	0.77**	0.80**	0.77**	0.80**	0.78**	0.86**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.86$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการ พบว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ของโรงเรียนขยายโอกาสทุกด้านอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($r=0.80$) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($r=0.80$) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($r=0.78$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($r=0.77$) และด้านการวัดผลและประเมินผล ($r=0.77$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านโครงสร้างการสนับสนุนชุมชน ด้านภาวะผู้นำร่วม และด้านวิสัยทัศน์ร่วม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนรู้จนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้ช่วยกันกำหนดไว้ ดังที่ สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 30) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีต่อครูและนักเรียน สำหรับครู ช่วยลดความรู้สึกลำบากเดียวในงานสอนเพิ่มความรู้สึกร่วมกันพัฒนาและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น ทำให้ครูมีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิรุทธ รุจาคม (2561 : 63-64) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาวดี แสนยศ และคณะ (2563 : 66-81) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารและครูร่วมกันตรวจสอบการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ต้องเห็นความสำคัญในการสร้างและส่งเสริมด้านวิสัยทัศน์ร่วม เพื่อให้เป็นการสร้างแนวคิดและการมองภาพเป้าหมาย

ในอนาคตร่วมกัน มีทิศทางเดียวกัน และพร้อมร่วมกันนำไปสู่เป้าหมายเพื่อความสำเร็จด้วยกัน ดังที่ วรลักษณ์ ชูกำเนต และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2557 : 96) ได้กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์ร่วมเป็นการมองเห็นภาพเป้าหมาย ทิศทางเส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริงเป็นเสมือนเข็มทิศในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มี ทิศทางร่วมกัน โดยมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุลลีย์ ศรีชะโคตร และวัลลภา อาริรัตน์ (2558 : 26-36.) ได้ศึกษาเรื่อง บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิสัยทัศน์ร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดา룬 บุญเพิ่ม (2560 : 63) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการ เรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำองค์กรประกอบมากที่สุด คือ ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม

1.2 ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารและครูให้กำลังใจ ซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ต้องตระหนักถึง ความสำคัญในการสร้างทีมที่เข้มแข็ง ทำให้เกิดการทำงานโดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจและรวมพลังเป็น พื้นฐาน ก่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เกิดจากความศรัทธา ความสมัครใจและพร้อมใจกันทำงานให้ประสบ ความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังที่ สิริภาพ บุญยืน (2560 : 30) ได้สรุปไว้ว่า การทำงานร่วมกันจะช่วยลดความ โดดเดี่ยว ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดี และความเข้าใจกันของสมาชิกให้มากยิ่งขึ้น ช่วยสร้างบรรยากาศในการ ทำงานให้เต็มไปด้วยความสุขและบรรยากาศของมิตรภาพ ทำให้ดำเนินงานราบรื่นยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ของ อิลฟิล สะมะแอ และวุฒิชัย เนียมเทศ (2563 : 107-122) ได้ศึกษาเรื่อง บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ผลการวิจัย พบว่า ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศกสวรรณ สีนประเสริฐ (2562 : 135-158) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปฏิบัติงานแบบร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจอยู่ในระดับ มากเช่นเดียวกัน

1.3 ด้านภาวะผู้นำร่วม พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้ บุคลากรในสถานศึกษาเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน ต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริมขวัญกำลังใจของบุคคลในองค์กร สร้างแรงจูงใจและ ช่วยกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการทำงานเป็นทีมอย่างกระตือรือร้นและสร้างสรรค์ ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกในองค์กรมี ความสุข ความสมัครใจและพร้อมใจในการปฏิบัติงานเพื่อไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายประสงค์ของงาน ดังที่ ศิริรัตน์ ตรีเหรา (2560 : 16) ได้สรุปไว้ว่า ความสามารถหรือกระบวนการของ ผู้นำที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ หรือ

ผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มคนเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การหรือเป้าหมายขององค์การที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจน์วรวิรินทร์ ผลอนันต์ (2557 : 85) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีภาวะผู้นำร่วมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยัน วัฒนา (2559 : 53) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 19 สำนักงานเขตบางเขน สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูมีแนวทางการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ส่วนวัดกรรมร่วมกันเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญในการเรียนรู้เพื่อสืบเสาะแสวงหา การสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ การคิดอย่างเป็นระบบ และเรียนรู้จากความเข้าใจจากการปฏิบัติในชีวิตจริง มุ่งสร้างสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ส่วนวัดกรรมร่วมกันในรูปแบบของการทำงานเป็นทีม ดังที่ ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2557 : 286) ได้สรุปไว้ว่า การเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพเป็นการพัฒนาเชิงวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิควิธีการบรรยาย การตั้งคำถาม การอภิปรายกลุ่ม และรายบุคคล การลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงซึ่งเน้นให้ครูทุกคนในชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์ภัส ชัยสงคราม (2561 : 35-54) ได้ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทยา สายแสงจันทร์ และนิยดา เปี่ยมพิชนะ (2563 : 31-41) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านชุมชนกัลยาณมิตร พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารและครูมีเจตคติเชิงบวกและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้ตระหนักและให้การส่งเสริมเรื่องชุมชนแห่งความสุขบนพื้นฐานจริยธรรมที่ดีงาม มีความเอื้ออาทร ความไว้วางใจ เคารพซึ่งกันและกัน สามารถร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีเจตคติเชิงบวกและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ดังที่ วรลักษณ์ ชูกำเน็ด (2557 : 39) ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนกัลยาณมิตร เป็นกลุ่มคนที่อยู่ร่วมโดยมีวิถีของการอยู่ร่วมกันในชุมชนบนพื้นฐานจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทรพลังเชิงคุณธรรม คุณงามความดี มีความไว้วางใจ เคารพซึ่งกัน

และกัน ร่วมกันทำงานแบบอุทิศตนเพื่อมีเจตคติเชิงบวกของครูต่อการศึกษา และนักเรียนมีวิสัยทัศน์สัมพันธ์ต่อกัน ลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครู เชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กันทั้งในเชิงวิชาชีพและชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชญ์พัฒน์ ใจเมือง และคณะ (2563 : 194-209) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบและแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างชุมชนกัลยาณมิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภักดิ์จิรา อ่อนสมฤทธิ์ (2561 : 57) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านชุมชนกัลยาณมิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.6 ด้านโครงสร้างการสนับสนุนชุมชน พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการลดวัฒนธรรมแบบราชการและหันมาใช้วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร เห็นความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนชุมชนหรือองค์กรร่วมกับครูผู้สอน เพื่อลดความเป็นองค์การที่ยึดวัฒนธรรมแบบราชการ โดยหันมาใช้วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตร มีการจัดสรรปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการ และเปิดโอกาสในการทำงานที่ช่วยเหลือกันมากกว่าการสั่งการ เปิดกว้างและให้พื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ของชุมชน ดังที่ สิริภพ บุญยีน (2560 : 31-32) ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยที่มีส่วนช่วยในการดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุยังเป้าหมายได้ง่ายขึ้น เช่น งบประมาณในการดำเนินงาน จำนวนของสมาชิก ความสามารถของสมาชิก บริบทของโรงเรียน นวัตกรรม สื่อการสอน ขวัญกำลังใจของสมาชิก ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้ จะส่งผลโดยตรงกับการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัสมีสส์ อาแด (2561 : 136) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน หลังการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ ร่วมพลัง ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยสนับสนุนทางโครงสร้างอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศกวรรณ สีนประเสริฐ (2562 : 135-158) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้านปัจจัยสนับสนุนหรือโครงสร้างชุมชน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญและการที่สถานศึกษาจะได้รับการยอมรับจากชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพทางด้านวิชาการเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้บริหาร บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพงานด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องเข้าใจความหมายของการบริหารงานวิชาการอย่างยิ่ง ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2552 :

29-32) ให้ความสำคัญกับงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดและเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพร เชี่ยวอินทร์ (2562 : 43-55) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิหัตถ์ ทองผา (2563 : 121) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการความรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า กระบวนการที่เป็นตัวกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อให้การดำเนินการสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษานั้น สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร การวัดผลและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้นำมาสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เศรษฐพงศ์ นันทิวศ์ (2562 : 32) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิณี แซ่จีน (2561 : 25) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.2 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ได้เล็งเห็นว่ากระบวนการเรียนรู้จัดว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สภาพแวดล้อม ชุมชนและท้องถิ่น โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวดี รุ่งอรุณแสงทอง และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2559 : 136-143) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านแก่งจ้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย สุรทัตโชค และ สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต (2563 : 203-213) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้สอนสามารถตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ทำให้ทราบถึงอุปสรรคและข้อบกพร่องในการดำเนินกิจกรรมตามสภาพความเป็นจริง อีกทั้งช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาเครื่องมือและการจัดระบบสารสนเทศในการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชลธิชา พลอาจ (2560 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนศูนย์ชายแดน อำเภอบึงน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล มีระดับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณิธร อินทราเวช (2560 : 84) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดสะเต็มศึกษา : กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีบทบาทในการส่งเสริมครูให้เห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยการคิดค้นหาความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ หรือการประยุกต์ใช้ในการบูรณาการและการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ และเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎณา ชันตา (2558 : 68) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระพล ไวยมิตร (2559 : 5) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การจัดระบบการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตย์ วงศ์ศา และชุตินา มุสิกานนท์ (2558 : 35-49) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพร เขียวอินทร์ (2562 : 43-55) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาชั้นนาท ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นควรเกิดจากการตระหนักและเห็นความสำคัญโดยเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นลำดับแรกดังที่ เสาวภา ธาดาสิริพัฒน์ (2562 : 85) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาน่าจะเป็นเงื่อนไขความสำเร็จประการหนึ่ง ในการช่วยให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญชัย นันทะผา (2561 : 64) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังที่ วิทรัตน์ ทองผา (2563 : 229) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการจัดการความรู้ในโรงเรียน ต้องประกอบด้วยด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน

เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานั้น จึงเริ่มจากการนำโดยผู้บริหารสถานศึกษาและความร่วมมือ การลงมือปฏิบัติของทีมนครและบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพล อยู่ภักดี และวัลลภา อารีรัตน์ (2560 : 36-45) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ทุกด้าน เช่นเดียวกับ อิลฟัล สะมะแอ และวุฒิชัย เนียมเทศ (2563 : 120) ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการดำเนินการที่ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ในด้านจัดการเรียนการสอนแก่ครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ถ้าหากโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาใดเห็นความสำคัญของบรรยากาศองค์การที่สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มด้านวิชาชีพและมีการพัฒนาต่อยอดงานที่ทำอยู่ในรูปของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ก็จะสามารถพัฒนาองค์การของตนให้เจริญและก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและอนาคตได้ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสันต์ รอดย้อย และพรเทพ รุ่งแผน (2560 : 25-32) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากการศึกษาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและควรเสริมสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเกิดการ เรียนรู้และปฏิบัติชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเต็มความสามารถ

1.2 จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน หรือจัดให้มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัย และควรส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ของ นักเรียน บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนอย่างหลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อที่ส่งผลต่อการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนางานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการบริหารงานวิชาการใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟ ฟิค.
- กฤษณา ขันตา. (2558). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตร รมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- กัสมัสส์ อาแด. (2561). *การพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบ ร่วมมือร่วมพลัง ในโรงเรียนประถมศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยวัดผลและ สถิติการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- กาญจน์วรินทร์ ผลอนันต์. (2557). กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรัชญพัฒน์ ใจเมือง และคณะ (2563). องค์ประกอบและแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 20 (1), 194-209.
- จุลลี ศรีชะโคตร และวัลลภา อาริรัตน์. (2558). บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 38 (1), 26-36.
- ชลธิชา พลอาจ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนศูนย์ชายแดน อำเภอบึงน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชาญชัย นันทะผา. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: เทพนิตการพิมพ์.
- ดาลุน บุญเพิ่ม. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรยุทธ รุจาคม. (2561). การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- นนทยา สายแสงจันทร์ และนิตยา เปี่ยมพิชนะ. (2563). การส่งเสริมความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 9 (1), 31-41.
- นันทน์ภัส ชัยสงคราม. (2561). การเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 6 (2), 284-296.
- ปิยะพร เชี่ยวอินทร์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรรณิอร อินทราราช. (2560). แนวทางการบริหารวิชาการในโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดสะเต็มศึกษา: กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนาวดี แสนยศ, พนายุทธ เขยบาล และพงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ. (2563). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*. 6 (1), 66-81.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทในโรงเรียนในประเทศไทย. คุษุณิพนธ์ศึกษาศาสตรคุษุณิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด, และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 25 (1), 93-102.
- วิรัตน์ ทองผา. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการความรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. *การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง คุณภาพของการบริหารจัดการและนวัตกรรม ครั้งที่ 5*. 23 พฤษภาคม 2563. มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. จังหวัดอุบลราชธานี: ม.ป.พ.
- วีระพล ไวยมิตรรา. (2559). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศกลวรรณ ลินประเสริฐ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ศิริรัตน์ ตรีเหรา. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เศรษฐพงศ์ นันภิรักษ์. (2562). *ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2563). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.niets.or.th>
- สิริภพ บุญยืน. (2560). *แนวทางการแก้ไขการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- สุธินี แซ่ชิน. (2561). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุภักจิรา อ่อนสัมฤทธิ์. (2561). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุภัทตรา เกษร. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุวดี รุ่งอรุณแสงทอง และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2561). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านแก่งจ้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 9 (1), 136-143.

- สุริยัน วัฒนา. (2559). *ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน* เครือข่ายที่ 19 สำนักงานเขตบางเขน สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เสกสันต์ รอดย้อย และพรเทพ ฐิ์แผน. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*. 4 (3), 25-32.
- เสาวภา นิโกมล. (2558). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. (2561). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี (พ.ศ.2561- 2565)*. กาญจนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือประกอบการขับเคลื่อน กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ”* สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อรทัย สุรทัตโชค และสุรัชย์ สิกขาบัณฑิต. (2563). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 10 (1), 203-213.
- อาทิตย์ วงศ์ศา และชุติมา มุสิกานนท์. (2558). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*. 4 (1), 35-49.
- อิลฟิล สะมะแอและวุฒิชัย เนียมเทศ (2563). บรรยาการองค์การที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 7 (2), 107-122.
- เอกพล อยู่ภักดี และวัลลภา อาริรัตน์. (2560). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 5 (2), 36-45.
- Best, J. W. (1981). *Research in Education*. New Delhi : Prentice - Hall of India Private. Limited.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Measurement*. 30, 607-610.

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร
สถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

**Guidelines for the Development of Competencies in Information
Technology in the Digital age of School Administrators to
Expand Opportunities Phitsanulok Primary
Educational Service Area Office 1**

พรทิพย์ ไชยพนาพันธ์ และ ชัชภูมิ สีชมภู

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Pornthip Chaiphaphan and Chatphum Sichomphoo

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: pornthip.chaipha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวนทั้งหมด 48 คนโดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยแบ่งเป็น ระยะที่ 1 ศึกษาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

ระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล สรุปได้ดังนี้

1) ด้านวิสัยทัศน์ ควรเป็นที่มีความรู้ กล้าคิดนอกกรอบ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านบริหารให้ครอบคลุมงานทุกด้านในสถานศึกษา กำหนดทิศทางให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

2) ด้านกลยุทธ์ สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบความคุ้มค่างบประมาณในการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดสรรบุคลากร ส่งเสริมการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผล

* วันที่รับบทความ: 18 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 22 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 23 มิถุนายน 2564

3) ด้านศักยภาพเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาการนิเทศภายในโดยการนิเทศแบบออนไลน์ อำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรทางการศึกษา นำผลการนิเทศสู่การปรับปรุงเพื่อการบริหารอย่างมีคุณภาพ

4) การสอนงานและมอบหมายงาน ควรให้คำแนะนำ ส่งเสริม จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ สร้างแรงจูงใจ ให้ผู้เรียนสร้างผลงาน นวัตกรรม และทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดหาเวทีในการแข่งขัน

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะ; เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล

Abstracts

The Objective of this research were: 1) to study the level of competence in information technology in the digital era of school administrators, expanding opportunities. 2) to find ways to develop competence in information technology in the digital era. There was total 48 sampling informants in the research, selected by a specific type. The research was divided into 2 phrases, phase 1: studies the level of competence in information technology in the digital age of expanding opportunities school administrators, phase 2: approaches for developing competency in information technology in the digital age. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The result of this study was found in the following as aspects.

Competencies in information technology in the digital era of the expand opportunities school administrators, overall, all aspects were at the highest level.

Guidelines for the development of competence in information technology in the digital era can be summarized as follows:

1) Vision aspect: the school administrators should be knowledgeable, dare to think outside the box, able to apply administrative information technology to cover all aspects of educational institutions and set direction in accordance with the goals set.

2) Strategic aspect: the school administrators able to analyze and compare the cost effectiveness of the investment in technology information, allocate personnel, encourage participation, build a learning network through information technology systems, appoint a committee to perform a monitor and evaluation.

3) Potential to bring change aspect: the school administrators should be a good role model in the use of information technology, development of internal supervision through online supervision, facilitate education personnel to bring the results of supervision to improvement for quality management.

4) Teaching tasks and assignments aspect: the school administrators should provide advice, promote and organize activities to develop skills motivate, enable students to create works and innovations, and all sectors able to access to technology information and provide a platform to compete.

Keywords: Performance Development; Information Technology in the Digital Age

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศชาติการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 โดยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ ค้นหาโอกาสการขับเคลื่อนใหม่ ๆ เพื่อสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนให้กับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อน ด้วยนวัตกรรมและการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value-based Economy) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 3) สร้างความเจริญให้เกิดขึ้นภายในสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ความก้าวหน้าของนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล มีอิทธิพลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การดำเนินการทางธุรกิจ การค้า การบริการ การสาธารณสุข การบริหารราชการแผ่นดิน การศึกษา รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติ ก่อเกิดระบบเครือข่ายต่าง ๆ ขึ้นภายในองค์กรเพื่อการบริหารจัดการที่คล่องตัว รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรนั้น ๆ เทคโนโลยีสารสนเทศถูกพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนไทยที่จะต้องเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ อาชีพ รายได้ ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือที่มีพลังสูงในการนำมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพคนไทย (สิทธิพงษ์ ผดุงบุตร 2564 : ออนไลน์)

การจัดการศึกษาในประเทศไทยต้องได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโลกในศตวรรษนี้และเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยการผลิตประชากรที่มีทักษะการแข่งขันสูงในโลกที่ประสบกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการจัดการการเรียนรู้ ได้ให้ความสำคัญในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและศักยภาพของผู้เรียนที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561 : 20) เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อการบริหารการศึกษา สถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการดูแลผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้การบริหารจัดการการศึกษามีคุณภาพ ง่ายต่อการเข้าถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง แปลตามตัวคือเป็น การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการลงมือทำ “ความรู้” ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว (คณะครู ศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2560 : 1) สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารในยุคดิจิทัล จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพมากยิ่งขึ้นในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้มีคุณภาพสูงสุดในการสนองนโยบายต่าง ๆ จึงเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล การมีความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence Quotient :DQ) (สรานนท์ อินทนนท์, 2563 : 3)

จากการที่ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมต่างๆของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในชุมชนแล้วยังจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2564 : ออนไลน์)

จากความรู้ข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา การใช้ระบบปฏิบัติการ เว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาในฝ่ายงานต่าง ๆ รวมไปถึงระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบ MIS อื่น ๆ ที่เป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้วยปัญหาที่พบจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 เพื่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งหมด 48 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งเป็นระยะการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 มีจำนวนประชากรในการศึกษาทั้งหมด 40 คน โดยเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 20 คน และผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโรงเรียนขยายโอกาส 1 จำนวน 20 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ระยะที่ 2 มีจำนวนประชากรในการศึกษา 8 คน โดยจำแนกตามกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มนักวิชาการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบปลายปิดและเปิด ในการดำเนินการศึกษาระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง วุฒิต่างการศึกษาสูงสุด อายุราชการ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2538 : 67) จำนวน 33 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ในการดำเนินการหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน และวันเดือนปีที่ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) และข้อเสนอแนะ ให้ตอบโดยเสรี จำนวน 16 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

3.1 ระยะที่ 1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.) ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึงผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2.) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้บริหารและครูที่เป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3.) ดำเนินการแจกแบบสอบถาม จำนวน 40 ฉบับ โดยการแจกจ่ายและเก็บคืนแบบสอบถามจากประชากรทั้งหมด 40 คน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

4.) ทำการเก็บแบบสอบถามที่ประชากรทำการตอบเรียบร้อยแล้ว

5.) ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

3.2 ระยะที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการเป็นรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.) ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึงผู้ให้สัมภาษณ์

2.) ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้ให้สัมภาษณ์ 8 คน

3.) นัดสัมภาษณ์

4.) ดำเนินการสัมภาษณ์

5.) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

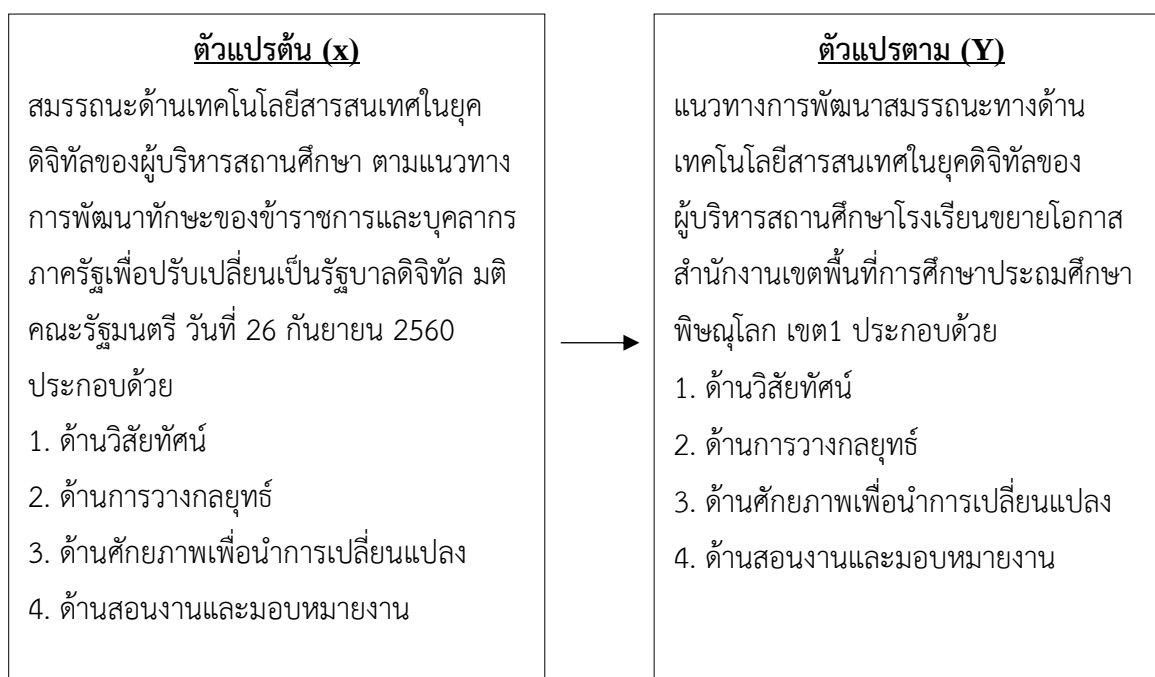
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในการวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้

1.) ใช้สถิติจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล 2.) ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อธิบายข้อมูล ระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 พบว่า

จากผลการศึกษาระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน พบว่า การสอนงานและมอบหมายงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านศักยภาพเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าสถิติ

รายการ		ระดับความคิดเห็น		
		μ	σ	แปลผล
1	ด้านวิสัยทัศน์	4.58	0.49	มากที่สุด
2	ด้านการวางแผนกลยุทธ์	4.50	0.50	มากที่สุด
3	ด้านศักยภาพเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง	4.55	0.47	มากที่สุด
4	การสอนงานและมอบหมายงาน	4.64	0.42	มากที่สุด
ภาพรวม		4.56	0.36	มากที่สุด

2. จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 ทั้ง 4 ด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารให้ครอบคลุมงานด้านต่างๆภายในสถานศึกษา กล้าคิดนอกกรอบ ขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำความรู้มาจัดทำแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรวมไปถึงการผลิตสื่อ นวัตกรรมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่า จัดทำแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรภายนอก และทุกคนสามารถเข้าถึงได้ กำหนดทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมาย เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุพันธกิจ พัฒนาทักษะการใช้อุปกรณ์การสื่อสาร อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

2.2 ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบความคุ้มค่าของการลงทุนและงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเกิดประสิทธิภาพ ในด้านการวางแผนงาน การสนับสนุนงบประมาณ การจัดสรรบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ตลอดจนยกระดับคุณภาพการศึกษา ควรสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ชุมชนและหน่วยงานภายนอกได้เข้ามามีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการระดมทรัพยากร จัดหาวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารจัดการและได้รับบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน กำกับ ติดตาม ประเมินผล และสรุปผลการดำเนินงาน พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในสถานศึกษาเพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศอันได้แก่ การพัฒนาระบบเครือข่ายภายใน การพัฒนาอุปกรณ์ การ

พัฒนาซอฟต์แวร์ การบริหารจัดการชั้นเรียน ตลอดจนการสร้างบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

2.3 ด้านศักยภาพเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการนิเทศภายในโดยการนิเทศแบบออนไลน์มาใช้ในการติดตามและประเมินผล เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา และสามารถประหยัดเวลาและลดต้นทุนในการจัดทำเอกสาร ศึกษาและวิเคราะห์ ผลการนิเทศพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศให้เท่าทันสถานการณ์และยุคสมัย ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการบริหารงานฝ่ายอื่นๆ ร่วมกับหน่วยงานภายนอก วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษา มีการกำหนดพันธกิจ การจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับหน่วยงานภายนอก เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลเพื่อการบริหารที่มีคุณภาพ

2.4 การสอนงานและมอบหมายงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำแนะนำและปรึกษา ส่งเสริมจัดสรรงบประมาณ จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ สร้างแรงจูงใจ ให้ผู้เรียนสร้างผลงาน นวัตกรรม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดทำระบบคลังสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนและความสนใจ จัดหาเวทีในการแข่งขัน การใช้การผลิตสื่อ นวัตกรรมทางเทคโนโลยี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน ที่มีส่วนในการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้ปฏิบัติงานด้านวิสัยทัศน์ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านศักยภาพเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง และการสอนงานและมอบหมายงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณุวัฒน์ สิงห์หาญ (2558 : 158) ได้ศึกษา สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอนแก่น เขต 1 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลจากทางเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 อย่างสม่ำเสมอ และสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสส่วนมากตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและบริเวณใกล้เขตอำเภอเมือง จึงมีความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2562 : จ) ได้ดำเนินการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานสำหรับข้าราชการและบุคลากรของรัฐในด้านทักษะดิจิทัลเพื่อปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล ภายใต้แนวทางพัฒนาด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรของรัฐเพื่อปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลตามมติคณะรัฐมนตรี มาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล เพื่อเร่งพัฒนาคุณภาพของข้าราชการและบุคลากรของรัฐในตำแหน่งต่างๆ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว สำหรับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาคือการพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่เสมอ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของภาวะการณ์ปัจจุบันซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นหัวใจหลักของการพัฒนา และยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ จากการศึกษาโดยรวมพบว่า ระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาขยายโอกาส ด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีและกระตุ้นการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต้ (2563 : 352) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการในโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น และ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางวิชาการและนวัตกรรมอย่างมีอาชีพให้กับผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ แต่สิ่งที่ต้องปรับปรุงและควรพัฒนา คือ ผู้บริหารสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลภายในสถานศึกษา คล้องกับผลการวิจัยของ อารีย์ น้ำใจดี (2562 : 164) ได้ศึกษา ผู้นำกับการบริหารการศึกษายุคดิจิทัล ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ทางดิจิทัลที่ได้นั้นจะเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กร โดยใช้ความสามารถของเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนให้องค์กรได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงไปสู่องค์กรดิจิทัล อีกทั้งกลยุทธ์ทางดิจิทัลที่ได้นั้น ยังต้องสอดคล้อง และส่งเสริมให้องค์กรสามารถบรรลุพันธกิจ และวิสัยทัศน์ขององค์กร รวมถึงมีจุดมุ่งหมายในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้รับบริการ หรือผู้ปฏิบัติงานปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานในองค์กรให้มีความสะดวก

รวดเร็ว มีประสิทธิภาพไม่ใช่เพียงการนำเทคโนโลยีมาใช้แก้ปัญหาเป็นจุด ๆ หรือเพิ่มประสิทธิภาพของเฉพาะบางกระบวนการ

1.2 ด้านการวางแผนกลยุทธ์ พบว่า โดยรวมมีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นสมรรถนะที่อยู่ในระดับที่มากที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถจัดทำแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลและแผนประจำปีของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการส่งเสริมและการนิเทศติดตามการจัดทำแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และความร่วมมือจากองค์กรภายนอกที่ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารีย์ น้ำใจดี (2562 : 164) ซึ่งได้ศึกษา ผู้นำกับการศึกษาในยุคดิจิทัล ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ทางดิจิทัลที่ได้นั้นจะเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กร โดยใช้ความสามารถของเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนให้องค์กรได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงไปสู่องค์กรดิจิทัล

1.3 ด้านศักยภาพเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมมีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสามารถดำเนินการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลสำหรับการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับสมรรถนะที่มากที่สุด เนื่องจากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในชีวิตประจำวันของผู้เรียน สถานศึกษาจึงได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จัดทำสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นฐาน ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ รวมไปถึงการใช้ระบบจัดเก็บข้อมูลหรือโปรแกรมในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนสำหรับงานทะเบียนและงานวัดผลประเมินผล สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ทิพวัลย์ นนทเกตุ (2559 : 47) ได้ศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิตา เพลินจิต (2558 : 99) ที่ได้ศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 พบว่า ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเองคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านศักยภาพเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจมอบหมายงานและอำนาจในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งแต่บุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ความ

รับผิดชอบ และศักยภาพในการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน ผู้บริหารมีการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณากำหนดมอบหมายงาน ทิศทางของความสำเร็จให้กับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญงานในแต่ละด้านได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม รวมถึงการระบุนขอบเขตอำนาจการตัดสินใจ ความรับผิดชอบและขอบข่ายในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนซึ่งส่งผลให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณศิริ สร้างเอี่ยม (2562 : 165) ได้ศึกษา หลักการมอบหมายงานตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผลการยืนยันหลักการมอบหมายงานตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ เห็นว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2564 : 49) ที่ได้จัดทำคู่มือหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การลดความล่าช้าในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากการที่จะต้องเสนองานตามลำดับนั้นสามารถกระทำได้โดยการมอบอำนาจ (Delegation) ไปให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้มีอิสระ สามารถริเริ่มการบริหารต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับปัญหา ความจำเป็น และความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นเกิดความรวดเร็วและสามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทพวรินทร์ เชื้อนปัญญา 2554 : 121) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยกระจายอำนาจในแต่ละด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป พบว่าอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน ที่มีส่วนในการยกระดับสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ดังนี้

2.1 การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลให้แก่ผู้มีความสนใจภายนอกสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษา จัดสรรงบประมาณ จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะ สร้างแรงจูงใจ จัดทำระบบการจัดการเรียนรู้ทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่างๆได้ตามความสนใจ รวมไปถึงการจัดหาเวทีในการแข่งขัน

2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน ขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงการผลิตสื่อนวัตกรรมสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่า จัดทำแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.3 การนำผลการนิเทศภายในและผลการวัดผลประเมินผลสู่การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนอย่าง

เหมาะสม พัฒนาการนิเทศในรูปแบบออนไลน์มาใช้ในการติดตามและประเมินผล ลดต้นทุนในการจัดทำเอกสาร นำผลการนิเทศมาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษา

2.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคุ้มค่าของการลงทุนและงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล ให้ชุมชนและหน่วยงานภายนอกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและวางแผนบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานดำเนินงานติดตาม ประเมินผล และสรุปผลการดำเนินงาน พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในสถานศึกษาเพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการสร้างบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถานศึกษาให้เพียงพอและเหมาะสมกับบริหารงานฝ่ายต่างๆให้เกิดความประหยัด รวดเร็ว ไม่ซ้ำซ้อน และคุ้มค่า
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจนสำหรับการดำเนินการตามภารกิจต่างๆทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัลให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพประสิทธิภาพ
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานความร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการนำความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ มา พัฒนาสมรรถนะ ทักษะ ทางด้านเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ให้กับบุคลากรในสถานศึกษาตามความเหมาะสม
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลมาใช้ในการบริหารอย่างสร้างสรรค์เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับสมรรถนะดีขึ้นหรือไม่

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2564). *คู่มือหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (2560). *คู่มือการจัดการเรียนการสอน Active Learning*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทิพวัลย์ นนทเกท. (2559). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- เทพวรินทร์ เชื้อนปัญญา. (2554). *รูปแบบการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2538). *วิธีทางสถิติสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ภาณุวัฒน์ สิงห์หาญ. (2558). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณีนีรัตน์ สุดแต่. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- วรรณสิริ สร้างเอี่ยม. (2562). *หลักการมอบหมายงานตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา*. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศศิตา เพลินจิต. (2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1*. สารนิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สรานนท์ อินทนนท์. (2563). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligent)*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: วอลค์ ออน คลาวด์.
- สิทธิพงษ์ ผดุงบุตร. (2564). *เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: <http://ictstou.blogspot.com/2017/11/digital.html>

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2562). *ทักษะดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579)*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานการศึกษาไทย 2561*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

อารีย์ น้ำใจดี. (2562). *ผู้นำกับการบริหารการศึกษายุคดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2564). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: <http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3->

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรราชวิทยาลัย

ที่เรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียในวิชาประวัติศาสตร์

**The Achievement and the Satisfaction of Grade 8 Students
Nongyaisiriworrawatwittaya School by Using
Multimedia on the History**

ทัศนาวลัย อินทรียา และ อรนุช ลิมตศิริ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Tassanawalai Indraya and Oranuch Limtasiri
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nooinn079@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย วิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย วิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย กลุ่มตัวอย่างการวิจัยประกอบด้วย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรราชวิทยาลัย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน สื่อมัลติมีเดีย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ประเภทไม่อิสระ dependent sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.33/83.11 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* วันที่รับบทความ: 17 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 25 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 26 มิถุนายน 2564

Received: June 17, 2021; Revised: June 25, 2021; Accepted: June 26, 2021

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38

คำสำคัญ: สื่อมัลติมีเดีย; ประวัติศาสตร์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ความพึงพอใจ

Abstracts

The purposes of this research were: 1) To develop of the multimedia on the Civilizations in Asia for Grade 8 students. 2) to compare learning achievement before and after learning by using multimedia on the Civilizations in Asia 3) to study of Grade 8 students satisfaction after learning with multimedia on the Civilizations in Asia. The sample were 30 from Nongyaisiriworawatwittaya School on the second semester on the academic year 2020. The research instruments consisted of The multimedia on the Civilizations in Asia with 5 lesson plans, The multimedia, the achievement test, the students satisfaction after leaning with multimedia. The statistics for data analysis were mean, standard deviate and t-test (dependent samples).

The results were as follow :

1) Multimedia on the Civilizations in Asia of Grade 8 students was efficient at 82.33/83.11

2) The comparative after achievement learning Multimedia on the Civilizations in Asia was higher than before learning with statistically significant at level of .05

3) The satisfaction of students after leaning with Multimedia on the Civilizations in Asia was at the highest level.

Keywords: Multimedia; History; Learning Achievement; Satisfaction

บทนำ

“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” คือ วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลงทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งสอดคล้องกับปัจจุบันที่สภาพการณ์ของโลกรวมถึงประเทศไทยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดปัญหาในทุกด้าน การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถเอาตัวรอดได้เมื่อต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญของครูผู้สอนที่จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการสอน โดยจะต้องวิเคราะห์ว่า ผู้เรียนควรมีทักษะกระบวนการและคุณลักษณะใดเมื่อต้องดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และความท้าทายคือ จะจัดการเรียนรู้อย่างไรให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจและมีแนวทางในการสอนให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (อดิสรณ์ เรื่องกิจจางันท์, 2561 : 25-39) รวมทั้งพยายาม

เปลี่ยนแปลงบทบาทครูจากผู้บรรยายมาเป็นคณะครูร่วมกันออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Pedagogy) ให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือไปเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และเสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่าน Technology ให้เข้าถึงความรู้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียน เรียกกระบวนการรู้แบบนี้ว่า Active Learning ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : 1)

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ พบว่า ประวัติศาสตร์เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2) ดังนั้น ประวัติศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มนุษย์คิดและกระทำ ตามมิติของเวลา และเป็นศาสตร์ที่ศึกษาประสบการณ์ของมนุษย์ได้ดีกว่าศาสตร์แขนงอื่น ทั้งยังเป็นวิชาพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้โดยทำหน้าที่เชื่อมศาสตร์ทั้งสามสาขา คือ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า พื้นฐานความรู้และความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ จะเป็นรากฐานสำคัญของการเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรมีเหตุผล มาตรการในการแก้ไขปัญหา ก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน การกระทำหรือการตัดสินใจใด ๆ ที่มีได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ทางประวัติศาสตร์แล้วมักผิดพลาดได้ง่าย วิชาประวัติศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่สำคัญยิ่งในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : 21)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ดีจะก่อคุณค่าด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีแก่ผู้เรียน ท้องถิ่น และประเทศชาติ เนื่องจากการศึกษาประวัติศาสตร์นั้นเป็นการสอนวิธีคิดที่มีเหตุผลและวางอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานข้อเท็จจริง ทำให้มองเห็นปัญหาอย่างชัดเจน และแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ (ศศิพัชร จำปา, 2559 : 1158-1171) แต่ในปัจจุบันคนไทยจำนวนมากยังไม่เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ หรือให้ความสนใจกับประวัติศาสตร์น้อยมาก เพราะโดยทั่วไปเห็นว่าทางไกลชีวิตจริง ปรากฏจากประโยชน์ที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และรูปแบบการสอนประวัติศาสตร์มักเน้นเนื้อหาวิชาเป็นหลัก สอนแบบบรรยาย ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เรียนด้วยวิธีท่องจำ ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่น่าเบื่อหน่าย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : 19) ในขณะที่พระราชบัญญัติทางการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 ได้กล่าวไว้ว่า การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนให้มากขึ้น โดยการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิด การตัดสินใจและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งครูผู้สอนจะต้องเตรียมการสอนในแต่ละครั้งเป็น

อย่างที่ว่าเตรียมกิจกรรมอะไร กิจกรรมลักษณะใด จึงจะสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย และจงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากที่จะลงมือกระทำด้วยตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ดังนั้น ผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียน ในการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้เรียนควรฝึกวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียด ตัดสินใจแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และฝึกคิดอย่างสร้างสรรค์ (อรนุช ลิ้มศิริ, 2561 : 65) ด้วยเหตุนี้จึงมีนักทฤษฎี หลายท่านได้ให้ความสนใจในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยได้เสนอแนวทางและเทคนิค วิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ตามความถนัด ของนักเรียน

จากการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นพบว่า การใช้สื่อมัลติมีเดีย เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถตอบสนอง รูปแบบการเรียนการสอนของผู้เรียนที่แตกต่างกันได้ (วรวรรณ วงศ์ศรีจันทร์, 2560 : 164) ช่วยสร้างความสนใจ ผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น เกิดการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ทำให้สามารถชักจูงใจ ผู้เรียนได้มากกว่าสื่ออื่น ๆ (รัตนติกาณต์ เพนเทศ, 2559 : 271) เพราะไม่เพียงแต่เป็นการนำเอาเทคโนโลยี เสียง ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง ข้อความ และปฏิสัมพันธ์มารวมกันเท่านั้น แต่เทคโนโลยีนี้ยังเป็นช่องทางการ สื่อสารที่สามารถนำสื่อต่าง ๆ เข้ามารวมกัน นอกจากนี้ การแทรกคำถามระหว่างการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียน รู้สึกว่ามีการตอบโต้ในการเรียนรู้ แม้จะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (นรินทร์ นนทมาลย์, 2561 : 211)

การศึกษาสภาพปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2562 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากครูผู้สอนยังคงใช้วิธีการสอนแบบ บรรยาย ขาดกิจกรรมการมีส่วนร่วมและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน ประกอบกับเนื้อหาสาระ เรื่องแหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชียมีหลากหลายทั้งอารยธรรมจีน อารยธรรมอินเดีย อารยธรรมเมโสโปเตเมีย อารยธรรมอิสลาม และแหล่งมรดกโลกในทวีปเอเชีย ทำให้นักเรียนขาดความสนใจ ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดเชื่อมโยง ทำให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และไม่เห็นคุณค่าของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

จากการศึกษาผลการวิจัยและสภาพปัญหาดังกล่าวมาแล้วนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง แสวงหากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่สนองตอบความ ต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ที่หลากหลาย เข้าใจคุณค่าและเห็น ประโยชน์ของการเรียนประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเรื่อง แหล่ง อารยธรรมในทวีปเอเชีย มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริราชวิทยายา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย วิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย วิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อน – หลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Design) โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรราชวิทยาลัย ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 115 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้หาประสิทธิภาพสื่อมัลติมีเดีย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ที่ กำลังเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรราชวิทยาลัย จังหวัดชลบุรี ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 42 คน โดยการนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาประวัติศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เรียงจากสูงไปต่ำ และแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากนักเรียนกลุ่มปานกลาง 2 คน กลุ่มอ่อน 1 คน รวม 3 คน

กลุ่มที่ 2 ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากนักเรียนกลุ่มเก่ง 3 คน กลุ่มปานกลาง 3 คน กลุ่มอ่อน 3 คน รวม 9 คน

กลุ่มที่ 3 ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากนักเรียนกลุ่มเก่ง 10 คน กลุ่มปานกลาง 10 คน กลุ่มอ่อน 10 คน รวม 30 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองสอนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ที่กำลังเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรราชวิทยาลัย จังหวัดชลบุรี ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชียจำนวน 5 แผน

2.2 สื่อมัลติมีเดีย ที่พัฒนาขึ้นด้วยโปรแกรม Adobe Captivate 8 เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ประกอบด้วย 5 ชุด

ชุดที่ 1 อารยธรรมจีน

ชุดที่ 2 อารยธรรมอินเดีย

ชุดที่ 3 อารยธรรมเมโสโปเตเมีย

ชุดที่ 4 อารยธรรมอิสลาม

ชุดที่ 5 แหล่งมรดกโลกในทวีปเอเชีย

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แหล่งมรดกโลกในทวีปเอเชีย โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

2.4 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สื่อมัลติมีเดีย จำนวน 20 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อมัลติมีเดีย จำนวน 5 แผน ดำเนินการศึกษาเอกสารเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาประเมินคุณภาพและความสอดคล้องเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

2. พัฒนาสื่อมัลติมีเดีย โดยศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์รายละเอียดวิธีการสร้างสื่อมัลติมีเดียจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีการวัดและประเมินให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อแต่ละชุดประกอบด้วย ชื่อเรื่อง เข้าสู่บทเรียน คำแนะนำการใช้ จุดประสงค์ของบทเรียน เนื้อหาบทเรียน แบบฝึกหัด และออกจากบทเรียน แล้วนำสื่อที่พัฒนาขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ทั้งนี้ สื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้นต้องผ่านเกณฑ์ความเหมาะสมในระดับดีขึ้นไป คือ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 จากนั้นนำสื่อมัลติมีเดียที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวาวิทยาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 ขั้นทดลองรายบุคคล (One-to-one Tryout) ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ E1/E2

2.2 ขั้นทดลองแบบกลุ่มย่อย (Small Group Tryout) ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา จำนวน 9 คน โดยคัดเลือกนักเรียนกลุ่มเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ E1/E2

2.3 ขั้นทดลองภาคสนาม (Field Tryout) นำสื่อมัลติมีเดียที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงไปทดลอง และ หาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เพื่อพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 แล้วนำสื่อมัลติมีเดียที่ผ่านการหาประสิทธิภาพไปใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ดำเนินการ โดยการศึกษาแนวทางการสร้างแบบทดสอบจากตำราและเอกสารต่าง ๆ และวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยสร้างให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bloom (Bloom, 1956 : 123-125) จำนวน 40 ข้อ จากนั้นนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) (สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ และคณะ, 2559 : 328-330) ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของข้อคำถามโดยคัดเลือกข้อที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา ที่เคยผ่านการเรียน เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ โดยการวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เกณฑ์ความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปคำนวณหาความเชื่อมั่น วิธีการหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson Method) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2552 : 93-94)

4. สร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง แหล่งอารยธรรม ในทวีปเอเชีย โดยได้ศึกษาทฤษฎี วิธีสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากตำราและเอกสารต่าง ๆ

เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย โดยมีเกณฑ์ในการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของข้อคำถามโดยคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป หลังจากปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามแล้ว จึงนำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

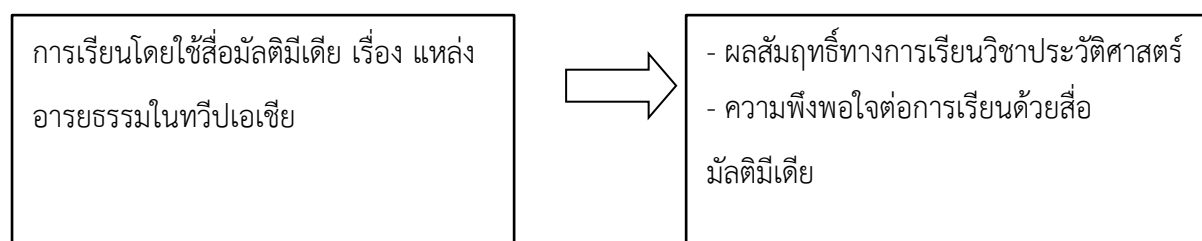
5. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 30 คน

6. จัดการเรียนการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรราชวิทยาลัย ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อมัลติมีเดีย

7. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรราชวิทยาลัย จำนวน 30 คน ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย

8. ทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 30 คน (เป็นแบบทดสอบเดียวกับก่อนเรียน)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา ที่เรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียในวิชาประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบรายบุคคล จำนวน 3 คน

การทดสอบ	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ประสิทธิภาพ E_1/E_2	เกณฑ์ 80/80
ระหว่างเรียน	3	50	40	2.65	80.00	ผ่านเกณฑ์
หลังเรียน	3	30	24.33	1.15	81.11	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ที่ผ่านการทดลองหาค่าประสิทธิภาพแบบรายบุคคล จำนวน 3 คน ได้คะแนนระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.00 และประสิทธิภาพการทดสอบหลังเรียนได้คะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.11 แสดงว่าประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย มีค่าเท่ากับ 80.00/81.11 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่า สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 2 ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบกลุ่มย่อย จำนวน 9 คน

การทดสอบ	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ประสิทธิภาพ E_1/E_2	เกณฑ์ 80/80
ระหว่างเรียน	9	50	40.22	2.22	80.44	ผ่านเกณฑ์
หลังเรียน	9	30	24.78	2.59	82.59	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ที่ผ่านการทดลองหาค่าประสิทธิภาพแบบกลุ่มย่อย จำนวน 9 คน ได้คะแนนระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.44 และประสิทธิภาพการทดสอบหลังเรียนได้คะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.59 แสดงว่าประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย มีค่าเท่ากับ 80.44/82.59 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่า สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 3 ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบภาคสนาม จำนวน 30 คน

การทดสอบ	จำนวน (คน)	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ประสิทธิภาพ E_1/E_2	เกณฑ์ 80/80
ระหว่างเรียน	30	50	41.17	2.26	82.33	ผ่านเกณฑ์
หลังเรียน	30	30	24.93	1.76	83.11	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 3 สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ที่ผ่านการทดลองหาค่าประสิทธิภาพแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน ได้คะแนนระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.33 และประสิทธิภาพการทดสอบหลังเรียนได้คะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 83.11 แสดงว่าประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย มีค่าเท่ากับ 82.33/83.11 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่า สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย

การทดสอบ	จำนวน (N)	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t-test	df	Sig
ก่อนเรียน	30	30	8.87	2.39	18.09	29	.000
หลังเรียน	30	30	21.93	4.65			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ด้วยสื่อมัลติมีเดียของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 21.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.65 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.39 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านเนื้อหา	4.63	0.63	มากที่สุด
2. ด้านมัลติมีเดีย	4.33	0.85	มาก
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากบทเรียน	4.85	0.38	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.60	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า รวมทุกด้าน นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ที่เรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองใหญ่ศิริวรวาทีวิทยา สามารถอภิปรายผลในประเด็นต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดียอยู่ในระดับดีมาก โดยได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.33/83.11 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยมีการดำเนินการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียอย่างเป็นระบบโดยการศึกษาองค์ประกอบของสื่อมัลติมีเดีย ทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดีย หลักการออกแบบสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนการสอน กระบวนการพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย และการหาประสิทธิภาพของสื่อเป็นไปตามขั้นตอนที่วางเอาไว้ ผ่านกระบวนการตรวจสอบอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและผ่านการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านการเชื่อมโยงหลายมิติ (hyperlink) เพื่อเพิ่มช่องทางการค้นคว้าหรือศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมของนักเรียน และคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาที่เน้นเนื้อหาที่กระชับ ชัดเจน และมีภาพประกอบที่น่าสนใจ ส่วนผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล เน้นการออกแบบแบบฝึกหัดระหว่างเรียนให้มีความหลากหลาย และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและเทคโนโลยีเน้นในเรื่องตัวอักษร กราฟิก และสีสันทัน เพื่อให้สื่อมัลติมีเดียมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น สามารถดึงดูดความสนใจและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ

4.65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แสดงว่า สื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้น เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถถ่ายทอดความรู้ นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องแหล่ง อารยธรรมในทวีปเอเชีย ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของพรไพลิน เฉิดละอ (2562 : 108) เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สื่อการสอนมัลติมีเดีย วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ตามแผนการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม และการศึกษาวิจัยของพัชรวาลย์ จินอนงค์ (2558 : 114) ได้ศึกษา การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง ผ้าขาวม้าร้อยสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.05 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง แหล่งอารยธรรมในทวีปเอเชีย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อมัลติมีเดียอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียน มีภาพ มีสีประกอบ และการออกแบบที่ดึงดูดความสนใจและสนุกสนานไปกับการเรียน นอกจากนี้ นักเรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้บ่อยตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริโรจน์ ศรีโกมลทิพย์ และ ศิวนิต อรรถวุฒิกุล (2559 : 1459-1472) เรื่อง ผลการใช้สื่อมัลติมีเดียรวมกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการผลิตสื่อศิลปะสำหรับเด็ก พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่องการจัดการเรียนรู้การสร้างสื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ คำอธิบายเนื้อหาแต่ละหน่วยมีความชัดเจน มีการจัดลำดับเนื้อหาแต่ละหน่วยจากง่ายไปหายาก และบททดสอบมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา ลักษณะของสื่อ การเรียนการสอน ตัวอักษรมีลักษณะอ่านง่ายชัดเจน และระบบบริหารจัดการเรียนรู้แบบชี้แนะมีการออกแบบรูปร่าง ตำแหน่ง การจัดวางหน้าจอและเมนูต่างๆ เหมาะสม การจัดการเรียนรู้มีสื่อเอกสาร สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมและน่าสนใจสำหรับผู้เรียน และรูปแบบที่ใช้สวยงามน่าสนใจ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบ ซึ่งเสนอแนะเป็นแนวทาง ดังนี้

1. ควรสนับสนุนให้มีการใช้สื่อมัลติมีเดียในสถานศึกษาทุกระดับชั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้สูงขึ้น และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบโดยใช้ตัวแปรอื่น ๆ ร่วมกับการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย เช่น ความคิดสร้างสรรค์จากการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย การคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาโดยใช้รูปแบบหรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้ร่วมกับการเรียนโดยใช้สื่อ
มัลติมีเดีย เช่น การสอนแบบทอล์คไลน์ การจัดการเรียนรู้แบบ STAD เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรมตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร
: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *การสอนประวัติศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด.
- นรินทร์ นนทมาลย์. (2561). วิดีโอปฏิสัมพันธ์ในการเรียนแบบเปิดในศตวรรษที่ 21. วารสารครุศาสตร์. 46 (4),
211-227.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2552). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กทม: ประสานการพิมพ์.
- พรไพลิน เติลละอ. (2562). การศึกษาประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สื่อการสอน
มัลติมีเดีย วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *สัปดาห์ : วารสารวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี (สทวท)*. 6 (2), 101-110.
- พัชรารัตน์ จินอนงค์. (2558). *การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง ผ้าขาวม้าร้อยสี สำหรับนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนติกาณต์ เพนเทศ. (2558). *ผลการใช้สื่อมัลติมีเดียร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาที่มีต่อการ
เรียนรู้และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ภาษาถิ่น
เมืองเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- วรวรรณ วงศ์ศรีจันทร์. (2560). *การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียโดยใช้เทคนิควิธีคิดเชาว์ปัญญาเพื่อส่งเสริมความคิด
สร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาการ
สารสนเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ศศิพัชร จำปา. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*. 9 (2), 1158-1171.
- ศิริโรจน์ ศรีโกมลทิพย์ และ ศิวินิต อรรถภูมิกุล. (2559). ผลการใช้สื่อมัลติมีเดียร่วมกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ในการผลิตสื่อศิลปะสำหรับเด็ก. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 9 (1), 1459-1472
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, บุญมี พันธุ์ไทย และสมจิตรา เรืองศรี. (2559). (พิมพ์ครั้งที่ 3). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- อดิสรณ์ เรืองกิจจามันท์. (2561). สานต่ออภิวินัยการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 : การส่งเสริมกระบวนการและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในมิติใหม่. *วารสารวิชาการ*. 21 (3), 25-39.
- อรนุช ลิ้มศิริ. (2561). *การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ Integrated Learning Management*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook: The Cognitive Domain*. New York: David McKay.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่เรียนโดยบทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction)

ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

**The Achievement and Attitude of Grade 7 Students by Using Web-Based
Instruction on the English for Communication**

ชนม์ชนก จันโทริ และ อรนุช ลิมตศิริ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Chonchanok Chuntori and Oranuch Limtasiri

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, Email: Chonchanok1988@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อ 1.) เพื่อพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2.) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้บทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) ก่อน – หลัง เรียน 3) เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อบทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเกาะจันทร์ คัดเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ในปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 แผน รวม 10 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ แบบวัดเจตคติ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยคะแนนค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบพื้นฐาน การทดสอบ t-test ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย พบว่า

1. บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 82.60/83.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/ 80

2. ผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้บทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) หลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

* วันที่รับบทความ: 17 มิถุนายน 2564; วันแก้ไขบทความ 24 มิถุนายน 2564; วันตอบรับบทความ: 26 มิถุนายน 2564

Received: June 17, 2021; Revised: June 24, 2021; Accepted: June 26, 2021

3. เจตคติของนักเรียนต่อบทเรียนผ่านเว็บ (Web Based Instruction WBI) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ปรากฏว่าผู้เรียนมีทัศนคติทางบวก อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทเรียนผ่านเว็บ; วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร; เจตคติของนักเรียนต่อบทเรียนผ่านเว็บ

Abstracts

The purposes of this research were: 1) To develop of the Web-Based Instruction on the English for Communication 2) to compare learning achievement before and after learning Web-Based Instruction on the English for Communication and 3) to study the attitude of grade 7 students after learning with Web-Based Instruction on English for Communication The sample were 30 students from Anuban KohChan School on the second semester on the academic year 2020. The research instruments consisted of Web-Based Instruction on the English for Communication with 10 lessons plans, achievement test and the attitude of students after leaning with Web-Based Instruction. The statistics for data analysis were mean, standard deviate and t-test (dependent samples).

The results were as follow :

1. Web-Based Instruction on English for Communication student grade 7 was efficient at 82.60/83.33

2. The comparative after achievement learning Web-Based Instruction on the English for Communication was higher than before learning with statistically significant at level of .05

3. The attitude of students after leaning with Web-Based Instruction on English for Communication was at the highest level.

Keywords: Web-Based Instruction; English for Communication ; Students Attitude by Using Web-Based Instruction

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันและสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้มากขึ้น ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารผ่านทางเทคโนโลยีต่างๆ ทั้งทางด้านการพูดและการเขียน โดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ที่มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษสามารถหาความรู้เพิ่มเติม โดยเข้าถึงแหล่งความรู้ซึ่งมีอยู่อย่างไม่จำกัดทั่วโลกด้วยความสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งในปัจจุบัน เป็นยุคที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) กล่าวคือ ผู้ที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดี และสามารถใช้เทคโนโลยีได้ด้วยนั้นจะช่วยส่งเสริมให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อรชนิดา หวานคง, 2559 : 303-314.) ดังคำกล่าวของ นพ.ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์กล่าวว่าพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสารกับนานาชาติ ทั้งเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือ และการค้าขาย (นวรรตน์ รามสูตร และบัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2559 : ออนไลน์) เทคโนโลยีที่นำมาใช้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ คือ สอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นการสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยตัวเองของผู้เรียน โดย

ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาตามความสามารถและความสนใจของตนเอง ในส่วนเนื้อหาของบทเรียนจะถูกสร้างขึ้นด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างๆ

การสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยจะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานแล้ว ผู้เรียนยังคงมีทักษะทางภาษาอังกฤษไม่เพียงพอที่จะสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้ในชีวิตจริง เหตุผลที่น่าจะเป็น ประการแรก คือ ผู้เรียนขาดโอกาสที่จะใช้ภาษาที่เรียนในสถานการณ์จริง เหตุผลอีกประการ คือ กิจกรรมและงานที่ให้ทำในชั้นเรียนไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาภาษาอังกฤษที่เรียนได้ ระบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กสอบผ่าน ไม่ได้เน้นการฝึกใช้ภาษา เน้นการท่องจำคำศัพท์และไวยากรณ์เพื่อการทดสอบ มากกว่าเน้นให้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การสอนภาษาอังกฤษแบบนี้ ทำให้ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษและทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ เนื่องจากรู้สึกว่าการเรียนภาษาอังกฤษเป็นเรื่องน่าเบื่อ ต้องเรียนไวยากรณ์ยากๆ และจำศัพท์จำนวนมาก (วัศพล โอภาสวัฒนกุล, 2563 : ออนไลน์) การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้และทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสถานศึกษาจึงควรต้องปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน โดยเฉพาะรูปแบบการเรียนรู้ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันตามโอกาสที่เหมาะสม

Internet เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการค้นคว้าหาความรู้ โดยเฉพาะในปัจจุบัน เราคงปฏิเสธ ไม่ได้ว่า Internet มีประโยชน์และจำเป็นอย่างยิ่งต่อ ผู้เรียนในปัจจุบันซึ่งจะอยู่กับ Internet เกือบตลอดเวลา ผู้เรียนใช้ชีวิตส่วนใหญ่ไปกับ Social Media แสดงว่าผู้เรียนไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากกระแสของเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ (พาสนา จุลรัตน์, 2561 : 2363-2380) การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) เป็นการผสมผสานกันระหว่างเทคโนโลยี ปัจจุบันกับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้และแก้ปัญหาในเรื่องข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลา โดยการสอนบนเว็บจะประยุกต์ใช้คุณสมบัติและทรัพยากรของ เวิลด์ ไวด์ เว็บ ในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งการเรียนการสอนที่จัดขึ้นผ่านเว็บนี้อาจเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดของกระบวนการเรียนการสอน (Khan, 1997 : 67) นอกจากนี้ (ลักษณ์ภา แก้วคำแจ้ง, 2561 : 121-126) ให้ความหมายของการเรียนการสอนผ่านเว็บว่า เป็นเครื่องมือหรือสื่อที่จัดทำขึ้นในลักษณะสื่อหลายมิติมาช่วยในการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีของเว็บและเบราเซอร์เป็นตัวจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถปรับปรุงพัฒนาเนื้อหาให้ทันสมัยได้อย่างรวดเร็วและตลอดเวลา อีกทั้งยังช่วยจัดปัญหาเรื่องสถานที่และเวลาอีกด้วย จึงเหมาะแก่การเป็นสื่อกลาง ในการถ่ายทอดเนื้อหาการเรียนการสอนที่ช่วยจัดปัญหา เรื่องสถานที่และเวลา การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) จึงมีความสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ทำให้สามารถค้นคว้าหาความรู้ข้อมูลต่าง ๆ และ การติดต่อ สื่อสารของผู้คนทั่วโลก ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นสนใจ ใส่ใจศึกษา ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น และเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอด

ชีวิตเพื่อนำไปดำรงชีพในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนนั้นมีส่วนร่วม เข้าใจ ใส่ใจในการเรียนและมีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนมากยิ่งขึ้น (จิรารัตน์ ประยูรวงษ์, 2560 : 210-223)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยบทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อพัฒนาการใช้บทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อจะสามารถพัฒนาระดับความสามารถของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างเป็นธรรมชาติและตรงตามความต้องการ อันจะนำมาซึ่งคุณค่าของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้บทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) ก่อน – หลัง เรียน
3. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อบทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเกาะจันทร์ จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 80 คน ในปีการศึกษา 2563

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้หาประสิทธิภาพของเครื่องมือ 3 ขั้นตอน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 42 คน ได้จากการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่ม เก่ง ปานกลาง และอ่อน จากผลสัมฤทธิ์รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในภาคเรียนที่ 1/2563 ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การทดลองรายบุคคล (Individual try-out) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 3 คน ประกอบด้วยนักเรียน ที่มีผลการเรียนอยู่ในกลุ่ม ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ขั้นตอนที่ 2 การทดลองกับกลุ่มเล็ก (Small group try-out) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 9 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในกลุ่มระดับเก่ง ปานกลางและอ่อน กลุ่มละ 3 คน ขั้นตอนที่ 3 การทดลองภาคสนาม (Field try-out) ตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นห้องเรียนที่ได้ทำการคัดเลือกผู้เรียนประกอบด้วยกลุ่มที่เรียนอ่อน ปานกลางและเก่ง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

1.2.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับสลากห้องเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 แผน รวม 10 ชั่วโมง

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ

2.4 แบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อ บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา บทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการนำมาสร้างบทเรียนผ่านเว็บ ที่มีหน่วยการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยกำหนดระยะเวลาในการศึกษาให้เหมาะสมกับความยาวและความยากง่ายของเนื้อหา จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ 10 แผนการจัดการเรียนรู้ 10 Topics 10 ชั่วโมง ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.2 การออกแบบและการสร้างบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยบทเรียนผ่านเว็บผ่าน Google site ที่เป็นเว็บไซต์ที่สามารถนำมาสร้างบทเรียนได้ดี และมีคุณสมบัติในการใส่ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดีทัศน์ และการบันทึกการโต้ตอบ ต่าง ๆ มาบรรจุไว้ในบทเรียนได้อย่างสะดวก และสามารถเชื่อมโยง **hyperlink** ที่ละหน่วยการเรียนรู้ ทั้งในส่วน ของเนื้อหาและกิจกรรม

3.3 การตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประเมินคุณภาพบทเรียนผ่านเว็บโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.45$, $S.D. = 0.48$)

3.4 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยกระจายจำนวนข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหา ตามหน่วยการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการผลิตบทเรียนผ่านเว็บ และด้านการวัดผลประเมินผล รวม 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ทั้งหมด 34 ข้อ ไม่ผ่าน

เกณฑ์จำนวน 6 ขอนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปใช้ทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้เรียนเนื้อหาทั้งหมดมาแล้ว เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลเกาะจันทร์ จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำแบบทดสอบ นำผลการสอบไปวิเคราะห์ หาค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อซึ่งมีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก ต้องมากกว่า 0.20 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อที่เลือกไว้ 30 ข้อ ทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสันที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (KR-20) เท่ากับ 0.81 และสร้างแบบสอบถามเจตคติของนักเรียนต่อบทเรียนผ่านเว็บ

3.5 หาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ในการทดลองใช้บทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้และประเมินผลบทเรียน โดยการหาประสิทธิภาพเครื่องมือ ตามขั้นตอนดังนี้

3.5.1 การทดลองรายบุคคล (Individual try-out)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำบทเรียนผ่านเว็บ ที่พัฒนาขึ้น ไปทดลองเบื้องต้น โดยใช้นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 3 คน ประกอบด้วยนักเรียน ที่มีผลการเรียนอยู่ในกลุ่ม ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ทดลองเรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความยากง่าย ความเข้าใจเนื้อหา ขั้นตอนการเรียนรู้ คุณภาพของ ภาพ เสียงดนตรีและเสียงบรรยาย ภาษา ตัวอักษร ข้อความที่ใช้สื่อความหมาย โดยทำการสังเกตพฤติกรรม สอบถาม กลุ่มตัวอย่างขณะทดลองใช้ ถึงข้อดีข้อเสียข้อบกพร่องและปัญหาที่เกิดขึ้น จากการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บ ทำการเก็บข้อมูลผลการทำกิจกรรมแต่ละหน่วย และให้นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยเมื่อเรียนจบ ทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ E1 / E2

3.5.2 การทดลองกับกลุ่มเล็ก (Small group try-out) หลังจากที่ได้ทำการปรับปรุงข้อบกพร่องของบทเรียนผ่านเว็บ ที่ได้จากการทดลองแบบหนึ่ง ต่อหนึ่งเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้งานบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในกลุ่มระดับเก่ง ปานกลางและอ่อน กลุ่มละ 3 คน ทดลองเรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษ มัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ smart phone จำนวน 1 เครื่องต่อนักเรียน 1 คน โดยให้นักเรียนศึกษา เนื้อหาจากบทเรียนและทำกิจกรรมของบทเรียนหน่วยนั้นทันที และทำแบบทดสอบย่อย ทางการเรียนหลังเรียนเมื่อเรียนจบทุกหน่วยแล้ว จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวโน้มของประสิทธิภาพของบทเรียนโดยใช้สูตร E1 / E2 (80/80)

3.5.3 การทดลองภาคสนาม (Field try-out)

ผู้วิจัยนำบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษ ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องจากการทดลองกับกลุ่มเล็ก แล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนอนุบาลเกาะจันทร์ ชลบุรี จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นห้องเรียนที่ได้ทำการคัดเลือกผู้เรียนประกอบด้วยกลุ่มที่

เรียนอ่อน ปานกลางและเก่ง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยให้นักเรียนศึกษา บทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ smart phone จำนวน 1 เครื่องต่อนักเรียน 1 คน ตามแผนการสอน ที่ได้สร้างขึ้นทั้งหมดรวม 10 แผนการสอน ใช้เวลาในการทดลอง แบ่งเป็น การปฐมนิเทศ การทดสอบก่อน เรียนและจัดการเรียนการสอนด้วย บทเรียนผ่านเว็บ จำนวน 10 คาบ และทดสอบหลังเรียน ในห้องเรียนปกติ จำนวน 1 คาบเรียน รวมทั้งหมด 12 คาบเรียน โดยในคาบการศึกษบทเรียนด้วย บทเรียนผ่านเว็บ หลังจาก เรียนจบแต่ละหน่วยแล้ว จะให้นักเรียนทำกิจกรรมของหน่วยนั้นทันที จนครบทุกหน่วยการเรียน หลังจาก เรียนจบทุกหน่วยการเรียนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนโดยใช้สูตร $E1 / E2 (80/80)$

3.6 ดำเนินการทดลอง

3.6.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน โดยใช้ข้อสอบอัตนัย เป็นข้อสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ บันทึกผลคะแนนจากการสอบ

3.6.2 ดำเนินการทดลอง โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เรียนเนื้อหาจากบทเรียนผ่านเว็บ ที่สร้างขึ้น ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างขึ้น โดยระหว่างเรียนแต่ละหน่วยการเรียนเสร็จแล้ว ให้นักเรียน ทำกิจกรรม และบันทึกผลคะแนนระหว่างเรียนในแต่ละหน่วยการเรียน ไว้ตามแบบบันทึกผลการเรียน ทำการ เรียนจนครบทุกหน่วยการเรียน

3.6.3 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้ข้อสอบอัตนัย ชุดเดิม สลับตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ บันทึกผลคะแนน จากการสอบ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

3.6.4 แบบวัดเจตคติ โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบสอบถามประเมินเจตคติต่อบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เก็บข้อมูลเพื่อทำการ วิเคราะห์ และแปลผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้บทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.2 การประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยหาค่า IOC

4.3 การหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r)

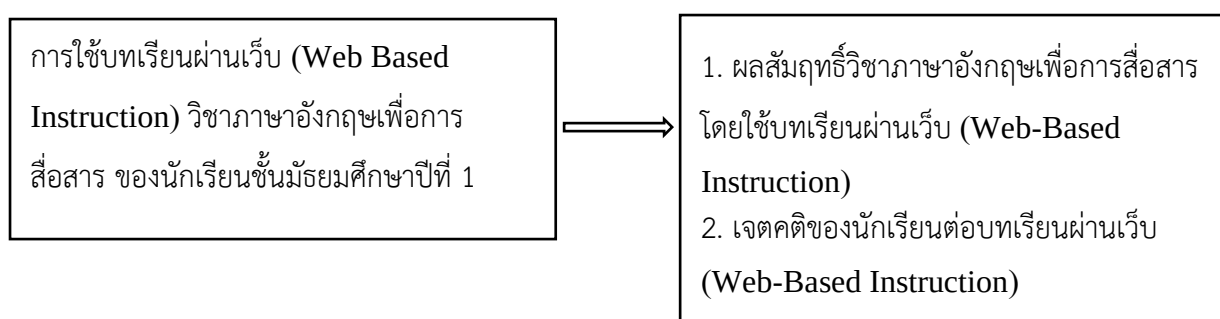
4.4 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20

4.5 การหาประสิทธิภาพของบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

4.6 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

4.7 การวิเคราะห์เจตคติ ของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการใช้บทเรียนผ่านเว็บ (Web Based Instruction) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเกาะจันทร์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนผ่านเว็บ (Web Based Instruction)

จำนวน นักเรียน	แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ E1/E2
	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E2	
3	50	40.33	80.67	20	16.33	81.67	80.67/81.67
9	50	41.11	82.22	20	16.56	82.78	82.22/82.78
30	50	41.30	82.60	20	16.67	83.33	82.60/83.33

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลคะแนนของนักเรียนที่ทดลองรายบุคคล (Individual try-out) จำนวน 3 คน ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนคะแนนเต็ม 50 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.33 ร้อยละของคะแนน E1 เท่ากับ 80.67 และผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบหลังเรียน คะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.33 ร้อยละของคะแนน E2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 สรุปว่า บทเรียนบทเรียนผ่านเว็บที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 80.67/81.67 ตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลคะแนนของนักเรียนที่ทดลองกับกลุ่มเล็ก (Small group try-out) จำนวน 9 คน ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนคะแนนเต็ม 50 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.11 ร้อยละของคะแนน E1 เท่ากับ 82.22 และผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบหลังเรียน คะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.56 ร้อยละของคะแนน E2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 สรุปว่าบทเรียนบทเรียนผ่านเว็บที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.22/82.78 ตามเกณฑ์ที่กำหนด และ ผลคะแนนของนักเรียนที่ทดลองภาคสนาม (Field try-out) จำนวน 30 คน ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนคะแนนเต็ม 50 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.30 ร้อยละของคะแนน E1 เท่ากับ 82.60 และผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบหลังเรียน คะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.67 ร้อยละของคะแนน E2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 สรุปว่าบทเรียนบทเรียนผ่านเว็บที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.60/83.33 ตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้บทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) ก่อน – หลัง เรียน ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อน และหลังเรียนโดยใช้บทเรียนผ่านเว็บ

แบบทดสอบ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t	Sig.
ก่อนเรียน	30	8.67	2.796	21.603	0.000
หลังเรียน	30	20.63	1.903		

*p > .05

1. ผลการการศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อบทเรียนผ่านเว็บ (Web Based Instruction WBI) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ปรากฏว่าผู้เรียนมีทัศนคติทางบวก อยู่ในระดับมาก

ตารางการที่ 3 วิเคราะห์เจตคติของนักเรียนต่อบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อ	ความคิดเห็นของนักเรียน	ผลการวิเคราะห์		
		$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1	เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยบทเรียนผ่านเว็บเป็นเรื่องที่น่าสนใจ	4.20	0.48	มีความพึงพอใจมาก
2	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกเมื่อเรียนภาษาอังกฤษผ่านเว็บ	4.20	0.60	มีความพึงพอใจมาก
3	การเรียนบทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไม่น่าเบื่อหน่าย	4.67	0.60	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	เรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทำให้ข้าพเจ้าได้ทบทวนความรู้	3.50	0.81	มีความพึงพอใจมาก
5	ข้าพเจ้าสบายใจทุกครั้งเมื่อเรียนบทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษ	4.70	0.59	มีความพึงพอใจมากที่สุด
6	บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทำให้ข้าพเจ้าใช้เทคโนโลยีเป็น	4.77	0.50	มีความพึงพอใจมากที่สุด
7	บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไม่ใช่สมองมาก	4.20	0.75	มีความพึงพอใจมาก
8	บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารช่วยให้ชีวิตทันสมัย	4.60	0.92	มีความพึงพอใจมากที่สุด
9	ข้าพเจ้ารู้สึกสดชื่นเมื่อได้เล่นเกมในบทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	4.50	0.67	มีความพึงพอใจมากที่สุด
10	เรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นเรื่องที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างสะดวกมาก	4.33	0.94	มีความพึงพอใจมาก
11	บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.07	0.81	มีความพึงพอใจมาก
12	บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสามารถฝึกฝนได้ง่าย	4.50	0.56	มีความพึงพอใจมากที่สุด

13	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าย่เรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	5.00	0.00	มีความพึงพอใจมากที่สุด
14	บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นตัวช่วยในการฝึกภาษาอังกฤษได้อย่างดี	4.90	0.30	มีความพึงพอใจมากที่สุด
15	ข้าพเจ้ามีความสุขมากเมื่อได้เรียนโดยบทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	4.23	0.88	มีความพึงพอใจมาก
เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร $\bar{x}$		4.42	0.63	มีความพึงพอใจมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. บทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเกาะจันทร์ มีประสิทธิภาพ 82.60/83.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/ 80 เนื่องจากบทเรียนผ่านเว็บ (Web Based Instruction) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนผ่านเว็บโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.48) ทั้งนี้เนื่องจากการออกแบบที่ดี มีความน่าสนใจและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งผ่านการทดสอบประสิทธิภาพ แบบการทดลองรายบุคคล (Individual try-out) แบบการทดลองกับกลุ่มเล็ก (Small group try-out) และแบบการทดลองภาคสนาม (Field try-out) ทำให้บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของบทเรียนซึ่งมีทั้ง กิจกรรมการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตัวอย่างโครงสร้างประโยคด้วยวิดีโอ สอดแทรกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเพลง ทำกิจกรรม การออกเสียงคำศัพท์ unscramble เกมเลือกคำศัพท์ เรียงประโยคให้ถูกต้อง เรียนรู้เกี่ยวกับบทสนทนาจากการฟังและดูวิดีโอ ฝึกออกเสียงตามบทสนทนา ตอบคำถามจากบทสนทนา ฝึกการสนทนาโต้ตอบ ด้วยระบบ hyperlink ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และทำกิจกรรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและทำความเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเอง จนเกิดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณ์ภา แก้วคำแจ้ง (2561 : 121-126) เรื่อง การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เรื่อง การสร้างเว็บเพจด้วยภาษา HTML สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนผ่านเว็บ โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เรื่อง การสร้างเว็บเพจด้วยภาษา HTML มีประสิทธิภาพ 90.09/ 92.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 90/90 และการศึกษาวิจัยของ ลัดดาวรรณ ศรีนิม (2559 : 129-144) ได้ศึกษา การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บ ด้วยโปรแกรม Google Site ตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ เรื่อง หลักการทำโครงงานคอมพิวเตอร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย

พบว่า 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บ ด้วยโปรแกรม Google Site ตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ ความรู้ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.13/87.83 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้บทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) ก่อน – หลัง เรียน ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากบทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เกิดจากการขั้นตอนสร้างบทเรียนที่เป็นระบบ การจัดเนื้อหาที่อยู่ในสถานการณ์ปัจจุบันและสอดคล้องกับกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่สะท้อนจากผลสัมฤทธิ์หลังเรียนที่สูงขึ้น อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้ทุกที่ทุกเวลาบ่อยครั้งเท่าที่ต้องการจนสามารถทำความเข้าใจด้วยตนเองและทำให้มีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มธุรส เรืองสมบัติ (2560 : 115-122) เรื่อง การพัฒนาบทเรียนบนเว็บแบบทีมแข่งขันที่ส่งเสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ ขจรศักดิ์ มาสะอาด (2560 : 40- 47) ได้ศึกษา บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค จิกซอว์เรื่องเอกภพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอว์เรื่องเอกภพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. เจตคติของนักเรียนต่อบทเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ปรากฏว่าผู้เรียนมีทัศนคติทางบวก อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก บทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากเป็นสื่อที่น่าสนใจ สามารถใช้งานได้ง่าย มีการสอดแทรกภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหวและเกมทำให้เกิดความสนุกสนานน่าติดตาม ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขในการเรียน อีกทั้งเนื้อหาเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันทำให้เกิดความมั่นใจในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับ วิจัยของ ออลสัน (Tatana M. Olson, 2002 : 1-17) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพของการใช้บทเรียนผ่านเว็บเบื้องต้นผลการวิจัย พบว่า มีการใช้บทเรียนผ่านเว็บมากขึ้นในการศึกษาและการฝึกฝน ไม่ว่าจะเป็น การให้คะแนน การวิเคราะห์คะแนนและการตัดสินผลการเรียน จากการศึกษา พบว่ามากกว่า 47 รายงานในการศึกษาระดับอุดมศึกษามีการใช้การเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนผ่านเว็บ และมีเจตคติทางบวกอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การเรียนด้วยพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นวิธีที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน แต่ผู้เรียนกับผู้สอนจะไม่ได้พบเจอกันจริงๆ เพื่อให้บทเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการพูดสนทนาโต้ตอบ เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

1.2 การออกแบบบทเรียนผ่านเว็บให้เป็นที่ดึงดูดใจ ควรเพิ่มภาพกราฟิกที่เป็นที่สนใจของผู้เรียน และพัฒนาปุ่มนำเสนอบทเรียนเป็นภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนและเกิดความเพลิดเพลินในการเรียนจากบทเรียนผ่านเว็บ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ ในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ เพราะการจัดการเรียนการสอน โดยใช้บทเรียนผ่านเว็บ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้อุปกรณ์ที่ตนให้ความสนใจอย่างเป็นประโยชน์ เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2.2 ควรพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ ที่สามารถเลือกเนื้อหา หรือกิจกรรมที่เหมาะสม ตามระดับความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

ขจรศักดิ์ มาสะอาด. (2560). การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ เรื่องเอกภพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 16 (2), 40- 47

จิรารัตน์ ประยูรวงษ์. (2560). DIGITAL LEARNING การเรียนรู้ภาษาอังกฤษบนโลกดิจิทัลในศตวรรษที่ 21. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University*. 13 (1), 210-223

นวรรตน์ รามสูต. (2559). ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี 461/2559 รพช.ศธ.ปาฐกถาเรื่อง Education Reform & Entrance 4.0. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: <https://www.moe.go.th/websm/2016/>

พาสนา จุลรัตน์. (2561). *การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0 Learning Management For Students in the Thailand 4.0 Era*. *Veridian E-Journal Silpakorn University*. 11 (2), 2363-2380.

- มธุรส เรืองสมบัติ. (2560). การพัฒนาบทเรียนบนเว็บแบบทีมแข่งขันที่ส่งเสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2*. วันที่ 20 สิงหาคม 2560 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ลักษณ์ภา แก้วคำแจ้ง. (2561). *การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เรื่องการสร้างเว็บเพจด้วยภาษา HTML สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา
- ลัดดาวรรณ ศรีนิม. (2559). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บ ด้วยโปรแกรม Google Site ตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ เรื่อง หลักการทำโครงงานคอมพิวเตอร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*. 10 (1), 129-144
- วัศพล โอภาสวัฒนกุล. (2563). เน้นไวยากรณ์ สอนเพื่อท่องจำมากกว่านำไปใช้ ปัญหาการสอน ภาษาอังกฤษในโรงเรียนไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: <https://thematter.co/social/education/english-learning-in-thailand/112152>
- อรรชนิดา หวานคง. (2559). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 English Teaching In the 21st Century. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสงวร*. 7 (2), 303-314.
- Khan, Badrul H (1997). Web-Based Instruction. Englewood Cliffs, New Jersey: Educational Technology Publications
- Tatana M. Olson (2002). The Effectiveness of Web-Based Instruction. *International Review of Research in Open and Distance Learning Purdue University*. 3 (2),1-17

การบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัย
ประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร
**Entrepreneurial Characteristics and Strategies Affecting on the Business
Success of Small and Medium Enterprises (SMES)**

ธนะพัฒน์ วิริต

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Tanapat Virit

Western University, Thailand

Email: pao7000@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร และ 3) แนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบ แนวนคำถามในการสัมภาษณ์ และแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร ตามที่กฎหมายกำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์และความปลอดภัยของประชาชนส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยเน้นไปที่ความมั่นคง แข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอาคารสูงในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ข้อค้นพบจากปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร พบว่า มีผลมาจากมาตรการทางกฎหมายยังขาดความชัดเจน พร้อมทั้งการก่อสร้างอาคารไม่ตรงตามแบบที่ยื่นขออนุญาตก่อสร้างกับเจ้าพนักงานท้องถิ่น ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขกฎหมายในการควบคุมอาคารสูงที่กำหนดไว้

3. ข้อเสนอแนะ แนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร พบว่า จากการวิจัยครั้งนี้ ควรจัดให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในเรื่องการออกข้อเสนอแนะ แนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภท

อาคารสูงในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความเห็นและการประเมินผลในแผนงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละพื้นที่มากในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยยึดหลักความปลอดภัยของประชาชนเป็นสำคัญต่อไป

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; ความปลอดภัยด้านอัคคีภัย; อาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูง

Abstracts

This research aims to study 1) Fire safety management of high-rise residential buildings in Bangkok 2) Factors affecting fire safety management of high-rise residential buildings in Bangkok and 3) recommendations for fire safety management of high-rise residential buildings in Bangkok. using qualitative research methods, the group of key informants consisted of 30 people. interview questions line and the method of data analysis using the content analysis method.:

1 . Fire safety management of high-rise residential buildings in Bangkok as prescribed by law to protect the interests and safety of the general public is important by focusing on stability, strength, safety, fire prevention, public health, environmental quality preservation for effective management of high-rise buildings in Bangkok.

2. The findings from factors affecting fire safety management of high-rise residential buildings in Bangkok result from the lack of clear legal measures as well as the construction of the building does not match the form that the building permit application with the local officials, resulting in inability to comply with the legal conditions for controlling high-rise buildings.

3. The Recommendations Guidelines for fire safety management of high-rise residential buildings in Bangkok found that from this research. The public sector should be involved in issuing recommendations. The guidelines for fire safety management of high-rise residential buildings in Bangkok found that the opinions and assessments in the plans and activities of each area were very high on the safety of life and property. by adhering to the safety of the people as a priority

Keywords: Management; Fire Safety; High-Rise Residential Buildings

บทนำ

กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ที่มีอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่พักอาศัยต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่ และอาคารสาธารณะ ซึ่งอาคารต่างๆ เหล่านี้ มีผู้คนหมื่นเรือนเข้าไปใช้ประโยชน์จำนวนมาก ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะเป็น “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (มนตรี บัวมาก, 2557 : 34-45) มีอำนาจและหน้าที่ในการควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย หากเจ้าของอาคาร ผู้ประกอบการ และประชาชนมีการเตรียมรับมือ โดยให้ความสำคัญกับการตรวจสอบ ดูแล ปรับปรุงอาคาร (ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร, 2560 : ออนไลน์) การปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมอาคารเป็นประจำ นอกจากช่วยยืดอายุการใช้งานอาคารได้ยาวนานยิ่งขึ้นแล้ว ยังช่วยให้เกิดความปลอดภัย

ปลอดภัยและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้อาคารและผู้อยู่อาศัยอีกด้วย เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารอยู่อาศัยของกรุงเทพมหานครเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ในเรื่องต่าง ๆ เช่น

1. การกำหนดมาตรการและดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดกับเจ้าของอาคารที่เพิกเฉย ไม่ยื่นรายงานตรวจสอบสภาพอาคาร เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือใช้บริการ และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
2. การสำรวจอาคารที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ และตรวจสอบการยื่นรายงานตรวจสอบสภาพอาคาร หากพบการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายให้ดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด
3. การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการวางแผน การตรวจสอบ และการติดตามผล
4. การควบคุมกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้มีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารอย่างเคร่งครัด (ทิพวรรณ บุญย์เพิ่ม, 2554 : 1-9.)

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 32 ทวิ กฎกระทรวงกำหนดประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบ พ.ศ. 2548 และกฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบอาคาร หลักเกณฑ์การขอขึ้นทะเบียน และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจสอบ และหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ. 2548 ได้กำหนดประเภทอาคารที่เจ้าของอาคารต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบไว้ 9 ประเภท ได้แก่ 1) อาคารสูง 2) อาคารขนาดใหญ่พิเศษ 3) อาคารชุมนุมคน 4) โรงมหรสพ 5) โรงแรมที่มีจำนวนห้องพัก ตั้งแต่ 80 ห้องขึ้นไป 6) สถานบริการที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 200 ตารางเมตรขึ้นไป 7) อาคารชุดหรืออาคารอยู่อาศัยรวมที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป 8) โรงงานที่มีความสูงมากกว่า 1 ชั้น และมีพื้นที่ตั้งแต่ 5,000 ตารางเมตรขึ้นไป 9) ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่สูงจากพื้นดินตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ตั้งแต่ 50 ตารางเมตรขึ้นไปหรือป้ายที่ติดหรือตั้งบนหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคาร หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 25 ตารางเมตรขึ้นไป ทั้งนี้เจ้าของอาคารดังกล่าวต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบด้านวิศวกรรมหรือด้านสถาปัตยกรรม ที่ขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการควบคุมอาคารเพื่อดำเนินการตรวจสอบสภาพอาคาร โครงสร้างของตัวอาคาร อุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้าและการจัดแสงสว่าง ระบบการเตือนภัย การป้องกันและการระงับอัคคีภัย การป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุฉุกเฉินวุ่นวาย ระบบระบายอากาศ ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบเครื่องกล หรือระบบอื่น ๆ ของอาคารที่จำเป็นต่อการป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพ ชีวิตร่างกาย หรือทรัพย์สิน แล้วจัดทำรายงานตรวจสอบสภาพอาคารทุกปี ยกเว้นป้ายทุกสามปี เสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อพิจารณาออกใบรับรองการตรวจสอบอาคาร (แบบ ร.1) หรือส่ง

ให้แก่ไปตามมาตรา 46 ทวิ แล้วแต่กรณี โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่ควบคุมดูแลให้เจ้าของอาคารดำเนินการตามกฎหมาย

จากการตรวจสอบอาคารที่เข้าข่ายต้องยื่นรายงานตรวจสอบสภาพอาคารของกรุงเทพมหานคร พบว่าอาคารส่วนใหญ่ไม่ยื่นรายงานตรวจสอบสภาพอาคารตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ ในช่วงที่ผ่านมา กรุงเทพมหานครไม่มีมาตรการควบคุมดูแลให้เจ้าของอาคารที่เข้าข่ายต้องดำเนินการจัดให้มีผู้ตรวจสอบอาคารและยื่นรายงานตรวจสอบตามกฎหมาย แต่จากกรณีการเกิดเพลิงไหม้อาคาร 7 ชั้น บริเวณซอยนราธิวาสราชนครินทร์ 18 กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2559 และกรณีเพลิงไหม้ที่พนักนักเรียนหญิงโรงเรียนพิทักษ์เกียรติวิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2559 กระทรวงมหาดไทย จึงได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท 0804.5/09291 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2559 เรื่อง การบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกรุงเทพมหานครโดยกองควบคุมอาคาร สำนักการโยธา จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการตรวจสอบอาคาร 9 ประเภท โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจของสำนักผังเมือง ในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2551-2554 และได้มีผลการตรวจสอบเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2559 สรุปว่า มีอาคารที่เข้าข่ายต้องยื่นรายงานตรวจสอบสภาพอาคาร จำนวน 3,372 แห่ง จากอาคารทั้งหมด จำนวน 7,683 แห่ง โดยมีอาคารที่ไม่ยื่นรายงานตรวจสอบ จำนวน 2,765 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.00 ของอาคารที่เข้าข่าย ซึ่งสำนักการโยธาได้มีหนังสือแจ้งเตือนเจ้าของอาคารดังกล่าว ให้ดำเนินการจัดส่งรายงานตรวจสอบสภาพอาคารภายใน 60 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือแจ้งเตือน (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2560 : ก) จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 32 ทวิ กฎกระทรวงกำหนดประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบ พ.ศ. 2548 และกฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบอาคาร หลักเกณฑ์การขอขึ้นทะเบียน และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจสอบ และหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ. 2548 ได้กำหนดประเภทอาคารที่เจ้าของอาคารต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบไว้ 9 ประเภท ได้แก่ 1) อาคารสูง 2) อาคารขนาดใหญ่พิเศษ 3) อาคารชุมนุมคน 4) โรงมหรสพ 5) โรงแรมที่มีจำนวนห้องพัก ตั้งแต่ 80 ห้องขึ้นไป 6) สถานบริการที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 200 ตารางเมตรขึ้นไป 7) อาคารชุดหรืออาคารอยู่อาศัยรวมที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป 8) โรงงานที่มีความสูงมากกว่า 1 ชั้น และมีพื้นที่ตั้งแต่ 5,000 ตารางเมตรขึ้นไป 9) ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่สูงจากพื้นดินตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ตั้งแต่ 50 ตารางเมตรขึ้นไป หรือป้ายที่ติดหรือตั้งบนหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคาร หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 25 ตารางเมตรขึ้นไป พร้อมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ รูปแบบ การบังคับใช้ ของกฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 รวมทั้งกฎกระทรวงฉบับอื่นที่เกี่ยวข้องและออกตามความพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ที่ออกมาบังคับใช้หรือมีความเกี่ยวข้องกับอาคารสูง โดยเฉพาะเพื่อนำมาวิเคราะห์และ เสนอแนะมาตรการในการบังคับใช้ของกฎหมายควบคุมอาคารที่มีผลต่อการบริหารจัดการ อาคารสูงให้มีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนผู้ใช้อยู่ในอาคารดังกล่าวต่อไป ดังนั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร” ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อาศัยอยู่ในอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญ รีบหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยด่วน ก่อนที่จะเกิดเหตุร้ายอันนำมาซึ่งความเสียหายที่ยิ่งใหญ่เพื่อศึกษาสภาพปัญหาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ กระบวนการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะทำให้สามารถเสนอรูปแบบการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานครให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร” ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อาศัยอยู่ในอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญ รีบหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยด่วน ก่อนที่จะเกิดเหตุร้ายอันนำมาซึ่งความเสียหายที่ยิ่งใหญ่เพื่อศึกษาสภาพปัญหาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ กระบวนการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะทำให้สามารถเสนอรูปแบบการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานครให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

โดยผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ตามขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลทางวิชาการที่ได้จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ต้องการและจัดทำข้อมูลใหม่ให้ครอบคลุมกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีที่สุดเป็น 4 กลุ่ม มีดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารของกรุงเทพมหานคร ที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องในเรื่องความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารสูง ประกอบด้วย นายช่างโยธาอาวุโส สำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร หัวหน้าฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการหรือผู้แทนสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตราชเทวี เจ้าหน้าที่ฝ่ายโยธา สำนักงานเขตพญาไท สถาปนิกชำนาญการพิเศษ หัวหน้าฝ่ายโยธา สำนักงานเขตสาทร โดยรวมจำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ในเรื่องความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารสูงอุปนายกสมาคมอาคารชุดไทย อุปนายกสมาคมนักประเมินราคาอิสระไทย อดีตนายกสมาคมบริหารทรัพย์สินแห่งประเทศไทย โดยรวมจำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 ตัวแทนประชาชนที่อยู่อาศัยในอาคารสูง โดยรวมจำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 4 ผู้บริหารของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประเภทอาคารสูงเพื่ออยู่อาศัย โดยรวมจำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นแบบสัมภาษณ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non Structured Interview) ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ และได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารวิชาการจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษารูปแบบและโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ตามแนวคิดของงานวิจัย

3.2 ดำเนินการสร้างสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒินำข้อเสนอแนะมา ปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์ และให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง

3.4 เมื่อตรวจสอบเครื่องมือที่มีความสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว จึงนำแบบสัมภาษณ์นั้นไปใช้ สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาการ บริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร มีปัญหา อะไรบ้าง และอย่างไร ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภท อาคารสูงในกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร กระบวนการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของ อาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานครตามหลักธรรมาภิบาล เป็นอย่างไร และการบริหาร จัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานครตามหลักการมีส่วนร่วม เป็นอย่างไร เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยได้ขออนุญาต ผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์เมื่อเสร็จสิ้นแล้ว ได้นำมาถอดความแบบคำต่อคำ และจัดกลุ่ม ประเด็นเนื้อหาให้สอดคล้องกับคำถามตาม วัตถุประสงค์การวิจัย แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีที่เลือกใช้เพื่อ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา (บุษกร เชี่ยวจินตาทานต์, 2561 : 103-118) ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยมีกระบวนการ ดังนี้

- อ่านทำความเข้าใจและจับประเด็นหลัก จากการจดบันทึกข้อมูลภาคสนาม ที่มาจากการสังเกต การสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ การลงภาคสนามในแต่ละครั้ง เพื่อนำประเด็นที่ได้จากทั้งสองวิธีมาเป็นข้อมูล ประกอบในการเขียนวิเคราะห์ข้อมูล

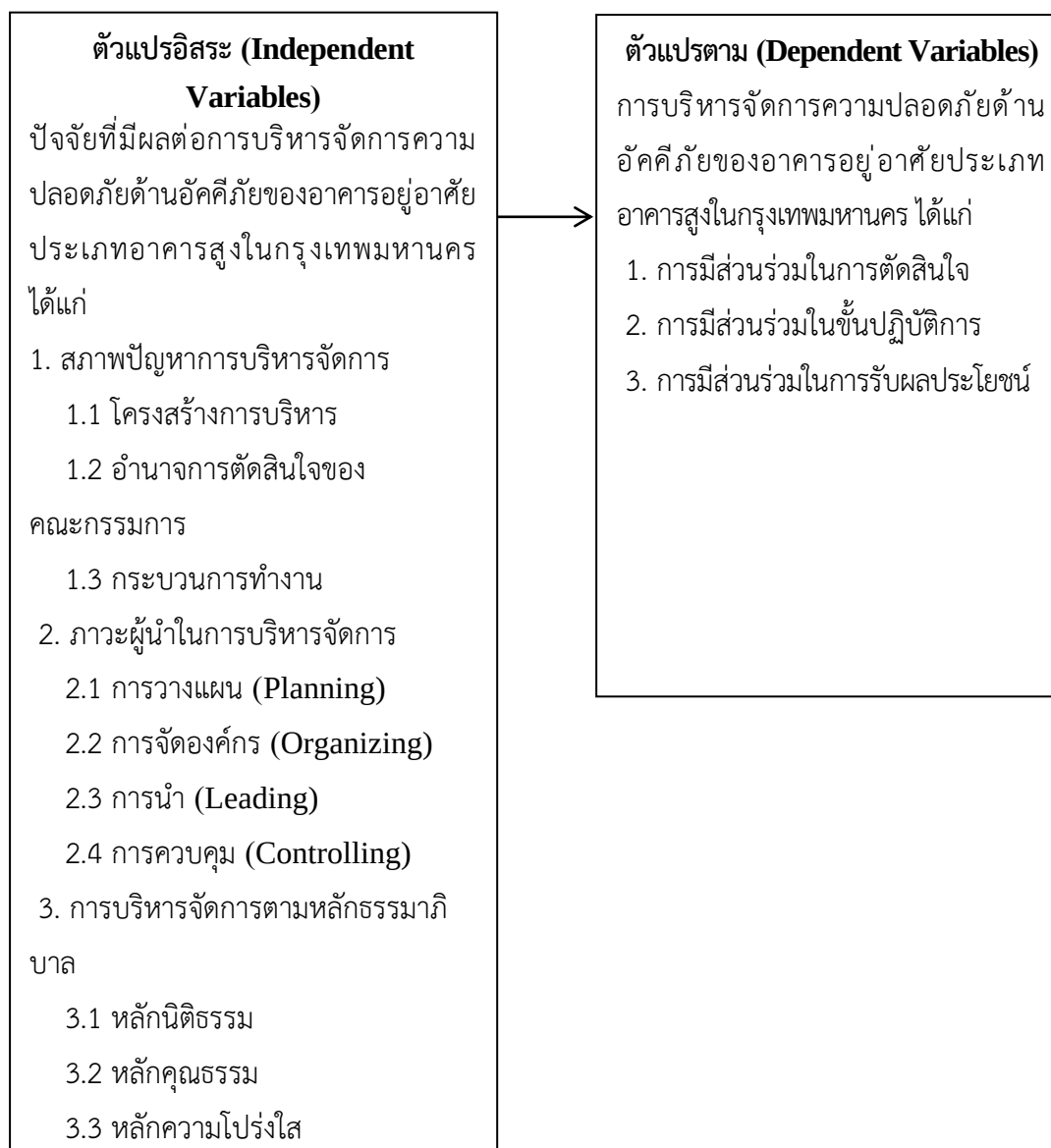
- ถอดเทปการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเครื่องบันทึกเสียง ผู้ศึกษาทำการถอดเทป อย่างละเอียดแบบ คำต่อคำ หลังจากถอดเทปเสร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ศึกษาจะต้องใช้เวลาในการ นั่งอ่านบทสนทนาจากการ สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อทบทวนประเด็นการสนทนาและทำความเข้าใจ เรื่องราวของผู้ให้ข้อมูลแต่ละบุคคล

- มองหาข้อมูลที่มีความหมายเหมือนกันของข้อมูลแต่ละชุด แยกแยะข้อมูล ของแต่ละบุคคล จากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นหลักที่ตั้งไว้

- นำข้อมูลที่ได้จากการการสังเกต การสนทนาอย่างไม่เป็นทางการมาประกอบ กับข้อมูลที่ได้จาก การสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ผ่านการจัดกลุ่มข้อมูลเรียบร้อยแล้ว เพื่อนำมาวิเคราะห์ ตีความ ให้มีความเชื่อมโยงกับ แนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในบททบทวนวรรณกรรมพร้อมทั้งให้มี ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์คำถามการ วิจัยในการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยการรวบรวมแนวคิด และทฤษฎี พร้อมทั้งทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์ตามกรอบแนวคิดการวิจัยโดยสามารถเขียนเป็นภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร โดยสรุปว่า

1. มีปัญหาการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานครด้านกระบวนการทำงาน เนื่องจากมีอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และยังขาดคุณวุฒิและประสบการณ์ในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ดูแลไม่ทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ ส่งผลให้ที่อาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงบางส่วนไม่ผ่านการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยในทุกปี กรุงเทพมหานครมีนโยบายให้บูรณาการในการจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัย ระหว่างสำนักงานโยธา สำนักงานเขต และสำนักป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งได้จัดประชุมเตรียมความพร้อมกันทุก 6 เดือน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร โดยสรุปว่าผู้บริหารของกรุงเทพมหานครได้นำหลักภาวะผู้นำด้านการจัดการมาใช้ในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูง โดยมีกระบวนการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล รวมทั้งควบคุมอาคารสูงให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกรุงเทพมหานคร ในส่วนสำนักงานเขต จะมีฝ่ายปกครองดูแลเรื่องงานป้องกันอัคคีภัย ซึ่งมีการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคเอกชน ในการซ้อมหนีไฟ การอพยพผู้อยู่อาศัยภายในอาคาร พร้อมทั้งกระบวนการในการกำหนดทิศทาง กำหนดเป้าหมาย และเลือกวิธีการทำงานที่ดีที่สุด และสำนักงานเขตแต่ละเขตยังได้จัดทำขั้นตอนและวิธีการทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร โดยสรุปว่า ปฏิบัติการ โดยกรุงเทพมหานครมีการเตรียมการก่อนเกิดเหตุและปฏิบัติงานเมื่อเกิดเหตุ โดยมีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกับทุกฝ่ายในการปฏิบัติงาน ทั้งความร่วมมือในด้านกำลังคน เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้กับพนักงานที่รับผิดชอบและผู้ประกอบการหรือเจ้าของอาคารสูงเป็นประจำ เพื่อการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เมื่อเกิดอัคคีภัยเป็นแผนการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ และทางสำนักงานเขตมีการรับสมัครอาสาสมัครมาอบรมอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1. จากสภาพปัญหาการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร โดยสภาพกรุงเทพมหานครมีโครงสร้างการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยที่ชัดเจน การกำหนดโครงสร้างการบริหารนั้นมีความหมายและระเบียบปฏิบัติเพื่อให้คณะทำงานที่เกี่ยวข้องและสำนักงานเขตต่างๆ ใช้ปฏิบัติ โดยกำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้สั่งการสูงสุดและทำงานร่วมกับผู้อำนวยการเขตทุกเขต ดังนั้นฝ่ายที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยก็จะมีระบบบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ตลอดจนโครงสร้างการบริหารและการสั่งการที่ชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การปฏิบัติงานยังพบว่ากรุงเทพมหานครยังมีปัญหาในการตรวจสอบอาคารตามพระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร ซึ่งกำหนดให้อาคารสูงต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบความปลอดภัยด้านอัคคีภัยประจำปี โดยสอดคล้องกับการศึกษาของสมมาศ เลิศลักษณ์ธรรยา (2559 : 75) ที่ศึกษาการจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยโดยระบบป้องกันอัคคีภัยของอาคารสาธารณะประเภทห้างสรรพสินค้า

ประเด็นที่ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานครพบว่า (2.1) ภาวะผู้นำด้านการวางแผน (Planning) มาใช้ในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูง โดยมีกระบวนการในการกำหนดทิศทาง กำหนดเป้าหมาย และเลือกวิธีการทำงานที่ดีที่สุด และสำนักงานเขตแต่ละเขตยังได้จัดทำขั้นตอนและวิธีการทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (2.2) ภาวะผู้นำด้านการจัดองค์การ (Organizing) มาใช้ในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูง โดยมีกระบวนการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล รวมทั้งควบคุมอาคารสูงให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกรุงเทพมหานคร (2.3) ภาวะผู้นำด้านการนำ (Leading) มาใช้ในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูง โดยมีแผนยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีการบริหารจัดการและควบคุมการทำงานที่ดี และมีการทบทวนผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ เป็นต้น (2.4) ภาวะผู้นำด้านการควบคุม (Controlling) มาใช้ในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูง โดยกำหนดผังเวลาในการควบคุมและตรวจสอบตามระเบียบให้คำนึงถึงความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของประชาชน โดยสอดคล้องกับการศึกษาของนภัสวรรณ แสงมณี (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเสริมสร้างสมรรถนะของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ในการป้องกันและระงับอัคคีภัย ผลการศึกษาวิจัยพบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาลดเสริมสร้างสมรรถนะด้านสุขภาพต้องการให้มีการจัดโครงการตรวจสอบสุขภาพประจำปีเป็นประจำทุกปีโดยมีกระบวนการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล รวมทั้งควบคุมอาคารสูงให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกรุงเทพมหานคร ในส่วนสำนักงานเขตจะมีฝ่ายปกครองดูแลเรื่องงานป้องกันอัคคีภัย

ประเด็นที่ 3. การบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานครตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูง กับทุกภาคส่วนเพื่อพร้อมที่จะทำงานได้ตลอดเวลาเมื่อเกิดเหตุให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เกิดความคุ้มค่าทั้งด้านกำลังคน งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี บัวมาก (2557 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาคารสูงตามกฎหมายควบคุมอาคาร โดยซึ่งมีการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนในการซ่อมหนีไฟ การอพยพผู้อยู่อาศัยภายในอาคาร ผลการศึกษาพบว่า การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาคารสูงแม้จะมีการแก้ไข เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก็ยังคงมีปัญหาอยู่เพื่อให้การบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ประเด็นที่ 4. เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร โดยตามหลักการมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารกรุงเทพมหานครที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงต้องตระหนักถึงการมีภาวะผู้นำโดยเฉพาะด้านการนำนั้นควรทำเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งการนำในการวางแผน การนำในขั้นการปฏิบัติงาน การนำในขั้นตอนการประเมินผล ผู้นำต้องถึงลูกถึงคนและถึงที่เกิดเหตุให้ทันกาล เป็นผู้นำที่ดี สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ทุกคนมีความกระตือรือร้น ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้ช่วยเหลือของประชาชนได้อย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดเหตุ โดยสอดคล้องกับการศึกษาของนพพล เอกคุณากุล (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาแนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อความปลอดภัยจากอัคคีภัยของอาคารที่อยู่อาศัยรวมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อตรวจสอบ ควบคุม กำกับให้ได้มาตรฐานการออกแบบ การก่อสร้าง และการใช้งานของอาคารอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอภาคเอกชนและประชาชนมีความเห็นว่ากรุงเทพมหานครจะมีการให้ความสำคัญและตรวจตราอย่างเข้มงวด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1.1) ควรมีการปรับปรุงในเรื่องของประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในปัจจุบัน เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าทุกคนสามารถเข้าถึงข่าวสารได้พร้อม ๆ กัน จากการใช้โทรศัพท์มือถือรับข่าวสารจากโซเชียลมีเดียได้สะดวกรวดเร็วพร้อม ๆ กัน กรุงเทพมหานครควรดูแลให้เว็บไซต์ของกรุงเทพมหานครทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจเข้ามาดูข่าวได้จะทำให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

1.2) การติดตามประเมินผลโดยกรุงเทพมหานครมีการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงที่มีประสิทธิภาพพอสมควรอยู่แล้ว แต่ยังขาดการติดตาม ควบคุมและประเมินผลที่ชัดเจน ควรดูแลฐานข้อมูลของอาคารสูงทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร ให้ครบถ้วนเป็นข้อมูลปัจจุบัน ทำให้สะดวกต่อการติดตามว่า อาคารมีการแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายมากน้อยแค่ไหน และข้อมูลในส่วนที่สามารถให้ประชาชนรับรู้และตรวจสอบได้ ก็ควรจะสร้างช่องทางในการเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกเพื่อความโปร่งใสในการทำงาน

1.3) ด้านอัตราบุคลากรกรุงเทพมหานครควรมีการทบทวนพิจารณาถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานว่ามีความจำเป็นต้องใช้บุคลากรมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะบางหน่วยงานที่ปัจจุบันนี้อาจจะต้องลดอัตราบุคลากร เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยได้มาก ก็ควรจะจัดสรรอัตราบุคลากรที่ไม่จำเป็นไปยังหน่วยงานที่ยังขาดแคลนบุคลากรอยู่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งควรมีการศึกษาในส่วนของเชิงปริมาณเพิ่มเติมเพื่อทราบในปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูง

2.2) ควรศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของความสำเร็จในการนำการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นการศึกษาในส่วนของความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2.3) ศึกษาวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารอยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในกรุงเทพมหานคร เพื่อการค้นพบที่น่าสนใจนอกเหนือจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ทิพวรรณ บุญย์เพิ่ม. (2554). ความปลอดภัยจากอัคคีภัยในอาคารสูง. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*. 9 (2), 1-9.
- บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. *วารสารศิลป ศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*. 13 (25), 103-118.
- นพพล เอกคุณากุล. (2553). *แนวทางการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อความปลอดภัยจากอัคคีภัยของอาคารที่อยู่อาศัยรวมสำหรับผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- นภัสวรรณ แสงมณี. (2559). *การเสริมสร้างสมรรถนะของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ ในการป้องกันและระงับอัคคีภัย*. วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- มนตรี บัวมาก. (2557). *ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาคารสูงตามกฎหมายควบคุมอาคาร*. วิทยานิพนธ์การศึกษาลัทธิสุตตรนิตินิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิตินิเทศศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร. (2560). *ภารกิจของกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2560. แหล่งที่มา: www.bangkok.go.th.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2560). *รายงานการตรวจสอบการดำเนินงานการบังคับใช้กฎหมายการควบคุมอาคารในเขตกรุงเทพมหานคร*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2560. แหล่งที่มา: <http://www.oag.go.th>.
- สมมาศ เลิศลักษณ์อรุณ. (2559). *การจัดการความปลอดภัยด้านอัคคีภัยโดยระบบป้องกันอัคคีภัยของอาคารสาธารณะประเภทห้างสรรพสินค้า*. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 “งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”. วันที่ 30 กันยายน 2559 ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- อาคม วัดโสง. (2547). *หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อัมพวัน ประเสริฐภักดี. (2549). *มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน*. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ผลกระทบของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

สู่การปรับตัวสู่ชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี

The Effects of the Epidemic of the Corona Virus-2019 : Toward the New-Normal Community in Lop Buri Province

สุริยะ หาญพิชัย และ ทักษะ จุลสวัสดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Suriya Hanphichai and Thatchavong Julsawat
Thepsatri Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: hanpichai@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมผสานมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี 2) ศึกษาการปรับตัวสู่ชุมชนวิถีใหม่ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จำนวน 397 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากตัวแทนในพื้นที่ จำนวน 11 คน

ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ต่อประชาชนในจังหวัดลพบุรี พบว่า 1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีรายได้ลดน้อยลง 2) ผลกระทบด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต มีผลกระทบต่อความรู้สึกและสุขภาพจิตเนื่องจากความวิตกกังวล 3) ผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มีการรวมกลุ่มกันน้อยลง สิ่งแวดล้อมได้รับการรบกวนจากมนุษย์น้อยลง 4) ผลกระทบด้านการรับรู้ข่าวสารและการใช้เทคโนโลยี ประชาชนให้ความสนใจข่าวสารและเกิดการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมากขึ้น 5) ผลกระทบด้านการศึกษา ส่วนใหญ่ปรับเป็นการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของการปรับตัวสู่ชุมชนวิถีใหม่ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี พบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนปรับตัวโดยการหารายได้เสริม และลดรายจ่าย 2) ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ประชาชนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ ระมัดระวังในการอยู่ร่วมกันมากขึ้น 3) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม การรวมกลุ่มกันลดน้อยลง อยู่บ้านพักอาศัยมากขึ้น หันมาใช้จ่ายระบบออนไลน์มากขึ้น 4) ด้านเทคโนโลยี ส่วนใหญ่ปรับตัวมาใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารข้อมูลผ่านแอปพลิเคชันกันมากขึ้น 5) ด้านการศึกษา มีการปรับมาใช้ระบบออนไลน์

* วันที่รับบทความ: 8 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 29 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 1 กรกฎาคม 2564

Received: June 8, 2021; Revised: June 29, 2021; Accepted: July 1, 2021

คำสำคัญ: การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา; ผลกระทบของประชาชน; การปรับตัว; ชุมชนวิถีใหม่

Abstracts

This mix methods research study aims to investigate: 1) the effects of the Covid-19 epidemic on people in Lop Buri province and 2) the adjustments of the community toward the New-Normal ways. The samples were 397 people living in Lop Buri. They were sampled using the stratified sampling. The questionnaire was used to collect the data, and were analyzed using the descriptive statistic which were frequency and percentage. The eleven important informants from the area were also interviewed.

The results suggested that there were five effects from the Corona Virus-19 epidemic included: 1) the effects on economy that the samples had lesser incomes; 2) for physical and mental health, the samples had the difficulties on mental conditions due to their anxieties on the epidemic; 3) for society and environment issue, the samples had lesser gathering events, and environment was lesser interrupted; 4) on receiving news and the use of technology, the samples paid more attentions on news, and learned how to use new technology in communication more than before and 5) for an education issue, it was changed into the online classes, and the samples had to spend more money on the communication equipment. For the adjustments of the people toward the New-Normal community, there were five aspects which were: 1) the adjustment on economy that the samples tried to gain more money by doing other side-jobs, and cut off other expenses; 2) on the physical and mental health issue, the samples tended to behave accordingly to the rules and policies announced from the government. They tended to be more careful when they were with others; 3) on the society and environment issue, there were lesser gathering events, and the samples spend more times at home. They also changed their shopping habits into the online shopping; 4) on the technology issue, most of the samples regularly used the new technology in communication via the online applications and 5) on education issue, the learning changed into the online system.

Keywords: Corona Virus 2019 Epidemic; Effects on People, The Adjustments; New-Normal Community

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นจากประเทศจีนได้แพร่กระจายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบทำให้ประชาชนขาดแคลนรายได้เนื่องจากการจ้างงานลดลง ในขณะเดียวกันอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในส่วนของเศรษฐกิจในครึ่งปีหลังยังไม่มีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อธุรกิจรวมทั้งภาคเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19 มีผลกระทบต่อภาพรวมต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมากถึงแม้จะมีมาตรการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้ออย่างรัดกุมแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโรคอยู่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (กฤษฎา บุญชัย และคณะ, 2563 : 1) ซึ่งหากประชาชนมีการตั้งรับกับ

สถานการณ์หรือเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงก็จะสามารถดำรงอยู่ในชีวิตวิถีใหม่ได้ ทั้งนี้การปรับตัวของประเทศสู่การปรับตัวในวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งอาจยังไม่สะท้อนความเป็นจริงของประเทศการเข้าไปศึกษาการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตวิถีใหม่ในระดับชุมชนท้องถิ่น จึงจะสามารถสะท้อนการดำรงอยู่ของประชาชนในสถานการณ์ปัจจุบันได้ซึ่งด้วยบทบาทหน้าที่นอกจากหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ในการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่แล้วสถาบันการศึกษาในพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานดังกล่าวในการสร้างความรู้จากสถานการณ์จริงในพื้นที่จริง ทั้งนี้บทบาทของมหาวิทยาลัยต่อเมืองและภูมิภาคซึ่งมหาวิทยาลัยมีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่ 2 รูปแบบคือ ใช้วิทยาศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อนโดยนักวิชาการสร้างนวัตกรรมขึ้นในมหาวิทยาลัยก่อนเกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยี แต่ไม่เกิดประโยชน์และรายได้กับพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ และมหาวิทยาลัยจะทำงานร่วมกับเครือข่ายธุรกิจในพื้นที่อย่างเป็นเนื้อเดียวกันใช้หลักวิชาการในการแก้ปัญหาของธุรกิจในบริบทจริงจะเกิดนวัตกรรมขึ้นทีละขั้น ๆ เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และเกิดผลประโยชน์ในพื้นที่และเครือข่ายจะพัฒนาไปด้วยกัน (สุริยะ หาญพิชัย, 2563 : 230-244 ; โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. 2563 : 1-2)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการผลิตบัณฑิตสาขาอื่นเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น มีภารกิจหลักในการเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชู ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่สามบุรี ประกอบด้วย ลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางของประเทศไทย โดยจังหวัดลพบุรีมีพื้นที่มากที่สุด จากสถานการณ์การระบาดของผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 พบว่า จังหวัดลพบุรีมีผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำนวน 179 ราย และเสียชีวิตแล้ว 1 ราย (สำนักงานจังหวัดลพบุรี, 2564 : ออนไลน์) จากการระบาดของโควิด -19 ก่อให้เกิดความกังวลกับประชาชนในพื้นที่ ทั้งความกังวลจากการติดโรคและความกังวลจากผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่จะตามมา จากจำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนมากขึ้นและกระจายไปหลายจังหวัด แต่ด้านมาตรการจำกัดการระบาดกลับมีความเข้มงวดน้อยกว่าทั้งในแง่จำนวนมาตรการและขนาดของพื้นที่ควบคุม ประชาชนจึงจำเป็นต้องมีความรู้และมีพฤติกรรมป้องกันตนเองและคนในครอบครัวอย่างเหมาะสม เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 แต่หากประชาชนในชุมชนขาดความรู้ที่ถูกต้อง รวมถึงไม่ได้รับข้อมูลอย่างทั่วถึง จะส่งผลต่อการดูแลตนเองและครอบครัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อได้ จนทำให้การแพร่ระบาดขยายตัวเพิ่มมากขึ้นซึ่งสร้างความวิตกกังวลและตระหนกหวาดกลัวต่อประชาชนเป็นอย่างมาก

ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจึงได้ศึกษาเพื่อดำเนินการสำรวจและสร้างสื่อเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการมาตรการเฝ้าระวัง การตระหนักรู้ และการปรับตัวของชุมชนในวิถีใหม่ในช่วงสถานการณ์และหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด -19 เพื่อศึกษาผลกระทบของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี และศึกษาการปรับตัวสู่ชุมชนวิถีใหม่ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาผลกระทบของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี
- 2) เพื่อศึกษาการปรับตัวสู่ชุมชนวิถีใหม่ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเป็นการวิจัยผสมผสาน โดยวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี วิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากร คือ ประชากรในจังหวัดลพบุรี จำนวน 257,115 คน (สำนักงานจังหวัดลพบุรี, 2561 : 29)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากทราบจำนวนประชากรจึงคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1973 : 727-728) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามพื้นที่ในจังหวัดลพบุรีเป็นรายตำบลแล้วสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างในตำบลตามสัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

2.1 แบบสอบถามการปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ มีทั้งข้อคำถามปลายเปิดและข้อคำถามปลายปิด ประกอบด้วย ข้อมูลครัวเรือน ผลกระทบที่ครัวเรือนได้รับ การปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์โรคโควิด-19 สรุปผล

กระทบและความสามารถปรับตัวสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และแนวปฏิบัติชีวิตวิถีใหม่ของครัวเรือน

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัย และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหา และตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ ได้ค่า $IOC = 1$ และนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับประชาชนทั่วไป จำนวน 30 คน หาค่า try out ได้ค่า 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ ประชาชน ที่ได้จากผลการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย โดยผู้วิจัยได้ออกสำรวจข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดลพบุรี โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามเป้าหมายที่วางไว้ และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากภาคสนามมาตรวจแยกความถูกต้องและครบถ้วน แล้วแยกประเภทข้อมูลตามหน่วยของการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ

นำแบบสอบถามที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างในภาคสนามมาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนในเบื้องต้นตามที่กำหนดไว้ในการจัดทำสมุทธศาสตร์ตัวแปรจัดทำโครงสร้างฐานข้อมูลและนำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ หลังจากตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยค่าสถิติที่เหมาะสมตามลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) เป็นต้น

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการระบาดของโควิด 19 จำนวน 11 คน คือ ตัวแทนจากอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 2 คน ตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมประจำตำบล จำนวน 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน นักวิชาการเกษตร จำนวน 1 คน นักพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) สร้างจาก การศึกษาค้นคว้าทบทวนข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ต่อชุมชน และส่วนที่ 3 การปรับตัวของคนในชุมชนต่อ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และส่วนที่ 4 ชุมชนวิถีใหม่และการดำเนินการเพื่อให้ครอบครัวชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถปรับตัวได้

2.2 การสร้าง ตรวจสอบและทดลองเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการเริ่มจากศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัย เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลผลเพื่อกำหนดขอบเขตประเด็นที่ต้องการถาม สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (consistency) แล้วทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รวบรวมข้อมูลจริง จำนวน 3 คน เพื่อความถูกต้องของการใช้ภาษาและความเข้าใจข้อความถามของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ

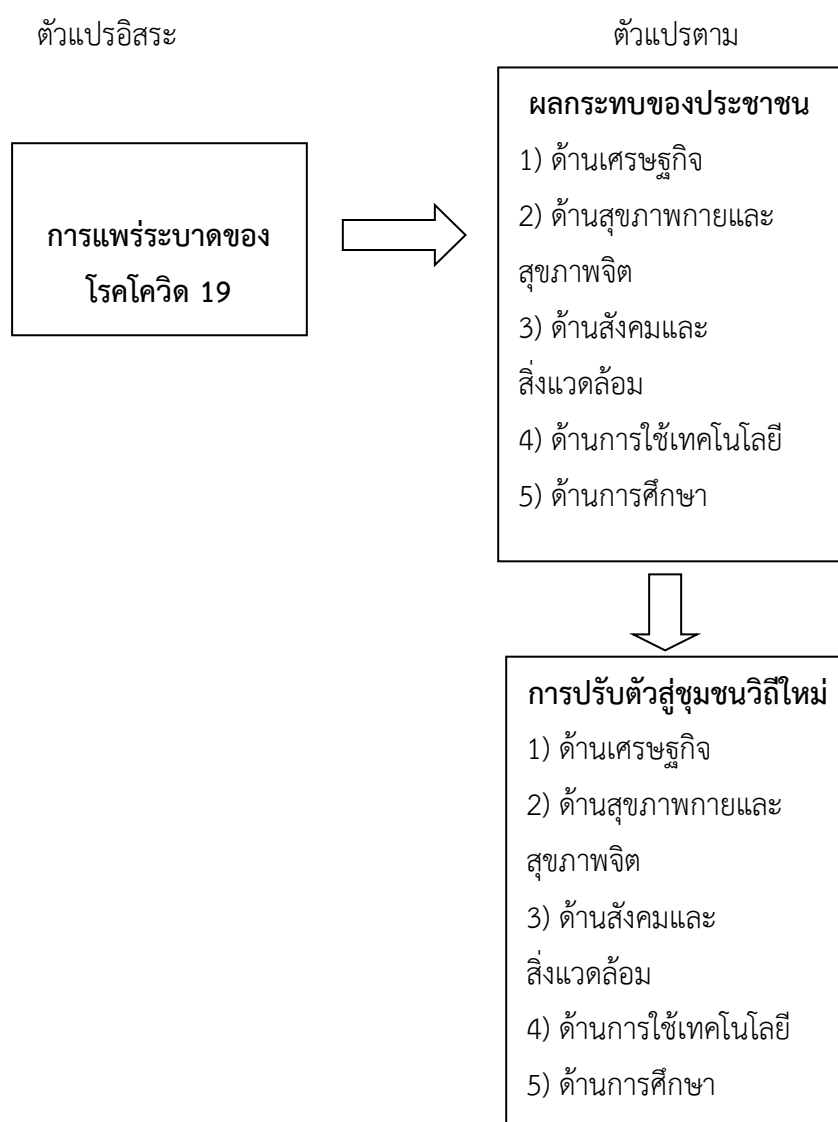
การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี โดยสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล การสัมภาษณ์จะดำเนินการอยู่บนหลักการรักษาสีห์ของข้อมูลด้วยการป้องกันและเก็บรักษาข้อมูลที่คาดว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายเป็นความลับ และได้ขออนุญาตใช้เครื่องมือบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์เพื่อรักษาเวลาในการบันทึกข้อมูล และมีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความแม่นยำและมีความน่าเชื่อถือโดยพิจารณาจากแหล่งข้อมูลบุคคลที่ต่างกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ

การจัดทำข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล โดยดำเนินการจัดกลุ่มข้อมูลโดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวม มาจัดเป็นระเบียบ เรียบเรียงข้อมูลและจัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการ แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าเชิงคุณภาพ (Triangulation) คือ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล ด้านทฤษฎี และด้านวิธีรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytical induction) คือการสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงบรรยายโดยการประมวลข้อสรุปที่ได้ในพื้นที่ทำการวิจัย และสรุปผลออกมาโดยวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์และฉันทามติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปทั่วโลก ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตไปจากวิถีเดิม โดยการปรับวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อควบคู่ไปกับการพยายามรักษาและฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการศึกษา (บุญเรือน ทองทิพย์, 2563 : 434) โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลกระทบของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี พบว่า

ตารางที่ 1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรี

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ผลกระทบในปัจจุบัน					
	เพิ่มขึ้น		ลดลง		ไม่มีผลกระทบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. รายได้	28	7.07	246	62.12	107	27.02
2. การใช้จ่ายใช้สอย	140	35.35	122	30.81	115	29.04
3. ภาระหนี้สินในระบบ	87	21.97	47	11.87	232	58.59
4. ภาระหนี้สินนอกระบบ	34	8.59	47	11.87	257	64.90
5. เงินออม	19	4.80	143	36.11	197	49.75

จากตาราง 1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่า ส่วนใหญ่รายได้ลดลง ร้อยละ 62.12 ค่าใช้จ่ายในการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการอุปโภคบริโภคสินค้าต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 35.35 ภาระหนี้สินในระบบ หนี้สินนอกระบบไม่มีผลกระทบ ตามลำดับ และเงินออมลดลง ร้อยละ 36.11

ตารางที่ 2 ผลกระทบด้านสุขภาพของจังหวัดลพบุรี

ผลกระทบทางสุขภาพ	เพิ่มขึ้น		ลดลง		ไม่มีผลกระทบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สมาชิกในครัวเรือนของท่านมีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพ	348	87.88	7	1.77	41	10.35
2. ผลกระทบทำให้สมาชิกในครัวเรือนของท่านมีความเครียด/วิตกกังวล	277	69.95	14	3.54	105	26.52

จากตาราง 2 ผลกระทบด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต พบว่า การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพเพิ่มขึ้น ร้อยละ 87.88 มีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพลดลงเล็กน้อยเพียงร้อยละ 1.77 ไม่มีผลกระทบ ร้อยละ 10.35 และการแพร่ระบาดของโรคโค

วิด-19 ก่อให้เกิดผลกระทบทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีความเครียด/วิตกกังวล เพิ่มขึ้น ร้อยละ 69.95 ลดลง ร้อยละ 3.54 ไม่มีผลกระทบ ร้อยละ 26.52

ตารางที่ 3 ผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดลพบุรี

ผลกระทบทางสังคมและ สิ่งแวดล้อม	บ่อยครั้ง		มีบางครั้ง		ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว	1	0.25	49	12.37	335	84.60
2. ความรุนแรงในครอบครัว	0	0.00	12	3.03	374	94.44
3. การถูกล้อเลียน/ทำให้อับอาย/ ถูกรังเกียจจากผู้อื่น	0	0.00	13	3.28	372	93.94
4. วิตกกังวลในความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน	5	1.26	141	35.61	241	60.86
5. วิตกกังวลในการไปเกี่ยวข้องกับ บุคคลรอบข้าง	8	2.02	151	38.13	228	57.58
6. การทำกิจกรรมร่วมกัน ของสมาชิกในครัวเรือน	70	17.68	149	37.63	165	41.67
7. การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น งานบุญประเพณี	21	5.30	229	57.83	135	34.09
8. การพบปะกับเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน (ทั่วไป)	29	7.32	220	55.56	135	34.09
9. การทำกิจกรรมสังสรรค์	11	2.78	146	36.87	227	57.32

จากตาราง 3 ผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบ ส่วนที่มีผลกระทบมากบางครั้งที่สุดคือ การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น งานบุญประเพณี ได้รับผลกระทบบางครั้ง ร้อยละ 57.83 รองลงมาคือ การพบปะกับเพื่อนบ้าน/คนในชุมชน (ทั่วไป) ร้อยละ 55.56 ส่วนที่มีผลกระทบมากบ่อยครั้งที่สุดคือ การทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครัวเรือนได้รับผลกระทบบ่อยครั้งมากที่สุด ร้อยละ 17.68 รองลงมาคือ การพบปะกับเพื่อนบ้าน/คนในชุมชน (ทั่วไป) ร้อยละ 7.32

ตารางที่ 4 ผลกระทบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของจังหวัดลพบุรี

ผลกระทบด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	มากขึ้น		เท่าเดิม		น้อยลง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. โทรศัพท์	241	60.86	139	35.10	6	1.52
2. ไลน์ (Line)	120	30.30	194	48.99	37	9.34
3. เฟซบุ๊ก (Facebook)	111	28.03	180	45.45	50	12.63
4. เว็บไซต์ (Website)	63	15.91	183	46.21	69	17.42
5. อินสตราแกรม (Instagram)	45	11.36	180	45.45	86	21.72
6. ครอบครัว/ญาติ/เพื่อน	121	30.56	201	50.76	42	10.61
7. เสี่ยงตามสาย	189	47.73	176	44.44	7	1.77
8. เจ้าหน้าที่หน่วยงาน ภาครัฐ	176	44.44	174	43.94	12	3.03
9. วิทยุ	116	29.29	185	46.72	65	16.41
10. ผู้นำชุมชน /อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	213	53.79	138	34.85	9	2.27
11. เพื่อนบ้านในชุมชน	102	25.76	188	47.47	75	18.94

จากตาราง 4 ผลกระทบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของจังหวัดลพบุรี พบว่า ส่วนมากแล้วยังสามารถเข้าถึงเท่าเดิม โดยเข้าถึงครอบครัว/ญาติ/เพื่อนเท่าเดิมมากที่สุด แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงมากขึ้นมากที่สุดคือ โทรศัพท์ ร้อยละ 60.86 รองลงมาคือ ผู้นำชุมชน /อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 53.79 และเสี่ยงตามสาย ร้อยละ 47.73 ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงน้อยลงมากที่สุดคือ อินสตราแกรม (Instagram) ร้อยละ 21.72 รองลงมาคือ เว็บไซต์ (Website) ร้อยละ 17.42 และ เพื่อนบ้านในชุมชน ร้อยละ 18.94 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ผลกระทบด้านการศึกษารองจังหวัดลพบุรี

ผลกระทบด้านการศึกษา	มากขึ้น		น้อยลง		ไม่มีผลกระทบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. นักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์	153	38.64	1	0.25	125	31.57
2. ผู้ปกครองต้องหยุดงานเพื่อดูแลบุตรหลานที่หยุดเรียน	45	11.36	3	0.76	231	58.33
3. ผู้ปกครองต้องซื้ออุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีเพิ่ม	104	26.26	2	0.51	173	43.69
4. ผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่ม	138	34.85	1	0.25	139	35.10
5. เด็กมีพฤติกรรมติดสื่อ/เกม/มือถือ	107	27.02	4	1.01	168	42.42
6. เด็กเรียนไม่ทันเพื่อน	84	21.21	6	1.52	187	47.22
7. เด็กต้องเรียนชดเชย	108	27.27	2	0.51	167	42.17

จากตาราง 5 ผลกระทบด้านการศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เมื่อเทียบกับสภาวะปกติ พบว่า ผลกระทบด้านการศึกษาทุกข้อส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบ ข้อที่ไม่มีผลกระทบมากที่สุดคือ ผู้ปกครองต้องหยุดงานเพื่อดูแลบุตรหลานที่หยุดเรียน ร้อยละ 58.33 รองลงมาคือ เด็กนักเรียนเรียนไม่ทันเพื่อน ร้อยละ 47.22 โดยผลกระทบด้านการศึกษาที่มากขึ้น คือ นักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ ร้อยละ 38.64 รองลงมาคือ ผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่ม เช่น ค่าอินเทอร์เน็ตรายเดือน ร้อยละ 34.85 ผู้ปกครองต้องซื้ออุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีเพิ่ม ร้อยละ 26.26

2. การปรับตัวของประชาชนสู่ชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี พบว่า ประชาชนมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ดังนี้

1. การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีพได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหารายได้เสริมจากงานประจำที่ตนเองเคยทำอยู่ ซึ่งปัจจุบันรายได้ของประชาชนลดลงมาก รวมทั้งพยายามหาวิธีการในการลดรายจ่ายของตนเองให้น้อยลง เช่น ปลุกพืชผักสวนครัวที่สามารถใช้พื้นที่ของตนเองที่มีอยู่ในการดำเนินการ หารายได้จากการขายของออนไลน์ ลดการรับประทานอาหารนอกบ้าน รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องมีค่าใช้จ่ายจะพิจารณาเป็นพิเศษ หากไม่จำเป็นก็จะหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น

2. การปรับตัวด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต การปรับตัวด้านสุขภาพประชาชนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ โดยเฉพาะการสวมหน้ากากอนามัยและการใช้เจลแอลกอฮอล์ ระวังระวังในการอยู่ร่วมกันมากขึ้น รวมไปถึงการใช้พื้นที่สาธารณะ เว้นระยะห่าง ซึ่งให้ความสนใจในเรื่องของสุขอนามัยมากขึ้น การปรับตัวด้านสุขภาพจิต เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องก็ทำให้คลายความวิตกกังวลลงได้บ้างส่วนหนึ่งในการประเด็นของการแพร่ระบาด มีการติดตามข่าวสารจากหลากหลายช่องทาง แต่ความวิตกกังวลที่ยังคงอยู่จะเป็นด้านเศรษฐกิจมากกว่า อาทิ รายได้ไม่พอรายจ่าย ส่งผลต่อการชำระหนี้สิน การสูญเสียบุตรหลานในการเล่าเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีความกังวลด้านนี้

3. การปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มีการรวมกลุ่มกันลดน้อยลง จะรวมกลุ่มกันเฉพาะประเพณีที่มีความสำคัญเท่านั้นและปฏิบัติตามกฎระเบียบของภาครัฐ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 อยู่บ้านพักอาศัยมากขึ้นหากไม่มีความจำเป็นจะไม่เดินทางไปไหน พฤติกรรมในการใช้จ่ายเปลี่ยนแปลงไปโดยหันมาใช้ระบบออนไลน์มากขึ้น ปรับตัวให้เข้ากับนโยบายภาครัฐการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่ภาครัฐกำหนดให้หน่วยงานหรือผู้นำชุมชนหากมีความจำเป็นต้องประชุมร่วมกันก็จะพิจารณาในการประชุมออนไลน์มากขึ้นเพื่อลดการชุมนุมร่วมกัน ในด้านของความสัมพันธ์กับคนในชุมชนพบว่าส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวได้มีเวลาอยู่ด้วยกันมากขึ้น ใช้เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในบ้านมากขึ้นมีเวลาพูดคุยกันมากขึ้น

4. การปรับตัวด้านเทคโนโลยี ส่วนใหญ่ปรับตัวมาใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารข้อมูลกันมากขึ้นหลัก ๆ คือผ่านแอปพลิเคชันต่างโดยเฉพาะที่รัฐบาลกำหนด เช่น ไทยชนะ เป๋าตังค์ หมอชนะ เป็นต้น หากเป็นการสื่อสารจะผ่าน แลน์แอปพลิเคชันเป็นหลัก หน่วยงานต่าง ๆ ปรับรูปแบบวิธีการให้บริการที่มีความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการผ่านระบบออนไลน์ ทำให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องพบเจอซึ่งช่วยในเรื่องของการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้เป็นอย่างดี

5. การปรับตัวด้านการศึกษา มีการปรับมาใช้รูปแบบการเรียนการสอนระบบออนไลน์ควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อให้การเรียนสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ แต่ยังมีอุปสรรคเนื่องจากนักเรียนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ ด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน อีกทั้งในบางพื้นที่อินเทอร์เน็ตหมู่บ้านหรือของตำบลก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เพียงพอในการเรียนการสอน ในบางโรงเรียนผู้สอนจำเป็นต้องจะไปพบนักเรียนเพื่อนำสื่อการเรียนการสอนไปให้และติดตามทำความเข้าใจเพื่อให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนดีที่สุดเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลกระทบของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี พบว่า (1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีรายได้ลดลง การใช้จ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น ภาระหนี้สินในระบบ หนี้สินนอกระบบไม่มีผลกระทบ เงินออมลดลง (2) ผลกระทบด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต สมาชิกในครัวเรือนมีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพเพิ่มขึ้น มีความเครียดและวิตกกังวลเพิ่มขึ้น (3) ผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น งานบุญประเพณี ได้รับผลกระทบมากที่สุด รองลงมาคือการพบปะกับเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชน (4) ผลกระทบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเท่าเดิม แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงมากขึ้นมากที่สุดคือ โทรศัพท์ รองลงมาคือ ผู้นำชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และเสียงตามสาย ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงน้อยลงมากที่สุดคือ อินสตาแกรม เว็บไซต์ และเพื่อนบ้านในชุมชน ตามลำดับ (5) ผลกระทบด้านการศึกษา พบว่านักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ ทำให้ผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่ม เช่น ค่าอินเทอร์เน็ตรายเดือน ต้องซื้ออุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีเพิ่ม ผลกระทบดังกล่าวเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งเป็นโรคติดต่อจากคนสู่คนที่มีความรุนแรงจนทำให้รัฐบาลประกาศขอความร่วมมือให้หน่วยงานต่างๆ งดการรวมกลุ่มจนทำให้ประชาชนต้องทำงานที่บ้าน ทำให้ประชาชนมีรายได้ลดลงและมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีความวิตกกังวลต่อการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระพงษ์ ทศวัฒน์ และปิยะกมล มหิวรรณ (2563 : 40-55) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทางสังคม และส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก และทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านสุขภาพจิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ และคณะ (2563 : 34) ที่ศึกษา ผลกระทบทางสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และวิกฤตเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า การระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อยและคนจนมาก โดยเฉพาะในช่วงที่มีการปิดเมืองที่ผลกระทบมีขนาดมากที่สุด และเมื่อหลังจากมีการเปิดเมืองหรือคลายล็อกแล้ว ผลกระทบก็ยังคงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการลดลงของรายได้ การตกเกณฑ์เป็นคนจนใหม่ การตกงาน การเป็นหนี้ การลดลงของรายจ่ายน้อยกว่าการลดลงของรายได้ ทำให้สัดส่วนของรายจ่ายต่อรายได้ของครัวเรือนสูงกว่าก่อนหน้าที่จะมีมาตรการควบคุมการระบาดของโควิด-19 จึงทำให้ภาระหนี้ของครัวเรือนมีแนวโน้มที่สูงขึ้นสวนทางกับการออมที่มีแนวโน้มติดลบมากขึ้น

2. การปรับตัวของประชาชนสู่ชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี พบว่า ประชาชนมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ดังนี้ (1) ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีพได้โดยการหารายได้เสริม รวมทั้งพยายามลดรายจ่ายของตนเองให้น้อยลง (2) ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ประชาชนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ ระมัดระวังในการอยู่ร่วมกันมากขึ้น ส่วนใหญ่จะ

รู้สึกสบายใจขึ้นเมื่อได้รับข่าวสารที่น่าเชื่อถือได้ (3) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม การรวมกลุ่มกันลดน้อยลง อยู่บ้านพักอาศัยมากขึ้น พฤติกรรมในการใช้จ่ายเปลี่ยนแปลงไปโดยหันมาใช้ระบบออนไลน์มากขึ้น (4) ด้านเทคโนโลยี ส่วนใหญ่ปรับตัวมาใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารข้อมูลผ่านแอปพลิเคชันกันมากขึ้น (5) ด้านการศึกษา มีการปรับมาใช้ระบบออนไลน์ การปรับตัวของประชาชนนั้นเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปทางสังคมอันเนื่องมาจากการระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ประชาชนจำเป็นต้องปรับตัวให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะการปรับตัวทางเศรษฐกิจที่ประชาชนให้ความสำคัญกับการลดค่าใช้จ่าย และการหารายได้เพิ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อวาทิพย์ แว (2563 : 24-29) ที่ได้ศึกษา โควิด-19 กับการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในวันนี้ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับช่องทางการแพร่กระจายของเชื้อเพียงเล็กน้อย มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการสวมใส่หน้ากากอนามัยอย่างถูกวิธีมาก ประชาชนส่วนใหญ่สามารถค้นหาหรือเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ทันที 5 และประชาชนส่วนใหญ่สามารถค้นหาหรือเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการและทันสมัย ประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อมูลข่าวสารที่น่าเสนอจากหนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ สื่อออนไลน์ บุคลากรด้านสุขภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระใบฎีกากิตติพงษ์ สีสสุโท และสุนน ประวัติดิ (2563 : 85-96) ได้ศึกษา การปรับพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัวของมนุษย์ในสังคมไทยกับโรคโควิด-19 ตามหลักพุทธจิตวิทยา ผลจากการปรับพฤติกรรมตามหลักภavana 4 คือ การพัฒนา ประกอบด้วยการพัฒนาร่างกายให้แข็งแรง ไร้โรค มีสุขภาพดี การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้เป็นไปด้วยดี ไม่ก่อการเบียดเบียน ไม่ทำความเดือดร้อนต่อผู้อื่นและสังคม การพัฒนาจิตใจให้มีคุณสมบัติงามพร้อม มีเมตตา มีความรักความเป็นมิตร มีกรุณา อยากร่วมช่วยเหลือลดเปลี่ยนความทุกข์ของผู้อื่น พัฒนาปัญญา คือพัฒนาความรู้ความเข้าใจของตนเอง ให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริง และใช้ความรู้แก้ปัญหาทำให้เกิดสุขได้ ด้วยการป้องกันตัวเองและช่วยป้องกันไม่ให้ไวรัสโคโรนา (COVID- 19) แพร่กระจายสู่คนอื่นได้ด้วยวิธีล้างมือบ่อย ๆ หลีกเลี่ยงการพบปะใกล้ชิดระยะ 1 เมตร ควรใส่หน้ากากอนามัยอยู่บ้านและกักตัวเองให้ห่างจากคนอื่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธาณี กล่อมใจ, จรรยา แก้วใจบุญ และทักษิภา ชัชวรัตน์ (2563 : 29-39) ได้ศึกษา ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเอง จากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019 ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนน้อยคือ ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ความเข้มข้นอย่างน้อย 70 % เมื่อต้องออกไปที่สาธารณะ ล้างมือทำความสะอาดด้วยสบู่ทุกครั้งหลังสัมผัสเงินเหรียญหรือธนบัตร ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคในระดับมาก แต่ยังพบรายข้อที่มีคะแนนน้อยซึ่งอาจส่งผลให้มีการแพร่กระจายของโรคได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการรับรู้ข่าวสารและการใช้เทคโนโลยี ภาครัฐและเอกชนช่วยเหลือในการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับโรคและการป้องกันในทุกช่องทาง และควรเพิ่มการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคโควิด 19 เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน
2. ด้านเศรษฐกิจ ภาครัฐควรใช้มาตรการช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าครองชีพ โดยการควบคุมราคาสินค้าอุปโภค บริโภค ให้มีความเหมาะสม อาจลดราคาสินค้าบางชนิดที่มีความจำเป็นต่อประชาชน เช่น ข้าวสาร อาหารแห้ง เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย
3. ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสร้างอาชีพภายในชุมชน โดยการสร้างกลุ่มอาชีพให้เป็นอาชีพเสริม แก่ประชาชนเพื่อเพิ่มรายได้ เช่น ส่งเสริมการผลิตสินค้าชุมชน และส่งเสริมกิจกรรมสร้างรายได้จากช่องทางต่าง ๆ เช่น การค้าขายออนไลน์
4. ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ภาครัฐควรส่งเสริมสุขภาพของประชาชนเพื่อป้องกันโรคโดยการแจกหน้ากากอนามัยให้ทั่วถึงในชุมชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมาออกกำลังกาย โดยมีระยะห่างและความปลอดภัย ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลการปฏิบัติเพื่อตนเองให้ปลอดภัยจากโรค
5. ด้านการศึกษา ภาครัฐควรส่งเสริมเทคโนโลยีการศึกษาแก่โรงเรียนเพื่อให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และควรมีการพัฒนาสื่อการศึกษาเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้เรียนทุกระดับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องถึงแนวทางและวิธีการในการช่วยเหลือประชาชนที่มีระดับการปรับตัวน้อย เพื่อเป็นประโยชน์ในการช่วยให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมั่นคง
2. ควรมีการศึกษาต่อเนื่องถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบของการปรับตัวของประชาชนเพื่อการนำไปใช้และเป็นประโยชน์ในงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา บุญชัย และคณะ. (2563). *การประเมินความเสียหาย ผลกระทบและการปรับตัวของชุมชนท้องถิ่นต่อภาวะโรคระบาด COVID 19*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2563). *มานุษยวิทยากับโรคระบาด: โควิด-19 โรคอุบัติใหม่กับงานวิจัยทางมานุษยวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

- ธานี กล่อมใจ จรรยา แก้วใจบุญ และทักษิภา ชัยวรรัตน์. (2563). ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเอง จากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา*. 21 (2). 29-39.
- ธีระพงษ์ ทศวัฒน์ และปิยะกมล มหิวรรณ. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19). *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 7 (9). 40-55.
- บุญเรือน ทองทิพย์. (2563). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กับศักยภาพของผู้นำต่อการพัฒนาองค์กรแบบ New Normal. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5 (11). 434-447.
- พระใบฎีกากิตติพงษ์ สีลสุโท และสุชน ประวัติดี. (2563). การปรับพฤติกรรมสุขภาวะองค์กรรวมของมนุษย์ในสังคมไทยกับโรคโควิด 19 ตามหลักพุทธจิตวิทยา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย*. 7 (3). 85-96.
- สำนักงานจังหวัดลพบุรี. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2561 – 2565 จังหวัดลพบุรี*. ลพบุรี: สำนักงานสถิติจังหวัดลพบุรี.
- สำนักงานจังหวัดลพบุรี. (2564). ลพบุรี COVID 19. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://covid.lopburi.go.th/frontpage>.
- สุริยะ หาญพิชัย. (2563). เศรษฐศาสตร์การเมืองเรื่องวิทยาการระบาดกับความเหลื่อมล้ำทางสังคม. *Journal of Modern Learning Development*. 5 (3). 230-244.
- เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ และคณะ. (2563). *ผลกระทบทางสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และวิกฤตเศรษฐกิจ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อวาทิพย์ แว. (2563). COVID-19 กับการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในวันนี้. *วารสารสมาคมวิชาชีพสุขภาพ*. 35 (1). 24-29.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). New York : Harper and Row Publications.

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ
สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
**Language Learning for Student Teachers in Early
Childhood Education Program**

ปิยลักษณ์ อัครรัตน์, ศุภวรรณ เล็กวิไล,
ปิยะดา จุลวรรณ, อชรา เอ็บสุสิริ และ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

**Piyalak Akkraratana, Supawan Lekvilai,
Piyada Junwanna, Achara Ebsuksiri and Dararat Uthaipayak**
Phranakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email: Jamiejeabb@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และ 2) ทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับครูปฐมวัย ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 60 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จากกลุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 5 จำนวน 300 คน ภายใต้งบเงื่อนไขให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยเข้าร่วมทุกกิจกรรมตามที่กำหนด ผลการประเมินการตรวจสอบรูปแบบกิจกรรมมีค่า IOC ที่ 1.00 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษซึ่งแบ่งออกเป็นทักษะการพูด ทักษะการฟัง และแบบประเมินเจตคติต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที่

* วันที่รับบทความ: 19 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 30 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 1 กรกฎาคม 2564

Received: June 19, 2021; Revised: June 30, 2021; Accepted: July 1, 2021

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ P-Pronunciation (ฝึกการออกเสียง) P-Program (โปรแกรม) P-Purpose (จุดมุ่งหมาย) P-Pleasure (ความเพลิดเพลิน) P-Peer Involvement (การทำกิจกรรมกับเพื่อน) ซึ่งมีกระบวนการการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอนนี้ ขั้นที่ 1 การทักทาย ขั้นที่ 2 แนะนำเรียน ขั้นที่ 3 เรียนเพื่อรู้ ขั้นที่ 4 สรุปบทเรียน และขั้นที่ 5 ทบทวนบทเรียน และ 2) รูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง หลังการทดลองใช้พบว่า ทักษะทางภาษาอังกฤษและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: รูปแบบกิจกรรม; เสริมสร้างทักษะและเจตคติ; ทักษะทางภาษาอังกฤษ; เจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ; นักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

Abstracts

The purposes of this research were 1) to develop model of activities to enhance skills and attitude in English language learning for student teachers in early childhood education program; and 2) apply and evaluate model of activities to enhance skills and attitude in English language learning for student teachers in early childhood education program. The samples were 60 third year student teachers who were studying in the 1st semester of the 2018 academic year in early childhood education program, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University. These student teachers were enrolled in the English for Early Childhood Teachers Course, selected by using purposive sampling from the population of 300 student teachers in early childhood education program from 1st to 5th year students with the condition that they have to engage in all assigned activities that the researchers have developed. The results of the evaluation of the model of activities had the IOC at 1.00. The instruments were English language skills test and attitude toward learning English test for student teachers in early childhood education program. The data was analyzed by using mean, standard deviation, and testing hypothesis by using t-test.

The results were as follows: 1) the developed model of activities to enhance skills and attitude in English language learning for student teachers in early childhood education program composed of 5 components or 5P; P-Pronunciation, P-Program, P-Purpose P-Pleasure, and P-Peer Involvement of which comprised of 5 activities steps; Step 1–Greetings, Step 2–Introduction, Step 3–Learning to know, Step 4–Conclusion, and Step 5–Review. 2) The developed model activities that was used with the samples, after the implementation of the model found that the English skills and attitude in learning English of student teachers in early childhood education program were higher than before implementing the model with statistical significance at .01 level.

Keywords: Model of Activities; Skills and Attitude Enhancement; English Skills; Attitude in Learning English; Early Childhood Education Program

บทนำ

เจตนารมณ์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 28 ที่กล่าวถึงสาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวិชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : 12-15)

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาการทำงาน คนไทยจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะการทำงาน รวมทั้งภาษาเพื่อการสื่อสาร และเพื่อพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ เพื่อให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อความร่วมมือในการพัฒนาภายใต้กรอบข้อตกลงต่าง ๆ และสามารถดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมั่นคงและสันติ นอกจากนี้ ความจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะต้องร่วมกันกำหนดกรอบทิศทางและเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ชัดเจนในสาขาต่าง ๆ เพื่อการผลิตกำลังคนที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สามารถสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 7-102) ซึ่งในนั้นมีด้านการสื่อสารโดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษอยู่ด้วย

วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นหน่วยงานเทียบเท่าระดับคณะตามโครงสร้างของมหาวิทยาลัยซึ่งมีภารกิจหลักคือผลิตบัณฑิตทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ ตอบสนองความต้องการของประเทศและท้องถิ่น มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การศึกษา วิจัย และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าประสงค์ที่สามารถผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนมียุทธศาสตร์ในการสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ในการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์ และบรรลุพันธกิจในการสร้างความเป็นเลิศของการฝึกหัดครู ฉะนั้น เพื่อให้การฝึกหัดครูมีความโดดเด่นจนเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งสามารถสร้างเสริมและส่งผลให้นักศึกษาคูสาวิชาการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ คือการพัฒนาให้มีทักษะภาษาอังกฤษในด้านการฟังและการพูด และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เมื่อนักศึกษาคูสาเหล่านี้จบการศึกษาแล้ว ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเป็นครูผู้สอนเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มี

ความสามารถและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นสากล ดังนั้นจำเป็นที่นักศึกษาครูต้องมีทักษะภาษาอังกฤษอย่างเชี่ยวชาญในสิ่งที่จะนำไปถ่ายทอดให้แก่เด็กปฐมวัย

จากผลการสอบโทอิค (TOEIC หรือ Test of English for International Communication) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในปี พ.ศ. 2560 พบว่าไม่มีนักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยสอบผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับ 400 คะแนน ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการสอบภาษาอังกฤษเพื่อสามารถเข้าร่วมโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ค.พ.ท.) (วิทยาลัยการฝึกหัดครู, 2560 : ออนไลน์) ซึ่งผลจากการทดสอบนี้บ่งบอกถึงทักษะทางภาษาอังกฤษของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมีไม่ถึงตามเกณฑ์มาตรฐานของโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นการสร้างเสริมทักษะภาษาอังกฤษจึงนับเป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วน อีกทั้งในส่วนของเด็กปฐมวัยมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้ และในขณะที่ภาษาอังกฤษนั้นมีความสำคัญและจำเป็นมากขึ้น สาเหตุหลักอีกประการหนึ่งเกิดจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอน คือ เน้นให้มีการฝึกอ่านและเขียนตั้งแต่วัยเยาว์โดยที่ไม่ได้เน้นให้เด็กนั้นฝึกฟัง แล้วเข้าใจและเด็กก็จะปฏิบัติตามซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นยังไม่มีแรงเสริมและแรงจูงใจมากพอ จึงทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้นและขาดความพยายามในการพัฒนาความสามารถด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน ทำให้ขาดความรู้ในคำศัพท์รวมถึงไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอจึงทำให้การใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นยังมีปัญหาอีกมากมาย เนื่องจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ที่สอนในระดับปฐมวัยนั้นขาดองค์ความรู้ทั้งทางด้านภาษา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทางภาษาที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยได้อย่างเต็มศักยภาพ

วิธีการสร้างเสริมทักษะภาษาอังกฤษอย่างได้ผลต้องเริ่มจากการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ และการมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนภาษาอังกฤษของครูซึ่งมีความจำเป็นอันดับแรก เจตคติที่ดีต่อการเรียนจะช่วยเสริมสร้างทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนนั้นเรียนอย่างมีความสุข มีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นและส่งผลให้ทักษะภาษาอังกฤษมีการพัฒนาตามมา เมื่อนักศึกษาครูสำเร็จการศึกษารวมถึงได้ประกอบอาชีพเป็นครูปฐมวัย การมีทักษะภาษาอังกฤษที่ดีจะทำให้การสอนภาษาอังกฤษให้แก่เด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีเจตคติทางบวกต่อภาษาอังกฤษของครู จะส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษด้วย

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสร้างรูปแบบกิจกรรม

การกำหนดโครงสร้างและสังเคราะห์องค์ประกอบและขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบกิจกรรม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษ จำนวน 3 ท่าน และพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐานได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาศาสตร์ วิธีการเรียนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบและการสร้างรูปแบบกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย หลักการของรูปแบบกิจกรรม จุดมุ่งหมายของรูปแบบกิจกรรม กระบวนการดำเนินการของรูปแบบกิจกรรม การประเมินผลของรูปแบบกิจกรรม

2. การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรม

การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรม เพื่อประเมินความเหมาะสมและสอดคล้อง โดยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขโดยใช้เกณฑ์การตัดสิน 2 ใน 3 ท่านของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกันและนำไปพิจารณาจากค่าสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ทุกข้อ ซึ่งผลคะแนนค่าความสอดคล้องมีค่าคะแนนเท่ากับ 1 (IOC = 1.00) และนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. การสร้างและหาคุณภาพแผนการจัดกิจกรรม

การสร้างแผนการจัดกิจกรรมเพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ต้องการให้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับองค์ประกอบของรูปแบบกิจกรรม โดยศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา แผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และกิจกรรม

ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย ชื่อแผนการจัดกิจกรรมในแต่ละแผน จุดประสงค์ในการจัดกิจกรรม คำศัพท์ของแต่ละแผนการจัดกิจกรรม และ กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการทักทาย (Greeting) 2) ขั้นตอนนำบทเรียน (Introduction) 3) ขั้นเรียนรู้ (Learning to Know) 4) ขั้นสรุปบทเรียน (Conclusion) 5) ขั้นทบทวนบทเรียน (Review) ตลอดจนสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม รวมทั้งการวัดและประเมินผล ดำเนินการเขียนแผนการจัดกิจกรรมทั้งหมด 8 แผน แผนละ 2 สัปดาห์หรือ 8 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 สัปดาห์ และนำแผนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจ พิจารณา และปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมและ สอดคล้อง โดยใช้เกณฑ์การตัดสิน 2 ใน 3 ท่าน ของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกันและนำผลไปพิจารณาจากค่า IOC ทุกข้อมีค่าคะแนนเท่ากับ 1

4. การสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบกิจกรรม

การสร้างเครื่องมือและนำมาปรับใช้ในการวิจัยเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม ได้แก่ แบบทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษ และแบบประเมินเจตคติสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการสร้างแบบทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยแบบทดสอบทักษะการฟัง จำนวน 10 ข้อ และแบบทดสอบทักษะการพูด จำนวน 10 ข้อ ตลอดจนนำแบบทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องและเหมาะสม โดยใช้เกณฑ์การตัดสิน 2 ใน 3 ท่าน ของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกัน และนำผลไปพิจารณาจากค่า IOC ทุกข้อมีค่าคะแนน เท่ากับ 1 จากนั้น นำแบบทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและสอดคล้องตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.2 การสร้างแบบประเมินเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชา การศึกษาศึกษาปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมิน เจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ ดำเนินการสร้างแบบประเมินเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ นำ แบบประเมินเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอ ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมโดยใช้เกณฑ์การตัดสิน 2 ใน 3 ท่านของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกันแล้วนำผลไปพิจารณาจากค่า IOC ทุกข้อมีค่าคะแนนเท่ากับ 1 จากนั้นนำ แบบประเมินเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมาปรับปรุงแก้ไขให้ สอดคล้องและเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ
สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

1. การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร ชั้นปีที่1 ถึง ชั้นปีที่ 5 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 300 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับครูปฐมวัย ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561
จำนวน 60 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเงื่อนไขให้นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้วิจัย
ได้พัฒนาขึ้น โดยเข้าร่วมทุกกิจกรรมตามที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและ
เจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยซึ่งประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษ ซึ่งแบ่งออกเป็นทักษะทางด้านการฟัง และทักษะทางด้าน
การพูด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 แบบประเมินเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้กำหนดแบบแผนการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One - group pretest -posttest
design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540 : 54) ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

การทดสอบก่อนทดลอง Pretest	ทดลอง Treatment	การทดสอบหลังการทดลอง Posttest
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T₁ แทน การทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษก่อน
ใช้รูปแบบกิจกรรม ฯ (Pretest)

X แทน การจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบกิจกรรม ฯ

T₂ แทน การทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษหลัง
ใช้รูปแบบกิจกรรม ฯ (Posttest)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

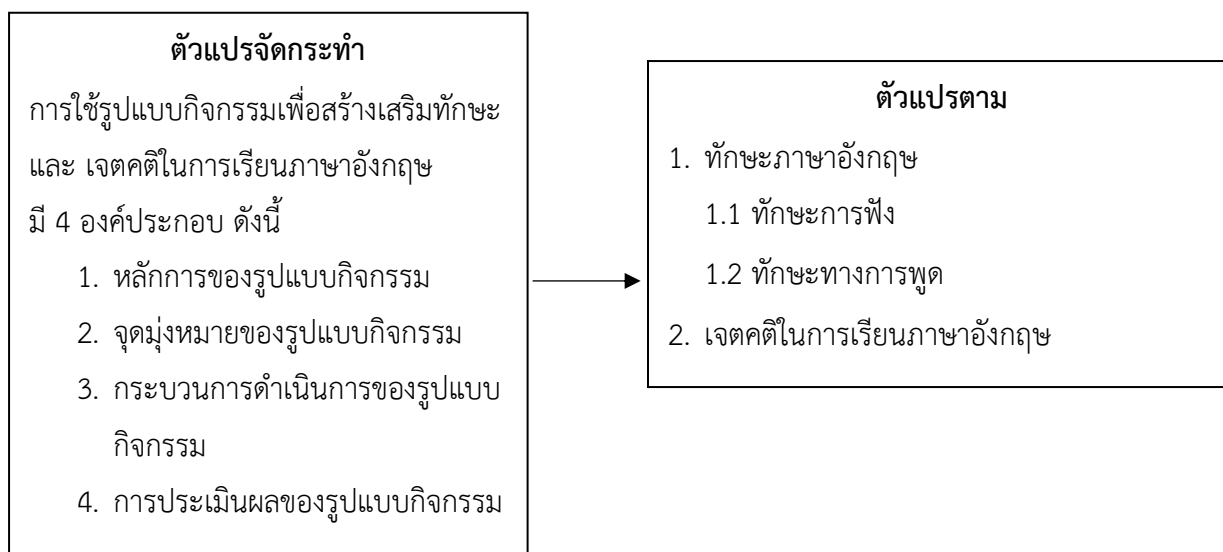
4.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องและเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยถือเกณฑ์ว่า หากค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 4.00 ขึ้นไป แสดงว่ารูปแบบมีความเหมาะสม

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะทางภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิเคราะห์ด้วยการทดสอบที แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for Dependent Sample)

4.3 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย หลังการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย แล้วนำมาเทียบกับช่วงคะแนน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด การวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียน ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

ตารางที่ 2 ผลการประเมินรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความสอดคล้องเหมาะสมของรูปแบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
2. หลักการและเหตุผลเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน	4.60	0.52	มากที่สุด
3. หลักการพื้นฐานของรูปแบบ	4.90	0.32	มากที่สุด
4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.80	0.42	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
5. เป้าหมายของรูปแบบ	4.70	0.48	มากที่สุด
6. กิจกรรมในรูปแบบ	4.90	0.32	มากที่สุด
7. กระบวนการจัดรูปแบบ	4.70	0.48	มากที่สุด
8. แนวทางการประเมินผล	4.20	0.63	มากที่สุด
9. แผนการจัดรูปแบบ	4.60	0.52	มากที่สุด
10. ภาคผนวก			
10.1 แบบบันทึกรูปแบบ	4.70	0.48	มากที่สุด
10.2 รายละเอียดในการประเมินผล	4.80	0.42	มากที่สุด
โดยรวม	4.72	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสามด้านที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ความสอดคล้องเหมาะสมของรูปแบบ หลักการพื้นฐานของรูปแบบ และกิจกรรมในรูปแบบ ส่วนด้านอื่นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาอังกฤษและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ทั้งโดยภาพรวม และวิเคราะห์รายทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟังและทักษะการพูด ตลอดจนวิเคราะห์ระดับเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ซึ่งแสดงผลดังต่อไปนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะทางภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยภาพรวม

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะทางภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยภาพรวม

รายการ	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		T	Sig
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
ทักษะทางภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย	60	20.53	3.68	35.01	2.00	25.534	.00

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบทักษะทางภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยก่อนและหลังการจัดรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่าทักษะทางภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=20.53$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S=2.00$) หลังการทดลองพบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=35.01$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S=2.00$) แสดงว่านักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มีทักษะทางภาษาอังกฤษหลัง การทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

รายการ	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		T	Sig
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
ทักษะทางภาษาอังกฤษด้านการฟังสำหรับ นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย	60	9.33	2.71	17.50	1.32	19.831	.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยก่อนและหลังการจัดรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่าทักษะทางภาษาอังกฤษ ด้านการฟัง ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=9.33$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S=2.71$) หลังการทดลองพบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=17.50$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S=1.32$) แสดงว่านักศึกษาครู มีทักษะทาง ภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.1.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

รายการ	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		T	Sig
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
ทักษะทางภาษาอังกฤษด้านการพูด สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	60	11.20	1.67	17.51	1.30	23.175	.00

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยก่อนและหลังการจัดรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษพบว่าทักษะทางภาษาอังกฤษ ด้านการพูด นักศึกษาก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 11.20$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S = 1.67$) หลังการทดลองพบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 17.51$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S = 1.30$) แสดงว่านักศึกษาครูมีทักษะทางภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.4 ระดับเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับ นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

เจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
1. นักศึกษากล้าพูดตอบโต้ภาษาอังกฤษ	4.19	0.65	มาก
2. นักศึกษาเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม	3.95	0.73	มาก
3. นักศึกษามีความรู้สึที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ	4.31	0.50	มาก
4. นักศึกษาอาสาช่วยเหลือในการทำกิจกรรม	4.42	0.71	มาก
5. นักศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศการเรียนภาษาอังกฤษ ด้วยความสนุก	4.26	0.44	มาก
6. นักศึกษาตระหนักถึงประโยชน์ของการเรียนภาษาอังกฤษ	4.86	0.34	มากที่สุด
7. นักศึกษาสามารถนำความรู้ในเรื่องที่สอนไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน	4.09	0.56	มาก

เจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
8. นักศึกษามีความรักต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น	4.49	0.50	มาก
9. นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.29	0.45	มาก
10. นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในอนาคตการทำงาน	3.80	0.74	มาก
โดยรวม	4.27	0.33	มาก

จากตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ ($\bar{x} = 4.27$) หลังการใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่า นักศึกษาที่ใช้รูปแบบมีเจตคติ ในการตระหนักถึงประโยชน์ของการเรียนภาษาอังกฤษโดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ ($\bar{x} = 4.86$) ระดับมากที่สุด นักศึกษามีความรักต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 4.49$) ระดับมาก นักศึกษาอาสาช่วยเหลือในการทำกิจกรรม ($\bar{x} = 4.42$) ระดับมาก นักศึกษามีความรู้สึที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ($\bar{x} = 4.31$) ระดับมาก นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{x} = 4.29$) ระดับมาก นักศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศการเรียนภาษาอังกฤษด้วยความสนุก ($\bar{x} = 4.26$) ระดับมาก นักศึกษากล้าพูดตอบโต้ภาษาอังกฤษ ($\bar{x} = 4.19$) ระดับมาก นักศึกษาสามารถนำความรู้ในเรื่องที่สอนไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 4.09$) ระดับมาก นักศึกษาเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.95$) ระดับมาก และนักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในอนาคตการทำงาน ($\bar{x} = 3.80$) ระดับมาก

สรุปได้ว่า รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากและมากที่สุดและซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างมีทักษะทางภาษาอังกฤษสูงขึ้น ทั้งการฟังและการพูด เพราะผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ การออกเสียง โปรแกรมจุดมุ่งหมาย ความเพลิดเพลิน และการทำกิจกรรมกับเพื่อนที่มีกระบวนการ 5 ขั้น คือ ขั้นทักทาย ขั้นการแนะนำ บทเรียน ขั้นการเรียนรู้ ขั้นการสรุปผลเรียน และขั้นการทบทวนบทเรียน

จากองค์ประกอบ 5 ประการ ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นนี้ 1) การออกเสียงช่วยให้ผู้เรียนได้ยินได้ฟังสำเนียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้องจากสิ่งแวดล้อมจากครู และเพื่อน ตามแนวปรัชญาทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ของ บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) ที่กล่าวว่าภาษาเกิดขึ้นเพราะสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการเลียนแบบภาษาจาก

ครู ผสมผสานกับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้พัฒนาการทางภาษาอังกฤษดีขึ้น ผู้เรียนได้ฝึกสนทนา จากการได้ยินได้ฟังครูและเพื่อน ๆ หลาย ๆ ครั้ง ทำให้สามารถจดจำและเลียนแบบสำเนียงจากครู และนำมาฝึกใช้กับเพื่อน ๆ ในห้องได้อย่างถูกต้อง 2) โปรแกรม (Program) เมื่อผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจภาษาอังกฤษได้ในทันที ครูสามารถเข้ามาช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมากขึ้น โดยการใช้ภาษากายและสื่อต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมาย วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาอังกฤษได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา วานิชทิพย์ (2550 : 47) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในการปฏิสัมพันธ์หรือสื่อความหมายเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาที่สองในที่นี่คือภาษาอังกฤษ ดังนั้นถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจคำพูดในบทสนทนา ครูสามารถแปลเป็นภาษาไทยโดยใช้การสลับภาษา ซึ่งหมายความว่า พูดภาษาอังกฤษแปลเป็นภาษาไทยและพูดภาษาอังกฤษอีกครั้ง วิธีนี้จะทำให้เข้าใจความหมายของภาษาอังกฤษที่ได้ยิน และจากการที่ได้ฟังภาษาอังกฤษทั้ง 2 ครั้งจะทำให้จดจำภาษาอังกฤษนั้นได้ดีขึ้น 3) จุดมุ่งหมาย (Purpose) การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีความหมายนั้นคำถามต้องเกิดขึ้นจากตัวผู้เรียน การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ตั้งคำถามและพยายามค้นหาคำตอบด้วยตนเอง มาจากแนวคิดตามปรัชญา คอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) ของเพียเจต์ (Piaget) สอดคล้องกับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ฝึกการถาม-ตอบถึงเรื่องต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวันจะส่งผลให้การเรียนรู้นั้นเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีความหมาย 4) ความเพลิดเพลิน (Pleasure) เป็นการเตรียมความพร้อมสภาพจิตใจของผู้เรียนก่อนเข้าสู่บทเรียน เพื่อให้พร้อมในการเรียนรู้ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความคิดที่ว่ามนุษย์จะประสบความสำเร็จในการรับรู้ภาษาถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่มีความสุข สนุก และไม่เครียด ความรู้สึกและอารมณ์ของเด็กจะสามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ภาษาได้ 5) การทำกิจกรรมกับเพื่อน (Peer Involvement) นอกจากจะทำให้กิจกรรมสนุกสนาน การร่วมทำกิจกรรมทำให้เกิดการเรียนรู้สนับสนุนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีคุณค่า

นอกจากองค์ประกอบ 5 ประการแล้ว กระบวนการการของรูปแบบกิจกรรม 5 ขั้น ได้ส่งผลต่อทักษะและเจตคติที่สูงขึ้นของนักศึกษาครูดังนี้ ขั้นการทักทาย (Greeting) เป็นการเตรียมความพร้อมทางสภาพจิตใจของผู้เรียนก่อนที่จะเข้าสู่บทเรียน เป็นเวลาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและครูได้มีปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนสามารถเล่า และพูดคุยเรื่องราวในชีวิตประจำวัน หรือเรื่องพิเศษต่าง ๆ ขั้นการแนะนำบทเรียน (Introduction) เป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้กิจกรรมการตอบสนองทางร่างกายแบบการโต้ตอบทางสรีระ (Total Physical Response หรือ TPR) ซึ่งเป็นวิธีการสอนภาษาที่ยึดการพูด การออกคำสั่ง และการโต้ตอบโดยการแสดงออกท่าทาง ทางการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนจะเริ่มต้นสื่อสารด้วยท่าทาง ตามด้วยพัฒนาการในการฟัง การปฏิบัติตามคำสั่ง ตลอดจนความสามารถในการพูดอย่างคล่องแคล่วตามลำดับ ขั้นตอนการเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) เป็นการเรียนรู้ภาษา โดยการฟัง (Listen) พูดตาม อ่านตาม (Repeat) ท่องจำ (Recite) และเล่าเรื่องกลับ (Retell) จากบทเรียนหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ ขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเป็นภาษาอังกฤษ ขั้นการสรุป

บทเรียน (Conclusion) ผู้เรียนนำเสนอผลงาน และเล่าถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือเข้าใจจากบทเรียนนั้น ๆ โดยส่งเสริมให้พูดภาษาอังกฤษให้มากที่สุด ขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ที่ได้เรียนรู้ และครูสามารถตรวจสอบว่าความรู้ที่ผู้เรียนได้รับเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และขั้นการทบทวนบทเรียน (Review) ผู้เรียนทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วด้วยตนเองหรือร่วมทบทวนกับเพื่อนหลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ขั้นนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนภาษาจากที่ได้เรียน

จากองค์ประกอบ 5 ประการที่สอดแทรกอยู่ในชั้นการสอน 5 ขั้น เห็นได้ว่าทุกขั้นตอนสามารถทำให้นักศึกษาคู่มือทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นทั้งการฟังและพูด และการเรียนที่มีการเตรียมความพร้อมทางสภาพจิตใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาคู่มือสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยนี้ มุ่งเน้นเพื่อให้เกิดทักษะการฟัง การพูด รูปแบบกิจกรรมนี้สามารถนำไปปรับเพื่อใช้ในการเสริมสร้างทักษะการอ่าน การเขียนต่อไป
2. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปปรับใช้สอนทักษะการฟัง และการพูดพื้นฐานในภาษาอื่น ๆ ได้
3. รูปแบบกิจกรรมนี้ถูกสร้างเพื่อไปใช้พัฒนาครูปฐมวัยเพื่อนำภาษาอังกฤษไปสอนแก่เด็กปฐมวัย และสามารถนำไปปรับใช้แก่ผู้เรียนในระดับที่สูงขึ้นได้ โดยปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับอายุและระดับของผู้เรียน
4. เพื่อให้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ผู้สอนมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในองค์ประกอบและขั้นตอนของการสอน เพื่อที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมได้อย่างถูกต้องในการเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูดและเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

รูปแบบกิจกรรมนี้ถูกสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาครูปฐมวัยเพื่อนำภาษาอังกฤษไปสอนแก่เด็กปฐมวัย อย่างไรก็ตามในอนาคตควรทำการศึกษา โดยการนำรูปแบบกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปทำการทดลองแยกกลุ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อศึกษาพัฒนาการ และข้อจำกัดของการใช้รูปแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนแต่ละระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิทยาลัยการฝึกหัดครู. (2560). ผลการสอบภาษาอังกฤษนักศึกษาวิทยาลัยการฝึกหัดครู. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2561. แหล่งที่มา: <http://www.cte.pnru.ac.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ
- อารยา วานิลทิพย์. (2550). *ผลของการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีต่อความเข้าใจคำศัพท์สำหรับเด็กอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา
จังหวัดอุตรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2
**Policy Proposal for the Administration of Quality Schools in Tambon
Thapla District, Uttaradit Province Uttaradit Primary
Educational Service Area Office 2**

ชรินทร์ เกิดพุ่ม และ พิมพกา ธรรมสิทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Charin Kerdphum and Phimpaka Thammasit
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : kungkingkub@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาสภาพปัญหา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล 1 คน ประธานกรรมการสถานศึกษา 1 คน ครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน และตัวแทนผู้ปกครอง 1 คน จากโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล 7 โรงเรียน รวม 28 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 1 คน ศึกษาในเทศก์จังหวัดอุตรดิตถ์ 3 คน ประธานโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 และ 2 รวม 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาสภาพปัญหา พบว่า ด้านที่ 1 โครงสร้างพื้นฐาน อาคารเรียนไม่เพียงพอ มีสภาพชำรุดทรุดโทรม ไม่มีรถบริการรับ-ส่งนักเรียน และไฟถนนส่องสว่าง ระบบไฟฟ้าภายในอาคารชำรุด ไม่ได้รับการสนับสนุน การติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ น้ำประปาหมู่บ้านไหลไม่สม่ำเสมอ ระบบน้ำบาดาลชำรุด ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง ขาดอุปกรณ์กรองน้ำดื่ม ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร คอมพิวเตอร์ไม่พร้อมและไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ด้านที่ 2 การส่งเสริมการศึกษา ขาดแคลนครูภาษาจีน ขาดอุปกรณ์จัดการเรียนรู้ในรูปแบบของสะเต็มศึกษา ไม่ได้รับงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ขาดเครื่องมือสอนทักษะอาชีพเพิ่มเติม วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอในการปฏิบัติของนักเรียน โรงเรียนจัดทำเว็บไซต์ของโรงเรียน แต่ขาดการใช้งานที่

หลากหลาย และบุคลากรผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ในการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน และด้านที่ 3 ขาดการประสานงานกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน

ผลการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย พบว่า 1. ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา มีการวางแผนการจัดตั้งงบประมาณแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ที่กล้าจะเปลี่ยนแปลง มีเป้าหมายชัดเจนสามารถสื่อสารกับบุคลากรในโรงเรียนให้มองเห็นเป้าหมายเดียวกันได้ และนำบุคลากรในโรงเรียนไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ต้องการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดคุณภาพและพัฒนาให้นักเรียนให้เก่ง ดี มีความสุข การบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อชุมชน วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา มีติดต่อประสานงาน ช่วยเหลือ และหมั่นแสวงหางบประมาณจากแหล่งต่างๆ ผ่านโครงการและ 3. ด้านการบริหารจัดการ ต้องมีการขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นรูปธรรม จัดสรรงบประมาณสนับสนุนโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย; การบริหารโรงเรียน; โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

Abstracts

The objective of this study was to study the problem and develop policy proposal for the administration of quality schools in Tambon Thapla District, Uttaradit Province, Uttaradit primary educational service area office 2. The target groups used to study the problem were 1 administrator of Tambon quality schools, 1 chairperson, 1 academic head teacher, and 1 parent representative from 7 Tambon quality schools, totaling 28 people. The target group used to develop the policy proposal were 1 director of Uttaradit primary educational service area office, 3 Uttaradit education supervisors, 6 chairmen of Tambon quality schools, Uttaradit primary educational service area office 1 and 2 who were obtained by selective selection. The instruments used were meeting minutes and interview forms. The data was analyzed by content analysis.

The results of the study of the problem found that the first aspect was the infrastructure which was insufficient school buildings, damaged condition, no shuttle buses for students, damaged electrical system inside the building, no solar panels installed, uneven water supply, damaged groundwater system, a shortage of drinking water in the dry season, lack of drinking water filtering equipment, unstable internet signal, and computers were not ready and insufficient to use. The second aspect of education promotion was a shortage of Chinese teachers, a lack of STEM education management equipment, insufficient budget for purchasing materials, a lack of equipment for teaching vocational skills for students to practice, a school website lacking in use, and teachers unable to create a school information system. The third aspect was the lack of coordination with the provincial education office to improve the quality of the school.

The result of policy proposal development found that 1. In terms of mobilizing resources for educational management, planning and setting up budgets, administrators can mobilize a variety of resources to develop students to achieve goals and budget management that is transparent and accountable. 2. In terms of participation in education management, cooperation should be established between educational institutions and communities to build trust and confidence in the development of educational quality. 3. In terms of management, all concerned parties together drive the policy into concrete in order to achieve the goals of Tambon quality schools..

Keywords: Policy Proposal; School Administration; Tambon Quality Schools

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชบายด้านการศึกษาเพื่อมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เกี่ยวข้องได้น้อมนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผล ซึ่งประกอบด้วย แนวพระบรมราโชบาย 4 ประการ คือ ประการแรก การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ประการที่สอง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ประการที่สาม การมีงานทำมีอาชีพ และประการสุดท้ายคือการเป็นพลเมืองดี (สำนักงานศึกษาธิการภาค 17, 2562 : 34-38)

กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำหนดหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท รวมถึงการกำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากร เพื่อการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา ถือว่าเป็นกระทรวงที่มีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นองค์กรที่มีหน้าที่โดยตรงในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาของประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน ประชากร ทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการของ การจัดการศึกษาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ทั้งนี้ได้กำหนดนโยบายให้หน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดได้นำไปเป็นหลักในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ (สำนักงานศึกษาธิการภาค 17, 2562 : 34-38)

ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักใน ความสำคัญการพัฒนา “โรงเรียนคุณภาพ” ในท้องถิ่นชนบทเพื่อให้เกิดความเพียบพร้อมที่จะเป็นต้นแบบ หรือ ศูนย์สาธิตการให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ตลอดจนเป็นศูนย์รวม หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เชื่อมมั่นและศรัทธาในการปฏิบัติงานของโรงเรียน และไม่จำเป็นต้องส่งบุตรหลานไปเรียนในเมือง นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง โดยโรงเรียนและชุมชนสามารถ จัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์บริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ “1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ” เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” โดยมุ่งเน้น

การพัฒนาโรงเรียน ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามบริบทของตนเอง สร้างโอกาสให้นักเรียนในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เกิดความเท่าเทียมและครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านการจัดการศึกษาของประเทศนั่นเอง (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560 : 65)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ได้รับมอบหมายนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ให้ดำเนินการขับเคลื่อนพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล (1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ) ให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยเร่งดำเนินการโครงการให้เป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามบริบทของตนเอง ลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดความเท่าเทียมและครอบคลุมทุกพื้นที่ สร้างโรงเรียนให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เน้นผู้บริหารและครูที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน โดยมีจุดเน้นหลัก การพัฒนาคุณภาพ ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ทั้ง 3 ด้าน คือ โครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการศึกษา และการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาขับเคลื่อน โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2, 2563 : 25-28)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตน สิริธกร (2555 : 38) ศึกษาเรื่องผลการดำเนินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนพร้าวบูรพา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาอาคารสถานที่ การปรับปรุงห้องปฏิบัติการต่างๆ ขาดสื่อ ICT ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาสภาพปัญหาและพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย การบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 อันนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายในทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 เผยแพร่ให้แก่โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 เขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ และหน่วยงานทางการศึกษาอื่น หรือผู้สนใจในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมีกระบวนการบริหารโรงเรียนอย่างมีคุณภาพและเป็นระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2
2. เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาสภาพปัญหา ได้แก่ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล 7 โรงเรียน โดยแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล 1 คน ประธานกรรมการสถานศึกษา 1 คน ครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน และตัวแทนผู้ปกครอง 1 คน รวม 28 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 1 คน ศึกษาพิเศษจังหวัดอุดรดิตถ์ 3 คน ประธานโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 และ 2 รวม 6 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบบันทึกการประชุม แบบ **syndicate** มีลักษณะเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาข้อมูลของแต่ละโรงเรียน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย นำปัญหามาร่วมประชุม พิจารณาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหาร ตามจุดเน้นของโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมการศึกษา และด้านการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากการศึกษาสภาพปัญหา มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อรวบรวมข้อมูลนำไปวิเคราะห์ และสังเคราะห์สรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มี 2 ชนิดได้แก่ แบบบันทึกการประชุมและแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 แบบบันทึกการประชุม **syndicate**

แบบบันทึกการประชุมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบบันทึกการประชุมแบบ **syndicate** แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดขอบเขตของเนื้อหาเพื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือในครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบความคิดของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สร้างแบบบันทึกการประชุมเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยกับอาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

3. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดประชุม

3.2 แบบสัมภาษณ์

มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการประชุมกลุ่มแบบ syndicate ทำให้ทราบสภาพปัญหาในการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมการศึกษา และด้านการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหัวข้อการสัมภาษณ์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา และประเด็นที่เป็นสภาพปัญหาจากการวิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละด้าน ให้ครอบคลุมการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนิยามศัพท์เป็นกรอบกำหนด

3. จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4. นำเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ที่นำไปทดลองใช้มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ ส่งคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขออนุญาตขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 2

5. นำแบบสัมภาษณ์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

6. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เชื่อมโยงกับหลักการและทฤษฎี ตลอดจนสภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. แบบบันทึกการประชุม โดยดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้ศึกษาดำเนินการแจ้ง ให้ผู้ร่วมการประชุมทราบ พร้อมส่งหัวข้อการประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมศึกษาก่อนเป็นเบื้องต้น

1.2 ผู้ศึกษาทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้การประชุม ให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบล่วงหน้า

1.3 ขึ้นดำเนินการประชุมกลุ่ม แบบ syndicate เพื่อรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนผาเงือกวิทยาคาร ในวันที่ 27

มีนาคม 2564 โรงเรียนบ้านน้ำหมัน และโรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1 ในวันที่ 28 มีนาคม 2564 โรงเรียนน้ำพรา
สามัคคี และโรงเรียนบ้านสี่เสียดำรง ในวันที่ 30 มีนาคม 2564 โรงเรียนนิคมสงเคราะห์ลำน้ำน่าน 1 และ
โรงเรียนอนุบาลท่าปลา (ชุมชนร่วมจิต) ในวันที่ 31 มีนาคม 2564

1.4 ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่ม แบบ syndicate มาวิเคราะห์เนื้อหา พร้อม
สรุปผล เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบข้อมูล

2. ผู้ศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 2

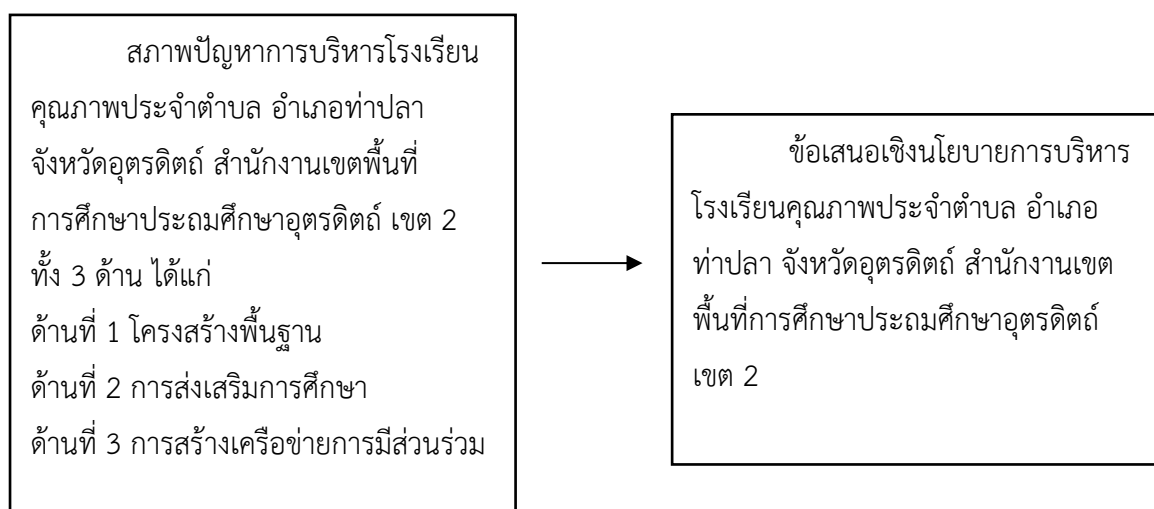
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ สรุป แปลผล เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบข้อมูลเพื่อ
นำไปสู่การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย การบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โดยดำเนินการสัมภาษณ์
ระหว่างวันที่ 3 พฤษภาคม 2564 ถึงวันที่ 8 พฤษภาคม 2564

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากการประชุมกลุ่มย่อย syndicate และ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์
ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เพื่อนำไปสู่
การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ทั้ง 3 ด้าน พบว่า

1.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1.1.1 อาคารเรียนอาคารประกอบอาคารไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และมีสภาพชำรุดทรุดโทรมสมควรแก่การปรับปรุงซ่อมแซมเพื่อให้พร้อมใช้งาน สาเหตุของปัญหาเกิดจากโรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างและปรับปรุงซ่อมแซม

1.1.2 โรงเรียนไม่มีรถบริการรับ-ส่งนักเรียน และไม่มีไฟถนนส่องสว่าง สาเหตุของปัญหาเกิดจากการที่โรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อรถรับ-ส่งนักเรียน และขาดไฟถนนในการส่องสว่างเวลากลางคืน

1.1.3 ระบบไฟฟ้าภายในอาคารมีความชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากมีอายุการใช้งานยาวนาน วัสดุอุปกรณ์เสื่อมสภาพ และไม่ได้รับการสนับสนุนเรื่องของระบบพลังงานทางเลือก การติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ซึ่งสาเหตุของปัญหาเกิดจากการที่โรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมระบบไฟฟ้า และขาดการสนับสนุน การจัดสรรงบประมาณในการจัดการระบบพลังงานทางเลือก

1.1.4 น้ำประปาหมู่บ้านไหลไม่สม่ำเสมอ ระบบน้ำบาดาลมีความชำรุดทรุดโทรม และการขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภคในช่วงฤดูแล้ง อีกทั้งขาดอุปกรณ์ในการกรองน้ำดื่มที่มีคุณภาพ สาเหตุของปัญหาเกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ชุมชน ระบบน้ำบาดาลไม่ได้รับการปรับปรุง ดูแลอย่างต่อเนื่อง และไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมระบบน้ำภายในโรงเรียน

1.1.5 ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร สัญญาณอินเทอร์เน็ตขาดหายเป็นประจำ สาเหตุของปัญหามาจากสายส่งสัญญาณมีระยะทางไกล ทำให้คุณภาพของสัญญาณลดลง

1.1.6 คอมพิวเตอร์มีสภาพไม่พร้อมใช้งาน และไม่เพียงพอต่อการใช้งาน มีอายุการใช้งานยาวนาน ทำให้การทำงานช้าลง อีกทั้งยังไม่ได้มีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ใหม่ สาเหตุของปัญหาเกิดจากการขาดการบำรุงรักษา ปรับปรุงเครื่องคอมพิวเตอร์ และการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ใหม่

1.2 ด้านการส่งเสริมการศึกษา

1.2.1 ขาดแคลนครูภาษาจีน สาเหตุของปัญหาเกิดจากการไม่ได้รับการจัดสรรบุคลากรบรรจุแต่งตั้ง และไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การจ้างบุคลากรทางภาษาจีนและภาษาทางเลือกที่โรงเรียนขาดแคลน

1.2.2 ขาดแคลนอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของสะสมเต็มศึกษา สาเหตุของปัญหาเกิดจากแผนปฏิบัติการประจำปี ไม่สอดคล้องกับการจัดหาอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของสะสมเต็มศึกษา

1.2.3 ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆที่ส่งเสริมการเรียนการสอนและทักษะด้านอาชีพเพิ่มเติม วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการใช้งานในทางปฏิบัติของนักเรียน สาเหตุของปัญหาเกิดจากการไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆที่ส่งเสริมการเรียนการสอนและทักษะด้านอาชีพ

1.2.4 โรงเรียนมีการจัดทำเว็บไซต์ของโรงเรียน แต่ยังขาดการใช้งานที่หลากหลาย และบุคลากรผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน สาเหตุของปัญหามาจากการขาดเครื่องมือ เทคนิคอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดทำเว็บไซต์ของโรงเรียน

1.3 ด้านการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

1.3.1 โรงเรียนมีการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาและชุมชน แต่ขาดการประสานงานกับศึกษาธิการจังหวัดในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ซึ่งสาเหตุของปัญหาเกิดจากขาดการประสานงาน ขาดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการแสดงผลงานของนักเรียนในระดับจังหวัด

2. ผลการศึกษาการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยผู้วิจัยนำสภาพปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมการศึกษา และด้านการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ไปวิเคราะห์แล้วจะทำการร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย จากนั้นนำไปสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำไปวิเคราะห์และสรุปพบว่ามี 3 ด้านดังนี้

2.1 ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา จะต้องมีการวางแผนการจัดตั้งงบประมาณในแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง มีเป้าหมายชัดเจนสามารถสื่อสารกับบุคลากรในโรงเรียนให้มองเห็นเป้าหมายเดียวกันได้ และนำบุคลากรในโรงเรียนไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ต้องการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดคุณภาพและพัฒนาให้นักเรียนไปสู่เป้าหมายในด้านเก่ง ดี มีความสุข อีกทั้งการบริหารจัดการที่ดีทั้งด้านความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อชุมชน มีการวิเคราะห์ชุมชนให้ลึกซึ้ง สำรวจจุดเด่น จุดด้อย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา การกำหนดนโยบายเป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา การติดต่อประสานงาน ดูแลช่วยเหลือ กำกับ ติดตาม และหมั่นแสวงหาแหล่งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จากหน่วยงาน บริษัท ห้าง ร้านค้า โดยจัดทำในรูปแบบโครงการและกิจกรรม

2.3 ด้านการบริหารจัดการนโยบายโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ต้องมีการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดเป็นรูปธรรม มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสู่โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เพื่อให้เกิดการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดตั้งเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเป็นเลิศทางการศึกษา อีกทั้งยังมีการส่งเสริมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องต่อความต้องการและความสนใจของนักเรียน

แผนภาพที่ 2 การบริหารจัดการนโยบายโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ทั้ง 3 ด้าน พบว่า

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า อาคารเรียนอาคารประกอบไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และมีสภาพชำรุดทรุดโทรม สมควรแก่การปรับปรุงซ่อมแซมเพื่อให้พร้อมใช้งาน โรงเรียนไม่มีรถบริการรับ-ส่งนักเรียน และไม่มีไฟถนนส่องสว่าง อีกทั้งระบบไฟฟ้าภายในอาคารมีความชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากมีอายุการใช้งานมายาวนาน โดยไม่ได้รับการสนับสนุนเรื่องของระบบพลังงานทางเลือก ได้แก่การติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ น้ำประปาหมู่บ้านไหลไม่สม่ำเสมอ ระบบน้ำบาดาลมีการชำรุดทรุดโทรม และการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ในช่วงฤดูแล้ง ขาดอุปกรณ์ในการกรองน้ำดื่มที่มีคุณภาพ และยังมีปัญหาเรื่องระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่มีความเสถียร รวมถึงคอมพิวเตอร์มีสภาพไม่พร้อมใช้งาน และไม่เพียงพอต่อการใช้งาน คอมพิวเตอร์มีสภาพไม่พร้อมใช้งาน และไม่เพียงพอต่อการใช้งาน มีอายุการใช้งานยาวนาน ทำให้การทำงานล่าช้าลง ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดสรรงบประมาณนั้น โรงเรียนไม่ได้บริหารงบประมาณเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นฝ่ายตัดสินใจ และบริหารจัดการงบประมาณเกือบทั้งหมด จะมอบหมายให้โรงเรียนดำเนินการในส่วนงบประมาณค่าวัสดุเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างนั้นต้องได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัด อีกทั้งโรงเรียนไม่สามารถที่จะระดมทรัพยากรมาใช้ในการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานได้ เช่น งบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน ซ่อมแซมระบบไฟฟ้า เป็นต้น ทั้งนี้เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ใน

ชุมชนชนบท ทรัพยากรด้านการเงินในชุมชนหรือในเขตบริการของโรงเรียนมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน และเหตุผลสำคัญคือ ปัญหาความยากจนของผู้ปกครองนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวัตร วิริยะพันธ์ (2560 : 124) ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเข้มข้น ด้านพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ด้านบริหารจัดการบุคลากรครู ด้านจัดเครือข่ายกับโรงเรียนอื่นๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วม และด้านการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มแข็งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเข้มข้น ควรมีการแลกเปลี่ยนนักเรียนและบุคลากรภายในและต่างประเทศน้อยที่สุด 2) พัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ควรมีการจัดสภาพของโรงเรียนให้สะอาด โดยทำห้องเรียนและห้องปฏิบัติการให้มีความน่าอยู่ น่าเรียนมากที่สุด 3) บริหารจัดการบุคลากรครู ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณสมบัติในการบริหารโรงเรียนดีประจำตำบล 4) จัดเครือข่ายกับโรงเรียนอื่นๆ ควรมีเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ 5) เน้นการมีส่วนร่วม ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยร่วมแสดงความคิดเห็น ดิชม ให้คำแนะนำการปฏิบัติงานและ 6) ดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มแข็ง ซึ่งโรงเรียนมีการประเมินตนเอง พร้อมทั้งการกำหนดแผนปฏิบัติการรายปีและแผนพัฒนาระยะ 4 ปี

2. ด้านการส่งเสริมการศึกษา พบว่า ขาดแคลนครูภาษาจีน ขาดแคลนอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของสะสมศึกษา ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนและทักษะด้านอาชีพ ซึ่งมีไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และโรงเรียนมีการจัดทำเว็บไซต์ของโรงเรียน แต่ยังขาดการใช้งานที่หลากหลาย และบุคลากรผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะเป้าหมายโครงการต้องการให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งสมรรถนะ ศักยภาพ และความสามารถในการบริหารจัดการ มีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหาร การจัดการเรียนการสอน สร้างคลังนวัตกรรมการเรียนการสอน คลังความรู้ อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน เพื่อให้นักเรียนทุกคนในตำบลได้รับโอกาสและเข้าถึงการบริการ และสวัสดิการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นชนบท ตลอดจนให้นักเรียนมีการพัฒนาด้านสติปัญญา (Intelligence Quotient) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) มีทัศนคติ (Attitude) มีพัฒนาการด้านร่างกาย สมวัย (Physical) และมีพัฒนาทักษะชีวิตตามกระบวนการลูกเสือ ปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ มีคุณลักษณะตามโรงเรียนสุจริต มีความรัก ห่วงแหนและความภูมิใจในชาติ โดยใช้แนวคิดแบบ STAR STEMS และมีคุณธรรมอัตลักษณ์แนวทางโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย (Moral Quotient) สามารถรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงใน

สังคมโลก ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อจบการศึกษาจึงทำงานอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน แต่ในการนํานโยบายโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลไปสู่การปฏิบัติ กลับพบว่าโรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ ที่จะนำไปใช้ในการบริหารจัดการให้บรรลุตามเป้าหมายของนโยบาย ไม่ว่าจะเป็นครูที่จัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาจีน หรือภาษาทางเลือกที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่จะใช้สำหรับกิจกรรมเพิ่มเติมศึกษา เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนที่ไม่สามารถที่จะระดมทรัพยากรได้ด้วยตนเอง เพราะภาวะเศรษฐกิจที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริมนต์ ละมุล (2559 : 64) ศึกษาเรื่อง การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหาร การศึกษาของโรงเรียนบ้านบุ ตำบลตาจ่ง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า สภาพการระดมทรัพยากรทางการศึกษาพบว่า ด้านบุคคลพบการ ระดมทรัพยากรโดยการจ้างครูผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านเป็นรายชั่วโมง รายปี และการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น วิทยากร ด้านเงินพบการระดมทรัพยากรโดยการให้เช่าพื้นที่เพาะปลูก การขอรับบริจาค การจัดผ้าป่า การศึกษา การขายขยะรีไซเคิล และจัดตั้งกองทุนสวัสดิการกุ่มดอกเบ๊ยต่ำสำหรับครูและบุคลากรทางการ ศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์พบการระดมทรัพยากรโดยการขอรับบริจาคจากผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และได้มีการ จัดทำอุปกรณ์โดยครูและนักเรียน และด้านการบริหารจัดการพบการขอความร่วมมือจากคณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองร่วมกันเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือสนับสนุน ส่วนปัญหาในการระดม ทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า ด้านบุคคลเกิดจากการขาดการสำรวจบุคลากรที่ตามสภาพจริง ขาดการ กำหนดคุณสมบัติของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ต้องการ ขาดการประเมินผลบุคลากร ขาดทักษะในการถ่ายทอด ความรู้และประสบการณ์ ด้านการเงินเกิดจากการขาดความพร้อมในการจัดทำข้อมูลแหล่งงบประมาณจาก ภายนอก ขาดการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์เกิดจากการสำรวจความต้องการ ขาดการกำหนดลำดับความสำคัญและความจำเป็น และขาดการระดมความคิด และด้านการบริหารจัดการเกิด จากการขาดการสำรวจ วิเคราะห์ การวางแผน กำหนดเป้าหมายและนโยบายในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ขาดเทคโนโลยี ไม่ติดตามผล และแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาพบว่า ด้านบุคคลต้องมีการ สำรวจอัตรากำลัง เชิญครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา ด้านการเงินต้องมีการจัดทำ โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุน และจัดทำโครงการเกษตร โครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งผลิตภัณฑ์ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ต้องเชิญครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วย ใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น และขอรับบริจาคจากหน่วยงานอื่นๆ และด้านการบริหารจัดการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู เอา ใจใส่คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และการนำท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน ด้านการเงินสามารถจัดทำ บัญชีรายรับรายจ่าย การซื้อวัสดุอุปกรณ์ ค่าตอบแทนครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่าสาธารณูปโภค ด้านวัสดุอุปกรณ์ ฝ่ายบริหารสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประจำห้องและด้านการบริหารจัดการ สามารถจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวก ติดต่อประสานงานในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน

3. ด้านการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม พบว่า โรงเรียนมีการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาและชุมชน แต่ขาดการประสานงานกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่เกิดขึ้นใหม่ตามนโยบายการบริหารโครงสร้างทางกระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาคซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในด้านการพัฒนาการศึกษาโดยประสานและบูรณาการการพัฒนาคุณภาพทุกระดับ ทุกประเภทรูปแบบ คณะกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน สังคมและประชาชน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องแก่หน่วยงานด้านการศึกษา เพื่อให้มีการพัฒนาหรือยกระดับมาตรฐานขีดความสามารถหรือประสิทธิภาพแต่การปฏิบัติงานตามบทบาทของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกลับพบปัญหาในหลายๆด้านอาทิเช่นปัญหาด้านบุคลากรในสำนักงานที่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ อัตรากำลังต่อผู้รับบริการ ไม่มีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการนิเทศการทำงานที่เกิดความซ้ำซ้อน โดยเฉพาะปัญหาบุคลากรมีน้อย ไม่เพียงพอจึงทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่ครอบคลุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธกรพิไล วงศ์ละ (2560 : 93) ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 พบปัญหาการดำเนินงานตามโครงการได้แก่ ความพร้อมของโรงเรียนก่อนดำเนินโครงการ ในด้านวัสดุอุปกรณ์อาคารห้องเรียนห้องปฏิบัติการบุคลากรงบประมาณสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนการระดมทุนจากหน่วยงานองค์กรต่างๆและกิจกรรมที่ให้องค์กรบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน

ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มี 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา พบว่า มีการวางแผนการจัดตั้งงบประมาณในแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง มีเป้าหมายชัดเจนสามารถสื่อสารกับบุคลากรในโรงเรียนให้มองเห็นเป้าหมายเดียวกันได้ และนำบุคลากรในโรงเรียนไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ต้องการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดคุณภาพและพัฒนานักเรียนไปสู่เป้าหมายในด้านเก่ง ดี มีความสุข อีกทั้งการบริหารจัดการที่ดีทั้งด้านความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ทั้งนี้เป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้ให้แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 8 ตั้งแต่มาตราที่ 58-62 ไว้ดังนี้มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ดังนั้นการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล จึงต้องดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนโดยพยายามจัดหาทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุ หรือสิ่งใดๆ หากไม่มีทรัพยากรแล้วการดำเนิน

กิจกรรมก็ไม่สามารถดำเนินไปได้หรือหากได้รับทรัพยากรไม่เพียงพอกิจกรรมหรือภารกิจที่ดำเนินนั้น อาจทำได้แต่ขาดประสิทธิภาพ เช่น การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนถ้าหากโรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณ และวัสดุ ทางการศึกษาไม่เพียงพอ การจัดการเรียนการสอนก็ไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นการระดมทรัพยากร ที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตร บุตรสุนทร (2561 : 36) ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการพัฒนาระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต1 พบว่า ปัญหาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต1 พบปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านเงินทุนหรืองบประมาณตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความต้องการให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการเก็บรวมข้อมูลสถิติจากการระดมทรัพยากรที่สถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ เพื่อง่ายต่อการค้นหาและปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและคุณภาพสูงสุด อีกทั้งการฝึกฝนให้ผู้บริหารมีการวิเคราะห์ และการดำเนินงานด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เป็นระบบ ซึ่งการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารมีความรู้ ความสารถ ในการบริหารงานที่ดี มีเหตุ มีผล สามารถแยกแยะความถูกต้อง สำหรับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทุกคนได้อย่างเท่าเทียมกัน และการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 7 คน สรุปได้ว่าผู้บริหารต้องให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ในเรื่องความประสานความร่วมมือจากบุคลากรต้นสังกัดสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่มีความรู้ ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆมาให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาอีกทั้งการกำหนดนโยบายด้านการจัดหาบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดประสบการณ์และควมมีการจัดทำรายงานผลการประเมินการระดมทรัพยากรบุคคลให้ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องรับทราบผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะทำให้การระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่ามีการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อชุมชน มีการวิเคราะห์ชุมชนให้ลึกซึ้ง สำรวจจุดเด่น จุดด้อย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา การกำหนดนโยบายเป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา การติดต่อประสานงาน ดูแลช่วยเหลือ กำกับ ติดตาม และหมั่นแสวงหาแหล่งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จากหน่วยงาน บริษัท ห้าง ร้านค้า โดยจัดทำโครงการที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนทั้งนี้เพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษาโดยเข้ามามีส่วนร่วม 5 ลักษณะได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนหมายถึงการร่วมกันในการแสดงความคิดเห็นการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดแนวทางการดำเนินงานหน้าที่ความรับผิดชอบ การใช้ทรัพยากรและกำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการหมายถึงการที่ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงาน ความรับผิดชอบงานและการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การร่วมกันปรึกษาหารือกำหนดความต้องการจัดลำดับความสำคัญในการตัดสินใจทั้งระดับนโยบายระดับบุคคลโดยการตัดสินใจนั้นแบ่งออกเป็นการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงวางแผนและการตัดสินใจในช่วงปฏิบัติตามแผนการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์หมายถึงการร่วมรับผลประโยชน์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแม้กระทั่งผลที่เกิดขึ้นทางลบบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคมและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึงการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบว่าการดำเนินงานมีความก้าวหน้าหรือไม่ประเมินว่าการดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่และประเมินสรุปผลการดำเนินงานที่สถานศึกษาจัดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กอบกุล การควรคิด (2561 : 204) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของเขต 1 พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของเขต 1 โดยรวมและรายด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ด้านงานงบประมาณ ด้านงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคลตามลำดับผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของเขต 1 พบว่าสถานภาพและเพศที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในเชิงสถานภาพตัวแทนประธานกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านจะมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไปและด้านวิชาการมากที่สุด ในขณะที่ตัวแทนผู้ปกครองซึ่งมีส่วนร่วมในระดับมากจะมีส่วนร่วมในด้านงบประมาณมากที่สุด ในเชิงตัวแปรด้านเพศ เพศชายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะมีส่วนร่วมในด้านบริหารทั่วไปมากที่สุด ในขณะที่เพศหญิงมีส่วนร่วมในระดับมากซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านจะมีส่วนร่วมในด้านงบประมาณมากที่สุด

3. ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ต้องมีการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดเป็นรูปธรรม มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสู่โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดตั้งเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเป็นเลิศทางการศึกษา อีกทั้งยังมีการส่งเสริมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะอาชีพให้เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลเป็นแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมีความสำคัญสูงสุดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบท โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล จึงเปรียบเสมือนการได้รับโอกาสการยกย่องเชิดชูเกียรติยศและความรุ่งโรจน์ที่ จะมุ่งเน้นการพัฒนาให้เป็นหนึ่งในระดับตำบลมีความเข้มแข็งและมีความพร้อม

ในการบริการทางการศึกษาตามนโยบาย 1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ (สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ 2562 : 1) ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารจัดการให้มีความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพและมีความพร้อม ในการพัฒนาด้วยคุณธรรม จริยธรรม งานอาชีพ และสุขภาพอนามัย สามารถให้บริการแก่นักเรียนและชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มโอกาส การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ ขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โดยคัดเลือกโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดคือเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่มีความ พร้อมเข้าร่วมการพัฒนาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน การคมนาคม และการสื่อสารสะดวกมีพื้นที่ เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ สามารถรองรับการเพิ่มจำนวนนักเรียนได้ในอนาคตรวมถึง องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นและชุมชนยินดีให้ความร่วมมือและสนับสนุน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการ บริหารจัดการโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และผ่านการพิจารณาคัดเลือกกลั่นกรองให้เห็นชอบผ่าน กระบวนการประชาคม 3 ระดับคือระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ตามลำดับ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ รินแก้ว มาตย์วังแสง (2561 : 82) ศึกษาเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนดีประจำตำบล ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 6 พบว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ตามทัศนะ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 โดยภาพรวมคือควรมี การประชุมปรึกษาหารือสร้างแรงจูงใจแก่คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครองชุมชนและภาคีเครือข่ายได้เข้า มามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติมากขึ้นออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากงานวิจัยพบว่าการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลในด้านของโครงสร้างพื้นฐาน ยังขาดแคลนและไม่เพียงพอ เช่นระบบไฟฟ้า น้ำประปา ห้องเรียน อาคารเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรรายงานต่อ ต้นสังกัดเพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนพร้อมทั้งโรงเรียนมีการระดมทรัพยากร เพื่อเป็นการช่วยเหลือ ตนเองเป็นเบื้องต้น

เอกสารอ้างอิง

- กอบกฤษ การควรคิด. (2561). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พักรพีโล วงศ์ละ. (2560). *การประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิจัยและการประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัตนา สิทธิกร. (2555). *ผลการดำเนินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนพรวนบุรี จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รินแก้ว มายะวังแสง. (2561). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วรวัตร วิริยะพันธ์. (2560). *สภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิจิตร บุตรสุนทร. (2561). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริมนต์ ละมูล. (2559). *การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนบ้านบุตาบดตาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์บัณฑิตศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์. (2562). *การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้อำนวยการโรงเรียนในโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 17. (2562). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานตาม พระบรมราชโบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 17*. พิษณุโลก: สำนักงานศึกษาธิการภาค 17.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2. (2563). *แผนงานโครงการงบประมาณปี 2563*. อุตรดิตถ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กระทรวงศึกษาธิการ.

แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน
ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด
**Guidelines for Managing Historical Tourist Attractions Case Study Bo Phun
Khun Den Rat Sub - District, Nong Hee District, Roi Et Province**

สุดาพร อุตศรี และ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Sudapon Auttasree and Pongsawut Rachjun
Roi Et Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email: seat007@outlook.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และ 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 5 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 18 คน แล้วนำมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า มีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องพิจารณาถึงความพร้อมขององค์กร ตลอดจนปัจจัยที่ช่วยหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมาย พร้อมทั้งจัดทำแผนงานขึ้นมาเพื่อการดำเนินงาน ทั้งยังมีกระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้า มีการเลือกกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับช่วงเวลาข้างหน้าและกำหนดสิ่งที่จะกระทำต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ การวางแผนทางด้านบุคลากร การวางแผนด้านสถานที่ให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของพื้นที่ โดยมุ่งเน้นในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้มีความสมบูรณ์ ผลการศึกษาประเด็นวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า ไม่มีปัญหาและอุปสรรคการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพราะเจ้าหน้าที่บุคลากรทุกคนกระทำตามคำสั่งนโยบายกรมการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ทุกคนมีรับผิดชอบในแต่ละหน้าที่เพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ด้วยความมุ่งมั่นที่ได้รับมอบหมาย จึงสามารถแก้ไขได้อย่างถูกต้องและตรงเวลา และผลการศึกษาประเด็นแนวทางการแก้ไข

* วันรับบทความ: 20 มิถุนายน 2564; วันแก้ไขบทความ 5 กรกฎาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 7 กรกฎาคม 2564

ปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า ควรมีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อนำประยุกต์ใช้ในการจัดการ และปฏิบัติตามกฎระเบียบทางราชการเป็นหลัก ดำเนินการประชุมเจ้าหน้าที่บุคลากรอยู่เสมอประจำทุกเดือน เพื่อให้มีการจัดการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสถานการณ์

คำสำคัญ : แนวทาง; การจัดการ; แหล่งท่องเที่ยว; ประวัติศาสตร์

Abstracts

The objectives of this research are : 1. to study Guidelines for Managing Historical Tourist Attractions 2. to analyze the problems and obstacles in the Guidelines for Managing Historical Tourist Attractions and 3. to suggest solutions to problems and obstacles in the Guidelines for Managing Historical Tourist Attractions. It is a qualitative research with research tools such as an indepth interview with 5 target groups. A total of 18 people were analyzed by content analysis.

The results of the study on the issue of management guidelines for historical tourist attractions have found that there are goals that must be considered for the readiness of the organization as well as factors that will help the agency achieve its goals and prepare a plan for the operation There is also a process of consideration and decision making. In advance, objectives are set for the period ahead. and determine what to do in order to achieve the objectives personnel planning Location planning in accordance with the policy of the Department of Tourism and in accordance with the conditions of the area by focusing on preserving historical tourist attractions to be complete. The results of the analysis of problems and obstacles in the management of historical tourist attractions revealed that there were no problems and obstacles in the management of historical tourist attractions. Because all staff personnel act according to the policy order of the Department of Tourism. All staff are responsible for their respective duties for the management of the attraction. Historically, with an assigned commitment Therefore, it can be corrected correctly and on time and the results of the study on the issues of solutions and obstacles in the management of historical tourist attractions, it was found that there should be an off-site study to be applied in the management. and mainly comply with government regulations Organize meetings of staff members regularly every month in order to manage the organization of historical attractions effectively and in accordance with the situation.

Keywords: Guidelines; Management; Attraction; History

บทนำ

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์โบราณคดี รวมถึงสถานที่หรืออาคารสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑสถาน วัด ศาสนสถานและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์หรือการเดินทางไปตามสถานที่ทางประวัติศาสตร์โบราณสถานที่สำคัญ ๆ หรือมีชื่อเสียงเป็นการแสวงหาความรู้ความเพลิดเพลินและได้เห็นคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน อยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มีหลายประเภท เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ ซากอารยธรรม แหล่งโบราณคดี เมืองโบราณ พระราชวัง พระตำหนัก ศาสนสถาน ปราสาทหิน ปรากฏการณ์ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรมและสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอีกประเภทหนึ่งโดยลักษณะของมรดกทางวัฒนธรรมนั้นจะต้องให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์วิชาการหรือศิลปะ สามารถแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของวิถีชีวิตมีรูปแบบดั้งเดิมสามารถสืบค้นที่มาในอดีตได้ และมีลักษณะที่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นชุมชนหรือท้องถิ่นได้

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกที่บริหารจัดการโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์และมีมาตรฐานก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตที่ดี อีกทั้งการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังนับเป็นแนวทางใหม่ของการจัดการท่องเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจรูปแบบใหม่ในมิติที่คนในชุมชนสามารถสร้างพลังอำนาจด้วยตัวเอง พร้อมกับมีความสามารถที่จะต่อรองหรือปฏิเสธผู้มีอำนาจภายนอกที่จะกำหนดการดำเนินชีวิตของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามากำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชน มาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงาน ตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน จนถึงการสรุปบทเรียนและมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืน สู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ ทั้งนี้ความหมายเชิงปฏิบัติการดังกล่าวได้ถูกเขียนขึ้นภายใต้ข้อสรุปที่เกิดจากการดำเนินงานวิจัยการท่องเที่ยว โดยชุมชน ของชุมชน และเพื่อชุมชน อันเป็นความพยายามของชุมชนเองที่จะสร้างอัตลักษณ์ด้านการ

ท่องเที่ยว ให้กับพื้นที่ทางสังคมของชุมชนที่ถูกท่องเที่ยว ซึ่งจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวได้โดยการบริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และให้โอกาสชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดสรรดูแลทรัพยากรในท้องถิ่นตนเอง

การค้นพบแหล่งโบราณสถานและแหล่งประวัติศาสตร์มากมายที่บ่งบอกถึงอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรืองในอดีตตามเส้นทางของลำเสียวใหญ่กลางทุ่งกุลาร้องไห้มีแหล่งโบราณสถานกระจายอยู่ตามริมน้ำ บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้มีความสำคัญต่อวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเมืองโบราณบ่อพันขันที่มีแหล่งหินตัดขนาดใหญ่ ที่เชื่อน่าจะถูกตัดไปเพื่อนำไปก่อสร้างศาสนสถานหลายแห่งในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้และน่าจะมียุมากกว่าสามพันปีมาแล้ว แหล่งหินตัดบริเวณนี้น่าจะมีความสำคัญไม่น้อยกับเส้นทางอาณาจักรเจดละ เพราะจากการศึกษาภูมิประเทศโดยรอบพบว่าเส้นทางที่เชื่อมโยงกับบ่อพันขันไปสู่แหล่งโบราณสถานนั้นอยู่บนระนาบของลำเสียวลักษณะของโบราณสถานทุกแห่งที่ถูกนำมาแกะสลักทับหลังอย่างงดงามอลังการตามความเชื่อของศาสนาพราหมณ์และจากการศึกษาภูมิประเทศโดยรอบไม่มีแหล่งใดที่มีหินลักษณะอย่างนี้ในบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ จึงเชื่อได้ว่าหินทรายแดงที่ถูกลำเสียวมาเพื่อก่อสร้างชั้นล่างปราสาทและแกะสลักทับหลังของโบราณสถานทั้งหลายน่าจะลำเสียวมาจากบ่อพันขันและลำเสียวตามลำน้ำเสียว โดยใช้แพล่องแล้วใช้ช้างลากต่อจากลำเสียวขึ้นสู่แหล่งก่อสร้างตามสถานที่สำคัญหากใครยังไม่เคยมาบ่อพันขันถือว่ามาไม่ถึงจังหวัดร้อยเอ็ด แสดงให้เห็นว่าพื้นที่แห่งนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นสถานที่ร้อยรัดจิตใจของชุมชนแล้วยังเป็นสนามการค้าและอุตสาหกรรมการผลิตเกลือสินเธาว์ในอดีต ซึ่งถือเป็นศูนย์การค้าเกลือที่สำคัญของชุมชนไทยลาวและเขมร

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ 1) ผู้ใหญ่บ้าน 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน
4) ประชาชน และ 5) ราษฎรชาวบ้าน จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

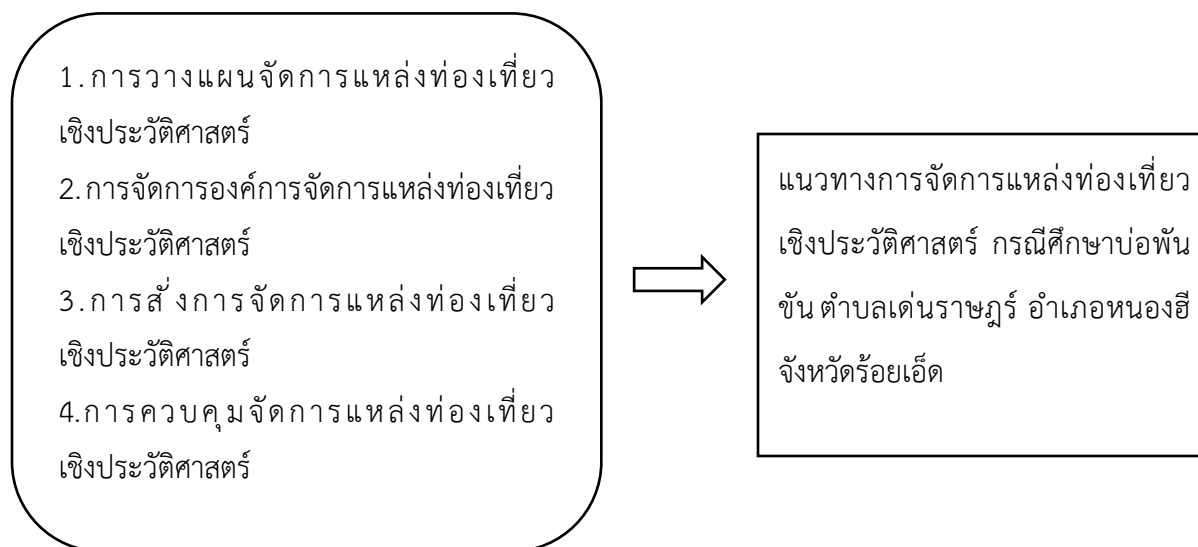
2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์
ตามประเด็นที่จะทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย โดยอยู่ภายใต้ประเด็น
การวิจัย ดังนี้คือ 1) ประเด็นแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 2) ประเด็นปัญหาและอุปสรรค
ของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และ 3) ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค
ของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) คือ
เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้
จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (document research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จาก
การสังเกตกับการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูล
ตามความมุ่งหมายของการศึกษา และตามกรอบแนวคิด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็น
ได้อย่างมีระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ภูมิศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด” มีกรอบการวิเคราะห์วิจัย ดังนี้คือ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ภูมิศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ” มีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ภูมิศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นด้านการให้การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย พบว่า การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นค่าของประวัติศาสตร์บ่อพันขันและเป็นการให้กำลังใจคนในชุมชน ให้เขามีกำลังใจ ซึ่งการส่งเสริมสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ่อพันขัน ก็จะสามารถนำไปสู่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นได้ ดังนั้นการส่งเสริมให้คนเห็นคุณค่าของบ่อพันขันนั้น ก็เหมือนการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นด้านการวางแผนแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า หน่วยงานขององค์กรที่เข้ามาจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ไม่มีปัญหาด้านการวางแผนงาน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพราะเจ้าหน้าที่บุคลากรทุกคนทำตาม คำสั่งนโยบายกรรมการ ท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่ทุกคนจะมีการช่วยกันจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีการมุ่งในการทำงานของตน ที่ได้รับมอบหมายปัญหาจึงมีการแก้ไขได้อย่างถูกต้องและตรงเวลาเนื่องจากมีหน่วยงานที่เข้าใจและเชี่ยวชาญ ในเฉพาะด้านมาทำหน้าที่ร่วมด้วย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นด้านการจัดการองค์การแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ พบว่า ด้านองค์การหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ค่อยให้ความสนใจในที่จะฟื้นฟูบ่อน้ำขึ้นให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นโบราณสถานจึงต้องใช้งบประมาณที่สูงพอควรแต่หากองค์การ ที่เกี่ยวข้องเข้าทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบจริง ๆ ให้กับคนในชุมชนในละแวกนั้นก็จะมีรายได้ในแหล่งท่องเที่ยว แห่งนี้ได้ทางด้านองค์การที่เกี่ยวข้องจึงได้มีการจัดการฟื้นฟูบ่อน้ำขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างล่าช้า

ผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นด้านการสั่งการแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ใช้ระบบสั่งการ โดยนโยบายกรรมการท่องเที่ยวจะไม่มีปัญหา อุปสรรคของการจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนยังมีการดำเนินงานที่ต้องปฏิบัติตาม กฎหมายมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยกรรมการท่องเที่ยวยังมีขอบเขตให้ปฏิบัติงานตามกรอบแต่ละหน่วยของ กรรมการท่องเที่ยวเพื่อที่จะจัดระบบและจัดระเบียบต่าง ๆ ให้คนส่วนมากที่มาท่องเที่ยวปฏิบัติในทางเดียวกัน

ผลการศึกษาประเด็นด้านการควบคุมแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า แต่ละบุคคลมีความคิดในการจัดสรรงบประมาณที่แตกต่างกันออกไป ในส่วนของบุคคลที่สัมภาษณ์ เห็นควรว่า ควรใช้งบประมาณในการจัดทำโบราณสถานบ่อน้ำขึ้นแห่งนี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบในงบประมาณ เพียงครั้งเดียว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวฟื้นฟูและน่าเที่ยวให้ไวที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดการยื้อเยื้อในการพัฒนาและการใช้ งบประมาณที่ไม่แน่นอนจนเกินไปเพราะถ้าหากงบประมาณ ที่ได้มาในการฟื้นฟูเพียงพอบ่อน้ำขึ้นก็จะได้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์แบบและเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มระบบ

2. ปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อน้ำขึ้น ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาประเด็นด้านการให้การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย พบว่า ปัญหาและอุปสรรค ของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นค่าของประวัติศาสตร์ บ่อน้ำขึ้นและเป็นการให้กำลังใจคนในชุมชน ให้เขามีกำลังใจ ซึ่งการส่งเสริมสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวเชิง

ประวัติศาสตร์บ่อนั้นก็สามารถนำไปสู่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นได้ ดังนั้นการส่งเสริมให้คนเห็นคุณค่าของบ่อนั้นก็เหมือนการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม

ผลการศึกษาประเด็นด้านการวางแผนปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า หน่วยงานขององค์กรที่เข้ามาจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ไม่มีปัญหาด้านการวางแผนงานในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพราะเจ้าหน้าที่บุคลากรทุกคนทำตาม คำสั่งนโยบายกรรมการท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่ทุกคนจะมีการช่วยกันจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีการมุ่งในการทำงานของตนที่ได้รับมอบหมายปัญหาจึงมีการแก้ไขได้อย่างถูกต้องและตรงเวลาเนื่องจากมีหน่วยงานที่เข้าใจและเชี่ยวชาญในเฉพาะด้านมาทำหน้าที่ ร่วมด้วย

ผลการศึกษาประเด็นด้านการจัดการองค์การปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ่อนั้น ด้านการจัดการองค์การ กล่าวคือ ทางดั่งองค์การหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ค่อยให้ความสนใจในที่จะฟื้นฟูบ่อนั้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นโบราณสถานจึงต้องใช้งบประมาณที่สูงพอควรแต่หากองค์การที่เกี่ยวข้องเข้าทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบจริง

ผลการศึกษาประเด็นด้านการสั่งการปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ่อนั้น การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ใช้ระบบสั่งการโดยแนวนโยบายกรรมการท่องเที่ยวจะไม่มีปัญหาอุปสรรคของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เรียนรู้ วิถีชีวิตชุมชนยังมีการดำเนินงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายมาตรฐานการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาประเด็นด้านการควบคุมปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ่อนั้น ด้านการควบคุม กล่าวคือ แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ่อนั้นมีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมากและมีเจ้าหน้าที่บุคลากรน้อยมีการควบคุม ให้อยู่ในกฎระเบียบเขตห้ามทำลายภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงได้จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเขตพื้นที่ที่มีน้อยที่จัดให้แก่นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมหรือพักผ่อนและบ่อนั้น มีแหล่งท่องเที่ยวจุดเดียวเพื่อที่จะให้นักศึกษาสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวให้ยังคงงดงามและไม่ให้เสียหายหรือถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาประเด็นด้านการให้การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย พบว่า ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะมีการจัดเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานนอกสถานที่และปฏิบัติตามกฎระเบียบทางราชการเป็นหลัก จัดประชุมเจ้าหน้าที่บุคลากรอยู่เสมอประจำทุกเดือนและเพื่อให้มีการจัดระบบในการจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบและเพื่อที่จะจัดการทางด้านการฟื้นฟูบ่อพันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์และจะได้ฟื้นฟูบ่อพันขึ้นอย่างตรงจุดเพื่อให้ง่ายต่อการพัฒนาและฟื้นฟู

ผลการศึกษาประเด็นด้านการจัดการองค์การแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า ด้านการจัดองค์การมีแนวทางการแก้ไขของบ่อพันขึ้นนั้นคือจะต้องประชุมทำความเข้าใจขององค์กรและบุคลากร ในหน่วยงานต่าง ๆ ให้ช่วยกันดูแลบ่อพันขึ้นให้มีความสมบูรณ์อยู่ตลอดเวลาและบังคับให้เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรทำตามกฎของแผนนโยบายกรมการท่องเที่ยวขององค์การที่ได้มีการจัดระเบียบหน้าที่ไว้ให้แล้วและเพื่อที่จะให้มีการทำงานในรูปแบบการจัดการบุคลากรที่มาช่วยงานในคนหมู่มาให้งานออกมาได้ดีที่สุด

ผลการศึกษาประเด็นด้านการสั่งการแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการสั่งการ ทางบ่อพันขึ้นจะไม่มีปัญหา เพราะบุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบของระบบราชการกระทรวงนโยบายของทางองค์การที่ได้มีการช่วยจัดระบบและจัดระเบียบให้แก่บุคลากรเจ้าหน้าที่ทำตามกฎระเบียบทุกคนในแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการสั่งการจะไม่มีปัญหา เพราะบุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบของระบบจัดบุคลากรเจ้าหน้าที่ทำตามกฎระเบียบทุกคน

ผลการศึกษาประเด็นด้านการควบคุมแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า ทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อพันขัน ที่ได้รับมอบหมายมาให้และจะมีการประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวทำตามกฎระเบียบขององค์การที่มีคำสั่งมาหรือแจกเอกสารให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในจุดต่าง ๆ ของบ่อพันขึ้นเพื่อที่จะควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ในการรับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและเพื่อการทำงานอย่างทั่วถึง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา “แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้คือ

1. แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

“ด้านการให้การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย” กล่าวคือ “ด้านการวางแผน” คือ จะให้มีการศึกษา การกำหนดเป้าหมายที่ต้องพิจารณาถึงความพร้อมขององค์กรจนปัจจัยที่ช่วยในองค์กร หรือหน่วยงานบรรลุ เป้าหมายและจัดทำกรวางแผนงานขึ้นมาเพื่อดำเนินงาน กระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำ อะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์นโยบาย โครงการและวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ทางแหล่งท่องเที่ยวบ่อพันขัน มีการกำหนด วัตถุประสงค์สำหรับช่วงเวลาข้างหน้าและกำหนดสิ่งที่จะกระทำต่าง ๆ เพื่อให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์มี การวางแผนตามนโยบายกรมการท่องเที่ยว มีการวางแผนทางด้านบุคลากรตามที่ได้รับ มอบหมายอีกส่วนมีการวางแผนด้านสถานที่ให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมการท่องเที่ยว ในการวางแผนของเขต บ่อพันขันจะต้องสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเขตบ่อพันขัน มีวัตถุประสงค์ของงานเน้นในการรักษาประวัติศาสตร์ สิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ และป่าไม้เป็นหลัก และยังมีการดำเนินงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติงาน ตามกรอบ ของแต่ละหน่วยงานตามแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ่อพันขัน จะจัดประชุม วางแผนหน่วยงานเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในทุก ๆ เดือน ของคณะผู้บริหาร หรือบุคลากรเจ้าหน้าที่ จะต้องคิดค้นไอเดียหรือแสดงความคิดเห็นที่ทำให้มีความดึงดูดนักท่องเที่ยว เข้ามาท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา คงคำ และ นรินทร์ สังข์รักษา (2558 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพ การจัดการความรู้ของคณะ หนึ่งตระกูลมีความจำเป็นในด้านการแสวงหาความรู้และด้านการเก็บความรู้เป็นขั้นตอน ที่มีปัญหาอย่างมาก และยังเป็นลำดับความสำคัญของความจำเป็นสูงสุดเพราะบทบาทหนึ่งตระกูลในปัจจุบันได้ เปลี่ยนบทบาทไปตามสภาพสังคมและมีการพัฒนาไปตามยุคสมัย เช่น นำไปใช้กับนวัตกรรมและเทคโนโลยี สมัยใหม่สร้างปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาหนึ่งตระกูล เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทาง วัฒนธรรมท้องถิ่นและได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐรวมทั้งมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจาก ทุกภาคส่วน

“ด้านการจัดการองค์การ” กล่าวคือ แนวทางในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ บ่อพัน ขัน ที่ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นค่าของประวัติศาสตร์บ่อพันขัน และเป็นการให้กำลังใจคนในชุมชน ให้เขามีกำลังใจ ซึ่งการส่งเสริมสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ่อพันขัน ก็จะสามารถนำไปสู่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นได้ ดังนั้นการส่งเสริมให้คนเห็นคุณค่าของบ่อพันขันนั้น ก็เหมือนการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม

ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สัจจา ไกรสรรัตน์ (2555 : 19-32) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางการนำวัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์ของจังหวัดราชบุรี มาใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยว ร่องรอยอารยธรรมทวารวดี และอารยธรรมขอม เกี่ยวกับจุดเด่นเอกลักษณ์ และการจัดเส้นทางท่องเที่ยวไหว้พระเสริมสิริมงคล จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการนำวัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์ของจังหวัดราชบุรี มาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรมุ่งเน้นไปที่วัฒนธรรม หรือประเพณีที่ยังคงมีอยู่ในชุมชน เช่น งานประเพณีผูกแขนเรียกขวัญ วันกินข้าวห่อ ประเพณีเหล่านี้น่าจะมีจุด เชื่อมต่อสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อความหมายเพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางวัฒนธรรมเหล่านั้นได้

“ด้านการสั่งการ” กล่าวคือ แนวทางของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ่อพันขัน หากมีการออกคำสั่งจากผู้ที่มิอำนาจแล้ว ถ้าหากการจัดงานดังกล่าวนั้นมี การฝ่าฝืนคำสั่งที่ได้รับนั้นจะเป็นทำผิด คำสั่งแล้วหากมีอันตราย และความเสียหายเกิดขึ้นประการใดประการหนึ่ง ทางด้านองค์การที่มีส่วนรับผิดชอบนั้น จะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่ได้เกิดขึ้นในความเสียหายนั้นและเนื่องจากการที่ไม่ทำตามหน้าที่ที่ได้มีการ ออกคำสั่งมานั้น ย่อมที่จะมีความเกิดขึ้นอยู่แล้ว แล้วแต่ว่าจะเสียหายมากหรือน้อยซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิด ของ ภูวเดช สนิทศาล และพระครูสุธี คัมภีรญาณ (2561 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมการ ท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน เพราะถ้าหากทุกคนได้รับผลประโยชน์ จากทรัพยากรการท่องเที่ยวของตน ก็จะมี กระแสที่เป็นความภาคภูมิใจรักหวงแหน อนุรักษ์ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

“ด้านการควบคุม” กล่าวคือ ในส่วนตัวของแต่ละบุคคลมีความคิดในการจัดสรรงบประมาณ ที่แตกต่างกันออกไปในส่วนของคุณค่าที่สัมผัส เห็นควรว่า ควรใช้งบประมาณในการจัดทำโบราณสถานบ่อพัน ขันแห่งนี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบในงบประมาณเพียงครั้งเดียว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวฟื้นฟูและนำ ท่องเที่ยวให้ไวที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดการยื้อเยื้อในการพัฒนาและการใช้งบ ในเวลาที่ไม่แน่นอนจนเกินไปเพราะถ้าหาก งบประมาณที่ได้มาในการฟื้นฟูเพียงพอบ่อพันขัน ก็จะได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์แบบและเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวอย่างเต็มระบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ชยุตม์ วัฒนา และ สิริกร เลิศลักษณ์ธาร (2561 : 85-99) ได้กล่าวไว้ว่า อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่สำคัญของไทยซึ่งเมื่อ พิจารณาคุณลักษณะของมรดกทางวัฒนธรรมจากการใช้ประโยชน์ของผู้บริโภคพบว่ามีลักษณะแตกต่างจากสินค้า ทั่วไป กล่าวคือมรดกทางวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์เป็นสินค้าที่ไม่จำหน่ายตามสาธารณะ ผู้บริโภคไม่ สามารถที่จะพบเห็นกันในการบริโภคหรือไม่มีการแข่งขันในการบริโภค อย่างหนึ่งอย่างใด โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้ 1. การเข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์ของนักท่องเที่ยวแต่ละคนสามารถบริโภคพร้อมกันได้ในเวลาเดียวกัน โดย

ไม่ได้ลดประโยชน์หรือก่อให้เกิดการหมดไปของทรัพยากรทางวัฒนธรรม 2. การเข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์นั้น ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการเข้าชมนั้นหมายความว่าทางอุทยานฯ สามารถปิดกั้นการบริโภค

2. ปัญหาและอุปสรรคของแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขันตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

“ด้านการให้การศึกษาค้นคว้า และการวิจัย” กล่าวคือ “ด้านการวางแผน” คือ หน่วยงานขององค์กรที่เข้ามาจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ไม่มีปัญหาด้านการวางแผนงานในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพราะเจ้าหน้าที่บุคลากรทุกคนทำตาม คำสั่งนโยบายกรรมการท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่ทุกคนจะมีการช่วยกันจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีการมุ่งในการทำงานของตนที่ได้รับมอบหมายปัญหาจึงมีการแก้ไขได้อย่างถูกต้องและตรงเวลาเนื่องจากมีหน่วยงานที่เข้าใจและเชี่ยวชาญในเฉพาะด้านมาทำหน้าที่ร่วมด้วย จึงมีการจัดการพัฒนาและประยุกต์ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะ ทรัพยากรบุคคล โดยผู้บริหารจะต้องมีความพยายามในการวางแผน บังคับบัญชา ควบคุมดูแลงานที่เขาปฏิบัติอย่างใกล้ชิดเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ ให้มีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือโครงการตั้งแต่ต้น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการกำหนดนโยบายทั้งใน ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะการวางแผนงานร่วมบริหารโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการจัดการสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ

“ด้านการจัดการองค์การ” กล่าวคือ ทางด้านองค์การหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ค่อยให้ความสนใจในที่จะฟื้นฟูบ่อพันขัน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นโบราณสถานจึงต้องใช้งบประมาณที่สูงพอควรแต่หากองค์การที่เกี่ยวข้องเข้าทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบจริง ๆ คนในชุมชนหรือในระแวกนั้น ก็จะมีรายได้ในแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ได้ ทางด้านองค์การที่เกี่ยวข้องจึงได้มีการจัดการฟื้นฟูบ่อพันขันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างล่าช้า แม้ว่าการจัดการยังเป็นศาสตร์ที่กำหนดขึ้นเป็นหลักเกณฑ์และวางหลักเป็นเนื้อหาความรู้ได้การนำเอาองค์ความรู้ด้านการจัดการมาปรับใช้ในทางปฏิบัติในองค์การซึ่งมีการประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เนื่องจากสภาพเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์การแต่ละแห่งจะไม่เหมือนกันโดยการนำเอาหลักการจัดการมาใช้จึงต้องประยุกต์ให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการที่องค์การเผชิญอยู่ที่ต้องมีการผสมผสานความคิดริเริ่ม ประสบการณ์ รวมทั้งต้องคอยปรับปรุงให้การจัดการนั้นสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ อมราพร พรพงษ์ (2560 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเป็นศิลป์ แม้ว่าการจัดการยังเป็นศาสตร์ที่กำหนดขึ้นเป็นหลักเกณฑ์และ

วางหลักเป็นเนื้อหาความรู้ได้การนำเอาองค์ความรู้ด้านการจัดการมาปรับใช้ในทางปฏิบัติในองค์การซึ่งมีการประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เนื่องจากสภาพเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์การแต่ละแห่งจะไม่เหมือนกันโดยการนำเอาหลักการจัดการมาใช้จึงต้องประยุกต์ให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการที่องค์การเผชิญอยู่ที่ต้องการมีการผสมผสานความคิดริเริ่ม ประสบการณ์ รวมทั้งต้องคอยปรับปรุงให้การจัดการนั้นสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

“ด้านการสั่งการ” กล่าวคือ แนวทางของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ่อพันขัน หากมีการออกคำสั่งจากผู้ที่มีอำนาจแล้ว ถ้าหากการจัดงานดังกล่าวนี้มี การฝ่าฝืนคำสั่งที่ได้รับนั้นจะเป็นทำผิดคำสั่งแล้วหากมีอันตราย และความเสียหายเกิดขึ้นประการใดประการหนึ่ง ทางด้านองค์การที่มีส่วนรับผิดชอบนั้นจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่ได้เกิดขึ้นในความเสียหายนั้นและเนื่องจากการที่ไม่ทำตามหน้าที่ที่ได้มีการออกคำสั่งมานั้น ย่อมที่จะมีความเกิดขึ้นอยู่แล้ว แล้วแต่ว่าจะเสียหายมากหรือน้อยซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ภูวเดช สนิทศาล และพระครูสุธี คัมภีร์ญาณ (2561 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน เพราะถ้าหากทุกคนได้รับผลประโยชน์ จากทรัพยากรการท่องเที่ยวของตน ก็จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจรักหวงแหน อนุรักษ์ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2561 - 2564 วิสัยทัศน์เมืองมรดกโลกล้ำ เมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และนวัตกรรมเมืองแห่งอารยธรรมและความสุขอย่างยั่งยืนพันธกิจ พัฒนาคณะและสังคม การเกษตรการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น แข็งแรงและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น อย่างยั่งยืน แผนการพัฒนาประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนรูปแบบการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองท่องเที่ยวมรดกโลก

“ด้านการควบคุม” กล่าวคือ แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ่อพันขันมีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมากและมีเจ้าหน้าที่บุคลากรน้อย มีการควบคุม ให้อยู่ในกฎระเบียบเขตห้ามทำลายภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงได้ จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเขต พื้นที่ที่มีน้อยที่จัดให้แก่ักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมหรือพักผ่อนและบ่อพันขัน มีแหล่งท่องเที่ยวจุดเดียวเพื่อที่จะให้นักศึกษาสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวให้ยังคงงดงามและไม่ให้เสียหายหรือถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยวซึ่งมีการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะมีรูปแบบการบริหารใน 2 ระดับคือ ระดับแนวนอน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และระดับแนวตั้ง คือ หน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง

องค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาลแต่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แรงงาน ความรู้ตามอำนาจของผู้คนในท้องถิ่นได้ซึ่งการบริหารงานควรครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ วรรณพร วณิชชานุกร (2540 : 42) ได้กล่าวไว้ว่า ในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะมีรูปแบบการบริหารใน 2 ระดับ คือ ระดับแนวนอน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และระดับแนวตั้ง คือ หน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาลแต่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แรงงาน ความรู้ตามอำนาจของผู้คนในท้องถิ่นได้ ซึ่งการบริหารงานควรครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา บ่อพันขัน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

“ด้านการให้การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย” กล่าวคือ “ด้านการวางแผน” คือ ทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะจัดเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานนอกสถานที่และปฏิบัติตามกฎระเบียบทางราชการเป็นหลัก จัดประชุมเจ้าหน้าที่บุคลากรอยู่เสมอประจำทุกเดือนและเพื่อให้มีการจัดระบบในการจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบและเพื่อที่จะจัดการทางด้านการฟื้นฟูบ่อพันขันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์และจะได้ฟื้นฟูบ่อพันขันอย่างตรงจุดเพื่อให้ง่ายต่อการพัฒนาและฟื้นฟู การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนกับการท่องเที่ยวเชิงกิจกรรม คือกลยุทธ์การตลาดในเชิงรุกเป็นการสร้างดัดแปลงและหาแนวทางการท่องเที่ยวโดยใช้การจัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และบรรลุวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากที่สุด ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การท่องเที่ยวเชิงกิจกรรมจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงกิจกรรมอย่างยั่งยืน ได้นั้นจะต้องมีการบริหารจัดการและการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักการการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติได้ให้นิยามการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า คือการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อผลกระทบในด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและอนาคต อีกทั้งเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการตอบสนองความต้องการของผู้มาเยือนภาคธุรกิจ สิ่งแวดล้อม และชุมชนผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ วสันต์ จันทร์ประสิทธิ์ (2562 : 104-125) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนกับการท่องเที่ยวเชิงกิจกรรม คือกลยุทธ์การตลาดในเชิงรุกเป็นการสร้างดัดแปลงและหาแนวทางการท่องเที่ยวโดยใช้การจัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และบรรลุวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากที่สุด ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การท่องเที่ยวเชิงกิจกรรมจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงกิจกรรมอย่างยั่งยืน ได้นั้นจะต้องมีการบริหารจัดการและการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักการการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติได้ให้นิยามการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า คือการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ

สังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและอนาคต อีกทั้งเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการตอบสนองความต้องการของผู้มาเยือนภาคธุรกิจ สิ่งแวดล้อม และชุมชนผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

“ด้านการจัดการองค์การ” กล่าวคือ ด้านการจัดองค์การมีแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบ่อพันขันนั้นคือจะต้องประชุมทำความเข้าใจขององค์กรและบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ให้ช่วยกันดูแลบ่อพันขันให้มีความสมบูรณ์อยู่ตลอดเวลาและบังคับให้เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรทำตามกฎของแนวนโยบายกรรมการท่องเที่ยวขององค์การที่ได้มีการจัดระเบียบหน้าที่ไว้ให้แล้วและเพื่อที่จะให้มีการทำงานในรูปแบบการจัดการบุคลากรที่มาช่วยงานให้งานออกมาได้ดีที่สุดและอาจมีผลกระทบจากการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประชาชนทั้ง 3 พื้นที่ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ไม่มีผลกระทบและเห็นด้วยกับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะเมื่อพื้นที่มีการพัฒนาประชาชนในเขตพื้นที่ทุกคนก็มีการพัฒนาไปพร้อมกัน คือสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวเตรียมตัวพร้อมรับกับกระแสที่มาจากการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีรวมทั้ง ยังต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาพัฒนาพื้นที่ให้ดีขึ้นมีระบบการบริหารจัดการที่ยั่งยืนและได้ผลสำเร็จซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ วรณศิกา จันทรตรี และศิวัช ศรีโสภากุล (2561 : 116-132) ได้กล่าวไว้ว่าผลกระทบจากการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประชาชนทั้ง 3 พื้นที่ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ไม่มีผลกระทบ และเห็นด้วยกับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะเมื่อพื้นที่มีการพัฒนาประชาชนในเขตพื้นที่ทุกคนก็มีการพัฒนาไปพร้อมกัน คือสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวเตรียมตัวพร้อมรับกับกระแสที่มาจากการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีรวมทั้ง ยังต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาพัฒนาพื้นที่ให้ดีขึ้นมีระบบการบริหารจัดการที่ยั่งยืนและได้ผลสำเร็จในระยะยาว

“ด้านการสั่งการ” กล่าวคือ แนวทางการแก้ไขปัญหาในด้านการสั่งการทางบ่อพันขันจะไม่มี ปัญหาเพราะบุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบของระบบราชการกระทรวงนโยบายของทางองค์การที่ได้มีการช่วยจัดระบบและจัดระเบียบให้แก่บุคลากรเจ้าหน้าที่ทำตามกฎระเบียบทุกคนในแนวทางการแก้ไขปัญหาในด้านการสั่งการจะไม่มีปัญหา เพราะบุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบของระบบจัดบุคลากรเจ้าหน้าที่ทำตาม กฎระเบียบทุกคนดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับ เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อใดโดยใคร นอกจากจะเป็นการลดความไม่แน่นอนแล้วยังทำให้สมาชิกในองค์กรมีความมั่นใจในการทำงานทำให้การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพการจัดลำดับการทำงานที่ดีไม่ควรมีลักษณะตายตัวต้องยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์อาจมีการปรับปรุงแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนลำดับการทำงานได้เสมอส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลมากขึ้นด้วยซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2545 : 421) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการจัดการหมายถึง กระบวนการดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับ เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อใดโดยใคร นอกจากจะเป็นการลดความไม่แน่นอนแล้วยังทำให้สมาชิกในองค์กรมีความมั่นใจ

ในการทำงานทำให้การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพการจัดลำดับการทำงานที่ดีไม่ควรมึลัษณะตายตัวต้องยืดหยุ่นได้ ตามสถานการณ์อาจมีการปรับปรุงแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนลำดับการทำงานได้เสมอส่งผลให้การปฏิบัติงาน เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

“ด้านการควบคุม” กล่าวคือ ทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของหน่วยงานของบ่อพื้นที่ที่ได้รับ มอบหมายมาให้และจะมีการประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยว ทำตามกฎระเบียบขององค์การที่มีคำสั่งมาหรือแจก เอกสารให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในจุดต่าง ๆ ของบ่อพื้นที่เพื่อที่จะควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ในการรับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและเพื่อการทำงานอย่าง ทัวถึง ซึ่งกระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย 4 ประการ คือ 1. การวางแผน หมายถึงการกำหนดเป้าหมายที่ ต้องการพิจารณาถึงความพร้อมขององค์การตลอดจนปัจจัยที่ช่วยให้้องค์การหรือหน่วยงานบรรลุเป้าหมาย และ จัดทำแผนงานขึ้นมาเพื่อดำเนินงาน 2. การจัดองค์การ หมายถึงการให้รายละเอียดงานทุกอย่างที่ต้องกระทำเพื่อ ความสำเร็จ ของเป้าหมายขององค์การการแบ่งปริมาณงานทั้งหมดเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถปฏิบัติได้โดย บุคคลคนเดียวและการกำหนดกลไกของการประสานงานของสมาชิกขององค์การเพื่อทำให้เป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน 3. การสั่งการ หมายถึง กระบวนการของการสั่งการและการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกของ กลุ่ม 4. การควบคุม หมายถึง ความพยายามอย่างมีระบบเพื่อกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงานการออกแบบ ระบบข้อมูลย้อนกลับ การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้าพิจารณาว่า มีข้อแตกต่างหรือไม่และทำการแก้ไขใด ๆ ที่ต้องการเพื่อเป็นหลักประกันว่าทรัพยากรทุกอย่าง ขององค์การได้ถูก ใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สม ยศ นาวิการ (2544 : 24 - 25) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย 4 ประการ คือ 1. การวางแผน หมายถึงการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการพิจารณาถึงความพร้อมขององค์การตลอดจนปัจจัยที่ช่วยให้้องค์การหรือ หน่วยงานบรรลุเป้าหมาย และจัดทำแผนงานขึ้นมาเพื่อดำเนินงาน 2. การจัดองค์การ หมายถึงการให้รายละเอียด งานทุกอย่างที่ต้องกระทำเพื่อความสำเร็จ ของเป้าหมายขององค์การการแบ่งปริมาณงานทั้งหมดเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถปฏิบัติได้โดยบุคคลคนเดียวและการกำหนดกลไกของการประสานงานของสมาชิกขององค์การเพื่อทำ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 3. การสั่งการ หมายถึง กระบวนการของการสั่งการและการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกของกลุ่ม 4. การควบคุม หมายถึง ความพยายามอย่างมีระบบเพื่อกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงาน การออกแบบระบบข้อมูลย้อนกลับ การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้าพิจารณาว่ามีข้อแตกต่างหรือไม่และทำการแก้ไขใด ๆ ที่ต้องการเพื่อเป็นหลักประกันว่าทรัพยากรทุกอย่างของ องค์การได้ถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ภูมิศึกษา ป่าชุมชน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณ บุคลากร เข้ามาดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ภูมิศึกษา ป่าชุมชน ตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในชุมชนอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลหรือปัญหาอุปสรรคระหว่างชุมชนนั้นที่ทำการศึกษานั้น เพื่อเป็นแนวทางและการประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์และพัฒนาป่าชุมชนให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชยุตม์ วัฒนา และ สิริกร เลิศลักษณ์ธาร. (2561). มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี กับความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*. 13 (2), 85-99.
- ภูวเดช สันทะศาล และ พระครูสุธี คัมภีร์ญาณ. (2561). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jg-mcukk/article/view/243798>.
- วรรณพร วณิชชาบุตร. (2540). *การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: Ecotourism*. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- วรรณศิกา จันทรตรี และ ศิวัช ศรีโคกคงกุล. (2561). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา อำเภอนองฮี จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสาร มทร. อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 5 (1), 116-132
- วสันต์ จันทรประสิทธิ์. (2562). การท่องเที่ยวเชิงกิจกรรม : ทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 39 (6), 104-125.
- สมยศ นาวิการ. (2544). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2545). *พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สัจจา ไกรศรีรัตน. (2555). วัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์จังหวัดราชบุรีในบริบทของการท่องเที่ยว. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*. 8 (2), 19-32.
- สุพัตรา คงขำ และ นรินทร์ สังข์รักษา. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านหนังตะลุงเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมท้องถิ่น. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: [https:// www. so05.tci-thaijo.org](https://www.so05.tci-thaijo.org).
- อมราพร พรพงษ์. (2560). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการ*. วิทยาลัยชุมชนระนอง: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.

บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอดสร่ง กรณีศึกษา

พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง

อำเภอโพธิ์ทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

**Role of Monks in Preserving Hod Song Culture Case Study Phra Athikan
Thawatchai Thawaro, Dong Mak Fai Village, Sree Sawang
Sub - district, Phone Sai District, Roi Et Province**

อริศรา เพ็ชรรักษา และ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Arissara Petruksa and Pongsawut Rachjun

Roi Et Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, Email: seat007@outlook.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอดสร่ง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธิ์ทราย จังหวัดร้อยเอ็ด 2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอดสร่ง กรณีศึกษาพระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธิ์ทราย จังหวัดร้อยเอ็ด 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอดสร่ง กรณีศึกษาพระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธิ์ทราย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 6 กลุ่ม คือ 1) ผู้ใหญ่บ้าน 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน 4) ปราชญ์ชาวบ้าน 5) ประชาชน และ 6) พระสงฆ์ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร วรรณกรรมและแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษาประเด็นบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอดสร่ง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธิ์ทราย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประเพณีฮอดสร่งจะดำเนินการในรูปแบบของกิจกรรมประเพณี โดยมีวัดเป็นสถานที่หลักในการจัดกิจกรรม พระสงฆ์ผู้ที่จะได้รับการฮอดสร่งจะประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยหลัก คือ 1) ต้องเป็นผู้ที่มีพรรษาเก่า 3 พรรษาขึ้นไป 2) ต้องเป็นผู้ที่มี

* วันที่รับบทความ: 19 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 1 กรกฎาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 7 กรกฎาคม 2564

Received: June 19, 2021; Revised: July 1, 2021; Accepted: July 7, 2021

การศึกษานักธรรมหรือพระไตรปิฎก และ 3) ต้องเป็นที่เคารพนับถือประชาชนในหมู่บ้าน พระสงฆ์ที่อยู่ครบ 3 พรรษา เมื่อได้รับการฮอตจะมีตำแหน่งศรัทธาคือ ซา พระสงฆ์ที่อยู่ครบ 10 พรรษา เมื่อได้รับการฮอตจะมีตำแหน่งศรัทธาคือ พระครูหรือญาณครูซา ผลการศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอดสร่ง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทาย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประเพณีฮอดสร่งไม่ได้ดำเนินการจัดขึ้นทุกปีหรือจัดเป็นงานประจำปี จึงเป็นสาเหตุให้วัดที่มีพระภิกษุสงฆ์พร้อมที่จะได้รับการฮอตสร่งมีจำนวนน้อย เพราะว่าประเพณีฮอดสร่งต้องอาศัยพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ อยู่จำพรรษาได้มากกว่า 3 พรรษาขึ้นไป ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนเรื่องประเพณีฮอดสร่งจึงกระทำได้ยาก และผลการศึกษาประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอดสร่ง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทาย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ควรมีการส่งเสริมให้พระภิกษุมีการศึกษา ให้ได้มีศรัทธาในการอยู่ในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการส่งเสริมจากเจ้าอาวาส การส่งเสริมจากชาวบ้าน หรือเป็นผู้อุปการะพระสงฆ์ และให้กำลังใจพระสงฆ์อยู่เสมอ ๆ เพราะประเพณีฮอดสร่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีผู้ศรัทธาและพระสงฆ์อยู่จำพรรษาได้ครบ 3 หรือ 10 พรรษา

คำสำคัญ: บทบาท; พระสงฆ์; การอนุรักษ์; วัฒนธรรม; ประเพณี

Abstracts

The objectives of this research were 1. to study Role of Monks in Preserving Hod Song Culture Case Study Phra Athikan Thawatchai Thawaro, Dong Mak Fai Village, Sree Sawang Sub - district, Phone Sai District, Roi Et Province 2. To analyze the problems and obstacles of Role of Monks in Preserving Hod Song Culture Case Study Phra Athikan Thawatchai Thawaro, Dong Mak Fai Village, Sree Sawang Sub - district, Phone Sai District, Roi Et Province 3. To suggest solutions to the problems and obstacles of Role of Monks in Preserving Hod Song Culture Case Study Phra Athikan Thawatchai Thawaro, Dong Mak Fai Village, Sree Sawang Sub - district, Phone Sai District, Roi Et Province It is a qualitative research with research tools such as an indepth interview with 6 target groups : 1) the village headman, 2) the village headman 3) the village committee, and 4) the villager 5) the people and 6) the monks, then take the information gathered from the document Literature and interview form to analyze the content (content analysis)

Study results Role of Monks in Preserving Hod Song Culture Case Study Phra Athikan Thawatchai Thawaro, Dong Mak Fai Village, Sree Sawang Sub - district, Phone Sai District, Roi Et Province. It was found that the Hod Song tradition was held in the form of traditional activities. The temple is the main place for activities. the monk who will receive the raven Rhodsong consists of 3 main factors : 1) Must be a person who has more than 3 years of age 2) Must be a person who has a Dharma education or the Tripitaka and 3) must be respected by the people in the village Priests who have completed 3 years when receiving HUD will have a position of faith, namely sa. Priests who have completed 10 years when receiving HAD will have a position of Faith is Phra

Kru or Yacrusa. The results of the study of problems and obstacles on the Role of Monks in Preserving Hod Song Culture Case Study Phra Athikan Thawatchai Thawaro, Dong Mak Fai Village, Sree Sawang Sub - district, Phone Sai District, Roi Et Province, found that the Hod Song tradition is not held every year? Organized as an annual event Therefore, there are few temples with monks who are ready to receive ceremonies. Because the Hod Song tradition relies on knowledgeable monks. Therefore, it is difficult to organize learning for the community about the Hod Song tradition and the results of a study on the issues, solutions and obstacles of the monks' Role of Monks in Preserving Hod Song Culture Case Study Phra Athikan Thawatchai Thawaro, Dong Mak Fai Village, Sree Sawang Sub - district, Phone Sai District, Roi Et Province. found that monks should be encouraged to have education. to have faith in living in Buddhism especially the promotion from the abbot promotion from villagers or being a patron of monks And always encourage the monks because the education in the Hod Sang tradition only occurs when there are believers. and the monks have completed 3 or 10 years of Buddhist Lent

Keywords : Role; Monks; Conservation; Cultural; Traditions

บทนำ

ประเทศไทยได้รับเอาวัฒนธรรมมาจากพระพุทธศาสนาประเพณีปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตจนกลายมาเป็นรูปแบบเอกลักษณ์เฉพาะของคนไทย พระพุทธศาสนาจึงถือว่าเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติไทย ซึ่งจะได้จากการที่มีวัดกระจายอยู่ทั่วไปในทุกหมู่บ้านทุกชุมชนของสังคมไทย วัดจัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งมีบทบาทต่อสังคมในฐานะเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทำบุญตามประเพณีจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นที่พบปะสร้างสรรค์เนื่องในโอกาสต่าง ๆ พระพุทธศาสนาจึงอยู่คู่กับสังคมไทยมานาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการดำรงชีวิตของชาวไทยส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา โดยชาวไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนาและได้นำมาเป็นแนวทางแห่งการใช้ชีวิตการทำมาหากินจนเกิดเป็นวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์มรดกของชาติไทย พระสงฆ์จึงมีบทบาทอย่างมากในเรื่องวิถีชีวิต การนำทางในการดำรงชีวิตทั้งในทางตรงและทางอ้อมในพิธีกรรมตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นทั้งผู้ที่ให้คำปรึกษาในปัญหาที่มองไม่เห็นทางออก ตั้งแต่ระดับชนชั้นนำจนถึงชนระดับล่าง เป็นทั้งผู้สืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ แต่หน้าที่ที่สำคัญที่สุดคือการสอนให้คนเรียนรู้จักตนเองและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม ในกิจการของคณะสงฆ์ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทพระสงฆ์อย่างมาก เพราะถือว่าพระสงฆ์นั้นมีความสำคัญต่อการสร้างระเบียบแบบแผนและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชนซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเพื่อการเผยแผ่ และถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้น้อมนำพระธรรมคำสอน ไป

ปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและในสังคม (พระครูธรรมธรนิเทศ อภิญาโณ และพระครูสุนทรเจติยาภิวัฒน์, 2559 : 82-90)

พระสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญในด้านการสืบสานวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ภาษาขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่และความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และในฐานะที่พระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์จึงสามารถใช้บทบาทดังกล่าวในการถ่ายทอดประวัติหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาสู่ความเป็นรูปธรรมให้มากขึ้นและเด่นชัดยิ่งขึ้น (พระครูกิตติวรานุวัตร และคณะ, 2561 : 468-487)

การฮอตสรงของชาวอีสานเป็นพิธีตั้งสมณศักดิ์และเป็นการยกย่องสรรเสริญในคุณงามความดีของพระภิกษุผู้ปฏิบัติชอบ ซึ่งในสมัยโบราณหากมีพิธีเถราภิเษกฮอตสรง ณ ที่ใดแล้วผู้คนจะหลั่งไหล เข้าร่วมพิธีเป็นจำนวนมาก พิธีดังกล่าวเกี่ยวข้องกับชั้นยศของพระสงฆ์ ลำดับชั้นสมณศักดิ์ของพระสงฆ์อีสานในครั้งโบราณ นิยมถือตามแบบอย่างมาจากกรุงศรีสัตนาคนหุต และเมืองหลวงพระบางในอดีต ซึ่งแบ่งเป็นลำดับชั้นได้คือ 1) ชั้นสำเร็จ (บางแห่งเรียกสมเด็จ) 2) ชั้นชา (ปรีชา) 3) ชั้นคุ (ครู) 4) ชั้นราชคุ (สำหรับครูบาอาจารย์สอนลูกเจ้านาย) 5) ชั้นเจ้าหัวคูฝ่าย 6) ชั้นเจ้าหัวคูด้าน 7) ชั้นเจ้าคุหลักคำ 8) ชั้นเจ้าคุลูกแก้ว 9) ชั้นเจ้าคุยอดแก้ว 10) ชั้นราชคุหลวง ซึ่งจะเห็นได้จากการลาสิกขาออกไปเป็นคฤหัสถ์ การสรรเสริญในคุณงามความดี พร้อมกันนั้นก็ถือว่าเป็นผู้รู้ บุคคลที่ได้ผ่านการฮอตครั้งที่ 1 เรียกว่า “จารย์” เป็นต้น การฮอตสรงถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทั้งในด้านจิตใจและคุณค่าในด้านความเชื่อ การยกย่องสรรเสริญพระภิกษุที่ได้ผ่านประเพณีฮอตสรง จึงได้รับอิทธิพลในด้านจิตใจและความเชื่อทั้งการยอมรับและให้การเคารพนับถือของญาติโยม ซึ่งในแต่ละชั้นจะมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันทั้งในด้านของฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริหาร ดังนั้น ประเพณีฮอตสรงจึงถือเป็นประเพณีที่เป็นมงคลของชาวพุทธโดยเฉพาะชาวพุทธในภาคอีสานซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากทั้งศาสนาพราหมณ์ เป็นไปในลักษณะที่ผสมผสานจนเกิดเป็นประเพณีขึ้น อันเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างเป็นระเบียบแบบแผน การฮอตสรงจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะเป็นประเพณีที่มีทั้งระเบียบและแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยเฉพาะประเพณีฮอตสรงชาวพุทธในภาคอีสาน (พระครูเมตตาภิรัตวิมล, 2555 : 2)

บ้านดงหมากไฟและหมู่บ้านใกล้เคียงถือเป็นกลุ่มชาวอีสานอีกส่วนหนึ่งที่ยังนำเอาประเพณีฮอตสรง (พิธีเถราภิเษก) มาปฏิบัติเพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นโบราณ ซึ่งนำโดยพระอธิการวัชชัย ถาวโร รักษาการเจ้าอาวาสวัดบ้านดงหมากไฟเป็นเสาหลักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอตสรง ด้วยความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาเป็นการยอมรับและยกย่องพระภิกษุซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติพร้อมได้รับเกียรติ และเป็นที่เคารพนับถือแก่พระเณรและชาวบ้านในชุมชนของตนเอง อันถือว่าเป็นมงคลเป็นบุญในด้านของสังคมยังนำมาซึ่งความสามัคคีและเป็นการสืบทอดประเพณีฮอตสรงของชาวบ้านบ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดร้อยเอ็ด

ไปในตัว ทั้งในด้านของความเชื่อทางพระพุทธศาสนาและในด้านของประเพณีอันเป็นความประพฤติปฏิบัติของคนส่วนใหญ่ที่ได้สืบทอดกันมา

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮัตสรงกรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทม จังหวัดน่าน ในบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮัตสรง และเพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคอันจะนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮัตสรง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทม จังหวัดน่าน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮัตสรง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทม จังหวัดน่าน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮัตสรง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทม จังหวัดน่าน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮัตสรง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทม จังหวัดน่าน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ 1. ผู้ใหญ่บ้าน 2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 3. คณะกรรมการหมู่บ้าน 4. ประชาชนบ้าน 5. ประชาชน และ 6. พระสงฆ์ จำนวนทั้งสิ้น 18 คน
2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย โดยอยู่ภายใต้ประเด็น การวิจัย ดังนี้คือ 1) ประเด็นบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮัตสรง กรณีศึกษา พระอธิการ ธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทม จังหวัดน่าน 2) ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮัตสรง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทม จังหวัดน่าน และ 3) ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

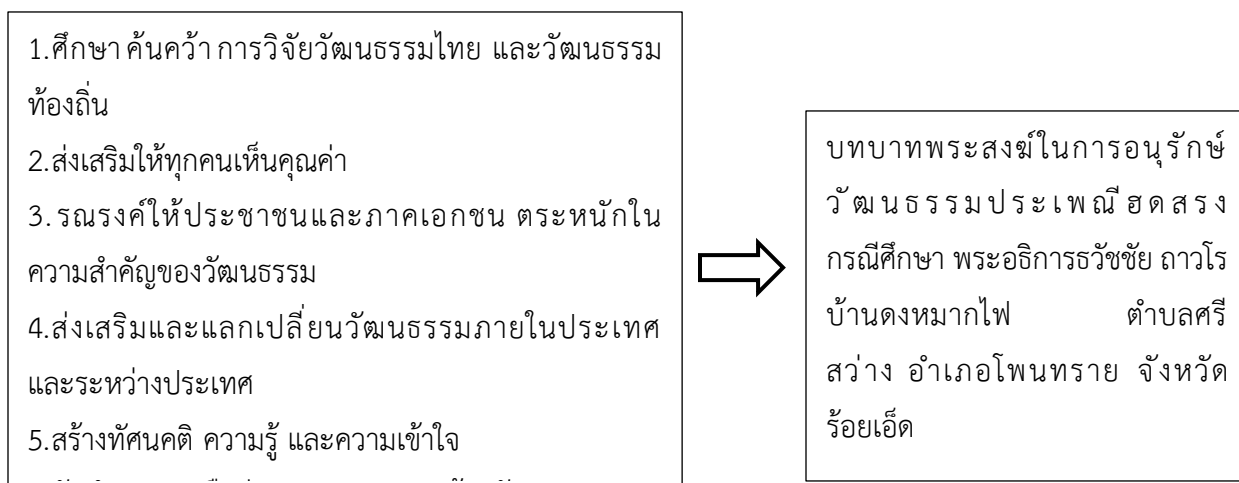
ของบทธาบทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮาดสรง กรณีสึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (document research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตกับการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่างๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษา และตามกรอบแนวคิด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทธาบทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮาดสรง กรณีสึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด” มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอดสร่ง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด” มีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอดสร่ง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 ประเด็นด้านการให้การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย พบว่า การให้การศึกษาเกี่ยวกับประเพณีฮอดสร่ง จะจัดขึ้นในรูปแบบของกิจกรรมประเพณี โดยมีวัดเป็นสถานที่สำคัญในการจัดกิจกรรม พระสงฆ์ที่ผู้ที่จะได้รับการฮอดสร่งนั้นจะประกอบด้วยปัจจัยหลัก ดังนี้ ต้องเป็นผู้ที่มีพรรษาเก่า 3 พรรษาขึ้นไป ต้องเป็นผู้ที่มีการศึกษานักธรรมหรือพระไตรปิฎก และต้องเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านจึงจะได้รับการยกขึ้นเพื่อความศรัทธาและเลื่อมใส ส่วนการอนุรักษ์วัฒนธรรมจะได้จัดขึ้นในรูปแบบของประเพณีโดยส่วนใหญ่เพื่อให้คนรุ่นหลัง ได้ศึกษาเป็นความรู้ในด้านความงามของวัฒนธรรม และความเชื่อความศรัทธาของชาวบ้านกับศาสนา

1.2 ประเด็นด้านการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า พบว่า ประเพณีฮอดสร่งจะเป็นประเพณีที่ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นค่าของพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ และเป็นการให้กำลังใจพระสงฆ์ ให้ท่านมีกำลังใจในการอยู่ในร่มกาสาวพัสตร์ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาจนทันมีอายุพรรษาครบที่จะจัดพิธีฮอดสร่ง ซึ่งการส่งเสริมสนับสนุนพระสงฆ์ก็จะสามารถนำไปสู่การจัดพิธีฮอดสร่งขึ้นได้ ดังนั้น การส่งเสริมให้คนเห็นคุณค่าของพระสงฆ์นั้น ก็เหมือนการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของประเพณีฮอดสร่ง

1.3 ประเด็นด้านการรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชนตระหนักในความสำคัญ พบว่า การรณรงค์ให้จัดงานเป็นรูปแบบประเพณีฮอดสร่ง และมีการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนชักชวนให้ชาวบ้านเข้ามาร่วมประเพณีด้วยกัน และทางพระสงฆ์จะประกาศบอกว่า วันนี้จะมีการให้กับฮอดพระรูปนั้น เพราะพรรษาของท่านครบแล้ว คือได้จำพรรษาอยู่ได้ 3 ถึง 4 พรรษาแล้ว พอสมควรจะฮอด และสถาปนาให้ท่านเป็นพระผู้ใหญ่ ชาวบ้านก็จะมาร่วมกันมาอนุโมทนาบุญด้วยกัน โดยมีชาวบ้านมาเป็นเจ้าภาพถวายกองฮอด ให้เขาได้มีส่วนร่วมในการทำบุญ เพราะถือว่าพระนี่ถือเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนและเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน

1.4 ประเด็นด้านการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ พบว่า ประเพณีนี้มาจากฝั่งขวาของแม่น้ำโขง จากล้านช้างมาตั้งแต่สมัยโบราณ ประเพณีฮอดสร่งจะนิยมฮอดในแถบภาคอีสาน ซึ่งประเพณีฮอดสร่งจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ยังยึดหลักโบราณของประเพณีที่สืบทอดกันมา อาจจะมีการเปลี่ยนไปนำตามเหตุปัจจัยใจของยุคปัจจุบัน แต่ก็สามารถผสมผสาน ความคิดของคนในยุคโบราณกับยุคปัจจุบันให้สอดคล้องกันในด้านความคิดและด้านการจัดกิจกรรมประเพณีฮอดสร่ง ให้มีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการจัดกิจกรรมประเพณีฮอดสร่งให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยมีพระสงฆ์เป็นที่ตั้งแห่งความศรัทธา

1.5 ประเด็นด้านการสร้างทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจ พบว่า ความเข้าใจในการทอดสงปัจจุบันของชาวบ้านนั้นคือ พระสงฆ์ต้องอยู่ครบ 3 พรรษา จึงได้รับการทอดสง มีตำแหน่งศรัทธา คือ “ซา” พระสงฆ์ต้องอยู่ครบ 10 พรรษา จึงได้รับการทอดสง มีตำแหน่งศรัทธาคือ “พระครู” หรือ “ญาครูซา” พระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระอุปฌาย์จึงได้รับการทอดสง และพระสงฆ์ที่ได้รับตำแหน่งอื่น ๆ ที่พระเจ้าอยู่หัวมอบให้จึงจะได้รับการทอดสง

1.6 ประเด็นด้านการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรม พบว่า ปัจจุบันพระสงฆ์มีความรู้ในด้านเทคโนโลยีมาก จึงมีการจัดทำเครือข่ายระบบสารสนเทศ ในด้านการเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีขึ้นมามากมาย และยังมีการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ แม้กระทั่งการทำความรู้ผ่านเทคโนโลยีโดยอาศัยมหาวิทยาลัยสงฆ์ในการกลั่นกรองความรู้ผ่านเทคโนโลยี พระสงฆ์จึงสามารถนำความรู้นี้ออกเผยแพร่แก่ชุมชนชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

2. ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีทอดสง กรณีศึกษา พระอธิการวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทม จังหวัดน่าน

2.1 ประเด็นด้านการให้การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย พบว่า ปัญหาของการทอดสง คือ ประเพณีทอดสงไม่ได้จัดขึ้นทุกปีหรือจัดเป็นงานประจำปี นานครั้งจึงจะมีวัดที่มีพระภิกษุพร้อมที่จะได้รับการทอดสง เพราะประเพณีทอดสง ต้องอาศัยพระภิกษุที่มีความรู้ อยู่จำพรรษาได้ครบตามกำหนดหรือพระภิกษุสงฆ์ต้องจำบทสวดมนต์ไม่ได้ เพราะพระส่วนใหญ่ที่เข้ามาบวชนั้น มักจะเป็นพระผู้ที่มีอายุมาก จึงเป็นข้อจำกัดของพระภิกษุบางรูปที่ท่านอ่านหนังสือไม่ออก การจัดประเพณีทอดสงจึงมีการจัดขึ้นน้อย และทำให้การจัดการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนได้น้อย

2.2 ประเด็นด้านการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า พบว่า ปัญหาการส่งเสริม ทุกวันนี้ประเพณีการทอดสงมีน้อย ไม่ค่อยมีพระเข้ามาบวชแล้วจะอยู่ได้ถึง 3 พรรษา ประกอบกับภาระหน้าที่มากของประชาชนหรือตัวพระสงฆ์เอง จึงมีการเรียนรู้ที่น้อย การส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของการทอดสงนั้น จึงทำให้คนเข้าใจได้ยากถึงความสำคัญ of ประเพณี และด้วยหน้าที่การงานและสิ่งที่จะต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง จึงทำให้ประเพณีทอดสงมีคุณค่าน้อยมากในสมัยปัจจุบัน อีกทั้งชาวบ้านก็ไม่เข้าใจถึงประเพณีนี้ เพราะการขาดความต่อเนื่องจากคนสมัยโบราณคอยสอนและสืบสานเหมือนอดีต ความเคารพและความศรัทธาต่อพระสงฆ์จึงลดลงและไม่ค่อยให้ความสำคัญกับประเพณีนี้มากเท่าที่ควร

2.3 ประเด็นด้านการรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชนตระหนักในความสำคัญ พบว่า ปัญหาของการรณรงค์คือ เมื่อประชาชนสัมพันธ์ไปในชุมชน ปัญหาหนึ่งคือชาวบ้านมีหน้าที่การงานที่ต้องทำ มีภาระทางครอบครัว ช่วงที่จัดงานประเพณีขึ้น ถ้ามันไม่ตรงกับเสาร์วันอาทิตย์ หรือวันหยุด ชาวบ้านก็จะไม่ได้มีส่วนร่วมในประเพณี

เมื่อชาวบ้านไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม เขาก็จะไม่ได้เห็นกิจกรรมต่างๆ เมื่อไม่ได้เห็นความเคารพ ความศรัทธา ความเชื่อถือ มันก็จะเริ่มจางหายไป

2.4 ประเด็นด้านการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ พบว่า การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนั้น มันต้องอาศัยการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ขึ้น เมื่อมีงานในวัดที่เป็นงานใหญ่ จะมีการนิมนต์พระจากทางอื่นมาร่วมงาน หรือประชาชนภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในวัฒนธรรมของหมู่บ้าน แต่ในด้านประเพณีฮีดตรงนาน ๆ จะจัดขึ้นครั้ง เพราะมีปัจจัยสำคัญหลายอย่าง การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนี้กับชุมชนอื่น จึงมีโอกาสน้อยมาก และการที่จะอธิบายหรือการแลกเปลี่ยนนั้น มีโอกาสที่จะทำได้ยาก

2.5 ประเด็นด้านการสร้างทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจ พบว่า ในทัศนคติ ความรู้และความเข้าใจนั้น โดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติของพระภิกษุสงฆ์ผู้ไม่เป็นที่เลื่อมใส หรือศรัทธาของชาวบ้านในการสร้างทัศนคติให้ชาวบ้านได้เข้าใจถึงความเป็นมาหรือการยกพระภิกษุรูปนั้นขึ้นศรัทธา ถึงแม้จะมีอายุครบแต่ความศรัทธานั้นยังไม่มีแก่ชาวบ้าน จึงทำให้เกิดการไม่ยอมรับเมื่อจะจัดทำพิธีฮีดตรงจึงไม่สามารถทำได้

2.6 ประเด็นด้านการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรม พบว่า การจัดทำเครือข่ายสารสนเทศ ต้องอาศัยเทคโนโลยีที่ต้องใช้ปัจจัยในการซื้อขาย ซึ่งทางพระสงฆ์นั้น บางรูปท่านไม่ค่อยมีปัจจัยและไม่มีเครือข่ายที่จะจัดทำสารสนเทศ และไม่มีคนที่มีความรู้ ทำไม่เป็น ไม่มีอุปกรณ์ ไม่มีเครื่องมือ ไม่มีผู้ที่เสียสละเข้ามาบริหารจัดการเครือข่ายด้านสารสนเทศให้กับวัด และด้วยกิจกรรมของสงฆ์ที่ต้องปฏิบัตินั้น จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะเรียนรู้บริหารจัดการดังกล่าว

3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮีดตรงกรณีศึกษา พระอธิการวัชชัย ฉาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1 ประเด็นด้านการให้การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย พบว่า ควรมีการส่งเสริมให้พระภิกษุมีการศึกษา ให้ได้มีศรัทธาในการอยู่ในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการส่งเสริมจากเจ้าอาวาส การส่งเสริมจากชาวบ้าน หรือเป็นผู้อุปการะพระสงฆ์ และให้กำลังใจพระสงฆ์อยู่เสมอ ๆ เพราะการศึกษาในประเพณีฮีดตรงจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีผู้ศรัทธา และอยู่ได้ครบ 3 หรือ 10 พรรษา และพยายามเทศนาสอนชาวบ้านให้รับรู้ถึงอานิสงส์ในการฮีดตรง เพื่อให้ชาวบ้านไม่ลืมนั่นวัฒนธรรมประเพณีโบราณ และในด้านของญาติโยมต้องให้กำลังใจพระสงฆ์ในการอยู่ในพระพุทธศาสนา ให้ท่านได้อยู่ในพรรษาให้ครบ เพื่อที่จะได้มีการจัดงานประเพณีขึ้น

3.2 ประเด็นด้านการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า พบว่า ประเพณีฮีดตรงต้องอาศัยการผสมผสานระหว่างสมัยใหม่และสมัยเก่าเข้าด้วยกัน การส่งเสริมถึงจะมีคุณค่าเพราะการนำประเพณีเข้ามาผสมผสานกัน จะทำให้ผู้คนสนใจในประเพณีที่จัดขึ้น เมื่อผู้คนสนใจจะทำให้คนเหล่านั้นเห็นคุณค่าทางด้านประเพณี และพระสงฆ์จะมีส่วนในหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ในยุคปัจจุบันพระสงฆ์ต้องเข้าหาชาวบ้าน

นำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเพณีฮตสรง ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้เห็นคุณค่าของประเพณีฮตสรง และช่วยกันส่งเสริมให้ประเพณีอยู่กับชาวบ้านอย่างยั่งยืน

3.3 ประเด็นด้านการรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชนตระหนักในความสำคัญ พบว่า ประเพณีจะขาดไม่ได้ซึ่งประชาชนและเอกชน การที่จะทำให้ประชาชนและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องทำให้ศรัทธาขึ้น เกิดก่อน การทำให้ศรัทธาขึ้นเกิดต้องอาศัยพระภิกษุที่มีความรู้ และเป็นที่น่าเคารพ ซึ่งหาได้ยากมาก เพราะต้องอาศัยการปฏิบัติตนหลายปี ฉะนั้นภิกษุต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเคารพ จึงจะสามารถนำประชาชนและเอกชนตระหนักถึงความสำคัญได้

3.4 ประเด็นด้านการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ พบว่า แนวทางการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนั้นต้องอาศัยภาคประชาชนและเอกชน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประเพณี โดยอาศัยแนวคิดที่หลากหลายในการจัดระบบระเบียบของประเพณี เพื่อให้สามารถดึงดูดผู้คนเข้ามาชมงาน ถึงจะเกิดการเรียนรู้ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และจะทำให้คนเหล่านั้นสามารถนำความรู้ออกไปสู่ภายนอกได้

3.5 ประเด็นด้านการสร้างทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจ พบว่า การสร้างทัศนคติและความรู้ ความเข้าใจ พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชาวบ้าน จึงจะสามารถนำพาการยอมรับในตัวบุคคลว่ามีความสามารถมีคุณสมบัติควรค่าแก่การยกย่องสถานะ และทัศนคติของผู้คนสำคัญ ถ้าสามารถสร้างความศรัทธาและความเข้าใจในผู้คนได้ การรักษาวัฒนธรรมก็จะมี ฉะนั้นการทำความเข้าใจ หรือสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้คนจึงต้องอาศัยความงามในรูปแบบประเพณีและความเพลิดเพลินให้เกิดการเรียนรู้

3.6 ประเด็นด้านการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรม พบว่า ควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศ ในเชิงบูรณาการให้เข้าถึงกลุ่มบุคคลทุกชนชั้น เช่น ต้องมีป้ายรายละเอียดของงานประเพณีฮตสรง มีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียเป็นการเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ของงาน ต้องมีบุคลากรผู้ชำนาญด้านเทคโนโลยีที่ต้องอาศัยความเข้าใจในการใช้งาน เช่น เครื่องเสียงประชาสัมพันธ์ ต้องวางกรอบเวลาให้ลงตัวงานประเพณีฮตสรงจึงจะสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮิดสร่ง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้คือ

1. บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮิดสร่ง กรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านการให้การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย กล่าวคือ บทบาทของพระในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮิดสร่ง จะให้มีการศึกษาที่จัดขึ้นในรูปแบบของกิจกรรมประเพณี โดยมีวัดเป็นสถานที่สำคัญในการจัดกิจกรรม พระสงฆ์ที่ผู้ที่จะได้รับการฮิดสร่งนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีพรรษาว่า 3 พรรษาขึ้นไป ต้องเป็นผู้ที่มีการศึกษานักธรรม หรือพระไตรปิฎก และต้องเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้าน จึงจะได้รับการยกขึ้นเพื่อความศรัทธาและเลื่อมใส ส่วนการอนุรักษ์วัฒนธรรมจะได้จัดขึ้นในรูปแบบของประเพณีโดยส่วนใหญ่ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเป็นความรู้ในด้านความงามของวัฒนธรรม และความเชื่อความศรัทธาของชาวบ้านกับศาสนา ซึ่งสอดคล้องแนวคิดบทบาทของ พัทธยา สายหู (2545 : 118) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทคือ การมีแบบแผนของวัฒนธรรมไว้มิใช่แต่เพียงเกิดความเป็นระเบียบ แต่เป็นสิ่งที่จำเป็นของสังคม คือ ช่วยให้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสังคมแต่ละคนที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน มิฉะนั้นการจะทำประโยชน์เสนอสนองกันก็จะกระทำไม่ได้ลำบากหรือไม่ได้เลย ด้วยเหตุนี้จึงต้องรู้ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของคนที่เกี่ยวข้องด้วยการกระทำที่เป็นส่วนของความสัมพันธ์อันยืนยาวจะต้องมีหลักเกณฑ์วิธีการที่เป็นหลักฐานและในการกระทำของคนทั้งสองฝ่ายได้คาดหมายและตกลงบทบาทหน้าที่ได้สอดคล้องตรงกันตามความประสงค์ของกันและกัน ซึ่งคนในสังคมได้กำหนดกันด้วยงานหรือหน้าที่ ซึ่งผู้นั้นต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นตาม “บท” ที่สังคมกำหนดไว้ให้แสดงสิ่งที่แสดงหรือกระทำไปตามบทนั้น คือ “บทบาท” และสามารถเปลี่ยนได้ ถ้างานที่ต้องทำนั้นเปลี่ยนไป แต่ถ้าบทบาทเปลี่ยนไป ความเป็นบุคคลทางสังคมก็เปลี่ยนไป ทั้ง ๆ ที่ตัวคนก็ยังเหมือนเดิม

ด้านการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า กล่าวคือ บทบาทของพระในการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่าของประเพณีฮิดสร่งนั้น จะเป็นรูปการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นค่าของพระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ และเป็นการให้กำลังใจพระสงฆ์ให้ท่านมีกำลังใจในการอยู่ในร่มกาสาวพัสตร์ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา จนท่านมีอายุพรรษาครบที่จะจัดพิธีฮิดสร่ง ซึ่งการส่งเสริมสนับสนุนพระสงฆ์ก็จะสามารถนำไปสู่การจัดพิธีฮิดสร่งขึ้นได้ ดังนั้นการส่งเสริมให้คนเห็นคุณค่าของพระสงฆ์นั้น ก็เหมือนการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของประเพณีฮิดสร่ง ซึ่งสอดคล้องแนวคิดบทบาทของ สำราญ ต้นเรืองศรี (2530 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของบทบาท มีดังนี้คือ 1) บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติ เป็นบทบาทที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้ 2) บทบาท

ที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำในหน้าที่ตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทตามอุดมคติทุกประการ และอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล 3) บทบาทที่กระทำจริง เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริง ตามความเชื่อความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง บทบาท เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมที่บุคคลพึงแสดงออกตามสถานภาพที่ตนเป็นอยู่ในขณะนั้น บทบาท จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล และสามารถจัดระเบียบการอยู่ร่วมกัน และร่วมกันพัฒนาชุมชนและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้กล่าวคือบทบาทมีความสำคัญในการกำหนดหน้าที่ ของบุคคล ช่วยให้บุคคลนั้นปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

ด้านการรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชนตระหนักในความสำคัญ กล่าวคือ การรณรงค์ให้จัดงาน เป็นรูปแบบประเพณีฮอตสรง และมีการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนชักชวนให้ชาวบ้านเข้ามาร่วมประเพณีด้วยกัน โดยมีชาวบ้านมาเป็นเจ้าภาพถวายกองฮอต ให้เขาได้มีส่วนร่วมในการทำบุญ เพราะถือว่าพระนี้ถือเป็นจุด ศูนย์กลางของชุมชน และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการมีส่วนร่วมของ สมหมาย กิตยากุล (2542 : 27) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่มพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติ และร่วมกันรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชนขณะเดียวกันต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์ นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

ด้านการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ กล่าวคือ ประเพณีนี้ มาจากฝั่งขวาของแม่น้ำโขง จากล้านช้างมาตั้งแต่สมัยโบราณ ประเพณีฮอตสรงจะนิยมฮอตในแถบภาคอีสาน ซึ่งประเพณีฮอตสรงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ยังยึดหลักโบราณของประเพณีที่สืบทอดกันมา อาจจะมีการเปลี่ยนไปนำ ตามเหตุปัจจัยใจของยุคปัจจุบัน แต่ก็สามารถผสมผสาน ความคิดของคนในยุคโบราณกับยุคปัจจุบันให้สอดคล้อง กัน ในด้านความคิดและด้านการจัดกิจกรรมประเพณีฮอตสรง ให้มีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในการจัด กิจกรรมประเพณีฮอตสรงให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยมีพระสงฆ์เป็นที่ตั้งแห่งความดีงาม ซึ่งสอดคล้องแนวคิด การอนุรักษ์ของ ไพฑูรย์ ทองสม (2556 : ออนไลน์) กล่าวไว้ว่า การเผยแพร่แลกเปลี่ยน โดยการส่งเสริมและ สนับสนุนกิจกรรมให้เกิดการเผยแพร่แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง โดยให้มีการเผยแพร่ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ ส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มชน และท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก

ด้านการสร้างทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจ กล่าวคือ ความเข้าใจในการฮอตสรงปัจจุบันของชาวบ้านนั้นคือ พระสงฆ์ต้องอยู่ครบ 3 พรรษา จึงได้รับการฮอตสรง มีตำแหน่งศรัทธา คือ “ชา” พระสงฆ์ต้องอยู่ครบ 10 พรรษา จึงได้รับการหตสงฆ์ มีตำแหน่งศรัทธาคือ พระครูหรือญาณครูชา พระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ จึงได้รับการฮอตสรงและพระสงฆ์ที่ได้รับตำแหน่งอื่น ๆ ที่พระเจ้าอยู่หัวมอบให้จึงได้รับการฮอตสรง ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการอนุรักษ์ของ ไพฑูรย์ ทองสม (2556 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า การทำให้ดูเป็นตัวอย่างถือว่าเป็นวิธีการถ่ายทอดของผู้อาวุโส หรือ ผู้เฒ่าผู้แก่โดยเป็นตัวอย่างของคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง ชุมชนเดียวกันการคิดร่วมกัน เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนได้แสดงความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติ มีการแลกเปลี่ยนและเสนอความเห็นอย่างมีเหตุผลเปิดโอกาสถ่ายทอดภูมิปัญญาซึ่งกันและกัน

ด้านการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรม กล่าวคือ ปัจจุบันพระสงฆ์มีความรู้ในด้านเทคโนโลยีมาก จึงมีการจัดทำเครือข่ายระบบสารสนเทศ ในด้านการเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีขึ้นมามากมาย และยังมีการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ แม้กระทั่งการทำความรู้ผ่านเทคโนโลยี โดยอาศัยมหาลัยสงฆ์ในการกลั่นกรองความรู้ผ่านเทคโนโลยี พระสงฆ์จึงสามารถนำความรู้นี้ออกเผยแพร่แก่ชุมชนชาวบ้านได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการอนุรักษ์ของ จิตรดารมย์ รัตนวุฒ (2556 : 135-169) ได้กล่าวไว้ว่า การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยนั้นต้องจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมเพื่อเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานเพื่อให้ประชาชนเข้าใจ สามารถเลือกสรร ตัดสินใจและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตทั้งนี้สื่อมวลชนควรมีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุนงานด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นด้วย

2. ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮอตสรง กรณีศึกษา พระอธิการวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอนาทม จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านการให้การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย กล่าวคือ ปัญหาของการฮอตสรง คือ ประเพณีฮอตสรงไม่ได้จัดขึ้นทุกปีหรือจัดเป็นงานประจำปี ระยะเวลายาวนานครั้งจะมีวัดที่มีพระภิกษุพร้อมที่จะได้รับการฮอตสรง เพราะประเพณีฮอตสรง ต้องอาศัยพระภิกษุที่มีความรู้ อยู่จำพรรษาได้ครบตามกำหนด การจัดประเพณีฮอตสรงจึงมีไม่บ่อย เลยทำให้การจัดการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนได้น้อย ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการอนุรักษ์ของ จิตรดารมย์ รัตนวุฒ (2556 : 135-169) ได้กล่าวไว้ว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยนั้นต้องศึกษา ค้นคว้า และการวิจัยวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งที่มีการรวบรวมไว้แล้วและยังไม่ได้ศึกษา เพื่อทราบความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นมรดกของไทยอย่างถ่องแท้ ซึ่งความรู้ดังกล่าวถือเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิต เพื่อให้เห็นคุณค่า ทำให้เกิดการยอมรับ และนำไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมต่อไป

ด้านการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า กล่าวคือ ปัญหาการส่งเสริม ทุกวันนี้ประเพณีการทอดสงฆ์ มีน้อย ไม่ค่อยมีพระเข้ามาบวชแล้วจะอยู่ได้ถึง 3 พรรษา ประกอบกับภาระหน้าที่มากของประชาชนหรือตัวพระสงฆ์เอง จึงมีการเรียนรู้น้อย การส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของการทอดสงฆ์นั้น จึงทำให้คนเข้าใจได้ยาก ถึงความสำคัญของประเพณีน้อย ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการอนุรักษ์ของ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2525 : 63) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปะการแสดงพื้นบ้านไว้ดังนี้การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน สมบูรณ์แบบ ควรจะหมายถึง การนำเอาทรัพยากร วัฒนธรรม กรมชลนั้น ๆ มาใช้ประโยชน์ ในการพัฒนา ในการจัดการศึกษาพัฒนาสุขภาพอนามัยพัฒนาจริยธรรมและพัฒนาชีวิตให้เกิดความสำเร็จร่วมกับภาวะเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ในสังคม ของกลุ่มชนนั้นกระบวนการส่งเสริมควรกระทำเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และให้เกิดผล ชิมลึก จนเกิดเป็นนิสัยรวมของกลุ่มคนโดยให้กลุ่มชนมีอำนาจและหน้าที่ต่อกิจกรรมการส่งเสริมนี้ให้มากที่สุด

ด้านการรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชนตระหนักในความสำคัญ กล่าวคือ ปัญหาของการรณรงค์ คือ เมื่อประชาสัมพันธ์ไปในชุมชน ปัญหามันคือชาวบ้านมีหน้าที่การทำงานที่ต้องทำ มีภาระทางครอบครัวช่วงที่จัดงานประเพณีขึ้น ถ้ามันไม่ตรงวันเสาร์วันอาทิตย์ หรือวันหยุด ชาวบ้านก็จะไม่ได้มีส่วนร่วมในประเพณี เมื่อชาวบ้านไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเขาก็จะไม่ได้เห็นกิจกรรมต่างๆ เมื่อไม่ได้เห็นความเคารพ ความศรัทธา ความเชื่อถือ มันก็จะเริ่มจางหายไป ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการอนุรักษ์ของ ไพฑูรย์ ทองสม (2556 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า การอนุรักษ์โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระ และความสำคัญ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึก ของความเป็นคนท้องถิ่นนั้น ๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุน ให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้ และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วยการฟื้นฟู โดยการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมา ทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และ ค่านิยมการประยุต์ โดยการปรับหรือการผสมผสานความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ให้เหมาะสม กับสมัยใหม่ เช่น การใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาล ประสานกับการรักษาสมัยใหม่ การทำพิธีบวงสรวงไม้ เพื่อให้เกิด สำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติ รักษาป่ามากยิ่งขึ้น การประยุต์ประเพณีการทำบุญข้าวเปลือกที่วัด มาเป็นการสร้าง ธนาการข้าวเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน

ด้านการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ กล่าวคือ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ต้องอาศัยการจัดงานของวัดและชาวบ้าน แต่ว่าเมื่อ การจัดงานของชาวบ้านไม่ได้มีการดำเนินการขึ้นทุก ๆ ปี การที่จะอธิบายหรือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนั้น จึงไม่มี

โอกาสที่จะกระทำ หรือถ้ามีก็มีโอกาสแลกเปลี่ยนน้อย ซึ่งสอดคล้องแนวความคิดการอนุรักษ์ของ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2525 : 63) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปะการแสดงพื้นบ้านไว้ดังนี้การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน สมบูรณ์แบบ ควรจะหมายถึง การนำเอาทรัพยากร วัฒนธรรมนั้นๆ มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา การจัดการศึกษา พัฒนาสุขภาพอนามัย พัฒนาจริยธรรม และพัฒนาชีวิตให้เกิดความสำเร็จร่วมกับภาวะเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ในสังคมของกลุ่มชนนั้น กระบวนการส่งเสริมควรกระทำเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และให้เกิดผลสัมผัสกันเกิดเป็นนิสัยรวมของกลุ่มคนโดยให้กลุ่มชนมีอำนาจ และหน้าที่ต่อกิจกรรมการส่งเสริมนั้นให้มากที่สุด

ด้านการสร้างทัศนคติ ความรู้และความเข้าใจ กล่าวคือ ในทัศนคติ ความรู้นั้นโดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติของพระภิกษุสงฆ์ผู้ไม่เป็นที่เลื่อมใส หรือศรัทธาของชาวบ้าน ในการสร้างทัศนคติให้ชาวบ้านได้เข้าใจถึงความเป็นมา หรือการยกพระภิกษุรูปนั้นขึ้นศรัทธา ถึงแม้จะมีอายุครบ แต่ความศรัทธานั้นยังไม่มีแก่ชาวบ้าน จึงทำให้เกิดการไม่ยอมรับ เมื่อจะจัดทำพิธีฮีดตสงจึงไม่สามารถทำได้ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดบทบาทของพระสงฆ์ของ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2533 : 43) ได้กล่าวไว้ว่า พระสงฆ์ในชนบทมีพื้นฐานได้รับความศรัทธา เคารพ ของชาวบ้านเป็นแกนนำในการ เข้าไปมีบทบาท พัฒนาชุมชน ซึ่งเมื่อพระสงฆ์นำพาชาวบ้านพัฒนาจิตใจหรือวัตถุในกิจกรรมใดใดมักจะได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือจากชาวบ้านอย่างมีจิตศรัทธา สามารถประสบความสำเร็จในการดำเนิน ได้โดยง่ายและเสียค่าใช้จ่ายน้อย แต่บทบาทพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ ยังไม่จำกัดอยู่ในแวดวงเฉพาะพระสงฆ์ในบางพื้นที่ ยังไม่กว้างขวางนัก และยังมีกิจกรรมลักษณะต่างคนต่างทำ ดังนั้นพระสงฆ์ในชนบทจำเป็นต้องพยายามเข้าไปช่วยพัฒนาชุมชนให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยจะต้องพัฒนาควบคู่ไปทางด้านวัตถุและจิตใจแต่จะเน้นในด้านใดมากกว่ากัน ควรจะพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจในแต่ละชุมชนการดำเนินงานพัฒนาชนบทให้บรรลุวัตถุประสงค์จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนจึงจะสำเร็จได้เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปบทบาทของพระสงฆ์ต่อชุมชนถูกลดทอนลงไปมาก ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนมักจะไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากหลายฝ่ายทั้งประชาชนบางส่วนและราชการ พระสงฆ์ที่เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชนบทจะต้องต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ มากมายทั้งประชาชนในชุมชนและข้าราชการจากภายนอกเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับและเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประชาชนเพื่อให้ประชาชน เข้าร่วมในการพัฒนา มันเป็นกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนพระสงฆ์จึงมี ความสำคัญและจำเป็นต้องพัฒนาสังคมและต้องพยายามสร้างการยอมรับจากประชาชนเพื่อเป็นสื่อกลางในการชักจูง ประชาชนเข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองด้วยความเต็มใจ

ด้านการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรม กล่าวคือ การจัดทำเครือข่ายสารสนเทศต้องอาศัยเทคโนโลยีที่ต้องใช้ปัจจัยในการซื้อขาย ซึ่งทางพระสงฆ์นั้น บางรูปท่านไม่ค่อยมีปัจจัยและไม่มีเครือข่ายที่จะจัดทำสารสนเทศ ทั้งยังขาดคนที่มีความรู้ กระทำไม่เป็น ไม่มีอุปกรณ์ ไม่มีเครื่องมือ ไม่มีผู้ที่เสียสละเข้ามาดูแลบริหารเครือข่ายด้านสารสนเทศให้กับวัดและด้วยกิจกรรมของสงฆ์ที่ต้องปฏิบัติ นั้น จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะเรียนรู้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องแนวคิดบทบาทของพระสงฆ์ของ อภิชัย พันธเสน (2539 : 205 - 206) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันว่าต้องอาศัยคุณสมบัติของวัดและพระสงฆ์ในฐานะที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธาอันถาวรของประชาชนมาประยุกต์ใช้ในการชักนำประชาชนร่วมกันพัฒนาสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และยังเสนอแนวคิดที่ว่าพระสงฆ์ต้องปรับเปลี่ยนประสบการณ์และอุดมการณ์ในลักษณะที่ตอบสนองปัญหา ความต้องการของชุมชนในลักษณะประสมประสานกับการทำงานของกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และผู้นำชุมชน รวมทั้งประชาชนในชุมชน

3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีฮาดสรงกรณีศึกษา พระอธิการธวัชชัย ถาวโร บ้านดงหมากไฟ ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านการให้การศึกษาค้นคว้า และการวิจัย กล่าวคือ ควรมีการส่งเสริมให้พระภิกษุมิมีการศึกษาให้ได้มีศรัทธาในการอยู่ในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการส่งเสริมจากเจ้าอาวาส การส่งเสริมจากชาวบ้าน หรือเป็นผู้อุปการะพระสงฆ์ และให้กำลังใจพระสงฆ์อยู่เสมอ ๆ เพราะการศึกษาในประเพณีฮาดสรงจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีผู้ศรัทธาและอยู่ได้ครบ 3 หรือ 10 พรรษา

ด้านการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า กล่าวคือ พระสงฆ์มีส่วนในหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ในยุคปัจจุบันพระสงฆ์ต้องเข้าหาชาวบ้านนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเพณีฮาดสรง ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้เห็นคุณค่าของประเพณีฮาดสรง และช่วยกันส่งเสริมให้ประเพณีอยู่คู่กับชาวบ้านอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องแนวคิดบทบาทของพระสงฆ์ของ อภิชัย พันธเสน (2539 : 208- 209) ได้กล่าวไว้ว่า พระสงฆ์ - ชาวบ้าน คือพระสงฆ์จะเข้าไปร่วมกับชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่นโดยไม่อาศัยกลไกของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนันหรือข้าราชการอื่น ๆ พระสงฆ์ที่ใช้รูปแบบการพัฒนาดังกล่าวพบที่จังหวัดเลย โดยเฉพาะในพื้นที่ ที่มีอิทธิพลของคอมมิวนิสต์เคยปรากฏในอดีต เมื่อทางราชการไม่สามารถเข้าไปพัฒนาพื้นที่เหล่านี้ได้พระสงฆ์จึงเข้าไปแทนโดยไม่อาศัยข้าราชการเนื่องจากเป็นการเหมาะสมที่พระสงฆ์จะเข้าป่าเพื่อไปพัฒนากับชาวบ้านเพื่อป้องกันการใส่ร้ายป้ายสี ถ้าฆราวาสเข้าไปมักถูกเจ้าหน้าที่เพ่งเล็งว่าเป็นผู้นิยมคอมมิวนิสต์

ด้านการรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชนตระหนักในความสำคัญ กล่าวคือ ประเพณีจะขาดไม่ได้ซึ่งประชาชนและเอกชน การที่จะทำให้ประชาชนและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องทำให้ศรัทธาในเกิดก่อน การทำให้ศรัทธาในเกิดต้องอาศัยพระภิกษุที่มีความรู้ และเป็นที่น่าเคารพ ซึ่งหาได้ยากมาก เพราะต้องอาศัยการปฏิบัติตนหลายปี ฉะนั้นภิกษุต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเคารพ จึงจะสามารถนำประชาชนและเอกชนตระหนักถึงความสำคัญได้ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการอนุรักษ์ของ ไพฑูรย์ ทองสม (2556 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า การปลูกจิตสำนึกโดยให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนในท้องถิ่นที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพวิถีชีวิตและความเป็นมาของชุมชนอันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย การฟื้นฟู โดยการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังจะสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมการพัฒนา โดยริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพ ควบนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อต่อยอดเพื่อใช้ในการผลิต การตลาด และการบริหาร ตลอดจนการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ด้านการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ กล่าวคือ แนวทางการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนั้นต้องอาศัยภาคประชาชนและเอกชน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประเพณี โดยอาศัยแนวคิดที่หลากหลายในการจัดระเบียบระเบียบของประเพณี เพื่อให้สามารถดึงดูดผู้คนเข้ามาชมงาน ถึงจะเกิดการเรียนรู้และส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และจะทำให้คนเหล่านั้นสามารถนำความรู้ออกไปสู่ข้างนอกได้ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการอนุรักษ์ของ ไพฑูรย์ ทองสม (2556 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า การเผยแพร่แลกเปลี่ยน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมให้เกิดการเผยแพร่แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวางโดยให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ ส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มชน และท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการอนุรักษ์ของ จิตรดารมย์ รัตนวุฒ (2556 : 135-169) กล่าวไว้ว่า การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยนั้นต้องส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ด้านการสร้างทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจ กล่าวคือ การสร้างทัศนคติและความรู้ความเข้าใจ พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชาวบ้าน จึงจะสามารถนำพาการยอมรับในตัวบุคคลว่ามีความสามารถ มีคุณสมบัติควรค่าแก่การยกย่องสถานะ และทัศนคติของผู้คนสำคัญ ถ้าสามารถสร้างความศรัทธาและความเข้าใจ ในผู้คนได้ การรักษาวัฒนธรรมก็จะมี ฉะนั้น การทำความเข้าใจหรือสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้คนจึงต้องอาศัยความงาม ในรูปแบบประเพณี และความเพลิดเพลินให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องแนวความคิดการอนุรักษ์ของ ไพฑูรย์ ทองสม (2556 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ผู้ดำเนินงาน และปราชญ์ท้องถิ่น ให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญาและพัฒนาความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ จัดให้มีการยกย่องและประกาศเกียรติคุณในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีโอกาสได้รับการยกย่อง และประกาศเกียรติคุณในระดับที่สูงขึ้นไป และการทำให้ดูเป็นตัวอย่างถือว่าเป็นวิธีการถ่ายทอด ของผู้อาวุโส หรือผู้เฒ่าผู้แก่โดยเป็นตัวอย่างของคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง ชุมชนเดียวกันการคิดร่วมกัน เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนได้แสดงความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติ มีการแลกเปลี่ยนและเสนอความเห็นอย่างมีเหตุผล เปิดโอกาสถ่ายทอดภูมิปัญญาซึ่งกันและกัน

ด้านการจัดหาระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรม กล่าวคือ ให้มีการจัดหาระบบ สารสนเทศ ในเชิงบูรณาการให้เข้าถึงกลุ่มบุคคลทุกชนชั้น เช่น ต้องมีป้ายรายละเอียดของงานประเพณีฮัตสรง มีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียเป็นการเผยแผ่กิจกรรมต่างๆ ของงาน ต้องมีบุคลากรผู้ชำนาญด้านเทคโนโลยีที่ต้องอาศัย ความเข้าใจในการใช้งาน เช่น เครื่องเสียงประชาสัมพันธ์ ต้องวางกรอบเวลาให้ลงตัวงานประเพณีฮัตสรง จึงจะสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องแนวความคิดการอนุรักษ์ของ ไพฑูรย์ ทองสม (2556 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนา โดยริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพ ควรนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อต่อยอดเพื่อใช้ในการผลิต การตลาด และการบริหาร ตลอดจนการป้องกันและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม การถ่ายทอด โดยการนำภูมิปัญญาที่ผ่านการเลือกสรรกลั่นกรองด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบ และรอบด้านแล้วไปถ่ายทอดให้แก่คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์และปฏิบัติ ได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ส่งเสริม กิจกรรม โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการสืบสานและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชนต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ควรมีการจัดงานประเพณีฮอตสรง มีขึ้นในทุกวัด ให้ประชาชนบ้านดงหมากไฟและใกล้เคียงให้ความสำคัญกับประเพณีฮอตสรงมากขึ้น

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้ามาช่วยในด้านการประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนในด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมประเพณีฮอตสรง

1.3 ภาครัฐในส่วนของการส่งเสริมวัฒนธรรมควรเข้ามาให้ความรู้ในด้านของวิธีการปฏิบัติกิจกรรมหรือนำการจัดกิจกรรมประเพณีฮอตสรง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับชุมชนอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้ทราบข้อมูลหรือปัญหาอุปสรรคระหว่างชุมชนนั้นที่ทำการศึกษานั้น จะเป็นแนวทางต่อไปข้างหน้าในการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้ถูกต้อง ถ้ามีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ย่อมจะส่งผลต่อผลการศึกษาวิจัยที่จะเกิดความหลากหลายต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนพิธีการ และแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจนของประเพณีฮอตสรง

เอกสารอ้างอิง

พัทยา สายหู. (2545). *กลไกของสังคม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระครูธรรมธรนิเทศ อภิญาโณ และ พระครูสุนทร เจติยาภิวัฒน์. (2559). บทบาทของวัดในการเสริมสร้างให้เกิดสันติสุขในชุมชน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 4 (ฉบับพิเศษ), 82-90

พระครูกิตติวรานุวัตร, พระฉัตรชัย อธิปัญญา และ พระอุดมสิทธิธนายก. (2561). บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. ปีที่ 5 (3), 468-487.

พระครูเมตตาภิวัตติมิล (อภัย อภโย). (2555). *การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อในประเพณีฮอตสรงของชาวตำบลป่าสังข์ อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ ทองสม. (2556). แนวทางการอนุรักษ์ สืบสาน และเผยแพร่ภูมิปัญญาชุมชน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 25613. แหล่งที่มา: www2.tsu.ac.th/clw/main/files_sec2.pptx.

- จิตรดารมย์ รัตน์วุฒ. (2556). มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการอนุรักษ์และการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา การแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน. *วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น*. 1 (1), 135-169.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2553). *พระมหาสมณนิยมในการบริหารการคณะสงฆ์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- สมหมาย กิตยากุล. (2542). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สรวย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำราญ ต้นเรืองศรี. (2530). *บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกกองอาสาสมัครรักษาดินแดน ศึกษาจากทัศนะของเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอสมาชิกกองรักษาดินแดนและกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2525). *วรรณคดีและวรรณกรรมปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- อภิชัย พันธเสน. (2539). *พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค. ตอนที่ 3 ความหวัง ทางออกและทางเลือกใหม่*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิภูมิปัญญา.
- อภิชัย พันธเสน. (2539). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐาน

การศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

**A Study States of the Administration of the Education Quality
Assurance of the Schools under the Secondary
Educational Service Area Office 38**

ธีรวัต เอี่ยมมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Thirawat Iamma

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

E-Mail: bu.thirawat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาด้านการบริหาร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ การบริหารจัดการ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจสถานศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ประชากร ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 47 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 44 แห่ง โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครชีและมอร์แกนและเทียบสัดส่วนตามจำนวนแบ่งชั้นภูมิตามจำนวนสถานศึกษาเพื่อเทียบสัดส่วน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 44 คนและครู จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6-1.0 ค่าความเชื่อมั่น 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจสถานศึกษาที่ชัดเจน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

* วันที่รับบทความ: 22 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 10 กรกฎาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 12 กรกฎาคม 2564

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; การประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

Abstract

The objective of this research was to of the Administration of the Education Quality Assurance of the Schools under the Secondary Educational Service Area Office 38. The variable scope were 6 components, including Targeting Vision and Educational institution missions, Organizing the quality management system of school, Academic development work that focuses on quality of learners in all aspects according to the curriculum, educational institutions and all target groups, Developing teachers and personnel to have professional expertise, Organizing physical and social environments conducive to learning management, and Organizing information technology systems to support management and learning. The population was the Schools under the Secondary Educational Service Area Office 38 in a total of 47 school. The sample consisting of the Schools under the Secondary Educational Service Area Office 38 from obtained by using Krejcie and Morgan Table and Random Sampling total 44 school. The group of informants consisted of 44 school directors and 44 teachers. The data were collected by using a 5 levels Rating Scale questionnaire with IOC between 0.6-1.0, and reliability coefficient at 0.95, and the statistics for data analysis were mean and standard deviation.

The results of the research showed that Administration of the Education Quality Assurance of the Schools under the Secondary Educational Service Area Office 38 was a high with the highest mean on Targeting Vision and Educational institution missions, while the lowest mean was on Organizing information technology systems to support management and learning.

Keywords: Administration; Education Quality Assurance

บทนำ

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมรอบสถานศึกษาทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสโลกาภิวัตน์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านประกอบกับเกิดการแข่งขันระหว่างสถานศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องของคุณภาพ (รังสรรค์ มณีเล็ก, 2549 : 7) อนาคตของการศึกษาไทยจึงต้องสร้างพื้นฐานด้วยการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้สูงขึ้นและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีความเป็นสากลและที่เป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่ต้องการเห็นบุตรหลานของตนเอง มีโอกาสเข้ารับการศึกษากับโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐาน ซึ่งสถานศึกษาเป็นองค์กรทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินการเพื่อพัฒนาความรู้ สติปัญญาและทักษะต่าง ๆ ความเป็นพลเมืองตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังกล่าวสถานศึกษาจำเป็นต้องมีโครงสร้าง กระบวนการและยุทธศาสตร์ ซึ่งต้องอาศัยหลักการวิธีการและทฤษฎีการ

บริหารองค์การและการศึกษาในการบริหารจัดการตลอดจนการจัดการองค์การเชิงกลยุทธ์ (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555 : 9) ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องใช้ภาวะผู้นำและความเป็นมืออาชีพ ทางการบริหารที่สูง จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และประยุกต์ใช้ทฤษฎีหลักการทางการบริหารเพื่อบริหารจัดการให้ระบบบริหารและระบบสนับสนุนการเรียนรู้อื่น ๆ ของสถานศึกษา สามารถที่จะบริหารโอกาสจากกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างต่อเนื่อง และขับเคลื่อนการพัฒนาให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศก่อให้เกิดคุณภาพ ความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ (วีระยุทธ ชาศะกาญจน์, 2556 : 10)

คุณภาพการศึกษาจึงสะท้อนถึงคุณภาพคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา ในบริบทของสังคมไทยปัจจุบัน รูปแบบการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในระบบ ดังนั้น สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ ยังมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้ง ปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการของตนเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ประกอบกับได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ และกระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๑ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 2)

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการมาตรฐานที่ 3

กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการนั้น มีหลักการดังนี้ 2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน 2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มมีเป้าหมาย 2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ 2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ 2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561 : 4)

ในการบริหารการศึกษาปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษา จากส่วนกลางไปสู่ระดับสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับอำนาจในการตัดสินใจเพื่อการบริหารการศึกษามากขึ้น และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 ปีการศึกษา 2554 – 2557 (รอบสี่ถูกยกเลิก เพราะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19) จำนวน 47 โรงเรียน จากการประเมินของว่าโรงเรียนที่มีผลการประเมินระดับคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในระดับดีมากจำนวน 7 โรงเรียน อยู่ในระดับดีจำนวน 32 โรงเรียน อยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 8 โรงเรียน และมีผลการรับรองคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ผ่านการรับรองจำนวน 36 โรงเรียน ไม่ผ่านการรับรองจำนวน 11 โรงเรียนจากการประเมินระดับคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบสาม ของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 ปีการศึกษา 2554 – 2557 จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 ที่ไม่ผ่านการรับรองยังมีอยู่จำนวน 11 โรงเรียน จากโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 47 โรงเรียน (กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38, 2557 : 18)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 47 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986 : 345 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) แบ่งชั้นภูมิตามอำเภอโดยเทียบสัดส่วนจำนวนประชากร ได้จำนวน 44 แห่ง ใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย ในจำนวน โรงเรียน 44 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร มีจำนวน 44 คน และครู จำนวน 44 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด , 2554 : 121) และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง สภาพการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง สภาพการบริหารจัดการฯ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า แนวคิด หลักการ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 เพื่อจัดทำร่างเครื่องมือแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์และความถูกต้องให้ครอบคลุม ทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อเรื่องและภาษาที่ใช้และความครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อความในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์เฉพาะหรือไม่

4. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา IOC (Index of item Objective Congruence) ซึ่งต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 63) โดยแบบสอบถามในงานวิจัยเรื่องนี้มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 77) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

7. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยตรวจสอบเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

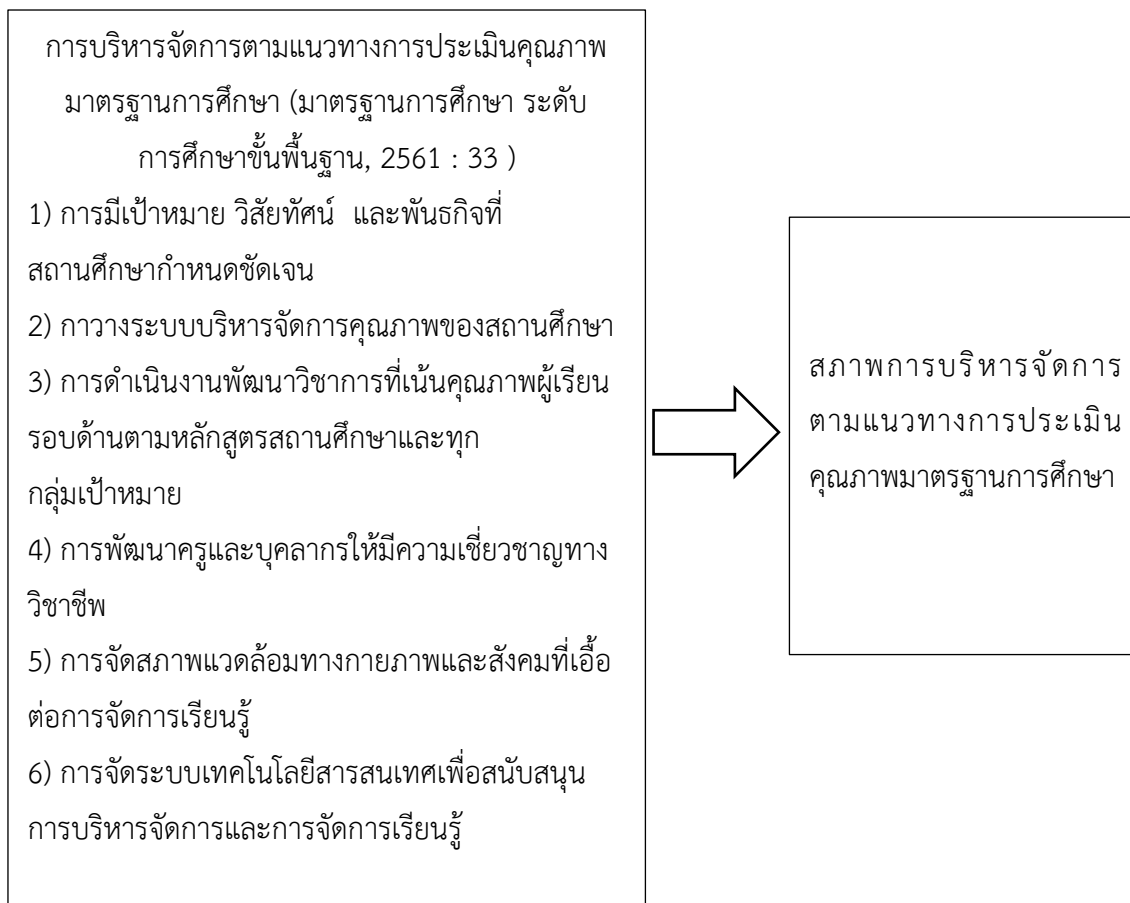
3.2 ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองเปล่า ติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัยเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มผู้ได้รับการประเมิน ในการส่งแบบสอบถามคืนและแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามสถานศึกษาด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ จำนวน 88 ฉบับ

3.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์โดยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 72 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง บทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และนำมาเป็นกรอบในการจัดทำเครื่องมือ ดังภาพที่ 1 (มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 33)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐาน การศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยจุดมุ่งหมายของงานวิจัย ในครั้งนี้ ผู้วิจัย มุ่งศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 44

คน และครู จำนวน 44 คน รวมทั้งสิ้น 88 คน โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 88 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน 72 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์ การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ในภาพรวม

รายการการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	4.64	0.43	มากที่สุด	1
2. ด้านระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	4.47	0.47	มาก	3
3. ด้านงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย	4.36	0.62	มาก	4
4. ด้านพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	4.48	0.54	มาก	2
5. ด้านจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	4.29	0.54	มาก	5
6. ด้านจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	4.28	0.57	มาก	6
รวม	4.42	0.44	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมาคือ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.4$) โดยด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$)

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้าน
มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

รายการบริหารจัดการด้านการมี เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่ สถานศึกษากำหนดชัดเจน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจไว้อย่างชัดเจน	4.76	0.49	มากที่สุด	1
2. เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของสถานศึกษา สอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา	4.72	0.51	มากที่สุด	2
3. เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น	4.61	0.55	มากที่สุด	5
4. เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของสถานศึกษา สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษา แห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลและ ของต้นสังกัด	4.65	0.48	มากที่สุด	4
5. เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของสถานศึกษา สอดคล้องกับ นโยบายของรัฐบาล	4.61	0.49	มากที่สุด	6
6. เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของสถานศึกษา สอดคล้องกับ นโยบายของต้นสังกัด	4.68	0.53	มากที่สุด	3
7. เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของสถานศึกษา สอดคล้องต่อการ เปลี่ยนแปลงของสังคม	4.46	0.65	มาก	7
รวม	4.64	0.43	มากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (= 4.64) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจไว้อย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด (= 4.67) รองลงมาคือเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด (= 4.72) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม อยู่ในระดับมาก (= 4.46)

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

รายการการบริหารจัดการด้านการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ดำเนินการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	4.43	0.55	มาก	6
2. การบริหารอัตรากำลัง ทรัพยากรทางการศึกษา	4.50	0.58	มากที่สุด	4
3. การนำแผนไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.59	0.55	มากที่สุด	2
4. ดำเนินการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	4.33	0.61	มาก	9
5. การบริหารอัตรากำลัง ทรัพยากรทางการศึกษา	4.38	0.72	มาก	7
6. การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.60	0.49	มากที่สุด	1
7. การจัดทำระบบการนิเทศภายใน	4.56	0.60	มากที่สุด	3
8. ดำเนินการนำข้อมูลการนิเทศภายในมาใช้ในการพัฒนา บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา	4.35	0.59	มาก	8
9. การให้ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา	4.47	0.56	มาก	5
รวม	4.47	0.47	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาคือ การนำแผนไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การดำเนินการติดตามตรวจสอบประเมินผลและ ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

รายการการบริหารจัดการด้านการดำเนินงาน พัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพ ผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุก กลุ่มเป้าหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การบริหารจัดการเกี่ยวกับงานวิชาการที่มี ประสิทธิภาพ	4.49	0.56	มาก	2
2. การพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน	4.50	0.61	มาก	1
3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณภาพ ผู้เรียนรอบด้านเชื่อมโยงวิถีชีวิตจริง	4.36	0.78	มาก	3
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ครอบคลุมทุก กลุ่มเป้าหมาย	4.35	0.70	มาก	4
5. การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มที่เรียนแบบ ควรรวมหรือกลุ่มที่เรียนร่วมด้วย	4.10	1.04	มาก	5
รวม	4.36	0.59	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ เกิด

ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือ การบริหารจัดการเกี่ยวกับงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มที่เรียนแบบควรวรรณหรือกลุ่มที่เรียนร่วมด้วย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$)

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

รายการการบริหารจัดการด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครู บุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	4.60	0.55	มากที่สุด	2
2. การจัดอบรมตามโครงการพัฒนาครูและบุคลากรตามแผนปฏิบัติการประจำปี	4.53	0.69	มากที่สุด	3
3. การเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	4.74	0.50	มากที่สุด	1
4. การดำเนินการจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนางาน	4.36	0.79	มาก	4
5. การจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.32	0.75	มาก	6
6. การนำข้อมูลการเข้ารับการพัฒนาดตนเองของคณะครูและบุคลากร จัดเก็บเป็นสารสนเทศเพื่อใช้ประโยชน์	4.36	0.68	มาก	5
รวม	4.48	0.54	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมาคือ การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครู บุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$)

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

รายการการบริหารจัดการด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	4.28	0.61	มาก	3
2. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องเรียนที่มีความปลอดภัย	4.43	0.55	มาก	1
3. การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา	4.17	0.73	มาก	5
4. การจัด วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้	4.18	0.76	มาก	4
5. การจัดสภาพแวดล้อมทางทางสังคม ห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย	4.32	0.60	มาก	2
รวม	4.29	0.54	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้อยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (= 4.28) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องเรียนที่มีความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก (= 4.43) รองลงมาคือ การจัดสภาพแวดล้อมทางทางสังคม ห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก (= 4.32) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก (= 4.17)

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐาน ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

รายการการบริหารจัดการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การบริการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ	4.24	0.64	มาก	6
2. การพัฒนาการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.21	0.67	มาก	8
3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ	4.31	0.60	มาก	5
4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ	4.31	0.62	มาก	4
5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ ด้านงานบุคคล	4.36	0.54	มาก	1
6. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ ด้านบริหารงานทั่วไป	4.32	0.68	มาก	3
7. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา	4.25	0.62	มาก	7
8. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินการเรียนการสอน	4.33	0.67	มาก	2
รวม	4.28	0.57	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า การบริหารจัดการตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (= 4.29) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ ด้านงานบุคคล อยู่ในระดับมาก (= 4.36) รองลงมาคือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก (= 4.33) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก (= 4.21)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาต้องทำตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งสถานศึกษานั้นต้องพัฒนาคุณภาพ การประกันคุณภาพได้มีการดำเนินการมาแล้วเป็นรายปีการศึกษาอยู่แล้ว จึงถือเป็น บทบาท หน้าที่ที่สถานศึกษา ย่อมจะมีสภาพที่สามารถดำเนินการตามมาตรฐานได้ ซึ่งในบทบัญญัติแห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ได้กำหนดไว้ชัดเจน ทั้งใน เรื่องของผู้เรียน (มาตรา 22) ในหมวด 5 ได้กล่าวถึงเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษา ในหมวด 6 มาตรา ที่สำคัญได้แก่มาตรา 47 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพ ภายนอก มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการ ประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาที่ต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำ รายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 ให้มีสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพมีฐานะเป็นองค์กรมหาชน ที่มีหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีประเมินคุณภาพ ภายนอกและทำการ ประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึง ความมุ่ง หมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และ ให้มีการประเมินภายนอกของสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และ เสนอผลงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน จึงมีการประกาศอย่างชัดเจนจากกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์ การศึกษาพิเศษ ทำให้สถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ เตรียมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิวัฒน์ อุ่นพิกุล (2556 : 107) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 27 พบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามความ คิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และ ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐาน การศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 รายงานพบว่า ด้าน เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจ

เนื่องจากมีกฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ ในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓ กำหนดไว้ในข้อ ๑๔ (๒) ว่า ให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยได้กำหนดเป้าหมาย หลักการ เนื้อหา กระบวนการจัดทำ และบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องที่สถานศึกษาต้องคำนึงและนำไปปฏิบัติ ภายใต้การส่งเสริม สนับสนุน และร่วมพัฒนาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภักวิภา ลูกเงาะ (2562 : 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 พบว่าด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในข้อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมความต้องการของนักเรียนชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 รายงาน พบว่าด้านการพัฒนาการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น อาจเนื่องจากขาดแคลนบุคลากร ทำให้การจัดทำระบบสารสนเทศเกิดความล่าช้าความไม่สะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเรียกใช้ข้อมูลและระบบการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศยังไม่เป็นแนวทางเดียวกัน รวมทั้งยังขาดทักษะและความชำนาญในการใช้สื่อเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จรรยา แก้วบุญเรือง (2560 : 51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสันติสุขสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลสันติสุขอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมาคือด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการจัดระบบบริหาร และสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ซึ่งหากพิจารณาการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านรายงานพบว่า การบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ในทุกข้อที่มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ในส่วนการจัดการเรียนการสอนที่เรียนแบบควรวรรณหรือกลุ่มที่เรียนร่วมด้วย มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับข้ออื่นๆเช่นกัน แต่มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ สถานศึกษาบางแห่งไม่ได้จัดการเรียนการสอนให้กับกลุ่มที่เรียนแบบเรียนควรวรรณหรือกลุ่มที่เรียนร่วมเพราะในสถานศึกษาไม่มีครูบุคคลากรทางด้านการศึกษาพิเศษ ครูประจำชั้น อาจไม่ความเข้าใจหรือมีความรู้ ด้านพฤติกรรมและการดูแลเด็กที่มีความ

ต้องการพิเศษ ทำให้ไม่มีการจัดการเรียนการสอนแบบครบรวม อีกทั้งภาระงานของครูประจำชั้นมีมากและจำนวนเด็กในชั้นเรียนที่มีมากจึงทำให้การจัดการเรียนการสอนทำได้ไม่เต็มที่ส่วนปัญหาด้านผู้ปกครองไม่ยอมรับความบกพร่องของบุตรหลานทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ได้รับความร่วมมือสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรวิมล ไชยารักษ์ (2559 : 136) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะคิดของครูต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนรัฐบาล และเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่า ความยากลำบาก ปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน คือ ในโรงเรียนขาดครู บุคลากรทางด้านการศึกษาพิเศษ และครูประจำชั้นขาดความรู้ความเข้าใจด้านพฤติกรรมและการดูแล เด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาคือ การจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัยการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ จึงควรมีการพัฒนาการบริหารจัดการด้านดังกล่าว เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า ด้านการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ในข้อการจัดการเรียนการสอนที่เรียนแบบครบรวมหรือกลุ่มที่เรียนร่วมด้วย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันมาก จึงควรมีการศึกษาในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. (2557). *เรื่อง รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 ปีการศึกษา 2554 – 2557*.
- จรรยา แก้วบุญเรือง. (2560). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสันติสุขสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเชียงรายเขต 2*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- นิวัฒน์ อุ่นพิกุล. (2556). *สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 27*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: ราชภัฏบุรีรัมย์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พรวิมล ไชยารักขา. (2559). *ทัศนคติของครูต่อการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนรัฐบาล และเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภักติวิภา ลูกเงาะ. (2562). *สภาพและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: ราชภัฏบุรีรัมย์.
- รังสรรค์ มณีเล็ก. (2549). *การวางแผนกลยุทธ์ และการจัดทางงบประมาณในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วีระยุทธ ขาตะกาญจน์. (2556). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *เรื่องแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเป็นเลิศทางวิชาการ
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
**The Relationship Between Administrator's Leadership and School's
Academic Excellence in Schools under the Secondary
Educational Service Area Office 2**

อนุรักษ์ ขวัญมงคล
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
Anurak Khwanmongkol
Eastern Asia University, Thailand
E-mail : tontonanurak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 (2) ศึกษาความเป็นเลิศทางวิชาการในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศทางวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศทางวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความเป็นเลิศของสถานศึกษา แบบปลายเปิด กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 367 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

(1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร ด้านความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ด้านความสามารถในการคิดและวางแผนกลยุทธ์ และด้านความสามารถในการสร้างพัฒนาทีมงาน

(2) ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการเรียนการสอนใน

* วันที่รับบทความ: 16 มิถุนายน 2564; วันแก้ไขบทความ 13 กรกฎาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 15 กรกฎาคม 2564

สถานศึกษา ด้านการประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

(3) การมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร ด้านความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ด้านความสามารถในการคิดและวางแผนกลยุทธ์ และด้านความสามารถในการสร้างพัฒนาทีมงาน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำของผู้บริหาร; ความเป็นเลิศทางวิชาการ; สถานศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were to: (1) study administrator's leadership under the Office of the Secondary Educational Service Area Office 2 (2) to search for school's academic excellence under the Office of the Secondary Educational Service Area Office 2 (3) to investigate the relationship between administrator's leadership and school's academic excellence under the Office of the Secondary Educational Service Area Office 2

The findings were as follows :

1. administrator's leadership under the Office of the Secondary Educational Service Area Office 2 was at the a high level, descending from the capability of developing team, the capability of creating vision, the capability of thinking and planning strategies, morality and ethic of administration, and leadership of changing

2. School's Academic Excellence under the Office of the Secondary Educational Service Area Office 2 was at the a high level, descending from the learning and teaching management, evaluation and transferring of the grades, the development of the internal quality assurance system and the educational standards, and the development of the educational curriculum

3. Administrator's leadership and school's academic excellence under the Office of the Secondary Educational Service Area Office 2 had a statistically significance positive relationship at the .01 level in learning and teaching management and it had a statistically significance positive relationship at the .05 level in the development of the educational curriculum, the development of the internal quality assurance system and evaluation and transferring of the grades. Considering the relationship between administrator's leadership and school's academic excellence under the Office of the Secondary Educational Service Area Office 2, it was found that there was a statistically significance relationship at the .01 level in 5 areas as follows: Leadership of changing, morality and ethic of administration, the capability of creating vision, capability of thinking and planning strategies and the capability of developing team

Keywords: Administrator's Leadership; School's Academic Excellence

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนา คนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญ ในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิต ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคม และ ประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญ ด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด และเนื่องจากแผนการ ศึกษาแห่งชาติฉบับเดิม ได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ขึ้น เพื่อวางกรอบ เป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคน สามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหาร จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้อง กับความต้องการของ ตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 124)

ผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรต้องการสร้างความเป็นเลิศให้กับองค์กรของตนเองเพื่่อมองเห็น จุดเริ่มต้นและแห่งความสำเร็จปลายทางโดยจะเริ่มต้นจากการทบทวนนิยามความเป็นเลิศและต่อด้วยหลักคิด และแนวทางในการสร้างความเป็นเลิศเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินการบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร สถานศึกษาในการพัฒนางานด้านวิชาการ การวางแผนการพัฒนา การใช้หลักสูตร การนิเทศการศึกษา การ กำหนดเป้าหมายการสนับสนุนและส่งเสริมครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการร่วมมือกันปฏิบัติงานจน บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาทุกสังกัดในภาพรวมยังมีจุดอ่อนด้านการบริหารจัดการงาน วิชาการประเด็นสำคัญเช่นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาแสวงหา คำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง ปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเป็นเลิศทาง วิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (บุญพา พรหมณะ, 2559 : 87)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 2
2. เพื่อศึกษาความเป็นเลิศทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ มัธยมศึกษาเขต 2
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศทางวิชาการ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเป็นเลิศทางวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ไปตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7,973 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 104 คน และครูผู้สอน 7,869 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางของ Krejcie and Morgan หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสุ่มกลุ่มตัวอย่างง่าย (Simple random sampling) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 52 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 52 คนครูผู้สอนที่เป็นครูประจำการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 52 โรงเรียน รวม จำนวน 367 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษาสูงสุด 4) ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเป็นเลิศทางวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่ได้กำหนดภาวะผู้นำทางความเป็นเลิศและบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารด้านความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมด้านความสามารในการคิดและวางแผนกลยุทธ์ ด้านความสามารในการสร้างและพัฒนาทีมงาน และด้านการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง มีข้อความจำนวน 30 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามในตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเป็นเลิศของสถานศึกษาในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ได้กำหนดลักษณะของความเป็นเลิศทางวิชาการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาและด้านการประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน มีข้อความจำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามในตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale) 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือทั้งใน ด้านความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ภาษา (Wording)และด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นควรให้แก้ไข โดยมีเกณฑ์ในการตัดสินคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC)ที่คำนวณได้มากกว่า 0.5จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย จำนวน 30 ชุด หาสัมประสิทธิ์ความเที่ยง(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาคได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ตอนที่ 2 เท่ากับ 0.990 และตอนที่ 3 เท่ากับ 0.981

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 367 คน

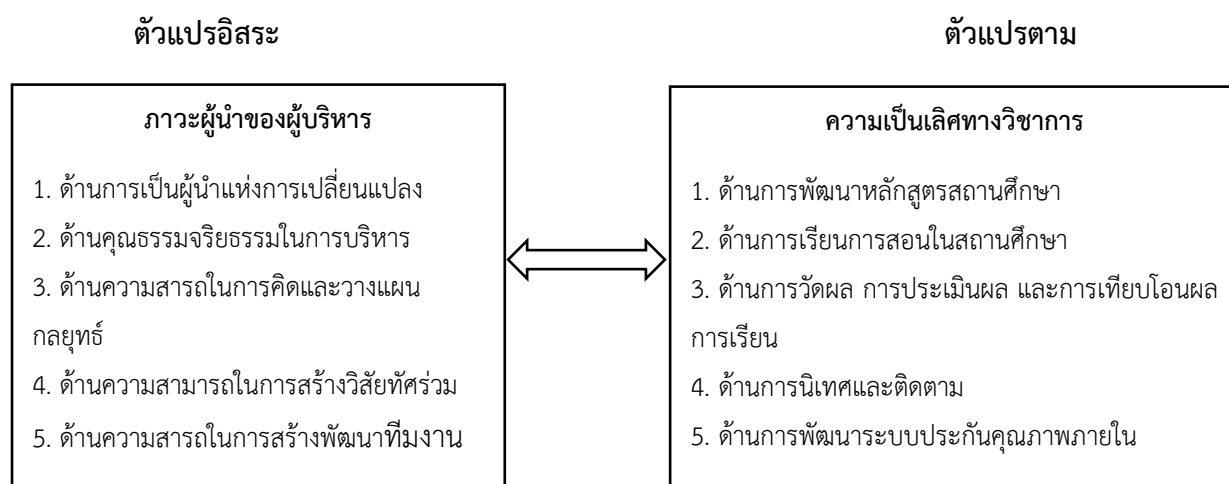
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ ข้อมูล โดยวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

- 1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหาร และ ความเป็นเลิศทางวิชาการ
- 3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเป็นเลิศทางวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 2 ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารจำนวน 5 ด้าน สังเคราะห์จากกรอบแนวคิด แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ปรากฏดังภาพประกอบ 1.1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. เพศชาย จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 52.59 อายุ 20 – 49 ปี จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 69. ระดับการศึกษา ปริญญาโท จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 62.67 ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา 14.17 คิดเป็นร้อยละ 71.66

2. ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการสร้างพัฒนาทีมงาน ($\bar{x} = 4.21$, $SD = 0.52$) ด้านความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{x} = 4.21$, $SD = 0.47$) ด้านความสามารถในการคิดและวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.54$) ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.54$) และด้านการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 4.19$, $SD = 0.56$)

3. ระดับความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.28$, $SD = 0.52$) ด้านการประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{x} = 4.22$, $SD = 0.58$) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{x} = 4.21$, $SD = 0.48$) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.53$)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 รายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 1 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Y_1) และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้านดังนี้ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา(Y_2) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา(Y_3)และการประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน(Y_4)เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 รายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง(X_1) ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร(X_2) ด้านความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม(X_3) ด้านความสามารถในการคิดและวางแผนกลยุทธ์(X_4) และด้านความสามารถในการสร้างพัฒนาทีมงาน(X_5)

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับความเป็นเลิศทางวิชาการ

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄
X ₁	1.00	.735**	.688**	.579**	.572**	.394**	.234*	.236*	.234*
X ₂		1.00	.796**	.676**	.650**	.394**	.234*	.236*	.234*
X ₃			1.00	.761**	.703**	.468**	.327**	.337**	.300**
X ₄				1.00	.730**	.328**	.307**	.196*	.192*
X ₅					1.00	.284**	.230*	.293**	.284**
Y ₁						1.00	.714**	.633**	.550**
Y ₂							1.00	.711**	.609**
Y ₃								1.00	.654**
Y ₄									1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความเป็นเลิศทางวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 อภิปรายผล ดังนี้

1. จากการที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านจะเห็นว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. จากการศึกษาความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่าความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านจะเห็นว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศทางวิชาการ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 มีความสัมพันธ์กัน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและราย

ด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนทรา นนสุรราช (2550 : 39) ได้ศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกนนครเขต2 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะของ

ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของการบริหารงานในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ควรส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ตลอดจนสนับสนุนให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร
2. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการเสริมแรงทางบวก
3. ควรนำข้อมูลที่น่าสนใจจากผลการวิจัย ด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศไปกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในด้านการเรียนให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด
- บุญพา พรหมณะ. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต1*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สุนทรา นนสุรราช. (2550). *ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกนนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกนนคร.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด -19

ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

The Public Political Participation in COVID-19 Control Measures in Phu Wiang District, Khon Kaen Province

นายรัฐกุล เสนารา,

ชาญชัย ฮวดศรี และ ปรชญา มีโนนทองมหาศาล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Rattagool Senara,

Chanchai Huadsri and Pruchya Meenonthonmahasanand Assist

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus

Corresponding Author, Email: rattagool.s@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วม

* วันที่รับบทความ: 13 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 13 กรกฎาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 15 กรกฎาคม 2564

ทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน และอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

3. แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ด้านการตัดสินใจ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุม ด้านการดำเนินงาน ควรใช้โซเชียลมีเดียเพื่อแจ้งข่าวสาร ด้านการรับผลประโยชน์ ควรประชาสัมพันธ์การใช้แอปพลิเคชันหมอชนะและไทยชนะ ด้านการติดตามและประเมินผล ควรมีการชี้แจงข้อมูลที่ต้องให้ประชาชนได้รับทราบ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมทางการเมือง; มาตรการควบคุมโรคโควิด -19

Abstracts

The objectives of this research were: 1) to study the level of public political participation in COVID-19 control measures in Phu Wiang District, Khon Kaen Province; 2) to compare the level of public political participation with COVID-19 control measures in Phu Wiang District, Khon Kaen Province, classified by the samples' factors; 3) to study the Four Iddhipāda (Paths of Accomplishment) affecting the public political participation in COVID-19 control measures in Phu Wiang District, Khon Kaen Province; 4) to study the guidelines for promoting the public political participation in the COVID-19 control measures in Phu Wiang District, Khon Kaen Province by using mixed research methods. The samples consisted of 398 participants and eight key informants. The tools used to collect data were the questionnaires and interviews. The data analysis was conducted using a social science computer program, and the content was analyzed together with its contexts.

The research results were as follows:

1) The public political participation in COVID-19 control measures in Phu Wiang District, Khon Kaen Province, was statistically rated at a high level, excepted the aspect of taking benefits rated at the moderate level.

2) The comparative results indicated that the people with differences in age, education, occupation, and monthly income had their political participation differently; for those with gender differences had their political participation indifferently, and the Four Iddhipāda Dhammas (Paths of Accomplishment) has affected on the level of the political participation with significant statistic relation of 0.01.

3) The guidelines for promoting public political participation are that: in terms of making a decision, the public should be allowed to participate in the meeting; in terms of operational aspect, social media to inform news should be used; in the aspect of taking benefit, the use of Mor-Chana and Thai-Chana applications should be promoted; in regards to monitoring and evaluation, correct information should be disclosed to the public.

Keywords : The Public Political Participation; Covid-19 Control Measures

บทนำ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยสังคมใดจะมีความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สังคมใดที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูง ในทางตรงข้ามสังคมใดประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ กล่าวได้ว่าหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ การมีส่วนร่วมในการปกครองของพลเมือง ซึ่งนอกจากเป็นการสะท้อนการยืนยันในสิทธิเสรีภาพของสมาชิกในสังคมแล้ว ยังเป็นการยืนยันถึงความเสมอภาคของสมาชิกของสังคมอีกด้วย ซึ่งในส่วนของการกระบวนการทางการเมืองนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองแท้จริง คือ การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมกิจกรรมเหล่านี้ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับองค์กรทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้คือกระบวนการทางการเมืองซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลและองค์ประกอบทางการเมืองที่ครอบคลุมระบบปฏิสัมพันธ์(interaction system) ทางการเมืองทั้งหมด จะทำให้เข้าใจบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลและองค์การทางการเมืองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ไวรัสโคโรนาหรือที่เรารู้จักกันอย่างแพร่หลายในชื่อ โควิด-19 เป็นไวรัสที่ถูกพบครั้งแรกในปี 1960 แต่ยังไม่ทราบแหล่งที่มาอย่างชัดเจนว่ามาจากที่ใด แต่เป็นไวรัสที่สามารถติดเชื้อได้ทั้งในมนุษย์และสัตว์ ปัจจุบันมีการค้นพบไวรัสสายพันธุ์นี้แล้วทั้งหมด 6 สายพันธุ์ ส่วนสายพันธุ์ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลกตอนนี้ เป็นสายพันธุ์ที่ยังไม่เคยพบมาก่อน คือ สายพันธุ์ที่ 7 จึงถูกเรียกว่าเป็น “ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” และในภายหลังถูกตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่า “โควิด-19” (COVID-19) นั่นเอง โดยไวรัสชนิดนี้มีการระบาดในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนในเดือนธันวาคมปี 2019 และขณะนี้โรคโควิด-19 มีการระบาดใหญ่แพร่กระจายไปยังพื้นที่ต่างๆทั่วโลก ส่งผลกระทบบำ ทำให้ผู้เสียชีวิตจำนวนมากในหลายประเทศทั่วโลก

ไวรัสโควิด-19 เป็นเชื้อไวรัสประเภทหนึ่งที่สามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนผ่านทางละอองน้ำมูก น้ำลาย จากจมูกหรือปากซึ่งออกมาเมื่อผู้ป่วยโรคโควิด-19 ไอ จามหรือพูด ละอองเหล่านี้ค่อนข้างหนัก ไปไม่ได้ไกล และจะตกลงสู่พื้นอย่างรวดเร็ว เราสามารถรับเชื้อโรคโควิด-19 ได้จากการหายใจเอาละอองเหล่านั้นเข้าไปจากผู้ป่วย ซึ่งละอองเชื้อโรคเหล่านี้ยังตกลงสู่วัตถุและพื้นผิวต่างๆ เช่น โต๊ะ ลูกบิดประตู ราวจับ และเมื่อมีคนเอามือไปสัมผัสพื้นผิวเหล่านั้นแล้วมาจับตา จมูก หรือปาก ก็จะมีเชื้อโรคดังกล่าวติดมาด้วย และเนื่องจากความเสี่ยงจากการติดเชื้อดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องรักษาระยะห่างจากผู้อื่นอย่างน้อย 1 เมตร (Social Distancing)

สำหรับในประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุข ยืนยันพบผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-19 ในประเทศไทยครั้งแรกเป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีน อายุ 61 ปี ที่เดินทางมาจากเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ในวันที่ 2 มกราคม 2563 และเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 ตรวจพบคนขับแท็กซี่ อายุ 50 ปี ซึ่งผลตรวจยืนยันว่าเป็นผู้ป่วยโควิด-19 เนื่องจากก่อนหน้านี้ได้รับผู้โดยสารชาวจีน ถือเป็นคนไทยรายแรกที่ติดเชื้อโควิด-19 ต่อมาได้รับการรักษาจนหายดีเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ และยังมีการตรวจพบผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดดังกล่าวอีกด้วย ทำให้รัฐบาลได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร และกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตราย เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563 ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558

นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมและติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวอย่างใกล้ชิด โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ พร้อมทั้งได้มีการออกมาตรการควบคุมหลัก ที่รับรองตามข้อกำหนดออกตามในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 1) ข้อ 11 เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2563 ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่กำหนดตามรูปแบบกิจกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนเป็นหลัก ทั้งในส่วนในระดับประเทศ ระดับชุมชน จนถึงระดับปัจเจกบุคคล เนื่องจากมีการแพร่กระจายของเชื้อไปยังจังหวัดต่างๆ ผ่านทางการเคลื่อนย้ายของประชากร ทำให้ทุกภาคส่วนต้องมีความตื่นตัวและเฝ้าระวัง และด้วยผลกระทบที่กระจายเป็นวงกว้างทำให้ประชาชนทุกคนได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่การท่องเที่ยวที่ถูกคำสั่งปิด ซึ่งอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นก็เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดขอนแก่นทั้งในทางธรรมชาติ นิเวศวิทยา ธรณีวิทยา แหล่งโบราณคดี และมีแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ เช่น หาดพิทยา 2 หาดสวรรค์ เกาะกุดหิน ผาชมตะวัน เป็นต้น ทั้งนี้ยังรวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และวัดวาอารามที่มีชื่อเสียงหลายแห่งอีกด้วย สถานที่เหล่านี้ล้วนถูกคำสั่งปิดในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวซึ่งนำรายได้มาให้กับประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ดังนั้น การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะเป็นกระบวนการทางการเมือง(political process) จึงเกี่ยวข้องและสัมพันธ์โดยตรงกับกระบวนการอบรมกล่อมเกลารับรู้ทางการเมือง(political socialization) ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อและพฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลในแต่ละสังคมที่เรียกว่า วัฒนธรรมทางการเมือง

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลกระทบและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ที่เป็นการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้เกิดการติดเชื้อในเขตพื้นที่ โดยอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นไม่พบผู้ติดเชื้อ และยอดติดเชื้อสะสม 0 ราย จึงเป็นเขตพื้นที่ที่น่าศึกษาว่า ทำไม

ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจึงไม่มีการติดเชื้อโรคโควิด-19 ดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
2. ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 68,107 คน
3. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การคำนวณขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คนและผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูป/คน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามที่มีความสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตามแนวคิดทฤษฎีของ Cohen and Uphoff เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งรายละเอียดของแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามใน 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมิน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่นำมาใช้เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามด้วยหลักอิทธิบาท 4 คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมิน

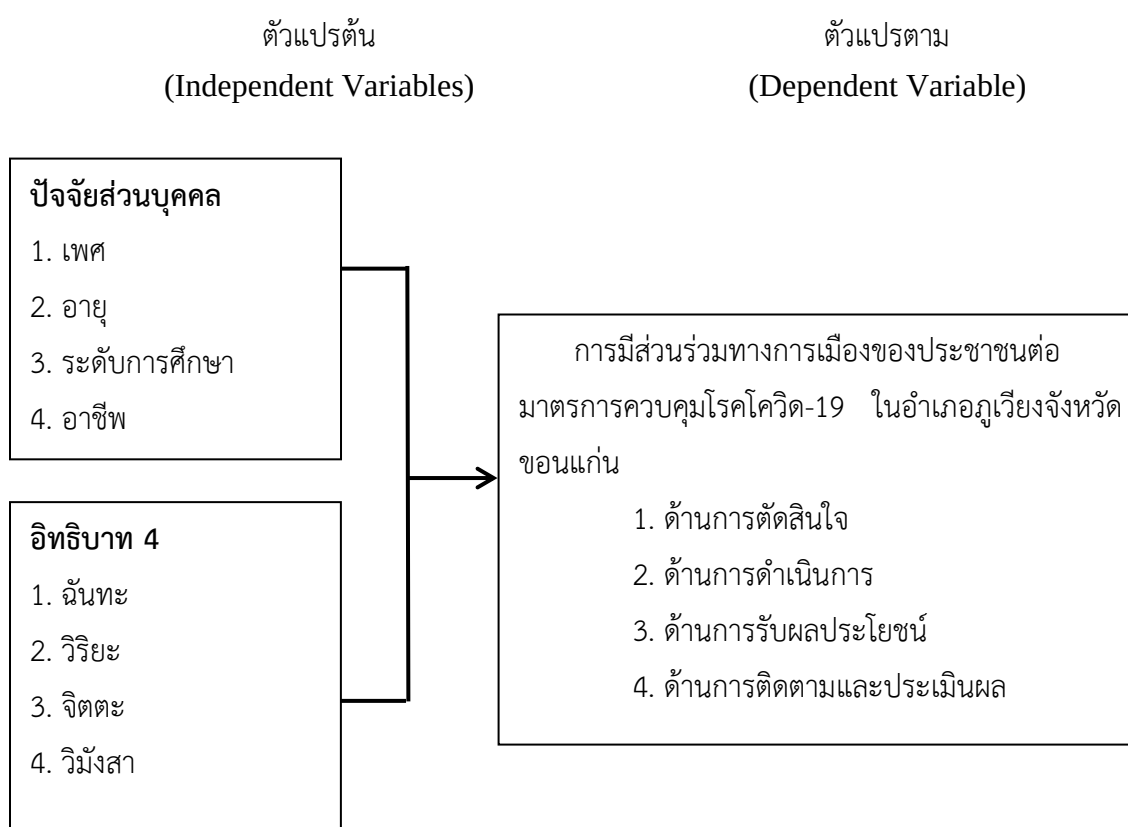
โดยคำถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การสร้างแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale ของลิเคิร์ท (Likert's rating scale)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมิน และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักอิทธิบาท 4 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา

5. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. สถิติเชิงพรรณนา สำหรับอธิบายลักษณะสำคัญทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2. สถิติเชิงอนุมาน สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การทดสอบสมมติฐานอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman's rank order correlation coefficient) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบการนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด ตามลำดับความสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-๑๙ ในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย รวมไปถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนของ Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. ทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านการตัดสินใจ ๒) ด้านการดำเนินการ ๓) ด้านการรับผลประโยชน์ ๔) ด้านการติดตามและประเมินผล มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น” สรุปได้ดังนี้

1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ ส่วนด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

2) ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน ซึ่ง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก พบว่า ด้านฉันทะและด้านจิตตะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมา คือ ด้านวิริยะ และด้านวิมังสา ตามลำดับ และพบว่าหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล

4) แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้ 1. ด้านการตัดสินใจ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมรับฟังสถานการณ์เกี่ยวกับโรคโควิด-19 เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการป้องกันควบคุมโรคตามมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2. ด้านการดำเนินงาน ควรมีการติดตามเฝ้าระวังบุคคลที่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีการเดินทางมาจากพื้นที่เสี่ยง และควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ที่มีความถูกต้อง เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารอัปเดตสถานการณ์การติดเชื้อโรคโควิด-19 ผ่านทางโซเชียลมีเดีย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว 3.

ด้านการรับผลประโยชน์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนใช้แอปพลิเคชันหมอชนะและไทยชนะ โดยต้องชี้ให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการใช้แอปพลิเคชันทั้งสอง 4. ด้านการติดตามและประเมินผล เมื่อมีข่าวลือเกี่ยวกับการติดเชื้อโควิด-19 หน่วยงานราชการในส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีการชี้แจงข้อมูลที่ถูกต้องให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อป้องกันการตื่นตระหนกและวิตกกังวลจากข่าวลือดังกล่าว และหน่วยงานราชการในส่วนท้องถิ่นควรมีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในระดับอำเภอ จังหวัด และประเทศ ในทุกวัน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร และมีการตระหนักถึงความเสี่ยงที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 อย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยมีความตื่นตัว และติดตามสถานการณ์ของโรคโควิด-19 อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งยังปรับตัวได้ดีกับวิถีชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) บนพื้นฐานของการป้องกันและควบคุมโรค สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (เยาวลักษณ์ จักรคำ, 2556 : 45) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนตำบลชมพูมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (กมล เข้มนาจิตร์, 2557 : 80-89) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ฐิติมา อุดมศรี, 2555 : 75) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (เทิดศักดิ์ ยอแสงรัตน์, 2560 : 37-57) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ฐานิตา เณลิมช่วง, 2559 : 14) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และหลักอิทธิบาท 4 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการวิจัยพบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านฉันทะ ด้านจิตตะ ด้านวิริยะ และด้านวิมังสา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อิทธิบาท 4 คือ หลักแนวคิดที่มุ่งเน้นให้เกิดความสำเร็จของการทำงานต่างๆ ตั้งแต่ระดับความคิดจนถึงระดับลงมือปฏิบัติและติดตามผล รวมไปถึงการวิเคราะห์ผลเพื่อพัฒนาการงานให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ โดยสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆได้อย่างมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ธัญญ์นิธิ จันทร์เหลือง และคณะ, 2559 : 11-23) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานบุคลากรศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (นัยนา พรหมสวย, 2560 : 1536) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้อิทธิบาท 4 ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า อิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ, 2560 : 2459-2580) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากร องค์กรบริหาร ส่วนตำบลสี้อ อำเภอภูพาน จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอภูพาน จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ทศพร วงศ์ทะกัณฑ์, 2550 : 35) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า หลักอิทธิ

บาท 4 ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (พัชรี ศิลารัตน์, 2557 : 29-38) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 เพื่อให้นโยบายมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ
2. หน่วยงานภาครัฐในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารนโยบาย และวิธีการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ที่มีความถูกต้อง ผ่านทางป้ายประชาสัมพันธ์ และสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ
3. หน่วยงานภาครัฐในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรมีการสนับสนุนหน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ และเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิ ให้กับประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อใช้ในกิจกรรมที่มีการรวมตัวของประชาชนจำนวนมาก
4. ประชาชนในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรมีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะหลักอิทธิบาท 4 จะช่วยให้การมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
5. หน่วยงานภาครัฐในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรมีการทำแผนการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ให้สอดคล้องกับบริบทของประชาชนในพื้นที่ ทั้งในด้านของสังคม วัฒนธรรม การศึกษา และเศรษฐกิจ รวมไปถึงกิจกรรมการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่
6. หน่วยงานภาครัฐในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรมีการร่วมมือกับประชาชนในการปฏิบัติการเฝ้าระวังประชาชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ โดยเฉพาะประชาชนที่เดินทางมาจากพื้นที่เสี่ยงต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ
7. หน่วยงานภาครัฐในอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 รวมไปถึงลักษณะอาการโดยทั่วไปของโรคโควิด-19 และมีการแจ้งถึงพื้นที่ที่มีการ

ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีการอัปเดตข้อมูลอยู่เสมอ ให้กับเจ้าหน้าที่ อสม. เนื่องจากในการปฏิบัติงานจริง เจ้าหน้าที่ อสม.เป็นกลุ่มแรกๆที่ทำหน้าที่ลงพื้นที่จริงในระดับชุมชนเพื่อเฝ้าระวังบุคคลที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ อสม. จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และได้รับข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้องเกี่ยวกับโรคโควิด-19

8. หน่วยงานภาครัฐในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 อย่างทันต่อเหตุการณ์ ผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ และมีการสนับสนุนให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันไทยชนะและหมอชนะ เพื่อเพิ่มปริมาณการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนที่สัมพันธ์กับการระบาดของโรคโควิด-19

9. หน่วยงานภาครัฐในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรมีช่องทางในการที่ประชาชนจะเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆ ต่อหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลในการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่เกิดความร่วมมือระหว่างกัน เป็นการเพิ่มโอกาสให้ประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีความเหมือนหรือแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้
2. ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น อปริหานิยธรรม 7 สารณียธรรม 6 เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อนำมาบูรณาการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน
4. ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล เข็มนาจิตร์. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 8 (17), 80-89.
- ฐานิตา เฉลิมช่วง. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- ฐิติมา อุดมศรี. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- ทศพร วงศ์ทะกัณฑ์. (2550). การประเมินผลการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทิดศักดิ์ ยอแสงรัตน์. (2560). ทศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 13 (2), 37 – 57.
- ธัญญ์นิธิ จันทรเหลื่อง และคณะ. (2559). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 3 (1), 11-23.
- นัยนา พรหมสวย. (2560). การใช้อิทธิบาท 4 ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. รายงานวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ. (2562). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหาร ส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. วารสารมหาจุฬาลงกรณ์. 6 (5), 2459-2480.
- พัชรี ศิลารัตน์. (2557). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร. 5 (2), 29-38
- เยาวลักษณ์ จักรคำ. (2556). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การวิเคราะห์วัตถุนิยมภาษาวิธีของคาร์ล มาร์กซ Karl Marx's Dialectical Materialism Analysis

ประธาน คงเรืองราช,
สุวิน ทองปั้น และ จรัส ลีกา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Phrathan Kongruangrach,
Suwin Thongpan and Jaras Leeka
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author, Email: kapko1990@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาษาวิธี 2) เพื่อศึกษาวัตถุนิยมภาษาวิธีของคาร์ล มาร์กซ 3) เพื่อวิเคราะห์วัตถุนิยมภาษาวิธีของคาร์ล มาร์กซ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ และเอกสารทุติยภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาษาวิธี คือ วิธีการสนทนาในการหาคำตอบหรือการหาข้อยุติ ต่อมาภาษาวิธีถูกนำไปใช้ในการพัฒนาและในการแก้ปัญหา โดยการเริ่มต้นจากสภาวะการณ์พื้นฐาน เมื่อสภาวะการณ์พื้นฐานเกิดความขัดแย้งขึ้น จึงหาวิธีการแก้ปัญหาสภาวะการณ์พื้นฐานจนได้สภาวะการณ์ใหม่เกิดขึ้น ต่อมาสภาวะการณ์ใหม่เกิดความขัดแย้งขึ้นอีก จึงหาวิธีการแก้ปัญหาสภาวะการณ์นั้นจนได้สภาวะการณ์ใหม่เกิดขึ้นอีก ซึ่งทำวิธีการอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งได้สภาวะการณ์สมบูรณ์ ซึ่งเรียกวิธีการนี้ว่าภาษาวิธี

2) วัตถุนิยมภาษาวิธีของ คาร์ล มาร์กซ ได้แก่ การนำวิธีการภาษาวิธีมาใช้ในการพัฒนาทางด้านวัตถุที่เกิดจากความขัดแย้ง โดยธรรมชาติของสรรพสิ่งหรือวัตถุแล้ว ล้วนแต่ตกอยู่ภายใต้สภาวะการณ์ขัดแย้ง โดยเริ่มจากทฤษฎีพื้นฐานที่ว่าวัตถุมีความขัดแย้งอยู่ตลอดเวลา ความขัดแย้งนำไปสู่การเคลื่อนไหว และการเคลื่อนไหวจะนำไปสู่การพัฒนา

3) วิเคราะห์วัตถุนิยมภาษาวิธีของ คาร์ล มาร์กซ ได้แก่ การนำโลกทัศน์ในการพัฒนาชนชั้นกรรมาชีพที่เกิดความขัดแย้ง โดยเฉพาะความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ กระบวนการผลิต การใช้แรงงาน ซึ่งมีประเด็นในวิเคราะห์ 4 ประการ คือ 1) สรรพสิ่งมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง จากปริมาณไปสู่คุณภาพ 2) สรรพสิ่งมี

* วันรับบทความ: 13 มิถุนายน 2564; วันแก้ไขบทความ 13 กรกฎาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 15 กรกฎาคม 2564

ความสัมพันธ์กัน ไม่มีสิ่งใดดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยว 3) สรรพสิ่งมีความขัดแย้ง 4) ความขัดแย้งภายในเป็นสาเหตุและความขัดแย้งภายนอกเป็นเงื่อนไขนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: วัตถุนิยมภาษาวีธี; คาร์ล มาร์กซ

Abstracts

Dialectical is the science of general laws of motion that includes the outside world and human thought. The change is a collision of opposite forces. The final conclusion or conclusion will be formed as a new chapter. Is a paradigm in that way Change gives rise to developments based on internal conflicts. It starts with the belief that everything has a fundamental internal conflict.

Karl Marx's dialectics are the scientific worldview of the proletariat. It is the explanation and understanding of phenomena in the natural world. As well as its path, it is a materialistic model for researching phenomena in the natural world. And how to recognize these phenomena Dialectical Based on class conflict.

Karl Marx used dialectical processes to explain theories of class and proletarian revolution. This has also enriched and developed the basic theory of socialism and science in itself. And only by using this dialectical materialism approach we can get to the idea of the state of the proletariat and the times when it comes.

Keywords: Dialectical Materialism; Karl Marx

บทนำ

การเคลื่อนไหวในบริบทของสังคมโลก นับตั้งแต่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ไปในทุกมิติ ทุกวงการ (บุญศักดิ์ แสงระวี, 2559 : 19) ทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง การเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ การศาสนา ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ยังผลให้มีการขับเคลื่อนโครงสร้างทางสังคมแบบก้าวกระโดดจนผู้คนไม่สามารถปรับตัวให้เท่าทันได้ โดยเฉพาะโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรุนแรง วิถีชีวิต ภาคเกษตรกรรมหรือสังคมที่เกื้อกูลพึ่งพากันและกันสูญหายไป ผู้คนส่วนมากเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรม ระบบทุนนิยมตามปรัชญาทางเศรษฐศาสตร์คลาสสิกของ ฌอง-บาติสต์ เซย์ และอดัม สมิท นั้น ทรงอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของสังคมยุโรปอย่างยิ่ง ในท่ามกลางการไหลทะยานของกระแสการปฏิวัติอุตสาหกรรมโดยฐานเศรษฐกิจแบบทุนนิยมยุคแรกนั้น กลับก่อปัญหาซ้อนขึ้นในทุกสังคม เช่น ปัญหาความลำบากแร้นแค้นของกรรมกรแรงงานรับจ้าง ปัญหาความแตกต่างของฐานะรายได้ระหว่างเจ้าของธุรกิจกับแรงงาน และปัญหาของระบอบการเมืองการปกครองที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ท่ามกลางการเปลี่ยนรูปแบบการผลิตได้เกิดปัญหาสะสมขึ้นในสังคมอย่างขนานใหญ่ตามไปด้วย การขับเคลื่อนแก้ไขปัญหามาจากผู้ได้รับผลกระทบก็เกิดต่อเนื่องอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ กระบวนการเปลี่ยนแปลงจากปัญหาเหล่านี้ ได้มีการศึกษาคิดค้น (สมัคร บุราราศ. 2526 : 18.) เพื่อแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น เพื่อหาคำตอบให้กับองค์การนำในสังคม หรือรัฐบาลของรัฐชาติเหล่านั้น เช่น การเสนอระบบสหกรณ์การผลิต (วิทยากร เชียงกูล. 2550 : 4.) การเสนอรูปการสังคมนิยมเพื่อลดความขัดแย้ง รวมถึงการจัดการความขัดแย้งโดยใช้อำนาจรัฐ การดำเนินการในข้อเสนอเหล่านี้ โดยส่วนมากได้รับการเมินเฉยจากผู้กุมอำนาจรัฐ หรือไม่ก็เป็นแนวทางที่ไม่เท่าทันสถานการณ์เปลี่ยนแปลงทางปัญหา ในกระบวนการจัดการภาวะวิกฤตินี้กลับขาดแคลนปรัชญาและแนวคิดหลักที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ในความมืดบอดทางปัญญาได้ผุดบังเกิดปัญญาชนนักปฏิวัติชนชั้นกรรมาชีพเข้ามาเสนอปรัชญาในการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคม และเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งได้แก่ คาร์ล มาร์กซ (Peter Singer. 2558. : 6) ผู้เสนอปรัชญาวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ (Historical Materialist) และปรัชญาวัตถุนิยมวิภาษวิธี (Dialectical materialism) จากสถานการณ์ที่เศรษฐกิจตกต่ำไปทั่วยุโรปในทศวรรษที่ 1840 และ 1850 ได้สร้างปัญหาความเดือดร้อนไปทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกรรมกรผู้ใช้แรงงานรับจ้างเลี้ยงชีพซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคมแล้วได้ประสบปัญหาเกินที่จะเยียวยา ในขณะที่อำนาจรัฐที่มีบทบาทเป็นกลไกหลักแต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งโดยสถานะแล้วถ้าหากไม่เป็นศักดินาตั้งเดิมก็จะเป็นเผด็จการอำนาจนิยม หลักการวิเคราะห์สภาพสังคมโดยใช้กระบวนการทางความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลตามหลักวิทยาศาสตร์ การไตร่ตรองส่องถึงรากเหง้าแห่งปัญหา การเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้เดือดร้อนทุกข์เข็ญ รวมถึงหมุดหมายที่สามารถสร้างจินตภาพร่วม เช่น รัฐแห่งชนชั้นกรรมาชีพ สังคมแห่งความเสมอภาค สังคมนิยม เหล่านี้ล้วนเป็นเหตุเป็นผล สร้างความหวังสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมนำไปสู่การแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตต่อชนชั้นล่าง

คาร์ล มาร์กซ ได้ทำการปรับปรุงปรัชญาวัตถุนิยมวิภาษวิธี (Dialectical Materialism) อันเป็นวิธีคิดที่ต่อเนื่องจากปรัชญาจิตนิยมสัมบูรณ์ (Absolute Idealist) ของเฮเกิล อีกทั้งโดยข้อเท็จจริงซึ่งเป็นที่รับรู้โดยทั่วไปว่า トラบดที่ยังคงมีระบบทุนนิยมเป็นกระแสหลักทางเศรษฐกิจ และบางรัฐชาติที่ยังปกครองด้วยระบบเผด็จการอำนาจนิยม ปรัชญาและแนวทางของคาร์ล มาร์กซ ก็ยังคงได้รับการกล่าวถึงและเรียกร้องให้กลับมาอยู่เสมอ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิภาษวิธี
2. เพื่อศึกษาวัตถุนิยมวิภาษวิธีของคาร์ล มาร์กซ
3. เพื่อวิเคราะห์วัตถุนิยมวิภาษวิธีของคาร์ล มาร์กซ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary sources) โดยการศึกษาค้นคว้าผลงานของ คาร์ล มาร์กซ และฟรีดริช เองเงิลส์ เช่น The German Ideology, The Communist Manifesto, The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte, Das Kapital ซึ่งเป็น ผลงานของ เกออร์ค วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกล คือ จิตนิยมสัมบูรณ์ (Absolute Idealism) วิชาวิธีของนายกับทาส (Master-Slave Dialectic) และข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary sources) โดยการศึกษาจากเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบทความต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในบางส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้คัดเลือกผลงาน การค้นคว้าของนักวิชาการและผู้ที่มีความรู้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่องวิชาวิธี วัตถุนิยมวิชาวิธี และปรัชญา แล้วทำการรวบรวม และเรียบเรียงข้อมูลตรวจสอบเนื้อหาสาระสำคัญให้ถูกต้อง สรุปผลการศึกษา แล้วนำเสนอโดยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ เพื่อเป็นผลการวิจัยต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บได้จากเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ โดยการนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หลังจากนั้นนำข้อมูลมาแยกแยะจัดหมวดหมู่ ทำการตีความหมาย แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มุ่งศึกษาเรื่องหลักคิดและพื้นฐาน จากหลักวัตถุนิยมวิชาวิธีของคาร์ล มาร์กซ โดยศึกษาข้อมูลจากผลงานของ คาร์ล มาร์กซ ที่มีพื้นฐานแนวคิดมาจากฟรีดริช เองเงิลส์ และหนังสือตำราเอกสารสำคัญด้านวัตถุนิยมพร้อมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาซึ่งประกอบไปด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ศึกษาวิชาวิธีในทัศนะของนักปรัชญาทั่วไป 2) ศึกษาวัตถุนิยมวิชาวิธีของคาร์ล มาร์กซ 3) วิเคราะห์วัตถุนิยมวิชาวิธีของคาร์ล มาร์กซ ที่มีความสอดคล้องกับยุคสมัย

2. ขอบเขตด้านเอกสาร

1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ ผลงานทางวิชาการของของ คาร์ล มาร์กซ เฟรเดอริก แองเกลส์ และ วิลเฮล์ม ฟริตซ์ เฮเกล ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือเอกสาร ตำรา หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบทความต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในบางส่วนที่เกี่ยวข้องเช่น หนังสือ งานวิจัย บทความ และวิทยานิพนธ์รวมทั้งเอกสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัย

วัตถุนิยมภาษาวี

ภาษาวี หมายถึง วิธีการโต้แย้ง ที่มาของคำศัพท์ภาษาวีก็คือ ในยุคสมัยกรีกโบราณนั้นเคยมีรูปแบบการปกครองที่มีสภาเมืองเป็นที่ประชุม ในการประชุมแต่ละครั้งนั้นจะมีประธานอยู่ตรงกลางผู้เข้าร่วมประชุมแยกเป็น 2 ส่วนเป็นฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา ทำหน้าที่อภิปรายโต้แย้งหาทางแก้ปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ วิธีนี้เรียกว่า ภาษาวี หลังจากนั้นก็ใช้ในการค้นคว้าวิวัฒนาการกฎเกณฑ์ทั่วไปของโลก ภาษาวีเห็นว่าสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและเคลื่อนไหวอยู่เป็นนิจนิตย์ การวิวัฒนาการของโลกเป็นไปตามผลที่เกิดจากความขัดแย้งของมันเอง

การขัดแย้งทางความคิด หรือการมีความคิดเห็นที่ต่างต่างนั้นแท้จริงแล้วเกิดมาจากคู่กับสังคมมนุษย์ กระบวนการลดความตึงเครียดแตกต่างระหว่างมนุษย์นั้นจึงมีทางเลือกหรือทางออกที่หลากหลายตามลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคม เช่น การอภิปราย การระดมสมอง และการโหวต เป็นต้น แต่กระบวนการแก้ไขความขัดแย้งเหล่านี้บังเกิดผลก็แต่เพียงการเกิดการชนะกันด้วยสำนวนโวหารเท่านั้นไม่สามารถนำไปสู่การเกิดผลสรุปอันเป็นที่ยอมรับในระยะยาวได้ ภาษาวี (Dialectic) ได้ถือกำเนิดในสังคมกรีกโบราณเป็นกระบวนการหาบทสรุปในการที่จะคลี่คลายหรือระงับข้อแตกต่างทางความคิด นอกจากนี้กระบวนการทัศนทางคุณธรรม จริยธรรม ที่สืบทอดโดยองค์ความรู้จากสังคมรุ่นเก่าก่อน ได้ถูกทำลายจากสภาพปัจจุบันในสังคมช่วงนั้น ๆ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้าน ประชากรศาสตร์ การเมืองการปกครอง ค่านิยม ความเชื่อที่แตกต่าง ทำให้ระบบคุณค่าในสังคมแต่ละยุคสมัยแปรเปลี่ยนตามไปด้วย

ประวัติศาสตร์ของปรัชญาเริ่มจากภาษาวีอันเรียบง่ายในสมัยโบราณต่อมาก็พัฒนาเป็นภาษาวีจิตนิยมของเฮเกล ในที่สุดจึงพัฒนามาเป็นวัตถุนิยมภาษาวีของลัทธิมาร์กซเป็นภาษาวี 3 ชนิดที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง วัตถุนิยมภาษาวีของลัทธิมาร์กซจึงเป็นภาษาวีที่มีวิวัฒนาการขั้นสูงสุดเป็นโลกทัศน์กับทฤษฎีที่เป็นวิทยาศาสตร์เพียงหนึ่งเดียวของชนชั้นกรรมาชีพ

เราเคยกล่าวว่าโลกทัศน์ของวัตถุนิยมภาษาวีเป็นโลกทัศน์ที่ถูกต้อง วัตถุประสงค์ของการศึกษาปรัชญา วัตถุนิยมภาษาวีก็คือ จะนำโลกทัศน์วัตถุนิยมภาษาวีไปใช้ประโยชน์ในการทำงานต่าง ๆ โลกทัศน์วัตถุนิยมภาษาวีเห็นว่าธาตุแท้ของโลกตั้งแต่ไหนแต่ไรมานั้นเป็นวัตถุ สรรพสิ่งทั้งหลายของโลกนี้ล้วนมีการเคลื่อนไหวที่

เปลี่ยนแปลงพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งสิ้น วัตถุประสงค์ดำรงอยู่ตามภาวะวิสัยเกิดการวิวัฒนาการไป ตามกฎภาวะวิสัยของมันโดยไม่หันเหไปตามความต้องการทางอัตวิสัยของเรา ดังนั้นไม่ว่าจะทำงานชนิดใดต้องไม่เริ่มจากเจตจำนงหรือความต้องการทางอัตวิสัยของเรา เพราะจะมีโอกาสล้มเหลวอย่างมากหากต้องการจะประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ต้องเริ่มต้นจากการศึกษาเพื่อรับรู้สภาวะความเป็นจริงทางภาวะวิสัยในการดำรงอยู่ของสิ่งนั้นให้แจ่มชัดเสียก่อนทำความเข้าใจเงื่อนไขของภาวะวิสัยให้ได้แล้วอาศัยสภาพความเป็นจริงกับเงื่อนไขที่ดำรงอยู่มาสร้างแผนการหรือโครงการตามความต้องการทางอัตวิสัยของเราจึงจะสามารถหลีกเลี่ยงความผิดพลาด หรือเกิดความผิดพลาดได้น้อยที่สุดเมื่อจะสรุปงานก็สามารถสรุปเอาหลักการทั่วไปที่เหมาะสมมาใช้กับสรรพสิ่งได้ กล่าวก็คือ สรรพสิ่งที่ดำรงอยู่ทางภาวะวิสัยต้องมาก่อนจิตสำนึกอัตวิสัยของเรานี้คือหลักการปรัชญาโลกทัศน์พื้นฐานที่สุดของปรัชญาวัตถุนิยมวิทยาศาสตร์

ในยุคสมัยของคาร์ล มาร์กซระบบทุนนิยมพัฒนามากที่สุดที่เยอรมันในเขตไรน์แลนด์ และถึงแม้ว่าระบบฟิวดัลจะถูกกวาดล้างไปโดยกองทัพโปแลนด์ อีกทั้งปรากฏว่านักปรัชญาอย่างเฮเกล (Hegel) ได้ปรับเปลี่ยนความคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสังคมไปเพื่อสนับสนุนรัฐกษัตริย์ แต่บรรดาลูกศิษย์หนุ่มของเฮเกล เช่น บรูโน บาวเออร์ (Bruno Bauer), เดวิด สเตราส์ (David Strauss) กลับหันมาใช้แนวคิดจากยุคแสงสว่าง เพื่อเสนอการปฏิรูประบบ และในกรณี ฟอยเออร์บัค มีการเน้นสภาพวัตถุในโลกจริงแทนแค่เครื่องความคิดก้าวหน้ามาร์กซ อธิบายว่าระบบทุนนิยมที่ สมบัติกับบริคาร์โด พุดถึงทำให้ชีวิตมนุษย์ตกอยู่ภายใต้อำนาจของกลไกตลาด ส่วนฟอยเออร์บัคก็เคยอธิบายว่ามนุษย์บูชาพระเจ้าที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง เหมือนกับว่าพระเจ้าเป็นพลังธรรมชาติ และเขาเรียกปรากฏการณ์นี้ว่าสภาวะแปลกแยก (Alienation) มาร์กซ จึงเสนอว่าอำนาจของกลไกตลาดทุนนิยมเหมือนมนุษย์ก็มีลักษณะแบบนี้เหมือนกัน เพราะมนุษย์เป็นผู้สร้างกลไกตลาดแต่แรก และในระบบทุนนิยมผู้ที่ทำงานกลายเป็นทาสของสิ่งของที่คนงานเคยผลิตในอดีต ข้อสรุปของมาร์กซคือ มนุษย์จะก้าวพ้นความเป็นทาสก็ต่อเมื่อร่วมกันยึดและร่วมกันควบคุมกระบวนการผลิต เสรีภาพจะไม่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติการเมืองเท่านั้น อย่างที่พวกเสรีนิยมเสนอ แต่ต้องมีการปฏิวัติสังคมและการผลิตเพื่อไปสู่เสรีภาพจริงแท้ในสังคมส่วนรวมของสังคมนิยมคอมมิวนิสต์

ประวัติศาสตร์ทั้งหมดของปรัชญา จึงเป็นประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ของวัตถุนิยมกับจิตนิยม ในประวัติศาสตร์ของปรัชญานั้นยังมิใช่ปัญหาการเป็นปฏิปักษ์และการต่อสู้ระหว่างวิชาวิธีกับอภิปรัชญาดำรงอยู่ การต่อสู้ระหว่างวัตถุนิยมกับจิตนิยม และการต่อสู้ระหว่างวิชาวิธีกับอภิปรัชญานั้น คลุกคละปะปนอยู่ด้วยกัน

วิชาวิธีเห็นว่าสรรพสิ่งที่ปวงในโลกล้วนแต่ต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น มูลเหตุแห่งการพัฒนาของสรรพสิ่งนั้นอยู่ที่ความขัดแย้งภายในของมัน ตรงกันข้ามอภิปรัชญาใช้ทัศนะที่โดดเดี่ยว สงบนิ่งและด้านเดียวในการมองโลก ยึดถือเอาสรรพสิ่งที่ปวงว่าต่างอยู่โดดเดี่ยวแก่กันและไม่เปลี่ยนแปลงตลอดไป และถึงแม้ว่าถ้าหากจะมีการเปลี่ยนแปลง ก็จำกัดอยู่แต่เพียงการเพิ่มหรือลดของจำนวนและการเปลี่ยนตำแหน่งที่ตั้งเท่านั้น โดยไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางธาตุแท้ของสรรพสิ่ง ทั้งยังตั้งต้นว่ามูลเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลง

ทั้งปวงอยู่ที่การผลักดันของพลังที่อยู่ภายนอกสรรพสิ่ง ในประวัติศาสตร์ของปรัชญาวิธีหรืออภิปรัชญาถ้าหากไม่รวมตัวเข้ากับวัตถุนิยมก็รวมเข้ากับจิตนิยม วัตถุนิยมแบบอภิปรัชญาไม่สามารถนำแนวทางวัตถุนิยมไปดำเนินอย่างถึงที่สุดได้ เพราะเหตุว่าโลกภววิสัยไม่เพียงแต่มีคุณสมบัติในทางธาตุแท้เป็นวัตถุเท่านั้น หากยังเป็นโลกวัตถุที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาอีกทางหนึ่งด้วย อีกทั้งต้นธารแห่งการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงก็อยู่ในตัวของวัตถุนั้นเอง ด้วยเหตุนี้มีแต่ทำความเข้าใจต่อโลกอย่างวิภาษเท่านั้นจึงจะสามารถสะท้อนโฉมหน้าดั้งเดิมของโลกตามที่เป็นจริงได้ จึงจะสามารถนำเอาทศนะวัตถุนิยมไปดำเนินอย่างถึงที่สุดได้

ทศนะของอภิปรัชญาบิดเบือนโฉมหน้าดั้งเดิมของโลกมาสามารถอธิบายต้นธารแห่งการเคลื่อนไหวด้วยตนเองของวัตถุ จึงทิ้งพื้นที่ไว้ให้กับลัทธิอัตวิสัยและจิตนิยม วัตถุนิยมอภิปรัชญาในประวัติศาสตร์ปรัชญาเคยโจมตีจิตนิยมและศาสนาแล้วอย่างหนักหน่วง แต่เนื่องจากมันไม่สามารถทำการอธิบายโลกอย่างสอดคล้องกับวิทยาศาสตร์โดยสิ้นเชิง ฉะนั้นจึงไม่สามารถเอาชนะจิตนิยมและศาสนาได้อย่างถึงที่สุด อีกด้านหนึ่งมีแต่อยู่บนรากฐานของวัตถุนิยมเท่านั้น คนเราจึงจะสามารถยึดกุมการเคลื่อนไหวแบบวิภาษของสรรพสิ่งภววิสัยได้อย่างถูกต้อง จึงจะสามารถทำให้วิภาษวิธีได้รับการพัฒนาไปอย่างสมเหตุสมผล วิภาษวิธีที่เป็นจิตนิยมในประวัติศาสตร์ปรัชญาเนื่องจากถูกผูกมัดโดยระบบจิตนิยมจึงมักจะไม่ถึงที่สุด มีแต่ใช้ปรัชญาวัตถุนิยมวิภาษของลัทธิมาร์กซเท่านั้นจึงจะสามารถรวมเอาไว้ด้วยวัตถุนิยมที่ถึงที่สุดและวิภาษวิธีที่ถึงที่สุดอย่างสุด ๆ ได้

การต่อสู้ของวัตถุนิยมกับจิตนิยมดำรงอยู่หลายพันปีแล้วพร้อม ๆ กับการกำเนิดของปรัชญาลัทธิมาร์กซ การเป็นปฏิปักษ์ของวัตถุนิยมกับจิตนิยมที่สำคัญแสดงออกเป็นการต่อสู้ของวัตถุนิยมวิภาษและวัตถุนิยมประวัติศาสตร์กับจิตนิยมของชนชั้นนายทุน การต่อสู้คือการสะท้อนออกในทางปรัชญาของการต่อสู้ทางชนชั้นของชนชั้นกรรมกรกับชนชั้นนายทุน ในยุคลัทธิจักรวรรดินิยม จิตนิยมชนชั้นนายทุนที่ปฏิบัติต่าง ๆ ได้ปรากฏขึ้น จิตนิยมเหล่านี้เคยมีผลสะท้อนอยู่ในการเคลื่อนไหวของกรรมกรในด้านโลกทัศน์ บรรดาลัทธิฉวยโอกาส และลัทธิแก้ในการเคลื่อนไหวของกรรมกร ได้รับผลสะท้อนของจิตนิยมชนชั้นนายทุนในเชิงปรัชญา

การเป็นปฏิปักษ์และการต่อสู้ระหว่างวัตถุนิยมกับจิตนิยมซึ่งเป็นค่ายปรัชญาใหญ่ 2 ค่ายนี้ ในสังคมชนชั้นเป็นการสะท้อนออกของการเป็นปฏิปักษ์และการต่อสู้ระหว่างชนชั้นปฏิวัติกับชนชั้นปฏิกิริยาในทางปรัชญา ปรัชญามักจะเพียบพร้อมไปด้วยลักษณะชนชั้นและลักษณะพรรค ทิศทางมูลฐานของปรัชญาถูกกำหนดโดยผลประโยชน์มูลฐานของชนชั้นที่มันสังกัดอยู่ การดำเนินอย่างถึงที่สุดแห่งแนวโน้มของฝักฝ่ายที่แน่นอนหนึ่งในปรัชญา เป็นการแสดงออกในทางปรัชญาแห่งนโยบายของชนชั้นที่มันสังกัดอยู่

หลักวัตถุนิยมของมาร์กซ

ประกอบไปด้วย

1.โลกและจักรวาล โดยธาตุแท้แล้วเป็นวัตถุ มิได้มีสิ่งทีเรียกว่า มโนคติสัมบูรณ์หรือจิตวิญญาณสากล หรือ จิตสำนึกครอบงำโลกดังที่เฮเกิลเชื่อ

2.วัตถุ โลกธรรมชาติ และการดำรงอยู่ของมัน เป็นสิ่งที่กำหนดจิตสำนึกของคนเรา กล่าวคือวัตถุกำหนดความคิดอ่านหรือจิตสำนึกของคนเรา ในขณะที่ปรัชญาจิตนิยมดันทุรังกล่าวว่า จิตสำนึกของคนเรา

เท่านั้นที่ดำรงอยู่จริง ส่วนการดำรงอยู่ของวัตถุและโลกธรรมชาตินั้นเป็นเพียงสิ่งที่อยู่ในจิตสำนึกในความรู้สึก ในจินตนาการ และในมโนคติของเรา และเห็นอย่างเหลวไหลว่าในจักรวาลมีพลังเร้นลับที่อยู่เหนือธรรมชาติที่คอยดลบันดาลให้สรรพสิ่งเป็นไปอย่างโน้นอย่างนี้

แต่ปรัชญาวัตถุนิยมเห็นว่าวัตถุ โลกธรรมชาติ และการดำรงอยู่ของมัน เป็นความจริงทางภววิสัยที่มีอยู่นอกจิตสำนึกของเรา และไม่ขึ้นต่อจิตสำนึกของเรา โลกธรรมชาตินี้เกิดขึ้นก่อนและดำรงอยู่มาหลายพันล้านปีก่อนที่จะมีมนุษย์ เช่นนี้แล้วมันจะเป็นเพียงสิ่งที่อยู่ในจิตสำนึกของเราได้อย่างไร วัตถุที่พัฒนาจนมีความสมบูรณ์ในระดับสูงจะมีความรู้สึกนึกคิด วัตถุที่พัฒนาจนมีความสมบูรณ์ในระดับสูงเกิดขึ้นจากสมองคน และสมองคนก็เป็นอวัยวะของการนึกคิด (ซึ่งก็คือวัตถุ) ดังนั้นจะต้องไม่แยกความนึกคิดออกจากวัตถุ เหมือนกับรุ่นน้องคนหนึ่งของผมเชื่อ เขาเชื่อว่าถ้าทำลายสมองทิ้งไป สุดท้ายเราก็จะหมดความรู้สึก และสามจิตสำนึกของคนเราก็มีบทบาทอย่างเป็นฝ่ายกระทำ ย้อนกลับไปเปลี่ยนแปลงวัตถุ โลกธรรมชาติและการดำรงอยู่ของมันได้เช่นกัน

แม้ว่าวัตถุและการดำรงอยู่ของมันเป็นสิ่งที่กำหนดจิตสำนึกของคนเราแต่ในขณะเดียวกัน บทบาทที่เป็นฝ่ายกระทำของจิตสำนึกคนเราก็สามารถที่จะย้อนกลับไปเปลี่ยนแปลงวัตถุและการดำรงอยู่ของมันได้ กล่าวคือวัตถุกำหนดจิตและจิตก็กำหนดวัตถุเช่นกัน

เป็นข้อเท็จจริงที่ว่ามาร์กซ์ไม่ได้เป็นคนริเริ่มทฤษฎีขัดแย้งนี้โดยตรงแต่เขาได้นำเอาระบบ (System) การขัดแย้งตามความคิดของคานต์ (Emanuel Kant) ซึ่งอธิบายในระดับบุคคล และของเฮเกล (Hegel) ซึ่งอธิบายในระดับกลุ่มคนมาทำการผสมผสานกับแนวความคิดวัตถุนิยม (Materialism) ของฟอยเออร์บัค (Feuerbach) กลายเป็นวิชาวิธีแห่งการเปลี่ยนแปลงโดยมีเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนด (Economic determination)

การขัดแย้งในพื้นฐาน (Basic conflict) ความขัดแย้งในระดับพื้นฐานนี้จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ขึ้นอยู่กับระดับความแตกต่างระหว่างชนชั้นว่าขัดแย้งเพียงใด ถ้ามีมากอัตราความขัดแย้งจะสูง แต่ปริมาณกลุ่มย่อยถ้ามีมากจะลดความขัดแย้งลง หรือโอกาสในการเปลี่ยนแปลงสภาพ ถ้าโอกาสของการเลื่อนสภาพสูงขึ้นได้อัตราการขัดแย้งจะลดลงเช่นเดียวกัน ในขณะเดียวกันถ้าหากเพิ่มอัตราการขัดแย้งก็จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่กว้างขวางลึกซึ้งในโครงสร้าง ซึ่งหมายความว่าโครงสร้างสังคมเก่าจะต้องเปลี่ยนแปลงอย่างมาก

การขัดแย้งขั้นรุนแรง (Violence conflict) อัตราการขัดแย้งชนิดนี้จะมากน้อยย่อมแล้วแต่ปริมาณของกลุ่มย่อยที่จะสามารถรวมตัวกันได้เพียงใดถ้ารวมตัวกันได้ก็จะรุนแรงมากขึ้น และถ้ามีการปรับแก้ระบบของรางวัลและการลงโทษไปในทางคล้อยตามก็จะลดอัตราการขัดแย้งลง และควบคุมการขัดแย้งนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการขัดแย้งนี้ถ้ารุนแรงไม่สามารถควบคุมได้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ซึ่งอาจมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลผู้ปกครองได้

วัตถุนิยมวิภาษเป็นโลกทัศน์วิทยาศาสตร์ของชนชั้นกรรมาชีพ เหตุที่เรียกว่า วัตถุนิยม ก็เพราะการอธิบายและความเข้าใจ ปรากฏการณ์ในโลกธรรมชาติ ตลอดจนวิถีของมัน เป็นแบบวัตถุนิยม ส่วนวิธีมองและวิธีศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ในโลกธรรมชาติ ตลอดจนวิถีรับรู้ปรากฏการณ์เหล่านั้นนั้นเป็นแบบวิภาษวิธีหลักวัตถุนิยม

วัตถุนิยมของลัทธิมาร์กซ จึงมีความเห็นว่า โลกและกฎของโลก คนเราสามารถที่จะรับรู้ได้อย่างแน่นอน ความรู้เกี่ยวกับกฎของโลกธรรมชาติ และความรู้ที่เกิดจากความชัดเจนที่ผ่านการทดสอบด้วยการปฏิบัติแล้ว เป็นความรู้ที่เปี่ยมไปด้วยความหมายแห่งสัจธรรมภววิสัย และเชื่อถือได้ในโลกนี้ไม่มีสิ่งที่ไม่อาจรับรู้ได้ หากมีแต่สิ่งที่ยังมิได้รับรู้เท่านั้น แต่วิทยาศาสตร์และพลังของการปฏิบัติ จะต้องเปิดเผยมันและรับรู้มันจนได้ในที่สุด ในที่สุด หลักวัตถุนิยมวิภาษวิธี หรือการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุของมาร์กซ

อภิปรายผลการวิจัย

ปรัชญาลัทธิมาร์กซจากการได้ศึกษาค้นคว้าที่ผ่านมาเป็นการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ของมนุษย์ โดยใช้ทฤษฎีวัตถุนิยมวิภาษวิธีเป็นพื้นฐาน บทบาทหน้าที่ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ส่งผลถึงกันและกันของสังคมกับกระบวนการผลิต ทำให้แนวคิดของมาร์กซเป็นทั้งหลักปรัชญาการเมือง หลักเศรษฐศาสตร์ มานุษยวิทยา นอกจากนี้ในโครงสร้างทางสังคมมาร์กซได้ค้นพบระบบชนชั้น สามารถทำนายพัฒนาการหรือทิศทางของสังคมได้ โดยอาศัยความเกี่ยวโยงความสัมพันธ์ทางการผลิต วัตถุ และผลผลิตเป็นเป้าหมายของความต้องการทุก ๆ ชนชั้น ทำให้ประวัติศาสตร์ของมนุษย์เป็นการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในยุคแรกสังคมอาจมีหลายชนชั้น แต่สุดท้ายจะเหลือเพียงนายทุน และกรรมาชีพนั้นจึงเป็นที่มาของกลุ่มชนชั้นนายทุนที่มีอำนาจมากกว่ารวมตัวกันเป็นรัฐ เพื่อคุ้มครองอำนาจและผลประโยชน์ของตน ทำการกดขี่เอาเปรียบชนชั้นที่ต่ำกว่าคือชนชั้นแรงงาน มาร์กซมองว่าระบบนายทุนแท้จริงแล้วเป็นเพียงทายาทของระบบเจ้าทาสและระบบขุนนางศักดินาเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจทางการเมือง เพราะมีการขูดรีดแรงงาน ในการขูดรีด ทำให้เกิดการขัดแย้งต่อกัน ฝ่ายหนึ่งคือ ชนชั้นนายทุน จึงได้เสนอยุทธวิธีแก้ความขัดแย้งการเอารัดเอาเปรียบด้วยการโค่นล้มปฏัติรัฐของนายทุน รัฐนายทุนเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้แย่งชิงอำนาจชนชั้นที่มีอำนาจเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตจะเป็นผู้ปกครอง รัฐจึงเป็นตัวแทนพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของพวกนายทุน มีการกดขี่และเอารัดเอาเปรียบเสมอ สร้างวัฒนธรรม ประเพณี กฎระเบียบ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติมากมายตามมา ซึ่งก็ล้วนเป็นเครื่องมือที่ถูกอ้างว่าชอบธรรม เป็นไปเพื่อการรองรับหรือรับใช้ชนชั้นปกครองเท่านั้นทางเลือกสำหรับชนชั้นผู้ถูกกดขี่จึงได้สนับสนุนให้ทำการโค่นล้มปฏัติ อำนาจอย่างเด็ดขาดต่อชนชั้นผู้ปกครองเพื่อเป็นการยุติปัญหาความขัดแย้งได้อย่างถาวร โดยกลุ่มกรรมาชีพผู้มีสำนึกตื่นตัวสร้างระบบการผลิตใหม่โดยรัฐกรรมาชีพเป็นเจ้าของการผลิต ผลประโยชน์ที่ได้จัดเป็นของส่วนรวมเปลี่ยนระบบการเมืองที่ไร้ชนชั้นเข้าสู่ระบบสังคมนิยมที่ปกครองโดยกลุ่มผู้ใช้แรงงาน เมื่อทุกอย่างสมบูรณ์ก็จะสลายรัฐในสังคมนิยมเป็นสังคมคอมมิวนิสต์ สามารถสรุปได้ว่าในแนวคิดของมาร์กซ การเมืองก็คือระบบเศรษฐกิจที่มนุษย์ด้วยกัน สร้างขึ้นมาขูดรีดครอบงำกันเอง รัฐในทัศนะของ

มาร์กซ เป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้ระหว่างชนชั้น ชนชั้นที่มีปัจจัยในการผลิตเป็นผู้ปกครอง รัฐเป็นผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ของพวกนายทุน การมีรัฐ(State) และมีรัฐบาล (Government) ไม่ว่าในยุคไหนๆ จะต้องมีการกดขี่และเอารัดเอาเปรียบกันเสมอ รัฐเป็นบ่อเกิดการแบ่งแยกชนชั้น และนำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างชนชั้น แต่ละชนชั้นก็จะสถาปนาอำนาจของตน พยายามที่จะให้ตนเองอยู่เหนือชนชั้นอื่น กลายเป็นผู้กดขี่ข่มเหงผู้อื่น ดังนั้นกลไกของรัฐจึงเป็นเพียงเครื่องมือแห่งการกดขี่ระหว่างชนชั้น การกดขี่เอารัด เอาเปรียบหรือต่อสู้ขัดแย้งกันระหว่างชนชั้นจะหมดไป ก็ต่อเมื่อมีการยกเลิกชนชั้น ยกเลิกอำนาจรัฐ ความขัดแย้งก็จะไม่บังเกิดขึ้น จะต้องทำการปฏิวัติโดยชนชั้นกรรมาชีพผู้ที่มีมวลชลจำนวนมากซึ่งมีเป้าหมายยึดอำนาจบริหารเพื่อประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ นำพาสังคมไปสู่ระบบสังคมนิยมและสังคมคอมมิวนิสต์ เป็นการสิ้นสุดของรัฐหลงเหลือแต่การบริหารจัดการที่ไม่ใช่การปกครอง ไม่มีชนชั้น หรือรัฐปกครองไร้การเอารัดเอาเปรียบ มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทรัพย์สินถูกนำมาเป็นของส่วนรวม โดยมีปรัชญาทางการเมืองว่ามนุษย์ทุกคนจะต้องมีความเท่าเทียมกัน มีโอกาสเข้าถึงหรือ ได้รับปัจจัยสี่ที่เป็นพื้นฐานจำเป็นของชีวิต ไม่มีการข่มเหงหรือเอาเปรียบต่อกันอันแสดงถึงเสรีภาพที่แท้จริง

เมื่อรัฐมีความสัมพันธ์กับมนุษย์อย่างใกล้ชิด มนุษย์อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐและอาศัยรัฐนั้นเป็นที่แสวงหาความสุขและสิ่งที่ต้องการของตน และรัฐก็ต้องอาศัยมนุษย์เป็นองค์ประกอบเพื่อความสมบูรณ์ รัฐประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ประชากร ดินแดน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย

รัฐเป็นองค์การทางการเมืองมีอำนาจที่จะกำหนดอำนาจหน้าที่แห่งองค์การอื่น ๆ ภายในรัฐ รัฐนายทุนเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้แย่งชิงอำนาจชนชั้นที่มีอำนาจเป็นเจ้าของการผลิตจะเป็นผู้ปกครอง รัฐจึงมีบทบาทในการเป็นตัวแทนพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของพวกนายทุน มีการกดขี่และเอารัดเอาเปรียบเสมอ สร้างวัฒนธรรม ประเพณี กฎระเบียบ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติมากมายตามมา ซึ่งก็ล้วนเป็นเครื่องมือที่ถูกอ้างว่าชอบธรรม เป็นไปเพื่อการรองรับหรือรับใช้ชนชั้นปกครองเท่านั้นสนับสนุนให้ทำการโค่นล้มปฏิวัติอำนาจอย่างเด็ดขาดต่อชนชั้นผู้ปกครองเพื่อเป็นการยุติปัญหาความขัดแย้งได้อย่างถาวร โดยกลุ่มกรรมาชีพผู้มีสำนึกตื่นตัวสร้างระบบการผลิตใหม่โดยรัฐกรรมาชีพเป็นเจ้าของการผลิต ผลประโยชน์ที่ได้จัดเป็นของส่วนรวม เปลี่ยนระบบการเมืองที่ไร้ชนชั้นเข้าสู่ระบบสังคมนิยมที่ปกครองโดยกลุ่มผู้ใช้แรงงาน เมื่อทุกอย่างสมบูรณ์ก็จะสลายรัฐในสังคมนิยมเป็นสังคมคอมมิวนิสต์

มาร์กซเห็นว่า ในที่สุดกรรมกรจะร่วมมือกันกำจัดนายทุน และระบบทุนนิยม ซึ่งเป็นที่มาแห่งความทุกข์ยากของเขาไป และกรรมกรจะช่วยจัดระบบสังคมใหม่ คือสังคมนิยม คือรัฐจะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งหมด แต่ละคนจะทำงานให้รัฐ และได้รับผลตอบแทนตามกำลังงานของตน มาร์กซเรียกการปกครองนี้ว่าเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพและระบบนี้จะปูทางไปสู่ระบบคอมมิวนิสต์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในมิติความสำคัญ ถือได้ว่า คาร์ล มาร์กซ เป็นนักปรัชญาเอกของโลกในตำแหน่งที่มีผู้รู้จักเขามากที่สุดก็ได้ ทั้งชีวิตประวัติ ผลักคิด ผลงาน ได้รับการแปลภาษาขยายผล การผลิตซ้ำในรูปแบบสื่อต่าง ๆ อีกทั้งยังมีผู้เชื่อมั่นในวิถีคิดแบบเขาดำเนินการศึกษาต่อยอดทั้งในนามมาร์กซิสต์และผู้สนใจทั่วไป หากแต่ในประเทศไทย ผลงานทางปัญญาของคาร์ล มาร์กซ โดยเฉพาะในด้านเอกสาร สิ่งพิมพ์ ซึ่งมีกฎหมายกีดกันการเผยแพร่ หรือห้ามผลิต ห้ามจำหน่ายแจกเป็นจำนวนมาก เช่น ขัดกับกฎหมายความมั่นคง ถูกห้ามโดยประกาศคณะปฏิวัติ-คณะปฏิรูปเป็นจำนวนมาก ถูกกีดกันโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ทำให้วงการปรัชญา วงการวิชาการ หรือผู้สนใจใฝ่ศึกษาขาดโอกาสที่จะเข้าถึงข้อมูลหรือแหล่งคลังทางปัญญา

ข้อเสนอ : ยกเลิกกฎหมายล้าหลังเหล่านั้นทุกกรณี เปิดเสรีเช่นงานวิชาการปกติเพื่อที่ประชาชนผู้สนใจ หน่วยงานสถานศึกษา รวมถึงเครือข่ายวิชาการ ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เผยแพร่ รวมถึงวิเคราะห์วิจารณ์ได้อย่างอิสระไม่ถูกปิดกั้นหรือหว่นเกรงกฎหมายบ้านเมือง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ควรมีการก่อตั้งสถาบัน คาร์ล มาร์กซ หรือสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับมาร์กซิสต์ โดยเฉพาะ เพื่อนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังเป็นระบบ เกิดความลึกซึ้งทั้งในด้านเนื้อหาวิชาการและมิติความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์

3. ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาปัญหาศานากับรากเหง้าความคิดในแนวทางคอมมิวนิสต์
2. การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาการเมืองของคาร์ล มาร์กซ กับระบอบประชาธิปไตย
3. การศึกษาแนวคิดทางการเมืองหลังมาร์กซิสต์
4. การพัฒนาการแนวคิดรัฐสวัสดิการในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย
5. การปฏิบัติเศรษฐกิจในสังคมไทยด้วยวิถีชีวิตของคาร์ล มาร์กซ
6. การปฏิบัติการเมืองการปกครองไทยด้วยวิถีชีวิตของคาร์ล มาร์กซ

เอกสารอ้างอิง

- Peter Singer. (2558). *มาร์กซ ฉบับพกพา*. แปลโดย เกษียร เตชะพีระ. กรุงเทพมหานคร: โอเพ่น เวิลด์ส์ พับ
ลิชชิงเฮ้าส์.
- บุญศักดิ์ แสงระวี. (2559). *ว่าด้วยทุน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชนนิยม.
- วิทยากร เชียงกุล. (2550). *กำเนิดและพัฒนาการของขบวนการสหกรณ์*. กรุงเทพมหานคร: ชมรมศึกษาผลงาน
วิทยากร เชียงกุล.
- สมัคร บุราวาส. (2526) *ปัญหาวิวัฒน์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิมพ์ลักษณ์ ศยาม.

รูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

The Model of Buddhist Agriculture of Gardeners in Muang District, Mahasarakham Province

มุกมณี ฤกษ์งาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mookmanee Rerkngam

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus

E-mail: Mookmanee2503@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการทำเกษตรเชิงพุทธในพระพุทธรูปศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการทำเกษตรของชาวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 3) เพื่อเสนอรูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางด้านเอกสารและการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้ววิเคราะห์ข้อมูลแบบวิธีพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

1. การทำเกษตรเชิงพุทธในพระพุทธรูปศาสนาเถรวาท เป็นการทำเกษตรที่ตั้งมั่นอยู่ในความถูกต้องดีงามสามารถพึ่งพาตนเองได้ ช่วยเหลือสังคมได้ โดยยึดหลักธรรมสมาธิวิเวก อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 และศีล 5 ในการเกษตร

2. สภาพปัญหาการทำเกษตรของชาวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มี 6 ข้อ คือ 1) ชาวนขาดองค์ความรู้ในเรื่องของการใช้สารเคมี ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ 2) สภาพแวดล้อมในการทำเกษตรขาดความอุดมสมบูรณ์ 3) น้ำในการทำเกษตรมีสารเคมีเจือปน สร้างมลภาวะก่อเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ไม่พอเพียงในฤดูแล้ง 4) ดินขาดแร่ธาตุ เสื่อมโทรมเสื่อมสภาพ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืช 5) ต้นทุนสูง ผลผลิตต่ำ 6) มีศัตรูพืชมาก

3. รูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นรูปแบบการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรชีวภาพ และเกษตรจุลินทรีย์สมุนไพรสูตรครุบน้ำมวก ซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาการลดค่าใช้จ่ายสารเคมี ไม่ทำลายสิ่งมีชีวิต และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดศัตรูพืช ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต

* * วันที่รับบทความ: 13 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 13 กรกฎาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 15 กรกฎาคม 2564

ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค เป็นไปตามหลักสามมาอาชีวะ อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 และศีล 5 สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9

คำสำคัญ: รูปแบบ; เกษตรเชิงพุทธ; จุลินทรีย์สมุนไพรสูตรครุบน้ำมวก

Abstracts

The objectives of this research were: 1) to study Buddhist agriculture in Theravada Buddhism; 2) to study the agricultural problems of gardeners in Muang District, Mahasarakham Province; 3) to propose a Buddhist agriculture model for gardeners in Muang District, Mahasarakham Province. The study was carried out by means qualitative. The data collection was conducted from studying documents and in-depth interviews. The obtained data were interpreted by descriptive analysis according to the inductive method.

The results of the research were as follows:

1) Buddhist agriculture in Theravada Buddhism is agriculture that stands in the rightness, goodness and self-reliance which can help society by adhering to the principles of the Right Means of Livelihood, the Four Paths of Accomplishment, the Four Bases of Social Solidarity, the Sublime States of Mind and Five Precepts.

2) The problems of farming of gardeners in Muang District, Mahasarakham Province were as follows: 1) gardeners lack knowledge on the use of chemicals and government support; 2) the agricultural environment is lacking in fertility; 3) the water in agriculture contains chemicals causing pollution to the environment and also is not enough in the dry season; 4) the soil is deficient in minerals, deteriorated affecting the growth of plants; 5) high cost and low yield; 6) there are many pests.

3) The Buddhist agriculture model for gardeners in Muang District, Mahasarakham Province is a form of organic agriculture, bio-agriculture and microbial agriculture, herbs from 'Teacher Nam Muak' formula which is the innovation to address the problem and reduce the use of chemicals, to not destroy living things and be environmentally friendly, to reduce pests, costs, to increase productivity, and be safe for producers and consumers. It is according to the principle of Livelihood, the Four Paths of Accomplishment, the Four Bases of Social Solidarity, the Sublime States of Mind and Five Precepts in line with the sufficiency economy of King Rama IX.

Keywords: Model; Buddhist Agriculture; Herbs From 'Teacher Nam Muak' Formula

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และการตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อมนั้น ส่งผลทำให้คนทั่วโลกหันมาสนใจกับการผลิตและการบริโภคที่ไม่สร้างความเสียหายให้แก่สภาพแวดล้อม อีกทั้งไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งในโลกปัจจุบันมีแต่มลภาวะ สารเคมีและความเครียดจึงมีผลทำให้ผู้บริโภคยุคใหม่หันมาใส่ใจกับอาหารมากยิ่งขึ้น ไม่เพียงแต่ใส่ใจเรื่องรสชาติอย่างเดียวเท่านั้น ยังต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพของอาหารที่ดีต่อสุขภาพอีกด้วย พืชผักหรือผลิตผลทางการเกษตรที่ปลอดภัยและดีต่อสุขภาพ จึงกลายเป็นทางเลือกของคนในยุคปัจจุบัน

ทุกเพศทุกวัยที่ใส่ใจเรื่องสุขภาพ ความต้องการด้านโภชนาการของประชากรโลก มิได้มีเพียงแต่ต้องการให้อิ่มเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงคุณค่าสารอาหารที่ครบถ้วนเพียงพอตามที่ร่างกายต้องการและดีต่อสุขภาพอีกด้วย ผักเป็นพืชอาหารที่คนไทยนิยมรับประทาน เนื่องจากมีคุณประโยชน์ต่อร่างกายซึ่งประกอบไปด้วยโปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน วิตามินและเกลือแร่ การรับประทานผักช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโตและแข็งแรง มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส ทำให้ระบบร่างกายดำเนินไปอย่างปกติ และช่วยให้พ้นหายจากโรคได้อย่างรวดเร็ว

การพัฒนากระบวนการเกษตรเพื่อควบคุมสภาพแวดล้อมนั้น สามารถใช้นวัตกรรมทางด้านการเกษตรควบคุมปัจจัยการผลิต เพื่อความเหมาะสมกับความต้องการและการเจริญเติบโตของพืช ทั้งนี้ได้มีภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาต่อยอดจากบรรพชนถึงปัจจุบัน ส่งผ่านการทดลองเป็นระยะเวลา 35 ปี เกิดเป็นนวัตกรรมใหม่จากจุลินทรีย์มาบูรณาการกับสมุนไพร น้ำมวก(น้ำข้าวข้าว) ที่สามารถแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน โดยนางอรพณ วัชระกาสัย (ครูน้ำมวก) ซึ่งได้นำจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ (EM) ที่ค้นพบโดยศาสตราจารย์ ดร.เทรูโอะ อิหะระ แห่งมหาวิทยาลัยริวกิว โอกินาวา ประเทศญี่ปุ่น (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานสถาบัน EM เทคโนโลยีนานาชาติ มหาวิทยาลัยเมโอ โอกินาวา ประเทศญี่ปุ่น) ซึ่งทำการศึกษาค้นคว้า ทดลอง พบความจริงเกี่ยวกับจุลินทรีย์ในธรรมชาติ และได้คัดสรรเอาเฉพาะจุลินทรีย์กลุ่มดีที่มีประโยชน์มาต่อยอดแล้วเลี้ยงด้วยเทคนิคพิเศษ จากการสั่งสมประสบการณ์ของเจ้าของผลงานนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Human Resource Management: SHRM) โดยได้นำจุลินทรีย์ธรรมชาติมาบูรณาการกับสมุนไพรธรรมชาติ น้ำมวก เพื่อที่จะมาใช้ในการแก้ปัญหาภาคการเกษตร และ อุตสาหกรรม ได้สัมฤทธิ์ผลเชิงประจักษ์ เช่น การแก้ปัญหาน้ำเน่าเสียในแหล่งน้ำต่างๆ การแก้ปัญหามลพิษในพืชไร่ พืชสวน การทำไร่ ทำนา ต้นแบบโดยใช้จุลินทรีย์ธรรมชาติปราศจากสารเคมี เป็นต้น ซึ่งจากผลงานของท่านสามารถนำมาปรับใช้ในการทำเกษตรของชาวสวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุพรรณ เฟื่องบุญ, 2545 : 74)

อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคามนั้นได้มีการทำการเกษตรแบบทำสวนอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งชาวสวนส่วนมากจะประสบกับปัญหาเรื่องการทำการเกษตรและสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากการเน่าเสียของแหล่งน้ำสำคัญ ที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเกษตร ตลอดทั้งปัญหาที่เกิดจากศัตรูพืชที่คอยมาทำลายพืชผลทางการเกษตรของชาวสวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยนั้นได้เข้าร่วมในโครงการการแก้วิกฤตต่างๆโดยการใช้จุลินทรีย์สมุนไพร”สูตรครูน้ำมวก” เพื่อแก้ปัญหาของเกษตรกร จึงทำให้เกิดแรงจูงใจในการที่จะแก้ปัญหาให้แก่ชาวสวนที่ประสบปัญหาดังกล่าว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษารูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวสวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ว่ามีปัญหากในการทำเกษตรอย่างไร ตลอดทั้งควรใช้รูปแบบไหนในการแก้ปัญหาของชาวสวนในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อที่จะได้องค์ความรู้ใหม่ในการแก้ปัญหาเรื่องเกษตรและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการทำเกษตรเชิงพุทธในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการทำเกษตรของชาวนวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อเสนอรูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวนวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการทำเกษตรกรรมเชิงพุทธของชาวนวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและกำหนดการศึกษาเป็นเชิงคุณภาพ และจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อให้ได้ข้อแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) ในการเก็บข้อมูล นำข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์วิเคราะห์เรียบเรียงข้อมูลเชิงพรรณนา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวนวน ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยแบ่งประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	จำนวน 4 คน
2) กลุ่มวิสาหกิจ	จำนวน 2 คน
3) สมาคมหน่วยแก้ววิถีวิถีแก้เมืองด้านเกษตรกรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จำนวน 5 คน
4) ชาวนวน	จำนวน 26 คน
	รวมทั้งสิ้น 37 คน

2. พื้นที่ในการวิจัย

ในพื้นที่ที่ผู้วิจัยนั้นได้กำหนดนี้เป็นพื้นที่ที่มีการทำสวนเกษตรเชิงพุทธที่ประสบปัญหาในการทำเกษตรเรื่องดินไม่อุดมสมบูรณ์ น้ำเน่าเสีย โรคแมลงศัตรูพืช เป็นต้น จึงเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยเห็นว่าจะมีความเหมาะสมที่จะทำวิจัยในเรื่องรูปแบบการใช้จุลินทรีย์สมุนไพรรักษา “สูตรครุ น้ำมวก” เพื่อเกษตรกรรมชาติและรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักเกษตรเชิงพุทธชาวนวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการทำวิจัย 4 แห่ง ได้แก่

- 1) สวนในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
- 2) สวนในตำบลแวงนาง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3) สวนในตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

4) สวนในตำบลเกิ้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะวิจัย และประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา แล้ว
ยกร่างแบบสัมภาษณ์

2) สร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

4) นำแบบสัมภาษณ์มาแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหาตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ
ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา

6) นำแบบสัมภาษณ์มาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

7) นำแบบสัมภาษณ์ลงสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) โดยรวบรวมจากพระไตรปิฎก
ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรเชิง
พุทธให้ชาวสวน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2) รวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยรวบรวมจากเอกสาร หรืองานวิจัยที่
เกี่ยวข้องและบทความต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานพุทธศิลป์ เช่น
หนังสือ งานวิจัย บทความ และวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเอกสารจากสื่ออินเทอร์เน็ตโดยศึกษาข้อมูลจากตำรา
วิชาการที่เกี่ยวกับการทำเกษตรเชิงพุทธให้ชาวสวน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3) รวบรวมข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ (Interview) ของกลุ่มตัวอย่างในเขตปกครองพิเศษทั้ง 6
แห่งแบบสังเกต (Observation) การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้แบบสังเกต โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบ
สังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant
Observation)

4) รวบรวมข้อมูลจากการ สนทนากลุ่ม (Focus group) ที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำและผู้เข้าร่วม
สัมภาษณ์

5) รวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

6) รวบรวมเรียบเรียงข้อมูลทั้งที่ได้จากภาคทฤษฎีและภาคสนามมาจัดหมวดหมู่

7) การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการการศึกษาค้นคว้าตำรา
จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลภาคสนามโดยใช้การวิเคราะห์และการสังเกตการณ์จากการ

สัมภาษณ์ในพื้นที่สัมภาษณ์ทั้ง 5 สถานที่นำมาวิเคราะห์แล้วนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนา (interpretations) เพื่อเสนอรูปแบบการใช้จุลินทรีย์สมุนไพร “สูตรครูน้ามวก” ในการทำเกษตรเชิงพุทธ ชาวสวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จึงสรุปผลการวิจัย

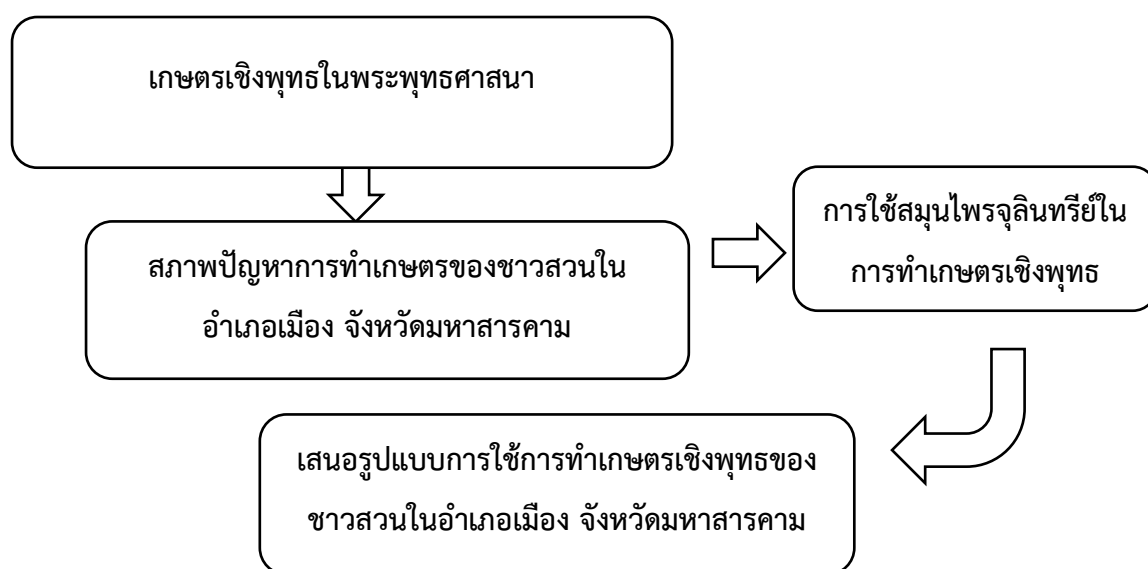
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ สะดวก และง่ายต่อการ ค้นหาข้อมูล ในการจัดทำแฟ้มเพื่อประโยชน์ต่อการค้นหาข้อมูล ประกอบด้วยแฟ้มข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่มย่อยหรือสนทนากลุ่มย่อยประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ

- 1) ข้อมูลที่เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มประกอบด้วย ชื่อ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วันที่ ช่วงเวลา สถานที่สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ครั้งที่ ชื่อผู้สัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์
- 2) ข้อมูลที่เป็นแบบวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึก/การสนทนากลุ่ม หรือสนทนากลุ่มย่อย ซึ่งประกอบด้วยชื่อผู้ให้ข้อมูล ชื่อผู้สัมภาษณ์ เนื้อหาการสนทนา เหตุการณ์/สถานการณ์ และการตีความ เบื้องต้นแล้วจึงทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“รูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวสวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม” ผู้วิจัย ได้ศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสามารถสรุปออกมาเป็นกรอบแนวคิดดังภาพประกอบนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการทำเกษตรเชิงพุทธในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการทำเกษตรของชาวนานในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 3) เพื่อเสนอรูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวนานในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งได้ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางพระไตรปิฎก อรรถกถา เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. การทำเกษตรเชิงพุทธในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า การเกษตรเชิงพุทธ เป็นวิธีการเลี้ยงชีพอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ การเกษตรเป็นการทำงานร่วมกันกับธรรมชาติ ในอันที่จะผลิตผลผลิตทั้งที่เป็นพืชและสัตว์ให้ได้ตามความต้องการของมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมอย่างมีระบบแบบแผน มีการวางแผนปฏิบัติงานล่วงหน้า คิดคำนวณรายได้ รายจ่ายในการดำเนินการทั้งหมดในการเกษตร ซึ่งในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนนี้ผสมผสานกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการด้วย ก็สามารถยังประโยชน์สูงสุดทั้งต่อตัวเกษตรกรเอง และสังคมโดยรวม เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรม โดยหลักธรรมที่นำมาใช้ ได้แก่ หลักสัมมาอาชีวะ อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 และศีล 5 เป็นต้น น้อมนำมาปฏิบัติในการทำเกษตร ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ดี ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ครอบคลุมภารกิจ และกิจกรรมในการประพฤติปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันทั้งของตัวเกษตรกรเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เมื่อถือปฏิบัติได้แล้วก็ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีปัญญาในอาชีพการงาน และมีปัญญาทางธรรมนำชีวิตตั้งอยู่ในความไม่ประมาท สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนา ทั้งเรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ส่งผลต่อทั้งระดับบุคคล ระดับชุมชน และเศรษฐกิจสังคมประเทศชาติต่อไป

2. สภาพปัญหาการทำเกษตรของชาวนานในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นปรากฏการณ์ที่ทุก ๆ สังคมต้องเผชิญ การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดเป็นกลไกตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย กรณีของสังคมเกษตรกรรมทำสวนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ด้วยสภาพพื้นที่ที่อยู่ใกล้ชิดกับศูนย์กลางความเจริญต่าง ๆ ของเมืองมาแต่อดีต สังคมเกษตรกรรมแห่งนี้ได้เผชิญกับช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา กระทั่งกระแสธารแห่งการพัฒนาและขยายเมืองได้ไหลบ่าเข้าสู่ชุมชนชาวนาน การพัฒนาที่เปลี่ยนพื้นที่นาเมืองสู่การเป็นพื้นที่กลางเมือง ทำให้พื้นที่สวนในพื้นที่เมืองมหาสารคามค่อย ๆ หายไป องค์ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำสวนสูญสลายไปพร้อม ๆ การล้มหายตายจากไปของชาวนานรุ่นเก่า ๆ ลูกหลานชาวนานในปัจจุบันรอเวลาและโอกาสที่จะขายที่ดินให้กับนายทุน สภาพการณ์ในปัจจุบันของพื้นที่สวนที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชอาหารและไม้พันธุ์ต่าง ๆ เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตและจิตใจของ

ผู้คนในมหาสารคาม จึงอยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง จากสภาพปัญหาการทำเกษตรของชาวนาในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แบ่งออกเป็น ด้าน ได้แก่

1) ปัญหาด้านการใช้สารเคมีในการทำเกษตรของชาวนา ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ขาดองค์ความรู้ที่แท้จริงในเรื่องของการใช้สารเคมี

2) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการทำเกษตรของชาวนา ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ในบริบทพื้นที่ที่เป็นชุมชนเมือง

3) ปัญหาด้านน้ำในการทำเกษตรของชาวนา ในอำเภอเมือง มหาสารคาม น้ำในเขตชุมชน ไม่มีบ่อบำบัด สารเคมีที่ใช้ในการชำระล้างไหลลงสู่ลำคลอง หนองน้ำ แม่น้ำ เกิดเป็นภัยพิบัติต่อพืชผลทางการเกษตร ชาวนา ไร่ และผู้คนรอบข้างเจ็บป่วย น้ำมีเชื้อโรค มีความเค็ม ทำให้ฝนไม่ตกตามฤดูกาล สิ่งแวดล้อมเสีย

4) ปัญหาด้านดินในการทำเกษตรของชาวนา ในอำเภอเมือง มหาสารคาม ดินที่ใช้สารเคมีมาก ๆ ขาดแร่ธาตุที่ และมีความเป็นกรด ดินดาน ดินตาย ปลุกพืชไม่ค่อยเจริญเติบโต ปลุกพืชที่ไม่มีการบำรุงดินที่ถูกต้องและเหมาะสมกับพืช ดินมีปุ๋ยเคมีตกค้างหรือไม่บำรุงดิน ดินจึงเสื่อมสภาพ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืช

5) ปัญหาด้านผลผลิตในการทำเกษตรของชาวนา ในอำเภอเมือง ชาดผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความรู้ที่แท้จริงการลงทุนสูง เพราะชาวนามีแต่หญ้า ผลผลิตไม่สมบูรณ์ ต้นไม้แข็งแรง ล้มตาย เป็นโรค มีสารเคมีตกค้างเยอะ

6) ปัญหาด้านศัตรูพืชในการทำเกษตรของชาวนา ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม การทำสวนของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามนั้นประสบปัญหาด้านเพลี้ยแต่ละชนิด เช่น เพลี้ยไฟ เพลี้ยกระโดด เพลี้ยแป้ง หนอนกอ หนอนแดง ที่คอยมากัดกินใบและต้นทำให้พืชที่ปลูกไม่สมบูรณ์ถึงกลับล้มตาย

โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการทำเกษตรของชาวนาในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม คือ เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรเลยทำให้เกิดปัญหาด้านการใช้สารเคมี และสภาพสังคมที่เป็นพื้นที่เจริญแล้วจึงมีมลภาวะแวดล้อมไม่ค่อยดีเท่าที่ควร ตลอดทั้งขาดน้ำ ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ขาดเงินลงทุน ดินดาน ดินเกลือ ไม่มีอาหารพืช

3. รูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวนาในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย
พบว่า หลักธรรมที่ใช้ในการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวนาในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ชาวนาส่วนใหญ่จะนำหลักของศีล 5 มาใช้ในการทำเกษตร คือการละเว้นจากการฆ่าสัตว์ไม่ว่าจะเป็นศัตรูพืช หรือ การเลี้ยงสัตว์เพื่อที่จะจำหน่าย ซึ่งตรงกับหลักของสัมมาอาชีวะในทางพระพุทธศาสนา ตลอดทั้งมีการนำหลักธรรมในการปฏิบัติงานในเรื่องของการลงมือทำ คือ หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้เป็นอย่างดีในการทำงาน และการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตอีกด้วย

โดยแนวทางการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวสวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม คือ ชาวสวนส่วนใหญ่ในอำเภอเมืองสารคามนั้นจะปลูกผักกินได้เป็นไม้ประดับตามฤดูกาล จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย และได้รับประทานผักที่ปราศจากสารเคมี โดยการนำจุลินทรีย์ที่นำมาบูรณาการกับสมุนไพร และเศษอาหาร เศษผักผลไม้ น้ำหมัก ไม้เป็นอันตราย กลิ่นหอม เป็นประโยชน์เป็นปุ๋ยอย่างดี ในการทำเกษตรเชิงพุทธและมีรูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาโดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1) รูปแบบทำเกษตรเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาด้านการใช้สารเคมี ในการแก้ปัญหาด้านการใช้สารเคมีของเกษตรกรชาวสวนนั้นสามารถใช้สูตรจุลินทรีย์ ครุ น้ำหมัก มาแก้ได้ เพราะช่วยในการบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ ตลอดทั้งช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยในการตัดวงจรของศัตรูพืชอีกด้วย

2) รูปแบบทำเกษตรเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมนั้นเกษตรกรต้องเรียนรู้สภาพดิน ฟ้า อากาศ ที่จะทำสบ ในสภาพที่พื้นที่ เพราะแต่ละดินจะมีความแตกต่างกัน เป็นดินดาน เป็นกรด เป็นด่าง เป็นเกลือ เป็นขี้เลน มีศัตรูพืชที่แฝงในดิน ให้พริกผืนดินก่อนการวางแผนลี้ยงศัตรู ใต้ดินก่อนค่อยลงมือทำโดยทำเป็นแปลงหรือปลูกตามรั้ว ใช้ปุ๋ยสมุนไพรจุลินทรีย์ อินทรีย์ EM นำสมุนไพรจุลินทรีย์ที่ได้นำมาบูรณาการเป็นสูตรครุ น้ำหมักนั้น สามารถแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และเป็นผลดีต่อผู้ใช้อีกด้วย ซึ่งการใช้จะแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้หมดเพราะได้นำวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่รอบตัว เช่น ขยะ เศษอาหาร ใบไม้แห้ง มาหมักทำเป็นปุ๋ยจุลินทรีย์ ซึ่งให้ผลดีต่อการทำสวนอย่างมาก

3) รูปแบบทำเกษตรเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาด้านน้ำ โดยการทำแปลงเกษตรต้องมีการวางระบบน้ำให้ดีเพื่อจะไม่เกิดปัญหาในการทำสวนเกษตรได้ ตลอดทั้งการดึงน้ำจากธรรมชาติมาใช้นั้นต้องมีการวางจุดเพื่อที่จะทำธนาคารน้ำใต้ดินซึ่งจะช่วยให้การขุดน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติขึ้นมาสู่ดินได้เป็นอย่างดีและทำให้สวนเกษตรนั้นชุ่มชื้นตลอดเวลา ตลอดทั้งการบำรุงดินด้วยจุลินทรีย์สมุนไพรจะทำให้ดินนั้นไม่แห้งและชุ่มตลอดเวลา และการใช้สมุนไพรจุลินทรีย์ผสมกับน้ำเพื่อรดพืชผลทางการเกษตร ซึ่งจะช่วยไม่ให้ต้องรดน้ำบ่อยทุกวัน และดินก็ชุ่มชื้นด้วย

4) รูปแบบทำเกษตรเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาด้านดิน โดยใช้วิธีปรับสภาพดิน โดย แหะ ท้องหมู คือเปิดหน้าดินให้ลึกลงไปแล้วแต่สภาพดินว่าแน่นเพียงใด เมื่อแหะท้องหมูแล้วก็นำเศษไม้ใบหญ้าแห้งลงลงถ้ามี รดด้วยน้ำสมุนไพรจุลินทรีย์กลบดินลงทำแบบนี้ 2 ถึง 3 ชั้น รดน้ำลงไปปล่อยไว้ 5-7 วัน หรือยกแปลงผักทำร่องข้าง ๆ ในแปลง ใส่ ใบไม้ ฟางพรมดินหญ้าแล้ว เอาสมุนไพรจุลินทรีย์ ครุ น้ำหมักมารดแล้วปลูก

5) รูปแบบทำเกษตรเชิงพุทธแก้ปัญหาด้านผลผลิต ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การใช้จุลินทรีย์จะช่วยให้การเพิ่มผลผลิตที่ปลอดสารพิษ ไม่เป็นพิษต่อผู้บริโภค เพราะเราไม่ได้ใช้ยาฆ่าแมลงซึ่งเป็นผลดีต่อสุขภาพเป็นอย่างมาก สูตรครุ น้ำหมักนี้จะช่วยในเรื่องของผลผลิตทางการเกษตรนั้นเห็นผลเป็นอย่างมาก โดยมีการนำน้ำจุลินทรีย์มาผสมกับน้ำเปล่ารดทุก ๆ 7 วัน ซึ่งจะช่วยทั้งบำรุงดิน บำรุงพืชที่เราปลูกได้เป็นอย่างดี

จากรูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธดังที่กล่าวมานั้นส่งผลให้ชาวสวนได้ผลผลิตได้มาก ข้าวเมล็ดโต ปราศจากสารเคมี ข้าวเป็นยา พืชสวน ผัก ผลไม้ ปราศจากสารเคมี ศัตรูพืช หนอน เพลี้ยลง แมลงวัน สิ่งแวดล้อมดี ทำให้ไม่เสียหาย สัตว์ในน้ำปราศจากสารเคมี โรคฉี่หนูก็ไม่มี รักษาสิ่งแวดล้อมในสวน ในนา แหล่งน้ำสะอาด ปลา สัตว์ไม่ควา น้ำไม่แห้ง ได้รับประทานผักปลอดสารพิษ ไม่มีแมลงศัตรู ธรรมชาติผักจะกรอบหวาน ไม่หืน เก็บได้นาน สบายใจ

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวสวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมที่ใช้ในการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวสวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ชาวสวนส่วนใหญ่จะนำหลักของศีล 5 มาใช้ในการทำเกษตร คือการละเว้นจากการฆ่าสัตว์ไม่ว่าจะเป็นศัตรูพืช หรือ การเลี้ยงสัตว์ เพื่อที่จะจำหน่าย ซึ่งตรงกับหลักของสัมมาอาชีวะในทางพระพุทธศาสนา ตลอดทั้งมีการนำหลักธรรมในการปฏิบัติงานในเรื่องของการลงมือทำ คือ หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ในการทำงาน และการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตอีกด้วย โดยแนวทางการทำเกษตรเชิงพุทธของชาวสวนในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม คือ ชาวสวนส่วนใหญ่ในอำเภอเมืองมหาสารคามนั้นจะปลูกผักกินได้เป็นไม้ประดับตามฤดูกาล จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย และได้รับประทานผักที่ปราศจากสารเคมี โดยการนำจุลินทรีย์ที่นำมาบูรณาการกับสมุนไพร และเศษอาหาร เศษผักผลไม้ น้ำหมัก ไม่เป็นอันตราย กลิ่นหอม เป็นประโยชน์เป็นปุ๋ยอย่างดี ในการทำเกษตรเชิงพุทธและมีรูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาโดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) รูปแบบทำเกษตรเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาด้านการใช้สารเคมี ในการแก้ปัญหาด้านการใช้สารเคมีของเกษตรกรชาวสวนนั้นสามารถใช้สูตรจุลินทรีย์ ครุ น้ำหมัก มาแก้ไขได้ เพราะช่วยในการบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ ตลอดทั้งช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยในการตัดวงจรของศัตรูพืชอีกด้วย 2) รูปแบบทำเกษตรเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ในการแก้ปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อมนั้นเกษตรกรต้องเรียนรู้สภาพดิน ฟ้า อากาศ ที่จะทำสบ ในสภาพที่พื้น ๆ เพราะแต่ละดินจะมีความแตกต่างกัน เป็นดินดาน เป็นกรด เป็นด่าง เป็นเกลือ เป็นขี้เลน มีศัตรูพืชที่แฝงในดิน ให้พริกผืนดิน ก่อนการวางแผนล้างศัตรู ใต้ดินก่อนค่อยลงมือทำโดยทำเป็นแปลงหรือปลูกตามรั้ว ใช้ปุ๋ยสมุนไพรจุลินทรีย์ อินทรีย์ EM นำสมุนไพรจุลินทรีย์ที่ได้นำมาบูรณาการเป็นสูตรครุ น้ำหมักนั้น สามารถแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และเป็นผลดีต่อผู้ใช้อีกด้วย ซึ่งการใช้นั้นจะแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้หมดเพราะได้นำวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่รอบตัว เช่น ขยะ เศษอาหาร ใบไม้แห้ง มาหมักทำเป็นปุ๋ยจุลินทรีย์ ซึ่งให้ผลดีต่อการทำสวนอย่างมาก 3) รูปแบบทำเกษตรเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาด้านน้ำ โดยการทำแปลงเกษตรต้องมีการวางระบบน้ำให้ดีเพื่อจะไม่เกิดปัญหาในการทำสวนเกษตรได้ ตลอดทั้งการดึงน้ำจากธรรมชาติมาใช้นั้นต้องมีการวางจุดเพื่อที่จะทำธนาคารน้ำใต้ดินซึ่งจะช่วยในการขังน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติขึ้นมาสู่ดินได้เป็นอย่างดีและทำให้สวนเกษตร

นั้นชุ่มชื้นตลอดเวลา ตลอดทั้งการปรุ่ดินด้วยจุลินทรีย์สมุนไพรจะทำให้ดินนั้นไม่แห้งและชุ่มตลอดเวลา และ การใช้สมุนไพรจุลินทรีย์ผสมกับน้ำเพื่อรดพืชผลทางการเกษตร ซึ่งจะช่วยให้ไม่ต้องรดน้ำบ่อยทุกวัน และดินก็ชุ่มชื้นด้วย 4) รูปแบบทำเกษตรเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาด้านดิน โดยใช้วิธีปรับสภาพดิน โดย แหะท้องหมู คือ เปิดหน้าดินให้ลึกลงไปแล้วแต่สภาพดินว่าแน่นเพียงใด เมื่อแหะท้องหมูแล้วก็นำเศษไม้ใบหญ้าแห้งลงลงถ้ามี รดด้วยน้ำสมุนไพรจุลินทรีย์กลบดินลงทำแบบนี้ 2 ถึง 3 ชั้น รดน้ำลงไปปล่อยไว้ 5-7 วัน หรือยกแปลงผัก ทำ ร่องข้าง ๆ ในแปลง ใส่ ใบไม้ ฟางพรมดินหญ้าแล้ว เอาสมุนไพรจุลินทรีย์ ครุ๋นน้ำวมมารดแล้วปลูก 5) รูปแบบ ทำเกษตรเชิงพุทธแก้ปัญหาด้านผลผลิต ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การใช้จุลินทรีย์จะช่วยให้เพิ่มผลผลิตที่ปลอด สารพิษ ไม่เป็นพิษต่อผู้บริโภค เพราะเราไม่ได้ใช้ยาฆ่าแมลงซึ่งเป็นผลดีต่อสุขภาพเป็นอย่างมาก สูตรครุ๋นน้ำวม นี้จะช่วยในเรื่องของผลผลิตทางการเกษตรนั้นเห็นผลเป็นอย่างมาก โดยมีการนำน้ำจุลินทรีย์มาผสมกับ น้ำเปล่ารดทุก ๆ 7 วัน ซึ่งจะช่วยให้บำรุงดิน บำรุงพืชที่เราปลูกได้เป็นอย่างดี จากรูปแบบการทำเกษตรเชิง พุทธดังที่กล่าวมานั้นส่งผลให้ชาวสวนได้ผลผลิตได้มาก ข้าวเมล็ดโต ปราศจากสารเคมี ข้าวเป็นยา พืชสวน ผัก ผลไม้ ปราศจากสารเคมี ศัตรูพืช หนอน เพลี้ยลง แมลงวัน สิ่งแวดล้อมดิน ทำให้ไม่เท่าเสีย สัตว์ในน้ำปราศจาก สารเคมี โรคฉี่หนูก็ไม่มี รักษาสิ่งแวดล้อมในสวน ในนา แหล่งน้ำสะอาด ปลา สัตว์ไม่ควา น้ำไม่แห้ง ได้ รับประทานผักปลอดสารพิษ ไม่มีแมลงศัตรู รสชาติดีมักจะกรอบหวาน ไม่หืน เก็บได้นาน สบายใจ ซึ่งสอดคล้อง กับ พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ อโนมปัญโญ, 2557 : 57) ได้ศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การเกษตรแนวพุทธเพื่อ แก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า เกษตรแนวพุทธเป็นการเกษตรที่ถือเอา แม่แบบหลัก มัชฌิมาปฏิปทาหรือหลักความเป็นสายกลางในการทำงาน ไม่เบียดเบียนทั้งตนและผู้อื่น ดำเนินกิจกรรมด้วย หลักทวิภูมิมกัถะ คือ ประโยชน์ในปัจจุบันที่ควรพึงถือเอามาปฏิบัติในการทำงาน คือ มีความพากเพียร ขยัน ไม่เกียจคร้าน รู้จักรักษาและปกป้องดูแลกิจการที่ตนดำเนินการอยู่ให้ปลอดภัย หรือมีภูมิคุ้มกันที่ดี ผู้ แนะนำที่ดีและรู้จักใช้จ่ายทรัพย์ในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมมีหลักสำคัญ 5 ประการ คือ ด้านจิตใจ เป็นที่ พึ่งของตนเอง ด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้อย่างจัดการอย่าง ฉลาด ด้านเทคโนโลยีและด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ โดยนำหลัก ธรรมาประยุกต์ฯ กับการแก้ปัญหากเกษตรเชิงเดี่ยวเป็นการทำเกษตรแนวพุทธ เพื่อให้เศรษฐกิจชุมชนมี ความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและถาวรต่อไป หลักคำสอนที่พระพุทธองค์สอนเกี่ยวกับการ เกษตรในพระวินัยปิฎก มีหลักคำสอนที่ สอดคล้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ที่เป็นจริงของสังคม และมีความ สัมพันธ์กับพระมหาชาติไตรปิฎก อธิพลคำสอนในพระพุทธศาสนาที่ได้สอนแต่เรื่องชีวิต แต่รวมไปถึงการ ประกอบอาชีพการเกษตรกรรมที่เป็น “สัมมาอาชีพะ” เลี้ยงชีพชอบ ซึ่งก็คือวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในชนบท ส่วนรูปแบบของการทำเกษตรกรรมมีความแตกต่างหลากหลายตามลักษณะของสภาพระบบนิเวศ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แนวทางของเกษตรกรรมแบบยั่งยืน มี 6 แบบ คือ ระบบไร่ หมุนเวียน วนเกษตร เกษตร ผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ และเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งการเกษตรแนวพุทธเป็นระบบนิเวศน์ที่

มนุษย์ออกแบบขึ้นมาจากระบบนิเวศตามธรรมชาติ และการ เข้าให้ถึงธรรมชาติหรือไตรลักษณ์เป็นการพัฒนา จิตขั้นสูงสุด องค์ประกอบของเกษตรแนวพุทธ คือ กระบวนทัศน์แนวพุทธ วิธีชีวิตเกษตรแนวพุทธ การรักษา สมดุลธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการพึ่งพา ตนเองและสอดคล้องกับ พระฐาปกรณ รตนโชโต ได้ทำการศึกษา เรื่อง “รูปแบบการผลิตและการจัดการการเกษตรแบบพอเพียงกับคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในจังหวัด บุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการผลิตและการจัดการการเกษตรแบบพอเพียงของเกษตรกรในเขตจังหวัด บุรีรัมย์ สอดคล้องกับสภาพการผลิตของเกษตรกรที่ทำการเกษตรเชิงเดี่ยว โดยมุ่งถึงการใช้การผลิตอาหารใน ท้องถิ่น สร้างความพอเพียงให้ครอบครัวเกษตรกรรายย่อย ตามหลักธรรมคุณธรรม และตามหลักความ ปลอดภัย โดยยึดหลักการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเป็นการนำเอาหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมในการประกอบการเกษตรเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการผลิตและการจัดการการเกษตรแบบพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรใน เขตจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบไปด้วยด้านสุขภาพเกษตรกรที่จัดการแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีสุขภาพกายที่ลดลง การใช้สารเคมีรวมถึงลดภาระการใช้แรงงานที่เกินตัวช่วยให้ร่างกายมีความสมดุลต่อการดำรงชีวิตด้านรายได้ และการเงิน การผลิตเกษตรแบบพอเพียงเป็นรายได้ที่ไม่มากพอแต่มีรายได้เข้าครอบครัวอย่างต่อเนื่อง ด้าน สถานภาพของครอบครัว เกษตรกรมีความมั่นคงตามวิถีชีวิตดั้งเดิม มีความมั่นคงในอาชีพทางการเกษตรและ ด้านครอบครัว เกษตรกรจะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่และใช้แรงงานภายในครอบครัวเป็นแรงงานหลักใน การประกอบอาชีพทางการเกษตร รูปแบบการจัดการการเกษตรแบบพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในเขตจังหวัด บุรีรัมย์ ประกอบด้วย รูปแบบที่ 1 รูปแบบการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง การพึ่งตนเองของ เกษตรกร เป็นการพึ่งตนเองผ่านการทำเกษตรในรูปแบบเกษตรกรรมขับเคลื่อนในการดำเนินกิจกรรมจนทำให้ เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ เน้นการบริโภคภายในชุมชนเป็นหลัก รูปแบบที่ 2 รูปแบบการเกษตรตามทฤษฎี ใหม่ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่มั่นคง พออยู่ พอกิน มีเก็บ มีจำหน่าย ส่งผลต่อความยั่งยืนในอาชีพเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ภาครัฐควรมีงบประมาณสนับสนุนเกษตรกรที่ทำเกษตรแบบปลอดภัย
- 2) มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการทำเกษตรเชิงพุทธ
- 3) ภาครัฐควรจัดสรรตลาดเพื่อรับซื้อผลผลิต

2. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

- 1) การใช้สมุนไพรจุลินทรีย์ในการทำเกษตรนั้นสามารถนำไปใช้ได้ทั้งทำไร่ ทำนา ทำสวน
- 2) มีการขยายผลให้ประชาชนนั้นได้หันมาทำเกษตรเชิงพุทธ

3) อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรให้มาใช้สูตรครุณามวกในการทำการเกษตรเพราะส่งผลดีต่อ
สิ่งแวดล้อม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) รูปแบบการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเชิงพุทธบูรณาการ
- 2) รูปแบบการทำเกษตรเชิงพุทธในพื้นที่อื่น
- 3) พุทธนวัตกรรม 1 คน 1 โปรดัคส์ (Product)

เอกสารอ้างอิง

พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ อโนมปญโญ). (2556). “การเกษตรแนวพุทธเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน”. ดุษฎี
นิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
สุพรรณ เฟื่องบุญ. (2545). “การพัฒนาสื่อประสม เรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ร.9 ผ่าน
ระบบเครือข่าย”. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

The Relationship Between Transformational Leadership of School Administrators and Learning Management in Schools Under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3

จันทนา หงวนบุญมาก,

พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตรภาณี พุ่มกล่อม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Janthana Nguanbnmak,

Pongsak Ruamchomrat and Mitparnee Pumklom

Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: janthana.ming@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาจำนวน 289 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามพื้นที่การจัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมา ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ
2. การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

* วันที่รับบทความ: 2 กรกฎาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 13 กรกฎาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 15 กรกฎาคม 2564

เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ รองลงมา ด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ด้านการ
ออกแบบการจัดการเรียนรู้ และด้านหลักการจัดการเรียนรู้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์
ทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา; ครูผู้สอนในโรงเรียน

Abstracts

The purposes of this research were to study the transformational leadership of school administrators, learning management in educational institutions and the relationship between transformational leadership of school administrators and learning management in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3. The sample used in this research consisted of 289 teachers in basic education school selected by using a stratified random sampling according to study area. The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire with reliability at 0.99. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient analysis.

The results of the research found that

1. Transformational leadership of administrators in basic educational school under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3 was overall and each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as Individuality, Intellectual Stimulation, Ideological and Inspiration.

2. Learning management in basic educational school under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3 was overall and each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as learning process, role of teachers and student, design of learning management and principles of learning management.

3. The relationship between transformational leadership of school administrators and learning management in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3, in general and each aspect, there was highly positive correlation statistical significance level at 0.01.

Keywords: Transformational Leadership; Learning Management In Schools; Teachers In Basic Education School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 บัญญัติไว้ว่า มาตราที่ 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้
ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ
ความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด
การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้

ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นและทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 8) นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขนั่นเองการจัดการศึกษาต้องยึดหนักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 30)

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีอุดมการณ์และวิสัยทัศน์กว้างไกลมีความสามารถในการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้บริหารจะต้องมีศักยภาพในการใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนทุกคนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องใช้ศิลป์ และกระบวนการของอิทธิพลต่อบุคคลหรือทีมงานสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดศรัทธามีความเชื่อถือ และมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานตลอดทั้งสามารถสร้างสภาวะแวดล้อมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 142-143) อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเข้าใจสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการ และแรงจูงใจของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งสามารถแสดงบทบาทที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ และทำวิสัยทัศน์ให้เกิดความชัดเจนไปสู่การปฏิบัติให้กับกับองค์กรเป็นผู้กระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งสามารถแสดงบทบาทที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์และทำวิสัยทัศน์ให้เกิดความชัดเจนไปสู่การปฏิบัติให้กับกับองค์กรเป็นผู้กระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานเป็นผูวางตนได้เหมาะสมจนเป็นที่วางใจแก่ผู้อื่นและสามารถสร้างความเข้าใจได้ทุกประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานในองค์กร (สุเทพ พงศรีวัฒน์, 2550 : 294)

การบริหารโรงเรียนที่สอดคล้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมุ่งความสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เอื้อต่อการบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนชุมชนและองค์กรทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของผลการสอบประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT) ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวม พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับระดับประเทศ พบว่า มีค่าเฉลี่ย ต่ำกว่าทุกระดับในทุกด้าน โดยด้านภาษาไทยระดับเขตพื้นที่มีคะแนนเฉลี่ย 47.95 ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 49.07 ต่ำกว่า 1.12 ด้านภาษาอังกฤษระดับเขตพื้นที่มีคะแนนเฉลี่ย 30.86 ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 34.42 ต่ำกว่า 3.56 ด้านคณิตศาสตร์ระดับเขตพื้นที่มีคะแนนเฉลี่ย 31.60 ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 32.90 ต่ำกว่า 1.30 และด้านวิทยาศาสตร์ระดับเขตพื้นที่มีคะแนนเฉลี่ย 34.30 ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 35.55 ต่ำกว่า 1.25 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์หลายกิจกรรมและให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งร่วมลงนามในข้อตกลงร่วมกันที่จะพยายามยกผลสัมฤทธิ์ให้ได้ตามเป้าที่ตั้งไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3, 2563 : 13-21)

จากความเป็นมาและความสำคัญปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 จำนวน 1,152 คน จากโรงเรียน 80 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970 : 607-610) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวน 289 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามพื้นที่การจัดการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เกี่ยวข้องข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และพื้นที่การจัดการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิโดยการวิเคราะห์ค่าเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เพื่อเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามแบบสอบถามโดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลของแบบสอบถามจำนวน 289 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ นำแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

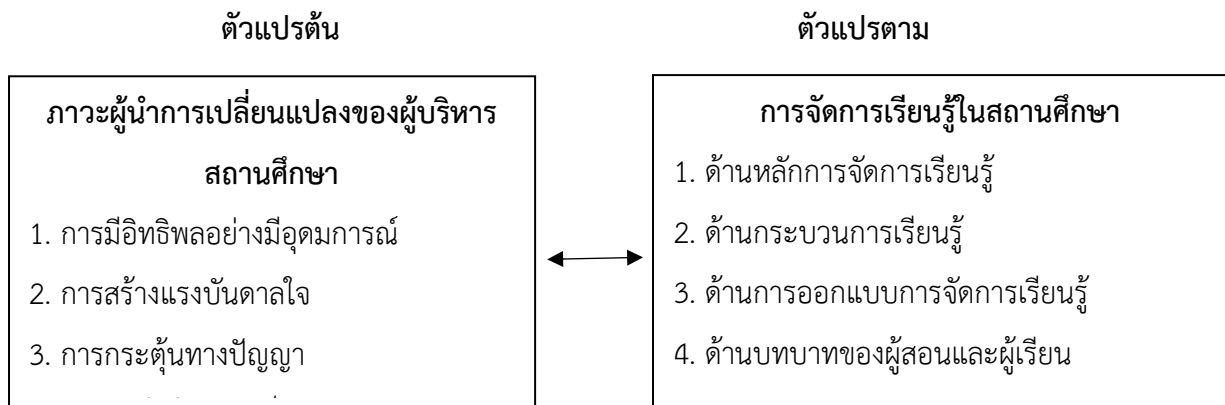
2. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อรายด้านและรวมทุกด้านโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย Best (1981 : 195) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson's productmomentcorrelation coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550 : 314) ดังนี้

0.90 ขึ้นไป	มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
0.70 - 0.89	มีความสัมพันธ์ระดับสูง
0.30 - 0.69	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 0.30	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบาสและอวอโย (Bass&Avoio, 1991 : 124-125) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านคือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญาและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สำหรับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2560 : 24-25) ประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านหลักการจัดการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน แสดงแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในภาพรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.30	0.52	มาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.28	0.52	มาก
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.31	0.48	มาก
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.32	0.48	มาก
รวมเฉลี่ย	4.30	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล ($\bar{X}=4.32$) รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X}=4.31$) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์ ($\bar{X}=4.30$) และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X}=4.28$) ตามลำดับ

2. การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ในภาพรวม

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านหลักการจัดการเรียนรู้	4.33	0.46	มาก
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้	4.37	0.44	มาก
3. ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.34	0.47	มาก
4. ด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน	4.36	0.45	มาก
รวมเฉลี่ย	4.35	0.43	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.37$) รองลงมา ด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ($\bar{X}=4.36$) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.34$) และด้านหลักการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.33$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สันผลปรากฏดังตารางที่3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ในภาพรวม

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)					
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา	การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา				
	y_1	y_2	y_3	y_4	$y_{รวม}$
X_1	0.74**	0.78**	0.75**	0.69**	0.78**
X_2	0.77**	0.80**	0.77**	0.74**	0.81**
X_3	0.77**	0.78**	0.77**	0.74**	0.81**
X_4	0.81**	0.81**	0.80**	0.76**	0.84**

X _{รวม}	0.82**	0.85**	0.83**	0.78**	0.86**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.86$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้านอยู่ในระดับสูงเรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($r=0.84$) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($r=0.81$) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($r=0.81$) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($r=0.78$)

อภิปรายผลการวิจัย

1.ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมของผู้นำมองเห็นถึงความสำคัญของบุคคลซึ่งส่งผลต่อทำงาน กระตุ้นศักยภาพในแต่ละบุคคลให้บรรลุผลไปสู่ระดับที่สูงมากขึ้นอีกทั้งผู้นำต้องมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นทำให้บุคคลนั้น สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสร้างแรงจูงใจภายใน ทำให้ครูเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานระบุดุลประสงค์และเป้าหมายในการทำงานได้อย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรดังที่ธีระ รุญเจริญ (2553 : 37) กล่าวว่าการบริหาร และการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมีอาชีพที่มีภาวะผู้นำมีสมรรถนะในการจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้การจัดการความรู้เป็นผู้นำทางวิชาการสามารถขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จปรับระบบบริหารให้โปร่งใส และตรวจสอบได้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเป็นผู้มีความกระตือรือร้นเป็นผู้มอบหมายงานหรือการกระจายอำนาจการตัดสินใจอำนวยความสะดวกให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของนิตยา นาคดิลก (2557 : 46) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 การศึกษาพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนาเทพ เทพวงศ์ (2559 : 85) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย

พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมและจำแนกรายด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูในการปฏิบัติหน้าที่กล้าตัดสินใจเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารมีการสนับสนุนครูปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอซึ่งทำให้ผู้ตามเกิดความจงรักภักดีนับถือศรัทธาให้ความเคารพประทับใจและทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจที่อยู่ใกล้ชิดทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความภาคภูมิใจเมื่อทำงานร่วมกันโดยไม่แบ่งพวกพ้องมีอุดมการณ์ที่ดีสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ขององค์การนำไปสู่การปฏิบัติควรแสดงบทบาทที่เข้มแข็งเด็ดขาดในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผุสดี จิรนากุล (2562 : 34-54) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่ฟ้าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของทวี ชวดศรี (2558 : 23-56) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อความคิดให้ครูคิดที่จะช่วยเหลือทำงานให้สำเร็จจุลลงตามวัตถุประสงค์มีหลักการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและกระตุ้นให้เกิดแรงให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานโดยการสร้างแรงจูงใจภายใน มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้นโดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวกกระตุ้นทางปัญญาให้ผู้ตามรู้สึกว่าคุณค่าและสามารถจัดกับปัญหาที่ตนเองเผชิญได้ และเสริมสร้างสรรคซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉลา ระโหลฐาน (2553 : 56) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและประสิทธิผลในการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าด้านการสร้างแรงบันดาลใจในภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก และสอดคล้องงานวิจัยของ ล้านนา มาปลูก (2562 : 84) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตสุตถินไทยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจในภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก

1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ครูส่งเสริมให้ครู

ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเรียนรู้แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ กระตุ้นความพยายามของผู้ตามเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ กระตุ้นให้มีการตั้งข้อสมมุติฐานเปลี่ยนกรอบการมองปัญหาและมีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน มีการให้กำลังใจผู้ตามให้พยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ทำให้ผู้ตามรู้สึกว่ปัญหาก็ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทายและเป็นโอกาสที่ดีที่จะแก้ปัญหาาร่วมกัน กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นและเหตุผลของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ของ ธนวัฒน์ เมฆเคลื่อน (2556 : 46-48) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าด้านการกระตุ้นทางปัญญาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี ขวดศรี (2558 : 23-56) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ผลวิจัยพบว่าด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อทั้งนี้เป็เพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือครูพร้อมทั้งเต็มใจรับข้อมูลย้อนกลับส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอโดยที่ผู้บริหารคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลความต้องการของบุคคลความรู้ความสามารถและความใจของแต่ละคนมีการติดต่อสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ที่ดีมีการพัฒนาหรือสนับสนุนในการทำงานเพื่อให้บุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายของส่วนตนและส่วนรวมและทำให้ผู้ตามรู้สึกว่ามีคุณค่ามีความสำคัญ เอาใจใส่ผู้ร่วมงานเป็นปฏิบัติต่อครูทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ณภัทรพร เชี่ยวทอง (2556 : 75-89) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ เมฆเคลื่อน (2556 : 46-48) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และด้านหลักการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้เพราะกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการ

สร้างความรู้แก่นักเรียน ดังนั้นผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อีกทั้งบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน มีผลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุวิทย์ บุญยงค์ (2558 : 178) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กับการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า การจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิศักดิ์ สุวรรณไตรย์ (2559 : 87-146) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร พบว่า ผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านหลักการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนเป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา นาคติลล (2557 : 46) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 การศึกษาพบว่าการจัดการความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิศักดิ์ สุวรรณไตรย์ (2559 : 87-146) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร พบว่า ผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.2 การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาด้านกระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เพราะกระบวนการเรียนรู้จำเป็นสำหรับผู้เรียนการรับรู้ เอาข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆ ทำให้เกิดเข้าใจในองค์ความรู้นั้น และที่ผู้รับสามารถแปลความหมายตีความได้ ในสิ่งที่รับรู้ได้ เกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์หรือความรู้ใหม่กับความรู้เก่าได้เผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริงดังนั้น ผู้สอน จึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังที่ศุภลักษณ์ ทองจีน (2558 : 95) กล่าวว่าว่ากระบวนการเรียนรู้หมายถึงการรับรู้ เอาข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆ ทำให้เกิดเข้าใจในองค์ความรู้นั้น และที่ผู้รับสามารถแปลความหมายตีความได้ ในสิ่งที่รับรู้ได้ เกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์หรือความรู้ใหม่กับความรู้เก่าได้ สามารถโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่ตนเองรับรู้และสามารถอธิบายโดยให้เหตุผลประกอบได้ มีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมและต่อเนื่องไปยังการสร้างค่านิยมด้วยการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตามลำดับ

ตั้งแต่การรับรู้แล้วเกิดความเข้าใจต่อจากนั้นจึงนำมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งนั้นๆ ต่อไป บุคคลที่เกิดการเรียนรู้ได้ดีและมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การรับรู้สิ่งเร้าของบุคคลจากภายนอก จะขึ้นอยู่กับตัวสิ่งเร้า และประสาทสัมผัสของผู้รับรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัย ของปรารณา ตันติกุลไพบูลย์ (2555 : 68-123)) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.3 การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เพราะการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว ซึ่งผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตร สถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ผู้สอนต้องมีทั้งความรู้ และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย และมีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของยุทธนา สาจวง (2558 : 83) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาอำเภอคลองจังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่าสภาพการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโดยผู้บริหารมี การปฏิบัติกิจกรรมในระดับมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการทำแผนการ จัดการเรียนรู้ด้านการจัดทำสื่อวัตกรรมการวัดและการประเมินผลและด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรารณา ตันติกุลไพบูลย์ (2555 : 68-123) ได้ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.4 การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เพราะบทบาท ของผู้เรียนเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้ง บุคลิกภาพ สติปัญญา ความถนัด ความสนใจและความสมบูรณ์ของร่างกาย ผู้เรียนควรมีโอกาสร่วมคิด ร่วม วางแผนในการจัดการเรียนการสอน และมีโอกาสเลือกวิธีเรียนได้อย่างหลากหลาย ตามความเหมาะสมภายใต้ การแนะนำของผู้สอนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของปรารณา ตันติกุลไพบูลย์ (2555 : 68-123) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการ

ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ เพราะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และการที่สถานศึกษาจะได้รับการยอมรับจากชุมชนผู้ปกครองและนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องขณะเดียวกันผู้บริหารต้องเข้าใจบริบทการบริหารงาน ดังที่ธีระ รุญเจริญ (2550 : 65) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีอุดมการณ์และวิสัยทัศน์กว้างไกลมีความสามารถในการใช้ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงและผู้บริหารจะต้องมีศักยภาพในการใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ที่มี อิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนทุกคนในการ ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องใช้ศิลป์ และกระบวนการของอิทธิพลต่อ บุคคลหรือทีมงานสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดศรัทธามีความเชื่อถือ และมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานตลอด ทั้งสามารถสร้างสภาวะแวดล้อมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้อง กับงานวิจัยของ ผุสดี จิรนากุล (2562 : 34-54) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่ฟ้าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณภัทรพร เชี่ยวทอง (2556 : 75-89) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับ สุขภาพ องค์กร ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมี ความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พร เทพ แซ่ซิ้ม (2554 : 31) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด นครราชสีมาผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สำหรับด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์มีความสัมพันธ์กับด้านบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน อยู่ใน ระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะผู้นำจะประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่มีศีลธรรมและจริยธรรมสูงเสริมความ ภาคภูมิใจ ความจงรักภักดีและความมั่นใจของ ผู้ตาม และทำให้ผู้ตามมีความเป็นพวกเดียวกันกับผู้นำสร้าง ความมั่นใจช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันหนึ่งเดียวกันเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพรรณ ดิษฐประยูร (2560 : 85) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผล

ต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 อยู่ระหว่าง 0.58 ถึง 0.87 ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.58-0.73 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้บริหารควรพัฒนาการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ครูเกิดการพัฒนาตนเอง และพัฒนาสถานศึกษาตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.2 การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูควรร่วมกันพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปมีดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่เอื้อและอุปสรรคต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: สยามสปอร์ต ซินดิเคท.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ปรับปรุงพุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.

- เฉลา ระโหลฐาน. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและประสิทธิผลในการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ชนาเทพ เทพวงศ์ (2559). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรศาสตร์ .บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2550). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่10). นนทบุรี: ไทยเนรมิตกิจอินเตอร์โพรเกรสซิฟ.
- ทวี ชวดศรี. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ธนพัฒน์ เมฆเคลื่อน. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1*. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ช้างฟ้า.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3*. กรุงเทพมหานคร: ช้างฟ้า.
- ณภัทรพร เขียวทอง. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- นภาพรรณ ดิษฐประยูร. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- นิตยา นาคติลก. (2557). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครราชสีมา.
- ปรารธนา ตันติกุลไพบูลย์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต
1. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกาญจนบุรี.
- มุสดี จิรนากุล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคล
ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่ฟ้าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พรเทพ แซ่ซิ้ม. (2554). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ยุทธนา สาจวง (2558). การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอคลองจังหวัด
แพร่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ล้านนา มาปลูก. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตสุ ด ถิ่น
ไทยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษา
มหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศุภลักษณ์ ทองจีน. (2558). การออกแบบและการจัดการเรียนรู้. อุดรธานี: ศูนย์การศึกษาบึงกาฬ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุวิทย์ บุญยงค์. (2558). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการเรียนรู้ของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครราชสีมา.
- สุเทพ พงศรีวัฒน์. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: เอกเปอร์เนท.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปี 2563.

กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.

ฤทธิศักดิ์ สุวรรณไตรย์. (2559). ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Bass, B. M., & Avolio, B. (1991). *Manual for the multifactor leadership questionnaire*. California:Consulting Psychologists.

Best, J. W. (1981). *Research in education*.London: Prentice-Hall International.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยา
ที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

**Factors Affecting the Quality of Relationships for Development
of High Potential Medical Sales Representatives in the
Eastern Economic Corridor**

ชัยวัฒน์ ดาวเรือง และ นพดล เดชประเสริฐ

มหาวิทยาลัยบูรพา

Chaiwat Daorueng and Noppadon Dejprasert

Burapha University, Thailand

Corresponding Author E-Mail: 62710021@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบไปด้วย งานวิจัยเชิงปริมาณ ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ ได้แก่ ปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ปัจจัยกระบวนการขาย และปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้แทนยาที่ปฏิบัติงานที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง) จำนวน 222 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ปัจจัยด้วยสถิติเชิงอนุมานได้แก่ การทดสอบด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ทำการศึกษาควบคู่ไปกับการศึกษาในงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้บริหารเชิงปฏิบัติการและเชิงนโยบายที่ปฏิบัติงานในบริษัทยาและเวชภัณฑ์ จำนวน 13 คน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาบุคลากร เมื่อได้ผลการศึกษาแล้วจึงนำมาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ ระดับนัยสำคัญ .01 (2) ปัจจัยกระบวนการขายส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ ระดับนัยสำคัญ .01 (3) ปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ ระดับนัยสำคัญ .01 (4) ปัจจัยกระบวนการขาย ปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ และปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ตามลำดับ ระดับนัยสำคัญ .05 (5) แนวทางการพัฒนาบุคลากรตามแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เรียกว่า “รูปแบบแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก” ซึ่งสามารถพัฒนาเป็น “TEDS model”

* วันที่รับบทความ: 2 กรกฎาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 13 กรกฎาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 15 กรกฎาคม 2564

Received: July 2, 2021; Revised: July 13, 2021; Accepted: July 15, 2021

คำสำคัญ: ผู้แทนยา; ผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูง; คุณภาพความสัมพันธ์

Abstracts

This research is a mixed – method research consist of quantitative research studies. To study a factor of ethical behavior, selling process and relationship marketing. That influencing quality relationship. In a sample of 222 medical sale representatives in eastern economic corridor (including; Chachoengsao, Chonburi and Rayong provinces). Using a questionnaire as a tool for data collection. Inferential statistics for analyzing is multiple linear regression analysis. Study quantitative research conjunction with qualitative research. Using in – depth interview as a tool for data collection from 13 key informants in pharmaceutical industries. The result of in – depth interview were human resource development. Result from quantitative research and qualitative research based on the development of high potential medical sale representative in the eastern economic corridor.

Result (1) The factor ethical behavior influenced quality relationship at a significance level of .01. (2) The factor selling process influenced quality relationship at a significance level of .01 (3) The factor relationship marketing influenced quality relationship at a significance level of .01 (4) The factor ethical behavior, selling process and relationship marketing influenced quality relationship at a significance level of .05 (5) Develop from human resource development and have a new concept in an academic knowledge called “development of high potential medical sale representative in the eastern economic corridor”. This can be developed into a model called the “TEDS model”.

Keywords: Medical Sale Representative; High Potential Medical Sale Representative; Quality Relationship

บทนำ

ธุรกิจอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ ควบคู่ไปกับกระแสของการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ทำให้การเติบโตของธุรกิจอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์โดยรวมสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ธุรกิจอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์จึงเป็นธุรกิจที่มีมูลค่ามหาศาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย มีรายงานแสดงมูลค่าของยอดขายในธุรกิจอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่า ในปี พ.ศ.2559 มีมูลค่ารวม 1.6 แสนล้านบาท และคาดการณ์ว่าอัตราการเติบโตจะเพิ่มร้อยละ 5.4 ต่อปีในปี พ.ศ. 2560 – 2562 มูลค่าการจำหน่ายยาในประเทศปี 2563 จะขยายตัวต่ำที่ 2.0 – 3.0% ผลจากจำนวนผู้ที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลทั้งคนไทยและต่างชาติมีแนวโน้มลดลง จากความกังวลการติดเชื้อในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด – 19 และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมที่เข้มงวดในช่วงครึ่งแรกของปี 2563 น่าจะทำให้การจำหน่ายยาผ่านโรงพยาบาลซึ่งเป็นตลาดหลักเติบโตชะลอตัวลง อย่างไรก็ตาม

ในปี 2564 – 2565 คาดว่ามูลค่าการจำหน่ายยาในประเทศจะขยายตัวเร่งขึ้นเฉลี่ยที่ 4.5 – 5.0% ตามความต้องการใช้ยาที่เพิ่มขึ้นจากปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ (นรินทร์ ตันไพบูลย์, 2562 : 4-5)

การลงทุนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยาในปี 2564 – 2565 มีแนวโน้มขยายตัว ปัจจัยหนุนมาจากความต้องการยาที่เพิ่มขึ้นและนโยบายสนับสนุนด้านการลงทุนของภาครัฐ โดยอุตสาหกรรมการผลิตยาเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ของภาครัฐ (New S-curve) ที่มีแผนสนับสนุนการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ปัจจัยดังกล่าวจะช่วยขับเคลื่อนให้การลงทุนกระตือรือร้นหลังซบเซาในปี 2563 (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2560 : 9-10)

ธุรกิจอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์จึงก่อให้เกิดอัตราการแข่งขันที่สูงขึ้นตามไปด้วย ทั้งในแง่ของภาคอุตสาหกรรมการผลิตยา และภาคอุตสาหกรรมการตลาดยาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่มีการแข่งขันมากกว่าในเขตพื้นที่อื่นของประเทศ ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นเหตุให้บริษัทยาต่าง ๆ ต้องมีนโยบายเพื่อส่งเสริมการขายหรือการนำเสนอข้อมูลยาด้วยการติดต่อสื่อสารธุรกิจนี้ผ่านผู้แทนยาในการติดต่อสื่อสารกับแพทย์ หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่มีอำนาจในการสั่งซื้อยาโดยที่ยอดขายของบริษัทจะขึ้นอยู่กับผลของการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนยาเป็นสำคัญ (ชูเพ็ญ วิบูลสันติ, ธวัชชัย สุวรรณปทุมเลิศ, ธิดา อาหารสุวัฒนกิจ, 2552 : 508-516)

ผู้แทนยา เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของบริษัทยาเพื่อวัตถุประสงค์ในการนำเสนอขายยาให้แก่โรงพยาบาล โดยการให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวยาให้แก่แพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่มีอำนาจในการสั่งซื้อยา ซึ่งการสื่อสารทางธุรกิจของผู้แทนยาจะเป็นการผสมผสานระหว่างการสื่อสารทางธุรกิจผ่านผู้แทนยากับแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่มีอำนาจในการสั่งซื้อยา อีกทั้งยังเป็นการดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงของบริษัทให้คงอยู่และส่งผลดีในเชิงธุรกิจกับผู้แทนยาและบริษัทของผู้แทนยานั่นเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาและนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูงในบริบทของเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลำดับความสำคัญของปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ปัจจัยด้านกระบวนการขาย และปัจจัยด้านการตลาดเชิงสัมพันธ์ ปัจจัยด้านใดที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้แทนยาและแพทย์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรตามแนวคิดเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยการผสมผสานวิธีคิดและระเบียบวิธีวิจัยทั้งสองเข้าด้วยกันโดยผู้วิจัยออกแบบการดำเนินการวิจัยแบบคู่ขนาน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้แทนยาและเวชภัณฑ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 431 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้แทนยาและเวชภัณฑ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ใช้สูตรคำนวณของ Krejcie & Morgan (1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 222 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) โดยมีขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่หนึ่ง สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรออกตามพื้นที่ และสุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยพิจารณาจากพื้นที่ นั่นคือ ผู้แทนยาและเวชภัณฑ์ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (ประกอบไปด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และ จังหวัดระยอง) เท่านั้น ตามจำนวนที่ต้องการ คือ 222 คน

ขั้นที่สอง สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดสัดส่วนของผู้แทนยาและเวชภัณฑ์ที่ปฏิบัติงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำแนกตามพื้นที่จังหวัดที่ปฏิบัติงานที่สอดคล้องกันกับเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (ประกอบไปด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 74 คน จังหวัดชลบุรี จำนวน 74 คน และจังหวัดระยอง จำนวน 74 คน

ขั้นที่สาม สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบพิจารณา (Judgment Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้วิจัยในการเลือกแจกแบบสอบถามเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นผู้แทนยาและเวชภัณฑ์ที่ปฏิบัติงานสอดคล้องกันกับเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเท่านั้น

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารของบริษัทยาและเวชภัณฑ์ จำนวน 13 คน (Guest et al., 2006 : 58-82) โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารเชิงนโยบาย จำนวน 4 คน และ ผู้บริหารเชิงปฏิบัติการ จำนวน 9 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยลักษณะของเครื่องมือ สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่างๆ จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ขั้นที่ 2 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบโครงสร้างของแบบสอบถามความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้และปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 4 นำหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งแบบสอบถามมอบให้กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงในเนื้อหา (Validity) โดยหาค่าดัชนีของความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of item objective congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งผลจากการตรวจหาค่าดัชนีความฟ่องของผู้เชี่ยวชาญจำนวนทั้ง 5 ท่าน พบว่า แต่ละข้อมากกว่า 0.5 แปลได้ว่า มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์

ขั้นที่ 5 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ว ไปทดลอง (Try out) ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยกำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.7 โดยแบบสอบถามในงานวิจัยครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของทั้งฉบับอยู่ที่ 0.887

1.2 เนื้อหาของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคำถามคัดกรองของผู้แทนยาและเวชภัณฑ์ที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แทนยาและเวชภัณฑ์ที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นคำถามมาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale , 1967 : 90-95) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านกระบวนการขาย เป็นคำถามมาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดเชิงสัมพันธ์ เป็นคำถามมาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพความสัมพันธ์ เป็นคำถามมาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยศึกษาสภาพข้อมูลทั่วไปเพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้คำถามนั้นครอบคลุมครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการจากการสัมภาษณ์

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยศึกษารูปแบบและเทคนิควิธีการสัมภาษณ์ วิธีการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้สามารถได้วิธีการดำเนินงานวิจัยที่ครอบคลุมครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการจากการสัมภาษณ์

ขั้นที่ 4 นำหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งแบบสอบถามมอบให้กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงในเนื้อหา (Validity) โดยหาค่าดัชนีของความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of item objective congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งผลจากการตรวจหาค่าดัชนีความพึงของผู้เชี่ยวชาญจำนวนทั้ง 5 ท่าน พบว่า แต่ละข้อมากกว่า 0.5 แปลได้ว่า มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์

2.2 เนื้อหาของแบบสอบถาม

โดยการใช้สัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างรายบุคคล (In – depth Interview) แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi - Structure interview) จะเป็นประเภทคำถามปลายเปิด (Open question) โดยเปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น เสนอแนะเพื่อเก็บรายละเอียดของข้อมูลอย่างครบถ้วน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคำถามคัดกรองของผู้บริหารเชิงนโยบาย หรือผู้บริหารเชิงปฏิบัติการ เป็นคำถามปลายเปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริหารเชิงนโยบาย หรือผู้บริหารเชิงปฏิบัติการ เป็นคำถามปลายเปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในเรื่องของการพัฒนารายบุคคล การพัฒนาอาชีพ การบริหารผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนา จำนวน 4 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือขออนุญาตจาก วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงบริษัทฯ และเวชภัณฑ์ รวมถึงหัวหน้าคลังยาและเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสนับสนุนการวิจัยและใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้กับผู้แทนยาและเวชภัณฑ์

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาจนครบ

4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถาม กำหนดรหัสและลงบันทึกข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องของชุดข้อมูลแล้วทำการลงรหัส

5. นำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์หลายตัวแปรต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร ศึกษาวิธีการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์จากเอกสารงานวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาจะได้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎี หลักการและงานวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตของและสร้างเครื่องมืองานวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจโดยใช้การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหารของบริษัทฯและเวชภัณฑ์ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล แบบกึ่งโครงสร้าง ขณะที่ทำการสัมภาษณ์ ขออนุญาตในการจดบันทึก โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 45-90 นาที ข้อมูลที่ได้ทำการสัมภาษณ์จะถูกนำมาทำการบันทึกและถอดเทปและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจะถูกนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยตัวแปรต่างๆ จะถูกนำมาลงรหัสเพื่อเปลี่ยนสภาพข้อมูลให้อยู่ในรูปตัวเลข แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แทนยาและเวชภัณฑ์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

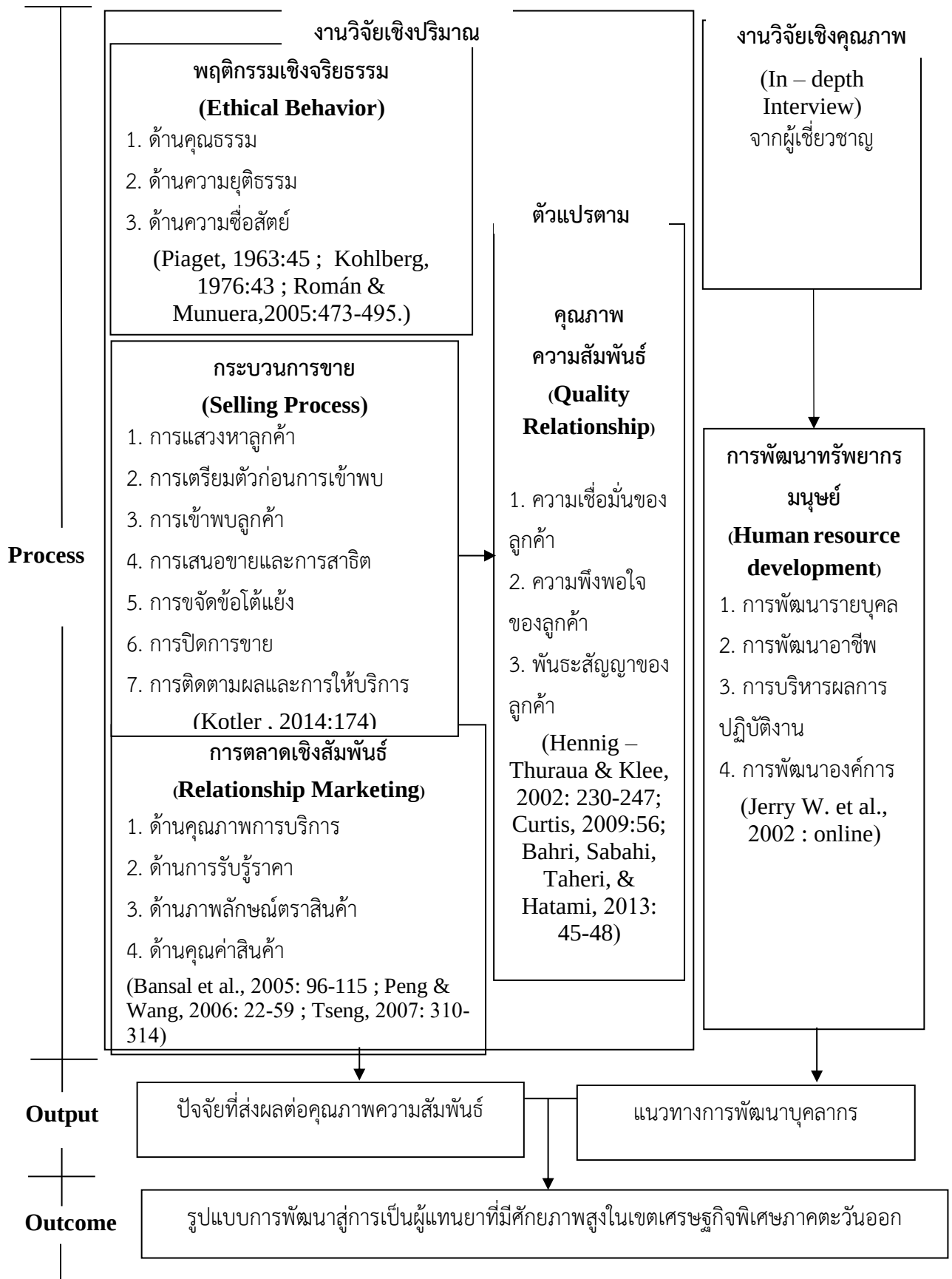
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรและเนื่องจากตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 ตัวขึ้นไป จึงต้องมีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity Test) เพิ่มเติม (Miles & Shevlin, 2001 : 105-115)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

เมื่อรวบรวมข้อมูลตามการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนเพื่อให้เห็นภาพรวม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ปัจจัยด้านกระบวนการขาย และปัจจัยด้านการตลาดเชิงสัมพันธ์ ปัจจัยด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้แทนยาและแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่มีอำนาจในการสั่งซื้อยา เพื่อนำเสนอแนวทางเพื่อการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการผสมวิธีคิดและระเบียบวิธีวิจัยทั้งสองเข้าด้วยกันโดยผู้วิจัยออกแบบการดำเนินการวิจัยแบบคู่ขนาน เพื่อให้ได้ความรู้ ความจริง และข้อค้นพบ ที่จะสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เสนอผลการศึกษางานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

เพศของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10 อายุของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 25 – 30 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ในระดับปริญญาตรี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 82.40 และประสบการณ์การทำงานของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในช่วง ตั้งแต่ 1 ปี ถึงน้อยกว่า 3 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 41.40

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการ และลำดับที่ ของปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวม และรายด้าน

ปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม	จำนวน (คน)		ระดับความ	ลำดับที่
	n = 222		ต้องการ	
	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านคุณธรรม	4.52	0.58	มากที่สุด	1
2. ด้านความยุติธรรม	4.50	0.56	มาก	2
3. ด้านความซื่อสัตย์	3.91	0.85	มาก	3
รวม	4.31	0.66	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความต้องการในด้านด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.31 โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.52 ลำดับที่ 2 คือ ด้านความยุติธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.50 และลำดับที่ 3 คือ ด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.91

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยด้านกระบวนการขาย

ตารางที่ 2 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการ และลำดับที่ ของปัจจัยด้านกระบวนการขายโดยภาพรวม และรายด้าน

ปัจจัยด้านกระบวนการขาย	จำนวน (คน)		ระดับความ ต้องการ	ลำดับที่
	n = 222			
	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการแสวงหาลูกค้า	4.25	0.60	มาก	4
2. ด้านการเตรียมตัวก่อนการเข้าพบ	4.07	0.76	มาก	7
3. ด้านการเข้าพบลูกค้า	4.49	0.54	มาก	1
4. ด้านการเสนอขายและการสาธิต	4.32	0.56	มาก	3
5. ด้านการจัดซื้อโต้แย้ง	4.34	0.58	มาก	2
6. ด้านการปิดการขาย	4.24	0.57	มาก	5
7. ด้านการติดตามผลและการให้บริการ	4.08	0.66	มาก	6
รวม	4.26	0.61	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความต้องการในด้านกระบวนการขาย โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.26 โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการเข้าพบลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.49 ลำดับที่ 2 คือ ด้านการจัดซื้อโต้แย้ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 ลำดับที่ 3 คือ ด้านการเสนอขายและการสาธิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.32 ลำดับที่ 4 คือ ด้านการแสวงหาลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.25 ลำดับที่ 5 คือ ด้านการปิดการขาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 ลำดับที่ 6 คือ ด้านการติดตามผลและการให้บริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 และลำดับที่ 7 คือ ด้านการเตรียมตัวก่อนการเข้าพบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.07

4. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดเชิงสัมพันธ์

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการ และลำดับที่ ของปัจจัยด้านกระบวนการขายโดยภาพรวม และรายด้าน

ปัจจัยด้านการตลาดเชิงสัมพันธ์	จำนวน (คน)		ระดับความ ต้องการ	ลำดับที่
	n = 222			
	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านคุณภาพการบริการ	4.35	0.54	มาก	2
2. ด้านการรับรู้ราคา	4.10	0.68	มาก	4
3. ด้านภาพลักษณ์ตราสินค้า	4.36	0.56	มาก	1

4. ด้านคุณค่าสินค้า	4.15	0.66	มาก	3
รวม	4.24	0.62	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความต้องการในด้านการตลาดเชิงสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.24 โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านภาพลักษณ์ตราสินค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.36 ลำดับที่ 2 คือ ด้านคุณภาพการบริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.35 ลำดับที่ 3 คือ ด้านคุณค่าสินค้าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 และลำดับที่ 4 คือ ด้านการรับรู้ราคา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10

5. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณภาพความสัมพันธ์

ตารางที่ 4 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการ และลำดับที่ ของปัจจัยด้านคุณภาพความสัมพันธ์โดยภาพรวม และรายด้าน

ปัจจัยด้านคุณภาพความสัมพันธ์	จำนวน (คน)		ระดับความต้องการ	ลำดับที่
	n = 222			
	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านความเชื่อมั่นของลูกค้า	4.23	0.59	มาก	2
2. ด้านความพึงพอใจของลูกค้า	4.24	0.54	มาก	1
3. ด้านพันธะสัญญาของลูกค้า	4.22	0.58	มาก	3
รวม	4.23	0.57	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความต้องการในด้านคุณภาพความสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.23 โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านความพึงพอใจของลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 ลำดับที่ 2 คือ ด้านความเชื่อมั่นของลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23 และลำดับที่ 3 คือ ด้านพันธะสัญญาของลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.22

6. เสนอผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise Selection) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05 ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 %

ตารางที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน ลำดับความสำคัญปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ปัจจัยกระบวนการขาย และปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์

Model	Unstandardized Coefficient		Standardized Coefficient	t	Sig.	Collinearity statistics	VIF
	B	SE	Beta			Tolerance	
(ค่าคงที่)	0.185	0.196		0.944	0.046*		
กระบวนการขาย (X ₂)	0.504	0.080	0.465	6.282	0.000**	0.271	3.685
การตลาดเชิงสัมพันธ์ (X ₃)	0.320	0.066	0.308	4.818	0.000**	0.363	2.753
พฤติกรรมเชิงจริยธรรม (X ₁)	0.126	0.056	0.122	2.264	0.025*	0.510	1.960
R	0.822						
R square	0.676						
Adjust R square	0.672						
Durbin Watson	1.970						
F ratio	151.752	(0.000**)					

*P-value $\leq .05$, **P-value $\leq .01$

จากตารางที่ 5 พบว่า แสดงผลการวิเคราะห์การทดสอบด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression analysis) ด้วยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise selection) พบว่า ตัวแปรปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ปัจจัยกระบวนการขาย และปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า Tolerance ทุกตัวแปรมีค่ามากกว่า 0.1 และค่า VIF ทุกตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน ทดสอบค่าสถิติ F ปรากฏค่า sig. = .000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระ “ปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ปัจจัยกระบวนการขาย และปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์” อย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่สามารถทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม “คุณภาพความสัมพันธ์” ของกลุ่มตัวอย่างได้

ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว (Adjust R square) เท่ากับ 0.672 หมายความว่าตัวแปรอิสระ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม กระบวนการขาย และการตลาดเชิงสัมพันธ์สามารถอธิบายถึงคุณภาพความสัมพันธ์ได้ร้อยละ 67.20 และค่า Durbin – Watson เท่ากับ 1.970

ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple linear regression analysis) ด้วยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise selection) ค่าคงที่ (B_0) เท่ากับ 0.185 หน่วย มีค่า $t = 0.944$ มีค่า sig. เท่ากับ 0.046 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 และผลการทดสอบแต่ละตัวแปร มีดังนี้ ปัจจัยกระบวนการขาย มีค่า B_1 เท่ากับ 0.465 มีค่า t เท่ากับ 6.282 มีค่า sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 ปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ มีค่า B_1 เท่ากับ 0.308 มีค่า t เท่ากับ 4.818 มีค่า sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 ปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีค่า B_1 เท่ากับ 0.122 มีค่า t เท่ากับ 2.264 มีค่า sig. เท่ากับ .025 ซึ่งน้อยกว่า .05

โดยสามารถแสดงสมการการทำนายคุณภาพความสัมพันธ์ ได้ดังนี้

Unstandardized $\hat{Y}$	=	$0.185 + 0.504(X_2)^{**} + 0.320(X_3)^{**} + 0.126(X_1)^*$
เมื่อ $\hat{Y}$	=	คุณภาพความสัมพันธ์
X_2	=	ปัจจัยกระบวนการขาย
X_3	=	ปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์
X_1	=	ปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

จากสมการข้างต้นแสดงให้เห็นได้ดังนี้ หากปัจจัยกระบวนการขาย ปรับตัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย แล้วคุณภาพความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 0.504 หากปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ ปรับตัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย แล้วคุณภาพความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 0.320 หากปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ปรับตัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย แล้วคุณภาพความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 0.126 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของตัวแปร ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยกระบวนการขาย เท่ากับ 0.465 ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ เท่ากับ 0.308 ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเท่ากับ 0.122

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ ปัจจัยกระบวนการขาย และปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่ามีข้อมูลเพียงพอที่จะสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 จึงสรุปได้ว่าลำดับความสำคัญของปัจจัยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ ปัจจัยกระบวนการขาย และปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ตามลำดับ

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เสนอผลการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนารายบุคคล (Individual Development)

โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเป็นรหัสหัวข้อหลักในการถอดข้อมูล ดังนี้

Ethical Behavior	หมายถึง	พฤติกรรมเชิงจริยธรรม
Selling Skills	หมายถึง	ทักษะการขาย
Relationships Skills	หมายถึง	ทักษะการสร้างความสัมพันธ์
Product Knowledge	หมายถึง	ความรู้ในเรื่องผลิตภัณฑ์
Service Mind	หมายถึง	การมีจิตใจบริการ
Pathology	หมายถึง	ความรู้เรื่องโรค
Communication Skills	หมายถึง	ทักษะด้านการสื่อสาร
Sale target Achievement	หมายถึง	การบรรลุยอดขาย
Tentative Solving	หมายถึง	การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
Territory Analysis	หมายถึง	การวิเคราะห์ข้อมูลในเขต

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนารายบุคคล (Individual Development)

ผู้ให้สัมภาษณ์	Ethical Behavior	Selling Skills	Relationships Skills	Product Knowledge	Service Mind	Pathology	Communication Skills	Sale target Achievement	Tentative Solving	Territory Analysis
1	√	√	√	√			√			
2	√	√	√							√
3	√	√	√	√						
4	√	√	√	√						
5	√	√		√						√
6	√	√		√			√		√	
7	√	√	√	√				√		

8	√	√	√							√
9	√	√	√				√			
10	√	√	√	√						√
11			√	√		√				
12	√	√		√	√					
13	√		√	√						
รวม	12	11	10	10	1	1	3	1	1	4
ร้อยละ	92.30	84.61	76.92	76.92	7.69	7.69	23.07	7.69	7.69	30.76

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นในเรื่องแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้าน การพัฒนารายบุคคล (Individual development) ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาในเรื่องของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 92.30 รองลงมา คือ ทักษะการขาย มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 84.61 รองลงมา คือ ทักษะการสร้างความสัมพันธ์และความรู้ในเรื่องผลิตภัณฑ์ มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนประเด็นละ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 รองลงมา คือ การวิเคราะห์ข้อมูลในเขต มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 92.30 รองลงมา คือ ทักษะด้านการสื่อสาร มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.07 และลำดับสุดท้าย คือ การมีจิตใจบริการ ความรู้เรื่องโรค การบรรลุลยอดขายและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน ประเด็นละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 ตามลำดับ

2.2 แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาอาชีพ (Career Development)

โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเป็นรหัสหัวข้อหลักในการถอดข้อมูล ดังนี้

Interested	หมายถึง	ความสนใจของผู้แทนยาที่มีต่อตำแหน่งงานต่างๆในระดับที่สูงขึ้น
Performance	หมายถึง	ผลการปฏิบัติงานของผู้แทนยาตามเป้าประสงค์ของบริษัท
Opportunity	หมายถึง	การเปิดโอกาสด้านตำแหน่งงานให้แก่ผู้แทนยาในระดับต่างๆ ของบริษัท

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาอาชีพ (Career Development)

ผู้ให้สัมภาษณ์	Interested	Performance	Opportunity
1	√	√	
2	√	√	√
3	√		√
4		√	√
5	√	√	√
6	√	√	√
7	√	√	
8	√		√
9	√	√	√
10	√	√	√
11	√	√	√
12	√	√	√
13	√		√
รวม	12	10	11
ร้อยละ	92.30	76.92	84.61

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นในเรื่องแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในด้าน การพัฒนาอาชีพ (Career Development) ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาในเรื่องของความสนใจหรือความชอบหรือมุมมองของผู้แทนยารายนั้นๆก่อนว่ามีความชอบหรือไม่ มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 92.30 รองลงมา คือ การเปิดโอกาสในการพัฒนาด้านอาชีพ มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 84.61 และลำดับสุดท้ายคือ การพัฒนาโดยดูผลการปฏิบัติงาน มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ตามลำดับ

2.3 แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management)

โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเป็นรหัสหัวข้อหลักในการถอดข้อมูล ดังนี้

พัฒนาได้	Above Target	หมายถึง	ผลงานบรรลุเกินเป้าหมาย
	Equal Target	หมายถึง	ผลงานบรรลุเท่ากับเป้าหมาย
	Below Target with development	หมายถึง	ผลงานบรรลุต่ำกว่าเป้าหมายแต่ยังพัฒนาได้
	Below Target with undevelopment	หมายถึง	ผลงานบรรลุต่ำกว่าเป้าหมายและไม่สามารถพัฒนาได้
	Share best practice	หมายถึง	การนำเสนอเรื่องราวที่ประสบ
ความสำเร็จ	Fine the fault point	หมายถึง	วิเคราะห์และแก้ไขข้อผิดพลาด
	Training	หมายถึง	การอบรม ฝึกฝน
	Lay off	หมายถึง	ไล่ออก

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาอาชีพ (Career Development)

ผู้ให้ สัมภาษณ์	Above Target					Equal Target					Below Target with development					Below Target with undevelopment				
	Share best practice	Fine the fault point	Training	Lay off		Share best practice	Fine the fault point	Training	Lay off		Share best practice	Fine the fault point	Training	Lay off		Share best practice	Fine the fault point	Training	Lay off	
1	√					√						√								√
2	√					√						√								√
3	√					√						√								√
4	√					√						√								√
5	√					√						√								√
6	√					√						√								√
7	√					√						√								√
8	√					√						√								√
9	√					√						√								√
10	√					√						√								√
11	√					√						√								√

12	√	√	√	√
13	√	√	√	√
รวม	13	13	13	13
ร้อยละ	100	100	100	100

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นในเรื่องแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้าน การบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management) ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรแบ่งผู้แทนยาออกเป็น 4 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มที่ผลงานบรรลุเกินกว่าเป้าหมาย ควรได้รับการพัฒนาในด้านการนำเสนอเรื่องราวที่ประสบความสำเร็จหรือ Share best practice มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ในขณะที่กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่ผลงานเท่ากับเป้าหมาย ควรได้รับการพัฒนาในด้านของการวิเคราะห์หาข้อผิดพลาด มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ในขณะที่กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มที่ผลงานต่ำกว่าเป้าหมายแต่ยังสามารถพัฒนาได้ ควรได้รับการพัฒนาในการฝึกอบรม ฝึกฝน มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และกลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มที่ผลงานต่ำกว่าเป้าหมายและไม่สามารถพัฒนาได้ ไม่ควรได้รับการพัฒนาและไล่ออก มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2.4 แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนางานองค์กร (Organization Development)

โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเป็นรหัสหัวข้อหลักในการถอดข้อมูล ดังนี้

Classification	หมายถึง	การจัดกลุ่มของผู้แทนยาจำแนกตามผลการปฏิบัติงาน
Tools	หมายถึง	เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้แทนยา
Training	หมายถึง	การฝึกอบรมให้แก่ผู้แทนยา
Policy	หมายถึง	นโยบายของบริษัทที่เน้นการพัฒนาและการเรียนรู้

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนางานองค์กร (Organization Development)

ผู้ให้สัมภาษณ์	Classification	Tools	Training	Policy
1	√	√		
2		√	√	
3				√
4				√
5				√
6			√	
7				√
8		√	√	√
9		√	√	√
10				√
11			√	
12				√
13			√	
รวม	1	4	6	8
ร้อยละ	7.69	30.76	46.15	61.53

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นในเรื่องแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้าน ด้านการพัฒนางานองค์กร (Organization Development) ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ควรได้รับการพัฒนาทางด้านนโยบาย มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 61.53 รองลงมา คือ ควรได้รับการพัฒนาทางด้านการฝึกอบรม มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 46.15 รองลงมา คือ ควรได้รับการพัฒนาทางด้านเครื่องมือ มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 30.76 และลำดับสุดท้าย คือ ควรได้รับการพัฒนาทางด้านการจัดกลุ่มของผู้แทนยา มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 ตามลำดับ

โดยผลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ของผลการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) ของผู้บริหารทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ สามารถนำมาสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรตามแนวคิดเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

ตารางที่ 10 แนวทางการพัฒนาบุคลากรตามแนวคิดเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ด้าน	โครงสร้างการพัฒนาบุคลากร	แนวทางการพัฒนาบุคลากร
1. ด้านการพัฒนา รายบุคคล	แนวทางการพัฒนา รายบุคคลให้มีจริยธรรม	จัดหลักสูตรการอบรมแก่ผู้แทนยาสำหรับส่งเสริมการขาย อย่างมีจริยธรรมและเป็นไปตามกฎระเบียบ และ ข้อบังคับเกี่ยวกับยาและการดูแลสุขภาพภาพใน ประเทศไทย ภายใต้ สมาคมผู้วิจัยและผลิตเภสัชภัณฑ์
2. ด้านการพัฒนา อาชีพ	แนวทางการเปิดโอกาสใน การพัฒนาด้านอาชีพ	พัฒนาทักษะที่สำคัญกับตำแหน่งงาน และผลักดันให้ ทักษะที่ยัง ขาดอยู่ในปัจจุบันเป็นทักษะที่มีความเชี่ยวชาญนำไปใช้ เป็นเกณฑ์ในการประเมินความก้าวหน้าในงาน
3. ด้านบริหารผล การปฏิบัติงาน	แนวทางการพัฒนาด้าน การมอบค่าตอบแทนที่ เหมาะสมกับผู้แทนยาที่มี ผลการปฏิบัติงานในระดับ ที่แตกต่างกัน	ผลักดันการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมให้แก่ผู้แทนยาที่ มีผลการปฏิบัติงานในระดับสูง และจูงใจให้ผู้แทนยา ที่ผลการปฏิบัติงานในระดับรองลงมา
4. ด้านการพัฒนา องค์กร	แนวทางการพัฒนา องค์กร ด้านพัฒนา นโยบายให้มีค่านิยมเป็น องค์กรแห่งการพัฒนา และเรียนรู้	ทำการสื่อสารในเรื่องเป้าหมาย ค่านิยม และวัฒนธรรม ขององค์กรให้ชัดเจนในเรื่องของการเรียนรู้และการ พัฒนา เพื่อให้ผู้แทนยารับทราบ และมีแนวทางปฏิบัติใน ทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลงานวิจัยเชิงปริมาณ

จากการศึกษาปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม กระบวนการขาย การตลาดเชิงสัมพันธ์ และคุณภาพความสัมพันธ์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ชัยกัลยา (2559 : 45-78) ผลของการวิจัยพบว่า ลูกค้าให้ความสำคัญในแต่ละด้าน กล่าวคือ ลูกค้าให้ความสำคัญกับด้านพฤติกรรมและจริยธรรมของผู้แทนขายมากที่สุด ในด้านการตลาด

เชิงสัมพันธ์ ลูกค้าให้ความสำคัญกับ คุณภาพการบริการ การรับรู้ราคา ภาพลักษณ์ตราสินค้า และคุณค่าสินค้าในระดับที่มากที่สุด และวัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อคุณสมบัติด้านจริยธรรมในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 กระบวนการขายที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า กระบวนการขายมีอิทธิพลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา ปฎิมาประกร (2559 : 68) ผลของการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของพนักงานขายที่ส่งผลต่อเป้าหมายของการที่บริษัทตั้งไว้ พบว่า คุณสมบัติในส่วนของการด้านศิลปะการขาย ทักษะการขาย โดยเน้นไปที่การให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการขาย และในส่วนของการพัฒนาคุณลักษณะของนักขาย คือ มีความจำเป็นต้องพัฒนาด้านบุคลิกภาพ ซึ่งต้องมีการตอบสนองต่อลูกค้าที่รวดเร็ว และยังต้องมีความรู้ในเรื่องของผลิตภัณฑ์ที่เพียงพอในการให้ข้อมูลกับลูกค้า เป็นต้น

สมมติฐานที่ 3 การตลาดเชิงสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า การตลาดเชิงสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิมพา เบญจรัตน์ (2557 : 57) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้จ่ายใหม่ของแพทย์ พบว่า การตลาดเชิงสัมพันธ์ และการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์ พบว่าในด้านความน่าเชื่อถือด้านการสื่อสาร ด้านค่านิยมหรือเป้าหมายร่วมกัน ส่งผลต่อการเลือกใช้จ่ายใหม่ของแพทย์ จึงเห็นได้ว่าแพทย์ในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการเลือกใช้จ่ายใหม่ นอกจากยาใหม่เหล่านั้นที่มีสรรพคุณที่สามารถช่วยเพิ่มคุณภาพในการรักษาผู้ป่วยแล้ว ความน่าเชื่อถือของผู้แทนยาหรือบริษัทยาที่มีข้อมูลยาที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือและมีประโยชน์ในการรักษาคนไข้ เป็นสิ่งที่สำคัญ โดยบริษัทยาต้องมีการจัดอบรมผู้แทนยาหรือผู้ขายให้มีความรู้ความสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาใหม่ ประสิทธิภาพของยา ความปลอดภัยและผลข้างเคียงแก่แพทย์ ได้อย่างถูกต้องและเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อบริษัทยา การที่แพทย์จะเลือกใช้จ่ายใหม่หรือการที่ยาใหม่จะถูกบรรจุเข้าในบัญชียาของโรงพยาบาลนั้นแล้วขึ้นอยู่กับข้อมูลทางเชิงวิชาการ ผลของการวิจัยในส่วนของการส่งเสริมการตลาด พบว่า การส่งเสริมด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของการส่งเสริมงานบริการด้านข้อมูล และงานวิจัยยา การเผยแพร่บทความ หรือรายงานการใช้จ่ายใหม่ตีพิมพ์ในต่างประเทศ การออกบูทในการประชุมวิชาการมีผลต่อการเลือกใช้จ่ายใหม่ของแพทย์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดาภา นิยมทอง (2559 : 45-48) ผลการวิจัยพบว่า ในการตลาดเชิงสัมพันธ์ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ ค่านิยมหรือเป้าหมายร่วมกัน การเอาใจใส่ และด้านความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน พบว่า แพทย์ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของบริษัทหรือผู้แทนยาเป็นมากที่สุด และในส่วนบางส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การส่งเสริมการตลาด พนักงาน กระบวนการให้บริการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า แพทย์ให้ความสำคัญในด้านของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นอันดับที่หนึ่ง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยด้านการตลาดเชิงสัมพันธ์ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ ได้แก่ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม กระบวนการขาย และการตลาดเชิงสัมพันธ์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า ลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ ได้แก่ ปัจจัยกระบวนการขาย ปัจจัยการตลาดเชิงสัมพันธ์ และปัจจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา ชัยกัลยา (2559 : 45-78) ผลของการวิจัยพบว่า ลูกค้าให้ความสำคัญในแต่ละด้าน กล่าวคือ ลูกค้าให้ความสำคัญกับด้านพฤติกรรมและจริยธรรมของผู้แทนขายมากที่สุด ในด้านการตลาดเชิงสัมพันธ์ ลูกค้าให้ความสำคัญกับ คุณภาพการบริการ การรับรู้ราคา ภาพลักษณ์ตราสินค้า และคุณค่าสินค้าในระดับที่มากที่สุด และวัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อคุณสมบัติด้านจริยธรรมในระดับมาก ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม กระบวนการขาย และการตลาดเชิงสัมพันธ์ต่างส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผลงานวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งคือผู้แทนยาให้มีศักยภาพสูงสามารถพัฒนาได้ทั้งหมด 4 ด้าน ตามหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ด้านการพัฒนารายบุคคล (Individual Development)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่าการพัฒนารายบุคคลควรพัฒนาในด้านเรื่องของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ทักษะการขาย การสร้างความสัมพันธ์และความรู้ในเรื่องผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ข้อมูลในเขตทักษะด้านการสื่อสาร การมีจิตใจบริการ ความรู้เรื่องโรค การบรรลุยอดขายและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ชัยกัลยา (2559 : 45-78) ผลของการวิจัยพบว่า ลูกค้าให้ความสำคัญในแต่ละด้าน กล่าวคือ ลูกค้าให้ความสำคัญกับด้านพฤติกรรมและจริยธรรมของผู้แทนขายมากที่สุด ในด้านการตลาดเชิงสัมพันธ์ ลูกค้าให้ความสำคัญกับ คุณภาพการบริการ การรับรู้ราคา ภาพลักษณ์ตราสินค้า และคุณค่าสินค้าในระดับที่มากที่สุด และวัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อคุณสมบัติด้านจริยธรรมในระดับมาก

ด้านการพัฒนาอาชีพ (Career Development)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่าการพัฒนารายบุคคลควรพัฒนาในด้านเรื่องของความสนใจหรือความชอบหรือมุมมองของผู้แทนยารายนั้นๆก่อนว่ามีความชอบหรือไม่ การเปิดโอกาสในการพัฒนาด้านอาชีพและการพัฒนาโดยดูผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดาภา นิยมทอง (2559 : 45-48) ผลการวิจัยพบว่า ในการตลาดเชิงสัมพันธ์ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ ค่านิยมหรือเป้าหมายร่วมกัน การเอาใจใส่ และด้านความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน พบว่า แพทย์ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของบริษัทหรือผู้แทนยาเป็นมากที่สุด และในส่วนของการส่งเสริมการตลาดทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การส่งเสริมการตลาด พนักงาน กระบวนการให้บริการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า แพทย์ให้ความสำคัญในด้านของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นอันดับที่หนึ่ง ซึ่งองค์กรหรือบริษัทฯ ควรนำการพัฒนาเหล่านี้ไปปรับใช้กับองค์กร

ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (Performance Management)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า การพัฒนารายบุคคลควรพัฒนาในด้านเรื่องของกลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มที่ผลงานบรรลุเกินกว่าเป้าหมาย ควรได้รับการพัฒนาในด้านการนำเสนอเรื่องราวที่ประสบความสำเร็จ หรือ **Share best practice** กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่ผลงานเท่ากับเป้าหมาย ควรได้รับการพัฒนาในด้านของการวิเคราะห์หาข้อผิดพลาด กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มที่ผลงานต่ำกว่าเป้าหมายแต่ยังสามารถพัฒนาได้ ควรได้รับการพัฒนาในการฝึกอบรม ฝึกฝน กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มที่ผลงานต่ำกว่าเป้าหมายและไม่สามารถพัฒนาได้ ไม่ควรได้รับการพัฒนาและไล่ออก มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Nimitsadikul & Jadesadalug, 2016 : 631-652) โดยสามารถจำแนกคุณลักษณะของพนักงานเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่พนักงานสู่การมีศักยภาพสูงและเอื้อต่อการพัฒนา สามารถจำแนกได้ ดังนี้ 1. **Stars** คือ กลุ่มดาวรุ่ง หมายถึง ผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงที่มีความสามารถโดดเด่นเป็นพิเศษ การบริหารคนกลุ่มนี้นั้นควรมีระบบประเมินผลที่วัดความสามารถของแต่ละบุคคลที่ชัดเจน เพราะหากวัดแค่ผลงานเพียงอย่างเดียวอาจทำให้เกิดความผิดพลาดได้ 2. **Workhorses** คือ กลุ่มม้างาน หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายและเสร็จตามกำหนด การบริหารคนกลุ่มนี้นั้นต้องระบุขอบเขตของงานให้ชัดเจน ปรับความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคน 3. **Problem Child** คือ กลุ่มเด็กดีที่มีปัญหา หมายถึง กลุ่มบุคลากรในปัจจุบันที่ยังไม่สามารถแสดงผลงานตามที่ได้รับมอบหมายได้ดีเหมือนกับอาจจะเริ่มจากการทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาละเอียดอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพราะว่าคนกลุ่มนี้อาจจะมีความเข้าใจหรือมีทักษะบางอย่างที่จำเป็นน้อย ซึ่งมีแนวทางแก้ไขปัญหาละเอียด เช่น การให้คำปรึกษา การพัฒนาและฝึกฝน เป็นต้น 4. **Deadwood** คือ กลุ่มไม้ผุ หมายถึง กลุ่มคนที่ไม่มีการพัฒนามากขึ้นกว่าเดิม ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ หรือเพิ่มคุณค่าให้กับ หากไม่ได้ผลต้องหาวิธีเพื่อลดคนกลุ่มนี้ เช่น โครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด เป็นต้น

ด้านการพัฒนาองค์การ (Organization Development)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า การพัฒนาองค์การ (Organization Development) ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรได้รับการพัฒนาทางด้านนโยบาย ด้านการฝึกอบรม ด้านเครื่องมือและการจัดกลุ่มของผู้แทนฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jerry et al. (2002 : online) กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมีทิศทางด้านจุดเน้น (Focus) และมิติด้านผลลัพธ์ (Result) เป็นปัจจัยที่กำหนดกรอบการพัฒนา ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1. การพัฒนารายบุคคล (Individual Development) เป็นงานที่มุ่งเน้นในส่วนบุคคลและเกิดผลลัพธ์ในระยะสั้น ซึ่งหมายถึง การพัฒนาความรู้ ทักษะ และการปรับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรแต่ละคนในองค์กรเพื่อให้สามารถทำงานปัจจุบันที่ตนรับผิดชอบได้ ซึ่งเรียกว่า การฝึกอบรม (Training) 2. การพัฒนาอาชีพ (Career Development) เป็นงานที่มุ่งเน้นส่วนบุคคลและเกิดผลลัพธ์ในระยะยาว ซึ่งหมายถึงการวิเคราะห์ความจำเป็นรายบุคคลในส่วนของ ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถ เพื่อที่จะนำไปวางแผนพัฒนาให้มีความรู้ ทักษะ เพื่องานในอนาคต ซึ่งเรียกว่า การพัฒนาบุคลากร (Human Development) 3. การบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management) เป็นงาน

ที่มุ่งเน้นภาพรวมของทั้งองค์กร และเกิดผลในระยะสั้น ซึ่งหมายถึงการมุ่งปรับปรุงผลงานขององค์กร โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นการรับรองว่าบุคลากรจะต้องมีความรู้ ทักษะ แรงจูงใจ และมีสภาพแวดล้อมที่ดีในการสนับสนุนให้บุคลากรสร้างผลงานได้อย่างเกิดผลสัมฤทธิ์ 4. การพัฒนาองค์กร (Organization) เป็นงานที่มุ่งเน้นภาพรวมองค์กร และเกิดผลในระยะยาว ซึ่งหมายถึง การแก้ไขปัญหาองค์กร การปรับปรุงหรือวางระบบโครงสร้างองค์กรวัฒนธรรมองค์กร การกำหนดกลยุทธ์ กระบวนการบริหารงาน และภาวะผู้นำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในงานวิจัยเชิงปริมาณ และงานวิจัยเชิงคุณภาพ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ และได้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาบุคลากรจากความคิดเห็นของผู้บริหารทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ พัฒนาและทดลองเพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบองค์ความรู้ด้านวิชาการ โดยเรียกว่า แนวคิดรูปแบบแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สรุปในรูปแบบของ “TEDS model” ประกอบด้วยรูปแบบแนวทางการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1. แนวทางด้านการฝึกอบรม (T – Training) ในการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคคล (Individual development) เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อการเรียนรู้สำหรับงานปัจจุบัน มุ่งหวังให้ผู้แทนยาสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทันทีตามความต้องการขององค์กร

2. แนวทางด้านการศึกษา (E – Education) ในการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาอาชีพ (Career development) เป็นกระบวนการที่จัดขึ้น เพื่อเตรียมบุคคลให้มีความพร้อมที่จะทำงานตามความต้องการขององค์กรในอนาคตด้วยการศึกษาเกี่ยวกับการทำงานในตำแหน่งใหม่

3. แนวทางด้านการพัฒนา (D – Development) ในการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (Performance management) เป็นการมุ่งเน้นจัดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์แก่บุคลากรขององค์กร เป็นการช่วยเตรียมความพร้อมของบุคลากร

4. แนวทางด้านการกำหนดนโยบาย (S – Set policy) ในการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาองค์กร (Organization development) เป็นการมุ่งเน้นการสื่อสารในเรื่องเป้าหมาย ค่านิยม และวัฒนธรรมขององค์กรให้ชัดเจนในเรื่องของการเรียนรู้และการพัฒนา เพื่อให้ผู้แทนยารับทราบ และมีแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

โดยจากการพัฒนาในแต่ละด้านที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สามารถนำมาสรุปในรูปแบบของ “TEDS model” ซึ่งเกิดจากการตกผลึกองค์ความรู้ที่ผู้วิจัยได้รับจากการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ โดยเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างผลการวิจัยที่ได้รับจากงานวิจัยเชิงปริมาณ และงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดังแผนภาพที่ 2

“TEDS model”
(Development of high potential medical sales representative
in the eastern economic corridor)

Model	Human resource development	High potential development				กลยุทธ์
		Stars	Workhorse	Problem Child	Deadwood	
T Training	Individual Development	Selling Process Relationship Marketing Ethical Behavior				เพื่อพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะที่ดีเพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้ตัวแทนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
E Education	Career Development	Interest Opportunity				เพื่อพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพตามศักยภาพของผู้แทนขายอย่างเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของผู้แทน
D Development	Performance management	Share best practice	Find the fault point	Training	Training Or Lay off	มอบค่าตอบแทนที่เหมาะสมให้กับผู้แทนยาเพื่อจูงใจให้ผู้แทนพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถและการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่บริษัทวางไว้
S Set policy	organization Development	Policy Training Tools				ส่งเสริมให้ผู้แทนยามีค่านิยมและวัฒนธรรมองค์การในการพัฒนาศักยภาพตามเป้าหมายขององค์การ

แผนภาพที่ 2 รูปแบบแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นผู้แทนยาที่มีศักยภาพสูงในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สรุปลงในรูปแบบของ “TEDS model”

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในตัวแปรที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพความสัมพันธ์อื่นๆ เช่น ตัวแปรกระบวนการขาย โดยในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปอาจทำการศึกษากระบวนการขายในมิติอื่นๆ
2. ควรมีการขยายผลการศึกษาไปยังประชากรกลุ่มอื่นๆ ที่มีลักษณะงานแตกต่างไปจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เช่น ผู้แทนยาในเขตพื้นที่ภูมิภาคอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.).
- จิตติมา ปฏิมาประกร. (2559). การพัฒนาและการจัดการคุณลักษณะ ทักษะการขายของนักขายที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมายบริษัทในอุตสาหกรรมการพิมพ์ ประเภทผลากสินค้า : กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร. (งานนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนิดาภา นิยมทอง. (2559). อิทธิพลของการตลาดเชิงสัมพันธ์และส่วนประสมการตลาดที่มีต่อปัจจัยการเลือกใช้อายใหม่ของแพทย์ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชูเพ็ญ วิบูลสันติ, ธวัชชัย สุวรรณปทุมเลิศ และธิดา อาทรสุวัฒน์กิจ. (2552). พฤติกรรมของผู้แทนยาต่อการตัดสินใจสั่งจ่ายยาของแพทย์. วารสารไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ. 4(4), 508-516.
- นรินทร์ ต้นไพบูลย์. (2562). แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรมปี 2561-63 อุตสาหกรรมยา วิจัยกรุงศรีธนาคารกรุงศรีอยุธยา แนวโน้มอุตสาหกรรมยา ปี 2563-2565.
- รัตนา ชัยกัลยา. (2559). จริยธรรมผู้แทนขายที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพความสัมพันธ์กับลูกค้าอุปกรณ์เครื่องมือการแพทย์. คุชฎินิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- สุพิมพา เบญจรัตน์นันท์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดเชิงสัมพันธ์กับการส่งเสริมการตลาดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้อายใหม่ของแพทย์ในกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Bahari, A. B., Sabahi, E., Taheri, S., & Hatami, B. (2013). The effect of relationship marketing on bank's customer satisfaction. *International Journal of Business and Behavioral Science*. 3 (6), 45-48.
- Bansal, H. S., Taylor, S. F., & James, Y. S. (2005). Migating to new service providers: Toward a unifying framework of consumer's switching behaviors. *Journal of the Academy of Marketing Science*. 33 (1), 96-115.
- Curtis, T. (2009). Customer satisfaction, loyalty, and repurchase: Meta-analytical review, and theoretical and empirical evidence of loyalty and repurchase differences (Doctoral dissertation). *Pro Quest Dissertations and Theses database*. (UMI No. 3390443).

- Guest, G., Bunce, A., Q, & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? : An Experimental with data saturation and variability. *Filed Methods*. 18(1), 59-82.
- Hennig – Thurau, T., Gwinner, K. P., & Gremler, D. D. (2002). Understanding relationship Marketing outcomes : An Integration of Relationship benefits and Relationship Quality. *Journal of Service Research*. 4 (3), 230-247.
- Jerry, W., Gilley, S., & Eggland, A. (2002). Principal pf Human Resource Development. *online*. Retrieved on June 30, 2020. from: <http://iss.nectec.or.th/hrmag/showpage/php?vol=6&sub=3&id=0>
- Kohlberg, L. (1976). *Moral Stage and moralization: The cognitive development and behavior: Theory Research social issues*. New York: Holt, Reinhart and Winston.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2014). *Principles of Marketing*. Boston [etc.]: Pearson.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30 (3), 607-610.
- Likert. (1967). The Method of Constructing and Attitude Sacle. In M. Reading in Fishbeic (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- Miles, J., & Shevlin, M. (2001). *MApplying Regression and Correlation*. In J. Miles & Shevlin (Eds.). London: SagePublications.
- Nimitsadikul, P., & Jadesadalug, V. (2016). Krabuankan borihan sapphayakon manut khong mahawitthayažai ratchaphat nakhon pathom [The human resource management process of the Nakhon Pathom Rajabhat University]. *Veridian E-Journal*. 9 (3), 631-652.
- Peng, L. Y., & Q., W. (2006). Impact of relationship marketing tactics (RMT's) on switchers and stayers in a competitive service industry. *Journal of Marketing Management*. 44, 22-59.
- Piaget, J. (1963). *The origins of intelligence in children*. New York: W.W. Norton & Company, Inc.
- Román, S., & Munuera, J. L. (2005). Determinants and consequences of ethical behavior: An empirical study of salespeople. *European Journal of Marketing*. 39 (5-6), 473-495.
- Tseng, Y. M. (2007). *The Impact of Relationship Marketing Tactics on Relationship Quality in Service Industry*. *The Business Review*. 7 (2), 310-314.

ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์
ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร
**Marketing Factors Influencing People's Decision-Making Behavior of
Packaged Thai Jasmine Rice Products in Samut Sakhon Province**

ศิราณี เมฆลอย

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Siranee Makloy

Western University, Thailand

Corresponding Author, Email: Snmm9899@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง 2)ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชน และ3)ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างตามกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรของ W.G. Cochran (1953 : 886) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยใช้สูตรของคอแครน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ ค่า t-test F – test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์แบบพหุคูณ

ผลการวิจัยให้ตอบตามวัตถุประสงค์

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพค้าขาย/เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ระหว่าง 35,001-45,000 บาท และมีสมาชิกครอบครัว 4-6 คน โดยปัจจัยทางการตลาดในเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านลักษณะทางกายภาพมีความสำคัญสูงสุด

2. การเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการบริหารจัดการปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ($\beta = 0.29$) และด้านราคา ($\beta = 0.37$) โดยสมการการพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 48% ดังนี้ $Y = 0.120 + 0.29 X_1 + 0.37 X_2$

* วันที่รับบทความ: 13 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 25 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 26 มิถุนายน 2564

Received: June 13, 2021; Revised: June 25, 2021; Accepted: June 26, 2021

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการตลาด; พฤติกรรมการตัดสินใจ; ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ

Abstracts

The objectives of this research were; 1) to study personal factor including gender, age, marital status, education level, occupation, average family income per month and the number of family members affecting the packed Jasmine rice products purchasing decision behavior of consumers in Samut Sakhon province; 2) to study relationship between factors of packed Jasmine rice products affecting consumers decision behavior in Samut Sakhon province; and 3) to study relationship between marketing mix factors affecting consumers decision behavior in Samut Sakhon province. This research used the formula of Cochran by using questionnaires as a tool to collect data from 400 samples. The statistical analysis included percentage, mean, Standard Deviation, Chi-Square, t-test, F-test, Pearson's Product Moment Correlation Analysis and multiple analysis.

The results showed as follow:

1. The most of consumers were marital status/living together male, between 31-40 years old. The most participants hold a lower than bachelor level degree and worked as merchant/business owner/personal business. The average income was approximately 35,001-45,000 Baht, and had 4-6 family members; totally 153 people, representing of 38.35 percentage. The Golden Phoenix brand was chosen of purchasing decision behavior of consumers in packed Jasmine rice products because of the benefits of Jasmine rice, the frequency of buying three times per month from Hypermarkets such as Makro, Big C and Tesco Lotus which affecting purchasing packed Jasmine rice from family members and price level approximately 51-60 Baht per kilogram. The overall opinion level of management of marketing factors were in high, especially, physical characteristics was utmost importance.

2. Comparing packed Jasmine rice purchasing decision behavior related to education level, income per month and number of family members. The people opinion towards marketing factors were not difference, except in term of marital status was difference statistical significance at the level of .05.

3. The result of management of marketing factors affecting the packed Jasmine rice products purchasing decision behavior of consumers found that product ($\beta = 0.29^{**}$) and price ($\beta = 0.37$); the equation has the predictive power of 48 percentage and can be written as follows: $Y = 0.120 + 0.29^{**} + 0.37^{**}$

Keywords : Marketing Factors; Decision-Making Behavior; Jasmine Rice Products

บทนำ

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศไทย พื้นที่การปลูกข้าวเป็นครึ่งหนึ่งของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ ซึ่งมีปริมาณการผลิตข้าวเปลือกประมาณ 26 ล้านตันต่อปี (กุลศิริ จงวิวัฒน์ธรรม, 2557 : 137) โดยผลผลิตข้าวประมาณ 2/5 จะส่งออกส่วนที่เหลือใช้บริโภคภายในประเทศการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคทำให้ผู้ค้าข้าวต้องมีการปรับตัว โดยจากเดิมสินค้า ข้าวไม่มีความแตกต่างทั้งในรูปแบบและวิธีการจำหน่าย แต่ในปัจจุบันมีการพัฒนาสินค้าข้าวใน รูปแบบแตกต่างกันตามความต้องการของผู้บริโภค เช่น ข้าวบรรจุถุง พัฒนา

ให้สอดคล้องกับ พฤติกรรมผู้บริโภคในเขตเมืองที่คำนึงถึงความสะดวก สะอาด คุณภาพดีและหาซื้อได้ง่าย โดย ข้าว บรรจุถุงแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ และข้าวธรรมดา (ข้าวเสาไห้ ข้าวรวงแก้ว ข้าว 5% ข้าว ขาวตาแห้ง เป็นต้น) ซึ่งข้าวที่ได้รับความนิยมมากในตลาดประเทศไทย คือ ข้าวหอมมะลิ บรรจุถุง สำหรับ ขนาดบรรจุแยกบรรจุเป็น 2, 5 และ 10 กิโลกรัม ซึ่งขนาดที่จำหน่ายมากที่สุดคือ ขนาดบรรจุ 5 กิโลกรัม เพราะเหมาะสมกับขนาดของครอบครัวคนไทยที่มีขนาดเล็กถึงเฉลี่ย ครอบครัวละ 3-5 คน ซึ่งสามารถบริโภค ข้าวบรรจุถุงขนาด 5 กิโลกรัมหมดภายใน 1-2 สัปดาห์ เนื่องจากข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทยมากกว่าร้อยละ 80 โดยความต้องการบริโภคข้าวในครัวเรือนไทย อีกทั้งจำนวนประชากรของประเทศ ที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ตลาดข้าวภายในประเทศจึงมีความ สำคัญเป็นอย่างมาก สำหรับพฤติกรรมการบริโภคข้าว จากเดิมซื้อเป็น กระสอบในปริมาณ 50-100 กิโลกรัม ได้เปลี่ยนแบบมาซื้อเป็นถังในปริมาณ 15 กิโลกรัม และต่อมาได้พัฒนา รูปแบบบรรจุภัณฑ์เป็นข้าวสารบรรจุถุง ปริมาณ 5 กิโลกรัม โดยมีฉลากระบุตราสินค้าที่ชัดเจน นี่ทำให้ ผู้บริโภคสามารถเห็นเมล็ดข้าวสารได้ชัดเจนและตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้ตลาดข้าวมีอัตราการ เติบโต ขึ้นมาโดยตลอดโดยมีมูลค่าตลาดรวมไม่ต่ำกว่า 2 หมื่นล้านบาท เป็นผลให้มีผู้ประกอบการข้าวสารบรรจุถุง รายใหม่ๆ เกิดขึ้นในธุรกิจนี้เป็นจำนวนมากแหล่งซื้อขายข้าวสารบรรจุถุงนั้น (อัญมณี เย็นเปี่ยม, 2555 : 98-105)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวบรรจุถุงยังคงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างต่อเนื่องในการกระตุ้นให้ผู้บริโภคข้าวมากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้สูง และเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันใน ตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ สามารถทำได้โดยการเพิ่มมูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์และสร้างความแตกต่างกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ (สรียา อัจฉริยะ และ ลักคณา วรศิลป์ชัย, 2554 : 22-37.) เป็นผลให้ แนวโน้มการเติบโตของตลาดข้าวสารบรรจุถุงยังเติบโต ได้ อย่างต่อเนื่อง โดยไตรมาสแรกมีการเติบโตไม่ต่ำกว่า 10-15% โดยสามารถแบ่งยอดขายข้าวสารบรรจุถุง ใน ร้านค้าทั่วไปมีปริมาณสูงถึง 70% และร้านค้าสมัยใหม่ 30% (ฐิติพร จันทพัทศิริศิลป์, 2555 : 74-79) จึงทำให้ ต้นทุนและราคาปลายทางสูงขึ้นอันส่งผลต่อกำไรที่ลดลง ผู้ประกอบการข้าวสารบรรจุถุงจึงมุ่งการทำยอดขาย โดย กระจายสินค้าไปยังตลาดที่เป็นร้านค้าทั่วไปมากขึ้น ซึ่งการแข่งขันก็มีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งในเรื่องของ คุณภาพสินค้า การตลาด ราคาสินค้า ความแตกต่างของสินค้า สินค้าประเภทข้าวถุงจึงถูกจัดทำเป็นแบบบรรจุ ภัณฑ์ที่มีขนาดเล็กลง เช่น ขนาด 5 กิโลกรัม 1 กิโลกรัม เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนไป และ ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา มีผู้ค้าข้าวสารบรรจุถุงจำหน่ายหลากหลายยี่ห้อตราสินค้า และในปัจจุบันรัฐบาลได้ เล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับธุรกิจนี้มากโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ ซึ่งผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจประเภทนี้จะต้อง ขออนุญาตใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานข้าวหอมมะลิบรรจุถุงจากกรมการค้าภายใน เพื่อใช้ในการรับรองว่า ข้าวสารที่บรรจุถุงของตนนั้นผ่านการรับรองมาตรฐานแล้ว ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคที่นิยมบริโภคข้าวสารบรรจุถุงมี ให้ความมั่นใจที่จะตัดสินใจซื้อเพิ่มขึ้น และในปัจจุบันผู้ประกอบการที่ได้รับหนังสืออนุญาตเครื่องหมายรับรอง มาตรฐานข้าวหอมมะลิบรรจุถุงทั้งสิ้น 110 เครื่องหมายการค้า (ชัยฤทธิ์ ทองรอด และวราภรณ์ สารอินมูล,

2559 : 197-210.) ประกอบกับวิถีชีวิตของประชาชนในปัจจุบันโดยเฉพาะสังคมเมืองผู้คนส่วนใหญ่ต้องเร่งรีบทำงานแข่งกับเวลาทั้งผู้หญิงและผู้ชาย การประกอบอาหารรับประทานเองลดน้อยลง และผู้ประกอบการค้าข้าวสารบรรจุถุงในปัจจุบันต้องประสบกับภาวะการแข่งขันกับคู่แข่งทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม โดยผู้ประกอบการจึงต้องกำหนดกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในการวางแผนการตลาดก็คือ กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งประกอบไปด้วยผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด (พิมพ์วี ทังสุบุตร และชุติมา ไชยราษฎร์, 2554 : 32)

จังหวัดสมุทรสาคร เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพเอื้อต่อการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม มีโครงสร้างพื้นฐานและ ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมเกิดชุมชนเมืองมีประชาชนเคลื่อนย้ายมาอยู่มากอยู่ในภาคธุรกิจประมงและอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลต่อค่านิยมในการซื้อข้าวของประชาชนเปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยซื้อข้าวเป็นกระสอบหรือเป็นถังเปลี่ยนเป็น ซื้อข้าวบรรจุถุงพลาสติกมากขึ้น อันเนื่องมาจากขนาดครอบครัวที่เล็กลง ซึ่งข้าวบรรจุถุงพลาสติกนั้นสะดวกในการซื้อมากกว่าเพราะมีหลากหลายขนาดให้เลือกบริโภคให้เหมาะกับขนาดครอบครัวของตนได้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร” โดยจะศึกษาในประเด็น พฤติกรรมของประชาชนในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงเพื่อจะได้ทราบถึง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์เพื่อข้อมูล ที่ได้ อาจจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงซึ่งในปัจจุบันมีผู้นิยมบริโภคเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และเป็นตลาดที่น่าสนใจ อันอาจนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ดีมีคุณภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างตามกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรของ W.G. Cochran (1953 : 886)

การเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) เพื่อกำหนดส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งพื้นที่ในจำนวนเท่ากัน ๆ คือ 400/5 เท่ากับ 80 ดังนั้น กำหนดให้ 1)แมคโค 80 ตัวอย่าง 2)บิกซี 80 ตัวอย่าง 3)เทสโก้โลตัส 80 ตัวอย่าง 4)ตลาดสด 80 ตัวอย่าง และ 5)ร้านค้าปลีก – ส่ง 80 ตัวอย่าง (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2551 : 46)

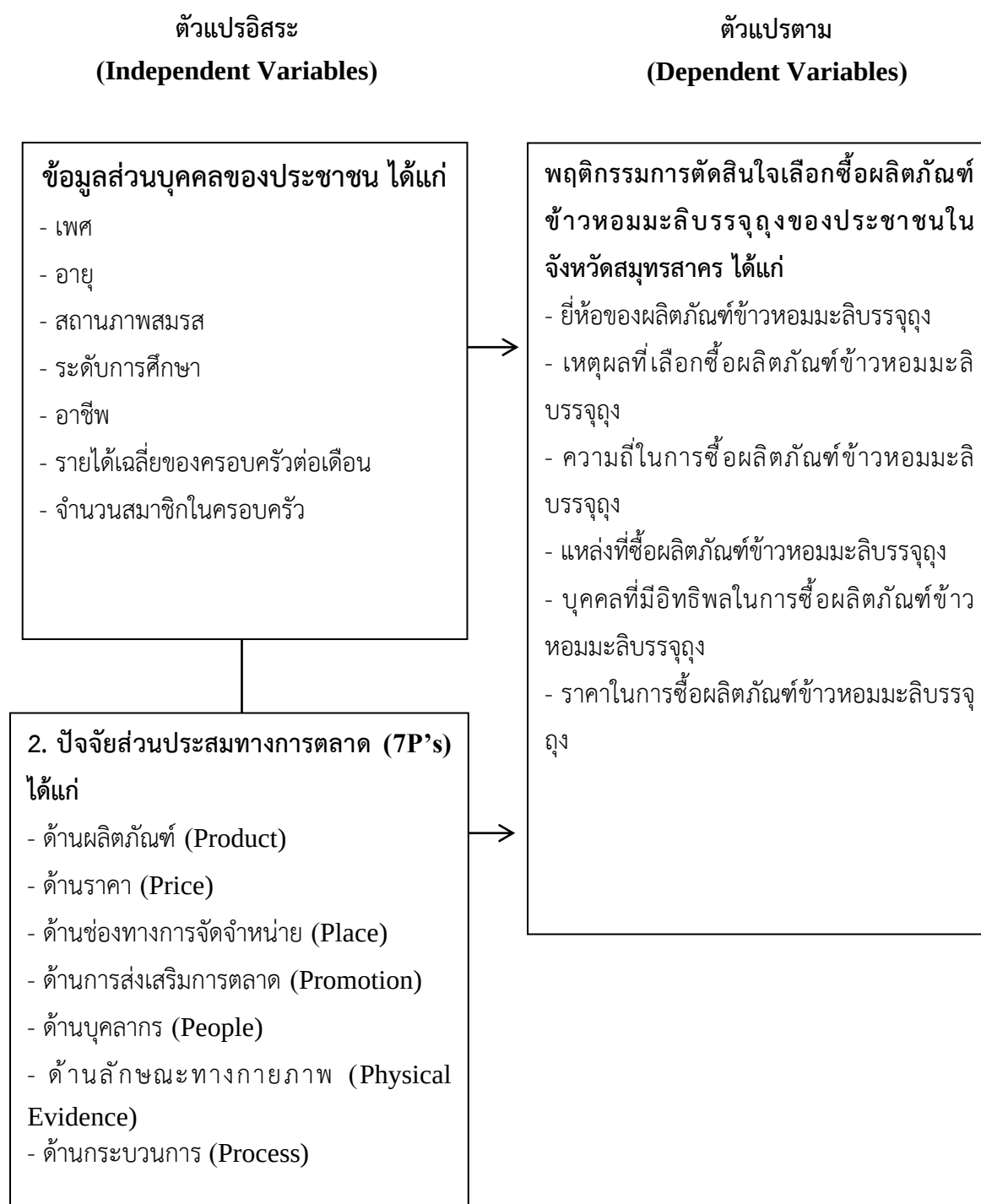
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามด้วยวิธีวัดความสอดคล้องภายในของข้อคำถามจากแบบสอบถาม 30 ชุด ได้ค่า α - Coefficient เท่ากับ 0.952

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยจัดหาผู้ช่วยเก็บข้อมูล ซึ่งแจกแบบสอบถามให้ทราบโดยละเอียด ผู้ช่วยเก็บข้อมูลทุกคนสามารถปฏิบัติได้ตามแนวทางเดียวกัน แจกแบบสอบถาม และอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่เข้าใจโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยติดตามขอรับแบบสอบถามคืน แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน จำนวน 400 ฉบับ ของข้อมูลแล้วนำไปดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (2) สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า (Chi - Square) ค่า t-test, F – test ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Analysis) พร้อมทั้งค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) โดยอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ซึ่งทำการหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Standard Regression Coefficient : β) ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร รวมไปถึงการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยต่าง ๆ แนวคิดของฟิลลิป คอตเลอร์ โดยผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบ แนวความคิดของงานวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องปรับอากาศ โดยผู้วิจัยสามารถเขียนเป็นระบบได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิจัยเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยนำเสนอผล ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ผู้วิจัยนำเสนอผล ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.38 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.31 มีสถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.34 มีการศึกษาดำรงปริญญาตรี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.35 มีอาชีพค้าขาย/เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.56 มีรายได้ระหว่าง 35,001-45,000 บาท จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.35 รองลงมา ตามลำดับ

2. ระดับความคิดเห็นพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงยี่ห้อหงส์ทอง จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 ส่วนใหญ่ มีเหตุผลที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงจากคุณประโยชน์ของข้าวหอมมะลิ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 ส่วนใหญ่มีความถี่ในการซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงเดือนละ 3 ครั้ง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 ส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงจากไฮเปอร์มาเก็ต เช่น แมคโค บิ๊กซี และเทสโก้โลตัส จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 ส่วนใหญ่มีอิทธิพลในการซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงมาจากบุคคลในครอบครัว จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 และส่วนใหญ่ ระดับราคาในการซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง 51-60 บาท/กิโลกรัม จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมา คือ ราคาต่ำกว่า 50 บาท/กิโลกรัม 113 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 และ 61-70 บาท/กิโลกรัมจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ

3. ระดับความคิดเห็นปัจจัยทางการตลาดในเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.12$) ด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.12$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.10$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.08$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.05$) และด้านราคา ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง โดยใช้สถิติทดสอบ (Chi - Square) โดยนำเสนอในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อ

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง					
	1	2	3	4	5	6
เพศ	.145	.345	.645	.075	.077	.077
อายุ	.078	.018*	.078	.056	.059	.059
สถานภาพสมรส	.512	.110	.910	.110	.110	.110
ระดับการศึกษา	.780	.340	.140	.040*	.072	.012*
อาชีพ	.123	.453	.713	.309	.102	.102
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน	.157	.012*	.029*	.019*	.008*	.019*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	.056	.056	.048*	.098	.120	.120

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**หมายเหตุ : (1) หมายถึงยี่ห้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง (2) หมายถึงเหตุผลที่เลือกซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง (3) หมายถึงความถี่ในการซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง (4) หมายถึงแหล่งที่ซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง (5) หมายถึงบุคคลที่มีอิทธิพลในการซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง และ (6) หมายถึงราคาในการซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง

จากตารางที่ 1 การแปลผลพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง แตกต่างกัน หรือไม่เป็นอิสระต่อกัน ยกเว้นอายุในเรื่องเหตุผลที่เลือกซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง ระดับการศึกษาในเรื่องแหล่งที่ซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง และราคาในการซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ในเรื่องเหตุผลที่เลือกซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง ความถี่ในการซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง แหล่งที่ซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง บุคคลที่มีอิทธิพลในการซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง และราคาในการซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง จำนวนสมาชิกในครอบครัวในเรื่องความถี่ในการซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุง

5. การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดในเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในเรื่องสถานภาพสมรสแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนำเสนอในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารจัดการปัจจัยทางการตลาดโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การบริหารจัดการ ปัจจัยทาง การตลาด	จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล					รายได้	
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับ การศึกษา	อาชีพ	เฉลี่ยของ ครอบครัว ต่อเดือน	จำนวนสมาชิก ในครอบครัว
ด้านผลิตภัณฑ์	.371	.322	.004*	.511	.077	.199	.432
ด้านราคา	.083	.245	.330	.353	.059	.214	.971
ด้านช่องทางการจัด จำหน่าย	.330	.211	.590	.090	.110	.111	.762
ด้านการส่งเสริม การตลาด	.927	.284	.080	.088	.072	.127	.998
ด้านบุคลากร	.672	.178	.016*	.065	.102	.139	.173
ด้านกระบวนการ ให้บริการ	.434	.982	.150	.138	.008*	.145	.781
ด้านลักษณะทาง กายภาพ	.401	.161	.189	.233	.120	.124	.979

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. การวิเคราะห์ปัจจัยทางการตลาดต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อพบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r = .583$)** รองลงมาด้านผลิตภัณฑ์ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r = .549$)** ด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r = .547$)** ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r = .490$)** ด้านราคามีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r = .466$)** และด้านผลิตภัณฑ์ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r = .549$)** ด้านลักษณะทางกายภาพมีความสัมพันธ์ระดับน้อย ($r = .379$)** โดยนำเสนอในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อ

การบริหารจัดการปัจจัยทางการตลาด	N	ระดับ		ระดับความสัมพันธ์
		ความสัมพันธ์	Sig.	
		(r)		
1. ด้านผลิตภัณฑ์	400	r = .549**	.000	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
2. ด้านราคา	400	r = .446**	.000	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	400	r = .490**	.000	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	400	r = .547**	.000	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
5. ด้านบุคลากร	400	r = .580**	.000	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
6. ด้านกระบวนการให้บริการ	400	r = .519**	.000	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ	400	r = .379**	.000	มีความสัมพันธ์น้อย

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. ปัจจัยทางการตลาดด้านราคาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.120 ($t=2.124$, Sig. = 0.001) และ 0.134 ($t=4.570$, Sig. = 0.001) เมื่อนำตัวแปรทั้ง 2 ตัวที่สามารถพยากรณ์ความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร โดยสามารถมาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้ โดยนำเสนอในตารางที่ 4 ดังนี้

$$Z' = + 0.291 (\text{ด้านผลิตภัณฑ์}) + 0.372 (\text{ด้านราคา})$$

$$Z' = 0.191 (X_1) + 0.172 (X_2)$$

ตารางที่ 4 มูลค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยวิเคราะห์อำนาจการทำนายปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ตัวแปรต้น	B	Beta	SE.	t	Sig.
ค่าคงที่	3.571			22.132	0.001
1. ด้านผลิตภัณฑ์	0.291	0.421	0.610	2.124*	0.027
2. ด้านราคา	0.372	0.134	2.570	4.570*	0.001
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.091	0.062	5.132	0.631	0.126
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.142	0.057	1.412	0.872	0.378
5. ด้านบุคลากร	0.612	0.213	1.320	0.135	0.412
6. ด้านกระบวนการให้บริการ	0.117	0.089	0.124	0.221	0.132

7. ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.130	0.370	0.040	1.311	0.227
$(R^2 = 0.120, R^2_{Adjusted} = 0.062, Sr^2 = 3.34, F = 12.204, p < 0.001)$					

* หมายถึง มีอิทธิพลน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** หมายถึง มีอิทธิพลน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ประชาชนผู้บริโภคให้ความสำคัญกับระดับความคิดเห็นปัจจัยทางการตลาดในเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ โดยด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.12$) ด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.12$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.10$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.08$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.05$) และด้านราคา ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาวรรณ พิศวง (2555 : 23-40) ได้ศึกษา เรื่องส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อข้าวบรรจุถุงของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความสำคัญของต่อส่วนประสมการตลาด ภาพรวมเฉลี่ยทุกด้าน ด้านกายภาพด้านผลิตภัณฑ์ผู้บริโภค ให้ความสำคัญมาก เช่นเดียวกับสหพัฒนา ชัยวี (2560 : 23) ได้ศึกษาพฤติกรรมในการเลือกซื้อและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ของผู้บริโภคในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ประเด็นที่ 2 พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร โดยส่วนใหญ่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงยี่ห้อหงส์ทอง มีเหตุผลที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงจากคุณประโยชน์ของข้าวหอมมะลิ มีความถี่ในการซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงเดือนละ 3 ครั้ง โดยจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงจากไฮเปอร์มาเก็ต เช่น แมคโค บิ๊กซี และเทสโก้โลตัส มีอิทธิพลในการซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุงมาจากบุคคลในครอบครัว และระดับราคาในการซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง 51-60 บาท/กิโลกรัม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรียา อัมมาสัย และลักคณา วรศิลป์ชัย (2555 : 22-28.) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวสารบรรจุถุงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวสารบรรจุถุงของผู้บริโภค ส่วนใหญ่ตราผลิตภัณฑ์ที่ซื้อ คือ มาบุญครองหงส์ทอง เหตุผลที่เลือก คือ สะอาด/ปลอดภัยราคาที่ซื้อ คือ 141-160 บาทต่อถุง, ความถี่ในการซื้อ คือ เดือนละครึ่ง

ประเด็นที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า มีความสัมพันธ์ต่อระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว และประชาชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยทางการตลาดโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในเรื่องสถานภาพสมรสแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัญญา ทิพย์มณฑา (2559 : 23) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อข้าวสารกล้อง บรรจุถุงของผู้บริโภคในจังหวัดนครปฐม พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอาชีพและ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อข้าวสารกล้องบรรจุถุงของผู้บริโภคใน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของธนาภรณ์ กันพวง (2556 : 57) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อข้าวหอมมะลิบรรจุถุงตราฉัตร ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ กับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประเด็นที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การบริหารจัดการปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิบรรจุถุง พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ($\beta = 0.29^{**}$) และด้านราคา ($\beta = 0.37^{**}$) สอดคล้องกับการศึกษาของนิภาวรรณ พิศวง (2555 : 23-40) ได้ศึกษา เรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อข้าวบรรจุถุงของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมเฉลี่ยของระดับความสำคัญของส่วนประสมทาง การตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อข้าวบรรจุถุงด้านชนิดข้าวบรรจุถุงระดับสูงด้าน ตราผลิตภัณฑ์ระดับปานกลาง ด้านความถี่ในการซื้อ และด้านแหล่งจำหน่ายระดับต่ำทิศทางเดียวกัน เว้นแต่ด้านปริมาณการซื้อไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พร้อมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของอริศกุล ชาญศิริวิริยกุล (2558 : 305-308) ศึกษา พฤติกรรมผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องบรรจุถุง พบว่า ความสัมพันธ์ของอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทาง การตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก พร้อมทั้งงานวิจัยของ ธนะพัฒน์ วิริต (2563 : 76 - 89) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการเตรียมชุมชนเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายผู้สูงอายุในหน่วยปฐมภูมิของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลต่อความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 โดยมีค่าน้ำหนักของตัวแปรเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ระดับสังคมในชุมชน ระดับชุมชน ระดับองค์การ ระดับระหว่างบุคคลตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรเน้นในเรื่องของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก เช่น ข้าวปลอดสารพิษ ที่ไม่ใช่สารเคมีและปราศจากสิ่งปลอมปน โดยรองรับกับมาตรฐาน GMP HACCPP HALAL FOOD ISO ฯลฯ ที่รัฐกำหนดในการรับรองมาตรฐานข้าวหอมมะลิ 100%
2. ควรให้ความสำคัญในการแสดง ราคาอย่างชัดเจน เพื่อผู้บริโภคสามารถทำการเปรียบเทียบราคากับร้านอื่นได้ และการกำหนดราคา โดยให้ความเหมาะสมกับปริมาณของผลิตภัณฑ์ราคาของผลิตภัณฑ์ต้องบ่งบอกถึงความแตกต่างของคุณภาพของผลิตภัณฑ์
3. ควรเน้นในเรื่องของการเลือกสถานที่ในการจำหน่ายที่ใกล้แหล่งชุมชน เพื่อให้ประชาชนผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่ายและมีความสะดวก หรือเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายและอำนวยความสะดวก ให้ผู้บริโภคให้สามารถหาซื้อสินค้าได้ง่ายและมากขึ้น เช่น บริการสั่งซื้อสินค้าผ่านระบบออนไลน์ รวมถึง มีบริการส่งสินค้าถึงบ้านหรือการกำหนดช่วงเวลาให้ผู้บริโภคสะดวกในการรับสินค้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

รายการส่งเสริมการขายของผลิตภัณฑ์ ข้าวหอมมะลิ เช่น มีชิงรางวัล ให้ส่วนลดพิเศษสำหรับสมาชิกสะสมแต้มแจกของสมนาคุณสำหรับผู้ซื้อ ในปริมาณมาก การโฆษณาทางโทรทัศน์ ทางวิทยุ การจัดให้มีพนักงานขายคอยให้รายละเอียดเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ณ จุดขายเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้บริโภคมากขึ้น พร้อมทั้งทางผู้ประกอบการจำเป็นต้องให้ความสำคัญในทุกระดับ เพื่อจะได้ตรงกับความต้องการของประชาชนผู้บริโภคมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลศิริ จงวิวัฒน์ธรรม. (2557). ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อลูกค้าในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการซื้อข้าวสารตรา มังกร. งานวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยฤทธิ์ ทองรอด และวารภรณ์ สารอินมูล. (2559). พฤติกรรมทางเลือกซื้อสินค้าในตลาดนัดกลางคืนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 21 (3), 197-210.
- ฐิติพร จันทพัศศิริศิลป์. (2555). *ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมการตลาดผลิตภัณฑ์ข้าวเก่า ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. งานวิจัยสาขาการจัดการอุตสาหกรรมเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนาภรณ์ กันพวง. (2556). *ความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อข้าวหอม มะลิบรรจุถุงตราฉัตร ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร*. งานวิจัยบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ธนะพัฒน์ วิริต. (2563). รูปแบบการเตรียมชุมชนเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายผู้สูงอายุในหน่วยปฐมภูมิของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร. *เอกสารการจัดประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ (ครั้งที่ 17)*. วันที่ 20 กันยายน 2563 ณ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- นิภาวรรณ พิศวง. (2555). *ส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมการตลาดใจซื้อข้าวบรรจุถุงของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ และการบัญชี. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- นิภาวรรณ พิศวง. (2555). *ส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมการตลาดใจซื้อข้าวบรรจุถุงของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ และการบัญชี. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.
- พิมพ์วี ทังสุบุตร และชุติมา ไชยราชฤทธิ์. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพเพื่อสร้างกลยุทธ์สำหรับธุรกิจอาหารออร์แกนิก*. วิทยานิพนธ์อุตสาหกรรม การเกษตร มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วรัญญา ทิพย์มณฑา. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อข้าวสารกล้องบรรจุถุงของผู้บริโภคในจังหวัดนครปฐม*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สรียา อัจฉมัย และลักคณา วรศิลป์ชัย. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวสารบรรจุถุงในเขตกรุงเทพมหานคร*. *วารสารปัญญาทัศน์*. 3 (2), 22-37.
- สรียา อัจฉมัยและลักคณา วรศิลป์ชัย. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ข้าวสารบรรจุถุงในเขตกรุงเทพมหานคร*. *วารสารปัญญาทัศน์*. 5 (6), 22-28.
- สหัทนา ชัยวี. (2560). *พฤติกรรมการเลือกซื้อและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ของผู้บริโภคในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อัญมณี เย็นเปี่ยม. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวหอมมะลินทรีย์ของผู้บริโภค*. *การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 49*. วันที่ 28 มกราคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อชิณ ขาญศิริวิริกุล (2558). *พฤติกรรมผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องบรรจุถุง*. *วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร*. 46 (3)(พิเศษ), 305-308.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techiques*. New York : John Wiley & Sons. Inc.

การพัฒนาสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา Development of Health and Learning According to Buddhism

พระสุธีรัตนบัณฑิต และ พระมหาสุรไกร ชินพุทธสิริ (คงบุญวาสน์)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phra Sutheerattanabundit and Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri (Congboonwasana)
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author, Email: Sixvegas@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนานองค์ความรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อการขยายต่อองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์และชุมชน 2) สร้างและพัฒนาพื้นที่ กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นใน 20 พื้นที่จังหวัดต้นแบบ และ 3) ขับเคลื่อนและสนับสนุนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาและการสนับสนุนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา(โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5) ของมหาเถรสมาคม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ตัวแทนคณะสงฆ์วัดและชุมชนจำนวน 20 วัด สุ่มแบบการเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการปฏิบัติการในพื้นที่ และวิเคราะห์ข้อมูลแบบวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษาพบว่า 1) การพัฒนานองค์ความรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อการขยายต่อองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์และชุมชน พบว่า โดยการพัฒนาสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายทางสุขภาพ ได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นภาคีเครือข่ายในการเข้าร่วมกับองค์กรทางพระพุทธศาสนาเพื่อการสร้างสังคมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งออกเป็น 5 ประการได้แก่ 1) เครือข่ายคณะสงฆ์ปกครอง 2) เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา 3) เครือข่ายพระสงฆ์ฝ่ายวิปัสสนา 4) เครือข่ายขบวนการพุทธใหม่ 5) เครือข่ายการศึกษาคณะสงฆ์ สร้างการตระหนักถึงบทบาทการพัฒนาสังคมสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา ที่ครอบคลุมมิติกาย จิต ปัญญาและสังคม 2) สร้างและพัฒนาพื้นที่ กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นใน 20 พื้นที่จังหวัดต้นแบบ พบว่า การร่วมมือดำเนินการกับฝ่ายต่างๆ ของมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยสงฆ์ รวมทั้งภาคีเครือข่ายที่จะเข้าร่วมสนับสนุนการสร้างสังคมสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา แบ่งเป็นฝ่ายได้ดังนี้ 1) ฝ่ายเผย

แผ่ขับเคลื่อนโครงการ 2) ฝ่ายสาธารณูปการ ขับเคลื่อนโครงการประชา รัฐ วัด สร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส. และ 3) ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ขับเคลื่อนโครงการ

3) ขับเคลื่อนและสนับสนุนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาและการสนับสนุนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา(โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5) ของมหาเถรสมาคมพบว่า เกิดเป็นพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาจำนวนทั้งสิ้น 15 แห่ง ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาและยกระดับสุขภาวะตามแนวทางพระพุทธศาสนาให้กับผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมร่วมกับโครงการ

คำสำคัญ: การพัฒนาสุขภาวะ; การเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา

Abstracts

The study of Well-being development and learning process based on Buddhism focused on 3 objectives as follow: 1) to develop a body of knowledge of well-being based on Buddhism in order to expand the knowledge and build a network of academic cooperation in well-being of monks and communities 2) to create and develop areas, activities, and processes based on Buddhism in 20 model 3) to drive and support the reform of Buddhist affairs as well as the project to create reconciliation using Buddhist principles (The Five Precepts Village Project of The Sangha Supreme Council of Thailand)

The results of the study found that: The knowledge of well-being based on Buddhism was developed in order to expand the knowledge and build a network of academic cooperation in well-being of monks and communities supported by Mahachulalongkornrajavidyalaya University and network partners including Thai Health Promotion Foundation which is the network cooperated with Buddhism organization to promote sustainable healthy society which can be separated in 5 areas 1) Network of Sangha Administration 2) Network of community monks 3) Network of Buddhist monks on task of meditation practice 4) Network of New Buddhist movement 5) Sangha education network. These 5 parts helps creating the awareness of the role of social well-being development according to Buddhism covering physical, Creating and developing areas, activities and learning processes according to Buddhism in 20 model. The cooperation with various parties of The Sangha Supreme Council of Thailand, National office of Buddhism, monastic university including network partners will jointly support the creation of a healthy society based on Buddhism. The division can be divided as follows: 1) the mission driven project including 2) Public utilities department which will drive the public project, temples, create happiness with 5 S activities, and 3) Public Welfare Department which is the project driven including

Promoting and supporting the reform of Buddhist affairs and promoting the project of reconciliation by using Buddhist principles (The Five Precepts Village Project) of The Sangha Supreme Council of Thailand the 15 areas of well-being learning centers based on Buddhism were established and responsible for the development and upgrading of well-being based on Buddhist principles for those who participated in the project.

Keywords: Well-Being Development; Learning Process Based on Buddhism

บทนำ

การเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา ถือเป็นภารกิจที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการสนับสนุนจากสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ให้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาองค์ความรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา การสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ ตลอดจนการพัฒนาฐานข้อมูลและกระบวนการสื่อสารสาธารณะ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาได้พัฒนาไปสู่การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการสร้างสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา ตลอดจนการพัฒนากิจกรรมสนองกิจการคณะสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมและองค์กรสุขภาวะให้เกิดในคณะสงฆ์ได้อย่างต่อเนื่อง ดังที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2541 : 157) กล่าวว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพุทธนั้นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่สำคัญสามประการได้แก่ (1) ศักยภาพให้สามารถเรียนรู้ที่จะเข้าใจธรรมชาติ ให้มีความสำคัญกับการอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อม และสามารถให้เห็นความสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์ของการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ เมื่อพัฒนาคนหรือศักยภาพแห่งมนุษย์แล้ว ธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมก็ควรได้รับการพัฒนาขึ้นด้วย (2) อีสรภาพกล่าวคือ มนุษย์สามารถหลุดพ้นจากกรอบของการยึดติดด้วยวัตถุและสามารถพิจารณาไตร่ตรองถึงความพอดี ความเหมาะสม (3) ความสุขกล่าวคือการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องนำผู้คนไปสู่ นิรามิส หรือ ความสุขที่ปราศจากวัตถุ เป็นความสุขทางใจ เป็นความสุขแห่งการให้และการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์ สิ่งแวดล้อม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นความสุขของครุฑ” (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2541 : 157-163)

การดำเนินงานภายใต้เครือข่ายการสร้างเสริมสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา ที่สามารถดำเนินกิจกรรมให้มีความต่อเนื่องและมีแนวโน้มนำไปสู่ความยั่งยืนได้นั้น มีปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จร่วมกันสามประการกล่าวคือ **ประการที่หนึ่ง** การสร้างเครือข่ายร่วมกับคณะสงฆ์และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพื้นที่กล่าวคือ การเห็นความสำคัญกับการระดมศักยภาพของคณะสงฆ์ในพื้นที่ โดยการเปิดโอกาสให้คณะสงฆ์พัฒนาโครงการพัฒนาสุขภาวะและแนวทางการผลักดันสู่ชุมชน ส่งผลให้เกิดพื้นที่การทำงานที่สามารถพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือภายในท้องถิ่นโดยมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นพื้นที่การเรียนรู้และการสร้างกิจกรรมพัฒนาสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา อาทิ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น **ประการที่สอง** การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและกลไกระดับชุมชน กล่าวคือ การผลักดันให้คณะสงฆ์พัฒนาเครือข่ายและประเด็นการทำงาน ที่สามารถบูรณาการกิจการหรือนโยบายสำคัญของคณะสงฆ์ ไปเชื่อมโยงหรือขยายผลต่อไปยังหน่วยงานภาครัฐและกลไกระดับชุมชนต่างๆ ผลของการดำเนินงานที่สร้างความร่วมมืออย่างชัดเจนนำไปสู่การจัดตั้งความร่วมมือเบื้องต้นในการขยายองค์ความรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาไปยังหน่วยงานต่างๆ อาทิ การพัฒนาโครงการชุมชนรักษาศีล5และนักเรียนการพัฒนาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียนรักษาดินแดนของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติดีและสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาชุมชนป่าดง

ใหญ่ จังหวัดร้อยเอ็ด และการพัฒนาศูนย์การพัฒนาสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา วัดสุทธิวาราม กรุงเทพมหานคร เป็นต้น และ **ประการที่สาม** การพัฒนานโยบายสำคัญของมหาเถรสมาคมสู่การปฏิบัติในพื้นที่ กล่าวคือ การผลักดันการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาและการสนับสนุนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา(โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5) ของมหาเถรสมาคม ถือเป็นภารกิจที่สามารถประยุกต์การสร้างสังคมสุขภาวะได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาร่วมมือกับคณะสงฆ์จังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ตลอดจนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาวะพระสงฆ์และประชาชน โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะศีล 5 จึงสามารถสร้างการตื่นตัวและการบูรณาการการทำงานได้มากยิ่งขึ้นอย่างชัดเจน

จากงานศึกษาการติดตามและการประเมินผลโครงการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า การดำเนินโครงการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา นำไปสู่การสร้างให้เกิดความตื่นตัวด้านสุขภาวะในกลุ่มพระสงฆ์ ทั้งพระสงฆ์ในระดับพระสังฆาธิการที่มีหน้าที่สำคัญในการปกครองและกำหนดนโยบาย และกลุ่มพระสงฆ์มีสถานะเป็นผู้อาศัยภายในวัดหรือพระลูกวัด ที่พัฒนากิจกรรมพัฒนาสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน อาทิ การเจริญกาย รักษาศีล 5 เพื่อสุขภาพที่ดี เพื่อพัฒนาสุขภาวะทางกาย หรือ กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ เพื่อพัฒนาสุขภาวะทางจิตใจ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการดำเนินโครงการดังกล่าวยังพบว่าขาดการพัฒนากิจกรรมไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต ทั้งในแง่ของการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาสุขภาวะ และการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนาสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา

ดังนั้น โครงการพัฒนาสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาที่จะดำเนินการในปี พ.ศ. 2560 – 2562 จึงจะมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อการขยายต่อองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการดูแลสุขภาวะพระสงฆ์ ตลอดจนเพื่อการสร้างพื้นที่กิจกรรมและกระบวนการการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นใน 20 พื้นที่จังหวัดต้นแบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพื้นที่คณะสงฆ์ในพื้นที่ ตลอดจนเครือข่ายการศึกษาเพื่อพัฒนาให้เกิดพื้นที่ กิจกรรมและกระบวนการการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินการสนับสนุนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาและการสนับสนุนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา(โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5) ของมหาเถรสมาคมให้มีความก้าวหน้าและสามารถสร้างความยั่งยืนในกระบวนการทำงานของคณะสงฆ์ในพื้นที่ต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) การพัฒนาองค์ความรู้สู่สาธารณะตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อการขยายต่อองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการดูแลสุขภาวะพระสงฆ์และชุมชน
- 2) สร้างและพัฒนาพื้นที่ กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นใน 20 พื้นที่จังหวัดต้นแบบ
- 3) ขับเคลื่อนและสนับสนุนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาและการสนับสนุนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา(โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5) ของมหาเถรสมาคม

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้วิธีทฤษฎีวิจัยการแบบผสมผสาน ดังนี้

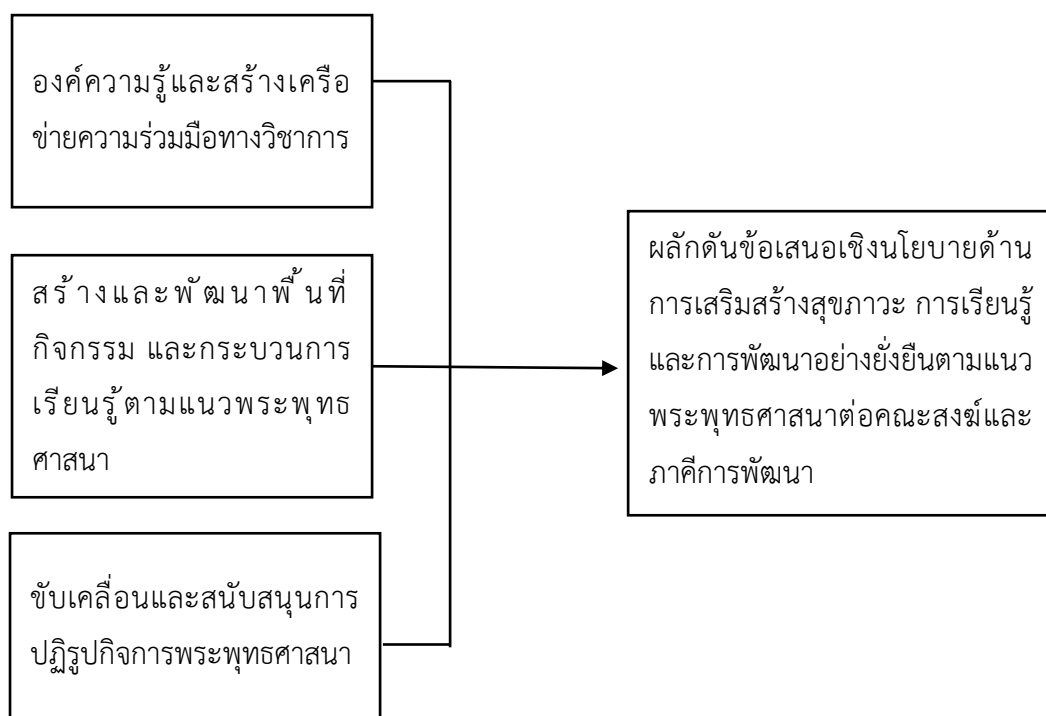
1.1) การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องพระไตรปิฎก หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสาร แสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการสร้าง การเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา

1.2) การศึกษาในภาคสนามเชิงคุณภาพและปฏิบัติ (Field Study/ Qualitative Research /Action Research) เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาทั้งในระดับนโยบาย องค์กร และระดับชุมชนในพื้นที่ 20 จังหวัด ที่เป็นกรณีศึกษา

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงลึกมุ่งเน้นการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้บริหารระดับสูงตัวแทนคณะสงฆ์ในระดับจังหวัด ตัวแทน ประชาชน/ชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และองค์กรที่ทำงานด้าน กระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อให้เห็นแนวคิด หลักการ รูปแบบ และกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา จำนวน 20 จังหวัดๆ ละ 20 รูป รวม 400 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย การ สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) การปฏิบัติการในพื้นที่ การจัดเวทีประชุมในระดับชาติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การปฏิบัติการในพื้นที่เป็นกระบวนศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปฏิบัติการ (Qualitative/action Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ การผลักดันนโยบาย และการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทย ผลการศึกษาลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายทางสุขภาพ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กำหนดพันธกิจการดำเนินงานขององค์กรอย่างชัดเจน ผ่านการวางบทบาท “จุดประกาย กระตุ้น สาน และเสริมพลัง บุคคล และองค์กรทุกภาคส่วน ให้มีขีดความสามารถและสร้างสรรค์ระบบสังคม ที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ” ดังนั้นจะเห็นว่ายุทธศาสตร์และ

โครงการที่ สสส. ตั้งเป้าหมายสนับสนุนและวางทิศทางการพัฒนางานต่อเนื่อง ถือได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนานโยบายสังคมสุขภาวะที่สอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายของบริบททางวัฒนธรรมในสังคมไทย รากฐานที่สำคัญของการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ความเข้าใจและพฤติกรรมทางสุขภาพ ที่สามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมสุขภาวะได้คือการใช้บทบาทขององค์กรทางปัญญาในสังคมไทย กรอบคิดเรื่อง “บวร” จึงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นหุ้นส่วนสุขภาวะ (Well-being Partnership) ที่ สสส. พยายามผลักดันตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับส่วนกลาง หรือการขับเคลื่อนจากระดับปฏิบัติการสู่กลไกเชิงนโยบาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา สสส. ได้พัฒนาภาคีเครือข่ายที่จะเข้ามาร่วมกับองค์กรทางพระพุทธศาสนา เพื่อการสร้างสังคมสุขภาวะอย่างต่อเนื่อง โดยได้แบ่งภาคีเครือข่ายออกเป็นมิติของการดำเนินงานควบคู่กันไป ทั้งใน (1) องค์กรวิชาการ (2) องค์กรพระพุทธศาสนา (3) องค์กรภาครัฐ เพื่อให้เกิดการบูรณางานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมพลังให้แต่ละภาคฝ่ายองค์กรสามารถกำหนดจุดแข็งของตนเองไปสู่การสร้างสังคมสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาให้ได้

การศึกษาและวิจัยเพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ องค์ความรู้และทิศทางการเป้าหมายของคณะสงฆ์ โดยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร และคณะ, 2556 : บทคัดย่อ) เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความร่วมมือเพื่อเป้าหมายการพัฒนาสังคมสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา ภายใต้กลไกการดำเนินงานดังกล่าวได้เกิดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจโครงสร้างและเครือข่ายองค์กรทางพระพุทธศาสนาในสังคมสมัยใหม่ ว่ามีความสามารถแบ่งรูปแบบการยึดโยงเครือข่ายกันได้ทั้งสิ้น 5 เครือข่ายได้แก่

- เครือข่ายคณะสงฆ์ปกครอง ซึ่งมีรูปแบบการบังคับบัญชาผ่านพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรควบคุมและกำกับนโยบาย ตลอดจนมีการจัดวางตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการปกครองคณะสงฆ์ อาทิ เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะหน เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เป็นต้น

- เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ซึ่งมีรูปแบบการทำงานเชิงประเด็นและพื้นที่เป็นหลัก มีการรวมตัวกันหลวมๆ ตามความสนใจด้านการทำงาน เช่น เครือข่ายสัจจะอมทรัพย์ เครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายเชิงพื้นที่ เช่น กลุ่มฮักเมืองน่าน โดยบทบาทการทำงานของพระสงฆ์นักพัฒนามักมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตผู้คนในชุมชน แต่ไม่สามารถถอดบทเรียนและผลักดันการดำเนินงานสู่องค์กรนโยบายคณะสงฆ์ได้

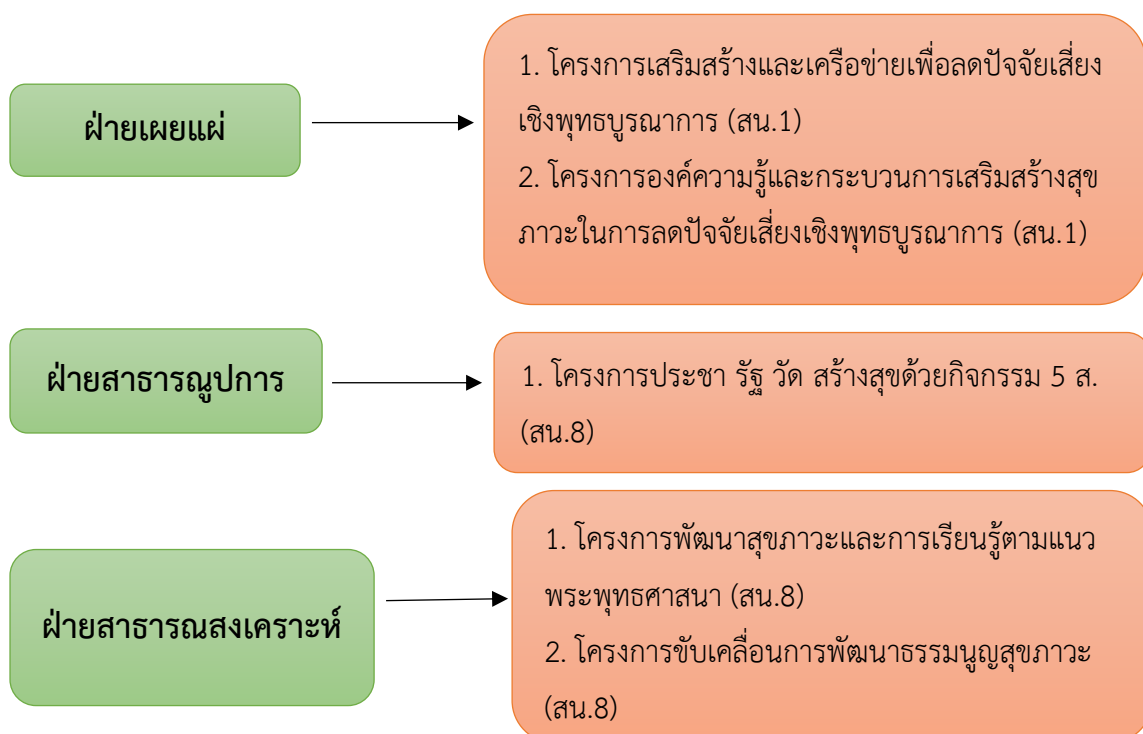
- เครือข่ายพระสงฆ์ฝ่ายวิปัสสนา ซึ่งมีรูปแบบมุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจ ยกระดับคุณภาพชีวิต โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีศาสนิกที่ศรัทธาต่อเครือข่ายยาวนาน อาทิ วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

- เครือข่ายขบวนการพุทธใหม่ ซึ่งมีรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ สามารถอธิบาย ถ่ายทอดเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนหลักธรรมกระทบกับจิตใจของผู้คนในสังคมเมือง รวมทั้งได้พัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่ กล่าวคือสะอาด ใช้ช่องทางที่หลากหลายสอดคล้องกับสังคมสมัยนิยม เช่น พระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธี เสถียรธรรมสถาน หมู่บ้านพลัม เป็นต้น

- เครือข่ายการศึกษาคณะสงฆ์ ทำหน้าที่พัฒนาการศึกษาครอบคลุมหลักสูตรบาลีศึกษานักธรรมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย โดยแต่ละองค์กรมีองค์การควบคุมของตนเอง ทำหน้าที่พัฒนาการเรียนการสอน แต่ยังคงใกล้ชิดร่วมสำหรับการบูรณาการการพัฒนาสามเณร พระสงฆ์ ที่จะสามารถบูรณาการและเป็นเอกภาพต่อการสนับสนุนการศึกษาพระพุทธศาสนาในสังคมไทยอย่างยั่งยืนได้

2. สร้างและพัฒนาพื้นที่ กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นใน 20 พื้นที่จังหวัดต้นแบบ โดยมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นเครือข่ายการพัฒนาและประสานความร่วมมือที่สำคัญ

การร่วมมือดำเนินการกับฝ่ายต่างๆ ของมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยสงฆ์ รวมทั้งภาคีเครือข่ายที่จะเข้าร่วมสนับสนุนการสร้างสังคมสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา สสส. จะมุ่งเน้นการทำงานที่สอดคล้องกับโครงการที่มหาเถรสมาคมพัฒนาขึ้น ควบคู่กับยุทธศาสตร์ 10 ปีของ สสส. ร่วมกัน อาทิ

แผนภาพที่ 2 แสดงการพัฒนาโครงการของฝ่ายต่างๆ

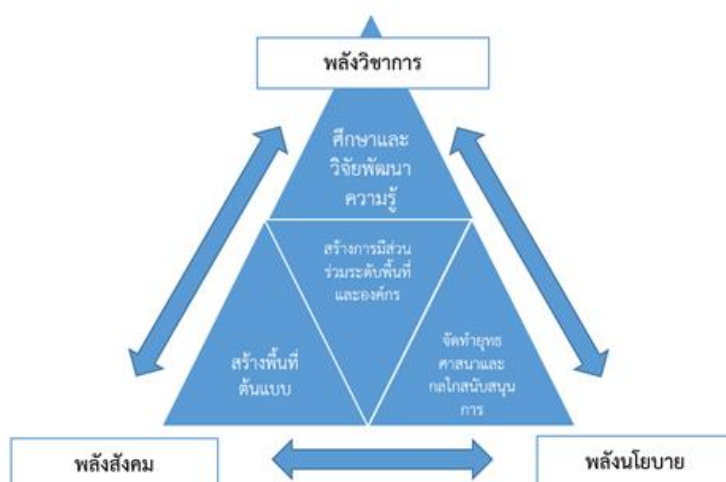
แหล่งที่มา : ผู้วิจัย

3. ขับเคลื่อนและสนับสนุนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาและการสนับสนุนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5) ของมหาเถรสมาคม

เมื่อพิจารณาถึงรากฐานของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาททางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย การเชื่อมโยงการพัฒนาสุขภาวะกับองค์กรพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน จึงเป็นทั้ง “โอกาส” และ “ความท้าทาย” ที่ สสส. และภาคีเครือข่ายต้องขับเคลื่อนในอนาคต หากพิจารณาทุนทางสังคมขององค์กรพระพุทธศาสนาที่มีพระและสามเณรจำนวน 350,000 รูป วัดอีกจำนวน 40,580 วัดมหาวิทยาลัยสงฆ์อีก 2 แห่ง จะเห็นได้ว่าหากสามารถสร้างการเรียนรู้ภายในองค์กร เพื่อขยายบาทเชิงพื้นที่ของวัด ศาสนทายาท และการเผยแผ่ให้มีส่วนต่อการเสริมสร้างสุขภาวะในแง่มุมและพื้นที่ที่หลากหลายได้ จะมีส่วนสำคัญต่อการยกระดับและขับเคลื่อนสังคมสุขภาวะต่อไป การขับเคลื่อนการสร้างสังคมสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา ที่ สสส. สมาทานบทบาทการเป็นแกนกลางเพื่อการจุดประกาย ให้หน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาได้ตระหนักถึงการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา จึงมีส่วนสำคัญต่อการสร้างสังคมสุขภาวะให้กับสังคมไทยต่อไป ดังนั้นในอนาคต สสส. จึงร่วมมือกับภาคีตั้งแต่ระดับปฏิบัติการจนถึงระดับนโยบาย พัฒนานวัตกรรมเชิงพื้นที่ต้นแบบควบคู่กับการผลักดันสู่องค์กรระดับนโยบาย โดยเปิดโอกาสให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง และฝ่ายต่างๆ ของมหาเถรสมาคม เปิดพื้นที่และผลักดันบุคลากรเข้ามาแลกเปลี่ยนและมีความสัมพันธ์กับเครือข่ายสุขภาวะให้มากขึ้น เพื่อให้การสร้างหุ้นส่วนสุขภาวะได้รับการขยาย เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

4. ผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการเสริมสร้างสุขภาวะ การเรียนรู้ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาต่อคณะสงฆ์และภาคีการพัฒนา

สรุปแผนภาพต้นแบบหุ้นส่วนสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา

แผนภาพที่ 3 แสดงต้นแบบหุ้นส่วนสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา

แหล่งที่มา : ผู้วิจัยและคณะ

5. ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา

โครงการพัฒนาสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา (สรพ.) มีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญคือ การพัฒนาพื้นที่ กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นใน 20 พื้นที่ จังหวัดต้นแบบ การขับเคลื่อนและสนับสนุนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาและการสนับสนุนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5) ของมหาเถรสมาคมทั้งนี้ ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการในพื้นที่ 20 จังหวัดทั่วประเทศ ได้นำไปสู่กิจกรรมและกระบวนการที่สามารถสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้าน และมีความสอดคล้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของมหาเถรสมาคม นอกจากนี้ยังสามารถเกิดเป็นพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา จำนวนทั้งสิ้น 15 แห่ง ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาและยกระดับสุขภาวะตามแนวทางพระพุทธศาสนาให้กับผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับการโครงการ โดยสามารถสรุปเป็นเนื้อหาได้ดังต่อไปนี้

1. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและสุขภาวะวิถีพุทธจังหวัดขอนแก่น
2. ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะและการพัฒนาสังคมจังหวัดจันทบุรี
3. ศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลปกรรมเพื่อสุขภาวะทางสังคมจังหวัดเชียงราย
4. ศูนย์การเรียนรู้เชิงนิเวศวิทยาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่
5. ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรต้นแบบในการดูแลสุขภาพเชิงพุทธจังหวัดนครราชสีมา
6. ศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติเพื่อการเสริมสร้างสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา ป่าชุมชนดงท่าเล-

ดอนใหญ่ จังหวัดร้อยเอ็ด

7. ศูนย์เรียนรู้สวนพุทธเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
8. ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน
9. ศูนย์พัฒนาเครือข่ายสุขภาวะเชิงพุทธของชุมชนตลาดน้ำจังหวัดราชบุรี
10. ศูนย์การเรียนรู้ด้านสุขภาวะโดยภูมิปัญญาสมุนไพรจังหวัดเลย
11. ศูนย์สุขภาวะ การเรียนรู้ และสาธารณสุขสงเคราะห์เพื่อสังคมจังหวัดสตูล
12. ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนาจังหวัดสุรินทร์
13. ศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร
14. ศูนย์สร้างเสริมสุขภาวะด้านอาหารและโภชนาการสำหรับสามเณรจังหวัดพะเยาจังหวัด

พะเยา

15. ศูนย์ส่งเสริมสุขภาวะภายใต้หลักอานา 4 ของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตรจังหวัดพิจิตร

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาในเชิงวิชาการจึงอภิปรายผลการวิจัย โดยจำแนกออกเป็น 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.การพัฒนาสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายทางสุขภาพ

จากผลการศึกษาที่พบว่าการพัฒนาสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายทางสุขภาพ เป็นไปตามกรอบแนวคิดเรื่อง “บวร” อันเป็นวัฒนธรรมทางปัญญาของสังคมไทย องค์การภาคีเครือข่ายมาช่วยเติมเต็มให้กับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้มีกระบวนการเรียนรู้และการทำงานเพื่อพัฒนาสุขภาวะได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการทำงานเชิงบูรณาการ สอดคล้องกับการศึกษาของ พระครูสิริรัตนานุวัตร และคณะ (2559 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธจิตวิทยานุสรณาการ : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะองค์กรร่วมของครอบครัวและสังคม ผลการวิจัยพบว่า การศึกษากระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามแนวพุทธจิตวิทยานุสรณาการ มีแนวคิดด้วยการให้ความรัก ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว มีพัฒนากระบวนการเสริมสร้างความมั่นคงในครอบครัวเริ่มจาก 1.การสร้างกิจกรรมสันตนาการร่วมกันในครอบครัว 2.การกล่อมเกลாதาสังคมในครอบครัว 3.การสอนให้ปฏิบัติตามจารีตประเพณีที่สืบต่อกันมา มีรูปแบบเสริมสร้างความมั่นคงในครอบครัว ด้วยการสร้างกำลังใจให้กับบุคคลภายในครอบครัวตามโอกาสสำคัญต่างๆ และการส่งเสริมให้คนในครอบครัวรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย การศึกษาของ พระครูสิริรัตนานุวัตร และคณะ ยังค้นพบอีกว่า พระสงฆ์มีกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะ 4 ด้าน คือ ด้านกาย มีกลุ่มตัวอย่างฮักเมืองน่าน กลุ่มนี้จัดกิจกรรมปลูกป่า บวชต้นไม้ รักษาแหล่งน้ำลำธาร ทำเกษตรแปรรูป ทำธุรกิจชุมชน รณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ปลูกฝังจิตสำนึกในบ้านเกิด เคารพบุพพการี และบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม ด้านจิตใจ การพัฒนาสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อให้ประชาชนมีความสุขทั้งทางกายและใจอย่างเป็นองค์รวมจึงถือเป็นแนวทางที่เหมาะสม ถือเป็นบทบาทสำคัญของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อันเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ จึงสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรี ศรีจารุเมธีญาณ (2561: 344-352) ที่พบว่าพระสงฆ์มีบทบาทด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต ตามข้อกำหนดของสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข คือการสร้างวัดให้เป็นสถานที่เกื้อหนุนต่อกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของทั้งพระภิกษุ สามเณรและพุทธศาสนิกชนด้วยความเกื้อกูลโดยหลักการ “5 ร” คือ ร่มรื่น ร่มเย็น ร่วมสร้าง ร่วมจิตวิญญาณ และร่วมพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุคสมัยต่อไปประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุขภาวะ ตามแนวพระพุทธศาสนายังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมารถ ใจเตี้ย (2562 : 185-194) ที่พบว่า การดำเนินการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพสังคมผู้สูงอายุต้องสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง กิจกรรมต้องก่อให้เกิดกระบวนการ

เรียนรู้ที่ผสมผสานการปฏิบัติอย่างเหมาะสม และเป็นพันธกิจของสถานศึกษาที่จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญในการสนับสนุน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

2. สร้างและพัฒนาพื้นที่ กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นใน 20 พื้นที่จังหวัดต้นแบบ โดยมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นเครือข่ายการพัฒนาและประสานความร่วมมือที่สำคัญ

สร้างและพัฒนาพื้นที่ กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและเครือข่าย ร่วมมือกันสร้างและพัฒนาผ่านการร่วมมือที่สำคัญ แบ่งเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายเผยแผ่ ฝ่ายสาธารณูปการ ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ เป็นการสร้างความรู้แก่ประชาชนให้เกิดการตระหนักเห็นความสำคัญและเข้าใจในแนวคิดของการส่งเสริมสุขภาวะให้กับพื้นที่เป้าหมาย ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อุนเื้ออ สิงห์คำ และน้องเล็ก คุณวรดิศัย (2557 : 73-85) ที่วิจัยเรื่อง กระบวนการและผลของการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมวิถีพุทธ ผลการศึกษาพบว่า) กระบวนการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมวิถีพุทธจัดขึ้นเป็นระยะเวลา 5 วัน เพื่อเรียนรู้ทฤษฎีการสร้างสุขภาพควบคู่กับการปฏิบัติ โดยบูรณาการองค์ความรู้บนความเชื่อจากวิถีการดำรงชีวิตของสังคมไทย และวิทยาการทางวิทยาศาสตร์ เน้นองค์ความรู้เพื่อการ “พึ่งตนเองจนเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้” มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายจิตใจสังคมและจิตวิญญาณมีการฟังและสนทนาธรรมจากนักบวชเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณสู่การลด ละ เลิกความโลภ โกรธ หลง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการกระตุ้นให้วัดเป้าหมายได้เห็นความสำคัญของการขับเคลื่อนงานพัฒนาสุขภาวะชุมชน อันเป็นงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งคณะสงฆ์บางส่วนอาจจะให้ความสำคัญน้อยกว่าการปกครองดังที่ พระสุระ สนิทชัย และรชพล ศรีขาวรส (2562 : 330) ทำการศึกษาพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ความสำคัญกับการปกครองในระดับมาก แต่งานด้านการสาธารณสงเคราะห์มีบทบาทน้อยเป็นอันดับเกือบสุดท้าย การสร้างและพัฒนาพื้นที่ กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นใน 20 พื้นที่จังหวัดต้นแบบ โดยมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นเครือข่ายการพัฒนาและประสานความร่วมมือเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ต่อสังคมต่อไป ผลจากการวิจัยที่ให้เกิดการขับเคลื่อนและสนับสนุนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาและการสนับสนุนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5) ของมหาเถรสมาคม สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของการบูรณาการทั้งท้องถิ่นและองค์ความรู้วิชาการที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามนโยบายของมหาเถรสมาคม สอดคล้องกับการศึกษาของ พระครูสิริรัตนาวุฒิ และคณะ (2559 : บทคัดย่อ) ที่พบว่ากระบวนการหลักพุทธจิตวิทยากับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมสุขภาวะองค์กรรวมของครอบครัวและสังคม ใช้เวลา 4 นำไปสู่กระบวนการค้นหาแนวทางการประยุกต์ใช้พุทธจิตวิทยาบูรณาการในการส่งเสริมสุขภาวะ ร่วมมือกันผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการ

เสริมสร้างสุขภาวะ การเรียนรู้ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาต่อคณะสงฆ์และภาคีการพัฒนาให้เกิดการขับเคลื่อนเชิงสังคมต่อไป หรือเกิดการพัฒนาสร้างรูปแบบจำเพาะที่สอดคล้องกับพื้นที่ของตนเอง ซึ่งท่านพระครูสิริรัตนานวัตร และคณะ (2559 : บทคัดย่อ) ยืนยันสมทบด้วยผลการศึกษาที่พบว่า การสร้างรูปแบบประเมินขึ้นมาโดยอาศัยองค์รวมสุขภาวะ 4 ด้าน ได้แก่การเสริมสร้างสุขภาวะทางกายด้วยการรักษาศีล มีระเบียบวินัย จรรยาบรรณ รักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของบางวัดหรือบางพื้นที่ การเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตใจด้วยการปฏิบัติสมาธิ สวดมนต์ ฟังเทศน์ฟังธรรม การเสริมสร้างสุขภาวะทางปัญญาด้วยด้วยการศึกษาศรัทธา อบรมธรรม เข้าค่ายธรรม และการเสริมสร้างสุขภาวะทางสังคมด้วยการทำสังคหวัตถุ 4 การส่งเสริมการศึกษา ตั้งหน่วยงานช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์ การสงเคราะห์คนชรา ไร้ที่พึ่ง คนยากจน ในส่วนการเสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสุขภาวะองค์รวมของครอบครัวและสังคมตามแนวพุทธจิตวิทยาบูรณาการ โดยจะสร้างยุทธศาสตร์ขึ้นมาตามองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ คือ วิสัยทัศน์:-ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ –ปรัชญา:- สุขภาพกายแข็งแรงด้วยศีล, สุขภาพจิตแข็งแกร่งด้วยสมาธิ, สุขภาพปัญญาดีด้วยการศึกษา/อบรม, สุขภาพสังคมดีด้วยสังคหวัตถุ พันธกิจ :- สร้างกิจกรรมเสริมสุขภาพให้ทันการณ์, ฉลาดบริหารอารมณ์ให้เป็นสุข, เน้นยุคให้ค่านิยมบริการความรู้,ควบคู่ไปกับการประยุกต์ใช้พุทธธรรม ซึ่งมีกลไกหรือโครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์รายด้าน 4 ด้านคือ ด้านกาย ด้านจิตใจ ด้านปัญญาและด้านสังคม แต่ละด้านมี 10 กิจกรรมซึ่งครอบคลุมสุขภาวะองค์รวมตามพุทธจิตวิทยาบูรณาการ และเป็นในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ พระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ (2556 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า คณะสงฆ์และองค์กรพระพุทธศาสนาในสังคมไทย มีบทบาทหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคมโดยมีเป้าหมายเพื่อการสร้างประโยชน์และความสุขตามแนวพระพุทธศาสนาให้กับผู้คนในสังคม ถึงแม้ว่าพระสงฆ์จะใช้กระบวนการพัฒนาที่แตกต่างกัน เช่น เน้นการส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้การพัฒนาสังคม การเสริมสร้างจริยธรรม การปฏิบัติภาวนา เป็นต้น แต่โดยภาพรวม คือ การพัฒนาให้บุคคลและสังคมได้มีการเรียนรู้จากสิ่งที่เรียบง่ายไปสู่การมีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีจิตใจและ สติปัญญาในการพัฒนาตนเองและการจัดการเพื่อคุ้มครองชีวิตที่ดีร่วมกัน โครงการวิจัยนี้จึงได้พยายามที่จะขับเคลื่อนก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา ให้เกิดขึ้นจนได้ในพื้นที่เป้าหมายจำนวน 20 แห่ง พร้อมทั้งเป็นศูนย์ประสานภาคี อันสอดคล้องกับการศึกษาของ ประยงค์ ศรีไชยและคณะ (2559 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า กระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะตามหลักพระพุทธศาสนา คือการบูรณาการภาคีหลัก 3 ภาคี ได้แก่ ภาคีบริการชุมชน ภาคีบริการสุขภาพ และภาคีบริการสังคม พร้อมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาสุทิตย์ อาภากรและสายชล ปัญญชิต (2558 : 958-971) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ของสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา และพระมหาไกรสร แสนวงศ์ และคณะ (2564 : 16-32) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในภาคเหนือ ได้ผลการศึกษา

เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่ารูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา สามารถพัฒนาบุคคลและสังคมตามหลัก “ภาวนา 4” คือ ประการที่หนึ่ง ภาวนา มุ่งเน้นการพัฒนากาย การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักเป็นระบบ ระเบียบ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเอง รวมทั้งเข้าใจ ระบบความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งผลการดำเนินงานจึงสะท้อนให้เห็นถึงผู้มีส่วนได้เสียของการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรม การปฏิรูปกิจการคณะสงฆ์การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน สถาบันการศึกษา ภายใต้การนำเครื่องมือการทำงาน ได้แก่ การประชุม การวิเคราะห์ SWOT เทคนิค AIC สนทนากลุ่มย่อย สารสนเทศ ศูนย์การเรียนรู้ และการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้การดำเนินงานขับเคลื่อน โครงการครั้งประสบความสำเร็จ ซึ่งปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ทุนทางสังคม การมีส่วนร่วม การสร้างแกนนำ พระสงฆ์และชุมชน การสร้างเครือข่าย และกำกับติดตามปรับกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่น และยังพบอุปสรรคในการทำงาน ได้แก่ ระยะเวลาการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง สารสนเทศ ผลการดำเนินงานนำไปสู่การผลักดันนโยบาย ได้แก่ นโยบายการส่งเสริมหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล นโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนเพื่อประชาชน เพื่อการเสริมสร้างสุขภาวะเชิงพุทธอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 มหาเถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ต้องผลักดันให้คณะกรรมการกิจการพระพุทธศาสนาทั้ง 6 ด้าน พัฒนาให้เกิดสำนักงาน ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ ที่เชื่อมโยงการทำงานตามหลักพระพุทธศาสนาและการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา ภายใต้ขอบเขตภารกิจของฝ่ายต่างๆ

1.2 โครงการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้องเสนอยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ที่ช่วยยกระดับการสร้างพื้นที่ต้นแบบและการขยายภาคีเครือข่ายการดำเนินกิจกรรมพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้มากยิ่งขึ้น

1.3 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง ควรร่วมมือพัฒนาและสนับสนุนกิจกรรมเชิงปฏิบัติการและการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ที่ช่วยยกระดับการสร้างเครือข่ายต้นแบบการพัฒนาสุขภาวะองค์กรรวมตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรในมิติต่างๆ

1.4 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ลงนามความร่วมมือและจัดทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาในพื้นที่ต่างๆ ให้ดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

2.1 โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการที่บูรณาการกับพันธกิจการส่งเสริมวัดส่งเสริมสุขภาพพร้อมกับฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม เพื่อผลักดันการพัฒนาสุขภาพตามแนวพระพุทธศาสนาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง

2.2 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรผลักดันให้กองกิจการนิสิตใช้พื้นที่การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเป็นศูนย์การฝึกปฏิบัติศาสนกิจประจำพื้นที่

2.3 สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรพัฒนาแผนงานวิจัยการพัฒนาสุขภาพพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน เพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนการยกระดับสุขภาวะองค์กรรวมอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2561). บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 6 (1), 344-352.

ประยงค์ ศรีไชยและคณะ(2559). *ศึกษารูปแบบแนวทางการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2541). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิก.

พระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ. 2556. *การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักสนับสนุนสุขภาพ องค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาไกรสร แสนวงศ์ และคณะ. (2564). “รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาพเชิงพุทธของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ในภาคเหนือ”. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*. 10 (1), 16-32.

พระครูสิริรัตนานุวัตร และคณะ. (2559). *พุทธจิตวิทยาบูรณาการ : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างสุขภาพขององค์กรของครอบครัวและสังคม*. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระสุระ สันทิตชัย และ รชพล ศรีขาวรส. (2562). บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัย นครราชสีมา. ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ. 2562 “สังคมผู้สูงวัย โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา”* วันเสาร์ที่ 30 มีนาคม 2562 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา จ.นครราชสีมา.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโธและสายชล ปัญญชิต. (2558). รูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ของ สังคมตามแนวพระพุทธศาสนา. *วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 8 (1), 958-971.
- สมารถ ใจเตี้ย. (2562). การพัฒนาแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 28 (2), 185-194.
- อุ้นเอื้อ สิงห์คำ และน้องเล็ก คุณวรดิศย์. (2557). กระบวนการและผลของการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมวิถี พุทธ. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 19 (1), 73-85.

The Expectation of the Impacts of High-Speed Railway Along the Line Laem Chabang to Map Ta Phut

Zhao Zeguang

Burapha University, Thailand

Email: lutris1992@gmail.com

Abstracts

When the high-speed railway Laem Chabang to Map Ta Phut now is been building, it is important to find out what are the impacts it does on the area that the train passing through, because the results will greatly help the government to better manage the human resources of the project and optimize the project effects, and for the investors to doing the optimal decision makings.

This research has objectives: To study how the impacts of the railway will facilitate the labor potential, industrial potential, social and infrastructural potential, market infrastructure potential, investment potential and budget and finance potential over the surrounding area.

This research uses qualitative methodology to probe an expectation of all stakeholders towards the railway construction and operation. the researcher used in-depth interview to estimate the contribution of the transport factor affecting the surrounding area in several aspects, 12 inhabitants and 30 business owners and 6 government officers had been chosen to be participants of the interview, the results of the research are the railway will have influences on labor potential, industrial potential, market infrastructure potential, investment potential of its radiating surrounding area.

Keywords: High-Speed Railway; Laem Chabang; Map Ta Phut, Accessibility; Transportation Capacity.

Introduction

Thailand is a burgeoning industrialized country. Under the steady and solid economic growth, now Thai government has been implemented Thailand 4.0 to boost economic growth and to upgrade the economic structure. In recent decades, the Eastern Economic Corridor area (EEC) has been designated as a pilot project to attract more foreign investors to invest in Thailand; and surrounding areas consist of Rayong, Chonburi and Chachoengsao have been developing for decades ago and been the leaders of Thailand fast-growing industries. The development of Laem Chabang Port (Phase 3) in Chon Buri and Map Ta Phut Industrial Port (Phase 3) in Rayong will be planned to increase container handling capacity and both are expected to be completed in near future.

Under the rapid development of these three coastal provinces and ports and industrial estates, good traffic is vital to the region, so that the Thai government has launched the policy of construction of high-speed train and high-speed railway industrial estate-port in this area to provide physical infrastructures and to facilitate the economic development and industrial upgrading.

German pioneer Georg Friedrich Liszt (1841) considers transportation the social system as the driving force for production growth. Perfect transportation facilities are the basis for rapid economic growth. (Rietveld & Bruinsma, 2012 : 75); J Du (2009) believes transportation and social and economic development always interact and develop together.

With the continuous expansion of the construction project, the demand for professional talents and labor began to grow substantially. In this new situation, to improve the level of human resource management, the core is to create a good labor environment and enhance the attractiveness of railway construction to talents and labor. Therefore, analyzing the existing problems in the human resource management of the current project and solving them in a targeted manner is an important part of the smooth development of the project. In modern project management, human resources have gradually become the resources that play a leading role in the project management resources, but according to the investigation of some problematic transportation infrastructure construction, it is found that unqualified staff was seen as a major reason for many of the issues faced by the transportation construction industry. (Al-Emadi & Marquardt, 2007: 49-70)

Under the background of the fast growing pace of Eastern Economic Corridor area, this area shows its huge potential of development, so the high-speed railway Laem Chabang to Map Ta Phut is taken as a sample area, the researcher tried to conclude an expectation that how the construction of railway boosts regional economic potential.

Objectives

1. To study how the impacts of the railway will facilitate the labor potential over the surrounding area.
2. To study how the impacts of the railway will facilitate the industrial potential over the surrounding area.
3. To study how the impacts of the railway will facilitate the social and infrastructural potential over the surrounding area.
4. To study how the impacts of the railway will facilitate the market infrastructure potential over the surrounding area.
5. To study how the impacts of the railway will facilitate the investment potential over the surrounding area.
6. To study how the impacts of the railway will facilitate the budget and finance potential over the surrounding area.

Methodology

Study area selection

This research defined the scope of the problem as the surrounding areas of the railway line from Laem Chabang to Map Ta Phut. According to the Transit-Oriented Development theory applied to this research, the specified areas are the circles with stations as their centers and extending to a radius of 5 km. Depending on the accessibility of the area to the economic radiation range, the radiation range can be expanded because both Laem Chabang and Map Ta Phut are industrial areas. The railway passes through Pattaya, a large city, and U-Tapao Airport is a functional infrastructure. An expanded radiation range can contain enough respondents to satisfy the research.

Population and sample

All stakeholders based on the Socio-Economic Potential of the Region theory deemed as the population of this research, include: 1. government officers, 2. business owners, 3. Inhabitants. For the size of the sample, suggests that interviewees be not less than 6 individuals; specifies sample size should be 25 participants; specify the sample size to more than 20 participants; specifies that the participants amount to 20-30 individuals; ATRAN, specify 10 individuals.

For business owners (companies), choose 30 companies based on the TOD theory mentioned in the literature review. Government officers include 6 respondents, inhabitants are represented by 12 respondents. All these respondents are chosen randomly in the radiation circles according to the TOD theory. Specifically, for inhabitants, the researcher chose several areas with a large flow of people near the train station, for instance, Harbor Mall located in Laemchabang area, 3.9KM from the Laemchabang station. The researcher investigated and asked each inhabitant selected as the respondent a screening question: "Do you live/work in an area within five kilometers from the train station?" to ensure that the interviewee is indeed an inhabitant living in the area and is suitable as a research respondent.

The creation of research instruments

A semi-structured interview was used as a primary data collection instrument, as the researcher chose a semi-structured interview method, the conversation is free and varied under the basic framework and likely to change substantially between participants. The basic framework and list of the questions are below: When interviewing owners of business, labor potential, industrial potential, market infrastructure and investment factors are questioned; When interviewing inhabitants, labor potential, social and infrastructural potential factors are questioned; When interviewing government officers, budget and finance potential factors are questioned.

Data Collection

The interviews were conducted with 30 participants from companies, 6 respondents from government officers and 12 from inhabitants, and the communication was recorded as notes.

The researcher interviewed 30 respondents whose businesses are in many industrial fields including: Equipment supplier two respondents; Construction three respondents; Logistics 6 respondents; Automobile 2 respondents; Solar cells manufacture 2 respondents; Transport 1 respondent; Food industry 2 respondents; Tourism 3 respondents; Department store businesses 1 respondent; Petroleum 5 respondents; Latex manufacturing 1 respondent; Supermarket 1 respondent; Chemicals 1 respondent.

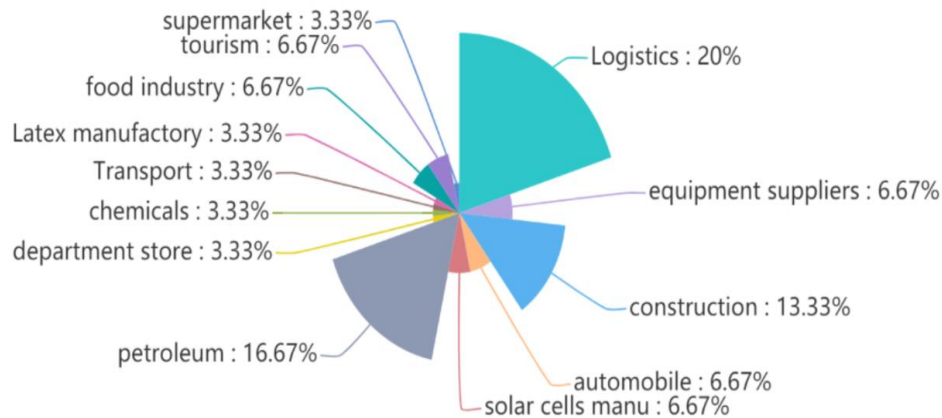

Figure 1. Industry Ratio for respondents: Business owners

There were six government officers who agreed to be interviewed. They came from different departments related to railway construction and operation, the Office of Transport and Traffic Policy and Planning, Tourism Authority of Thailand, Department of Business Development, Ministry of Natural Resource and Environment, Chonburi provincial Land office Banglamung Branch and City district office of Map Ta Phut.

The researcher asks for permission of respondents that may need to record the interview, and claims the information will not be disclosed absolutely, as it is for academic use only. If respondents do not allow recording, the researcher will take notes instead of recording the voice. An assistant may come with the researcher to keep records, to make sure the information is correctly collected.

Before the interview, the researcher makes a brief introduction of the high-speed railway project, and also, some indispensable terms, explanations and examples, including labor potential, industrial potential, social and infrastructural potential, market infrastructure potential, regional competitiveness, income inequality and so on, and replenish further explanations anytime if needed by the interviewees.

The interview is an in-depth and semi-structured interview, which means the researcher does not lead the direction of communications, and some questions may be jumped if the interviewees don't agree with opinions from literature and previous research, and some questions may be added to probe further information.

The researcher chooses three locations to find interviewees, which are Laemchabang station site, U-tapao Airport and surrounding area, and Map Ta Phut station site using TOD theory to choose the interviewees within a circle that centers at the station site, with a radius of 5km.

Researchers check the documents and notes after data collection is finished. If the information is not sufficient, researchers go back to the respondents and have additional communication or arrange additional respondents to fulfill the data. The time of data collection may be delayed if information and data are not sufficient.

After finishing recording, the researcher reads and examines the records again, and makes a consensus with the respondents of the records' correctness, validity, and authenticity.

Data analysis

In this research, the researcher corrected the interview data for clarity and accuracy by the end of each interview to validate data before data analysis.

The data is analyzed by the discourse analysis theory, including spoken language, sign language, and body language in context

This paper selects grounded theoretical research methods, collects original data through in-depth interviews, and codes them level by level, refines related concepts and categories, and finds the relationship between the categories, so as to establish a model of the influence that railway brings to surrounding areas.

Results

Table 1 Table summary of the results of analysis about Business owners' opinions

Objectives	No.	Industry that respondent works for Opinions	Logistics						equipment supplies		Construction			
			R3	R4	R7	R14	R23	R30	R1	R28	R2	R5	R9	R15
labor potential	1	Increase of high skilled labor demand	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	2	Improving human resource management level	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	3	Improving accessibility	✓		✓				✓	✓	✓		✓	
	4	Offering convenience and lower transport cost	✓				✓	✓	✓	✓	✓			✓
	5	Labor science education development	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	
	6	Can attract more labor	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓
	7	Improving labor quality(labor productivity is the key)	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	
Industrial potential	8	Motivating labor enthusiasm and satisfaction	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
	9	The dissemination of information, resources and technology	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	10	Providing good shipping method	✓	✓	✓		✓	✓		✓		✓	✓	✓
	11	Create better environment of economy	✓	✓					✓	✓	✓	✓		
	12	Promote the development of related industries	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
market infrastructure potential	13	Increase aggregate demand in the region	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	14	Facilitate industrial restructuring	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	15	Effective resources allocation	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
	16	Market demand of related industries	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	17	Offering convenience and lower transport cost	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
	18	Output increase	✓			✓			✓	✓				
	19	Accelerating re-production	✓				✓			✓		✓		
investment potential	20	It will promote the adjustment of industrial structure	✓				✓			✓		✓		
	21	Globalization and the government supports	✓			✓	✓			✓			✓	✓
	22	Railway facilitates the connections domestically and globally	✓			✓	✓		✓	✓		✓		
	23	Railway will become a factor for company siting	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓
	24	Relief of regional employee pressure	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓
	25	To Improve human well-being	✓			✓	✓		✓	✓	✓			

Table 2 Table summary of the results of analysis about Business owners' opinions (continued)

No.	Business Owners																				Total
	Automobile R6	R27	Solar cells manu R8	R26	Petroleum R16	R17	R20	R24	R29	Departu R13	Chemic R22	Transp R10	Latex m R19	Food Industry R11	R25	Tourism R12	R18	Supermarket R21			
1			✓	✓				✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓					18
2			✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			24
3	✓	✓	✓					✓		✓	✓		✓	✓	✓			✓			16
4					✓			✓		✓		✓	✓	✓		✓		✓			14
5	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			25
6		✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓			✓			23
7	✓								✓				✓		✓		✓				14
8	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓		✓				24
9	✓	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			24
10	✓	✓		✓	✓	✓		✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			21
11	✓		✓		✓				✓												9
12		✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓						22
13		✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓			18
14	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓			24
15	✓	✓	✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓			22
16	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			22
17		✓	✓		✓	✓			✓			✓	✓				✓				19
18	✓					✓					✓				✓		✓				8
19	✓			✓				✓			✓		✓				✓				8
20	✓							✓					✓				✓				7
21				✓	✓				✓	✓			✓			✓	✓				14
22		✓						✓		✓	✓			✓							11
23	✓	✓	✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓							19
24	✓	✓			✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓			21
25	✓				✓		✓	✓				✓									10

Table 3 Table summary of the results of analysis about Inhabitants' opinions

		Inhabitants														Total
Objectives	No.	Opinions.	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	R10	R11	R12		
labor potential	1	Increase of high skilled labor demand	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓		10
	2	Improving human resource management level	✓	✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓		9
	3	Improving accessibility	✓	✓						✓				✓		4
	4	Offering convenience and lower transport cost	✓		✓		✓	✓		✓	✓	✓		✓		7
	5	Labor science education development	✓	✓	✓		✓	✓			✓		✓	✓		9
	6	Can attract more labor	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓			✓		8
	7	Improving labor quality	✓	✓	✓					✓	✓					4
	8	Motivating labor enthusiasm and satisfaction	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓			✓		8
Social and infrastructural potential	9	Improving accessibility	✓		✓		✓	✓						✓		5
	10	Increase of import and export		✓	✓		✓	✓								3
	11	Lead to job hopping	✓	✓	✓		✓		✓				✓			6
	12	Undermine social security and stability		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓					9
	13	Living expense pressure	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		10
	14	To deteriorate the environment	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		11

Table 4 Table summary of the results of analysis about Government officers' opinions

		Government officers								Total
Objectives	No.	Opinions.	R1	R2	R3	R4	R5	R6		
budget and finance potential	1	Win the competition between railway, air, sea shipping	✓	✓	✓			✓	✓	5
	2	Good regional output contributes to tax revenue	✓		✓	✓	✓			4
	3	Redistribution of wealth	✓		✓			✓		3
	4	Good implementations of policies are beneficial	✓	✓			✓	✓	✓	4
	5	Income inequality burdens a government	✓		✓	✓	✓	✓	✓	5
	6	Technologies will alleviate environmental problems	✓					✓	✓	3

This study uses grounded theory to analyze the data qualitatively, it advocates not presupposing assumptions and extracting concepts from the original data obtained through open coding, axial coding and selective coding, and constructing a theory to solve a certain phenomenon or problem. This article takes “the impact of high-speed railways on the

surrounding areas” as the core category. Through the analysis of interviews with nearby residents, small and medium-sized enterprises and government officers in related institutions, generalized categories, relying on the theory of planned behavior, the development of high-speed railways the theoretical framework of the influence mechanism in the surrounding area. Its "story line" is the impact of high-speed rail on the surrounding areas will be concentrated in the four aspects of Industrial potential (IndP), Labor potential (LPot), Market infrastructure potential (MIP), Investment potential (InvP).

Of which Industrial potential (IndP), the most significant impacts are Industrial restructuring, Promote the development of related industries, Good shipping method, Expand resource dissemination; Among Labor potential (LPot), the most significant impacts are Regional science and education, Demand for highly skilled labor, Human resources improvement; Labor attraction, Promote regional employment, Employee motivation; Among Market infrastructure potential (MIP), there are Effective resource allocation, Market demand of related industries, Convenient transportation logistics; And Investment potential (InvP) In one item, the most significant impacts are Promote field investment, Good shipping method, Relieve employment pressure, Deteriorating environment(negative); The four categories together affect the development potential of the region and have their own constituent dimensions.

But for social and infrastructural potential, through the analysis, the results are not significant (there are only 3/5/6 of total 12 respondents agreed the opinions respectively towards increase the import and export; improve accessibility; leading job hopping, and 9/10/11 of total 12 respondents gave negative opinions respectively towards undermine social security and stability; living expenses pressure; deteriorate the environment.) And budget and finance potential is the same, the results are not significant.

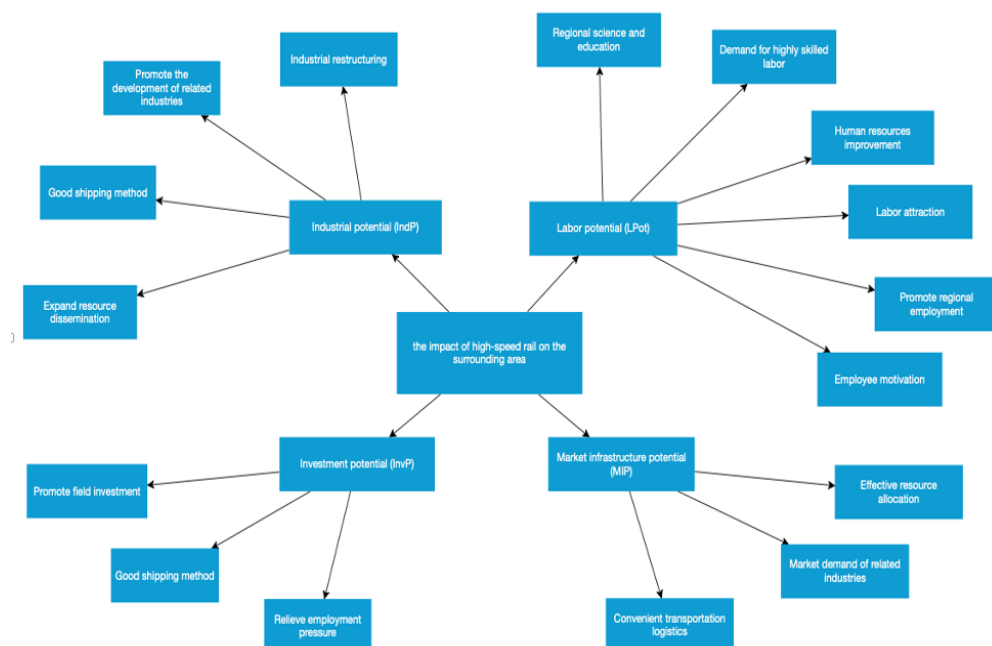

Figure 2 visualization of the impact of high-speed rail on the surrounding areas

Conclusion

First, railway construction can drive the development of related industries and facilitates industrial restructuring, which facilitate regional industrial potential.

Second, after the completion of the railway construction, regional traffic conditions can be improved, also it provides another better shipping method option and a better resources allocation, with the convenience provided by railway, the market demand will significantly increase, then market infrastructural potential will become the point of the better serve.

Third, by improving transportation capacity, providing new modes of transportation, reducing transportation costs and alleviating employment pressure, railway construction has effectively increased the investment potential of the region

Fourth, with regard to the Human-Centered value, the acceleration of the modernization of railways promotes the safety and quality of life and people's lives and property, this will accelerate the labor potential of this region. However, most interviewees are worried that the project will cause environmental degradation. Most interviewees pointed out the air and water pollution generated during the construction of the project, as well as the potential impact on the biodiversity and vegetation coverage of the surrounding areas after the completion of the project. The situation, the proportion of cultivated land and other factors.

Discussion

Industrial potential

According to the research of Wilson, F. R., Stevens, A. M., & Holyoke, T. R. Railway, transportation infrastructure and freight rate subsidies can be expected to stimulate industrial development in a region. (Wilson, F. R., Stevens, A. M., & Holyoke, T. R. 1982 : 851) Construction can drive the development of related industries and facilitate industrial restructuring, this refers to labor potential and industrial potential factors, are positive. In addition, in the process of railway construction, jobs and demand for construction materials can be generated, which would help increase the employment rate, and facilitates the industries' development. After the railway is built, the upgrading of energy consumption, industries, and industrial chains can play a positive role in order to achieve more efficient and safer production.

Market potential

Transportation factor plays a significant role in the economic growth process. Respondents agreed that the railway will increase transportation capacity, and also provided reasons that it could influence investment potential, such as railway helps the dissemination of information and allocation of materials and labor force. Respondents indicated that investors highly attach importance to these factors as the dominant indicators; based on the works of literatures referred to earlier, infrastructure is conceived as a foundation for economic growth, and also it emphasized that transportation infrastructure is of great significance to economic development. (Khadaroo,2008) Transport infrastructure can change the industrial layout, promote economic development, promote the flow of production factors such as human resources and natural resources in different regions, and then optimize resource allocation. The flow of regional resources will create spatial spillover effects and promote economic development.

Investment potential

For investment potential, according to Kolikias and Blundell, infrastructure have taken on an increased role in investment portfolios (Kolikias, 2004 : 56; Blundell, 2006 : 153-171). Some further improvements such as equipping or re-equipping the regional markets,

institutional restructuring such as restructure to unregulated and overregulated markets, also reducing or reallocating the staff, creating a system for the management of market and market facilities and information, providing trainings for market staff and for farmers' groups; introducing quality control standards; also better labor and resources allocation could help improve the regional attraction of investment, all these improvements will help boost investor confidence in the region and strengthen the investment potential of the region.

Labor potential

With regard to the Human-Centered value, the acceleration of the modernization of railways promotes the safety and quality of life and people's lives and property seems theoretically correct. After the completion of the railway construction, there will be some contributions to solving the problem of traffic congestion in this area, and also accessibility concept was mentioned to explain that how railway will promote economic development. We define accessibility as the cost to access a specific set of services, public or commercial, which is railway station in the case, better accessibility refers to the convenience that can make it more convenient for people to reach a particular place, and this convenience can be measured in time or space, then this accessibility usually refers to a relatively long distant travel, for instance, cross-station travel, under this circumstance, the railway could improve accessibility for inhabitants, hence alleviate regional traffic congestion while improving the population mobility, this will accelerate labor potential of this region by promoting quality of life. For the environmental degradation that most interviewees worry about, some suggestions and recommendations will be given in the next section.

Recommendation

Recommendation for the government

To facilitate regional industrial potential, there are already some policies being implemented. For example, in the EEC region, the government has established BOI to promulgate a series of policies that are conducive to regional economic development, such as duty exception/reduction, Deductions for qualifying infrastructure costs, Land ownership rights, 100% foreign ownership property, No restriction on foreign currency.

To facilitate industrial potential, the researcher suggests that government departments should specify policies and try to avoid frequent policy changes. This is because the implementation of policies and individual policy feedback are often hysteretic. The government needs to ensure long-term policies are effectively implemented, do not go backwards and forwards or play fast and loose.

Promote the development of related industries by encouraging increased R&D investment. Make good use of the new transportation options and lower costs brought by railways to improve the level of import and export of enterprises;

International economic integration has expanded the scope of the market from domestic and regional to global. To intensify competition, companies need to reconsider their own scale and market share in a larger market. It is an inevitable choice to achieve larger-scale operations through restructuring, and the government should provide corresponding policy support for this.

When the government intervenes in the operation of industrial restructuring, it must follow market principles and economic laws, regulate the behavior of government entities in a market-oriented operation, improve the methods, technologies, and means of industrial

reorganization, and improve the supply of systems to improve the key The efficiency and level of industrial reorganization and strategic industrial reorganization.

The respondents' answers show that under the influence of railways, the allocation of resources in the region will be improved, the railways provide more convenient means of transportation and bring greater market needs and more productivity development. This process passively stimulated the development of market infrastructure potential.

To facilitate market infrastructural potential, the researcher suggests the government provide comprehensive support to local business owners by simplifying work procedures, optimizing work processes, reducing work links, and improving work efficiency. For example, establish an open local economic development forum in each district to design, coordinate, promote and supervise development strategies and actions through local public-private sector dialogues and implement them. Give local stakeholders the right to determine the implementation of regional competitiveness development in accordance with local regulations and value orientations, so as to achieve dialogue between the government and the private sector and effective partnerships.

Especially when it comes to the issue of corporate credit, various government functional departments could help enterprises restore their credit, reduce the impact of enterprises on the market image caused by credit issues, and effectively create a good market environment to create the best conditions for business owners to tide over the difficulties especially in the pandemic era.

To facilitate labor potential, the researcher suggests the government improve the human resource management level of the project, recruit employees through multiple channels, and ensure that the structure of project practitioners is reasonable: open recruitment can not only introduce outstanding talents for the project but also establish a good public image for the project. It is necessary to strengthen the training of enterprise employees and strive to improve their skill level: on the basis of job analysis, different training methods and technical means should be adopted for employees of different positions and different levels. For technical personnel, it is necessary to focus on the technical aspects, focusing on the development and learning of high-tech; for operation and maintenance personnel, in addition to a certain level of technology, they must also have a very high spirit of service, and cultivate employee communication. Coordination ability; for managers, we must pay attention to learning modern business management knowledge and skills, etc. To establish a practical employee incentive mechanism, an effective employee incentive mechanism is one of the motivations for employees to work hard: different incentives can be adopted for different types of employees. For example, for unqualified persons, first, communicate their performance with them, discuss and determine short-term curative performance goals; then provide short-term training to help them acquire the basic skills that meet the needs of the job; for hardworking workers, they can be retained in their current positions and passed Salary increases provide incentives; for outstanding talents, the project should retain, invest and develop them, and provide them with opportunities for promotion, training and development, so that they can give full play to their talents in more challenging jobs.

The researcher suggests formulate a series of preferential policies for the labor community, the government should provide some training courses and literacy study to the labor community to upgrade labor skills and improve local labor market information channels, in order to get labor to participate in the social dialogue and obtain productive work.

Through the above recommendations, the level of government policy support in the region has improved, the level of human resource allocation has improved, the industrial potential and development path have become clearer, industrial restructuring has also been put on the process, transportation and transportation methods have become more reasonable, the government's public image has improved, and the environment has improved. Concerns about the problem are dispelled, and researchers believe that these improvements can significantly increase the investment potential of the region and boost investor confidence. It can also provide some thoughts for the next operation of the railway

Resolution of environment problems

Environmental problems that railway construction may cause based on the review of interviews records are farmland destruction and animal habitat destruction and biodiversity loss problems and traffic growth.

To address these environmental problems, the government should focus on pollution monitoring, discharge and recycling facilities to not exceed the environmental capacity. The government could strengthen soil pollution control and restoration, strengthen the prevention and control of agricultural pollution, and carry out actions to remediate the rural human settlement environment. It is necessary to implement classified and hierarchical control of soil pollution, strengthening detection and control.

Comprehensively rectify agricultural non-point source pollution, promote clean agricultural production, intensify the reduction of chemical fertilizers and pesticides, increase the comprehensive utilization of livestock and poultry breeding wastes and crop straws; carry out comprehensive rectification of the rural environment, and promote the treatment of rural domestic garbage and sewage in accordance with local conditions. Promote the improvement of rural households' water and toilets, and continuously improve the rural living environment. Furthermore, strengthen solid waste and garbage disposal. Comprehensively promote the centralized treatment and resource utilization of typical urban waste; take the lead in establishing a mandatory garbage classification system in national ecological civilization experimental areas. Strengthen the protection of the environmental governance system. Raise pollution discharge standards, strengthen the responsibility of polluters, improve systems for environmental credit evaluation, with mandatory information disclosure, severe punishments, and heavy penalties; build an environmental governance system led by the government, with enterprises as the main body, and participation by social organizations and the public. And the government should balance the work/housing land use to reduce commuting time and cost. (Establishing satellite cities may differentiate traffic growth in the core city).

Recommendations the business owners

The researcher suggests that business owners understand the policy, notice the relevance of the policy and the enterprises, calmly face the policy changes, analyze the government's policy orientation, and use appropriate policies to lead the development of the enterprises.

Business owners must correctly handle their relationship with the government. Therefore, corporate public relations departments must do their best to pay close attention to the news media trends and collect various orders and documents issued by government departments at any time. The business's policies and activities may be adjusted according to changes in policies and regulations.

Encourage actively cooperating with the government and policies and increasing feedback to the government, if it is found that there are deviations in the implementation of

policies and regulations by the government, the enterprise is responsible for submitting amendments to the relevant government departments.

Recommendation for local residents

For residents in the area, the researchers' recommendations are

When interviewing residents as participants, the researcher found that many are not really interested in government policies and moves, so the first recommendation is to strengthen their understanding of policies. If inhabitants want to start a business, they must pay attention to national policies. Because the market economy is largely affected by policies, such as the stock market, when the country's policies are introduced, the stock prices of related industries may face a great change. Through the understanding of policies, inhabitants can clearly see what the country wants to do in this field, and what policies might come out in the future. If they can combine these policies to their entrepreneurships, or cooperate with the government, those entrepreneurs are more hopeful of the government's support and help.

Actively participate in government-led training, improve their capabilities to serve industrial development, and make rational choices when selecting jobs. Inhabitants must increase their sense of responsibility and rationality when working, and comply with the company's missions and values.

References

- Al-Emadi, M. A. S., & Marquardt, M. J. (2007). Relationship between employees' beliefs regarding training benefits and employees' organizational commitment in a petroleum company in the State of Qatar. *International journal of training and development*, 11 (1), 49-70.
- Balser, D., & McClusky, J. (2005). Managing stakeholder relationships and nonprofit organization effectiveness. *Nonprofit Management and Leadership*, 15 (3), 295-315.
- Bridge, G. (2009). Material worlds: Natural resources, resource geography and the material economy. *Geography Compass*, 3 (3), 1217-1244.
- Huse, M., & Rindova, V. P. (2001). Stakeholders' expectations of board roles: The case of subsidiary boards. *Journal of management and Governance*, 5 (2), 153-178.
- Kolikias, M. (2004). *Infrastructure funds on the move*. ASX, Sydney.
- Litman, T. (2006). *Economic Evaluation For Transportation Decision-Making*.
- Loosemore, M., Dainty, A., & Lingard, H. (2003). *Human resource management in construction projects: strategic and operational approaches*: Taylor & Francis.
- Meintjes, C. (2001). *Guidelines to Regional Socio-economic Analysis*. Development Bank of Southern Africa.
- Ray, C. (2000). Endogenous socio-economic development in the European union—issues of evaluation. *Journal of Rural Studies*. 16 (4), 447-458.
- Rietveld, P., & Bruinsma, F. (2012). *Is transport infrastructure effective?: transport infrastructure and accessibility: impacts on the space economy*: Springer Science & Business Media.
- Schwalbe, K. (2009). *Introduction to project management*: Course Technology Cengage Learning Boston.
- Storey, J. (2016). *Human resource management*: Edward Elgar Publishing Limited.

- Wenzel, T. A., Burnham, K. J., Blundell, M. V., & Williams, R. A. (2006). Dual extended Kalman filter for vehicle state and parameter estimation. *Vehicle system dynamics*, 44 (2), 153-171.
- Wilson, F. R., Stevens, A. M., & Holyoke, T. R. (1982). Impact of Transportation on Regional Development (Abridgment). *Transportation research record*.

Research on the Impact of the Credibility of Live Broadcast Marketing's Reputation on Consumers' Purchase Intention

Xingyu Lyu and Eksiri Niyomsilp

Shinawatra University, Thailand

Corresponding Author, Email: travelfish2019@outlook.com

Abstracts

Through combing and summarizing the literature, starting from the perspective of credibility, construct a theoretical model to study the influence of online word-of-mouth sources and information content on consumer purchase intentions, and analyze the cognitive needs in the credibility of online by means of interviews from demographic groups interested in cross-border e-commerce businesses. Word-of-mouth sources and information credibility the moderating effect between the degree of purchase and consumers' purchase intention.

The results found that: the professionalism of the reviewers, the motivation of the reviewers, the quality of the reviews and the number of reviews all positively promote consumers' purchase intention. Cognitive needs have a significant positive moderating effect between source credibility, information credibility and consumer purchase intentions. Finally, suggestions are made to promote product marketing.

Keywords: Live Commerce; Professionalism of Reviewers; Motivation of Reviewers; Credibility of Online Word-of-Mouth

Introduction

Background of the Problem

As a new marketing model, Live commerce has gradually become familiar to the public. Especially affected by the new crown pneumonia epidemic, Live commerce has become an important sales model for major online shopping platforms. The new marketing model of live streaming, the emergence of sinking markets and the development of cross-border e-commerce provide momentum for the rapid development of online consumption (Mcguire W J, William J.,1985 : 187)

According to the "Statistical Report on China's Internet Development Status",as of March 2020, the Internet penetration rate in my country has reached 64.5%, and the scale of Internet users 0.4 billion, including 710 million online shopping users, accounting for 78.6%

* Received: June 7, 2021; Revised: June 16, 2021; Accepted: June 17, 2021

of the total netizens. In 2019, the scale of transactions on the entire network was 10.63 trillion yuan (Cacioppo J T, Petty R E, Kao C F. ,1986 : 135) The rapid growth of online shopping users is firstly due to the deep integration of e-commerce and live streaming sales models, and the e-commerce platform promotes the in-depth innovation of marketing models such as factory e-commerce, community retail and community grouping; secondly, the third-tier cities and towns and rural areas (Hu Juanjuan.,2012 : 87) The rapid development of the sinking market represented by the region stimulates online consumption. The growth rate of network consumption in the sinking market is catching up with first- and second-tier cities, and there is still a lot of room for user growth in the sinking market; again, with cross-border e-commerce Relevant policies have been introduced, cross-border e-commerce imports have continued to grow, and the rapid development of cross-border e-commerce has further promoted the prosperity of the industry (Zheng Xiaoping. (2008 : 37)

Statement of the Problem

The elements of Internet word-of-mouth change consumers' attitudes due to objective and subjective reasons. First, objectively whether the information is adopted depends on whether the information is credible. Hovland CI and Janis IL proposed to analyze credibility from the perspectives of reliability and professionalism, and then Mcguire WJ and William J proposed the importance of attractiveness. Second, subjectively, whether the information is accepted depends on how the information recipient processes the information. Sussman SW put forward the view that the different paths of individual processing of information will cause differences in attitudes and behaviors. Gong Yanping and Liang Shulin proposed that when the possibility of fine processing of information is high, the received information will be carefully and systematically considered and analyzed, and the central path of persuasion will be effective (Gong Yanping, Liang Shulin,2014 : 73)

Research Objectives

1. To study Credibility of Live Broadcast Marketing's Reputation on Consumers' Purchase Intention
2. To examine significant of Live Broadcast Marketing's Reputation on Consumers' Purchase Intention

Research Methodology

Questionnaire Design

The content of this questionnaire survey consists of two parts: the basic information of the survey object and the main content of the variable measurement. The variable measurement content includes the measurement of the relevant elements of online word-of-mouth, purchase intentions, and cognitive needs. The content covers the professionalism of the reviewer, the motivation of the reviewer, the quality of the review information, the quantity of the review information, the purchase intention and cognitive needs (Sussman SW, Siegal W S.,2003 : 90)

To ensure the reliability and validity of the questionnaire, this article uses the Likert seven-level scale. A small-scale pre-survey is conducted before the formal survey, and the scale is revised through the pre-survey to form a formal survey questionnaire. A total of 350 valid questionnaires were collected this time. The variable measurement scale is shown in Table 1.

Table 1 *Variable measurement scale*

Variable	Numbering	Measurement item	Literature support
The professionalism of reviewers	PS ₂	I think the information publisher is professional in this product field	Bansal etc. Price etc.
	PS ₃	I think the information publisher has relevant skills in the product field	
	PS ₄	I think the information publisher has extensive experience in this product field	
The motivation of reviewers	PM ₁	I think the information publisher wants to share experience with others through this information	
	PM ₂	I think the information publisher hopes to use the information to remind and prevent others from buying bad quality products	
	PM ₃	I think the information publisher hopes to help others to buy satisfactory products by disseminating the information	
The quality of reviews	PQ ₁	I think the content of the review information is generally true	Hennig — Thureau
	PQ ₂	I think the content of the review information is generally very objective	
	PQ ₃	I think the content of the review information is generally reliable	
The number of reviews	PA ₂	There are many comments and supporters under this post or review information	Hu Juanjuan, Zheng Xiaoping
	PA ₃	The information publisher posted a lot of similar comments	
	PA ₄	I have seen this post or review multiple reposts	
Cognitive demands	CN ₁	Compared with simple questions, I prefer to think about complex questions	Cacioppo etc.
	CN ₆	I am willing to deal with problems that require a lot of thinking to solve	
	CN ₁₅	For me, something can help me get things done, I don't care how it works	
Purchase Intention	PI ₂	These reviews have had a great influence on my purchase of this product	Bansal etc.
	PI ₃	These reviews have changed my thoughts and attitudes about buying this product	
	PI ₄	These reviews make my purchase decision clear	
	PI ₅	These reviews have a great influence on my actual purchase of the product	

Population, Sample, and Sampling

This questionnaire was generated by the questionnaire star, and the survey respondents were invited to participate in the survey in a well-known social network method to collect data. The subjects of the survey are those with a college degree or above. This part of the respondents has a higher education level and is more familiar with the use of the Internet and online shopping.

Before filling out the questionnaire, first filter out the survey subjects who have indeed had experience in referring to online word-of-mouth information. Ensure the authenticity of the data. The sample descriptive statistics are shown in Table 2.

Table 2 Sample descriptive statistics

Variable name	Group	Percentage		Variable name	Group	Percentage
Gender	Male	46%		Education	Below high school	2.9%
					Junior college	51.1%
					Undergraduate	30.9%
	Female	54%			Master degree and above	15.1%
Age	Under 20	7.1%		Average monthly online spending	Below 500	15.1%
	20-25	34.6%			500-1000	36.9%
	25-30	27.4%			1000-1500	28.3%
	Above 30	30.9%			Above 1500	19.7%

This research is mainly aimed at users who use live broadcast for marketing activities. According to statistics released by China in the "Statistical Report on China's Internet Development Status", it is estimated that 17 million people will be engaged in live commercial activities in 2017, and the sample size is calculated using Yamane's formula. It can be expressed in following formulas:

$$n = \frac{N}{1 + N * (e)^2}$$

Where: (95% confidence level and p=0.5 are assumed) Sample selection follow the following principles:

1) It is by observing the measuring whether consistent on item selection answers, if the answer is basically the same respondent's choice or follow a certain regularity, it belongs to the invalid samples;

2) It is time control. According to the pre-survey data, it can be calculated that the normal time for answering questions is about 4min. If the time is too short, there may be random answers and incorrect understanding of the meaning of the questions, and such samples should be deleted;

3) Respondents fail to complete all questions, and such incomplete data samples cannot be used for statistics.

Conceptual Framework

According to the information acceptance model, one of the most important factors affecting the authenticity of information is the credibility of the information source. Highly credible sources of information will affect consumers' wishes. This article analyzes the credibility of Internet word-of-mouth sources from two aspects: the professionalism of the reviewers and the motivation of the reviewers

Another important factor in perceiving credibility of information is credibility of information content. The credibility of information mainly depends on whether the information is easy to understand, reliable, objective and professional.

The Elaboration likelihood Model (ELM) theory proposes that there are two paths for individuals to process information. According to previous research and analysis, the theoretical model constructed in this paper is shown in Figure 1

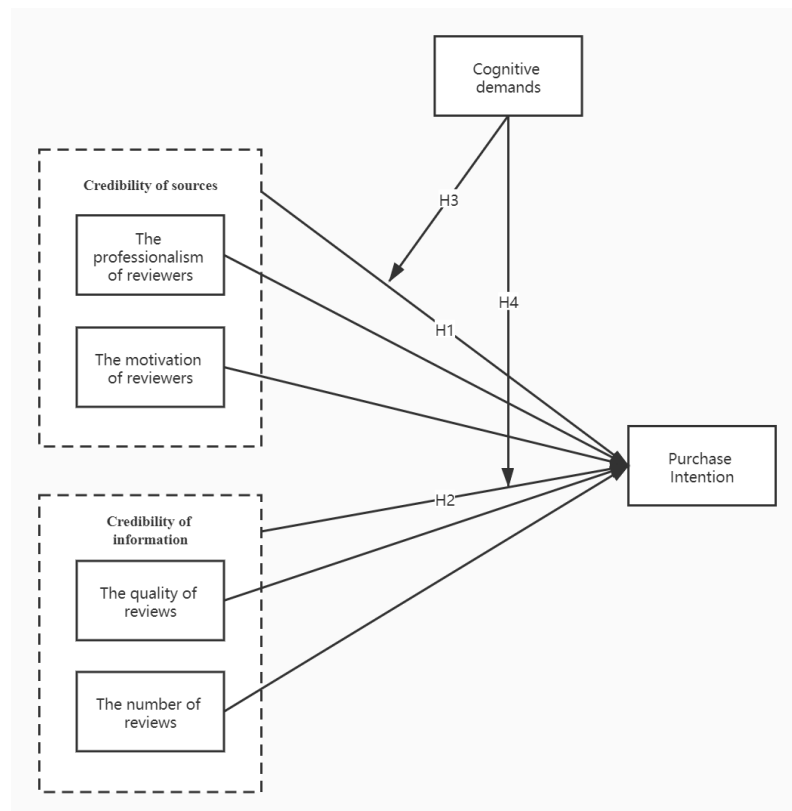

Figure 1 Theoretical model

Findings and Discussion

Reliability analysis and validity analysis

After the questionnaire was collected, SPSS24.0 software was used for data analysis. First, the reliability and validity analysis of the data sample is carried out, and the results of the reliability analysis of the scale are shown in Table 3.

Table 3 *Reliability analysis results*

Variable	Item number	Cronbach's a
The professionalism of reviewers (PS)	3	0.819
The motivation of reviewers (PM)	3	0.842
The quality of reviews (PQ)	3	0.827
The number of reviews (PA)	3	0.797
Cognitive demands (CN)	7	0.901
Purchase Intention (PI)	4	0.871
Total scale	23	0.903

It can be seen from Table 3 that the coefficients of the variable Cronbach's a are all greater than 0.7, The Cronbach's a coefficient of the total table is 0. 903. The scale is highly

reliable and can be used for the next step of data analysis.

In terms of the validity of the scale, since the mature scales of scholars are used in this study, the content validity is good. This article focuses on the analysis of construction validity. Perform KMO value test and Bartlett sphere test first, and the results show that $KMO > 0.5$ (0.719 / 0.724 / 0.720 / 0.708 / 0.926 / 0.823), $P < 0.001$, and the data analysis result is good, and factor analysis can be performed. After the maximum variance is rotated, six common factors are separated out, the cumulative variance contribution rate is 70.841%, and the factor loading coefficients are all greater than 0.5. The above data shows that the scale is valid.

Correlation analysis

Pearson correlation analysis method is used to analyze the correlation between variables, and it is found that the variables are significantly correlated in pairs, which can be further analyzed by regression. The correlation coefficient is shown in Table 4.

Table 4 *Correlation coefficient*

Variable	PS	PM	PQ	PA	CN	PI
PS	1					
PM	0.382**	1				
PQ	0.367**	0.448**	1			
PA	0.363**	0.439**	0.401**	1		
CN	0.192**	0.233**	0.227**	0.279**	1	
PI	0.403**	0.483**	0.408**	0.443**	0.313**	1
Mean value	4.603	5.080	4.696	4.731	4.636	5.176
Standard deviation	1.201	1.364	1.226	1.181	1.259	1.214

Note: N = 350, ** When the confidence (double test) is 0.01, the correlation is significant.

Regression analysis

Based on the theoretical model and hypothesis of the research, this research needs to conduct three sets of multiple regression analysis of the source of Internet word-of-mouth, information credibility and consumer purchase intention, and the moderating effect of cognitive needs.

1) Regression analysis of source credibility, information credibility and consumer purchase intention. See Table 5 for regression analysis of online word-of-mouth source credibility, the regression analysis of information credibility and consumer purchase intention is shown in Table 5.

Table 5 *Regression analysis of online word-of-mouth source credibility, information credibility and consumer purchase intention*

Independent Variables	β	T	Sig.	VIF	Tolerance
Constant		5.381	0.000		
The professionalism of reviewers	0.176	3.559	0.000	0.778	1.285
The motivation of reviewers	0.261	4.982	0.000	0.691	1.448
The quality of reviews	0.143	2.786	0.006	0.721	1.338
The number of reviews	0.208	4.079	0.000	0.729	1.372

The results show that in the two dimensions of source credibility, the motivation of the reviewer ($\beta = 0.261$, $P < 0.001$) and the professionalism of the reviewer ($\beta = 0.176$, $P < 0.001$) are both to consumers The purchase intention has a significant positive effect, assuming that H1, H1a, and H1b are all valid. In addition, the influence of the reviewer's motivation is greater than the professionalism of the reviewer, which is similar to the views of scholars, but scholars do not distinguish the influence of motivation and professionalism. When consumers view the review information, they will subjectively feel the information reviewer. The professionalism and motivation of the reviewer, and the perception of whether the reviewer has a well-intentioned non-commercial motivation has a greater impact on consumers' purchase intentions. In the two dimensions of information credibility, the number of reviews ($\beta = 0.208$, $P < 0.001$) and the quality of reviews ($\beta = 0.143$, $P < 0.01$) will positively affect consumers' purchase intentions. Assume that H2, H2a, and H2b are all valid, and the number of reviews has a more significant effect than the quality of reviews.

It shows that when consumers browse online word-of-mouth information, the amount, scale, timeliness, relevance, ease of understanding and logic of word-of-mouth information will all affect consumers' purchase intentions. Among the 4 independent variables, the motivation of reviewers has the strongest influence on consumers' purchase intention, and the influence of review quality is the weakest. The VIF values are all less than 5, and the tolerance is between 1 and 10, indicating that there is no collinearity in the above data, and the data results are reasonable and credible.

2) The moderating effect of cognitive demand between source credibility and consumer purchase intention.

This study uses a hierarchical regression method to analyze the moderating effect of cognitive needs on the credibility of online word-of-mouth sources and consumer purchase intentions.

Model 1 is a three-variable model composed of reviewers' professionalism, cognitive needs, and consumers' purchase intentions;

Model 2 is a product of reviewers' professionalism and cognitive needs based on Model1;

Model 3 is a reviewer's motivation and cognitive needs A model composed of three variables with consumers' purchase intention;

Model 4 is based on Model 3 by adding the product term of the reviewer's motivation and cognitive needs. After the variables are standardized, the hierarchical regression results are shown in Table 6.

Table 6 Regression analysis of the moderating effect of cognitive demand between source credibility and consumer purchase intention

Variables		Consumer Purchase Intention			
		Model1	Model2	Model3	Model4
The professionalism of reviewers		0.356***	0.362***		
The motivation of reviewers				0.434***	0.484***
Cognitive demands		0.245***	0.226***	0.212***	0.199***
The professionalism of reviewers*	Cognitive demands		0.105*		
The motivation of reviewers	Cognitive demands				0.138**
Adjusted R ²		0.216	0.224	0.272	0.287

Note: n = 350, *, **, *** are p < 0.05, p < 0.01, and p < 0.001, respectively. The same below.

It can be seen from Table 6 that the adjusted R² of Model2 after adding the product of professionalism and cognitive needs of the reviewer is greater than the adjusted R² of Model1, indicating that the model of Model2 fits better, and the product of professionalism and cognitive needs of the reviewer ($\beta = 0.105$, $P < 0.05$)

The coefficient is significant, indicating that cognitive needs have a moderating effect on the professionalism of reviewers and consumers' purchasing intentions. In the same way, R² after Model4 adjustment is greater than R² after Model3 adjustment, and the product coefficient of reviewer motivation and cognitive demand is significant ($\beta = 0.138$, $P < 0.01$), that is, cognitive demand is between reviewer motivation and consumer purchase

The moderating effect between willingness is significant, hypothesis H3 is verified. In summary, cognitive demand has a significant positive moderating effect between source credibility and consumer purchase intention.

3) The moderating effect of cognitive demand between information credibility and consumer purchase intention.

Analyze the moderating effect of cognitive needs on the credibility of online word-of-mouth information and consumers' purchase intentions through the hierarchical regression method, standardize the variables, and regression of the moderating effects of cognitive needs on the credibility of information and consumers' purchase intentions The analysis is shown in Table 7.

Table 7 Regression analysis of the moderating effect of cognitive demand between information credibility and consumer purchase intention

Variables		Consumer Purchase Intention			
		Model1	Model2	Model3	Model4
The quality of reviews		0.355***	0.378***		
The number of reviews				0.386***	0.392***
Cognitive demands		0.233***	0.197***	0.206**	0.198***
The number of reviews *	Cognitive demands				0.119*
The quality of reviews*	Cognitive demands		0.147**		
Adjusted R ²		0.213	0.231	0.231	0.243

From the data of Model1 and Model2 in Table 7, it can be seen that after Model2 adds the product of review quality and cognitive needs, the adjusted R² is significantly higher than Model1, and the overall model fits better. The same applies to Model3 and Model4. In addition, the product coefficient of review quality and cognitive demand ($\beta = 0.147$, $P < 0.01$) is significant, that is, cognitive demand has a significant positive moderating effect between review quality and consumer purchase intention (Hennig-Thurau T, Walsh G., 2004 : 92)

The product coefficient of the number of reviews and cognitive needs ($\beta = 0.119$, $P < 0.05$) is significant, and cognitive needs have a significant positive moderating effect between the number of reviews and consumers' purchase intentions. Hypothesis H4 is verified. In summary, cognitive demand has a significant positive moderating effect between information credibility and consumer purchase intention.

Research Conclusions

From the perspective of credibility, this paper studies the influence of reviewers' professionalism, reviewers' motivation, review quality, and number of reviews on consumers' purchase intentions, and introduces cognitive needs to explore its moderating effects. The research results show that: Cross-border ecommerce shopping” is attracting shoppers around the world due to the huge variety of products available In addition, shoppers can also compare prices and finding cheap products is not difficult at all. This is the reason why that cross-border e-commerce It has become popular with buyers and sellers at the same time. Let's take a look at the numbers that help confirm the heat of cross-border ecommerce.

1) The credibility of online word-of-mouth sources positively affects consumers' purchase intentions. Compared with the professionalism of reviewers, reviewers' motivation has a greater impact on consumers' purchase intentions; the credibility of online word-of-mouth information Influencing consumers' purchase intention, the number of reviews has the greatest influence on consumers' purchase intention, followed by review quality.

2) The professionalism of reviewers, the motivation of the reviewers, the quality of reviews, and the number of reviews will significantly positively promote consumers' purchase intentions. Among them, the motivation of reviewers has the greatest effect, followed by the number of reviews and the professionalism of reviewers, and the impact of review quality The smallest.

3) Cognitive needs have a significant moderating effect between the credibility of online word-of-mouth sources and the impact of information credibility on consumers' purchase intentions. Consumers with high cognitive needs will use the central path to process information, comprehensively search for relevant materials, actively seek information for analysis, and rationally think about the source and content of the information. Consumers with high cognitive needs will have lower cognitive needs of consumers, online word-of-mouth sources and information content have a greater impact on purchase intentions.

Research recommendations

Combining the above research conclusions and the era background of live streaming, this article puts forward the following management suggestions:

1. Improve product quality and service capabilities, and do a good job in the supervision and management of communication channels.
2. Encourage consumers to participate in reviews in a reasonable way, and correctly analyze and evaluate the content.
3. Differentiate consumers from multiple angles and differentiate marketing.

References

- Cacioppo J T, Petty R E, Kao C F. (1986). *Central and peripheral routes to persuasion: an individual difference perspective*. Personality and social psychology.
- Gong Yanping, Liang Shulin. (2014). *Research on the influence of online reviews on consumers' willingness to adopt new technology products Based on the perspective of ELM*. Soft Science.
- Hennig-Thurau T, Walsh G. (2004). *Electronic Word of Mouth: motives for and consequences of reading customer articulations on the internet*. International Journal of Electronic Commerce.
- Hu Juanjuan. (2012). *Influencing Factors of Internet Evaluation on Recipient's Perception of Reliability*. Nanjing: Nanjing University.
- Mcguire W J, William J. (1985). *Attitudes and attitude change*. The handbook of Social Psychology.
- Sussman SW, Siegal W S. (2003). *Informational influence in organizations an integrated approach to knowledge adoption*. Information Systems Research.
- Zheng Xiaoping. (2008). *An Empirical Study on the Impact of Online Reviews on Online Consumers' Purchase Decisions*. Beijing: Renmin University of China.

รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์
เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
An Administration Model of Saklasutheera-Upatam School in Developing
Teachers Towards the Quality of Students

ชลารักษ์ สายอุทิศน์

โรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์

Chalarak Saiutasana

Matthayom Wat Srichanpradit School under the Royal Patronage of His Majesty the King

E-mail: dr.chalarak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนก่อนการพัฒนา 2. สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3. ศึกษาผลการปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบฯ 4. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของนักเรียนและ 5. ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบฯ ประชากร ได้แก่ 1) ครู จำนวน 7 คน 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน 3) ผู้ปกครอง จำนวน 60 คนและ 4) นักเรียน จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสรุปผลการศึกษาเอกสาร แบบสอบถาม แบบบันทึกข้อมูลการประชาสัมพันธ์ แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบบันทึกคุณภาพของนักเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง

ผลการศึกษาการบริหารโรงเรียน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า โรงเรียนมีทรัพยากร ครูและบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยียังไม่เหมาะสม ด้านกระบวนการ มีระบบไม่ชัดเจน ด้านผลผลิต พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษายังไม่ดีพอ ด้านผลลัพธ์ ทิศนคติของครูเป็นเชิงลบ

ผลการสร้างรูปแบบฯ จากการวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินความเป็นไปได้ การประชาสัมพันธ์ การสนทนากลุ่มและประเมินความเหมาะสม ได้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รอง 14 กิจกรรม

ผลการปฏิบัติในการบริหารโรงเรียน โดยใช้รูปแบบฯ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูงขึ้นทุกชั้น ร้อยละของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับสูงขึ้นทุกประเด็น

* วันที่รับบทความ: 2 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 26 กันยายน 2564; วันตอบรับบทความ: 29 กันยายน 2564

ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบฯ พบว่า นักเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ; การบริหารเชิงกลยุทธ์; พัฒนาครู; คุณภาพผู้เรียน

Abstracts

The objectives of the research were as follows: 1. to study the current condition and the level of administration of School before development, 2. to create an administration model of Saklasutheera-Upatam School in developing teachers towards the quality of students, 3. to study the results of applying the administrative model, 4. to study the academic achievement and quality of students, and 5. to study the satisfaction towards the administration model. The population used this research were consisted of; 1) 7 teachers, 2) 7 members of Board of Basic Education Institute, 3) 60 parents of the students, and 4) 60 students. The tools applied in the research in collecting data were summary of related documents, 5-rating scale questionnaire, recorded public hearing, recorded information, group chat, suitability assessment form, recorded form for student's academic achievement, recorded form for student's quality, and the satisfaction assessment form of students, teachers, Basic Education Committees, and parents.

The result of the study found that in the aspect of Input schools had had inadequate resources, teachers, staff, suitable materials, equipment and technological systems. In the aspect of Process, system was unclear; in the aspect of Output, development of the quality education was good enough; and in the aspect of Outcome, teachers had negative attitude.

The result of creating school administration model by analyzing information and possibility, public hearing, group discussion, and assessment by an expert resulted in CIN – CR Model of Saklasutheera-Upatam School in developing teachers towards the quality of students was created which consists 3 main strategies, 8 secondary strategies, and 14 activities.

The result of the performance in school administration by applying the model found that the performance was at the highest level. In the academic achievement, all levels scored high level of performance and percentage of learner quality development in all issues was also in high level.

Keywords: Format; Strategic Management; Teacher Development; Learner's Quality

บทนำ

ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี วัฒนธรรมและการดำรงชีพ เป็นวิกฤตสำคัญที่มนุษย์ต้องเผชิญ ซึ่งมนุษย์เป็นผู้มีส่วนสำคัญที่มีบทบาทต่อการพัฒนารอบด้าน มนุษย์จึงให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาโดยจัดให้เป็นลักษณะของการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการจัดระบบการจัดการศึกษาตามบริบทและตอบสนองความต้องการของแต่ละประเทศ รูปแบบการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศจึงมีความแตกต่างและคล้ายคลึงกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555 : 28) สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการจัดการหรือ IMD (International Institute for Management

Development) จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2555 จาก 59 ประเทศ พบว่า อันดับของประเทศไทย ด้านการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 52 ต่ำกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น สิงคโปร์ อันดับ 6 และมาเลเซีย อันดับ 33 ซึ่งถือว่าเป็นจุดอ่อนต้องเร่งปรับปรุงแก้ไข

การศึกษาไทยในภาพรวม อยู่ในสภาพท้าทายคนไทยทั้งประเทศว่าจะช่วยกันฟื้นฟูสภาพที่ตกต่ำของผลลัพธ์ทางการศึกษาของเยาวชนไทยอย่างไร หลักฐานของสภาพตกต่ำอยู่ที่ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ชัดเจนอย่างยิ่ง ยืนยันโดยผลการทดสอบ PISA (Programme for International Student Assessment) เปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผลการทดสอบเด็กไทยอยู่ในกลุ่มต่ำสุดทุกวิชา (วิจารณ์ พานิช, 2556 : 3 – 4) ในช่วงระยะเวลาการปฏิรูปการศึกษาทั้งสองทศวรรษที่ผ่านมา ทุกประเทศทั่วโลกได้ริเริ่มและดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสู่ยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) มีจุดเน้นที่สำคัญ 3 เรื่อง คือ เรื่องโอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษาและการมีส่วนร่วม ประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วน ในประเด็นหลักที่ 2 คือ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบกระบวนการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง “คุณภาพการศึกษา” คงไม่ใช่คุณภาพของนักเรียนเพียงอย่างเดียว เพราะการที่นักเรียนจะมีคุณภาพได้นั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ จึงควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาทั้งระบบ โดยกำหนดเป้าหมายความสำเร็จไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของครูที่ได้รับการพัฒนาสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ครูทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีโครงการ/กิจกรรมที่สำคัญ เช่น จัดระบบพัฒนาครูเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคล พัฒนาครูดี ครูเก่ง Master Teacher พัฒนาครูด้วยระบบ e – Training เป็นต้น ซึ่งมีนโยบายสังคมคุณภาพชีวิต โดยให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ เพื่อพัฒนาครูตามสมรรถนะให้เป็นครูดี มีคุณภาพ คุณธรรม การพัฒนาครูที่จะประสบความสำเร็จได้ในอนาคตนั้น ต้องเริ่มด้วยการศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ใหม่ ๆ เพื่อที่จะได้นำหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ดี และมีความเหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาครูของแต่ละสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด กลยุทธ์หรือการจัดการเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้บริหารกระทำ เพื่อให้ได้กลยุทธ์ขององค์การครูในการศึกษายุค 4.0 ต้องสามารถพัฒนานักเรียนยุค 4.0 ให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรม การเรียนและทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ การสื่อสาร การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การติดต่อสื่อสารทางไกล การใช้คอมพิวเตอร์ ปัญญาประดิษฐ์ การคิดคำนวณ

การสร้างอาชีพและเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังต้องสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการ การพัฒนาทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม การเสริมสร้างสุขภาพอนามัย การเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี การจัดการเกี่ยวกับเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัว การเป็นผู้ประกอบการใหม่ การมีจิตสาธารณะ (ดิเรก พรสีมา, 2552 : 62)

จากการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ในด้านต่าง ๆ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่าย สามารถสรุปปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการของโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ได้ว่า ชุมชนโดยรอบโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ นักเรียนขาดทักษะในการดำรงชีวิต มีปัญหาด้านพฤติกรรม ขาดระเบียบวินัย มีความเสี่ยงที่จะถูกชักจูงได้ง่าย ครูของโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์มีสองช่วงวัย คือครูอาวุโสและครูบรรจุใหม่ ประกอบด้วยครูที่มีอายุเกิน 50 ปีและครูช่วงอายุน้อยกว่า 40 ปี โดยอายุเฉลี่ยของครูคือ 33 ปี ทำให้การปฏิบัติงานเกิดช่องว่างระหว่างวัย ครูอาวุโสมีประสบการณ์ในการสอนแต่ขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยี ส่วนครูบรรจุใหม่ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี แต่ขาดประสบการณ์ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ประสบปัญหาโดยตลอด (โรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์, 2560 : 32)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ จึงได้ริเริ่มพัฒนา “รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน” ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน เพื่อมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งนโยบายของหน่วยงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาในทุกระดับ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายแผนงานและโครงการให้สอดคล้องกัน รวมทั้งนโยบาย แผนงาน โครงการที่สนองและแก้ปัญหาของโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามขั้นตอนของการพัฒนางานตามความคิดวงจรเดมมิง (Deming Cycle) โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม (Network Building and Participatory) ของชุมชน หน่วยงานองค์กรภาครัฐและเอกชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนา (Change Management) เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ เพื่อพัฒนาครู สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ก่อนการพัฒนา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติในการบริหารโรงเรียน โดยใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
4. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์ จำนวน 7 คน ครู โรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์ จำนวน 7 คน นักเรียน โรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์ จำนวน 60 คนและผู้ปกครอง โรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์ จำนวน 60 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสรุปผลการศึกษาเอกสาร แบบสอบถามความคิดเห็นระดับการปฏิบัติในการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อนำมาয়กร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากนั้นใช้แบบบันทึกผลการประชาพิจารณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และนำไปใช้ จากนั้นใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในการบริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แบบบันทึกการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปใช้ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์ แบบบันทึกคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2560 และ 2562 และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ลักษณะของเครื่องมือ 1. แบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบบันทึกผลการประชาพิจารณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เป็นแบบบันทึกตามความเห็นของผู้ตอบ 2. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในการบริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธีราอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพ

ผู้เรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดตามแบบวัดโดยวิธีของ Likert 4. แบบบันทึกการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปใช้ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์และแบบบันทึกคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2560 และ 2562 เป็นแบบบันทึกข้อมูลโดยครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบบันทึกผลการประชาพิจารณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยนำส่งแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญและรับกลับด้วยตนเอง

3.3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในการบริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครู แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยมอบหมายให้ครูที่ปรึกษาเก็บข้อมูลจากนักเรียนและผู้ปกครอง

3.4 แบบบันทึกการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปใช้ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์และแบบบันทึกคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2560 และ 2562 ครูที่ปรึกษาเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

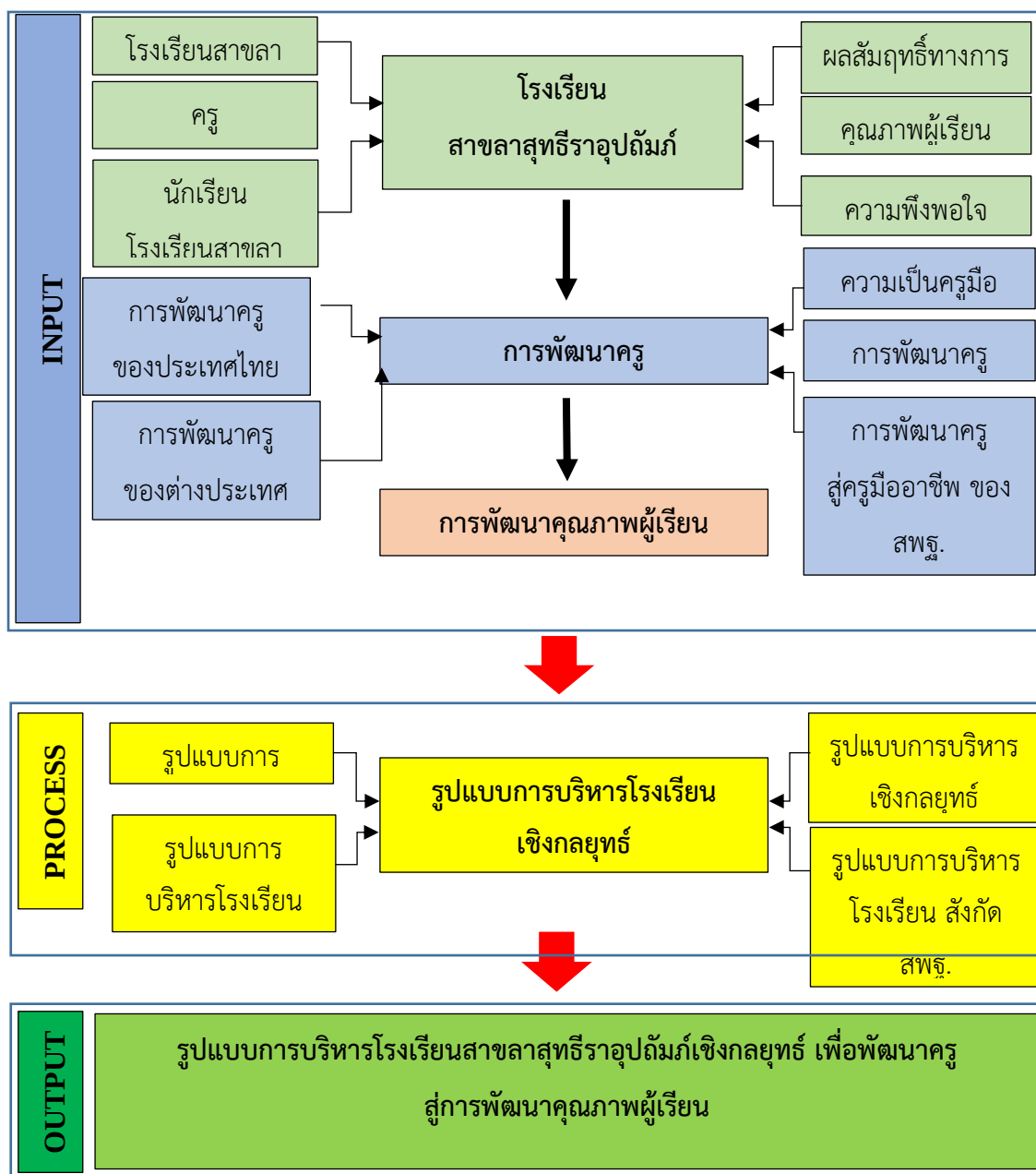
4.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อประมวลข้อมูลในตอนต้นที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของระดับการปฏิบัติ การบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 การเปรียบเทียบพัฒนาการ จากค่าร้อยละ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครู สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสอบถามประชากร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ก่อนการพัฒนา พบว่าสภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลของโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ สรุปได้ดังนี้

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวนครูมีไม่เพียงพอ ครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนมาก งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากทางราชการมีจำกัด ทำให้ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยียังไม่ได้รับการพัฒนาให้เพียงพอและเหมาะสม ทำให้การบริหารโรงเรียนยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน ผู้ปกครองนักเรียน ส่วนมากมีฐานะค่อนข้างยากจน ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องได้รับการพัฒนาหลายมาตรฐาน แต่จุดเด่นคือ ผู้ปกครองและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียน ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถและมีภาวะผู้นำที่ดีครูมีวินัย มีความรับผิดชอบในการทำงานและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ด้านกระบวนการ (Process) การดำเนินการในการบริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนาครูยังทำได้ไม่ชัดเจน ไม่เป็นระบบ ไม่ครอบคลุม หลักสูตรสถานศึกษายังไม่ได้ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน กระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ยังไม่เหมาะสมกับการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้อยู่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้

ด้านผลผลิต (Output) มาตรฐานด้านผลการจัดการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยภาพรวมของโรงเรียนยังอยู่ในระดับต่ำ ครูยังขาดความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูอาวุโสขาดทักษะในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ขาดเทคนิควิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ตลอดจนขาดทักษะในการแก้ปัญหาการจัดการรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

ด้านผลลัพธ์ (Outcome) ครูมีทัศนคติเชิงลบในการพัฒนาด้านวิชาการ ครูส่วนใหญ่ไม่ต้องการไปอบรมเพื่อพัฒนาทักษะหรือความรู้เพิ่มเติม เนื่องจากเข้าใจว่าการไปอบรมคือการรับภาระงานเพิ่มจากสิ่งที่เคยปฏิบัติอยู่แล้วตามปกติ การมีรูปแบบการบริหารที่ดี จะทำให้ครูสามารถนำความรู้และแนวทางการพัฒนานักเรียนไปปรับใช้ได้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคล ผลการปฏิบัติงานของครูยังอยู่ในระดับที่ควรได้รับการพัฒนา

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่ความเป็นมืออาชีพ

จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพและการศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเชิงกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาครู ผู้วิจัยได้กำหนดร่างรูปแบบการบริหาร

โรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลุยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนและนำรูปแบบไปประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมด้วยการปรึกษาหารือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ท่าน ศึกษาพิเศษ จำนวน 3 ท่านและคณะครูโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ จำนวน 8 ท่าน การสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 ท่าน ผู้บริหาร ที่มีวิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านและศึกษาพิเศษ วิทยฐานะศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 1 ท่านและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัยที่สังกัดคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน สรุปเป็นรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเชิงกลุยุทธ์ของโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ ที่ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รอง 14 กิจกรรม ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Instruction development)

- 1.1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.1.1 การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.1.2 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.2.1 การอบรม
 - 1.2.2 การศึกษาดูงาน
 - 1.2.3 การสอนงาน
 - 1.2.4 การเป็นพี่เลี้ยง
 - 1.2.5 การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.3 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
 - 1.3.1 สื่อสร้างสรรค์
 - 1.3.2 ครู IT
- 1.4 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้
 - 1.4.1 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาครู ด้วยเครือข่ายการเรียนรู้ (teacher development by Network support)

- 2.1 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้
 - 2.1.1 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
- 2.2 การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม

2.2.1 นิทรรศการนวัตกรรม

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาครูผู้สอนในชั้นเรียน (teacher development to Classroom Researcher)

3.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผู้เรียน

3.1.1 การทำแผนพัฒนารายบุคคล (IDP)

3.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

3.2.1 การประกวด 1 ห้องเรียน 1 วิจัย

3. ผลการปฏิบัติในการบริหารโรงเรียน โดยใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากการตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมมีผลการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.65$, $\sigma = 0.60$) โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด 3 ด้านได้แก่ ด้านที่ 5 การควบคุมและประเมินผลรูปแบบ รองลงมาคือ ด้านที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์และด้านที่ 4 การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์ จากการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนพบว่า โดยภาพรวม มีผลการพัฒนาอยู่ในระดับสูงขึ้นไปทุกชั้นและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามลำดับ

4.2 การศึกษาคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์ จากการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนพบว่า นักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์ มีร้อยละของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวม มีผลการพัฒนาคุณภาพปีการศึกษา 2562 อยู่ในระดับสูงกว่าปีการศึกษา 2560 ทุกประเด็นการพิจารณา

5. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.62$) ครู มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.71$) นักเรียน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.64$, $\sigma = 0.60$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ก่อนการพัฒนา พบว่าสภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูลโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ ครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนมาก งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากทางราชการมีจำกัด อุปกรณ์และระบบเทคโนโลยียังไม่ได้รับการพัฒนาให้เพียงพอและเหมาะสม ทำให้การบริหารโรงเรียนยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน สอดคล้องกับพัทธนันท์ ทรรษาภิรมย์โชคและจิราภรณ์ กาแก้ว (2557 : 95-108) ที่ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ของโรงเรียนขนาดเล็กคือ ครูไม่ตรงสาขาวิชาเอก ครูต้องรับงานสอนหลายวิชา

2. การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่ความเป็นมืออาชีพ

รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยของโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ ที่บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการร่วมกันสอดคล้องกับพรทิพย์ สุพรรณกุล (2553 : 156) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบโรงเรียนสมรรถนะสูงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนตามขอบข่ายภาระงานโรงเรียน กำหนดให้รูปแบบโรงเรียนสมรรถนะสูงมีองค์ประกอบของโรงเรียนสมรรถนะสูงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำหลักการตามมิติขององค์การสมรรถนะสูงประกอบด้วย การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ การจัดการความรู้ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการกระบวนการและการมุ่งเน้นผลลัพธ์มาปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารงานตามขอบข่ายภาระงานโรงเรียน

3. ผลการปฏิบัติในการบริหารโรงเรียน โดยใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผลการปฏิบัติในการบริหารโรงเรียน โดยใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนพบว่า โดยภาพรวมมีผลการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับเพชริน สงค์ประเสริฐ (2553 : 191 – 199) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม 4 องค์ประกอบที่พัฒนาขึ้น ว่ามีความเป็นไปได้และเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ พบว่า ในปีการศึกษา 2562 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เฉลี่ยที่สูงขึ้นกว่าปีการศึกษา 2560 ทุกระดับชั้น ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์มีกลยุทธ์ในการพัฒนาครู สามารถถ่ายทอดความรู้และเทคนิคในการสร้างองค์ความรู้ให้นักเรียนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับสถิติ เหมพา (2556 : 80) ได้ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 สรุปผลการวิจัยได้ว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา การบริหารเชิงกลยุทธ์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

2. ผลการศึกษาคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ พบว่า คุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2562 มีการพัฒนาขึ้นจากปีการศึกษา 2560 ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากการที่ผู้บริหารที่ได้นำกลยุทธ์ในการบริหาร เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมาใช้ในโรงเรียน และครูได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาพัฒนานักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับ รณชิต ฤทธิ์สำเร็จ (2558 : 116 – 118) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่าระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่าคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่ประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบการประเมินที่ 3 ช่วงปีการศึกษา 2554 – 2558 ในภาพรวมมีคุณภาพในระดับดีมาก

5. การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการบริหารงานของโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์มีการพัฒนาครู เพื่อให้ครูไปพัฒนานักเรียน มีความพึงพอใจกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนา

คุณภาพผู้เรียน ส่งผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลุยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เนื่องจากทำให้เกิดการพัฒนาทั้งระบบ ตั้งแต่ตัวครู นักเรียนและยังส่งผลไปถึงผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับวชิราภรณ์ สังข์ทอง (2554 : 250 – 272) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ สำหรับเครือข่ายทางสังคมเพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาเด็กและเยาวชนขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านยาเสพติด ด้านการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และด้านบริโภคนิยมจนเกินความจำเป็นแต่ละพื้นที่มีศักยภาพในการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคม ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรวมตัวเป็นเครือข่ายทางสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสมาชิกในครอบครัวสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ สำหรับปัจจัยเงื่อนไขการเรียนรู้ มีเครือข่ายทางสังคมสำหรับเด็กเป็นปัจจัยภายใน

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลุยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ก่อนการพัฒนาจนพบว่า สิ่งที่โรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์ประสบคือ ปัญหาด้านการการบริหารโรงเรียนยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน ครูขาดความเข้าใจเรื่องการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการวิเคราะห์สังเคราะห์นักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ จึงทำให้เกิดการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลุยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนขึ้น โดยใช้กลุยุทธ์ในการบริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3 กลุยุทธ์หลัก 8 กลุยุทธ์รอง ที่ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูด้วยเครือข่ายการเรียนรู้และการพัฒนาครู สุ่มวิจัยในชั้นเรียน เมื่อนำกลุยุทธ์ไปปฏิบัติในโรงเรียนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และคุณภาพของนักเรียน มีการพัฒนาขึ้นอย่างชัดเจนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลุยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เนื่องจากครูมีการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย นำผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายมาใช้ในการพัฒนาตนเอง เพื่อนำมาสร้างและพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อทำเป็นวิจัยในชั้นเรียน สำหรับส่งเสริมหรือซ่อมเสริมนักเรียนตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน งานวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลุยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นของโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์ได้ตรงจุด มีผลการวิจัยที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้และพัฒนาต่อยอดเพื่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาขาสุทธิราชอุปถัมภ์เชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากสิ่งที่ได้จากงานวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่ปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้และวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรกระตุ้นให้ครูมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระและกิจกรรม การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักเรียน
3. โรงเรียนควรมีบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสมและ. ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงไปและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนเชิงกลยุทธ์จากโรงเรียนต่าง ๆ ที่หลากหลาย เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาบริบทของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น การศึกษาโรงเรียนระดับอื่น ๆ อาจเห็นถึงความแตกต่างของการบริหารโรงเรียนเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในบริบทที่แตกต่างกันออกไป
3. โรงเรียนควรพัฒนาครูสู่นักวิจัยในเชิงลึก เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนยิ่งขึ้น
4. ควรพัฒนาวิธีการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ดิเรก พรสีมา. (2552). *การพัฒนาวิชาชีพครู*. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.ลิฟวิ่ง.
- พรทิพย์ สุพรรณกุล. (2553). *การพัฒนารูปแบบโรงเรียนสมรรถนะสูงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัทธนันท์ หารษาภิรมย์โชค และจิราภรณ์ กาแก้ว. (2557). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 6 (12), 95 – 108.
- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รณชิต ฤทธิ์สำเร็จ. (2558). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ (2560). *รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2560*. สมุทรปราการ: โรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2555). *การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ. 2558 – 2559 (World Economic Forum: WEF 2015 - 2016)*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- วชิราภรณ์ สังข์ทอง. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สำหรับเครือข่ายทางสังคมเพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- อภิชาติ เหมพา. (2556). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

The Benefit Type Have Influence to Engagement in Kunming University

LuoMou and Nont Sahaya

Burapha University, Thailand

Corresponding Author, Email address: luomousj@gmail.com

Abstracts

The purpose of this research was to study “The benefit types have influence to engagement in Kunming university.” The samples were 322 employees who are working in the Kunming University with values of Alpha reliability reaches 0.962. The statistics used in data analysis are primarily descriptive statistics were percentage, mean, standard deviation. And citation statistics were used to test the hypothesis that the significance level of 0.05 is the Multiple Regression Analysis. The results of this research showed that samples were females counted as 61.4%, aged 41- 50 years counted as 30.0%, married counted as 79.5%, graduated with Master's degree or higher counted as 40.3%, the position of teacher counted as 67.1%, and more than 5 years of work duration counted as 74.6%. The major benefit types that have influenced all the factors of engagement were Social insurance and Statutory holidays. Minor benefit type of Annual leave has influenced to the Commitment factors of engagement and benefit type of Free or low-cost canteens has influenced to the Loyalty factors of engagement.

Keywords: Remuneration Management; Salary; Benefit; Engagement

Introduction

Employee benefits are actually a form of employee incentives; they are material incentives. Kunming University provides employees with reasonable benefits and improves their enthusiasm for work. We need to discuss this issue now. Among the benefits provided by Kunming University, which one can affect the dedication of the United employees, it can help improve the competitiveness of the university while retaining talents. Many people want to enter the university education system as teachers or employees. However, teachers may be dissatisfied with certain aspects after entering the university, which will affect the degree of professionalism. I hope to use the benefits to understand what kind of benefits will affect the degree of professionalism. We can improve welfare and make university faculty and teachers more motivated to work.

Objective

To study the type of benefit has influence to engagement in Kunming University.

Methodology

Quantitative research

The research population is Kunming University has 1,645 faculties and staff members, including 1075 full-time teachers Table6-1 shows the number of employees.

Table5-1 shows the number of employees.

Type	Number of populations	Number of samples
Teacher	1075	210
Staff	570	122
Total	1645	322

Then the questionnaire survey method will be used for collecting data, respondents will be the individuals who are working in the Kunming University to represent the population of Kunming university, respondents quantity is calculated based on Toro Yamane's (Yamane, 1973:42)

$$\text{theory: } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

Where n is the sample size, N is the population size, e is the confidence interval.

$$n = \frac{1645}{1 + 1645 * (0.05)^2}$$

$$n = 321.76 \approx 322$$

I will select 322 teachers and employees to conduct the survey

Sampling procedure, the researcher divided stratified random sampling into the following steps:

The population is 1645 employees and the sample size is 332 people. Then the group the samples, divided into teachers and employees, take a sample of 322 people in proportion to the teacher's 65.3%, and an employee's 34.6% to obtain the determined sample size. As known teachers have 1075, staffs have 570.

Questionnaire. the research tool used in this study is a questionnaire. The sample is 322 employees working at Kunming University, with an Alpha reliability value of 0.962. The questionnaire containing the content of welfare categories affects the factors of employee engagement: Kunming University's case study on welfare and employee engagement is a closed question. The questionnaire is divided into three parts: demographic data, welfare awareness, and engagement of university teachers and employees. In the questionnaire, respondents were asked to answer which type of welfare is more important to them. The reliability rate of the questionnaire was 0.92 (Cronbach's alpha). Data use the mean, standard deviation, and paired sampling t-test for analysis.

Qualitative research

The purpose of this qualitative part is to explain the findings of the quantitative part. Interviews are used to collect data. There are 20 people in total, 13 teachers and 7 employees. Each interview takes about 30 minutes. The interview is recorded and then Transcription is used for data analysis. Analyze the data by using the thematic analysis method to find a result.

Conceptual framework

In this study to study the types of benefit influencing factors of employee engagement:
A case study of Kunming University.

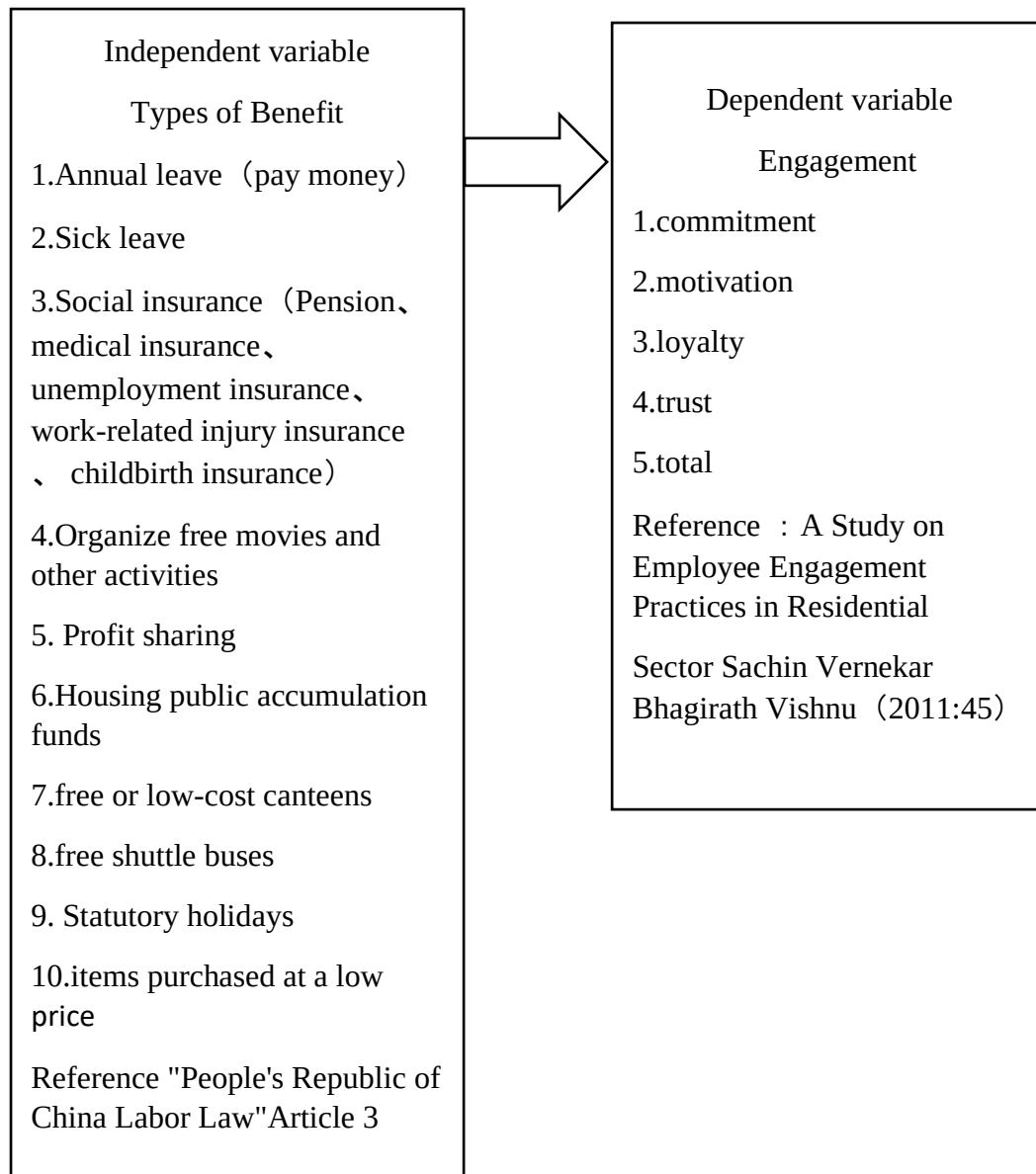

Table 1. Conceptual framework for research “The impact of benefit on engagement”

Results

Hypothesis testing condition; by each hypothesis must have significant level less than 0.05 (Significant level 95%) therefore refuse H_0 but if hypothesis has significant level more than 0.05 (Significant level 95%) it will accept H_0 .

6.1 Employee commitment hypothesis and result

H_0 : Annual leave, Sick leave, social Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle

buses, Statutory holidays, items purchased at a low price cannot influence to engagement(commitment).

H1:Annual leave, Sick leave, social Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing , Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price can influence to engagement(commitment).

Employee commitment was selected as the explained variable, which was recorded as Y. The variables in the above table are used as explanatory variables, and the form of the equation is multiple linear regression equation, which is set as follows:

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3...+ b_kX_k + e$$

table 6-1-1 independent variable

IV	
Y	commitment
a	Constant
b (1-k)	Coefficient
X ₁	Annual leave
X ₂	Sick leave
X ₃	Social insurance
X ₄	Organize free movies and other activities
X ₅	Profit Sharing
X ₆	Housing Provident Fund
X ₇	free or low-cost canteens
X ₈	Free shuttle bus
X ₉	Statutory holidays
X ₁₀	items purchased at a low price
e	Error

This will reject the null hypothesis (H0) that is found to be variable in the promise, and at least the party that can predict the benefits can influence the participation. The parameters and analysis of the data collection questionnaire are processed by statistical analysis. The selected variable is related to the commitment. The results are shown in the table below.

Table 6-1-2 Model Summary^c

Mode l	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.221 ^a	.049	.046	.46121
2	.248 ^b	.061	.056	.45879

a. Predictors: (Constant), social insurance

b. Predictors: (Constant), social insurance, Annual leave

c. Dependent Variable: employee engagement-commitment

In table 6-1-2 show to R value between independent variable The influence of engagement a .social insurance, employee engagement-commitment equal to 0.221,b social insurance, Annual leave , employee engagement-commitment =0.248 and R square equal to a= 0.49, b=.061, The adjustment R² of Model 2 in Table 4-8 a is 0.046, b is 0.056. Benefit can explain employee commitment 5.6% of the difference

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3.121	.166		18.770	.000
	Social insurance	.181	.043	.221	4.188	.000
2	(Constant)	2.882	.199		14.463	.000
	Social insurance	.183	.043	.223	4.262	.000
	Annual leave	.058	.027	.113	2.149	.032

From table 6-1-3 after tested found that commitment is Sig. = 0.001, which is less than the significance level of 0.05 indicates that there is at least one factor of quality of work life that can predict the effect of changes in operational efficiency. Multiple Regression Equation after tested show in below;

$$\text{Unstandard } Y = 2.882 + 0.183 * X_3 + 0.058 * X_1 + e$$

Employee motivation hypothesis and result

H0: Annual leave, Sick leave, social Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price cannot influence to engagement(motivation).

H1: Annual leave, Sick leave, social Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price can influence to engagement(motivation).

Employee motivation was selected as the explained variable, which was recorded as Y. The variables in the above table are used as explanatory variables, and the form of the equation is multiple linear regression equation, which is set as follows:

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 \dots + b_kX_k + e$$

table 6-1-1 independent variable

IV	
Y	commitment
a	Constant
b (1-k)	Coefficient
X ₁	Annual leave
X ₂	Sick leave
X ₃	Social insurance

X ₄	Organize free movies and other activities
X ₅	Profit Sharing
X ₆	Housing Provident Fund
X ₇	free or low-cost canteens
X ₈	Free shuttle bus
X ₉	Statutory holidays
X ₁₀	items purchased at a low price
e	Error

This will reject the null hypothesis (H₀) that is found to be variable in the promise, and at least the party that can predict the benefits can influence the participation. The parameters and analysis of the data collection questionnaire are processed by statistical analysis. The selected variable is related to the commitment. The results are shown in the table below.

Table 6-1-2 Model Summary^c

Mode	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.221 ^a	.049	.046	.46121
2	.248 ^b	.061	.056	.45879

a. Predictors: (Constant), social insurance

b. Predictors: (Constant), social insurance, Annual leave

c. Dependent Variable: employee engagement-commitment

In table 6-1-2 show to R value between independent variable The influence of engagement a .social insurance, employee engagement-commitment equal to 0.221, b social insurance, Annual leave , employee engagement-commitment =0.248 and R square equal to a= 0.49, b=.061, The adjustment R² of Model 2 in Table 4-8 a is 0.046, b is 0.056. Benefit can explain employee commitment 5.6% of the difference

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3.121	.166		18.770	.000
	Social insurance	.181	.043	.221	4.188	.000
2	(Constant)	2.882	.199		14.463	.000
	Social insurance	.183	.043	.223	4.262	.000
	Annual leave	.058	.027	.113	2.149	.032

From table 6-1-3 after tested found that commitment is Sig. = 0.001, which is less than the significance level of 0.05 indicates that there is at least one factor of quality of work life that can predict the effect of changes in operational efficiency. Multiple Regression Equation after tested show in below;

$$\text{Unstandard } Y = 2.882 + 0.183 * X_3 + 0.058 * X_1 + e$$

Employee motivation hypothesis and result

H0: Annual leave, Sick leave, social Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price cannot influence to engagement(motivation).

H1: Annual leave, Sick leave, social Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price can influence to engagement(motivation).

Employee motivation was selected as the explained variable, which was recorded as Y. The variables in the above table are used as explanatory variables, and the form of the equation is multiple linear regression equation, which is set as follows:

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3... + b_kX_k + e$$

table 6-2-1 independent variable

IV	
Y	motivation
a	Constant
b (1-k)	Coefficient
X ₁	Annual leave
X ₂	Sick leave
X ₃	Social insurance
X ₄	Organize free movies and other activities
X ₅	Profit Sharing
X ₆	Housing Provident Fund
X ₇	free or low-cost canteens
X ₈	Free shuttle bus
X ₉	Statutory holidays
X ₁₀	items purchased at a low price
e	Error

This will reject the null hypothesis (H0) that is found to be variable in the promise, and at least the party that can predict the benefits can influence the engagement. The parameters and analysis of the data collection questionnaire are processed by statistical analysis. The selected variable is related to the motivation. The results are shown in the table below.

Table 6-1-2 Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.268 ^a	.072	.069	.44465	1.890

a. Predictors: (Constant), social insurance

b. b. Dependent Variable: employee engagement--motivation

In table 6-1-2 show to R value between independent variable The influence of engagement a .social insurance, employee engagement- motivation equal to 0.268, and R square equal to a= 0.72, the adjustment R² of Model 2 in Table 4-12 is 0.069. Explain benefit can explain 6.9% of employee motivation, and benefits have an impact on engagement.

Table 4-14 Coefficients

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta	t		Tolerance	VIF
(constant)	3.050	.160		19.026	.000		
Social insurance	.215	.042	.268	5.154	.000	1.000	1.000

a. Dependent Variable: employee engagement--motivation

From table 4-8 after tested found that motivation is Sig. = 0.001, which is less than the significance level of 0.05 indicates that there is at least one factor of benefit that can effect engagement. Multiple Regression Equation after tested show in below;

$$\text{Unstandardized } Y = 3.050 + 0.215 * X_3 + e$$

$$\text{Standardized } Y = 0.268 * X_3 + e$$

Employee loyalty hypothesis and result

H0: Annual leave, Sick leave, Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price cannot influence to engagement(loyalty).

H1: Annual leave, Sick leave, Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price can influence to engagement(loyalty).

Employee commitment was selected as the explained variable, which was recorded as Y. The variables in the above table are used as explanatory variables, and the form of the equation is multiple linear regression equation, which is set as follows:

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3... + b_kX_k + e$$

table 6-3-1 independent variable

IV	
Y	loyalty
a	Constant
b (1-k)	Coefficient
X ₁	Annual leave
X ₂	Sick leave
X ₃	Social insurance
X ₄	Organize free movies and other activities
X ₅	Profit Sharing
X ₆	Housing Provident Fund
X ₇	free or low-cost canteens
X ₈	Free shuttle bus
X ₉	Statutory holidays
X ₁₀	items purchased at a low price
e	Error

This will reject the null hypothesis (H0) that is found to be variable in the promise, and at least the party that can predict the benefits can influence the engagement. The parameters and analysis of the data collection questionnaire are processed by statistical analysis. The selected variable is related to the loyalty

Table 6-3-2 Model Summary^c

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.279 ^a	.078	.075	.48045
2	.300 ^b	.090	.085	.47794

a. Predictors: (Constant), social insurance

b. Predictors: (Constant), social insurance, free or low-cost canteens

c. Dependent Variable: employee engagement-loyalty

In table 6-3-2 show to R value between independent variable The influence of engagement a .social insurance, employee engagement-loyalty equal to 0.279, b social insurance, free or low-cost canteens , employee engagement-loyalty =0.300 and R square equal to a= 0.78, b=.090, The adjustment R² of Model 2 in Table 4-8 a is 0.75, b is 0.85. It can explain 8.5% of employee loyalty differences.

Table 6-3-3 Coefficients

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1 (Constant)	2.965	.173		17.116	.000		
Social insurance	.242	.045	.279	5.386	.000	1.000	1.000
2 (Constant)	3.228	.212		15.258	.000		
Social insurance	.229	.045	.264	5.076	.000	.982	1.018
Free or low-cost canteens	.058	.027	.112	2.148	.032	.982	1.018

a. Dependent Variable: employee engagement-loyalty

From table 4-8 after tested found that loyalty is Sig. = 0.001, which is less than the significance level of 0.05 indicates that there is at least one factor of benefit that can effect engagement. Multiple Regression Equation after tested show in below;

$$\text{UNstandard } Y = 3.228 + 0.229 \cdot X_3 + 0.058 \cdot X_7 + e$$

$$\text{Standard } Y = 0.264 \cdot X_3 + 0.112 \cdot X_7 + e$$

Employee trust hypothesis and result

H0: Annual leave, Sick leave, Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price cannot influence to engagement(trust).

H1: Annual leave, Sick leave, Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price can influence to engagement(trust).

Employee trust was selected as the explained variable, which was recorded as Y. The variables in the above table are used as explanatory variables, and the form of the equation is multiple linear regression equation, which is set as follows:

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 \dots + b_kX_k + e$$

table 6-4-1 independent variable

IV	
Y	Trust
a	Constant
b (1-k)	Coefficient
X ₁	Annual leave
X ₂	Sick leave
X ₃	Social insurance
X ₄	Organize free movies and other activities
X ₅	Profit Sharing
X ₆	Housing Provident Fund

X ₇	free or low-cost canteens
X ₈	Free shuttle bus
X ₉	Statutory holidays
X ₁₀	items purchased at a low price
e	Error

This will reject the null hypothesis (H₀) that is found to be variable in the promise, and at least the party that can predict the benefits can influence the engagement. The parameters and analysis of the data collection questionnaire are processed by statistical analysis. The selected variable is related to the loyalty.

Table 6-4-2 Model Summary^c

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.223 ^a	.050	.047	.43239	
2	.250 ^b	.062	.057	.43008	1.861

a. Predictors: (Constant), Social insurance

b. Predictors: (Constant), Social insurance, Statutory holidays

c. Dependent Variable: employee engagement—trust

In table 6-4-2 show to R value between independent variable The influence of engagement a .social insurance, employee engagement-loyalty equal to 0.223, b social insurance, statutory holiday , employee engagement-loyalty =0.250 and R square equal to a= 0.050, b=.062, the adjustment R² of Model 2 in Table 4-8 a is 0.47, b is 0.57. It can explain 5.7% of employee loyalty differences.

Table 6-4-3 Coefficients

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta				Tolerance	VIF
(Constant)	3.192	.156			20.477	.000		
Social insurance	.171	.040	.223		4.227	.000	1.000	1.000
(Constant)	2.924	.198			14.733	.000		
Social insurance	.169	.040	.219		4.187	.000	.999	1.001
Statutory holiday	.066	.031	.113		2.166	.031	.999	1.001

From table 4-8 after tested found that quality of work life is Sig. = 0.001, which is less than the significance level of 0.05 indicates that there is at least one factor of quality of work life that can predict the effect of changes in operational efficiency. Multiple Regression Equation after tested show in below;

$$\text{UNstandard } Y = 2.924 + 0.169 * X_3 + 0.066 * X_9$$

$$\text{Standard } Y = 0.219 * X_3 + 0.113 * X_9$$

6. 5 Employee engagement hypothesis and result

H0: Annual leave, Sick leave, Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price cannot influence to engagement(all).

H1: Annual leave, Sick leave, Insurance, Organize free movies and other activities, Profit sharing, Housing Provident Fund, free or low-cost canteens, free shuttle buses, Statutory holidays, items purchased at a low price can influence to engagement(all).

Employee (all) was selected as the explained variable, which was recorded as Y. The variables in the above table are used as explanatory variables, and the form of the equation is multiple linear regression equation, which is set as follows:

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 \dots + b_kX_k + e$$

table 6-5-1 independent variable

IV	
Y	All
a	Constant
b (1-k)	Coefficient
X ₁	Annual leave
X ₂	Sick leave
X ₃	Social insurance
X ₄	Organize free movies and other activities
X ₅	Profit Sharing
X ₆	Housing Provident Fund
X ₇	free or low-cost canteens
X ₈	Free shuttle bus
X ₉	Statutory holidays
X ₁₀	items purchased at a low price
e	Error

This will reject the null hypothesis (H0) that is found to be variable in the promise, and at least the party that can predict the benefits can influence the engagement. The parameters and analysis of the data collection questionnaire are processed by statistical analysis. The selected variable is related to the all.

Table 6-5-2 Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.489 ^a	.239	.237	.20823
2	.498 ^b	.248	.243	.20728

a. Predictors: (Constant), social insurance

b. Predictors: (Constant), social insurance, organize free movie and other activities

c. Dependent Variable: total

In table 6-5-2 show to R value between independent variable The influence of engagement a .social insurance, employee engagement-total equal to 0.489,b social insurance,organize free movie and other activities , employee engagement-total=0.498 and R square equal to a= 0.239, b=0.248, the adjustment R² of Model 2 in Table 4-8 a is 0.237, b is 0.243. It can explain 24.3% of employee loyalty differences.

Table 6-5-3 Coefficients

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1 (Constant)	3.082	.075		41.052	.000		
Social insurance	.202	.020	.489	10.371	.000	1.000	1.000
2 (Constant)	3.173	.087		36.419	.000		
Social insurance	.202	.019	.488	10.414	.000	1.000	1.000
Organize free movie or other activities	.024	.012	.096	2.040	.042	1.000	1.000

a. Dependent Variable: total

From table 6-5-3after tested found that quality of work life is Sig. = 0.001, which is less than the significance level of 0.05 indicates that there is at least one factor of quality of work life that can predict the effect of changes in operational efficiency. Multiple Regression Equation after tested show in below;

$$\text{UNstandard } Y = 3.173 + 0.202 * X_3 + 0.024 * X_9$$

$$\text{Standard } Y = +0.488 * X_3 + 0.096 * X_9$$

Table 6-4 Results of Hypothesis Testing

	Engagement				
	commitment	motivation	loyalty	Trust	Total
Types of Benefit					
1. Annual leave (pay money)	✓	✗	✗	✗	✗
2. Sick leave	✗	✗	✗	✗	✗
3. Social insurance	✓	✓	✓	✓	✓
4. Organize free movies and other activities	✗	✗	✗	✗	✗
5. Profit sharing	✗	✗	✗	✗	✗

6.Housing public accumulation funds	x	x	x	x	x
7. free or low-cost canteens	x	x	✓	x	x
8. free shuttle buses	x	x	x	x	x
9. Statutory holidays	x	x	x	✓	✓
10. items purchased at a low price	x	x	x	x	x

Discussion

Social insurance

According to the results, Researcher can find that everyone believes that benefit is one of the important reasons that can affect to the degree of engagement. And at the end of the year, enterprises have to face a round of employee turnover peak, one of the reasons for employee turnover is that the benefits of the company are not good, the degree of employee engagement is low. Good employee benefits can not only improve the happiness of employees, but also reduce the turnover rate of core talents in universities.

The university need to purchase five types of insurance and a housing provident fund. In the five social insurances and one housing fund, many private university have far fewer teachers than public teachers, and their social status cannot be guaranteed. Teaching in a private university is hard work without gain. Unlike public university, welfare is guaranteed.

Statutory holiday

Statutory holidays are the basic rights of employees, and holidays will increase the national happiness index. The researcher suggests yes. With the continuous improvement of the country's social productivity, the country's public service and security capabilities have steadily improved, so employees need more for a better life. At the same time, for staff who need to work on statutory holidays, the salary needs to be increased, and the university can provide free food and gifts.

Annual leave

Universities can provide annual leave policies for teachers or employees. Some evidence is provided in the research of the researcher that annual leave can increase the loyalty of teachers to the university. Research shows that paid leave and work-family conflict have a small but significant negative correlation. Some evidence suggests that the annual leave policy is most beneficial when employees perceptions of support are higher than lower.

Free or low cost canteen

Research has found that teachers need their quality of life, and we can help teachers improve their diet. Canteens are known to be promising settings for activities to promote intake of fruits and vegetables, universities can provide free fruits and vegetables, which will greatly affect the dietary patterns of employees. In this regard, it improved the dietary quality of both the lunch and the diet daily. It can protect the health of teachers. Or you can give teachers appropriate discounts.

Reference

- Amah, E., & Ahiauzu, A. (2013). Employee involvement and organizational effectiveness. *Journal of Management Development*.
- Barber, J. P., Crits-Christoph, P., & Luborsky, L. (1996). Effects of therapist adherence and competence on patient outcome in brief dynamic therapy. *Journal of consulting and clinical psychology*, 64 (3), 619.
- Brett, J. M., & Reilly, A. H. (1988). On the road again: Predicting the job transfer decision. *Journal of Applied Psychology*. 73 (4), 614.
- Behera, B., & Vishnu, R. (2011). Analysing the impact of anthropogenic factors on the environment in India. *Environment and Natural Resources Research*, 1(1)1
- Creed, W., Miles, R. E., Kramer, R., & Tyler, T. (1996). Trust in organizations. *Trust in organizations: Frontiers of theory and research*, 16-38.
- Leary, T. G., Green, R., Denson, K., Schoenfeld, G., Henley, T., & Langford, H. (2013). The relationship among dysfunctional leadership dispositions, employee engagement, job satisfaction, and burnout. *The Psychologist-Manager Journal*, 16 (2), 112.
- OMAR, N. (2019). *A STUDY ON FACTORS INFLUENCING ON IMPROVING EMPLOYEE ENGAGEMENT AT ATREE, BANGALORE*. Bangalore University,
- Parkes, L. P., & Langford, P. H. (2008). Work-life balance or work-life alignment? A test of the importance of work-life balance for employee engagement and intention to stay in organisations. *Journal of Management and Organization*, 14 (3), 267.
- Saks, A. M. (2006). Antecedents and consequences of employee engagement. *Journal of managerial psychology*.
- Umoh, G., Amah, E., & Wokocha, I. (2014). Employee benefits and continuance commitment in the Nigerian manufacturing industry. *IOSR Journal of Business and Management*, 16 (2), 69-74.
- Van Breukelen, W., Van der Vlist, R., & Steensma, H. (2004). Voluntary employee turnover: Combining variables from the 'traditional' turnover literature with the theory of planned behavior. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 25 (7), 893-914.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis-3.

แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียน
จากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

**Management Guideline Organizing School Activities and Strengthen
Life Protect Students from Threats in the Service Area of Uttaradit
Primary Educational Service Area Office 2**

เอกลักษณ์ พิมพ์รอด,

วจี ปัญญาไส และ บุญมัน ธนาสุวัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Ekkalak Pimrod,

Vajee Panyasai and Boonmun Thanasupawat

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ekka8415@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและประเภทของภัยคุกคาม 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต 3) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เลือกแบบเจาะจง กลุ่มที่ 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 50 คน กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูผู้สอน จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภท คือ แบบสอบถามปลายเปิด แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างในรูปแบบอิสระ และแบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่ามีประเภทของภัยคุกคามที่เกิดขึ้น 10 ประเภท และมีแนวทางการบริหารกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ในแต่ละประเภท ที่มีการสร้างเครือข่ายระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมตามบทบาทของแต่ละภาคส่วน เพื่อป้องกัน

นักเรียนจากภัยคุกคามที่เกิดขึ้น การตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมทั้ง
บทบาทของโรงเรียนและหน่วยงานภาคีเครือข่ายอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ : กิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต; ภัยคุกคาม; การสร้างเครือข่าย

Abstracts

The purposes of this research were to investigate the condition of problems and types of threats, to study the administration guidelines for life skills activities and examine the feasibility and appropriateness in order to protect students from threats in schools under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 2. The samples used in the research were divided into 3 groups selected by specific type. : Group 1, consisting of 50 directors and teachers of educational opportunity extension schools; Group 2, consisting of 4 directors of model schools with empirical work of student support system and teachers; Group 3, consisting of 15 experts. Three types of research instruments were used in this study: Open Ended Questions, in-depth interviews, semi a semi-structured interview, as well as feasibility and appropriateness scales. Data were analyzed using content analysis.

The results of this study revealed that there were 10 types of threats and administration guidelines for life skills activities to protect students from the threats of schools in the service area under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 2 in each category. These guidelines have been implemented by creating a network between schools, parents, communities and related agencies to jointly carry out activities according to the roles of each sector in order to protect students from potential threats. Examination of the feasibility and appropriateness of activities for both the school's roles and the network partners were at the highest level.

Keywords : Life Skills Promoting Activities; Threats; Networking

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ใน มาตราที่ 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไป
เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและ
วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563 : 46) ได้กล่าวถึงสภาพสังคมโลกในยุคโลกาภิ
วัตน์ เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง มีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทุกที่ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการ
ศึกษา จำต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตให้สอดคล้อง และเกิดความปลอดภัยในชีวิตรู้เท่าทันต่อการ
เปลี่ยนแปลงดังกล่าว การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังได้กล่าวถึงว่า สถานศึกษาเป็นสถานที่ ที่ได้แก่นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่
ของแต่ละวันในการศึกษาเล่าเรียนในสถานศึกษา มีความใกล้ชิดเป็นอย่างมาก สถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึง
ผลประโยชน์สูงสุดของนักเรียนเป็นหลัก เพื่อสร้างความไว้วางใจให้ผู้ปกครองให้เกิดต่อสถานศึกษา ต้องมี

กระบวนการและการจัดการ ให้เด็กนักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การจัดการเรียนการสอนจึงต้องมีความครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งการเพิ่มการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม สถานศึกษาต้องบูรณาการความรู้ และการพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความพร้อมทั้งกับสังคมปัจจุบัน และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศโดยการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียน และแก้วิกฤติทางสังคม ต้องจัดระบบงาน และกิจกรรมที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม และความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน เพื่อการได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครอง และดูแล โดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ก่อเกิดความปลอดภัยกับเด็กนักเรียนอย่างแท้จริง ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างเป็นสุข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตที่ดี อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

เรณู สุขารมณ์ (2563 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า พบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่มีจำนวนมากขึ้นและมีความหลากหลายมากขึ้น จากเดิมที่ปัญหามีเพียง 5-6 ประเด็น กระจุกตัวอยู่บนสาเหตุที่เชื่อมโยงกับความยากจน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เด็กกลายเป็นเด็กเร่ร่อน เด็กยากจน เด็กนอกระบบโรงเรียน เด็กขาดสารอาหาร ต้องรับภาระในการหาเลี้ยงชีพครอบครัว เกิดปัญหาการใช้แรงงานเด็กและโสเภณีเด็ก ความยากจนยังคงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหา ในขณะที่ปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น เช่น ความเจริญทางเทคโนโลยีและความเป็นเมือง ส่งผลให้พ่อแม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกน้อยลง สร้างความซับซ้อนของปัญหาเพิ่มมากขึ้น เช่น การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เด็กติดยาเสพติด ติดเกมส์ ทารกถูกทอดทิ้ง ปัญหาความรุนแรง เป็นต้น ปัจจุบันเด็กเข้าสู่วงจรของปัญหามักหาทางออกจากวงจรปัญหาได้ยาก เกิดปัญหาเด็กกระทำผิดซ้ำ และเติบโตไปพร้อมกับการกระทำรุนแรง เด็กที่เข้าสู่วงจรปัญหาไม่ได้เป็นเพียงเหยื่อของการกระทำผิดเท่านั้น แต่ในหลายปัญหาพบว่าเด็กเป็นผู้กระทำความผิด ปัญหาด้านสวัสดิภาพและสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่เด็กไทยต้องเผชิญ เด็กไทยจำนวนไม่น้อยที่ขาดการคุ้มครองสิทธิ ยังมีเด็กด้อยโอกาสและเด็กในภาวะยากลำบากอีกจำนวนมาก เช่น เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กยากจน เด็กชนกลุ่มน้อย และเด็กที่ถูกนำไปขายบริการทางเพศ เป็นต้น สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวมีมากขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและความซับซ้อนของปัญหา ซึ่งในสังคมมักมองว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาส่วนตัว เป็นเรื่องภายในครอบครัว คนนอกไม่ควรเข้าไปยุ่ง ทำให้เด็กจำนวนมากถูกกระทำรุนแรงซ้ำซากและเป็นเวลายาวนาน และยังกล่าวอีกว่า ปัญหาด้านบุคลิกภาพและจริยธรรม เช่น เด็กมีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ บริโภควัตถุนิยม รักสนุก มีความหย่อนยานทางคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาที่เด็กต้องเผชิญและเกี่ยวข้องมีความผันแปรไปตามช่วงวัย

ดังนั้น จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนในสังคมไทยปัจจุบันที่ทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อน การศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาที่ถือได้ว่าเป็นภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นต่อสวัสดิภาพของเด็กนักเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการร่วมกันของทุกภาคส่วน และโรงเรียนเป็นสถานที่ ที่นักเรียนใช้เวลาในการศึกษาเล่าเรียนในแต่ละวัน อีกทั้งการสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน การปลูกฝังกระบวนการคิดผ่านกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีทักษะชีวิต ในการป้องกันตัวเองจากปัญหาที่ถือได้ว่าเป็นภัยคุกคาม จึงเป็นสิ่งที่ยังคงคาดหวัง ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ที่มีเขตพื้นที่บริการครอบคลุม 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าปลา อำเภอน้ำปาด อำเภอฟากท่า และอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความแตกต่างกันในภูมิประเทศ ภาษา และวัฒนธรรม จึงมีสภาพปัญหาที่คุกคามนักเรียนในรูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนั้น การมีแนวทางการบริหารจัดการจัดกิจกรรมที่สามารถหลอมรวมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันบนความแตกต่างที่เกิดขึ้น ย่อมเป็นเครื่องชี้ทำให้เกิด การดำเนินงานที่ก่อเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและประเภทยุทธศาสตร์ในโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2
- 2) เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2
- 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

ระเบียบการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เลือกแบบเจาะจง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 มีจำนวนทั้งหมด 25 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 50 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบที่มีผลงานเชิงประจักษ์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูผู้สอน จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภท คือ

2.1 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question)

มีลักษณะเป็นข้อความ ที่ผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบสภาพปัญหา ประเภทของภัยคุกคาม และแนวทางการจัดกิจกรรมที่ป้องกันปัญหาและภัยคุกคาม ในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 ที่เลือกแบบเจาะจง โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 50 คน

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in – depth interview) แบบกึ่งโครงสร้างในรูปแบบอิสระ (semi – structured interview in a free format)

มีลักษณะเป็นบทสัมภาษณ์ ที่ได้ระบุประเภทของสภาพปัญหาและภัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน และข้อความปลายเปิด เพื่อสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคาม และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในโรงเรียนต้นแบบการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมที่ได้จากการวิเคราะห์ผล จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม

มีลักษณะเป็นข้อความของแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็นบทบาทของโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรม

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ในแบบสอบถามผ่านการหาค่า IOC และ Try out ก่อนที่จะนำมาใช้เก็บข้อมูล

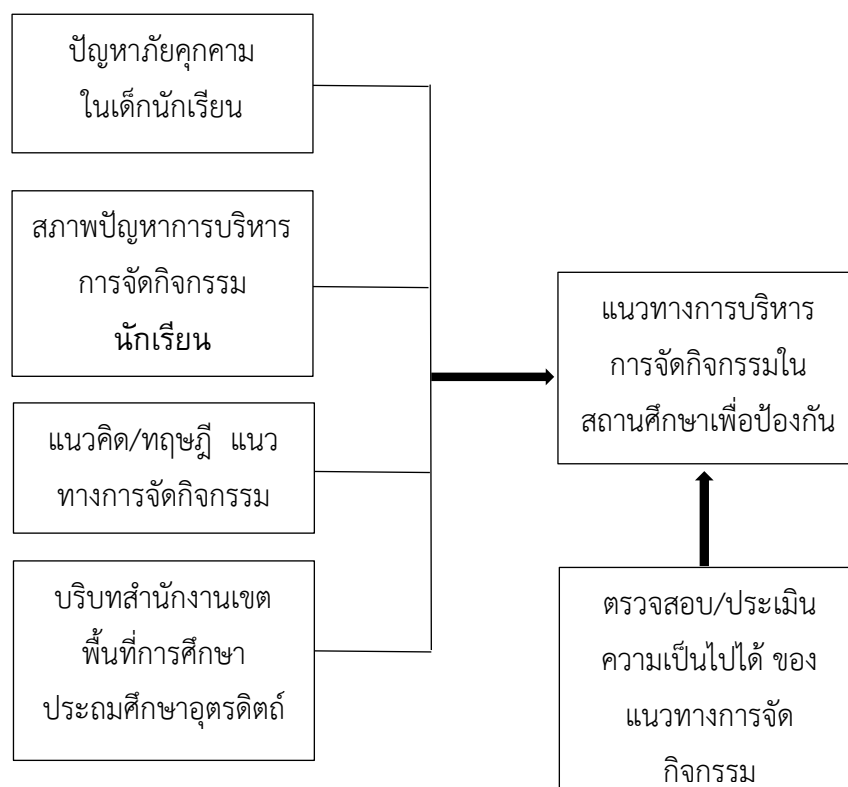
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และประเภทของภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 และแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหา โดยการสอบถามข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยนำ

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 หลังจากนั้นศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาสรุปและพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคาม ตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเหมาะสม ของแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ประเภทของภัยคุกคามในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ดังนี้

1) อุบัติเหตุนอก/ในสถานศึกษา ประกอบด้วย อุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์, อุบัติเหตุเล็กๆ น้อยๆ จากการหกล้มหรือลื่นล้ม, อุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา 2) การกลั่นแกล้งรังแก (Bully) ประกอบด้วย นักเรียนรุ่นพี่แกล้งรุ่นน้องระหว่างชั้นเรียนหรือในชั้นเรียน, ใช้อาวุธของเพื่อน เช่น ปัญหาครอบครัว ชี้อบิดา มารดา, ต่ำทอด้วยคำหยาบคายหรือกระทบกระเทือนจิตใจ, การทะเลาะเบาะแว้งแย่งสิ่งของกัน 3) เด็กนักเรียนติดเกมส์/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน ประกอบด้วย เล่นเกมกลางคืน นอนดึก ขาดเรียนบ่อย, ติดเกมส์ไม่สนใจการเรียน ใช้เงินเกินความจำเป็น, ติดเกมส์ในโทรศัพท์มือถือ, เล่นพนันออนไลน์และมีการชักชวนเพื่อนนักเรียนเล่น 4) ยาเสพติด ประกอบด้วย สุ่มตรวจปัสสาวะพบสารเสพติด และนำตัวสู่กระบวนการบำบัด, สูบบุหรี่ในที่ลับสายตา/ดื่มสุรา ของมีเงินมา, ในชุมชนมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด 5) ถูกทอดทิ้ง ปล่อยปละ ละเลย ประกอบด้วย ผู้ปกครองติดการพนัน ไม่ดูแลเอาใจใส่บุตร, ผู้ปกครองต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาดูแลบุตร, นักเรียนแต่งตัวไม่เรียบร้อยมาโรงเรียน เสื้อและเทอะไม่ได้รีด 6) ภัยพิบัติ ประกอบด้วย ภาวะน้ำท่วม น้ำหลาก ในฤดูฝน, น้ำป่าไหลหลาก ส่งผลให้บ้านพักนักเรียนพังเสียหาย 7) ตั้งครรภ์ในวัยเรียน ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพฤติกรรมเสี่ยง 8) ภาวะจิตเวช ประกอบด้วยนักเรียนพิเศษ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ แต่มีครูพี่เลี้ยงเด็กพิเศษ และแพทย์ดูแล 9) โรคติดต่อในสถานศึกษา ประกอบด้วย โรคอีสุกอีใส, โรคไข้หวัด ในโรงเรียน 10) ความรุนแรง ประกอบด้วย การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาเกินความเป็นจริง/ที่จะเป็น เช่น การชกต่อยรุ่นน้องจนสลบ

บทสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ได้กล่าวถึงประเภทของภัยคุกคามในบริบทที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ของโรงเรียนต้นแบบ ที่มีประเภทของภัยคุกคามนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่กระบวนการสร้างภาคีเครือข่ายที่เหมาะสม จะมีความแตกต่างกันตามบริบทของสถานที่ตั้งของโรงเรียนแต่ละแห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 และบทสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา จึงได้แนวทางการบริหารจัดการจัดกิจกรรมแต่ละประเภท

2. แนวทางการบริหารจัดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ในแต่ละประเภทของภัยคุกคามในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ดังนี้

1. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทอุบัติเหตุบนท้องถนน/ในสถานศึกษา โรงเรียนจัดกิจกรรม/โครงการ ให้ความรู้เกี่ยวกับวินัยจราจร และการใช้รถใช้ถนน จัดทำป้าย หรือสัญลักษณ์แจ้งเตือนภายในโรงเรียน ดำรวจจราจรในพื้นที่ เป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับป้ายสัญลักษณ์บนท้องถนน ป้ายแจ้งเตือน และวินัยจราจร สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด เป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และป้ายสัญลักษณ์แจ้งเตือนภายในโรงเรียน ชุมชน เฝ้าระวัง และสอดส่องดูแลบุตรหลานรวมทั้ง สถานที่เสี่ยงต่างๆ ที่อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุ

2. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) โรงเรียนจัดกิจกรรมโฮมรูม ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม การอบรมสั่งสอนให้ความรู้ จัดโครงการ/กิจกรรมเสริมคุณธรรม และนำเสนอต่างๆ สะท้อนคิด นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลงพื้นที่เพื่อประเมินสถานการณ์ และให้คำแนะนำ นักจิตวิทยาประจำโรงพยาบาลประเมินและส่งต่อการรักษา ผู้ปกครองเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือบุตรหลาน โดยการเพิ่มความเอาใจใส่ และแสดงออกถึงความรักและความอบอุ่น ให้มากยิ่งขึ้น

3. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนติดเกมส์/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน โรงเรียนสอดแทรกความรู้ ปลุกฝังข้อดี ข้อเสีย ของการติดเกม /สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน และเพิ่มการดูแลอย่างใกล้ชิด ในเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลงพื้นที่เพื่อประเมินสถานการณ์ และให้คำแนะนำ ผู้ปกครองเพิ่มความเอาใจใส่ และติดตามดูแลพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด ชุมชนร่วมเฝ้าระวังและสังเกตการณ์ หากเกิดลักษณะที่เด็กนักเรียนจับกลุ่ม หรือ มีพฤติกรรมแยกตัวออกจากสังคม ควรแจ้งโรงเรียนหรือผู้ปกครอง เพื่อดำเนินการในส่วนเกี่ยวข้อง

4. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทยาเสพติด โรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด, ลูกเสือต้านยาเสพติด เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข และมีมาตรการเพื่อสร้างการคุ้มกันอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมภายใต้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 5 ด้าน คือ สร้างภูมิคุ้มกัน, ค้นหา, รักษา, เฝ้าระวัง, บริหารจัดการ บทบาทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดกิจกรรมค้นหาผู้เสพ/ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยกระบวนการสุ่มตรวจปัสสาวะเด็กนักเรียนในสถานศึกษา ผู้ปกครองเพิ่มความเอาใจใส่ และติดตามดูแลพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด ชุมชนและหน่วยงานอื่น เช่น ฝ่ายปกครองอำเภอ ทหาร ตำรวจ สาธารณสุขอำเภอ ร่วมกิจกรรมค้นหาผู้เสพ/ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยกระบวนการสุ่มตรวจ

ปัสสาวะเด็กนักเรียนในสถานศึกษา ชุมชนสอดส่องดูแลและเฝ้าระวังเยาวชน ในสถานที่สุ่มเสี่ยง หรือ การรวมตัวกันของเด็กและเยาวชน

5. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน **classroom Meeting** และใช้กระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รู้จักนักเรียนรายบุคคล โดยการเยี่ยมบ้าน และคัดกรองนักเรียน ผู้ปกครองเพิ่มความเอาใจใส่ บุตรหลาน และแสดงความรักความอบอุ่นให้มากยิ่งขึ้น ชุมชนช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรม และให้ความช่วยเหลือ หรือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือบ้านพักเด็กและครอบครัว หรือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ลงพื้นที่เพื่อประเมินสถานการณ์ และหากต้องอยู่ในการคุ้มครองช่วยเหลือ นำข้อมูลเข้าระบบของหน่วยงาน

6. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภัยพิบัติ โรงเรียนจัดโครงการอบรมให้ความรู้ และรณรงค์ป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสถานศึกษาพร้อมทั้งซ้อมแผนให้สอดคล้องกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด และติดตั้งอุปกรณ์การป้องกันชุดดับเพลิงหรือเครื่องเตือนภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อได้รับแจ้งเตือนจากวิทยุสื่อสาร หรือแจ้งเตือนเกี่ยวกับสภาพอากาศตามฤดูกาล รีบแจ้งโรงเรียนเพื่อเตรียมป้องกันและรับมือกับภัยพิบัติ ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้การช่วยเหลือในยามที่เกิดภัยพิบัติ

7. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทตั้งครรภ์ในวัยเรียน โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ผ่านระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน/โครงการวัยรุ่นวัยใสไม่ท้องก่อนวัยอันควร สอดแทรกความรู้ทางเพศ การเจริญเติบโต และความปลอดภัยทางเพศ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนนักเรียน และกำหนดมาตรการในการเฝ้าระวัง เด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ที่อาจมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ผู้ปกครองเพิ่มความเอาใจใส่ บุตรหลาน แสดงความรักความอบอุ่นให้มากยิ่งขึ้น และคอยสังเกตพฤติกรรม อย่างใกล้ชิดเพื่อเฝ้าระวัง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล/หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง มีวิทยากรให้ความรู้กิจกรรมวัยรุ่นวัยใสไม่ท้องก่อนวัยอันควร ดำรวจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนร่วมเฝ้าระวัง โดยมีชั้นของความลับเพื่อป้องกันสิทธิเด็กนักเรียนตามกฎหมาย

8. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภาวะจิตเวช โรงเรียนดำเนินการโดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะจิตเวช เมื่อตรวจสอบพบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงติดต่อแพทย์หรือนักจิตวิทยาเพื่อประเมินอาการและส่งต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเด็กพิเศษโดยมีผู้รับผิดชอบชัดเจนด้านสุขภาพจิตเพื่อดูแลนักเรียนรายบุคคล และใช้เครื่องมือประเมิน/วัดสุขภาพจิตของนักเรียน ตามความเหมาะสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภายหลังจาก

ทราบผลการคัดกรองจากโรงเรียน นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลงพื้นที่เพื่อประเมินสถานการณ์ และส่งต่อ หรือจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ตามความเหมาะสม นักจิตวิทยาโรงพยาบาลประจำอำเภอ ทำการรักษาตามลักษณะอาการ ชุมชนให้ความรักความเอ็นดู ไม่ซ้ำเติม และปฏิบัติกับเด็กนักเรียนที่มีภาวะจิตเวช อย่างเหมาะสม

9. แนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทโรคติดต่อในสถานศึกษา โรงเรียนสอดแทรกในบทเรียนการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้ นักเรียนมีการป้องกันตนเอง การจัดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยภายในโรงเรียน และติดตามผล เฝ้าระวังการระบาด และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ผู้ปกครองเพิ่มความเอาใจใส่ บุตรหลาน เฝ้าระวัง และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ชุมชนเฝ้าระวัง และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ โดยปฏิบัติตามแนวทางป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอย่างเคร่งครัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/โรงพยาบาลประจำอำเภอ/สาธารณสุขอำเภอ เป็นวิทยากรเพื่ออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย

10. แนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทความรุนแรง โรงเรียนสอดแทรกความรู้ในบทเรียน/กิจกรรมหน้าเสาธง และตักเตือนนักเรียน ที่กระทำความผิดทันทีที่พบการกระทำ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดจากความรุนแรง การ จัดกิจกรรมสำรวจพบนักเรียน และจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม การคิดวิเคราะห์ ยับยั้งชั่งใจ และทักษะการควบคุมอารมณ์ ชุมชนเฝ้าระวัง และป้องกัน ร่วมกันดูแลความปลอดภัยจุดเสี่ยง ต่างๆ และติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนเมื่อประสบเหตุ ดำรงเป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้ เพื่อให้ทราบถึงโทษของการกระทำความรุนแรง และบทลงโทษทางกฎหมาย

3. ความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต เพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์ เขต 2 แต่ละประเภท ความเป็นไปได้และความเหมาะสม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทั้งบทบาท ของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจาก ภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 มีประเด็น ที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัญหาและประเภทภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ที่รุนแรงมากที่สุดคือ ประเภทอุบัติเหตุนอก/ในสถานศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะของ

อุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์ อุบัติเหตุเล็กๆ น้อยๆ จากการหกล้มหรือลื่นล้ม รวมไปถึงอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา ลักษณะอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น เป็นเหตุที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน ตั้งแต่การเดินทางมาโรงเรียน การทำกิจกรรมในโรงเรียน รวมถึงความระมัดระวังตัวของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน ถือว่าเป็นภัยที่คุกคามนักเรียนได้อย่างง่ายดาย ซึ่งสารานุกรมไทยฉบับเยาวชน ได้กล่าวว่าอุบัติเหตุในโรงเรียนส่วนใหญ่เกิดจากการพลัดตกหกล้มจากการวิ่งซุกซน หรือการเล่นกีฬาทำให้เกิดบาดเจ็บ กระตุกหัก ข้อเคลื่อน บางสาเหตุเกิดบาดเจ็บจากของมีคม เช่น ใช้ใบมีดโกนเหลาดินสอ ทำให้มีบาดมือ บางสาเหตุเกิดจากสิ่งปลูกสร้าง และเครื่องใช้ของโรงเรียนบกพร่อง สีกกร่อนขาดการซ่อมแซมเอาใจใส่ โรงเรียนบางแห่งไม่มีสนามเด็กเล่น จำนวนครูดูแลนักเรียนไม่ได้สัดส่วนเพียงพอ ไม่มีการวางแผนป้องกันอุบัติเหตุไว้ล่วงหน้า หรือบางครั้งเด็กนักเรียนต่างวัยกันเรียน และเล่นอยู่ในบริเวณเดียวกัน อาจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ เพราะเด็กเล็กมีประสบการณ์น้อยกว่าเด็กโต และเทศบาลเมืองกันตัง (2560 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า กลุ่มเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี มีอัตราการไม่สวมหมวกนิรภัยในผู้ขับขี่และโดยสารรถจักรยานยนต์สูงถึงร้อยละ 90.1 – 97.4 แสดงให้เห็นว่าเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นอนาคตของชาติ ยังขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการป้องกันตัวเองขณะขับขี่ ดังนั้น สภาพภัยคุกคามในประเภทอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น จึงเกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์ และอุบัติเหตุจากสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน

2. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ในจำนวน 10 ประเภทที่เป็นภัยคุกคามนักเรียน เป็นประเด็นที่น่าสนใจ และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้จริงในโรงเรียน ดังนี้

2.1 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทอุบัติเหตุบน/ในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทอุบัติเหตุบน/ในสถานศึกษา คือ การอบรมให้ความรู้ในการใช้รถใช้ถนนอันตรายจากการใช้รถใช้ถนน การเข้าใจกฎจราจร มาตรการขับขี่ปลอดภัยสวมหมวกนิรภัย จึงเป็นกิจกรรมที่สามารถลดปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ (2562 : ออนไลน์) ซึ่งได้กล่าวว่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้เริ่มหลักสูตรการส่งเสริมวินัยจราจรไว้ในสถานศึกษาทุกระดับ เป็นหลักสูตรเดียวในประเทศไทย หากทำสำเร็จก็สามารถเป็นจังหวัดแบบอย่าง นักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับมีวินัยจราจร ทำให้เกิดความปลอดภัยจากอุบัติเหตุทางถนน หลักสูตรดังกล่าวสามารถสอดแทรกการเรียนการสอนได้ทุกสถานการณ์

2.2 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อให้ครู และผู้ปกครองช่วยกันดูแลนักเรียนเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก และการว่ากล่าวตักเตือนอบรมสั่งสอน ซึ่งจาก

การศึกษาของ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ (2561 : 84) ครูมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการสร้างวัฒนธรรมในห้องเรียน มีการศึกษาพบว่า ครูที่แสดงออกว่าพยายามช่วยเหลือและจัดการไม่ให้เกิดการรังแกกันในห้องเรียนมีส่วนช่วยสำคัญ ในขณะที่ครูที่เพิกเฉยหรือไม่แสดงท่าทีเข้าไปช่วยเหลือเด็กที่ถูกรังแก เป็นการส่งเสริมการรังแกกันในทางอ้อม ดังนั้น การสร้างความเข้าใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันของครู นักเรียน และผู้ปกครอง จึงเป็นแนวทางการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) ได้

2.3 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนติดเกมส์/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนติดเกมส์/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน คือ การสอดแทรกความรู้ปลูกฝังข้อดีข้อเสียของการติดเกมหรือสื่อออนไลน์ไม่พึงประสงค์และการเล่นพนัน และการมีครูและผู้ปกครองติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งจากการศึกษาวิจัยของ ขวัญจิต เพ็งแป้น (2560 : 1-3) ได้กล่าวไว้ว่า การติดเกมออนไลน์ส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย สมอและเซาว์ปัญญา รวมทั้งครอบครัวและสังคม ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรให้ความรัก ความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอย่างใกล้ชิดเพื่อเป็นเกราะป้องกันการติดเกมออนไลน์ส่วน เด็กที่มีพฤติกรรมติดเกมออนไลน์แล้ว ครอบครัวต้องเข้มแข็ง ให้ความเวลาที่มีคุณภาพกับเด็ก และหาทางแก้ไขร่วมกัน จึงมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของการให้ความใส่ใจในตัวเด็กนักเรียนมากขึ้นด้วยความรักความอบอุ่น และเพิ่มการสอดแทรกความรู้ ปลูกฝังข้อดีข้อเสียของการติดเกมส์/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน

2.4 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทยาเสพติด จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทยาเสพติด คือ การจัดกิจกรรมกีฬาต้านภัยยาเสพติด, ลูกเสือต้านภัยยาเสพติด เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ หนังสือพิมพ์เชิงใหม่นิวส์ (2563 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงเหนือ อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดกิจกรรมกีฬาต้านภัยยาเสพติดและส่งเสริมสุขภาพ เพื่อตั้งเยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด และมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง และสอดคล้องกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะเคียน (2564 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ครูควรให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและอันตรายของสิ่งเสพติดให้กับนักเรียน จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนให้เพียงพอและสนับสนุนให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมนันทนาการต่างๆและสอนให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.5 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง คือ การ

ประชุมผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งการศึกษาบทความของ ครูเชิงราย (2562 : ออนไลน์) พบว่า ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียนจำเป็นต้องมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลและช่วยเหลือ ครูรู้จักเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการเยี่ยมบ้าน การคัดกรอง การป้องกัน การแก้ปัญหา การให้คำปรึกษา และการส่งเสริม พัฒนาเด็กนักเรียนด้านความสามารถและทักษะ คุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพ และมีภูมิคุ้มกันการดำเนินชีวิตของเด็กนักเรียน ดังนั้น เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม และสามารถอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัย ควรร่วมมือกันทุกฝ่าย ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญและร่วมมือกันการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

2.6 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภัยพิบัติ จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภัยพิบัติ คือ การจัดโครงการรณรงค์ป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ Thai safe schools (2564 : online) ได้กล่าวว่า เป้าหมายของการลดความเสี่ยงภัยพิบัติในสถานศึกษา คือ การที่บุคลากรทางการศึกษา ครูและนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ความเสี่ยงภัยของตนโดยเฉพาะภัยในพื้นที่สามารถวางแผนมาตรการและวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถดูแลรักษาโครงสร้างและกลไกพื้นฐานให้ปลอดภัยเพื่อลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติอื่นๆ และหากประสบภัยพิบัติจากธรรมชาติ ก็สามารถฟื้นตัวได้ด้วยแนวทางและทรัพยากรที่มีในระยะเวลาที่เหมาะสม

2.7 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทตั้งครกในวัยเรียน จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทตั้งครกในวัยเรียน คือ การอบรมให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ผ่านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน/โครงการวัยรุ่นวัยใสไม่ท้องก่อนวัยอันควรโดยใช้วิทยากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล/หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และการสอดแทรกความรู้ทางเพศ การเจริญเติบโตและความปลอดภัยทางเพศ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน สอดคล้องกับ ยุวดี จอมสัจด์, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรณภา หอมสินธุ์ (2562 : 37-51) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมวัยรุ่นหญิงที่อยู่ในวัยเรียนให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อการป้องกันการตั้งครก ควรเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อ การคุมกำเนิดควบคู่กับการสร้างเสริมทักษะการสื่อสารระหว่างพ่อแม่และวัยรุ่นหญิงเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครกโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.8 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภาวะจิตเวช ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภาวะจิตเวช คือ การใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาวะจิตเวช เพื่อตรวจสอบนักเรียนหากพบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงติดต่อกับแพทย์หรือนักจิตวิทยาเพื่อประเมินอาการและส่งต่อ สอดคล้องกับ พันธุ์ภา กิตติรัตนไพบูลย์ และปริทรรศ ศิลปะกิจ (2560 : 56) กล่าวว่า การป้องกันที่ได้ผลต้องการความ

ร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ **Effective prevention requires intersectoral linkages** การป้องกันโรคจิตเวชและการส่งเสริมสุขภาพจิตจะต้องเป็นส่วนหนึ่งที่บูรณาการในนโยบายสาธารณสุขและการส่งเสริม สุขภาพระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพจิตควรจะบูรณาการเข้ากับนโยบายสาธารณะผ่านกิจกรรม ของหน่วยงานภาครัฐที่แตกต่างกัน เช่น หน่วยงานที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัย สวัสดิการสังคม การจ้างงาน การศึกษา ยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะช่วยสร้างประโยชน์ให้กับทุกฝ่าย (win-win situations) ในภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งประโยชน์ ด้านสุขภาพสังคมและเศรษฐกิจ

2.9 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทโรคติดต่อในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทโรคติดต่อในสถานศึกษา คือ การสอดแทรกในบทเรียนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้นักเรียนมีการป้องกันตนเอง ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลของ โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย (2562 : ออนไลน์) ได้กำหนดแนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน มาตรการ 1. การให้ความรู้ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน 2. การวางแผนการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและบริเวณโดยรอบโรงเรียน เพื่อให้มี สถานที่โปร่ง โล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย 3. การจัดกิจกรรมสนับสนุนการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียนและชุมชนโดยรอบ 4. การเฝ้าระวังการเจ็บป่วยของเด็กนักเรียน 5. การติดตามและประเมินผล

2.10 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทความรุนแรง ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทความรุนแรง คือ การสอดแทรกความรู้ในบทเรียน/กิจกรรมหน้าเสาธง และตักเตือนนักเรียนที่กระทำความผิดทันทีที่พบการกระทำ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดจากความรุนแรง ซึ่งจากการศึกษา หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก (2562 : ออนไลน์) พบว่า เยาวชนที่ชอบกลั่นแกล้งเพื่อนหรือใช้ความรุนแรงพบว่าส่วนใหญ่เคยเป็นผู้ถูกระทำมาก่อน ขณะที่เด็กที่ถูกกระทำเมื่อโดนกระตุ้นจนเกิดความกดดันมากๆ ก็มีการตอบสนองออกมาด้วยวิธีการรุนแรงที่สูงขึ้นไป ซึ่งระยะสั้นส่งผลเสียต่อการเรียนต่อสุขภาพจิตและในระยะยาวอาจมีผลต่อการปรับตัวในสังคมนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้านสังคม รวมทั้งจะกระทำรุนแรงต่อผู้อื่นต่อไปอีก ดังนั้นสังคมครอบครัวเป็นพื้นฐานแรกที่ต้องใส่ใจเยาวชนและเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต โรงเรียนต้องสอดแทรกความรู้ในบทเรียน หรือสอดแทรกความรู้ในกิจกรรมหน้าเสาธง พร้อมทั้งเฝ้าระวังตักเตือนทันทีที่พบพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. การบริหารจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ให้กับนักเรียน ควรพัฒนาการบริหารจัดการกิจกรรม โดยเน้นกระบวนการสร้างเครือข่ายอย่างหลากหลาย มีวิธีการดูแล ดำรง รักษาภาคีเครือข่าย รวมทั้งสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่าย ในการ จัดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น การเป็นวิทยากรให้ความรู้จากตำรวจ นักจิตวิทยา แพทย์ หรือนัก สังคมสงเคราะห์ การเฝ้าระวังร่วมกันของชุมชน และการให้ความรักความอบอุ่น เพิ่มความใส่ใจให้กับเด็ก นักเรียนโดยผู้ปกครอง เพื่อยกระดับบทบาทในการพัฒนานักเรียนร่วมกัน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคาม ในแต่ละประเภทจากการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้ในการวางนโยบายหรือ มาตรการด้านการป้องกันภัยคุกคามกับผู้เรียนให้มีความปลอดภัย หรือสร้างหลักสูตรเพื่อใช้ในการฝึกอบรม สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน อย่าง เหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลก

2. ควรมีการวิจัยเชิงประเมินผล และติดตามผลการนำรูปแบบ ของแนวทางการบริหารจัดการ กิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามไปใช้ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานใน การวางแผนในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความปลอดภัย จากภัยคุกคามให้กับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญจิต เพ็งแป้น. (2560). การป้องกันปัญหาภาวะสุขภาพของเด็กติดเกมออนไลน์. *Journal of Ratchathani Innovative Health Sciences*. 1 (1), 16-32.
- คม ชัด ลึก. (2562). แก้ปัญหารุนแรงในโรงเรียน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.komchadluek.net/news/scoop/405441>
- ครูเชียงราย. (2562). เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.kruchiangrai.net/2019/10/01/>
- เชียงใหม่นิวส์. (2563). กีฬาด้านภัยยาเสพติด อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/1258964/>

- เทศบาลเมืองกันตัง. (2560). โครงการวัยเรียน...วัยใส ขับขี่ปลอดภัย รัฐนัยจราจร ปี 2560. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://localfund.happynetwork.org/project/8397/finalreport>
- พันจันภา กิตติรัตนไพบูลย์, ป. ศ. (2560). *การป้องกันโรคจิตเวช : มาตรการและทางเลือกนโยบายที่มีประสิทธิผล*. เชียงใหม่: หจก.วนิดาการพิมพ์.
- ยุวดี งอมสงัด, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรณา หอมสินธุ์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนวัยรุ่นหญิงจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*. 14 (2), 37-51.
- เรณู สุขารมณ์. (2563). สถานการณ์ปัญหาเด็กและความเปราะบาง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา: [16/06/2564https://researchcafe.org/synthesis-of-knowledge-on-social-protections-for-children/](https://researchcafe.org/synthesis-of-knowledge-on-social-protections-for-children/)
- โรงเรียนปรีณสร้อยแยลส์วิทยาลัย. (2564). แนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียนโรงเรียนปรีณสร้อยแยลส์วิทยาลัย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.prc.ac.th/index.php>
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2561). *คู่มือปฏิบัติสำหรับการดำเนินการป้องกันและจัดการการรังแกกันในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด.
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2562). จังหวัดเพชรบูรณ์ บรรจุหลักสูตรการส่งเสริมวินัยจราจรในสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อปลูกฝังนักเรียน นักศึกษา ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัดลดอุบัติเหตุอย่างจริงจัง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG191216162306583>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะเคียน. (2564). การป้องกันปัญหายาเสพติด. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: http://bangtakean.go.th/public/news/data/detail/news_id/62/menu/132

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว

อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

**Administration According to the Good Governance Principles
of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization
Muang District, Nong Bua Lamphu Province**

พิชัยรัฐ หมื่นด้วง และ นัสพงษ์ กลิ่นจำปา

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Pichairat Muenduang and Natsaphong Klinchampa

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, Email: nuspong.ggg@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชากรผู้ที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973 : 125) ได้จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D.= 0.59) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.87) รองลงมาคือด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.83) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.35$, S.D.= 0.91)

การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า อาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

* วันที่รับบทความ: 19 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 25 กรกฎาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 26 กรกฎาคม 2564

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ การณรงค์และสนับสนุนให้ใช้หลักคุณธรรมเพื่อการบริหารจัดการและปฏิบัติงานที่ดี โดยการจัดอบรมปฏิบัติสร้างจิตสำนึกในสำนักงานและชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ให้มากขึ้นอีก เพื่อจะได้ช่วยให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นบริบทของคุณธรรมในสังคมปัจจุบัน

คำสำคัญ : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล; องค์การบริหารส่วนตำบล; ประสิทธิภาพ

Abstracts

The main objectives of this research were to study the good governance of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Nong Bua Lamphu Province. The sample group used in this research was the population living in Nong Bua Subdistrict Administrative Organization. Using the formula of Taro Yamane (Ymane. 1973: 125), 375 people were obtained. Statistics used in data analysis are descriptive statistics, i.e. number, percentage, mean, and standard deviation for the general data of the sample. The inferential statistics were T-test and F-test for comparing the administration according to the good governance of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Nong Bua Lamphu Province. classified by gender, age, educational level and occupation.

The results of the findings were as follows :

Administration according to the principles of good governance of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Nong Bua Lamphu Province Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.59$) and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was the responsibility principle ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.87$), followed by the participation principle. ($\bar{X} = 3.87$, $SD = 0.83$) and the aspect with the least mean was the transparency principle ($\bar{X} = 3.35$, $SD = 0.91$).

Comparison of administration according to good governance of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Nong Bua Lamphu Province classified by gender, age, educational level and occupation. The occupations were significantly different at the 0.05 level. In terms of sex, age, and education level. no different.

Recommendations on the management approach according to the good governance of Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Nong Bua Lamphu Province, namely, campaigning and encouraging the use of moral principles for good management and performance. by organizing training to create awareness in the office and community in Nong Bua Subdistrict Administrative Organization give more in order to help strengthen the context of morality in today's society.

Keywords : Administration According to the Principles of Good Governance, Sub-District Administrative Organization, Efficiency

บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการปรับปรุงระบบบริหารราชการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้การบริหารราชการแนวทางใหม่ต้องมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถประเมินการปฏิบัติงานในแต่ละระดับได้อย่างชัดเจน มีการอบการบริการกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติราชการ จึงเป็นที่มาของการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและการปฏิบัติราชการของส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ยังได้กำหนดในมาตรา 52 ระบุว่า ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริการกิจการบ้านเมือง ที่ดีตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่สอดคล้องกับบทบัญญัติ ในหมวด 5 และหมวด 7 และให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยดูแลและให้ความช่วยเหลือองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการจัดทำหลักเกณฑ์การบริการกิจการบ้านเมืองที่ดี เนื่องจากกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นได้ให้อำนาจอิสระในการบริการงานแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ จึงไม่สามารถนำ พระราชกฤษฎีกานี้ไปบังคับใช้ได้ทันที ดังนั้น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จึงกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลองค์กรเหล่านั้น ตามกฎหมายมีหน้าที่กำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ต่อมา พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2562 กำหนดให้ส่วนราชการปรับปรุงการจัดทำ แผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง และกำหนดให้การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนและการติดต่อประสานงานระหว่าง ส่วนราชการด้วยกันต้องกระทำโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลกลางเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานพัฒนาในระดับตำบล เป็นองค์กรที่ได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นหลักหรือเป็นแกนนำที่สำคัญในการพัฒนาที่จะแก้ไขปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในระดับตำบล ตลอดจนกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตื่นตัวและร่วมกิจกรรมพัฒนาในด้านต่างๆ แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามนโยบายรัฐบาลที่มุ่งหวังให้ตำบลเป็นองค์กรดำเนินงานพัฒนางานในท้องถิ่นนั้น ประสบผลสำเร็จแตกต่างกันออกไป โดยยึดหลักธรรมาภิบาล คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลัก

ความคุ้มค่า และหลักการมีส่วนร่วม เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าถ้าระบบการบริหารมีความยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน นอกจากจะทำให้ตำบล มีบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมและเกิดประสิทธิภาพ ยังสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กรสามารถ นำไปสู่ความโปร่งใสในองค์การบริหารส่วนตำบลและลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่ผ่านมาลงได้

จากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม ดังที่ทราบกันทั่วไปแล้วว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดขึ้นจากความบกพร่อง ความอ่อนแอและหย่อนประสิทธิภาพ ของกลไก ด้านการบริหารจัดการในระดับชาติ และระดับองค์กรของภาครัฐรวมไปถึงการทุจริตและการกระทำผิด จริยธรรมในวิชาชีพ (สำนักความต่างประเทศ สป,2553 : ออนไลน์) ประกอบด้วย. การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ ที่ดีพอในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ขณะที่กลไกที่มีอยู่บกพร่องไม่สามารถเตือนภัยที่เคลื่อนตัวเข้า มากระทบระบบเศรษฐกิจและการเงินอย่างรวดเร็วได้รวมทั้งเมื่อถูกกระทบแล้วยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกลไก และฟันเฟืองการบริหารงานของภาครัฐให้ทันต่อสถานการณ์ได้ ความอ่อนด้อยและถดถอยของกลุ่มข้าราชการ นักวิชาการ คนกลุ่มนี้ต้องมีบทบาทสำคัญในการศึกษา ค้นคว้า เสนอแนะนโยบายและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการบริหารประเทศ ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการของภาครัฐ มีลักษณะที่ขาดความ โปร่งใสบริสุทธิ์และยุติธรรมส่งผลให้ตัวระบบเองไม่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้ เกิดความฉ้อฉลผิดจริยธรรมในวิชาชีพขึ้นได้ ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสาร ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สถานการณ์บ้านเมืองอย่างชัดเจน จึงทำให้ไม่มีโอกาสในการร่วมตัดสินใจและร่วมแก้ไขปัญหา และปัญหาการ ทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและมีการร่วมกันกระทำทุจริตอย่างเป็นกระบวนการ

การสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ ธรรมาภิบาล ให้เกิดขึ้นในองค์กรปกครอง ส่วน ท้องถิ่น ก็คือบริหารกิจการสาธารณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนผู้รับบริการ องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่นแต่ละแห่งจะยังคงให้มีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเป็นหลักปฏิบัติ ซึ่งส่งผลต่อ การสร้างภาพลักษณ์ อันดีงามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง จนทำให้ประชาชนมีความยอมรับนับ ถือ และสามารถเชื่อมั่นได้ว่า ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่บริหารท้องถิ่น มีความตั้งใจเข้ามา บริหารงานเพื่อประโยชน์สุขของ ประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ใช่เข้ามาเพื่อตักตวงผลประโยชน์เพื่อตนเอง และพวกพ้อง

การสร้างธรรมาภิบาล คือ การสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารงานตาม หลักธรร มาภิบาล เช่น หลักความโปร่งใสและหลักการมีส่วนร่วม เป็นต้น นอกจากนั้นองค์ประกอบอีก อย่างหนึ่งที่สำคัญคือระบบการควบคุมภายในที่ดี มีการวางระบบไว้อย่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และ เป็นหน้าที่ ของผู้บริหารที่จะต้องพิจารณาดำเนินการเสริมสร้างระบบที่ดี สร้างสภาพแวดล้อม ภายในที่ดี และพัฒนา บุคลากรให้มีคุณธรรม จริยธรรมอย่างแท้จริง เสริมสร้างและพัฒนาทักษะ อย่างเพียงพอในการปฏิบัติงานให้แก่ พนักงาน เช่น การสนับสนุนในการฝึกอบรมให้มีความรู้ความ เข้าใจและความซ านาญในงานที่จะต้อง ปฏิบัติ อย่างถูกต้อง การกำหนดวัตถุประสงค์ของการควบคุม ภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้ แบบ

ผสมผสาน คือ เน้นทั้งการบริหารที่มีความ โปร่งใส การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนผู้รับบริการมากที่สุด

จากสาเหตุดังกล่าว หากไม่ได้รับการจัดการแก้ไขและป้องกันโดยเร่งด่วนแล้ว โอกาสการ พ้นตัวจากวิกฤติเศรษฐกิจของไทยอาจต้องใช้เวลานานกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น การแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืน ก็คือ การ จัดสาเหตุของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้รับความสนใจ อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะองค์การภาครัฐได้ให้ความสำคัญและนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับ การบริหาร องค์การหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ สู่ประชาชน โดยมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงาน การลดการควบคุมให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตาม เป้าหมาย สถาบันที่ทำหน้าที่บริหารงานภาครัฐ นอกจากจะต้องกำหนดบทบาทของตนอย่างชัดเจนแล้ว ต้องมี ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบต่อแนวทางการใช้อำนาจในการดำเนินงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู คือหน่วยการบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ปัจจุบันแบ่ง ส่วนราชการออกเป็น 4 กอง คือ 1) สำนักปลัด มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ สารบรรณ การ จัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำร่างข้อบังคับ การจัดทำทะเบียนต่างๆ ดำเนินตามนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รับผิดชอบ การปกครองบังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างทั้งหมด การบริหารงานบุคคล 2) กองคลัง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานการจ่าย การรับ การนำส่งเงิน การเก็บ รักษาเงินและเอกสารทางการเงิน งานจัดเก็บภาษี และการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง และงานอื่นที่ได้รับ มอบหมาย 3) กองช่าง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจ การออกแบบการก่อสร้าง งานซ่อมบำรุงและงาน อื่นที่ได้รับมอบหมาย และ 4) กองการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การจัดการ ศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานพัฒนาชุมชน งานพิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี ส่งเสริมอาชีพงานพัฒนาสตรีและ เยาวชน งานสนับสนุนกิจกรรมของเด็กและผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ทำให้เจ้าหน้าที่ในกองต่างๆ ใน หน่วยงานต้องปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนอย่างมาก

ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่ามีปัญหาในการทำงานมีการร้องเรียน ร้องทุกข์ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และ คณะผู้บริหารในกรณีต่างๆ เช่น การกีดกันการเสนอราคา การจัดสรรงบประมาณในการจัดทำโครงการ ความไม่เป็นธรรมในการรับบริการเรื่องต่างๆ เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อ นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางประกอบการวางแผนพัฒนาบุคลากรและการกำหนดนโยบายการบริหารงานใน ด้านต่างๆ ภายในองค์กรให้มีความสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ,อายุ,ระดับการศึกษา,อาชีพ)
3. เพื่อเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรทั้งหมดในการศึกษครั้งนี้ คือประชาชนที่มีอายุ 18 ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 4,236 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู, 2563 : 23-27)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประชาชนที่อาศัย อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน ตัวอย่าง อ้างอิงจากสูตรของการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษครั้งนี้ เท่ากับร้อยละ 95 ซึ่ง หมายความว่า ยอมให้มีความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Error) ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิดที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุม หัวข้อที่ต้องการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้แนวของ Likert ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดแบบหลายคำตอบให้เลือก (Multiple Choices Questions) และเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว (Best Answer) จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวนทั้งหมด 6 ด้าน

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีข้อคำถามจำนวนทั้งหมด 6 ด้าน

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีวิธีการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยกำหนดนิยามและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ จากนั้นนำไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบ (Content Validity) ประกอบด้วย

1. ดร.ชาญยุทธ หาญชนะ ตำแหน่ง อธิการบดีวิทยาลัยพิษณุบัณฑิต

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.โกศล สอดส่อง ตำแหน่ง รองคณบดีคณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต

3. นายไมตรี ฤทธิมหา ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of item objective congruence : IOC) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.60 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามไป ตรวจสอบและแก้ไข เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try – out) กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวนา อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อหาอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.20 ขึ้นไป

6. นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ใช้ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด 2553 : 72 - 103) ได้ค่าเท่ากับ 0.826

7. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยมีวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน ตามตารางที่ 5 จำนวน 375 คน

2. บันทึกข้อมูลเอกสารและข้อมูลแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติ ดังนี้

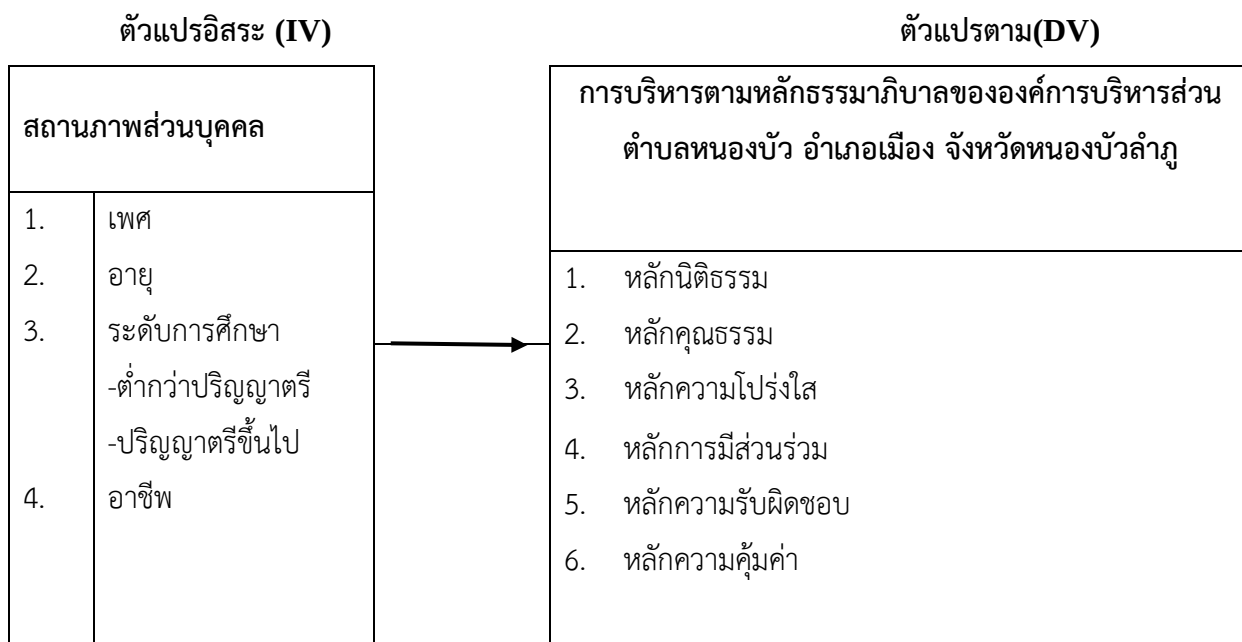
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพ

2. วิเคราะห์ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

3. วิเคราะห์สมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพ การทดสอบสมมติฐานใช้ค่าสถิติ (t - test) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศและการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลของตำบล และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ($One - way ANOVA$) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลและพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 คือ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้นำมากำหนดเป็นกรอบการวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 6 หลัก ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 55.47 และเป็นเพศหญิง จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 44.53 มีอายุอยู่ระหว่าง 32-45 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 43.47 และช่วงอายุที่มีค่าน้อยที่สุดคือ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 87.47 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 65.33 และน้อยที่สุด คือผู้บริหารเทศบาล จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33

ตารางที่ 1 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.78	0.74	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.51	0.79	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.35	0.91	ปานกลาง
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.87	0.83	มาก

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.91	0.87	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.82	0.90	มาก
รวม	3.71	0.59	มาก

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D.= 0.59) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.87) รองลงมาคือด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.83) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.35$, S.D.= 0.91) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D.= 0.93) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5. การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.88) รองลงมาคือ ข้อ 4. มีการปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= 0.90) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 3. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความชัดเจนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ ($\bar{X} = 3.63$, S.D.= 0.97)

2.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D.= 0.79) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 9. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรม และจริยธรรม ($\bar{X} = 3.74$, S.D.= 0.88) รองลงมาคือ ข้อ 6. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 3.67$, S.D.= 0.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้อง เป็นธรรมและเสมอภาค ($\bar{X} = 2.96$, S.D.= 1.27)

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D.= 0.91) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 11. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรุป / เปิดเผยการบริหารงานของเทศบาลต่อสาธารณะ เช่น ประชาสัมพันธ์/ปิดประกาศให้ประชาชนรับทราบ ($\bar{X} = 3.54$, S.D.= 0.89) รองลงมาคือ ข้อ 15. ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชนมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ($\bar{X} = 3.48$, S.D.= 1.01) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 13. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีความโปร่งใสในการพิจารณาความดีความชอบ ค่าตอบแทนพิเศษ ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานอย่างสมเหตุสมผล ($\bar{X} = 3.06$, S.D.= 1.13)

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.83) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 20. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภา เพื่อกำหนดนโยบาย, การออกระเบียบ, ข้อบังคับของเทศบาล ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 1.04) รองลงมาคือ ข้อ 19. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดเวทีประชาคมในการรับฟังปัญหา และความต้องการของประชาชน ($\bar{X} =$

4.05, S.D.= 1.02) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 16. องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาชน ($\bar{X} = 3.42$, S.D.= 1.05)

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.87) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 24. การให้บริการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ด้วยความรับผิดชอบต่อสนองความต้องการของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 1.00) รองลงมาคือ ข้อ 25. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= 1.02) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 23. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.80$, S.D.= 1.14)

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.90) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 30. มีการรณรงค์ให้ประชาชนใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและยึดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 1.09) รองลงมาคือ ข้อ 26. ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายการประหยัดรายจ่ายในด้านต่าง ๆ และมีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 3.88$, S.D.= 1.04) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 28. บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบและมีอัตรากำลังที่มีจำนวนเหมาะสมกับปริมาณงาน ($\bar{X} = 3.74$, S.D.= 1.14)

3. การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า อาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ส่วนด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่

4.1 บุคลากรในเทศบาลควรมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่ออำนาจหน้าที่ของตนเอง ใส่ใจในหน้าที่อย่างเต็มที่ เสียสละเวลา เสริมสร้างความรู้ให้มากขึ้นใส่ใจดูแลประชาชนเสมือนกับญาติตัวเองอยู่เสมอ ให้ความห่วงใยกับทุกบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ดูแลให้ความสะดวกและพร้อมอยู่เสมอ ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สุขภาพ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ

4.2 มีการณรงค์และสนับสนุนให้ใช้หลักคุณธรรมเพื่อการบริหารจัดการและปฏิบัติงานที่ดี โดยการจัดอบรมปฏิบัติสร้างจิตสำนึกในสำนักงานและชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวให้มากขึ้นอีก เพื่อจะได้ช่วยให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นบริบทของคุณธรรมในสังคมปัจจุบัน

4.3 ในการจัดซื้อ จัดจ้างในแต่ละครั้งของทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ถ้าประชาชนท่านใดมีความสงสัยก็สามารถสอบถามและร่วมตรวจสอบรายละเอียดในแต่ละอย่างได้

4.4 เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย และการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว มีการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

4.5 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ควรปลูกฝังจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจต่อปัญหาสาธารณะ มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำของตน

4.6 กำหนดนโยบายจัดสรรงบประมาณพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้าน มากขึ้น โดยเฉพาะโครงการที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง ควรมีการต่อรองราคาที่ดีกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ได้ให้ลดได้น้อยที่สุด ซึ่งจะทำให้มีงบประมาณเหลือและสามารถนำไปดำเนินโครงการอื่น ๆ เพิ่มขึ้นได้อีก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D.= 0.59) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.87) รองลงมาคือด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.83) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.35$, S.D.= 0.91) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอรทัย ทวีระวงษ์ (2557 : 45) วิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านหลักประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับคือ การบริหารจัดการองค์กรมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของหน่วยงาน โดยมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติ และเกิดผลสัมฤทธิ์ได้ รองลงมาคือ องค์กรมีการถ่ายทอดยุทธศาสตร์และเป้าหมายขององค์กรให้บุคลากรทราบ และองค์กรมีการติดตาม และประเมินผลเพื่อปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติ ตามลำดับ จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี ประสมศรี, มณฑา ชาวโพธิ์ และวรวิสรารูปสวย (2555 : 94) ได้ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการน้ำชลประทานในมุมมองของผู้รับบริการ ได้อ้างถึง สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ให้ความหมาย ด้านประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ โดยปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบที่เป็นมาตรฐาน รวมถึง มีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ด้านหลักประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคือ องค์กรใช้เทคนิค เทคโนโลยี กระบวนการที่ก่อให้เกิด ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับหน่วยงาน รองลงมาคือองค์กรมีการลดขั้นตอนการ

ปฏิบัติให้สั้นหรือเบ็ดเสร็จในขั้นตอนเดียว เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และประหยัดทรัพยากร และองค์กรมีการบริหารโดยการกำหนดบุคลากรที่เหมาะสมกับภาระงานของหน่วยงานซึ่งมีการบริหารทรัพยากร ต้นทุนและงบประมาณเหมาะสมกับองค์กร ด้านหลักการตอบสนอง เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับคือ องค์กรมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน องค์กรมีการจัดทำกระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบและขั้นตอนที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และมีการประกาศให้ทราบทั่วทั้งองค์กร และองค์กรมีการให้บริการแก่ประชาชนด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เช่น การชำระภาษี การขออนุญาตต่าง ๆ ด้านหลักการรับผิดชอบ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคือ องค์กรมีการเอาใจใส่ต่อปัญหาชุมชน จัดให้มีการบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพเป็นธรรมและทั่วถึง รองลงมาคือ องค์กรมีการบริหารทรัพยากรบุคคลภาระงานและงบประมาณตามความรับผิดชอบโดยยึดการมีส่วนร่วมเป็นหลัก และเจ้าหน้าที่ขององค์กรมีความรับผิดชอบต่อการ ปฏิบัติงานใส่ใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะแก้ไข ตามลำดับ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า อาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 มีมาตรการขั้นเด็ดขาด เช่น แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมายหากพบการกระทำทุจริตของบุคคลดังกล่าว ในการจัดทำโครงการในแต่ละโครงการของทางขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว

1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานต่าง ๆ อีกทั้งยังได้เข้ามาตรวจสอบกำกับดูแลการบริหารงานได้

1.3 ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวได้

1.4 การใช้จ่ายเงินงบประมาณในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำอย่างประหยัด ให้ความสำคัญในการจัดทำโครงการที่ใช้จ่ายงบประมาณในลักษณะที่ตอบสนองความต้องการแก้ไขปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ตั้งงบประมาณในลักษณะฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นต่อการปฏิบัติราชการ

1.5 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ ที่ประชาชนควรรู้ เช่น ข้อบังคับต่าง ๆ และการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเปิดเผย ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ง่าย

1.6 รณรงค์และสนับสนุนให้ใช้หลักคุณธรรมเพื่อการบริหารจัดการและปฏิบัติงานที่ดี โดยการจัดอบรมปฏิบัติสร้างจิตสำนึกในสำนักงานและชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ให้มากขึ้นอีก เพื่อจะได้ช่วยให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นบริบทของคุณธรรมในสังคมปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ ไปพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัลยาณีประสมศรี และคณะ. (2555). ธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการน้ำชลประทานในมุมมองของผู้รับบริการ. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานวิเคราะห์นโยบาย กองแผนงานกรมชลประทาน.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ. (2553). การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน 2558. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ

27 ธันวาคม 2563. แหล่งที่มา: <http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/book/other/ASEAN/ed->

อรทัย ทวีระวงษ์. (2557). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี*. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. (2563). *ข้อมูลทั่วไปด้านจำนวนประชากรของ : อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู*.

Yamane. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

ความพึงพอใจของหน่วยงานต่อการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมของนักศึกษา
สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

**Department's Satisfaction of Preparation Towards Industrial Internship
Forsutdent Trainees in Faculty of Information Technology,
Rajabhat Mahasarakham University**

ชเนตตี อินทรสิทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Chanetti Inthasit

Maha Sarakham Rajabhat University, Thailand

Email: chanettee2011@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีต่อการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ 3 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่ดูแลควบคุมการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมของนักศึกษา ของแต่ละหน่วยงาน จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานมีความพึงพอใจต่อนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรม ด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก มีค่า μ เท่ากับ 4.21 และค่า σ เท่ากับ 0.82 ด้านคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติต่อการทำงาน อยู่ในระดับมาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่า μ เท่ากับ 4.43 และค่า σ เท่ากับ 0.71 และด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ค่า μ เท่ากับ 4.50 และค่า σ 0.78

คำสำคัญ: การเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรม; สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ; คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

* วันที่รับบทความ: 3 กันยายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 30 กันยายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 30 กันยายน 2564

Abstracts

The purpose of the research were to find out departments' satisfaction towards preparation for industrial internship of

The third-year students in faculty of information technology, Rajabhat Mahasarakham University. The target group used in the research are supervisors who training students at departments in Rajabhat Mahasarakham University. The instrument used in the research were questionnaire. The parameter used for analyzing the collected data were mean and standard deviation.

The research findings show in satisfaction with student showed that the satisfaction of working virtue at high level ($\mu=4.21$, $\sigma=0.82$) the satisfaction of morality at high level ($\mu=4.43$, $\sigma=0.71$) and the satisfaction of attitudes at highest ($\mu=4.50$, $\sigma=0.78$)

Keyword: Departments' Satisfaction, Preparation for Industrial Internship, Faculty of Information Technology, Rajabhatmahasarakham University

บทนำ

การเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรม เป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอนวิชาชีพ วิชาการสาขาต่างๆ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษามีโอกาสฝึกปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ ที่มีลักษณะงานตรงตามสาขาวิชาชีพของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาจะได้พัฒนาความรู้ ความสามารถทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติควบคู่กันไป ในสภาวะแวดล้อมที่เป็นจริง ช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเรียนรู้วิธีการปรับตัว การวางตัว การสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการประพฤติตนตามกฎระเบียบและนโยบายของหน่วยงาน (อดิศา เบญจรัตน์นันท์, 2560 : 184-194) ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนเข้าสู่การฝึกงานภาคอุตสาหกรรมในสถานประกอบการจริง ในชั้นปีที่ 4 ของสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในลักษณะงานของหน่วยงานต่างๆ ที่สอดคล้องกับวิชาการสาขาวิชาชีพของตน สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาและพัฒนางานของตนเองให้ดียิ่งขึ้นได้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะประกอบอาชีพหรือสร้างงานให้กับตนเองได้รวมถึงเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายตลอดจนเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่องานตามสาขาวิชาชีพของตน เพื่อให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกงานและบัณฑิตที่หน่วยงานต้องการ (หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ฉบับปรับปรุง, 2561 : 165)

การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่รับนักศึกษาฝึกงานในแต่ละปีการศึกษา เป็นแนวทางหนึ่งในการประเมินศักยภาพนักศึกษาและสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรผลที่ได้จากการศึกษาจะสะท้อนให้เห็นทั้งจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการคงไว้ซึ่งคุณลักษณะที่เหมาะสมและปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน (พัชรชาติ อักษรพิมพ์, ทิตฐิตา สนิรรักษา และสลิลา วงศ์กระจ่าง, 2560 : 61) อีกทั้งสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศจะได้นำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ประกอบการซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสการได้งานของบัณฑิตในหลักสูตรจากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้รับผิดชอบงานเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมได้เล็งเห็นถึงความสำคัญจึงได้จัดทำวิจัยครั้งนี้ขึ้นเพื่อประเมินความพึงพอใจของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ 3 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อจะนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ดูแลการฝึกงานของนักศึกษาโดยตรงมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของตลาดแรงงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสอบถามความพึงพอใจของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีต่อการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ 3 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้
 1. ศึกษาและรวบรวมเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 2. ศึกษาแนวทางรูปแบบในการสร้างแบบสอบถามและกำหนดกรอบเนื้อหาตามขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตเนื้อหา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประกอบด้วย 1) รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2) รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และ 3) อาจารย์ ดร.วีระพน ภาณุรักษ์ ประธานหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พิจารณาเพื่อตรวจสอบรูปแบบภาษาความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

4. ทำบันทึกจากคณะเทคโนโลยีสารสนเทศถึงหัวหน้าหน่วยงาน เพื่อขอเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

5. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประเมินด้วยแบบสอบถาม

6. สรุป วิเคราะห์ผลการวิจัย

2. เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อคุณภาพของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 ความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อคุณภาพของนักศึกษาในการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะในการปฏิบัติงาน 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและเจตคติต่อการทำงานและ 3) ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรม

3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลและควบคุมการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา จำนวน 23 คนจากหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 23 แห่ง ที่นักศึกษาติดต่อขอเข้ารับการฝึกปฏิบัติงานตลอดระยะเวลาการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรม 1 ภาคการศึกษา

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของประชากร ☐ (มิว) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร ☐ (ซิกม่า)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 23 คน เป็นเพศชาย 5 คน และเพศหญิง 18 คน มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และสำเร็จจบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมของนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก พบว่า หลายหน่วยงานต้องการนักศึกษาที่มีความสามารถในการพัฒนาเว็บไซต์ ระบบและฐานข้อมูล งานด้านกราฟิก รวมถึงงานด้านการซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้จากการประเมินและสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาพบว่ายังขาดความเชื่อมั่นในการที่จะแสดงศักยภาพของตนจากการนำเอาความรู้ที่ได้เรียนมาสู่การปฏิบัติงานจริง ควรมุ่งเน้นและส่งเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพโดยเฉพาะ เพราะการนำความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในหน่วยงานนั้น ไม่เพียงแต่นำมาใช้ในการทำเอกสารในงานสำนักงานเท่านั้น แต่นักศึกษาต้องมีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าจากการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศได้ สามารถวินิจฉัยอาการและซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องได้ ด้านทักษะทางสังคม ควรเน้นการสื่อสารระหว่างบุคคล การบริหารจัดการเวลาและความรับผิดชอบต่อตนเองก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากนักศึกษาต้องทำการเก็บชั่วโมงในการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมในวันเวลาที่ว่างจากการเรียนในรายวิชาอื่น หากนักศึกษาไม่ควบคุมตนเองให้มาปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้ล่าช้าและเกินระยะเวลาที่สาขาวิชากำหนดไว้ และการส่งนักศึกษามาฝึก ควรเลือกสถานที่ออกฝึกให้ตรงกับวิชาชีพและเหมาะสมกับนักศึกษามากที่สุด เพราะบางหน่วยงานไม่มีงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ จึงอาจส่งผลให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ทางวิชาชีพของตนไม่เต็มที่มากนัก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศในการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรม

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะในการปฏิบัติงาน

รายการ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ
1. ความรู้ทางวิชาการในสาขาวิชาที่ศึกษา	4.30	0.56	มาก
2. ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย	4.52	0.59	มากที่สุด
3. ความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	3.52	0.90	มาก

4. ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.35	0.65	มาก
5. การวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ	4.04	0.88	มาก
6. ความมีไหวพริบปฏิภาณ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	4.26	0.75	มาก
7. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.13	0.92	มาก
8. กล้าแสดงความคิดเห็น	4.17	0.83	มาก
9. ความรู้ในการแสวงหาและเปิดรับความรู้จากหน่วยงาน	4.39	0.94	มาก
10. ความสามารถในการพัฒนาตนเองในการทำงาน	4.44	0.79	มาก
โดยรวม	4.21	0.82	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจต่อการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่า $\bar{x}$ เท่ากับ 4.21 และ σ เท่ากับ 0.82

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจด้านคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติต่อการทำงาน

รายการ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ
1. ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	4.52	0.79	มากที่สุด
2. การประพฤติ ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับของหน่วยงาน	4.57	0.66	มากที่สุด
3. การตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	4.30	0.70	มาก
4. ความตั้งใจ ขยันอดทนในการปฏิบัติงาน	4.52	0.67	มากที่สุด
5. ความกระตือรือร้นและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ	4.39	0.84	มาก
6. ความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	4.65	0.57	มากที่สุด
7. ความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน	4.09	0.79	มาก
8. การมีส่วนร่วมในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับหน่วยงาน	4.30	0.82	มาก
9. ความเสียสละในการปฏิบัติงานส่วนรวม	4.39	0.58	มาก
10. เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ	4.57	0.59	มากที่สุด
โดยรวม	4.43	0.71	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจต่อการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติต่อการทำงานพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่า μ เท่ากับ 4.43 และ σ เท่ากับ 0.71

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์

รายการ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ
1. ความมั่นใจในตนเองในการปฏิบัติงาน	4.44	0.73	มาก
2. การวางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	4.48	0.95	มาก
3. มีมนุษยสัมพันธ์	4.61	0.89	มากที่สุด
4. ภาวะความเป็นผู้นำในการปฏิบัติงาน	4.30	0.92	มาก
5. ความมีวุฒิภาวะทางอารมณ์	4.48	0.79	มาก
6. ความประพฤติอ่อนน้อมและกิริยามารยาทสุภาพ	4.61	0.66	มากที่สุด
7. การแต่งกาย	4.35	0.84	มาก
8. การปรับตัวให้เข้ากับสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.52	0.73	มากที่สุด
9. ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน	4.57	0.79	มากที่สุด
10. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความมีน้ำใจในการช่วยเหลือผู้อื่น	4.65	0.57	มากที่สุด
โดยรวม	4.50	0.78	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจต่อการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่า μ เท่ากับ 4.50 และ σ เท่ากับ 0.78

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า หน่วยงานมีความพึงพอใจต่อการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่า μ เท่ากับ 4.21 และ σ เท่ากับ 0.82สอดคล้องกับพัชรารัตน์ อักษรพิมพ์, ทิตฐิตา สีนรักษาและสลิลลา วงศ์กระจ่าง (2560 : 78) ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงสาขาวิชา

ภาษาอังกฤษคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงมีความพึงพอใจด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75 และอดิศา เบญจรัตน์นันท์ (2560 : 184-194) ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าผู้ควบคุมและดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานมีความพึงพอใจต่อคุณภาพด้านความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านในระดับมากทุกประเด็นโดยมีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59

2. ด้านคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติต่อการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่า μ เท่ากับ 4.43 และ σ เท่ากับ 0.71 สอดคล้องกับ พัทธราวุธ อักษรพิมพ์, ทิตติธิดา สินรักษา และสลิลลา วงศ์กระจ่าง (2560 : 29) ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงสาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงมีความพึงพอใจด้านคุณธรรมจริยธรรมและเจตคติต่อการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 และกัญญ์กนิษฐ์ กมลทิตตวงศ์ (2562 : 1505) ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61

3. ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่า μ เท่ากับ 4.50 และ σ เท่ากับ 0.78 สอดคล้องกับ พัทธราวุธ อักษรพิมพ์, ทิตติธิดา สินรักษา และสลิลลา วงศ์กระจ่าง (2560 : 25) ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงสาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงมีความพึงพอใจด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 และอดิศา เบญจรัตน์นันท์ (2560 : 184-194) ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ผู้ควบคุมและดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงานมีความพึงพอใจต่อคุณภาพด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

1. การฝึกงานภาคอุตสาหกรรมนั้น เป็นการปฏิบัติการบนพื้นที่ ซึ่งหากในสถานการณ์ต่อไปมีภาวะของโรคระบาดซึ่งอาจจะส่งผลต่อการฝึกงานภาคอุตสาหกรรมได้
2. หลักสูตรสาขาวิชาควรมีการออกแบบเตรียมความพร้อมด้านการฝึกงานที่หลากหลายเพื่อรองรับความเสี่ยงทางสังคมในเรื่องต่างๆ ที่จะตามมา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมของสถานปฏิบัติการที่เป็นพื้นที่ฝึกงานในประเด็นของความพร้อมด้านสถานที่บุคลากร และองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อใช้ประกอบแนวทางการส่งนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติ
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทักษะและสมรรถนะของนักศึกษาที่เป็นความต้องการของแหล่งฝึก เพื่อเตรียมความพร้อมให้ตรงกับความต้องการของสถานปฏิบัติการและเพื่อเตรียมความพร้อมด้านคุณภาพและสมรรถนะของนักศึกษาได้ตรงประเด็น
3. การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของสถานประกอบการต่อการฝึกงานภาคอุตสาหกรรมของนักศึกษา เพื่อเป็นการติดตามคุณลักษณะของนักศึกษาที่ได้ผ่านกระบวนการเตรียมฝึกงานภาคอุตสาหกรรมแล้วและเป็นการศึกษาคุณลักษณะเบื้องต้นก่อนที่นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาและออกไปปฏิบัติงานจริง

เอกสารอ้างอิง

- กัญญ์ณิษฐ์ กมลทิตตวงศ์. (2562). ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต. *งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต*. วันที่ 26 เมษายน 2562 ณ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พัชรราตี อักษรพิมพ์, ชิตฐิตา สันรักษา และสลิล วงศ์กระจ่าง. (2560). *ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงสาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 2 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (2561). *หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี*

สารสนเทศ ฉบับปรับปรุง (2561).

อดิศา เบญจรัตนานนท์. (2560). *ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาภาษาอังกฤษ*
คณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วารสารวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,

28 (2), 184-194.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการอย่าง ชั่มชั้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็น นักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็น ประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดย สามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้ง บทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้า เว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้ว ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่ง บทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่าง ชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของ ผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงบรรณเท่านั้น เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้ เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

		↑		ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)	
		1. นิ้ว			
← 1 นิ้ว	ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)				→ 1 นิ้ว
		Articles English (14 pt)			
				ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)	
				หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)	
				Name - Surname of Article author (12 pt)	
				Agency (12 pt)	
				E-mail (12 pt)	

บทคัดย่อ (18 pt)					
(16 pt ไม่เกิน 350 คำ)					
.....					
คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt)					
Abstract (14 pt)					
(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....					
.....					
Keywords : 3-5 words (12 pt)					
บทนำ (18 pt)					
(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....					
.....					
เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)					
(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....					
.....					
สรุป (18 pt)					
(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....					
.....					
เอกสารอ้างอิง (18 pt)					
(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....					
.....					
		↓			
		1 นิ้ว			

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ขลิท ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ขาววิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url
เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม*. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ.*เอกสารประกอบการประชุมการประชุมงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิมิตร. กรุงเทพมหานคร: พิสดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosophy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

.....

E-Mail : โทรศัพท์ โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

() สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

() เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail :

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....
ได้ส่งบทความเรื่อง.....
.....
.....
.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ (ถ้ามี) นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้ที่พนธออก จาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้พนธทราบล่วงหน้า และผู้พนธทุกท่าน ขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook :

ID : Line

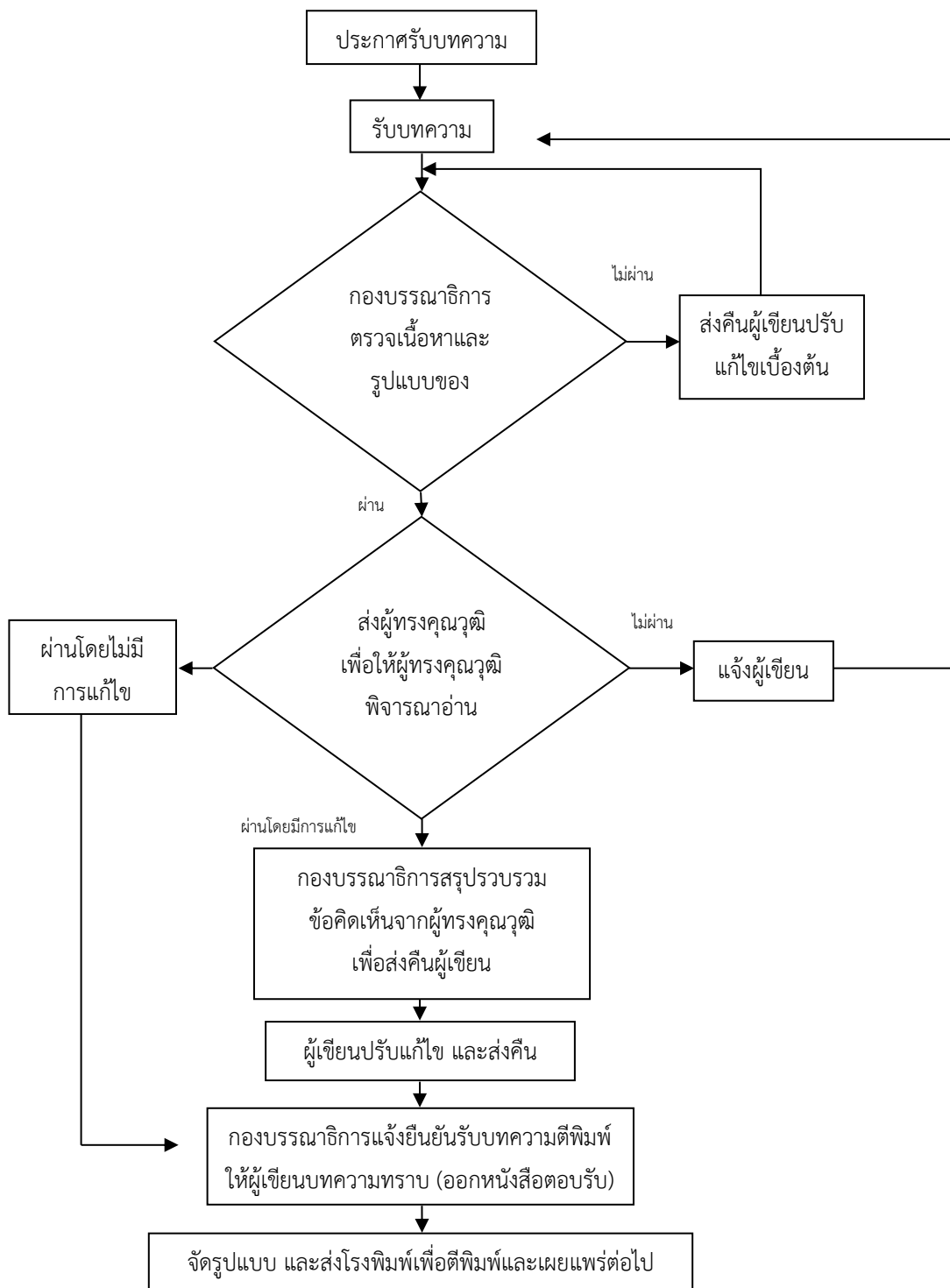
E : mail

เบอร์โทร

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์

Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากกองบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือเหตุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้เข้าถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงาน
ชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.

2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.

3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.

4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).

5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.

7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.

2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.

3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.

4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.

5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.

6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.

7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.

8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บกก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRkSA/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

